RAČUNALNIŠKI PROGRAMI
ZAP
RAČUNALNIŠTVO
za knjigovodske servise, podjetja in obrtnike.
tel.: 065 27 760, 061 1311 318

Jutranje

9 770350 752003

DELO

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

SLOVENSKA INVESTICIJSKA BANKA d.d.
Ljubljana
Ponujamo ugodne kredite za zdomce, ki se vračajo iz Nemčije.
Tel.: 061/12 61 181

LJUBLJANA, ČETRTEK, 3. MARCA 1994 • LETO XXXVI • ŠT. 51 • GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: TIT DOBERŠEK • 2,60 DEM, 12 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL, 3.410,00 HRD, 55 TOLARJEV

Slovenski javni dolg je 6,5 milijarde mark

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski javni dolg znaša po za zdaj neuradnih ocenah 32 do okoli 34 odstotkov bruto domačega proizvoda oziroma okoli 6,5 milijarde mark. Morebitna dodatna obveznost, ki je sicer letos zanesljivo še ne bomo začeli plačevati, a bo o njej verjetno veliko govora, je povezana z deviznim varčevanjem Hrvatov pri Ljubljanski banki, glavni filiali Zagreb, v preteklosti deponiranim pri NBJ.

Omenjeni dolg, ki je nastal predvsem zaradi zmotne pravnostatusne spremembe te banke v slovensko škodo spomladi 1990, za zdaj ni uradno določen, njegova vsota pa naj bi se zmanjšala še za slovenske terjatve, povezane z nuklearko v Krškem in druge terjatve slovenskih podjetij in bank do hrvaških. Po nekaterih podatkih so imela namreč slovenska podjetja ob monetarni osamosvojitvi države pozitivni saldo do hrvaških poslovnih partnerjev v višini 350 milijonov mark, kar nakazuje, da bo do dokončanja konsolidirane bilance terjatev in dolgov med državama treba opraviti še precej izračunov. Pri urejanju tega problema naj bi upoštevali tudi druga odprta vprašanja (urejanje mejnih zadev, Piranski zaliv itd.), Sloveniji pa preostane, da to politično in finančno občutljivo zadevo dokončno ureja z jugoslovansko sukcesijsko razpravo.

Več na 3. strani.

M. J.

Slovenija izpolnjuje vse pogoje partnerstva za mir

Svet zveze Nato je z današnjim sklepom potrdil ugodno oceno usmerjevalnega odbora – Opravljena prva stopnja vključevanja v zahodno obrambno zvezo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 2. marca – Svet Nato je na svoji današnji redni seji uradno sprejel, da Slovenija izpolnjuje pogoje za vključitev v Partnerstvo za mir. Svet, ki ga sestavljajo stalni predstavniki članic Nata, je o tem sicer razpravljal glede na izraženo zanimanje naše države za vključitev v omenjeno partnerstvo. V bistvu pa je tako le še uradno potrdil že včeraj sprejeto ugodno oceno svojega usmerjevalnega odbora.

Datum podpisa tako imenovanega okvirnega dokumenta Partnerstva za mir naj bi uskladili v naslednjih dneh. Svet Nata je v zvezi s tem sklenil, da se bo njegov usmerjevalni komite v kratkem dogovoril s Slovenijo za obisk posebne Natove misije, ki se bo z našimi pristojnimi organi dogovorila o programu sodelovanja z Natom v partnerstvu za mir. Takšna misija namreč obiskuje vse države, ki so se vključile v partnerstvo ali pa so zanj pokazale določeno zanimanje, saj je na primer znano, da se odpravlja tudi v Avstrijo in Švico.

● Slovenija je s tem opravila prvo stopnjo vključevanja v partnerstvo za mir, saj ji je bilo danes priznano šele, da izpolnjuje pogoje za vstop, medtem ko bo naslednja stopnja dogovor, na katerih področjih bosta Nato in naša država sodelovala v okviru tega partnerstva. Kot nam je popoldne povedal Natov tiskovni predstavnik, to pomeni, da se bo njihova misija v Sloveniji pogovorila o našem programu s tega področja in ga zatem predstavila oziroma dala v potrditev tudi svetu Nata, to pa bi bila podlaga za podpis sporazuma. Tako imenovani okvirni dokument, ki ga bo v kratkem podpisal predstavnik Slovenije, prinaša le širši izbor možnega sodelovanja, za podrobnejšo izbiro pa naj bi se vendarle odločili pri nas. Pri tem se po Natovem mnenju kažejo tudi poglavitne razlike med partnerji.

Partnerstvo za mir je doslej podpisalo deset držav članic Severnoatlantskega sveta za sodelovanje (NACC) poleg članic Nata, saj so njihovi voditelji omenjeni dokument podpisali že 10. januarja na vrhu, ki je bil prednostno namenjen prav tej temi. Prva med temi državami je bila že 26. januarja Romunija, naslednji dan pa Litva. V naslednjih tednih so se na tem seznamu znašli še Poljska, Estonija, Madžarska, Ukrajina, Slovaška, Bolgarija, Latvija in Albanija, medtem ko so že sporočili, da bo 10. marca omenjeni okvirni dokument podpisal predsednik češke vlade Klaus. Prav danes so uradno potrdili, da je zdaj tudi Rusija dokončno sklenila vstopiti v partnerstvo, saj se je z nekajdnevnega potovanja v to državo s tako novico zadovoljna vrnila posebna Natova misija.

STOJAN ŽITKO

PARTNERJI ZA MIR

Karikatura: Marko Kočevar

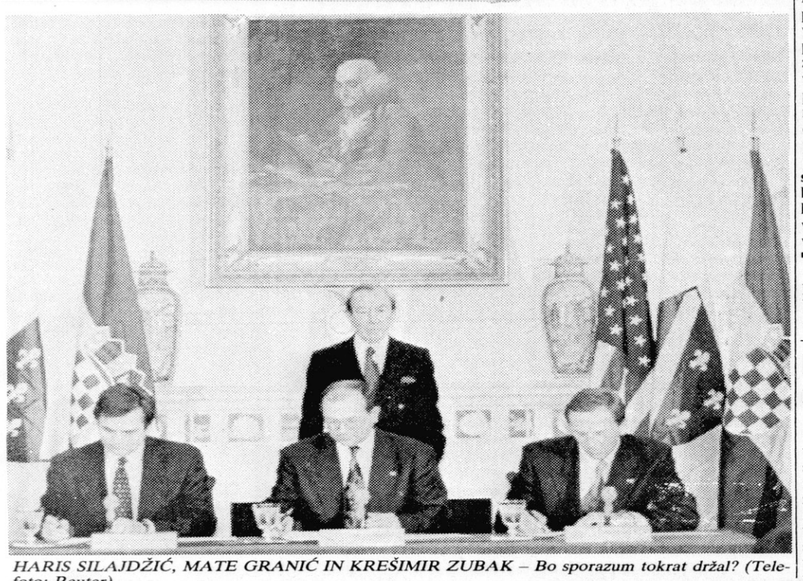

HARIS SILAJDŽIĆ, MATE GRANIĆ IN KREŠIMIR ZUBAK – Bo sporazum tokrat držal? (Telefoto: Reuter)

Novi poveljnik madžarske vojske

BUDIMPEŠTA, 2. marca (STA) – Madžarski presednik in vrhovni poveljnik madžarske vojske Arpad Göncz je včeraj imenoval za novega poveljnika madžarske vojske Janosa Deaka. Ob tej priložnosti je predsednik izjavil, da Madžarska potrebuje vojsko, ki bo sposobna braniti državo in ki zmogla ustaviti morebitnega napadalca.

TEMA DNEVA

Slovenija kot partnerka

Med državami, ki niso sodile v nekdanji Varšavski pakt oziroma k državam bivše Sovjetske zveze, so prav Sloveniji prvi priznali, da izpolnjuje pogoje za pridružitev Partnerstvu za mir. Tako bi se lahko pri nas končali tudi strankarski prepiri, kdo je kriv, da nas že prej niso povabili v to družbo. Če omenimo, da bo predsednik češke vlade podpisal okvirni dokument šele čez deset dni in da polovica »vzhodnih« držav NACC tega še ni opravila, je videti, da je zdajšnji sklep Natovega sveta pomemben predvsem za nas in je njegova sorazmerna naglica vsaj nekoliko tudi sad lobiranja. Čeprav se ni prav nič spremenilo, je za Slovenijo gotovo promocijsko važno, da je prva država nekdanje Jugoslavije, ki je dobila to priznanje. V igri sta, resda precej negotovo, vsaj še Hrvaška in Makedonija.

Partnerstvo za mir je nedvomno pomemben sporazum, četudi ni povsem jasno, kdo naj bi imel največ koristi od njega. Morda Nato, saj bo natančno spoznal, kako vojaško močne so države, ki se mu morda še lep čas ne bodo pridružile? Mogoče Američani, ker bodo vsaj za zdaj potisnili v ozadje zahteve številnih vzhodnih držav po čimhitrejšem vstopu v to zahodno obrambno organizacijo? Nemara celo Rusi, ki bodo za nekaj časa lahko odložili največje skrbi zaradi vzhodnih meja, čeprav še omahujejo, ali jim je sploh za partnerstvo, ki prinaša kajpada tudi številne nove obveznosti.

Mi smo približno tam kot druge vzhodne države: šele prihodnost bo pokazala, kako je s tem. Če pa bo partnerstvo za mir preprečilo eno samo vojno, bo zadoščeno vsaj njegovemu imenu.

STOJAN ŽITKO

Kučan končal obisk v Izraelu

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski predsednik Milan Kučan je končal tridnevni obisk v Izraelu, med katerim je sodeloval na mednarodnem forumu, srečal pa se je tudi z najvišjimi predstavniki države. Poleg tega je obiskal korporacijo IAI, ki je specializirana za nabavo in prodajo letal, helikopterjev in protiletalske zaščite. Predsednika sta spremljala tudi predsednik poslovodnega odbora Iskre Holdinga Dušan Šešok in član upravnega odbora Jelko Kacin, ki po nekaterih podatkih vodi projekt nabave vojaške opreme in obrambnih sistemov v Iskri.

Več na 2. str.

V. V.

Hrvaška redno poravnava dolgove JEK

LJUBLJANA, 2. marca – Po besedah državnega sekretarja za energetiko Borisa Sovića so Hrvati od 24. januarja do 1. marca poplačali približno 25 milijonov mark dolga krški nuklearki – 6,6 milijona v gotovini, 5,6 milijona terjatev do hrvaških podjetij je JEK odstopila hrvaškemu elektrogospodarstvu, 9,3 milijona mark je Hrvaška plačala tujim dobaviteljem, kompenzacij pa je bilo za 3,6 milijona mark. Prvi podatki iz zaključnega računa krške elektrarne za prejšnje leto kažejo, da je slovenski del nuklearke posloval uspešno, hrvaški del pa je imel za 5 milijonov mark izgube.

T. S.

ŠVICARSKI AVTOALARMI IN CENTRALNO ZAKLEPANJE
MICRO
Tel.: 061/1595 386
061/559 847

DANES V DELU

● **Državne obveznice za terjatve do tujine**
Te dni so jih začeli deliti podjetjem, ki imajo dolžnike v Iraku, Angoli, na Kubi in v nekdanji Zvezni direkciji
stran 3

● **Se primer »torzo« počasi razpleta?**
V Savi so odkrili dele telesa, ki bi lahko pripadali najdenemu torzu

● **Kriminalci so vedno bolj predrzni in organizirani**
Maribor je po številu kaznivih dejanj na tretjem mestu
stran 9

KNJIŽEVNI LISTI
– Pogovor s pesnico in pisateljico
– Prežihove Solzice vnovič prevedene (v nemščino)
– »Iz reporterjevega balkanskega dnevnika«
– O resničnem poznavanju slovenskega izseljenstva
– Kes ni dovolj, treba bo pokore!
stran 13–16

Delo & Dom
stran 17–48

Čez teden dni izredna seja o javnem dolgu

Pobudnik izredne seje Marjan Podobnik je pripravil potrebno gradivo – Polemike o zakonu o RTV

LJUBLJANA, 2. marca – Osemnajsto sejo, ki je poslanci v šestih delovnih dneh niso končali, bodo po sklepu, sprejetem na današnjem kolegiju predsednika državnega zbora, nadaljevali naslednji torek. Isti dan bo tudi izredna seja, na kateri bo državni zbor razpravljal o dveh suspenzivnih državnega sveta. Že v petek, 11. marca, pa se bodo poslanci spoprijeli s še eno izredno sejo, ki bo imela eno samo točko dnevnega reda: vprašanje odnosa Slovenije do konzorcija komercialnih bank in problem slovenskega javnega dolga.

Marjan Podobnik (SLS), pobudnik sklica te seje, je namreč predložil potrebno gradivo z delno oznako strogo zaupno. Tudi na današnjem kolegiju so razpravljali o označevanju dokumentov s takšnimi oznakami. Kot strogo zaupna je bila v gradivu, do katerega imajo (oziroma naj bi imeli) dostop le za to pristojni predstavniki državnega zbora, označena le tabela s seznamom dvajsetih največjih dolžnikov. Dajatve teh podjetij naj bi šle neposredno v javni dolg, ne ve pa se, koliko njihovega premoženja je v tujini. Po vprašanju Jožefa Školča (LDS), ali se morda tudi v drugem delu, kjer je kot avtor podpisan Marjan Podobnik, ne skrivajo izvlečki iz strogo zaupnih gradiv, se je celo Podobniku zdelo potrebno zaupno oznako prilepiti tudi njegovemu, sicer menda avtentičnemu tekstu. Polemika o vprašljivem pristopu, ki naj bi med drugim tudi opozarjal na nujno spoštovanje zakona, »če Podobnik ovaja ministre za nevestno opravljanje dela«, kot je dejal Školč, se je končala s sklepom predsednika državnega zbora Hermana Rigelnika, da bo izredna seja zaprta. Ker pa naj bi bilo to kljub vsemu v nasprotju s funkcijo parlamenta in demokracijo sploh (pa tudi Podobnik je sicer znan po zavzemanju za javnost dela), je na koncu obveljalo, naj poslanci v petek, ko bodo prejeli tudi vladno gradivo, odločijo o javnosti izredne seje.

Če je bilo na kolegiju vroče ob vprašanju izredne seje, pa je bilo v dvorani skoraj ves dan še bolj ob drugem branju predloga zakona o RTV. Razprava se je začela že včeraj popoldne. Več kot zgovoren je podatek, da se poslanci v osmih urah niso mogli pretolči skozi sedemdeset dopolnil k predlogu zakona, ki ima borih 34 členov. Danes so se prepirali o sestavi sveta RTV, torej instituciji, skozi katero naj bi bil omogočen politični monopol določene stranke ali koalicije nad nacionalno televizijo. Po mukotrpnih usklajevanjih porojeni zakonski predlog o sestavi RTV je pogorel, sprejeta pa je rešitev, po kateri bo državni zbor imenoval kar petnajst od dvajsetih članov tega telesa iz vrst uglednih javnih delavcev. Začeli so tudi obravnavo resolucije o strategiji Slovenije do tujih vlaganj.

Več na 2. strani.

DIANA ZAJEC
JANA TAŠKAR

● Državni zbor je po skoraj polletnih postopkih vendar dobil nadomestnega poslanca v skupini SLS. Janez Vindiš, rojen 1948, diplomirani ekonomist s Ptuja, je sedel v poslansko klop, ki jo je že jeseni ob izvolitvi za rektorja mariborske univerze zapustil dr. Ludvik Toplak. Postopek se seveda ni vlekel zaradi novega poslanca, ampak zaradi pred njim izvoljenega Janka Halba, ki je šele januarja sporočil, da dokončno zavrača poslansko funkcijo.

Sporazum o federaciji BiH

Hrvati in Muslimani so na ameriško pobudo podpisali sporazum o federaciji znotraj Bosne in Hercegovine in ohlapni zvezi s Hrvaško – Zadržanost Srbov

OD NAŠIH DOPISNIKOV

SARAJEVO, WASHINGTON, 2. marca – Po štiridnevnih pogajanjih so včeraj v Franklinovem salonu ameriškega State Departmenta bosanski premier Haris Silajdžić, hrvaški zunanji minister Mate Granić in voditelj bosanskih Hrvatov Krešimir Zubak podpisali deset strani dolg okvirni sporazum o federalni združitvi muslimanskega in hrvaškega prebivalstva na ozemljih, ki so v njihovih rokah.

Z ameriške strani so bili navzoči najvišji funkcionarji (zunanji minister Christopher, obrambni minister Perry, načelnik generalštaba general Shalikashvili), v avditoriju pa je bila vrsta članov diplomatskega zbora, med katerimi je bilo videti tudi ruskega predstavnika.

● Slovensko zunanje ministrstvo meni, da je hrvaško-muslimanski sporazum kot prispevek izboljšanju odnosov med Hrvaško in BiH. Ministrstvo z zadovoljstvom sprejema ta prizadevanja za prenehanje sovražnosti in politično reševanje spornih vprašanj v BiH in pričakuje konkretne rezultate, so zapisali v sporočilu javnosti.

Sporazum naj bi ustvaril ekonomsko in politično neodvisno »binacionalno« državo, hkrati pa preprečil tripartitno delitev BiH vzdolž etničnih meja, je pojasnil Christopher. Sporazum je v bistvu scenarij za ustanovitev federacije BiH po vzoru švicarskega kantonalnega sistema. Federacijo naj bi sestavljale skupnosti, v katerih je večinsko prebivalstvo hrvaško ali pa muslimansko, skupna država pa bi imela dostop do Jadrana. »Kantoni« naj bi po tem sporazumu imeli policijsko, prosvetno, kulturno, informativno, turistično in javno upravno oblast. Obe prebivalstvi naj bi po zakonu uživali enake pravice. Osrednja vlada bi skrbela za zunanje zadeve, obrambo in trgovino. Sporazum naj bi tudi omogočil, da se brezdomci in begunci vrnejo na svoje domove in da jim bo vrnjena vsa odvzeta imovina.

Silajdžić in Granić sta podpisala tudi dodaten preliminarni dogovor o vstopu bosanske (muslimansko-hrvaške) države v konfederalni vojaško-ekonomski odnos s Hrvaško. Načelni sporazum malone z ničemer ne omenja bosanskih Srbov. Kot menijo v Washingtonu, pa bo prav srbska stran zdaj tarča dodatnih diplomatskih prizadevanj.

Spravo med Muslimani in Hrvati ter ohranitev države Bosne in Hercegovine so v Sarajevu sprejeli z olajšanjem in očitnim optimizmom. Predsednik srbskega konzultacijskega sveta akademik dr. Ljubo Berberović je za Delo dejal, da se veseli ob sklenitvi miru med dvema narodoma in da pričakuje, da »se bodo temu dogovoru pridružili tudi Srbi. O vključitvi Srbov v mirovne odnose se bomo pogovarjali na srbskih skupščinah, ki jih že pripravljamo. Prva skupščina bo že v soboto v Tuzli, v prihodnjih dneh bodo skupščine v drugih večjih mestnih središčih, na koncu pa bo tudi skupščina srbskega naroda v Sarajevu«.

Ruski predstavnik na pogajanjih o nekdanji Jugoslaviji Vitalij Curkin pa je danes grajal dogovor iz Washingtona, češ da utegne spodkopati prizadevanje, da bi Srbi privolili v mirovni sporazum. »Rusija upa, da bo washingtonski sporazum med Hrvati in Muslimani prinesel mir, ker pa o njem še niso razpravljali s srbsko stranjo, ga je sprejela s previdnostjo in zadržanostjo,« je dejal. Vodja bosanskih Srbov Radovan Karadžić, ki je na obisku v Moskvi, je danes menil, da so Srbi pripravljeni razpravljati o muslimansko-hrvaškem sporazumu, če se bo izkazalo, da ni navzkrižˇ z njihovimi interesi. Hkrati je zahteval, naj bi bil jamstvo za »nove bosenske meje« mednarodni sporazum na visoki ravni, kakršnega je predlagal ruski predsednik Jelcin.

Predstavnik Unproforja Bill Aikman je danes izjavil, da bo sinoči sklenjeni sporazum brez dvoma prispeval k utrditvi premirja na območjih spopadov med bosanskimi Hrvati in Muslimani. Pristavil je, da naj bi z muslimansko-hrvaških bojišč umaknili težko orožje do 7. marca in da so boji v osrednji in južni Bosni precej pojenjali. Kljub njegovim izjavam pa so s severa in zahoda države poročali o hudih spopadih. Najhuje je bilo na območju Maglaja in Bihaća. Mesti sta bili tarča srditih napadov srbskega topništva. Ubitih je bilo več deset civilistov, velike izgube pa so imeli tudi muslimanski branilci. Ti navajajo, da so Srbi uporabili tudi vojaške helikopterje.

ZDRAVKO LATAL
MITJA MERŠOL

Zaslišali so prvih šest prič

Nobena od prič ni vedela, da je v zabojih na mariborskem letališču orožje

MARIBOR, 2. marca – Z zaslišanjem prvih šestih prič se je danes nadaljevala glavna obravnava zoper četverico obtožencev v orožarski aferi. Pričali so Božo Doberšek, Branko Petek, Alojz Bevc, Zlatko Majerič in Aleš Walland (vsi z letališča) ter vodja carinske izpostave na letališču Tugomir Premrl.

Pričevanja vseh delavcev letališča so bile v bistvenih elementih enake – noben od njih ni bil navzoč, ko naj bi se z enega od zabojev, v katerih je bilo orožje, odlomil pokrov, in bi lahko videli, kaj je v zabojih, prav tako pa so vse, razen Aleša Wallanda, najprej precej časa (tudi do 12 ur) zadrževali na policiji, potem pa so jih brez vabila za priče vozili (le eden se je v spremstvu policijskega golfa sam peljal na sodišče) na zaslišanje pred preiskovalnega sodnika. Vse priče so tudi izjavile, da so na radiju ali televiziji izvedeli, da je v zabojih orožje in noben od njih orožja na letališču ni videl. V preiskavi so govorili, da so »nakladali orožje«, ker so do zaslišanja pač izvedeli, da je bilo v zabojih orožje in ne humanitarna pomoč.

Tugomir Premrl je med drugim povedal, da je 21. julija okoli 9.30 s helikopterjem priletel na letališče direktor republiške carinske uprave Franc Košir »z moškim, katerega ime sem takrat preslišal, zdaj pa vem, da je bil to Andrej Lovšin«. »Ko sem predal papirje in je prispel še Andrej Cvetko, namestnik upravnika carinarnice, smo skupaj z Lovšinom odšli proti hangarju. Ko sem omenil, da zabojnikov ne bomo mogli odpreti, je Lovšin odvrnil, da imajo vso opremo, da so stoodstotno opremljeni. Vseeno sem moral po škarje, da sva s Špeharjem odpirala zaboje. Eden od Lovšinovih ljudi je kazal, katere zaboje moramo odpreti, videti je bilo, da natanko ve, kateri naj bo to. In ko smo videli orožje, so to tako komentirali, da sem sklepal, da se spoznajo na orožje.« Povedal je še, da ni po pravilih, da bi s carino opravljala pregled blaga vojska, temveč kvečjemu policija, in da je bil carinski zapisnik o najdenem blagu napisan kasneje, podatke pa so dopolnjevali po tistem, ko je posebna skupina carinskih delavcev smela tja, kamor je TO vskladiščila najdeno orožje.

Obravnava se nadaljuje v četrtek.

ZORA ŠTOK

ZAPLETI SE NADALJUJEJO

Bo muzej na Metelkovi?

LJUBLJANA, 2. marca – Kulturni minister Sergij Pelhan je bil na današnji tiskovni konferenci, namenjeni predstavitvi delovnega gradiva zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, nepričakovano izzvan z vprašanjem Delovega novinarja, ali je res, da so se v vladi odločili Etnografskemu muzeju dokončno dodeliti lokacijo na Metelkovi. Minister se vprašanju ni mogel izogniti in je priznal, da je bilo včeraj popoldne srečanje več ministrov in da so res razpravljali o tem.

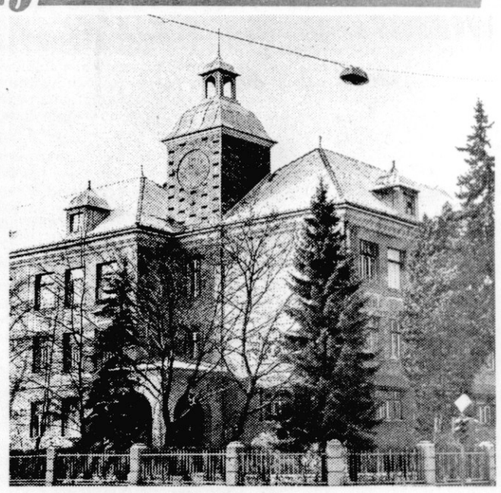

POSLOPJE MLADIKE

Kot je povedal Sergij Pelhan, so se sestali zunanji, obrambni, šolski in kulturni minister ter državni sekretar iz ministrstva za notranje zadeve in sklenili, da se ne bodo pogovarjali le o Mladiki oziroma Etnografskem muzeju, ampak o celotni problematiki. Predvsem bo treba preveriti, kakšno je sedanje pravno stanje in čigavo je kaj, ker Mladika ni v lasti obrambnega ministrstva, ampak vlade. Zadnji dogovor je nekako potrdil enakovrednost interesnih sfer zunanjega in kulturnega ministrstva o namembnosti spornih prostorov, zato bo kulturno ministrstvo, ki bo očitno izgubilo Mladiko s prostori za Etnografski muzej, zahtevalo enakovredno lokacijo v celotnem kompleksu, znanem kot zasedeni prostor Mreže za Metelkovo. Muzej bi dobil dve tretjini lokacije, Mreža za Metelkovo pa eno tretjino. Ta projekt bi udejanjili v dveh ali treh letih, vlada pa naj bi o njem dokončno razpravljala v štirinajstih dneh. Mladika bi potemtakem ostala zunanjemu ministrstvu.

BIVŠA VOJAŠNICA NA METELKOVI

Minister Pelhan vsega tega ni nameraval povedati, vprašanje pa je, kdaj sploh bi, ker je že popoldne za teden dni odpotoval v Avstralijo, kjer bo v izseljenskem muzeju v Adelaidi v okviru predstavitve Slovenije odprl razstavo Slovenska zgodovina in kultura. Tako tudi ne bo spregovoril na jutrišnji protestni manifestaciji z naslovom Za Etnografski muzej v Mladiki, ki jo ob 14. uri pripravljajo državljani pred skupščino Slovenije. Demonstracijo pa je pokomentiral, češ da bi pravzaprav morala biti že danes, ko zaseda državni zbor. Predstavniki shoda bodo prosili, da jih sprejme na pogovor predsednik parlamenta Herman Rigelnik. Najbrž pa bodo iz množičnih obcil vsi protestniki izvedeli, da so se ministri dogovorili za lokacijo Etnografskega muzeja v torek popoldne.

MARIJAN ZLOBEC

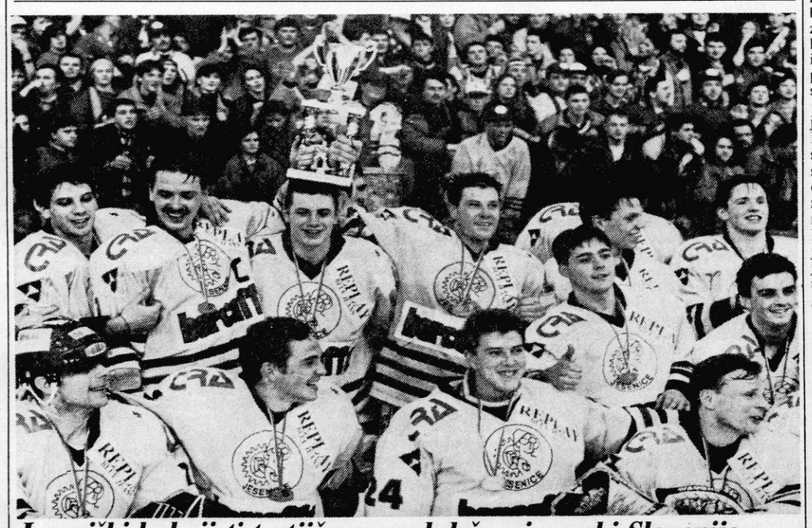

Jeseniški hokejisti tretjič zapored državni prvaki Slovenije

LJUBLJANA, 2. marca – Jeseniški hokejisti so pred 6.500 gledalci v dvorani Tivoli v odločilni sedmi finalni tekmi za naslov državnega hokejskega prvaka Slovenije zasluženo premagali Olimpijo Hertz s 3:2 (1:1, 2:1, 0:0), dobili celotni finalni dvoboj za prvo mesto v zmagah s 4:3 in tretjič zapored osvojili najvišji naslov. Zanimivo je, da so Jeseničani tudi predlani in lani ugnali ljubljanske hokejiste na sedmi finalni tekmi v Tivoliju, kar potrjuje, da domači led v končnici prvenstva ne pomeni prednosti. To je bil že 180. derbi med večnima tekmecema. Jeseničani bodo jeseni spet zastopali Slovenijo v pokalu evropskih prvakov, Ljubljančani pa v novem evropskem tekmovanju za pokal pokalnih zmagovalcev (Feredation Cup). Na sliki: jeseniški hokejisti s pokalom za osvojeno prvenstvo v sezoni 1993/94 in zlatimi kolajnami Hokejske zveze Slovenije. Več na 8. strani. (Foto: Igor Zaplatil)

OROŽJE: PO PREDSEDNIKOVEM OBISKU V IZRAELU

Svetovni orožarski lobiji so čakali na sprejetje »obrambnega stotina«

Milan Kučan se je z delegacijo Iskrinega holdinga odločil za neuraden ogled obratov Israel Aircraft Industries LTD – Protekcija izraelske firme je v nasprotju z lepimi poslovnimi navadami

LJUBLJANA, 2. marca – Izraelski mediji, predvsem Jerusalem Post, so ob neuradnem obisku predsednika Milana Kučana v njihovi državi med drugim zapisali, da je prišel v Izrael tudi zaradi pogovorov o morebitnem nakupu protiletalskih obrambnih sistemov. Ta obisk sicer sovpada s sprejetjem zakona o investicijah v temeljne razvojne programe obrambnih sil.

Predsednik Kučan je na naravnost zastavljeno novinarsko vprašanje, ali je v Izraelu kupoval orožje, na kratko odgovoril, »da bo to bržkone počel obrambni minister, ki naj bi Izrael obiskal maja letos«. Nenavadna je bila tudi sestava delegacije, v kateri sta bila poleg predsednika Dušan Šešok, predsednik poslovodnega odbora Iskre Holding, in član upravnega odbora omenjene korporacije Jelko Kacin, ki ga nekateri že označujejo kot »alternativnega obrambnega ministra v kabinetu predsednika države«. Kacin po nekaterih preverjenih podatkih namreč vodi projekt nabave vojaške opreme, oborožitve in obrambnih sistemov znotraj Iskrinega Holdinga.

Ozadje tega obiska je iskati tudi v dejstvu, da je bil v parlamentu prejšnji teden sprejet zakon o obrambnem tolarju, ki predvideva, da naj bi za temeljne razvojne programe oziroma nakup obrambnih sistemov in oborožitve v prihodnjih desetih letih namenili 76 milijard tolarjev. Milijarda mark naložb je, če sodimo po odzivu, v središču zanimanja svetovnih proizvajalcev in vojaških lobijev, ki si prizadevajo za podpis pogodbe o prodaji oborožitve in opreme in so čakali na sprejetje »obrambnega stotina«.

Med ponudniki so znani svetovni proizvajalci orožja in obrambnih sistemov, kot so Westinghouse, Siemens in predvsem izraelska podjetja, med katerimi se omenjajo ELBIT, specializiran za protiletalske sisteme in elektronsko tehniko, IMI, ki prodaja klasično oborožitev, in IAI – Israel Aircraft Industries LTD, ki je predvsem izvedenka za helikopterje in letala. Gre za skupino podjetij, ki so bila med hladno vojno sicer del vojaškega kompleksa omenjene države, vendar zdaj samostojno, agresivno in konkurenčno nastopajo na svetovnem trgu.

Predsednik Milan Kučan z delegacijo »Iskrinega lobija«, v kateri seveda ni bilo predstavnikov vlade, se je med neformalnim srečanjem v Izraelu odločil za pogovor z vodstvom in obisk nekaterih obratov korporacije IAI – Israel Aircraft Industries LTD, ki je med možnimi poslovnimi partnerji za uresničitev temeljnih razvojnih programov. Omenjena izraelska družba ni edina, ki si poleg že naštetih konkurenčnih firm v Izraelu prizadeva za dolgoročno poslovno partnerstvo oziroma za podpis pogodbe za nabavo obrambnih sistemov.

Navezovanje stikov z določenim ponudnikom oziroma »obiski na najvišji ravni« prav gotovo višajo ceno, saj je bilo pri nas očitno že več izraelskih podjetij, potencialnih prodajalcev obrambnih sistemov. Problematika gotovo ne sodi v kodeks dobrega poslovnega obnašanja, saj v tem trenutku objektivno protežira eno od možnih firm pred drugimi izraelskimi ponudniki sistemov za zaščito zračnega prostora, med katerimi so po vsej verjetnosti tudi helikopterji in letala. Poleg tega je nabava orožja in obrambnih sistemov najbrž v rokah vlade oziroma obrambnega ministrstva.

Podvigi v tujini pri nabavi orožja

S korporacijo IAI kot tudi preostalimi ponudniki obrambnih sistemov v Izraelu je imelo ministrstvo za obrambo več poslovnih stikov. Tako kot firma ELBIT je tudi omenjena korporacija predstavila svojo dejavnost in svoje možnosti za morebitno zadovoljitev obrambnih potreb. Več delegacij IAI in ELBIT je bilo že na obisku v Sloveniji, prav tako pa je bila v Izraelu delegacija obrambnega ministrstva. Dogovori z obema podjetjema so resda šele ponudba, vendar bi bilo dobro, če bi se država odločila za najboljšega ponudnika po tržnih zakonitostih in ne na podlagi političnih simpatij ali celo materialnih koristi posameznikov in političnih lobijev.

Obisk »Iskre« v Izraelu seveda ni prvi podvig pri nabavi orožja in obrambnih sistemov, ki ga je na ravni holdinga prevzel Jelko Kacin. Gre za ponudbe nakupa letal prek firme Proteus iz Züricha v Švici – sicer v 60-odstotni lasti Ljubljanske banke in 40-odstotni lasti Saftija – in podjetja Granex, ki naj bi s posojili Ljubljanske banke kupili letala za Iskro Commerce. Le-ta pa naj bi jih dala v najem obrambnemu ministrstvu. Posel je zastal zaradi provizij, ki so znašale okoli 13 odstotkov, medtem ko »običajne« transakcije z orožjem in vojaško opremo navržejo približno polovico manj. So pa tudi polne pasti in jih je težko nadzorovati, ker poleg razpolaganja z državnim denarjem dopuščajo mahinacije in provizije, ki se prek državnega proračunskega denarja pretakajo v politično moč oziroma v posamezne stranke. Pri obrambnem tolarju oziroma naložbah za obrambo gre za milijardo mark, zato seveda vsote pri morebitnih provizijah zaradi dajanja prednosti posameznim prodajalcem in dobaviteljem ni težko izračunati.

Politični lobiji v boju za pogodbe

Na Slovenskem je v prihodnjih mesecih pričakovati velika nasprotja zaradi interesov političnih lobijev, da bi se dokopali do vojaških nabav, oziroma boj za pogodbe, procente in provizije. Preseneča, da so največ zanimanja za nakup orožja pokazali v tistih političnih strankah in lobijih, ki so pravzaprav glasovali proti povečanju obrambnega tolarja in si bodo težko pridobili naklonjenost domačega »vojaškega lobija«.

Obrambni proračun v prihodnjih letih poleg naložb v obrambo (okoli osem milijard na leto) sicer ne bo presegal okoli dveh in pol odstotkov bruto domačega proizvoda. Letošnji obrambni proračun obsega skupaj z naložbami in sredstvi, namenjenimi za civilno zaščito, okoli 1,5 odstotka nacionalnega dohodka. V številkah je obrambni proračun lani znašal 21 milijard tolarjev, letos pa okoli 22 milijard tolarjev.

Neuradni obisk v Izraelu, predvsem pa pogovor predsednika države s korporacijo IAI, ki je sicer specializirana za nabavo in prodajo letal in helikopterjev, je morebiti razumljiv zaradi interesov Jelka Kacina. Vendar pa gre za prejudiciranje ekonomskih, tehničnih in tehnoloških odločitev pri nabavi obrambnih sistemov in orožja. Razen če se je kabinet predsednika države odločil za novega obrambnega ministra še pred morebitnim glasovanjem o nezaupnici Janezu Janši v parlamentu.

Glede na potrebe po obrambnih sistemih, kjer se v grobem najbrž ne bo mogoče odreči sistemom nadzora in zaščite zračnega prostora, telekomunikacijam in zvezam, helikopterjem, letalom, plovilom in protioklepni oborožitvi, bo država težko našla univerzalnega ponudnika; za enega med njimi vsekakor velja že omenjena družba IAI. Boljša pot kot prestižni obiski političnih funkcionarjev so gotovo pogovori na ravni vlad oziroma obrambnih ministrstev, saj bi najbrž lahko dosegli ugodnejše aranžmaje.

VLADIMIR VODUŠEK

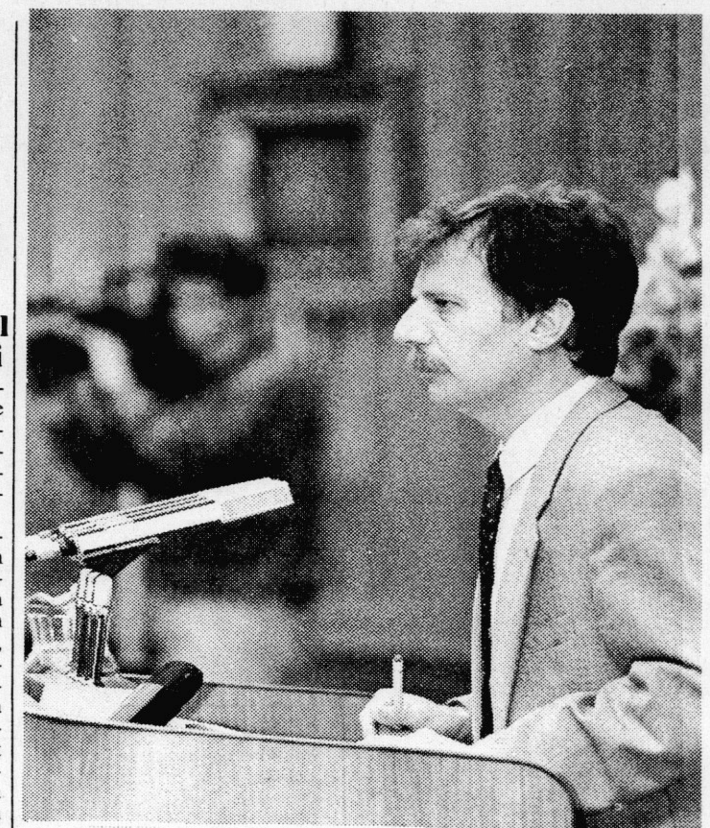

NAPOVEDI MILETA ŠETINCA SO SE URESNIČILE (Foto: Aleš Černivec)

RAZPRAVA O VERSKI IN POLITIČNI PROPAGANDI

Sejem ničevosti v parlamentu

LJUBLJANA, 2. marca – Da se naši politiki in funkcionarji pogosto, večina med njimi tudi rada, pojavljajo na televiziji, ni nič novega. Zato seveda ni bilo presenetljivo zanimanje, ki so ga poslanci namenili predlogu zakona o RTV. Razprava o predlogu, da bi iz zakona črtali del določbe, ki na RTV ne dovoljuje politične in verske propagande, z izjemo predvolilne kampanje, pa je razkrila še kakšno ozadje prej zapisane trditve.

Prvi je svoj dvom izrazil **Tone Peršak**, DS, češ da bi se politična propaganda na TV v tem primeru spremenila v komercialno, a privoščile bi si jo lahko le bogate stranke. Tako bi se TV ne »skozi svet, kot je bilo mišljeno, ampak zaradi denarja spremenila v organ določenih strank«. **Žaro Pregelj**, SLS, je odprl novo dilemo, kaj sploh je politična propaganda. »Lahko je to vsak komercialni spot, ki ga naredi posameznik z izgovorom, da bo reklamiral izdelek, v resnici pa predstavi neko politiko.« »Ločiti je treba med informacijo in propagando. Če bomo prepoved črtali iz določbe, bomo edina država na svetu, ki ima čez vse leto na nacionalnih programih tako politično kot versko propagando,« se je oglasil **Zmago Jelinčič**. Žaro Pregelj, SLS, pa v repliki: »Lahko vam zatrdim, da marsikdo, ki bi to moral ločiti, tega ne loči. In so naši dnevniki, ki bi morali biti informativni, ponavadi avtorski komentarji.«

Sol debati je dodal **Tone Partljič**, LDS, češ da morata prepovedi s stališča mentalne higiene slovenskega naroda v zakonu ostati, da bo vsaj mogoče diskutirati, kdo je to izrabil. »Drugače bomo v resnici pristali tam, kjer mislimo, da je televizija zaradi politike, da ne rečem političnih strank. Jaz recimo ne mislim, da se kolega Marijan Podobnik promovira na TV, mislim, da se ne. Častna beseda, da ne! (Smeh v dvorani.) Svoje žene pa ne morem prepričati o tem, četudi bi se hotel ločiti. Skratka, nacionalna TV ni zaradi slovenske politike, ampak ima po mojem mnenju čisto druge naloge. Je pa tudi za politiko.« **Dr. Lev Kreft**, ZLSD, je potem spomnil na mednarodne standarde, ki veljajo za propagando, na pravila, ki določajo, da ta ne sme posegati v človekovo dostojanstvo, v dostojanstvo ženske, v varovanje otrok in družine itd.

Prepoved politične in verske propagande bi morala iz zakona tudi po mnenju **Alojza Metelka**, SLS: »Če je oddaja daljša od 30 minut in je vmes možna reklama, bi to pomenilo, da bi lahko celo sredi prenosa maše v reklami propagirali pasjo hrano.«

Na to pa **Tone Peršak**, DS: »Mislim, da gospod Metelko tega ni čisto dobro povezal. To, za kar se zavzema, bi pomenilo, da bi v nedeljo, ko bi gledali mašo, lahko na vsake pol ure predvajali reklamo za ateistično stranko. Prenosov obredov po mojem sploh ne bi smeli prekinjati.« **Dr. Vladimir Topler**, Z–ESS, pa takole: »Mislim, da imajo ljudje te politike dovolj, dajmo jim, da bodo gledali tudi kakšen film, ne samo TV-politične zdrahe.«

»Jaz bi dala samo repliko vsem, ki se tako veselo smejejo v parlamentu. In to bi bil čudovit reklami spot za naš kulturni parlament, kako širokosrčno in demokratično znamo spoštovati verne ljudi, gospod Jelinčič. Vernih ljudi nas je okrog 70 odstotkov. Če bi bil amandma sprejet, bi se pokazalo, kakšni poslanci smo,« je replicirala **Nada Skuk**, SKD.

Jelinčič pa: »Že prej sem rekel nekomu, da zamenjuje pojme med seboj, zdaj bom ponovil gospe Skukovi, da zamenjuje vero in Cerkev. Cerkev dela reklamo, vera je ne potrebuje. Kar pa se smejanja tiče: v Imenu rože so prepovedali komedijo, ker so se bali smeha. Ali bi to želeli?«

In **Danica Simšič**, DS: »Gospa Skukova, moram reči, da sem bila iskreno žalostna, ko sem vas poslušala, kako ste razpravljali in opredelili nekatere stvari. Črtanje politične in verske propagande je čisto nekaj drugega kot opredeljevati se do ljudi, ki so verni in neverni, in to zreducirati na nivo smešnosti in nesmešnosti.« Nato je pribil še **dr. Vladimir Topler**, da verniki niso samo v eni stranki, ampak tudi v drugih.

Nada Skuk mu je vrnila: »Hotela sem vas spomniti, da so verjetno tudi vas volili tisti, ki bi si želeli gledati na TV kaj bolj duhovnega. Ko ste govorili o prepovedi pornografije, ste pa, gospa Simšičeva in gospod Jelinčič, govorili nasprotno, ali ne? Mi smo želeli, da se prepove nasilje in propaganda in pornografija itd. za otroke, ki gledajo TV neselektivno, ko so sami doma. Če so doma starši, jih lahko podučijo.«

»O pornografiji s tega mesta zanesljivo nisem razpravljala,« je odgovorila Danica Simšič, Zmago Jelinčič pa: »Gospa Skukova je rekla, da ko se gleda pornografija, morajo biti zraven starši, da lahko otroke podučijo o tem. Ne vem, ali jo pri vas gledate skupaj z otroki. Ponavadi to gledamo posebej.«

Dr. Lev Kreft se je ponovno zavzel za ohranitev prepovedi in izrazil obžalovanje, da stališče škofovske konference ni v celoti upoštevano, saj so predlagali ločeno, ne pa rešitev v istem členu. **Drago Šiftar**, SDSS, je barko spet zapeljal v polemične vode: »Ne vem, zakaj se prepiramo o pornografiji. Mislim, da nas je hotel kolega Geržina iz krščanskih demokratov dobiti na vabo, ker je starejšim obljubil, da pornografijo lahko gledamo samo zato, da pride skozi njihov amandma.«

Geržina mu ni ostal dolžan: »Politika in pornografija imata veliko skupnega. Toda, zdaj gre za druge stvari, za ločitev, če sem prav razumel gospoda Krefta in škofovsko konferenco, političnega od verskega. Če razčlenjujemo, kaj je verska oddaja in politika. Nekdo ima to pravico, ker je slučajno funkcionar in lahko komentira, a to ni propaganda. Drugi pa ne more priti, pa naj bo magari Marijan Podobnik, ker je propaganda, če ga postavljajo na TV. Mislim, da je to licemerstvo.« Zmago Jelinčič spet nazaj: »Strinjal bi se, da imata politika in pornografija veliko skupnega. Konec koncev je veliko 'nabrisanih' in zelo malo je Cazanov. Kar pa se tiče verovanja in vere. Jaz sem globoko veren, ampak ne v vašega boga.«

In končno se je oglasil še **Marijan Podobnik**, rekoč, da bo glasoval za črtanje prepovedi politične in verske propagande. Nato pa: »Ne vem, zakaj me je doletela čast, da sem postal primer za nekoga, ki je lahko na TV. Koliko poznam te zadeve, so tudi danes v Sloveniji posvečeni ljudje, ki pridejo na TV, kadar telefonirajo iz te ali določene druge stavbe. Jaz nisem med tistimi! Če pa vas zanima, da pridejo na TV mimo uredniške politike, se pozanimajte. Nekateri imajo izkušnje še iz starih časov, nekateri iz novejših. Jaz grem na televizijo, če me povabijo.«

J. T.

SESTAVA SVETA RTV SLOVENIJA

Vlada je imela lep namen, a so jo poslanci povozili

Predlog, naj bi na program državne televizije vplivala ugledna civilna društva in zveze, je bil v parlamentu postavljen na glavo – Usodne posledice za celotno državo

LJUBLJANA, 2. marca – V današnjem nadaljevanju druge obravnave predloga zakona o RTV so se uresničile včerajšnje napovedi direktorja vladnega urada za informiranje Mileta Šetinca, da se bodo mnenja najbolj kresala ob predlaganem besedilu 17. člena zakonskega predloga, ki govori o sestavi sveta RTV Slovenija.

Po dolgih razpravah, v katerih ni manjkalo medsebojnega obračunavanja, je zbor sprejel dopolnilo skupine poslancev s prvopodpisano krščansko demokratko **Nado Skuk**, ki je v celoti spremenilo prvotno besedilo 17. člena in s tem tudi prvotno predlagani način sestavljanja sveta RTV Slovenija.

V skladu s prvotnim vladnim predlogom naj bi svet RTV sestavili tako, da bi pet članov imenoval državni zbor in pri tem čim bolj upošteval proporcionalno zastopanost predstavnikov parlamentarnih strank, dva predstavnika bi imenovali obe narodnostni skupnosti, drugih 15 članov pa neposredno različna ugledna civilna društva in zveze.

Mile Šetinc je v imenu predlagatelja povedal, da je bil prvi namen oblikovalcev zakona zmanjšati neposreden vpliv politike oziroma strank na nacionalno RTV-hišo, predlagatelji dopolnila pa očitno želijo zagotoviti prevlado ene stranke ali pa bloka strank v svetu RTV, s katerim bi odločilno vplivali na javno mnenje. Po njegovih besedah bi imelo to izredno hude posledice za sistem in celotno državo.

V dopolnilu, ki je bilo na koncu sprejeto, so se predstavniki različnih parlamentarnih strank zavzemali, da bi 15 članov sveta RTV imenoval državni zbor, dva pa narodnostni skupnosti in tako naprej.

Vloženo dopolnilo je med poslanci sprožilo pravi plaz različnih mnenj, predlogov in replik, ki so vsebovali vse od predlaganega člena in vloženega dopolnila do razglabljanja o tem, kakšna je zdaj sploh TV-hiša, kakšni so posamezni novinarji, kdo se koga boji in zakaj, kdo se dejansko zavzema za RTV kot kulturno in informativno ustanovo, kdo pa bi jo na vsak način rad izrabljal za svojo promocijo oziroma promocijo lastne stranke.

Demokrat **dr. Dimitrij Rupel** je med drugim poudarjal, da se je strankarska politika močno ugnezdila na RTV, posamezni novinarji in uredniki pa se bojijo politikov. Med te je Rupel uvrstil Marjana Vidmarja, Janeza Janšo, Lojzeta Peterleta. Dodal je, da podpira vladni predlog sestave sveta, za katerega sicer ne more reči, da bo boljši, vendar pa slabši od sedanjega ne more biti. Govoril je tudi o zavzemanju nekaterih, da bi že v zakon zapisali obveznost RTV, da mora vzgajati, in dejal, da smo tako vzgojno RTV že imeli, a je ne želi imeti več.

V repliki mu je **dr. Jože Pučnik** (SDSS) predlagal, naj svoje težave raje zaupa psihoanalitiku, kot da z njimi mori poslance. Zbor je na koncu z 38 glasovi za in 31 proti sprejel vloženo dopolnilo in tako spremenil način, po katerem se bo poslej sestavljal svet RTV.

Med drugimi vloženimi dopolnili je bilo sprejeto tudi tisto, ki je iz zakona črtalo določbo o obveznosti prodajalcev in carine, da morajo obveščati RTV o kupcih in uvoznikih TV-sprejemnikov, in tisto, ki je iz zakona odpravilo določbo o plačevanju RTV-naročnine po številu televizijskih in radijskih sprejemnikov.

MARKO JAKOPEC

Informacije o naložbah lastniških certifikatov.
Vzajemni sklad TAURUS
Tel: 061 13 23 112
INTARA
BORZNO POSREDNIŠKA HIŠA D.D.
Prava izbira.

Vsa sredstva za prodano koncesijo dobi proračun

Odbor za finance se ni opredelil do žaljive Hitove peticije – Odklonili so vrsto amandmajev

LJUBLJANA, 2. marca – Po včerajšnjem zapletu s sprejemom vodstva Hita v pisarni predsednika državnozborskega odbora za finance Janeza Kopača, ko je slednji o tem obvestil člane odbora tako, da je gradivu za sejo priložil Hitovo prošnjo in svoj odgovor s povabilom na pogovor, je na današnji seji sledil nov – peticija skupščine Hita, naslovljena poslancem.

Sašo Lap (SND) je zahteval, naj se odbor izreče o za poslance žaljivi peticiji Hitove skupščine, ki je bila poslana državnemu zboru in v kateri je zapisano, da bo zakon pokopal Novo Gorico, uničil igralništvo, če ne kar vsega slovenskega turizma, in da slovenski turizem lahko reši le Hitova vizija. Nekatere poslance pa peticija imenuje za »prišepetalce, ki dejavnosti igralništva ne poznajo«.

Lapa sta podprla **Ivo Hvalica** (SDSS), češ da peticija diskreditira državni zbor in da gre za nesprejemljiv pritisk na poslance, in **dr. Franc Zagožen** (SLS), ki je proti »takemu načinu lobiranja«, saj »gre za razvpito zadevo Hit«, medtem ko se je **Janezu Kopaču, Zoranu Thalerju** (oba LDS) in **Janezu Kocijančiču** (ZLSD) tovrstno pisanje zdelo nekaj povsem običajnega. Na koncu se do peticije niso opredelili.

Člani odbora so nadaljevali opredeljevanje do dopolnil k zakonu o igrah na srečo. Besedilu, da lahko igre na srečo prirejajo gospodarske družbe, so dodali, da samo tiste, ki so pravne osebe. S tem bodo preprečili, da bi igre pripravile tako imenovane tihe družbe. Na vprašanje Janeza Kocijančiča, ali bo morala organizacija za Podarim-dobim postati podjetje, je predstavnica vlade odgovorila pritrdilno.

Zavrnili so predloga, da vodilni v podjetju, ki prireja igre na srečo, ne sme biti v kazenskem postopku in da igralniška podjetja ne smejo vplivati na javno mnenje in politiko.

Najpomembnejše sprejeto dopolnilo določa, da proračun dobi sredstva, ki jih mora podjetje plačati za koncesijo organiziranja iger na srečo.

JOŽE BIŠČAK

Ugodnejši zakon za tuje naložbe

Resolucija o tujih naložbah, o katerih je razpravljal državni zbor, naj bi bila osnova za bodoči zakon – Preštudirati zakonodajo, ki velja v Evropi

LJUBLJANA, 2. marca – Osnovni namen resolucije o tujih naložbah, o katerih je danes razpravljal državni zbor, je sistemsko opredeliti odnos do tujih naložb, hkrati pa naj bi bil ta dokument osnova za bodoči zakon o tujih naložbah. Za zdaj namreč v Sloveniji še vedno velja zakon o tujih vlaganjih iz časov bivše Jugoslavije. Z bodočim zakonom naj bi se tudi približali zakonodaji na tem področju, ki velja v Evropski uniji, vendar je slovenska resolucija o tujih vlaganjih precej manj liberalna.

Resolucija, ki so jo najprej podprli predstavniki posameznih poslanskih skupin, razen **Marijana Poljšaka**, poslanci pa so v kasnejši razpravi imeli kar precej kritičnih pripomb nanjo, ima - kot pravi predlagatelj - namen uresničiti naslednje cilje: dvigniti konkurenčno sposobnost slovenskega gospodarstva, pospešiti njegovo prestrukturiranje, zmanjšati brezposelnost… Sicer pa resolucija predvideva selektiven pristop do tujih naložb, kar naj bi preprečilo razprodajo domačih naravnih bogastev, kot se je to denimo zgodilo ponekod v Vzhodni Evropi, kjer so s tujimi vlaganji zelo hiteli.

Kot je uvodoma dejala **Vojka Ravbar**, državna sekretarka v ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj, resolucija namreč predvideva, da bo vlada oziroma ustrezen državni organ lahko tuje naložbe na občutljivih področjih usmerjal.

Feri Horvat je v imenu odbora za gospodarstvo podprl resolucijo in naštel najpomembnejša dopolnila, ki jih je predlagal ta odbor. To je med drugim privabljanje tujega kapitala za takšne naložbe, ki bodo pomenile prenos znanja iz tujine, dopolnilo, ki se nanaša na razne olajšave, ki naj bi jih bili deležni tuji vlagatelji - denimo, pri reinvestiranju dobička, pri zaposlovanju invalidov, brezcarinskem uvozu opreme, če se tuji vlagatelj obveže, da bo ostal v Sloveniji najmanj pet let in če uvozi najmanj petino vrednosti opreme, prostem prenosu kapitala itn. Sicer pa naj bi s to resolucijo, bodočim zakonom o tujih vlaganjih, ter zakonih o bančništvu, zavarovalništvu in igrah na srečo, zagotovili transparenten sistem odnosa do tujih vlaganj.

Poslance pa moti, da ni jasnega pregleda nad tem, koliko tujih naložb sploh imamo v Sloveniji in na katerem področju jih je največ. Enako poslanci zahtevajo, naj jih vlada seznani z dosedaj sklenjenimi sporazumi o gospodarskem sodelovanju s posameznimi državami.

Predvsem pa bi bilo treba čim prej temeljito preštudirati zakonodaje članic Evropske unije in v naše zakone prenesti tiste dele, ki se nanašajo na zaščito nacionalnih gospodarstev. Kajti, pripombe je bilo slišati tudi na dosedanje prodaje slovenskih podjetij tujcem - primere je nanizal **Leo Šešerko** - ki da niso bile za Slovenijo dobre kupčije.

Sicer pa je bilo precej pripomb na besedilo resolucije v smislu, da je precej megleno, da se iz njega premalo vidi, kaj pravzaprav predlagatelj sploh želi povedati oziroma, kakšen naj bo v bodoče odnos do tujih naložb. Več poslancev je predlagalo vrnitev akta v prvo branje, na koncu pa so se poslanci vendarle odločili, da razpravo o resoluciji do tujih vlaganj prekinejo in jo nadaljujejo v torek.

LJILJANA ĐERIĆ

VESTI OB ROBU

Slavnostni podpis pristopa

MARIBOR, 2. marca – V prisotnosti številnih gostov iz drugih slovenskih mest, ki so vključena v nacionalno mrežo zdravih mest in predstavnikov različnih državnih ustanov ter sodelavcev mariborskega projekta Zdravo mesto je danes v tukajšnji poročni dvorani županja Magdalena Tovornik slavnostno podpisala pristop Maribora v drugo fazo projekta Svetovne zdravstvene organizacije evropskih zdravih mest za naslednje štiriletno obdobje. S tem je Maribor postal tudi stalni član evropske mreže Zdravih mest in si pridobil status ter obveznosti projektnega mesta, prav tako pa je tudi koordinator slovenske nacionalne mreže zdravih mest. Strokovna opravila projekta, ki vključuje že več kot 30 modelov dobre prakse, bo opravljala posebna organizacijska enota pri Zavodu za zdravstveno varstvo. (M. S.)

DeSUS noče biti na političnem obrobju

LJUBLJANA, 2. marca – Kot vse kaže, nam je vendarle uspelo preprečiti miniaturno ponovitev zgodbe o svetu RTV, je na današnji tiskovni konferenci, povedal predsednik Demokratične stranke upokojencev (DeSUS).

Čeprav po novi različici zdaj polovico skupščine predstavljajo upokojenci, pa se v DeSUS bojijo morebitnega vpletanja političnih interesov pri določitvi upokojenskih 16 predstavnikov, ki jih po zakonu še vedno imenuje državni zbor. Da bi se izognili morebitni politični obarvanosti članov skupščine, predlagajo njihovo imenovanje na podlagi enotne liste upokojencev.

Za nekatere zahteve, tudi za soudeležbo pri podpisovanju socialnega sporazuma, je DeSUS do zdaj zbral 44 tisoč podpisov slovenskih upokojencev. Pri socialnem paktu bi predstavniki te stranke želeli sodelovati tudi vsebinsko, predvsem pa izvedeti, ali vlada morda nima namena upokojencev »potisniti k stroškom javne porabe«.

Ogorčeni, ker se vladi niti ni zdelo vredno odgovoriti na njihovo pobudo za pogovor s premierom dr. Janezom Drnovškom, zdaj zatrjujejo, da še niso za v smeti, Drnovšku in javnosti pa bodo dokazali, da nočejo biti na političnem obrobju. (D. Z.)

Napoved razkroja črno-rdeče koalicije

LJUBLJANA, 2. marca (STA) – »Slovenska desnica z zanimanjem spremlja politični razvoj v Sloveniji, s pozornostjo pa analizira razkroj črno-rdeče vladne koalicije, ki bo bankrotirala na načelih 'pragmatizma' Dolomitskega tipa« je med drugim danes v Ljubljani izjavila Slovenska desnica.

»Bližajoči se izredni kongres oz. konferenca SKD bo pokazal rezultate politike kooperacije in kolaboracije s strukturami stare oblasti in dal pomemben impulz nadaljnjemu političnemu razvoju v Sloveniji. Enako Slovenska desnica ocenjuje tudi dogajanja v ostalih političnih sredinah, ob tem pa upa, da vsaj v prijateljskih in demokratičnih strankah ne bo več prevladoval pragmatizem, ampak politična načelnost, in da bodo nekateri liderji teh strank svoje interese podredili zahtevam razvoja slovenske demokracije in da ne bodo več uveljavljali prisilnega združevanja, ampak se zavzemali za sodelovanje«, poudarja Slovenska desnica, ki se med drugim zavzema za zborovanje proti korupciji. S tem v zvezi bo organizirala deželne zbore kot predhodnike zborovanja v Ljubljani in bo tako ugotovila »razpoloženje slovenskega naroda do tega zborovanja, pa tudi razpoloženje do zbiranja podpisov za izvedbo referenduma z zahtevo po izvedbi predčasnih državnozborskih volitev istočasno z volitvami v organe lokalne samouprave v decembru 1994.«

»Sedanja vlada je namreč le še formalno legalna, nikakor pa ni več legitimna in ne izraža prave volje državnega zbora, v DZ pa niso več izraženi in predstavljeni dejanski interesi slovenskega volilnega telesa. Le s predčasnimi državnozborskimi volitvami bo mogoče preprečiti sicer neizbežno uvajanje izrednih razmer v okviru pooblastil predsednika republike«, meni Slovenska desnica.

Na TV panoramska slika s Krvavca »v živo«

KRVAVEC, 2. marca – Ob Domu na Krvavcu so pred dnevi vključili televizijsko kamero, ki v televizijsko omrežje posreduje panoramsko sliko. Vsak dan od 7. do 17. ure je sedaj mogoče videti, kakšne so razmere na Krvavcu in kaj se tam dogaja. To bo še posebno dobrodošlo smučarjem in drugim obiskovalcem, ki se bodo lahko sami prepričali, kakšno je vreme na Krvavcu, koliko je tam snega in drugo. Kamero je namestila zasebna televizija MM TV iz Ljubljane, ki sliko prenaša preko svojega kabelskega sistema in preko kanala 62 oddajnika na Krimu, prevzeli pa so jo tudi že nekateri drugi kabelski sistemi v državi. Krvavec je tako prvo naše smučišče, ki ima, podobno kot že vrsto let vsa večja smučišča v Avstriji, svojo panoramsko sliko v televizijskem omrežju. (L. S.)

Kaj sploh hočejo sindikati s socialnim sporazumom?

Razlik med sindikalnim in »partnerskim« predlogom ne bodo premostili zlahka – Brezposelnost

LJUBLJANA, 2. marca – Sindikati so na včerajšnji delovni skupini uskladili svoj predlog socialnega sporazuma, ki naj bi ga do 10. marca obravnavali še odgovorni sindikalni organi. Zastavlja se vprašanje, koliko se ta predlog razlikuje od tistega, ki so ga oblikovali v delovni skupini socialnih partnerjev. Že na prvi pogled kaže, da nekaterih razlik ne bo lahko premostiti.

Po mnenju sindikatov se vlada zavzema za omejevanje plač, sami pa predlagajo, naj bi se plače delno povečevale v skladu z rastjo inflacije in sledile doseženi rasti produktivnosti. Predvsem podpirajo čimprejšnje sprejetje kolektivnih pogodb (zlasti panožnih), socialni pakt pa naj bi bil le njihova nadgradnja.

Po najnovejših predlogih sindikati ob zapletih v zvezi s podpisom socialnega pakta predlagajo, naj bi poprej sprejeli nekaj pomembnejših sporazumov. Vlada pa prek svojih pooblaščenih ljudi (minister za finance) zagotavlja, da bodo nadaljnji zakonski ukrepi, sprejeti ob proračunu, usklajeni s cilji, ki naj bi jih dosegli v skladu z njeno ponudbo socialnega sporazuma.

Vlada je se skratka zavzema za celovito sprejetje socialnega sporazuma, čeprav bi bili sindikati denimo »za začetek« zadovoljni že s po hitrem postopku sprejetim zakonom o ustanovitvi tridelno sestavljenega ekonomsko-socialnega sveta in podpisom kolektivnih pogodb.

Sindikalisti tudi ne sprejemajo vladnega stališča, da v parlamentu ne more jamčiti za sprejetje predlagane zakonodaje, ki življenjsko zadeva zaposlene in vse prebivalstvo. Prepričani so, da bi vlada morala nositi odgovornost za svoje predloge »do konca«. V strankarsko bolj opredeljenih sindikatih so prepričani, da bodo potemtakem še morali iskati podporo za svoje interese pri poslancih.

Eden od pomembnejših ciljev, za katerega se bodo sindikati zavzemali pri podpisu socialnega pakta, je preprečevanje povečevanja brezposelnosti »zaradi privatizacije«. Bojijo se namreč, da bi bili odpuščeni desettisoči delavcev zaradi denacionalizacije in prodaje podjetij tujcem. Zato so v predlogu sporazuma zapisali, naj bi z dejavno politiko zaposlovanja dosegli, da bi do konca leta omejili brezposelnost na 14 odstotkov oziroma naj bi znašala manj kot 125.000 brezposelnih. Območjem, ki imajo več kot 18-odstotno brezposelnost in težave s prestrukturiranjem podjetij, naj bi vlada in mednarodne inštitucije pomagale pri sprejetju posebnih programov.

Sindikati namenjajo precej pozornosti določanju najnižje, to je zajamčene plače. Zavzemajo se za njeno redno mesečno izplačevanje, redno usklajevanje z izhodiščnimi plačami po splošnih kolektivnih pogodbah in za sprejetje novega zakona o zajamčenih plačah. Ugotovili so namreč, da veljavni zakon ni skladen s sistemom plač. Znesek, ki zagotavlja socialno in materialno varnost, mora biti po sindikalnem predlogu opredeljen v tolarjih ali v odstotku od povprečne plače.

Predlagajo še, naj bi z ukrepi zagotovili izvajanje zakonskih določb o notranjem odkupu kot favorizirani obliki lastninskega preoblikovanja podjetij, skupaj z zagotovitvijo dela neizplačanih plač iz dobička za 1993. leto v ta namen, česar pa zakon o družbah ne dovoljuje.

JELENA GAĆEŠA

Izobraževanje je lahko igra za celo življenje

Med 8. in 12. marcem bo v Ljubljani sejem učil, ki postaja vozlišče informacij o izobraževanju

LJUBLJANA, 2. marca – Nekdanji tradicionalni sejem učil je že lani prerasel v širšo izobraževalno prireditev, letos pa organizatorji, ki so se predstavili na današnji tiskovni konferenci na Ljubljanskem sejmu, napovedujejo izredno bogat izobraževalno sejemski teden, za katerega bo na 3000 kvadratnih metrih hale B na Gospodarskem razstavišču komajda dovolj prostora. Izobraževanje odraslih naj bi se še posebno temeljito predstavilo.

Razstavljalci se še prijavljajo, tako da jih ob otvoritvi, ki bo v torek, 8. marca ob 10. uri, pričakujejo nad 200; med njimi (vsaj prek posrednikov) tudi iz 10 tujih držav od Avstrije do Južne Koreje. Po lanski uspešni izkušnji se komercialnemu delu priključujejo Dnevi slovenskega izobraževanja, pokrovitelj pa je seveda ministrstvo za šolstvo. Tudi soorganizatorjev je ogromno, prav kot je razvejan program predstavitev, okroglih miz, video projekcij itd., o katerem bomo natančneje spregovorili v ponedeljek na šolski strani. Ob tako neverjetnem bohotenju prireditve napovedujejo, da se bo prihodnje leto selila vsaj v halo A, ki je večja, morda pa zavzela kar celo razstavišče. Ljubljanski sejem poudarja, da gre pri polovici predstavitev na tej izobraževalno sejemski prireditvi za nekomercialne dejavnosti, zato že zdaj kot sponzor lahko ministrstvu za šolstvo brezplačno odstopa le tretjino prostora, ki ga program sejma potrebuje.

Moto »Učenje je igra«, ki so ga izbrali za letošnjo predstavitev učil, učnih pripomočkov in programov za vse starosti ter igrač, želi povedati, da je izobraževanje, ki je pestro in primerno izbrano, lahko skozi vsa življenjska obdobja posameznika prijetna igra. Na ogled predstavitve slovenskega izobraževaja so soorganizatorji povabili iz tujine tudi številne strokovnjake s področja učil, opreme in učnih vsebin, na posebni okrogli mizi pa bodo govorili o mednarodnemu povezovanju šol.

BOGI PRETNAR

PREJELI SMO

Sredstvom javnega obveščanja

Gospod Milan Šuštar, nekdanji sekretar stanovanjske komisije v Ministrstvu za obrambo in sedanji sekretar poslanske skupine SNS gospoda Jelinčiča, je podal več kazenskih ovadb zoper ministra za obrambo, o čemer so mediji obširno poročali. Gospod Milan Šuštar očita ministru stvari, za katere je bil sam kot sekretar stanovanjske komisije in delavec oddelka za stanovanjske zadeve neposredno odgovoren, pa tudi stvari, ki niso utemeljene z ničimer ali pa s trditvami, ki so neresnične. Ministrstvo za obrambo bo Temeljnemu javnemu tožilstvu v Ljubljani posredovalo informacije in dokumentacijo, iz katere nedvoumno izhaja neresničnost obdolžitev v navedbah gospoda Milana Šuštarja.

Gospod Milan Šuštar je bil v času službovanja v MO večkrat opozorjen od svojih predstojnikov zaradi slabega dela, v arhivih ministrstva pa je tudi večje število pritožb strank, pa tudi drugih državnih organov, v katerih izražajo nezadovoljstvo nad komunikacijo z gospodom Šuštarjem v zvezi z reševanjem stanovanjskih vprašanj. Slabo delo gospoda Šuštarja je bil tudi ključni razlog, zaradi katerega ni bil imenovan za vodjo oddelka za stanovanjske zadeve, čeprav je to mesto večkrat, tudi pismeno, ultimativno zahteval.

Ko je gospod Šuštar zaprosil za sporazumno prekinitev delovnega razmerja, mu je bilo ugodeno. Ob odhodu iz stanovanjskega oddelka je predal dokumentacijo in podpisal izjavo, s katero je potrdil, da je primopredajo izvršil korektno in da si ni prisvojil dela arhiva državnega organa. Kmalu po odhodu gospoda Šuštarja za sekretarja poslanske skupine SNS so se v medijih začeli pojavljati posamezni uradni dokumenti, ki vsebujejo z zakonom zaščitene osebne podatke, nato pa je gospod Šuštar v intervjuju za glasilo SNS Prijatelj, januar/februar 1994, na strani 30 javno priznal, da je iz Ministrstva za obrambo odnesel uradno dokumentacijo državnega organa in da jo po svoji presoji deli novinarjem.

Ministrstvo za obrambo je po uradni dolžnosti zoper gospoda Šuštarja vložilo kazensko ovadbo po 178. členu Kazenskega zakona SFRJ zaradi neupravičene uporabe v službi in po 2. odstavku 108. člena Kazenskega zakona Republike Slovenije zaradi žaljive obdolžitve. Gospod Šuštar je očitno hotel zaščititi svoje protipravno dejanje odtujitve dokumentacije, ki jo je javno priznal, z vložitvijo protiovadbe oziroma z javno kampanijo, s katero bi opravičil krajo dokumentacije z izgovorom, češ da je to storil zato, da bi preprečil še hujše kaznivo dejanje. Gospod Šuštar je bil vseskozi v Ministrstvu za obrambo na takem delovnem mestu, da je lahko neposredno vplival na reševanje stanovanjske problematike in bi lahko opozoril na morebitne nezakonitosti neposredno oziroma jih preprečil.

Žal primer gospoda Šuštarja ni edini. V zadnjem času so pristojni organi v Ministrstvu za obrambo odkrili več poskusov, ko so posamezniki obljubljali odgovornim delavcem ali pripadnikom Teritorialne obrambe velike denarne nagrade in takojšnjo zaposlitev v drugih državnih organih v zameno za kakršnekoli podatke o delu Ministrstva za obrambo, o bojni pripravljenosti enot Teritorialne obrambe ali za kopije različnih uradnih dokumentov.

Nika Dolinar,
predstavnica
ministrstva za obrambo

Slovenske NOVICE
VSAK PETEK
plus

DELO

Direktor ČZP Delo, d.o.o., glavni in odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK

Namestnik direktorja, glavnega in odgovornega urednika Dela:
DANILO SLIVNIK

Poslovni direktor:
EMIL ŠUŠTAR

Direktor trženja:
JURE APIH

Uredniki:
MIŠO RENKO (centralna redakcija), MARKO PEČAUER (notranja politika), TONJA SLOKAR, (gospodarstvo), VESO STOJANOV, (zunanja politika), PETER KOLŠEK (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), MIRAN KOREN (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), ŽELJKO KOZINC (publicistika), BORIS JEŽ (komentarji), JANKO LORENCI (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija), BRANE MASELJ (Vikend magazin), MATIJA DERMASTIA, (Delo in dom, Izložbeno okno).

SANACIJA BANK (1)

BS je drastično zmanjšala pomoč iz primarne emisije

Na začetku sanacije so podeljeni likvidnostni krediti centralne banke znašali 65 in tudi do 70 odstotkov primarnega denarja M1, zdaj pa le še od 10 do 15 odstotkov, pravi direktor Agencije za sanacijo bank Janko Deželak

LJUBLJANA, 2. marca – Zdravljenje bank, ki se je formalno začelo s sanacijo LB d.d. februarja lani (temeljite priprave v Banki Slovenije so se seveda začele že veliko prej), traja dobro leto dni, za vse tri banke v sanaciji, LB d.d., Kreditno banko Maribor in Komercialno banko iz Nove Gorice, pa je agencija za sanacijo bank doslej izdala za okoli 1,7 milijarde mark obveznic – približno tri četrtine od zgornjega zakonskega okvira, 2,2 milijarde mark. To je javni dolg, s katerim upravlja agencija za sanacijo bank, k sanaciji bank pa je treba prišteti še za okoli 800 milijonov mark iz zakona o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog.

Med najpomembnejšimi rezultati sanacije bank je drastično zmanjšanje sicer nujno potrebne likvidnostne spremljave centralne banke pri bankah v sanaciji, meni direktor agencije za sanacijo bank in hranilnic Janko Deželak. »Na začetku sanacije bank so podeljeni likvidnostni krediti centralne banke znašali 65 in tudi do 70 odstotkov primarnega denarja M1, zdaj pa le še od 10 do 15 odstotkov. Sanacija bank je posredno zajela okoli 60 odstotkov realnega sektorja, potencialno inflatorni pritisk na primarno emisijo pa je zmanjšan.«

Neposreden rezultat sanacije je tudi postopno zmanjševanje obrestnih marž, razlik med povprečno aktivno in pasivno obrestno mero. »Banke v sanaciji začenjajo ohranjati vse svoje vitalne funkcije pri povprečno okoli pet- do sedemodstotnih obrestnih maržah. Te marže so bile včasih od deset do petnajstodstotne. Obrestne mere za prvovrstne komitente so bile ob prehodu v sanacijo 21,5-odstotne, zdaj pa znašajo 12,5 odstotka, v kratkem pa bodo še znižane. Sanacija je bila pozitivna in dovolj spodbudna, da jo lahko nadaljujemo na podlagi že sprejetih meril,« meni direktor agencije.

Stroški sanacije

Seveda pa je nujno zdravljenje bank povezano s stroški: v skladu s predlogom letošnjega proračuna, ki je v parlamentu, naj bi znašali letošnji proračunski odhodki za sanacijo bank osem odstotkov od omenjene osnove 1,7 milijarde mark, kar je okoli 130 milijonov mark. Tolikšna naj bi bila torej obremenitev davkoplačevalcev: po naših izračunih znaša ta vsota približno 0,7 odstotka slovenskega BDP, v proračunu pa to pomeni okoli 2 odstotka v letu 1994. Poleg tega je v parlamentu še predlog zakona o servisiranju obveznosti za že izplačano devizno varčevanje. V paketu prihodnjega plačevanja preteklih bančnih in političnih grehov pa ne gre pozabiti tudi na vprašanje deviznih varčevalcev iz zagrebške glavne filiale Ljubljanske banke – zadevo, ki jo bo treba urediti z meddržavnim sporazumom in v okviru sukcesije bivše SFRJ.

»Za letos ne pričakujemo, da bi šla v sanacijo še kaka druga banka, je pa to stvar presoje centralne banke in ne agencije. Tako ugotavljam z vidika proračunskih možnosti,« pravi direktor agencije. Agencija v podjetjih, kjer so locirani slabi krediti, ustvarja lasten portfelj teh obveznic, na podlagi ponovnega odkupa teh obveznic pa ustvarja razpoložljiv portfelj papirjev za morebitne nujne intervencije med letom. Ko agencija izterja nek del slabega kredita, ta gotovinski denar preusmeri v banko v sanaciji, od koder izvira ta slab kredit. V zameno dobi pred tem nazaj izdane sanacijske obveznice. »To je vsebina upravljanja z javnim dolgom in njegovo zmanjševanje. Če recimo od Adrie Airways, ki je bančni dolžnik, dobimo deset milijonov dolarjev na podlagi denarnega toka v tem podjetju, ta denar prenesemo v Ljubljansko banko, ki odplačuje njene obveznosti navzven iz prevzetih garancij, banka pa nato agenciji vrne sanacijske obveznice v istem znesku. S tem se zmanjšata javni dolg in obremenitev davkoplačevalcev,« meni Janko Deželak. Lani je bilo takšnega reodkupa za okoli 40 milijonov mark, v tem hipu je ta znesek že večji, reodkup pa je bil izvršen skoraj izključno na podlagi reprogramiranja obstoječih posojil.

● LB d.d. je imela ob združitvi z LB Gospodarsko banko 1. 1. 1991 okoli 3800 zaposlenih, danes pa okoli 2400 z jasnim trendom padanja. In kot pravi Janko Deželak, v bankah v sanaciji klestijo stroške tudi na račun manjših plač: te so po njegovih besedah za 15 do 20 odstotkov nižje kot v drugih bankah.

Sanacija treh bank upošteva posebnosti vsake med njimi: zdravljenje LB d.d. tako vsebuje tudi sanacijo velikega dela narodnogospodarskih financ, saj je prek te banke potekalo blizu 80 odstotkov varčevanja v domači valuti in okoli 90 odstotkov mednarodnega plačilnega prometa. Zdaj ni več tako in banka ima okoli 30 odstotkov domačega varčevanja v tolarjih, na področju kreditno garancijskega poslovanja in plačilnega prometa pa njen delež prav tako bistveno pada in se pogodbeno ureja med bivšimi hčerami.

Drugačna bančna klientela

Prek zamenjave slabih posojil za sanacijske obveznice se spreminja struktura bančne klientele. Kaj to pomeni? V agenciji pravijo, da banke v sanaciji danes večinoma poslujejo s komitenti kategorij A in B, denarni in kreditno garancijski tok s podjetji slabše klasifikacije pa je praktično onemogočen in miruje od vstopa banke v sanacijo. Okoli 70 odstotkov bančne klientele bank v sanaciji predstavljajo klienti iz najboljšega razreda A. Najslabša in najbolj rizična klientela iz razredov D in E pa je bila v večini primerov prevzeta na agencijo za sanacijo bank in hranilnic.

Davkoplačevalce seveda zanima kako poteka upravljanje agencije s slabimi terjatvami? Kot pravi njen direktor, skušajo iz teh praviloma velikih podjetij (s prek tisoč zaposlenimi) izluščiti zdrava podjetniška jedra in dele podjetij, ki imajo realno gospodarsko perspektivo, torej realno pozitiven denarni tok. V skupni masi podjetij je približno polovica zdravih, agencija pa je po Deželakovih zagotovilih našla zdrava jedra denimo tudi v Adrii Airways, Vidmu iz Krškega, Metalni, Elektrokovini in kot pravi, skoraj ni podjetja, v katerem ne bi odkrili vsaj enega dela s pozitivnim parcialnim ekonomskim izračunom bilance uspeha ali bilance stanja. In kako v praksi rešujejo probleme zdravih in bolnih delov podjetij? Kako zagotoviti, da bo denar iz novih posojil res namenjen za zdravi del in se ne bo stekal recimo za plače v bolnem delu podjetja? V nasprotnem primeru bi bila sanacija pravzaprav metanje denarja v vrečo brez dna.

»Elegantna možnost bi bila, da se tako zdravo jedro takoj oblikuje kot samostojna pravna oseba, to bi bila pomembna bližnjica, da se ne meša zdravi del z bolnim,« pravi Deželak. »Določili bomo nekatere metode, kako pripeljati svež denar v zdrave dele podjetij pred njihovim formalnim razbitjem v samostojne pravne osebe. Uporabljajo lahko različne kombinacije finančnih inštrumentov, kot so financiranje znanemu kupcu, priprava proizvodnje za znanega kupca, garancije, hipotekarna zavarovanja itd. Vendar bi bilo precej lažje, če bi razpolagali s pravnim inštrumentarijem, da bi lahko relativno hitro izpeljali razdelitev nekega podjetja na več samostojnih pravnih oseb, vendar ne po načelu by-pass podjetij, temveč po načelu ločevanja zdravega od nezdravega dela znotraj podjetij.«

MIHA JENKO

HRVATI NE NADALJUJEJO GRADNJE NA PREHODU DRAGONJA. (Foto: Dušan Grča)

Dadas vnovič buri duhove

LJUBLJANA, 2. marca – Kaj dejansko pomenijo suhoparna obvestila SDK in Ljubljanske borze o poslovanju delniške družbe Dadas, je za zdaj težko reči. Dejstvo je, da je borza trgovanje s temi delnicami začasno ustavila, kar je zaradi nejasnosti razmer in mogočih špekulacij tudi edino pravilno. Kot zdaj kaže, se z delnicami ne bo trgovalo približno dva meseca, torej bo časa za pojasnjevanje računovodskega »zapleta« več kot dovolj.

Temeljni razlog, da se je Ljubljanska borza minuli četrtek odločila za začasno ustavitev trgovanja z delnicami Dadas, je bilo poročilo revizorske hiše MPA. Revizorji so se namreč po opravljeni reviziji poslovanja delniške družbe Dadas za leto 1993 vzdržali dajanja revizorskega mnenja o resničnosti in poštenosti izkazanih postavk v bilanci. Vodstvo borznoposredniške hiše Dadas je na odločitev borze takoj odgovorilo in v sporočilu za javnost napisalo, da je do vzdržanja revizorskega mnenja prišlo zaradi napak pri knjiženju, ki jih je dopuščala programska oprema. Hkrati pa tudi zapisalo, da te napake niso bile ugotovljene med štirimi inšpekcijskimi pregledi poslovanja, ki jih je lani opravila SDK. Na to se je v torek odzvala tudi SDK, ki je zaradi objektivne obveščenosti javnosti sporočila, da je opravila več inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovila kršitve finančno-materialnih predpisov. Na podlagi teh ugotovitev pa je podala dve ovadbi za uvedbo postopka o prekrških ter eno ovadbo zaradi gospodarskih prestopkov. O svojih ugotovitvah je SDK dvakrat obvestila tudi Upravo za notranje zadeve Ljubljana.

Davorin Sadar predsednik upravnega odbora družbe Dadas na sporočilo SDK odgovarja, da so za ovadbe prvič slišali včeraj iz medijev. Hkrati pa dodaja, da ne gre za nikakršna kazniva dejanja, ampak za manjše gospodarske prestopke, zato v Dadasu nimajo nikakršnih razlogov, da bi se UNZ bali. »Nikakor v svoji izjavi nismo trdili, da inšpektorji SDK niso našli nobenih nepravilnosti (kdor dela, greši), temveč da niso našli sistemske napake v računovodskem programu, in da se revizorji družbe MPA ne strinjajo z določenimi postopki knjiženja, ki jih je predpisala SDK,« pravi Sadar. Revizorsko mnenje ni negativno, dokončno mnenje revizorjev bo podano ob otvoritveni bilanci, ki jo zahteva zakon o gospodarskih družbah.

STANE PETAVS

Obveznice za terjatve

Prvi del obveznic, s katerimi bo država odkupila terjatve podjetij do dolžnikov v Iraku, Angoli, na Kubi in do SDPR, izročajo podjetjem, ki imajo potrdila o odkupu terjatev

LJUBLJANA, 2. marca – Prvi del obveznic, s katerimi bo država odkupila terjatve nekaterih slovenskih podjetij do njihovih dolžnikov v Iraku, Angoli, na Kubi in do SDPR, so te dni že izdali in jih začeli izročati podjetjem, ki že imajo potrdila o odkupu njihovih terjatev s strani države. Gre za obveznice v vrednosti 22 milijonov in 600 tisoč ekujev, vendar bo Cetis, najbrž še ta mesec, natisnil tudi drugi del iste emisije obveznic; in sicer za podjetja, ki imajo svoje terjatve do Kubancev zavarovane z menicami. V ministrstvu za finance namreč obljubljajo, da bodo problem teh terjatev, ki jih obravnavajo ločeno od drugih, rešili najpozneje do konca marca.

Podlaga za odkup terjatev slovenskih podjetij do »eksotičnih« držav in SDPR (Zvezne direkcije za promet in rezerve izdelkov posebnega namena) je zakon, ki ga je parlament sprejel že lani. Predvideva namreč, da država te terjatve slovenskih firm odkupi s 30-odstotnim popustom, tako da podjetjem izroči obveznice (rok odplačila je sedem let – z dveletnim moratorijem, obrestna mera pa je 7-odstotna). Toda v praksi se je dobrega pol leta zatikalo in zapletalo zaradi pogoja, ki ga je – sicer v skladu s 7. členom tega zakona – podjetjem postavila Banka Slovenije ob soglasju finančnega ministrstva. Ta pogoj so ažurna potrdila o terjatvah do dolžnikov v Iraku, Angoli in na Kubi, ki naj bi jih izdali državni organi teh držav oziroma potrdila SDPR, če gre za terjatve do nje. Te pa nekatere firme niso mogle dobiti in bodo tako ostale praznih rok. Na primer, opekle so se tiste slovenske firme, ki so delale v glavnem prek SDPR in – zaradi njene reorganizacije in embarga do ZRJ – niso mogle dobiti ažurnih potrdil o svojih terjatvah; država denimo ne bo odkupila terjatev največjih slovenskih izvajalcev del v teh državah – SCT in IMP. Več sreče so imeli slovenski tekstilci, ki so izvažali v »eksotične« države prek beograjskega Centroteksila, saj jim je ta izdal ažurna potrdila o terjatvah.

Zahtevki za odkup dobrih 300 milijonov dolarjev terjatev

Natančneje, na ministrstvo za finance je lani prispelo 74 zahtevkov slovenskih podjetij za odkup dobrih 300 milijonov dolarjev terjatev. Za terjatve v vrednosti 24 milijonov in 800 tisoč ekujev so bila predložena zahtevana ažurna potrdila in firme upnice so od države dobile potrdila o odkupu teh terjatev, te dni pa bodo dobile obveznice. Je pa država od omenjenih 24 milijonov in 800 tisoč ekujev odštela izvozne stimulacije, ki jih je dala tem firmam leta 1991 in 1992 (gre za dva milijona in 200 tisoč ekujev) in je torej v prvi fazi odobrila, da se natisne za 22 milijonov in 600 tisoč ekujev državnih obveznic za odkup terjatev do dolžnikov v Iraku in Angoli. Največ državnih obveznic bodo dobili: Splošna plovba, Litostroj in Metalna; v tabeli, ki jo objavljamo, so navedena podjetja, katerih terjatve do Angole, Iraka oziroma SDPR je odkupila država, in zneske, ki jih bodo torej te dni dobile v državnih obveznicah. Končnega seznama firm, ki jim bo država odkupila terjatve do dolžnikov na Kubi, pa še ni.

Terjatve do dolžnikov na Kubi

S prvim delom obveznic te emisije namreč odkupujejo poleg (z zahtevanimi potrdili dokazanih) terjatev do Iraka, Angole in SDPR, samo dve terjatvi do Kube, za glavnino terjatev do te države pa še preverjajo dokumentacijo. Skupen znesek terjatev slovenskih podjetij do dolžnikov na Kubi je 40 milijonov in 900 tisoč dolarjev, ažurni potrdili ustreznih organov pa sta pridobila le Elektromedicina (za 900 tisoč dolarjev težko terjatev) in Igo (za del terjatve do kubanskih partnerjev v vrednosti 54 tisoč dolarjev). Zahtevke slovenskih firm (17 jih je) za odkup preostalih terjatev do kubanskih dolžnikov v skupni vrednosti približno 40 milijonov dolarjev bodo najbrž – kot pravi državni sekretar v finančnem ministrstvu **Božo Jašovič** – rešili v dveh tednih.

Sicer pa, kot rečeno, na državne obveznice lahko računajo le tista podjetja, ki imajo terjatve do dolžnikov na Kubi zavarovane z menicami. Te bodo namreč imele pri obravnavi terjatev do kubanskih partnerjev na ministrstvu za finance enako težo kot potrdila. Gre za menice končnih dolžnikov in avalirane menice, ki jih je zavarovala Banco Nacional de Cuba.

Glede na to, da je republiška vlada že odobrila tudi izdajo drugega dela obveznic te emisije – za odkup terjatev do Kube, in da na ministrstvu za finance obljubljajo, da bodo zahtevke za odkup terjatev do Kube »obdelali« v dveh tednih, naj bi torej tudi podjetja s temi terjatvami še ta mesec dobila državne obveznice.

LJILJANA ĐERIĆ

Prvi del obveznic dobijo:

Podjetje	Država izvoza	v ecujih
Dekorativna Ljubljana	Irak	103.737
IGO Ljubljana	Kuba	54.985
Induplati Jarše	SDPR	719.861
Litostroj Ljubljana	Irak	5.716.578
Metalna Maribor	Irak	3.835.278
Predilnica Litija	Irak	274.129
Rudis Trbovlje–Tiba	Irak	503.620
Rudnik Mežica	SDPR	202.733
Salonit Anhovo	SDPR–Irak	1.109.830
Splošna plovba Portorož	Angola	7.854.293
Swaty Maribor	Irak	15.327
TAM Maribor	SDPR–Irak	104.923
TVI BAČA Podbrdo	Irak	372.071
Tehnoinženiring Radomlje	Irak, Kuvajt	890.343
Tekstil. pred. Medvode	Irak	263.724
Tekstil. tkalnica Vižmarje	Irak	557.327
Tekstilna tovarna Tabor Maribor	Irak	912.506
Tekstina Ajdovščina	Irak	7.953
Tov. sukancev in trakov Maribor	Irak	540.511
Elektromedicina	Kuba	494.130
Rudis Trbovlje – Elektrokovina *	Irak	870.324

* Terjatev države do Elektrokovine v stečaju

Naročilnica za gradnjo je ostala v predalu?

Ministrstvo za zunanje zadeve je vložilo noto, čeprav o gradnji na meji s Hrvaško ni ne duha ne sluha

KOPER, SEČOVLJE, 2. marca – Včerajšnja nota slovenskega zunanjega ministrstva, ki je protestiralo zaradi nadaljevanja gradbenih del na območju mejnega prehoda Dragonja–Plovanija v Sečovljah, je zbudila precej pozornosti. Ko smo se danes odpravili na ta del slovensko-hrvaške meje, nismo videli ne gradbenih strojev ne delavcev, ki bi kaj delali pri urejanju mejnega prehoda. S slovenskega MZZ smo dobili pojasnilo, da so na ministrstvo zadnje čase dobili več informacij, ki govore o namerah, da bodo sosedje nadaljevali z urejanjem prehoda na »njihovi strani«, zato so tudi vložili protestno noto. Zanimivo pri tem je, da je hrvaško zunanje ministrstvo 17. decembra na slovensko ministrstvo poslalo noto, v kateri je za izboljšanje delovnih razmer mejne policije in kakovostnejši nadzor na meji zaprosilo za nadaljevanje gradnje in nadstrešnice na kraju, kjer je bila lani gradnja ustavljena. Ker je območje gradnje eno od tistih, ki sodi med t.i. nejasnosti glede poteka meje med državama (mimogrede: najprej smo na tem delu mi gradili mejni prehod), je Slovenija to odklonila, zadnje čase pa so dobili informacije, da Hrvati vendarle nameravajo nekaj narediti. Neuradno smo izvedeli, da je slovenska policija ugotovila, da hrvaške oblasti nameravajo v Sečovljah urediti mali kamionski terminal, da je vodja kamnoloma v Plovaniji nad prehodom v Sečovljah v predalu že imel naročilnico, da 1. marca nasuje in dodatno utrdi teren na prehodu, nato pa tudi asfaltira površine. Delo naj bi bilo končano v dveh dneh, torej že danes, a kaže, da z vsem skupaj ne bo nič. Po besedah Antona Rupnika, vodje službe za stike z javnostjo, je ministrstvo Hrvatom posredovalo le nekakšno preventivno noto in kaže, da prav zaradi tega ne bo prišlo do novih zapletov s sosedi.

DUŠAN GRČA

Mednarodno sodelovanje bodo še razširili

JESENICE, 2. marca – Občina Jesenice je vključena v Delovno skupnost alpskih mest, sodeluje tudi z občino Nagold v Nemčiji, z občino Beljak sta sprejeli program sodelovanja, z občino Trbiž sodeluje predvsem glede skupne kandidature za zimske olimpijske igre leta 2002, dobiva pa tudi nove predloge za sodelovanje.

Izvršni svet je tako podprl predlog, da bi se skupaj z drugimi gorenjskimi občinami udeležili jesenskega sejma v Weinfeldnu v Švici, na katerem naj bi predstavili gorenjsko gospodarstvo in njeno gostinsko-turistično ponudbo, pripravili pa tudi Slovenski dan. Izvršni svet pa se je strinjal tudi s pobudo za sodelovanje občine in Urbanističnega inštituta RS pri projektu Evropske skupnosti za načrtovanje posegov v starem mestnem jedru Jesenic. (V. F.)

PREJELI SMO

Alkohol bo dražji

1. Z uveljavitvijo zakona o posebnem prometnem davku od alkoholnih pijač (Uradni list RS, št. 71/93), ki ga je državni zbor Republike Slovenije sprejel na decembrski seji leta 1993 so proizvajalci in uvozniki alkoholnih pijač od 1. marca 1994 zavezani plačevati posebni prometni davek od alkoholnih pijač.

2. Davek se plačuje v znesku od merske enote (hektoliter) pri vinu in pivu ter v odvisnosti od volumenskih odstotkov alkohola vsebovanega v t.i. močnih alkoholnih pijačah (naravno žganje, vinjak in druge alkoholne pijače).

3. Pri določitvi sistema obdavčitve alkoholnih pijač je predlagatelj izhajal iz rešitev v državah Evropske unije. Pri tem je bila upoštevana višja stopnja sedanjega prometnega davka od t.i. močnih alkoholnih pijač (80 odstotkov) v tem smislu, da so akcize določene v manjšem znesku, kar pa v skupni obdavčitvi alkoholnih pijač pomeni, da se Slovenija lahko primerja s tistimi evropskimi državami, ki vodijo politiko večje obdavčitve alkoholnih pijač.

4. Uveljavljena obdavčitev alkoholnih pijač ne pomeni nujno tolikšnega povečanja drobnoprodajnih cen, kot je navedeno v članku. Drobnoprodajne cene alkoholnih pijač se oblikujejo prosto. To pomeni, da lahko proizvajalci, uvozniki in trgovina prilagajajo stroške poslovanja glede na tržne pogoje gospodarjenja.

5. Z zakonom je določeno, da je davčna osnova pri cigaretah maloprodajna cena, pri alkoholnih pijačah pa prodajna cena proizvajalca oziroma uvoznika. Zato se akciza od alkoholnih pijač ne more prišteti h končni ceni, ampak se vključuje v davčno osnovo za obračun prometnega davka.

6. Ministrstvo za finance je v skladu s svojimi pristojnosti sprejelo potrebne ukrepe za poostren nadzor nad izvajanjem predpisov prometnih davkov z namenom, da bi preprečilo nelegalen uvoz in promet alkoholnih pijač ter cigaret.

Andrej Šircelj,
ministrstvo za finance

Odgovor na članek Miran in vojaški birokrati

V članku novinarja Igorja Guzelja Miran in vojaški birokrati, ki je bil objavljen v Delu, 28. februarja 1994 je med drugim zapisano tudi, da je ugodna rešitev stanovanjskih problemov gospoda Mirana Pintarja odvisna od odločbe o razporeditvi na konkretno delovno mesto, ki bi jo lahko, pa je noče, podpisal le Š. B., poveljnik TO za Gorenjsko.

Res je, poveljnik TO Gorenjske bi lahko predlagal zaposlitev, a je ni. Razlog je bil v nezanesljivosti gospoda Pintarja, zaradi njegove večkratne neupravičene odsotnosti z dela. Mislim, da takega delavca ne bi nihče zaposlil z veseljem. Zaradi navedenih dejstev smo namesto Mirana Pintarja uvedli na delo novega delavca, ki je že bil zaposlen v Teritorialni obrambi in nima nobenega vplivnega polbrata v MORS.

Do Pintarja prav tako ne gojim nobene zamere, še posebej ne iz časov mojega službovanja pri policiji, saj ga tedaj sploh nisem poznal.

Bojan Šuligoj,
brigadir,
poveljnik Teritorialne obrambe Gorenjske

Pojasnilo obrambnega ministrstva

V Delu je bil v ponedeljek, 28. februarja, objavljen članek z naslovom Miran in vojaški birokrati. V njem je opisano, kako Ministrstvo za obrambo vojaška stanovanja »tudi razseljuje oziroma prazni« in še več: »na cesto so vojaške oblasti kot upnik postavile svojega lastnega uslužbenca, 35-letnega Mirana Pintarja in njegovo življenjsko sopotnico«.

Vsaka medalja ima dve plati, zato želimo slovenski javnosti pojasniti nekatera, v članku žal izpuščena, vendar zelo pomembna dejstva omenjene deložacije oziroma izvršbe na izpraznitev stanovanja, ki je doletela gospoda Mirana Pintarja.

Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije je v skladu z določbo tretjega odstavka 9. člena ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. list R Slovenije št. 1/91-I., 25. 6. 1991) in Sklepa vlade Republike Slovenije o upravljanju z vojaškimi nepremičninami, ki so prešle v premoženje Republike Slovenije z dne 17. 12. 1992 prevzelo v upravljanje vse premično in nepremično premoženje, s katerim so na območju Republike Slovenije do uveljavitve tega zakona in sklepa upravljali zvezni organi ter poveljstva, enote in zavodi JLA. Med nepremično premoženje sodi tudi stanovanjski sklad, ki obsega 8107 stanovanj. Od teh jih je do danes skladno z veljavno zakonodajo na področju odkupa stanovanj prodanih okoli 6000 (kupnina se nakazuje direktno v proračun Republike Slovenije), medtem, ko je preko 1000 vojaških stanovanj še vedno nezakonito vseljenih. Ministrstvo za obrambo v primeru nezakonitih vselitev v vojaška stanovanja dosledno toži na izpraznitev. Tako je bila vložena tožba tudi zoper gospoda Mirana Pintarja, ki je stanovanje na Partizanski 45 v Škofji Loki, katerega lastnik je Republika Slovenija, zasedel brez pravnega naslova. Nezakonita vselitev je ugotovljena s sodbo Temeljnega sodišča v Kranju, enota v Škofji Loki, opr. št. 214/92, z dne 21. 10. 1992, v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. II. CP 2089/92, z dne 12. 5. 1993.

Glede na navedeno bi moral gospod Pintar stanovanje izprazniti ter ga izpraznjenega izročiti Republiki Sloveniji, Ministrstvu za obrambo, česar pa kljub poteku paricijskega roka ni storil. Sledila je izvršba na izpraznitev stanovanja oz. deložacija, kar si je ogledal tudi avtor ponedeljkovega članka.

Zakon, ki opredeljuje postopke ob nezakonitih vselitvah, je jasen in enak za vse. Zagotovo pa je dolžnost vsakega organa, tudi ministrstva za obrambo, da v okviru možnosti rešuje stanovanjske probleme svojih delavcev. In tako smo pri vzroku problema. Kajti če bi bila v tem trenutku izpraznjena vsa nezakonito vseljena stanovanja, stanovanjskih problemov v ministrstvu ne bi bilo. Stanovanj bi bilo dovolj tudi za tiste prestopnike iz JLA v TO, ki niso razporejeni na konkretna delovna mesta.

Nika Dolinar,
Ministrstvo za obrambo

slovenske NOVICE
24 ur na preži

DELO
Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

V tretje gre rado

SLAVA PARTLIČ

Stari slovenski pregovor, da gre v tretje rado, se potrjuje tudi ob zakonu o javnih glasilih. V nasprotju s prvima dvema poskusoma podrobnejšega zakonskega opredeljevanja svobode zbiranja in širjenja informacij v postsocialistični Sloveniji, ob katerih so novinarji zagnali veliko hrupa, se bo tretji krog, kot kaže, iztekel precej gladko. Nezainteresiranost stroke za začrtano vizijo razvoja slovenskega medijskega prostora, ki je presenetila celo parlamentarni odbor za notranjo politiko, pa najbrž bolj kot dejstvo, da so pri njenem snovanju vladnemu uradu za informiranje pomagali nekateri predstavniki novinarskega društva, pojasnjuje nekakšna splošna anemičnost novinarskega ceha, ki se v tem podnebju ciklično ponavlja.

Zakon o javnih glasilih v sedanji različici novinarjem in urednikom sicer izrecno obljublja zaščito poklicne neodvisnosti in samostojnosti, saj naj jih delodajalec, kdor koli že bo, ne bi mogel ne odpustiti ne premestiti ali kako drugače šikanirati in kaznovati zaradi izražanja stališč in pogledov, ki so v skladu s programsko zasnovo in kodeksom novinarske etike. Zakonska določba o zaščiti avtonomije novinarjev, na katero je predlagatelj, kot kaže, tako ponosen, pa je spregledal dejstvo, da sta pokončnost in upogljivost bili in bosta pač osebni, individualni in ne kolektivni lastnosti ceha, in to seveda ne samo novinarskega. Na vprašanje, zakaj je v tem nemirnem prehodnem obdobju pokončnost po pravzaprav vseh družboslovnih profesijah bolj redko posejana, pa bi morda lahko odgovorili socialni psihologi.

Splošna nezainteresiranost novinarjev za omejitve poslovnega manevrskega prostora, ki jih medijem v imenu zaščite pluralnosti in raznovrstnosti virov informiranja javnosti obeta zakon, je morda še razumljiva. Navsezadnje si je gospodarske posledice teh omejitev zdaj, ko proces lastninjenja ni niti stekel, in so obrisi prihodnje lastniške strukture medijev še zelo zelo megleni, težko predstavljati. Toda ob včerajšnjem barantanju z dopustnimi lastniškimi deleži, pa omejitvami v verižnem lastništvu, ki naj bi bili t. i. antimonopone varovalke, bi se novinarski ceh moral zdramiti. Ne zato, ker ni bilo z ničemer strokovno podkrepljeno, marveč zato, ker so razprave in polemike poslancev ob tem razkrile njihovo dojemanje novinarstva kot polprofesije, spet skrčene na politično in ideološko propagando. Opevana zaščita pluralnosti in raznovrsnosti glasil dobi v tem kontekstu seveda vlogo politično-strankarskega deala za medijski prostor, za »pravično« delitev fevdov in vplivnih con.

Seveda ni problem poslancev in političnih strank, če dojemajo novinarstvo, posebno televizijsko, zgolj kot sredstvo za lastno politično predstavitev, če ga skušajo vnovič degradirati zgolj v politično propagando za ta ali oni nazor, pogled na svet, čeprav je seveda res, da bi dolgoročno tudi njim tako novinarstvo prineslo več slabega kot dobrega. Problem je v novinarjih, ki na tako vlogo, kot kaže, molče pristajajo. Slovensko novinarstvo je v vzemirljivem obdobju levitve režima iz eno- v večpartijskega celo v povprečju že presegalo obzorja čiste politične propagande in se razvijalo v razmeroma samostojno profesijo, ki je seveda nikjer doseženi ideal. Zdaj, kaže, drsi nazaj.

Navijaštvo za več resnic je sicer bolj zabavno in vznemirljivo kot navijaštvo za eno samo resnico in en sam pogled na svet, a ostaja slej ko prej propaganda, ne informiranje. V tem pogledu je slovenski medijski prostor pravzaprav že izoblikovan. Gre morda zakonoma o javnih glasilih in o RTV zdaj zgolj zato, da se v skladu z aktualnim razmerjem političnih sil še podrobneje zniansira? Če je tako, bo slovenska javnost še lep čas iskala svojo pravico do objektivne informiranosti, tokrat resda med raznovrstnimi in pluralnimi prodajalci mnenj, ne informacij. Slovenski novinarji pa bodo med tem, morda do novih sprememb zakona o tisku, najbrž tudi preboleli sedanjo anemičnost.

Ruski tok Drine

DARIJAN KOŠIR

Tega, da je ruski zunanji minister v moskovski diplomatski rezidenci na Tolstojevi ulici sprejel na »delovno kosilo« predsednika samozvane Republike srbske Radovana Karadžića, pri vsem intelektualnem prizadevanju ni mogoče imenovati drugače kot uradno rusko priznanje srbske države v BiH in predvsem (!) vseh njenih »dosežkov«. Od tega obiska (nanj še pred mesecem dni niso upali pomisliti niti ruski skrajneži) do končnega sklepa je samo še korak: tako kot poskuša Zahod (predvsem ZDA) z ustvarjanjem umetne muslimansko-hrvatske naveze potisniti Srbe čim dlje do Drine, je naloga ruske diplomacije, da »dosežke« prvega srbskega pohoda čez Drino tudi uradno zapiše v mirovnem sporazumu, ki ga v skladu z Jelcinovo pobudo za vrh peterice že snujejo v Moskvi. Vprašanje je samo, kdo bo zmagal v tem hladnovojnem boju.

Nobenega razloga sicer nimamo, da ne bi verjeli izjavam zunanjega ministra Kozirjeva, ki je ob Karadžićevem obisku v skladu z novo rusko doktrino »o splošnem lobiranju« v politiki dejal, da so bilateralna srečanja Rusov s Srbi v Moskvi ter Američanov z Muslimani in Hrvati v New Yorku samo priprava na skupna pogajanja, v katerih naj bi pod patronatom peterice zainteresiranih velesil podpisali celovit mirovni sporazum. Toda zdrznemo se že ob Karadžićevem opozorilu, ki ga prevzemajo ruska množična občila, da bi združeni Hrvati in Muslimani lahko »navalili« na Srbe, jih izgnali do Drine in jih pri tem nedolžne »tako kot v drugi svetovni vojni pobili sedemsto tisoč«. Gre za dokaz, da je tokratna diplomatska bitka Moskve in Washingtona predvsem spopad za določanje meje med razširjeno, »novo« Srbijo in prozahodnim konfederalnim hrvaško-muslimanskim delom države, ki se je nekoč imenovala Bosna in Hercegovina. To je dobesedno boj za kilometre oddaljenosti od Drine, do katerih bo dopuščeno živeti Veliki Srbiji, kot so jo že pred skoraj desetletjem prvič obljubljali srbski »pisatelji«.

Zato je nadvse zanimiva včerajšnja zares izvirna ruska domislica o »osvoboditvi« tuzlanskega letališča, ki bi ga za zdaj osvojili, nadzorovali in oskrbovali predvsem Rusi. Pri tem nimamo v mislih cinične izjave bosanskega podpredsednika Ganića, da »je v Bosni že dovolj Rusov«, ampak dejstvo, da se ruski vojaki počasi, a zanesljivo nameščajo tja, kjer naj bi po srbsko-ruskih načrtih potekala prihodnja meja med Veliko Srbijo in malim ostankom BiH. Če upoštevamo, da so ruske modre čelade že v Vukovarju (Erdutu) in Sarajevu (na Palah) in da zdaj prihajajo v Tuzlo, manjka samo še, da se namestijo v okolici Mostarja in niže do Trebinja, in bo meja določena, mirovni sporazum pa bo – kot vedno – zgolj potrdil »dejansko stanje« na terenu. Potem lahko, kot smo že enkrat skrajno cinično zapisali, pričakujemo, da začnejo ruski vojaki na omenjeni črti vleči bodečo žico in nato graditi trimetrski zid. Torej – če izhajamo iz logičnega vrstnega reda – že lahko čakamo na drugo mirovno pobudo (s katere koli strani) o Mostarju, saj bodo razmere takrat zrele za dokončna pogajanja, kje bo tekla Drina.

Vprašanje, koliko kilometrov čez reko bo Srbiji dovoljeno živeti, je pravzaprav ključno v celotni bosanski zgodbi, kajti odgovor nam bo dal pojasnilo na temeljno dilemo v tej vojni – koliko je agresor lahko nagrajen za osvajalski pohod (trditve, tudi ruske, da je vojna v Bosni predvsem medetnični spopad in ne srbsko osvajanje, so seveda le tema za kak humoristični spis). A ne gre za uporabno vrednost tega odgovora za bosansko vojno, ki je po dveh letih skorajda že končana, pravična mirovna rešitev pa v že razdeljeni in ne več enoviti državi nemogoča; gre predvsem za vrednost, ki bi ga ta »odmik od Drine« kot precedens lahko imel pri prihodnjih podobnih konfliktih, tudi (ali predvsem) tam, kjer bo (so)udeležena sedanja velika mirovna pogajalka Rusija. Ravno splošna uporaba tega precedensa širom po Evropi bi dala vedeti, koliko so vredni ustanovna listina OZN, helsinški sporazumi, pariška listina in podobni dokumenti, ki so baje gradili »enotno evropsko hišo« od Atlantika do Vladivostoka, kot se je nekoč norčeval Gorbačov.

Morda pa smo preveč črnogledi in cinični; morda bo tako kot v Sarajevu pobijanje ustavljeno, življenja rešena, z novo mirovno pogodbo dani nastavki za normalno življenje na tem prostoru, preprečene morebitne druge vojne na tleh nekdanje Jugoslavije in rešena evropska varnost in ugled. Tudi Karadžić bo zrel za Nobelovo nagrado za mir . . .

CENTER

OBLIKOVANJE IN VODENJE USPEŠNIH MANAGERSKIH TEAMOV

Tridnevni seminar, ki ga vodita mag. Ole Bloch, Institute of Management Coaching, Danska in dr. Danica Purg, Center Brdo, Sklad za razvoj managementa

KOMU JE NAMENJEN
Seminar je pripravljen za managerje vseh ravni, ki so odgovorni za oblikovanje, motivacijo in produktivno delo v različnih teamih, kot so projektni teami, teami, ki se ukvarjajo z razvojem novih izdelkov, delovne skupine, ki se ukvarjajo s prestrukturiranjem podjetij, skupnimi vlaganji ali združevanjem podjetij in teami, ki se ukvarjajo z nabavo in distribucijo znotraj industrijskih in storitvenih organizacij.

KDAJ
od 16. do 18. marca 1994
KOTIZACIJA: 1200 DEM

PROGRAM
Ker naj bi udeleženci način teamskega dela uporabljali predvsem za uspešno doseganje strateških ciljev v svojem podjetju oz. organizaciji, je namen seminarja postaviti teamsko delo v kontekst strategije. Namen seminarja je tudi spoznati, kako sestaviti in voditi uspešen team: spodbuditi komunikacijo znotraj in zunaj teama; identificirati vlogo posameznika v teamu kot voditelja in kot udeleženca.

Seminar bo v angleščini in slovenščini s simultanim prevodom v oba jezika.

Brdo pri Kranju
64000 Kranj
Tel: 064 221 761
Fax: 064 222 070

CENTER BRDO, SKLAD ZA RAZVOJ MANAGEMENTA, d.o.o.

EVROPSKI RAČUNALNIŠKI TRG

Prestrukturiranje je geslo za reševanje

Izdelovalci računalniške opreme si prizadevajo spraviti v red svoje evropske poslovalnice, ki so jih v zadnjem času pestile recesija, močnejši dolar in ne nazadnje vse hitreje spreminjajoča se tehnologija. S tem bi si morda zagotovili čimvečji dobiček, ko bo težav konec.

Prestrukturiranje je že dolgo kar pregovorna beseda za industrijo po vsem svetu, najbolj pa je udarilo prav Evropo, tudi z izgubo ali zamenjavo delovnih mest. IBM in Digital, ki v Evropi ustvarita zavidljivo polovico vseh dohodkov, sta letošnje leto pričela z novima kapitanoma evropske ladje.

Hans-Olaf Henkel, štiriinpetdesetletni mož, ki je v preteklosti vodil največjo evropsko podružnico velikega modrega, je danes na čelu IBM-ove enote za Evropo, Bližnji vzhod in Afriko. Že takoj na začetku je napovedal zmanjšanje števila zaposlenih za najmanj deset tisoč, pri čemer bo najbolj trpel prav del, kjer je še nedavna bil glavni, namreč IBM Nemčija. Sicer pa zmanjšanje zaposlenih v evropskem IBM ni nič novega, saj so od leta 1991 število znižali s 110 tisoč na 77 tisoč. Mnenja analitikov se seveda že krešejo, skoraj vsi pa so si edini, da bo Henkel okrepil centralno kontrolo in tako evropski mreži poslovalnic odvzel delček samostojnosti.

Vincenzo Damiani je leto mlajši od kolega v konkurenčnem podjetju in je novi šef Digitala za Evropo. Svojo devetindvajsetletno kariero je začel pri računalniških modrecih in še preden je zasedel mesto glavnega, je predstavil svoj načrt v desetih točkah za oživitev prodaje in znižanje stroškov, seveda pa se tudi on ne bo mogel izogniti odpuščanju delavcev.

Vendar gre IBM-u vsekakor bolje. Zadnje četrtletje lanskega leta je bilo po poldrugem letu spet pozitivno, Digital pa se je znašel v še večjih izgubah kot so jih pričakovali. Zato jih čaka že drug program reorganizacij v manj kot enem letu. Glavni vzrok težav je slaba prodaja v Evropi.

Eno skupno točko bi vendarle lahko našli. Tudi Digitalu je namreč najbolj upadla prodaja velikih sistemov. Primanjkljaj poskušajo nadoknaditi z večjo prodajo osebnih računalnikov, pri čemer pa jih ovira predvsem manjše povpraševanje po visoko zmogljivih izdelkih, ki vsebujejo mikroprocesor alpha.

Ameriški izdelovalci strojne opreme torej poskušajo varčevati. Evropski pa ostajajo pri starih strategijah – doseči čimveč dobička za kakršnokoli ceno. Analitiki ocenjujejo, da to ne bo trajalo dolgo. Kot primer navajajo evropskega električnega giganta Siemens in njegovo računalniško podjetje Siemens Nixdorf (SNI), kjer so pred kratkim zamenjali vodstvo, ki sedaj kaže odločenost zamenjati strategijo in predvsem zmanjšati stroške. V začetku oktobra bo iz Amerike, kjer je upravljal posle za švicarsko-švedsko podjetje ABB (Asea Brown Boveri), na vodilno mesto v SNI prišel Gerhard Schulmeyer.

Francozi že dalj časa bijejo bitko z evropsko komisijo, da Bull potrebuje in zasluži javno pomoč, da bi se izgubonosno podjetje lahko prestrukturiralo in privatiziralo. Evropski parlament je namreč francosko vlado pozval, naj zamrzne kapitalni vložek 2,5 milijarde francoskih frankov v Bullu, v zahtevo pa so vključili tudi 8,6 milijarde frankov (skoraj ena in pol milijarde dolarjev) jamstva, ki sta ga Bullu dali francoska vlada in glavni delničar France Telecom. Glavna zamera gre na račun Bullovih načrtov, ki naj ne bi pomagali podjetju splavati iz vode.

Carlo De Benedetti, glavni mož italijanskega Olivettija, naj bi imel bolj optimistične načrte. Tako vsaj trdijo analitiki. Največji del optimizma je napoved, da bo konzorcij Omnitel dobil drugo licenco za italijansko mobilno telefonijo. Sicer pa ugotavljajo, da se Olivetti, katerega deset odstotkov je v lasti Digitala, s čemer imajo dostop do alphe (čipa, seveda), še vedno spopada z prestrukturiranjem – število delavcev so v zadnjih treh letih zmanjšali za tretjino – in zniževanjem stroškov. Tudi letos naj bi odpustili dva tisoč delavcev.

Na koncu vedno pride najboljše. Če smo do tu govorili o izgubah in težavah, moramo omeniti tudi najuspešnejše računalniško podjetje na evropskem trgu. Specializacija v izdelovanje osebnih računalnikov in dobro ime sta se očitno obrestovali Compaqu, saj so v lani dosegli daleč najboljše rezultate in prodali za 7,2 milijarde dolarjev. Samo v Evropi so dosegli štiriinštiridesetodstotno rast s prodajo 2,7 milijarde dolarjev.

Trg je neizprosen. Evropska recesija se pozna predvsem računalniškim velikanom, ki ponujajo celo paleto strojnih rešitev. Znano je dejstvo, da prodaja osebnih računalnikov skoraj pri nobenem podjetju ni upadla, drugače pa je z velikimi sistemi. Enega od vzrokov bi lahko iskali tudi v tehnologiji, saj majhni računalniki vse bolj izrivajo večje brate, zmogljivosti pa so skoraj enake ob nižji ceni. Kam vse to vodi, je skoraj nemogoče napovedati. Vsi pa se strinjajo z ugotovitvijo, da se že kažejo znaki izboljšanja, tako da optimistično zrejo v letošnje leto.

BOŠTJAN OKORN

Borzni indeks LB 13

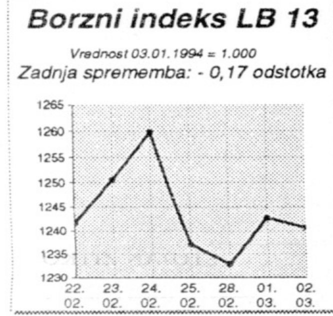

ABANČNA BORZNO POSREDNIŠKA HIŠA

A-B-H SLOVENSKA C. 50, 61000 LJUBLJANA Telefon: 061/133-31-21, faks: 061/310-985

PONUJAMO POSREDOVANJE PRI VREDNOSTNIH PAPIRJIH IN ZLATU, INDIVIDUALNO UPRAVLJANJE PORTFELJA. **VZAJEMNI SKLAD POLŽEK** IN ANALITSKE STORITVE

LJUBLJANSKA BORZA – LJUBLJANA STOCK EXCHANGE, INC.

Uradna tečajnica Ljubljanske borze vrednostnih papirjev, d.d., Ljubljana

št.: 40 Datum: 2. 03. 1994

Vrednost. papir	obr. m.div	ex kupon št. dat. (3)	enotni tečaj	% sprem	datum	povpraš.	ponudba	Max.	Min.	promet v 1000 SIT
UVRŠČENA KOTACIJA I – Obveznice										
R SL 1	8,0	2. (31.12.)	100,6	,63-	2. 03.	101,8	102,0	101,9	100,6	484.608
R SL 2	9,5	6. (1.10.)	112,5	,16	2. 03.	113,1	114,0	113,1	111,5	17.179
R SL 8	5,0	1. (30.11.)	94,0	–	1. 03.	94,0	95,5	–	–	–
R SL 1(O)	8,0	2. (31.12.)	100,6	1,10	2. 03.	100,0	–	100,6	98,0	25.760
R SL 2(O)	9,5	6. (1.10.)	112,5	1,27	2. 03.	112,5	–	112,5	112,5	88
UVRŠČENA KOTACIJA II – Obveznice										
Mesto Lj*	10,0	3. (1.4.)	110,5A	–	2. 03.	110,5	114,0	110,5	110,5	517
PROSTI TRG – Obveznice										
Gorenje	10,0	7. (15.1.)	101,6	,08	2. 03.	101,5	101,8	101,8	101,3	863
Lek 1	10,0	3. (1.1.)	100,0	–	17. 02.	101,0	105,0	–	–	–
Lek 2	12,0	3. (1.11.)	104,5	–	16. 02.	103,0	105,0	–	–	–
Lesnina 1	10,0	(4)	10,0	–	30. 12.	–	–	–	–	–
Ob. Laško	10,0	2. (1.10.)	90,5	–	1. 03.	91,1	92,0	–	–	–
Ob. Šmarje	10,0	1. (1.9.)	89,0	,77-	2. 03.	89,5	90,0	90,0	89,0	1.751
Ob. Zag.	11,0	3. (1.1.)	70,7	,17	2. 03.	71,1	72,9	73,0	68,0	2.363
PTT Celje	12,0	4. (1.12.)	104,2	–	25. 02.	104,5	106,0	–	–	–
PTT Lj.	12,0	5. (1.1.)	104,0A	–	2. 03.	104,0	105,5	104,0	104,0	273
PTT Go.	10,0	–	119,9A	,37-	2. 03.	120,1	120,7	120,3	119,3	1.261
Rogaška 1	10,0	3. (1.6.)	12.100	–	16. 12.	–	–	–	–	–
RGS blag.	25,0	4. (1.4.)	99,0A	–	2. 03.	98,1	99,7	99,0	99,0	46
Yulon 1	12,0	8. (1.12.)	104,0	–	14. 09.	–	–	–	–	–
PROSTI TRG – Redne delnice										
Dadas	1000	(5. 4.)	233.476Z	–	24. 02.	–	–	–	–	–
Finmedia	–	–	109.253	1,00	2. 03.	109.000	109.300	110.990	108.000	5.681
Grad	87	(12. 3.)	2.450	–	16. 12.	–	2.530	–	–	–
HB Brežice	–	–	3.444Z	–	14. 01.	–	–	–	–	–
Lek	796	2. (4.5.)	12.718	,66-	2. 03.	12.500	12.750	12.800	12.500	1.844
MK Založ.	218	(30.3.)	6.894	,40-	2. 03.	6.750	6.899	6.998	6.850	20.136
Nika	1500	(26. 4.)	99.957	,18-	2. 03.	99.800	100.000	100.600	99.650	10.895
Probanka			20.076	,97-	2. 03.	20.000	20.100	20.430	19.952	5.922
Salus (5)	700	2. (29.3.)	8.645	–	1. 03.	8400	9000	–	–	–
SKB	403	(7.6.)	33.637	,95-	2. 03.	33.710	33.800	33.710	33.500	505
Ter. Čatež			890,2	1,00	2. 03.	875,0	890,0	900,0	885,0	3.677
PROSTI TRG – Prednostne delnice										
HB Brežice	–	–	3.445Z	–	17. 01.	–	–	–	–	–
KB Triglav.			48.986	,25	2. 03.	48.880	48.990	49.100	48.850	4.703
RGS			2.700	–	1. 03.	2.650	2.800	–	–	–
SKB	403	(7.6.)	31.250	,75-	2. 03.	30.900	31.270	31.800	31.000	30.063
UBK			41.787	,40-	2. 03.	41.710	41.800	42.000	41.500	7.814
KRATKOROČNI VREDNOSTNI PAPIRJI										
BS2			71,9		16. 9.					
BS1			99,9		3. 1.					
BS3			100,1		20. 1.					
B6M			102,8		23. 2.					
B6MA			101,3		28. 2.					
B6MB			102,0		28.02.					
B6V										
B6VA			101,3		18. 2.					
B6VB			103,1		1. 03.					
KSS4			102,7		15. 2.					

VSE PRAVICE PRIDRŽANE
Obveznice, komercialni zapisi in blagajniški zapisi kotirajo v odstotkih (osnova je najnižja nominacija), delnice kotirajo v tolarjih; enotni tečaj je izračunan na podlagi tehtane aritmetične sredine; **(O)** – izkoriščena davčna olajšava; **A** – aplikacijski tečaj: borzni posrednik je hkrati kupil in prodal isti papir za različni stranki; **S** – suspendirano trgovanje; Z – zadržano trgovanje; * – dosežena 10-odstotna dnevna sprememba tečaja; ** – dosežena 30-odstotna omejitev – trgovanje – zadržano
Obveznice z anuitetnim odplačilom glavnice: MLJ, PLJ, YLN1, LSN1, GOR, RGS1, OZG, RSL1, PCE, RSL8; ex kupon – številka kupona in datum zapadlosti le-tega; (3) – vrednostni papirji kotirajo brez kupona vključno 4 delovne dneve pred zapadlostjo le-tega; (4) – kupona, ki sta zapadla 1. 3. 1993 in 1. 9. 1993 nista bila izplačana; (5) – 30. 08. 93 izplačilo akontacije dividende na prvo polletje 1993 v znesku 350 SIT na delnico. obr. m. – obrestna mera (obveznice); div. – dividenda (delnice), v SIT, če ni navedeno drugače; max. – najvišji tečaj določenega vrednostnega papirja; min. – najnižji tečaj določenega vrednostnega papirja

PHILIPS

Končno le dobiček

Po treh morastih letih velikih izgub in krepkega zmanjševanja delovne sile si bo nizozemska družba Philips Electronics NV končno opomogla. Tako sodijo analitiki, ki pričakujejo med 500 in 850 milijoni guldnov (259 do 440 milijonov dolarjev) čistega dobička, nekateri med njimi pa prvič po letu 1989 pričakujejo tudi simbolično izplačilo dividend v višini 0,26 dolarja.

Philips Electronics, ki je imel še v letu 1992 466 milijonov dolarjev izgube, se svojih uspehov lahko veseli predvsem zaradi opuščanja izgubarskih dejavnosti, zmanjševanja stroškov, kot tudi izjemno stroge finančne politike. Velike težave so se začele 1990, ko je izguba zaradi prestrukturiranja dosegla 2,23 milijarde dolarjev, polovico tega pa predstavljajo stroški ukinitve 35 tisoč delovnih mest po vsem svetu, ki jih je sicer 300 tisoč. Pri družbi Philips se seveda zavedajo, da boljših rezultatov ne bodo dosegli samo s kleščenjem stroškov in da morajo trgu ponuditi nove proizvode, ki bodo hkrati kupcem dostopni, dobičkonosni in izvirni.

To pa so zahteve, ki jih je Philips vsekakor sposoben izpolniti, saj so prav njegovi strokovnjaki izdelali prve kompaktne plošče (CD), ledino pa so orali tudi z video kasetami. Žal pa so izgubili tržno bitko z japonskimi družbami, tako da niso z nobenim proizvodom kaj prida zaslužili.

Čisti dobiček za poslovno leto 1993 bo vključeval tudi 1,1 milijarde guldnov, ki ga je Philips zaslužil s prodajo svojega deleža v japonskem mešanem podjetju, ki ga je ustanovil skupaj z največjim proizvajalcem zabavne elektronike na svetu, Matsushito. Očitno pa analitiki že dalj časa verjamejo v uspešnost Philipsa, saj se je vrednost njegovih delnic v lanskem letu podvojila in kar za 43 odstotkov presegla povprečje rasti vseh delnic, v januarju letos pa so delnice dosegle vrednost 49 guldnov.

Bankirji in analitiki posredniških hiš tako spet po dolgem času priporočajo nakup Philipsovih delnic, sodijo pa celo, da se jim vrednost lahko poveča na 50, kasneje pa celo na 55 guldnov, če bo odločitev o plačilu dividend dokončno sprejeta. Kljub temu pa ostaja vprašanje odzivnosti trga še naprej velika neznanka. Po vsem svetu, posebej pa še v recesijsko ogroženi Evropi cene še naprej padajo. Novi futuristični proizvodi, kot je interaktivni sistem CD (CD-I) pa se sicer dobro prodajajo, toda razvojnih stroškov še dolgo ne bodo mogli poplačati.

A. P.

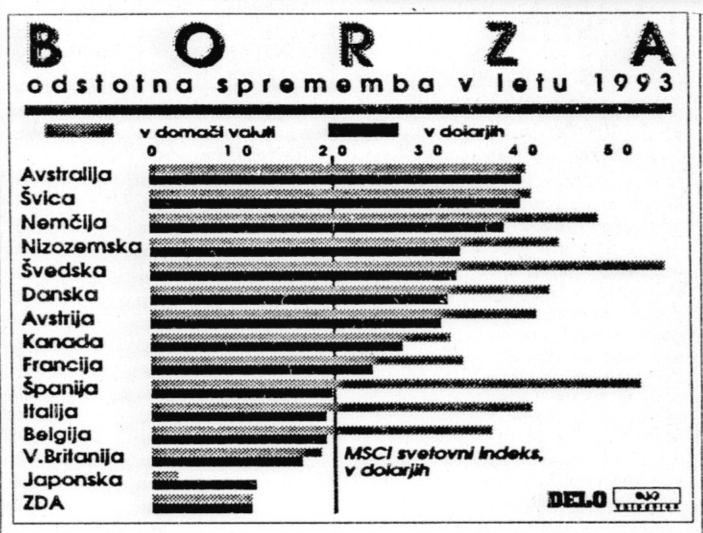

LASTNIŠKI PAPIRJI – *Svetovni indeks delnic, ki ga računa Morgan Stanley Capital International je lani poskočil za spoštovanja vrednih 20 odstotkov – največ v zadnjih petih letih. Najuspešnejši trg je bil sydneyski, kjer je živaho gospodarsko okrevanje potisnilo delnice v povprečju za 38 odstotkov navzgor (merjeno v dolarjih). Največji porast (54-odstotni) v domači valuti so zabeležili v Stockholmu, vendar ga je močan padec krone »prevedel« v »samo« 30-odstotni dolarski pribitek. Na koncu razpredelnice je pristal Wall Street s samo 14-odstotnim povprečnim povišanjem tečajev. V lovu za večjimi zaslužki so Američani tako precej več kot doma investirali v tujini. V tretjem četrtletju lani je njihov neto nakup tujih lastniških vrednostnih papirjev dosegel rekordnih 24 milijard dolarjev. (D. Vi.)*

Investicijski skladi

2. 3. 1994	Tekoča vrednost enote v tolarjih	Razlika v SIT glede na zadnjo vrednost	Odstotni donos v SIT: v zadnjem mesecu	v zadnjih 52 tednih	od 1.1.1994
Breza / TMB	11.052,00	+ 56,00	3,21	–	10,52
Darko / Kompas Fintrade	89,62	+ 0,18	3,85	–	13,82
Diver / Dadas	134,30	+ 0,28	3,01	–	6,02
Galileo / PM&A	2.296,48	+ 2,45	4,45	101,05	12,55
Golf / Factor	121,45	– 0,16	3,07	–	12,47
Herman Celjski / CBH	1.024,02	+ 0,30	–	–	–
Hrast / TMB	11.006,00	+ 15,00	1,92	–	10,06
Ljubljanska banka	99.651,70	+ 54,10	2,26	54,36	6,08
Miha / NIKA	142,83	– 0,55	2,72	–	5,64
Mistral / Start BPH	8.234,80	+ 2,60	7,77	–	4,41
Modra kombinacija / R.pika	115,60	+ 0,71	4,20	–	9,35
Neli II. / Dadas	137,51	+ 0,26	3,29	–	6,75
Phoenix / Kompas Fintrade	11.980,65	+ 39,65	2,72	49,87	5,12
*Polžek / A*B*H*	1.322,90	+ 9,51	3,18	–	9,19
Rastko / Dadas	186,34	+ 0,49	5,02	118,50	9,56
Taurus / Intara S&P	1.180,85	+ 5,15	3,92	–	12,06

Podjetniški tečaji

Tečajna lista za odkup in prodajo deviz podjetij na dan 3. 3. 1994
Velja od 00.00 do 24. ure

Banka	Valuta	Nakupni	Prodajni
Creditanstalt-Nova banka	DEM	78.50	78.70
Bank Austria	DEM	78.48	78.68
UBK banka	DEM	78.49	78.69
SZKB	DEM	78.55	78.70
Abanka, Ljubljana	DEM	78.52	78.67
Probanka, Maribor	DEM	78.48	78.68
Kreditna banka Maribor	DEM	78.55	78.70
Ljudska banka	DEM	78.50	78.68

Zaradi velikih sprememb v tečajih, na katere banke ne moremo vplivati, se v bankah ne moremo obvezati prodajati valuto po objavljenih tečajih. Zaradi tega prosimo, da trenutni tečaj preverite pri pristojnih službah.
Devizni tečaji za DEM, ATS, ITL in CHF so določeni na podlagi srednjih tečajev po trenutni veljavni tečajnici Banke Slovenije, pri drugih valutah pa je razmerje Banke Slovenije povečano oziroma pomanjšano za 0,25 odstotne točke.

SKB BANKA, D. D., Ljubljana

Tečajna lista za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij št. 43 na dan 3. 3. 1994 od 00.00 dalje

Valuta	Enota	Nakupni	Prodajni
ATS	100	1116,4610	1118,5936
FRF	100	2304,8555	2309,2580
DEM	100	7853,0000	7868,0000
ITL	100	7,9033	7,9184
USD	1	133,3282	133,5829

Tečaji so okvirni, pri konkretnih poslih so možna odstopanja.

Tečajna lista Ljubljanske banke, d.d., za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij št. 43
Tečaji veljajo od 3. 3. 1994 od 00.00 dalje

Država	Šifra valute	Valuta	Enota	Za devize nakupni	Za devize prodajni
Avstrija	040	šiling	100	1116.8875	1119.0201
Belgija	056	frank	100	381.4874	382.2158
Francija	250	frank	100	2305.7360	2310.1385
Nemčija	280	marka	100	7856.0000	7871.0000
Italija	380	lira	100	7.9063	7.9214
Nizozemska	528	gulden	100	6998.1248	7011.4868
Švica	756	frank	100	9345.4976	9363.3416
V. Britanija	826	funt	1	199.4874	199.8683
ZDA	840	dolar	1	133.3792	133.6338
	955	ECU	1	151.5737	151.8631
Španija	995	pezeta	100	95.3876	95.5697

Opomba: Tečaji so okvirni. Pri nekaterih poslih je možno odstopanje glede na trenutne tečaje na trgu deviz oz. poseben dogovor.

DAEWOO

Veliko naročil za ladjedelnico

Še pred petimi leti si nihče ne bi upal staviti, da se bo ladjedelnica Daewoo, ki je uživala sloves enega največjih dolžnikov daleč naokoli, saj so njeni dolgovi naraščali s hitrostjo plazu, poleg tega pa vodstvu nikakor ni uspevalo krotiti delavskega nezadovoljstva, še kdaj uspela postaviti na noge. Toda nemogoče je očitno mogoče in danes se 11 tisoč delavcev v Daewoo Shipbuildng & Heavy Machinery Ltd v jugovzhodnem obmorskem mestu Okpo pogumno spoprijema s plazom naročil, ki prihajajo iz vsega sveta.

Delavci, ki še nikoli niso bili bolj zaposleni, izdelujejo vse vrste ladij, saj si, tako kot pravijo v vodstvu, ne morejo privoščiti izgube take priložnosti. In če so včasih zamujali z dobavnimi roki zaradi nezadovoljnih delavcev, morajo lastnike ladij danes prositi, da prevzamejo ladje pred dogovorjenim rokom. Delavsko nezadovoljstvo zadnjih let se je poleglo, in naročila, katerih 99 odstotkov prihaja iz tujine, so se lani iz skromnih 340.000 bruto registrskih ton, oziroma 12,6 odstotka vse svetovne proizvodnje v letu 1992, povzpela na zavidljivih 4,12 milijona brutoregistrskih ton.

Ta številka pa predstavlja več kot 45 odstotkov vse svetovne proizvodnje. Analitiki pa menijo, da je takemu razcvetu botroval tudi močnejši jen, ki je tako storitve japonskih ladjedelnic krepko podražil, kot tudi oživljanje gospodarskih gibanj po vsem svetu, in seveda preprosto, nekoliko sreče, predvsem pa izboljšanje delovnih pogojev.

Večina klientov je južnokorejsko ladjedelnico Daewoo v začetku 1989 zaradi stalnih nesoglasij z delavci začela zapuščati, dolgovi so narastli na 758 milijard wonov (936 milijonov dolarjev), država pa ji je sklenila odreči podporo. Toda takratni predsednik družbe Daewoo Kim Woo-choong je vladi obljubil, da lahko z njeno pomočjo industrija izplava iz težav, s sindikati, ki so tudi zaradi naraščajočega javnega mnenja začeli popuščati, pa je dosegel sporazum.

Dolgovi ladjedelnice so se začeli hitro manjšati, izgube so se spremenile v dobičke in v oktobru 1993 so prvič po letu 1978 bilanco zapisali s črnimi številkami. Toda analitiki so kljub vidnim uspehom še vedno previdni pri svojih napovedih, saj se bolj kot inflacijskih pritiskov in naraščajočih cen surovin bojijo novih delavskih nemirov, ki bi lahko bili usodni. Sindikati so po dolgem času spet prišli do nekdanjega vpliva in zahteve po višjih mezdah so vse glasnejše.

A. P.

Slabi časi za MAN

● **Nemška industrijska skupina MAN v poslovnem letu, ki se bo zaključilo junija 1994, zaradi stroškov prestrukturiranja in visokih cen pričakuje manjše dobičke kot v prejšnjem letu, zato pa naj bi se poslovni rezultati že naslednje leto izboljšali, in to ne zaradi prodaje tovornjakov, ampak tiskarskih strojev. (A.P.)**

Vrednost dolarja
(London, 2. 3. 1994)

Belgija (BEC)	35,01
V. Britanija (GBP) – c	1,4937
Kanada (CND)	1,352
Francija (FRF)	5,788
Nizozemska (NLG)	1,9072
Italija (ITL)	1686.3
Japonska (JPY)	103,3
Švica (CHF)	1,4295
ZRN (DEM)	1,6987

c: v USD za enoto valute

ACER

Najbolje v vseh 17 letih

Skupina Acer je v letu 1993 po vsem svetu prodala za 1,9 milijarde ameriških dolarjev svojih izdelkov, kar je skoraj šestdeset odstotkov več kot leto poprej. Celotni dobiček je tako znašal petinsedemdeset milijonov dolarjev. Samo v zadnjem četrtletju so dosegli prihodek v vrednosti 650 milijonov dolarjev.

Vsi ti rezultati so najboljši v sedemnajstletni zgodovini Acerja, pripisujejo pa jih predvsem močni prodaji na drobno in večji izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti. Povečanje dohodka so zaznali tudi v Evropi, za 39 odstotkov, medtem ko so v Ameriki prodali za 44 odstotkov več kot leta 1992.

V letu 1993 so iz vloge dobavitelja sistemskih rešitev prešli tudi na dobavljanje ključnih komponent, ki jih izdeluje Acer Taiwan. S tem so ponudili hitro in uporabniku prilagojeno rešitev po vsem svetu. Lani so pri Acerju predstavili tudi vrsto novih izdelkov, med katerimi naj omenimo računalnike z operacijskim sistemom okna NT, ki temeljijo na procesorju MIPS RISC, sistem za video konferenco in zelene osebne računalnike ter monitorje.

BOK

NIKA BORZNO POSREDNIŠKA HIŠA d.d.

CENTRALA BREŽICE
Cesta prvih borcev 11, 68250 Brežice
telefon: 0608 62-236, telefaks: 0608 62-852

POSLOVALNICA LJUBLJANA
Slovenska cesta 54, 61000 Ljubljana
telefon: 061 133-11-55, telefaks: 061 133-13-47

POSLOVALNICA CELJE
Ljubljanska 3a, 63000 Celje
telefon: 063 28-936, 441-625
telefaks: 063 441-625

POSLOVALNICA MARIBOR
Partizanska c. 3-5, 62000 Maribor
telefon: 062 29-460
telefaks: 062 29-460

POSLOVALNICA KRANJ
Koroška c. 2, 64000 Kranj
telefon: 064 211-644
telefaks: 064 211-644

POSLOVALNICA PTUJ
Žnidaričevo nabrežje 11, 62250 Ptuj
telefon: 062 772-531
telefaks: 062 776-263

Slovenska izvozna družba,
družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana

Ul. Josipine Turnograjske 6, Ljubljana

ponuja slovenskemu izvozniku za zmanjšanje izvoznih rizikov in izboljšanje finančnih pogojev za nastop na svetovnem trgu kapitalnih dobrin naslednje storitve:

- zavarovanje izvoznih poslov pred nekomercialnimi riziki
- zavarovanje pred komercialnimi riziki v paketu z nekomercialnimi
- izdajanje storitvenih garancij pri izvozu kapitalnih dobrin
- refinanciranje domačih bank za izvoz kapitalnih dobrin
- subvencioniranje obrestne mere za refinancirane kredite
- informacije o tujih trgih.

Informacije: vsak dan od 8.-15.ure na sedežu družbe ali telefonsko:

- področje zavarovanja: 061/126 32 24, 176 20 12
- področje refinanciranja: 061/126 40 59, 176 20 16
- št. faksa: 061/125 30 15.

MENJALNICA HIDA 061/ 1-333-333

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 43 z dne 2. marca 1994
Tečaji veljajo od 3. marca 1994 od 00.00 ure dalje

Država	Šifra valute	Valuta	Enota	Za devize nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	a. dolar	1	92,9775	93,2573	93,5371
Avstrija	040	šiling	100	1104,5424	1107,8660	1111,1896
Belgija	056	frank/C	100	377,2707	378,4059	379,5411
Kanada	124	dolar	1	97,4020	97,6951	97,9882
Rep. Hrvaška	191	hrv. dinar	100		2,2000	
Danska	208	krona	100	1978,6513	1984,6051	1990,5589
Finska	246	marka	100	2373,4803	2380,6222	2387,7641
Francija	250	frank	100	2280,2504	2287,1117	2293,9730
Nemčija	280	marka	100	7769,1665	7792,5441	7815,9217
Grčija	300	drahma	100		53,6789	53,8399
Irska	372	funt	1		189,9822	190,5521
Italija	380	lira	100	7,8189	7,8424	7,8659
Japonska	392	jen	100	127,9246	128,3276	128,7126
Nizozemska	528	gulden	100	6920,7735	6941,5983	6962,4231
Norveška	578	krona	100	1787,1413	1792,5189	1797,8965
Portugalska	620	escudo	100	75,5940	75,8215	76,0490
Švedska	752	krona	100	1647,8402	1652,7986	1657,7570
Švica	756	frank	100	9242,2005	9270,0105	9297,8205
V. Britanija	826	funt	1	197,2825	197,8761	198,4697
ZDA	840	dolar	1	131,9049	132,3018	132,6987
	955	ECU	1	149,9060	150,3571	150,8082
Španija	995	pezeta	100	94,3332	94,6171	94,9010

1. Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

2. Povprečni ponderirani nakupni menjalniški tečaj bank v preteklem tednu (14. člen Zakona o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog – Ur. l. RS št. 7/93) je 7770,7618 SIT za 100 DEM.

Tečajnica za dvodelni blagajniški zapis Banke Slovenije na dan 3. 3. 1994

Dosp. blag. zapisa	Št. dni do dosp.	Tečaj za vpis v %: (A) tolarski del	(B) devizni del	Skupaj	Tekoča nominalna vrednost (v SIT): Apoen	(A) tolarski del	(B) devizni del	Skupaj
					1.500.000	777.129	771.861	1.548.990
10. 05. 94	68	103,6172%	102,9148%	103,2660%	150.000	77.713	77.186	154.899

Upoštevan je veljavni srednji tečaj Banke Slovenije za DEM.

Blagajniške zapise Banke Slovenije prodajajo in izplačujejo pooblaščene banke.

EUROCARD

LB-EUROCARD. ČE VELJAŠ, JO IMAŠ.

ljubljanska banka
LJUBLJANSKA BANKA D.D. LJUBLJANA

OBVESTILO ZA JAVNOST

LJUBLJANSKA BORZA – LJUBLJANA STOCK EXCHANGE, INC.

Začasna ustavitev trgovanja z rednimi delnicami družbe Dadas d.d.

Zaradi številnih ugibanj v medijih in tudi v javnosti v zvezi z začasno zaustavitvijo trgovanja z rednimi delnicami družbe Dadas na Ljubljanski borzi dodatno sporočamo naslednje:

1. Borza je revizorsko poročilo o zaključnem računu družbe Dadas d.d., ki je bilo dokončno oblikovano dne 18. 2. 1994, prejela v sredo, 23. 2. 1994, popoldne. Poročilo je bilo poslano kot priloga k dopisu, ki ga je podpisal g. Dare Sadar, predsednik upravnega odbora te družbe.

2. Glede na to, da se je pooblaščeni revizor zaradi odkritih pomanjkljivosti pri evidentiranju poslovnih dogodkov vzdržal od dajanja mnenja o resničnosti in poštenosti izkazanih postavk v bilanci stanja družbe Dadas d.d. na dan 31. 12. 1993 in rezultatih poslovanja iste družbe za leto 1993 (to zadnje se v nekaterih medijih izpušča, je pa še kako pomembno, saj zadeva uspešnost poslovanja v poslovnem letu), je Borza nemudoma o zadevi obvestila člane Odbora za sprejem vrednostnih papirjev in članov na Borzo.

3. Člani Odbora so bili mnenja, da je potrebno vzpostaviti neposreden stik s pooblaščenim revizorjem, ki je opravil delo v Dadasu. Revizor, ki za svoje mnenje odgovarja, je potrdil, da bo moral Dadas za izdajo revizorskega mnenja predhodno urediti poslovne knjige in le-te bodo revizorju omogočale, da se bo prepričal, da so računovodski izkazi takšni, da o njih lahko izda svoje mnenje. Dadas se na ugotovitve pooblaščenega revizorja ni pritožil.

4. Na podlagi navedenega in po natančnejšem pregledu zadevnega poročila je Odbor za sprejem v popoldanskih urah četrtkovega dne sprejel sklep o začasni zaustavitvi trgovanja s tem vrednostnim papirjem. O tem je Borza še istega dne obvestila vse medije in borzne člane.

5. O sprostitvi trgovanja s tem vrednostnim papirjem bo odločal Odbor za sprejem (štirje zunanji člani in predstavnik Borze).

6. Ob vsem navedenem odločno izjavljamo, da je celoten postopek obravnave zadevnega primera od trenutka prejema revizorskega poročila do odločitve o začasni zaustavitvi trgovanja potekal v popolni tajnosti.

Dodajamo še, da navedbe o »rekordnem« prometu in »množičnem« trgovanju s tem vrednostnim papirjem na zadnji dan trgovanja (nekatera sredstva javnega obveščanja) ne držijo. To kažejo podatki tako dnevnih vrednostnih prometov kot števila poslov s tem vrednostnim papirjem od začetka leta 1994 pa do zadnjega dne trgovanja. Trditve o informiranosti nekaterih o odločitvah Odbora za sprejem spodbija že samo dejstvo, da so bile vse ključne odločitve sprejete po končanem borznem sestanku tega dne.

Ljubljanska borza d.d.

Menjalniški tečaji

3. 3. 1994	Nemška marka (tečaj za 1 DEM) nakupni	prodajni	Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS) nakupni	prodajni	Italijanska lira (tečaj za 100 ITL) nakupni	prodajni
Abanka, Ljubljana	77.95	78.37	11.03	11.13	7.85	7.97
Atka, Celje	77.90	78.25	11.04	11.09	7.90	8.05
Aval, Bled, Ljubljana	78.15	78.40	11.06	11.14	7.82	8.05
Avtohiša Ljubljana, Lj. *	78.10	78.35	11.05	11.12	7.85	7.97
Ažur, Grosuplje *	78.20	78.40	11.04	11.16	7.80	
Bank Austria, Ljubljana	78.20	78.50	11.06	11.16	7.78	7.93
Banka Domžale	77.80	78.40	11.00	11.15	7.85	8.00
Banka Vipa d.d., N. Gorica	78.16	78.39	11.03	11.12	7.91	7.99
Banka Zasavje,Trbovlje	77.00	7.00	78.50	11.04	11:16	7.92
Bund, Ljubljana	77.90	78.40	10.90	11.15	7.70	8.00
Cap. marketing, Vrhnika	78.05	78.45	11.04	11.14	7.80	7.93
Cap. marketing, Pl. laguna - Lj.	78.05	78.45	11.04	11.14	7.80	7.93
Cap. marketing, Logatec	78.05	78.45	11.04	11.14	7.80	7.93
Creditanstalt-Nova banka, Lj.	78.05	78.45	11.07	11.20	7.85	8.05
Dadas d.d.Trbovlje -2	78.55	78.70	11.17	11.19	7.94	7.95
Dolenjska banka, Novo mesto	77.65	78.60	11.03	11.17	7.80	7.98
Dom kaffe, Domžale *	78.20	78.50	11.09	11.16	7.72	7.95
Gorenjska banka, Kranj	77.15	78.75	10.75	11.20	7.81	8.09
Hida, pokrita tržnica, Lj.	78.23	78.30	11.06	11.09	7.88	7.93
Hipotekarna banka Brežice*	77.95	78.55	11.05	11.18	7.88	8.00
Hittours Int. , Nova Gorica	78.00	78.30	10.98	11.14	7.93	8.00
Hmezad banka d.d. Žalec	77.80	78.25	11.00	11.10		
Hks Vigred, Medvode	78.10	78.50	11.00	11.12	7.95	8.10
Hram Rožice, Mengeš	78.10	78.30	11.09	11.15	7.76	7.90
Hranilnica Fiba, Izola in Koper	78.00	78.30	10.95	11.07	7.73	8.03
Hranilnica Lon, Kranj	78.17	78.39	11.03	11.13	7.95	8.05
Hranilnica Magro, Grosuplje	78.17	78.40	11.04	11.13	7.86	7.98
Ilirika, Lj. , World Trade Center	78.20	78.27	11.10	11.11	7.94	7.96
Ilirika, Sežana	78.15	78.30	11.00	11.10	7.92	7.96
Invest, Škofja Loka	78.10	78.60	11.05	11.15	7.70	7.99
Klub Slovenijales, Lj.	78.15	78.30	11.05	11.12	7.80	8.03
Kreditna banka Maribor *	77.50	78.40	11.01	11.14	7.80	8.08
Komercialna banka N. Gorica	78.15	78.60	11.00	11.24	7.88	7.98
Komercialna banka Triglav, Lj.	78.05	79.05	11.02	11.17	7.87	8.05
Kompas Holidays, Lj.	78.00	78.40	11.00	11.15	7.75	8.05
Koroška banka, Slovenj Gradec	77.85	78.70	10.94	11.07	7.80	8.10
Ljudska banka, Celje	77.50	78.35	10.98	11.14	7.90	8.12
Ljubljanska banka d.d., Lj.	78.01	78.56	11.03	11.17	7.76	7.93
Lj. zastavljalnica-Lombardna h.,Lj.	78.20	78.45				
Madai, Nova Gorica *	78.10	78.35	11.05	11.12	7.91	7.96
Media, Pl. laguna, Lj. *	78.10	78.30	11.06	11.10	7.90	7.95
Menjalnice Eros, Ljubljana *	78.16	78.40	11.05	11.10	7.80	8.00
Niprom II. -Valuta, Lj *	78.15	78.40	11.06	11.12	7.85	7.99
Pigal, Solkan *	78.05	78.40	10.99	11.08	7.84	7.92
Pionir Avtohiša, Novo mesto	77.60	77.90	11.00	11.10	7.90	8.10
Pomurska banka, Murska Sobota *	77.10	78.40	10.88	11.13	7.66	7.94
Posavska banka, Krško *	77.83	78.38	10.95	11.14	7.80	8.02
Poštna banka Slovenije *	76.90	78.33	10.75	11.09	7.68	7.95
Probanka, Maribor	77.85	78.45	11.03	11.16	7.82	8.00
Publikum, Ljubljana	78.24	78.29	11.08	11.10	7.92	7.97
SKB banka, Ljubljana *- 1	77.75	77.95	11.05	11.08	7.82	7.84
Slovenijaturist, žel. p. Ljubljana *	78.15	78.40	10.95	11.10	7.75	7.95
Sl. investicijska banka, Lj.*	77.85	78.45	10.90	11.15	7.90	8.08
Sl.zadružna kmetijska banka, Lj.	78.17	78.45	11.00	11.11	7.87	8.06
Slov. hran. in pos., Kranj	78.10	78.30	11.03	11.09	7.95	8.06
Splošna banka, Celje	7.50	78.60	11.02	11.12	7.75	7.90
Splošna banka, Koper *	77.20	78.75	10.90	11.11	7.63	7.86
Splošna banka,Velenje	77.85	78.45	11.04	11.14	7.89	7.95
Šilček, Zupančičeva jama	77.80	78.30	10.96	11.14	7.96	8.14
Talon, Škofja Loka, žel. postaja	78.20	78.45	11.08	11.12	7.90	8.02
Tentours, Domžale	78.10	78.40	11.04	11.13	7.95	8.05
UBK Banka, Ljubljana	77.90	78.40	11.05	11.14	7.80	8.04
Upimo, Ljubljana	78.21	78.33	11.07	11.10	7.84	7.93
Wilfan, Kranj	78.20	78.35	11.07	11.13	7.90	8.00
Wilfan, Kino Šiška - Ljubljana	78.20	78.30	11.08	11.12	7.90	7.95
Povprečni tečaj	**76.87**	**77.32**	**12.07**	**11.13**	**7.89**	**7.87**

* danes
1 - zaračunavajo provizijo
2 - velja za vrednostne papirje

Opozorilo: Menjalni tečaji so spremenljivi, objavljene podatke nam posredujejo banke in menjalnice same.

SKB BANKA D.D.

Potovalne čeke v hrvaških dinarjih, vnovčljive na vseh poštah v republiki Hrvaški, lahko kupujete v enotah SKB
Prodajni tečaj za čeke v HRD: 100 HRD = 2,2 SIT.
Ob vnovčitvi nevnovčenih čekov je tečaj nižji za 1 SIT.

Povprečne obrestne mere na medbančnem denarnem trgu

BANKA SLOVENIJE

Obrestne mere za medbančne kredite na dan 1. 3. 1994

	skupna obrestna mera	realna obrestna mera
– povprečna ponderirana medbančna letna obrestna mera med dnem	26,6 %	8,8 %
– povprečna ponderirana medbančna obrestna mera na večernem denarnem trgu	26,1 %	8,3 %
– skupna povprečna ponderirana medbančna letna obrestna mera	26,5 %	8,7 %

Skupna obrestna mera je sestavljena iz stopnje rasti drobnoprodajnih cen v Republiki Sloveniji v preteklem mesecu (R) in realne obrestne mere (r).

PO WASHINGTONSKEM SPORAZUMU

Novo poglavje odnosov med Hrvati in Muslimani?

V novi BiH ne bo republik, pač pa kantoni in enakopravna delitev oblasti med Hrvati in Muslimani – Kmalu referendum o konfederaciji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 2. marca – »To je veliki uspeh hrvaške, evropske in svetovne politike, ki pelje k miru, najpomembneje pa je, da Hrvaški odpira možnosti za rešitev vseh odprtih vprašanj, predvsem teritorialnih, gospodarskih in finančnih,« je davi, po vrnitvi z dvodnevnega obiska v Tirani, ocenil hrvaško-muslimanski sporazum iz Washingtona hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman.

Zadovoljni so tudi trije podpisniki sporazuma, hrvaški zunanji minister dr. Mate Granić, predsednik predsedniškega sveta Herceg-Bosne Krešimir Zubak in premier bosansko-hercegovske vlade dr. Haris Silajdžić. »Gre za doseženi kompromis, veliko vlogo pri tem so igrale ZDA, posebej državni sekretar Warren Christopher, podpredsednik Al Gore, Clintonov pogajalec Charles Redman in izvedenci State Departmenta, ki so na več kot 40 straneh sestavili dokument,« je po podpisu izjavil hrvaški zunanji minister dr. Mate Granić. Kompromis, o katerem govori Granić, je iz bodoče ureditve bosansko-hercegovske federacije izločil nacionalne republike, namesto njih pa bo pet do sedem pokrajin oziroma kantonov z večinskim prebivalstvom enega od dveh državotvornih narodov BiH, ki bodo del oblasti prenesle na bosansko-hercegovsko federacijo, gre pa za zunanjo politiko, obrambo, gospodarsko politiko, finance in trgovino. Ker pa brez Srbov BiH ni več država v sedanjih mednarodno priznanih mejah, se je v sporazum zapisalo tudi določilo, da bo »položaj večinskega srbskega prebivalstva na določenem ozemlju BiH opredeljen v okviru mednarodne konference o nekdanji Jugoslaviji«.

Za hrvaške, muslimanske in tudi srbske pregnance je pomembno tudi to, da jim v sporazumu zagotavljajo vrnitev v domači kraj in uresničitev njihovih pravic za vrnitev odvzete lastnine oziroma do poravnave vojne škode.

Bosansko-hercegovska federacija naj bi delovala tako, da bi bil položaj vseh treh ali vsaj dveh državotvornih narodov povsem enakopraven in z novo ustavo zagotovljen. Parlament bi bil dvodomen, v njem pa bi bili povsem enako zastopani pripadniki narodov, o vseh najpomembnejših vprašanjih bi sporazumno odločali, državo, vlado in parlament pa bi izmenično vodili predstavniki bosansko-hercegovskih narodov. Tak okvir za federacijo BiH je skoraj povsem podoben mehanizmu, ki je deloval pred vojno, ko so si skoraj po enakem načelu Muslimani, Hrvati in Srbi delili državne funkcije. Zato prehodno medvladno mešano komisijo, ki bo v skladu z washingtonskim sporazumom čez dva dni začela delovati na Dunaju, še čaka dosti dela. Na Hrvaškem bodo najprej o washingtonskem sporazumu, ki prinaša tudi načela za sklenitev konfederacije med Zagrebom in Sarajevom, spregovorili v saboru, potem pa bodo po besedah hrvaškega podpisnika dr. Mateja Granića izvedli referendum. Časa pa ni na pretek, saj so že za sredo marca napovedali, da bosta po ratifikaciji washingtonskega sporazuma v obeh parlamentih ta dokument podpisala predsednika dr. Franjo Tuđman in Alija Izetbegović.

Do tedaj bodo tudi obljube o vsestranski gospodarski pomoči bržkone dobile prve številke te, najnovejše ameriške operacije na Balkanu, o kateri je uvodoma spregovoril hrvaški predsednik Tuđman, predvsem pa, če se bo krpanje ostankov zahodnega dela nekdanje Jugoslavije zaustavilo na Sotli in Kolpi, oziroma če v ozadju niso še kakšni drugi, za zdaj prikriti računi velikih sil.

PETER POTOČNIK

PETER POTOČNIK

In kaj zdaj?

Zmagoslavje, ki je v noči s torka na sredo, pol ure čez polnočjo, ob podpisu washingtonskega sporazuma, vnovič postavilo na noge uradni Zagreb, ima prvič v kratki zgodovini mlade države realno podlago. S tem pa kajpak še ni rečeno, da se bosta poslej v Zagrebu in muslimanskem delu Sarajeva cedila med in mleko in da so sprte strani dokončno rekle zbogom orožju. Konec koncev so v hrvaško-muslimanskem sporazumevanju v režiji ameriške administracije obviseli bosanski Srbi, brez katerih si tudi ni mogoče zamisliti takšne Bosne kot je bila pred vojno.

Washingtonsko povabilo Srbom, da se vključijo v novo bosansko-hercegovsko državo kot povsem enakopravni člani federacije, kot naj bi se nova BiH imenovala, je spričo razmer, predvsem pa ozadja morije na Balkanu, bolj ali manj samo vljudna diplomatska poteza, ki je bržkone za nobeno ceno ni mogoče udejaniti. Tudi če bi poslej zares Hrvati in Muslimani dokončno zakopali bojni sekiri in po oblikovanju nove bosansko-hercegovske države vstopili s konfederacijo z Zagrebom, kot to predvideva ameriški projekt, bo do miru še zelo daleč. Srbi bodo prej ali slej razširili svojo državo čez Drino, pri čemer jim še na misel ne pride, da bi po mirni poti zapustili okupirana območja Hrvaške, ki jih za nagrado hrvaške kooperativnosti pričakuje Tuđman. V zvezi s tem bo tudi zelo pomembno, kako bo Ruska federacija z Jelcinom in z nacionalizmom nabitim parlamentom vplivala na Srbe, ki zaradi širitve vzhodnoevropskih interesnih sfer od Moskve tudi pričakujejo nagrado tedaj, ko bo »veselice« konec in se bodo z zdravljenjem mačka prvič resno zaznale posledice srbskega izobčenja iz mednarodne skupnosti, ko za večino prebivalstva ne bo kruha.

Na Zahodu se bržkone zavedajo, da ob veliki Srbiji majhna Hrvaška ne more obstati, zato se jim kot edina protiutež ponuja hrvaško-muslimanska konfederacija. Razen besednih obljub še ni nobenih drugih zagotovil, da bo Zahod tako rekoč posredoval bianco menico za potešitev velikih finančnih potreb Zagreba in Sarajeva, ki pa ne izhajajo samo iz še neugotovljene cene povojne obnove. V delu hrvaškega tiska tudi ugibajo, če v ozadju ni nekakšno nevidno prelaganje muslimanskih bremen na hrvaška ramena, kar v tem trenutku, ob še povsem odprtih opcijah bosansko-hercegovske rešitve, lahko predstavlja tudi enega izmed možnih scenarijev. Ne nazadnje je tudi vprašanje, kakšno je pravo ozadje ameriške operacije na Balkanu, ki morda tudi še računa na oblikovanje dokaj močne protisrbske koalicije. V sedanji delitvi interesnih sfer velikih sil je na jugu bivše Jugoslavije na svojo nesrečo ostala, pravzaprav obvisela Makedonija, na severu pa na našo srečo Slovenija. Ali je naša politika dovolj pripravljena, da se upre morebitnim skominam velikih in dovolj razumno – tudi s svojo dejavnostjo prek parlamenta, vlade in predsednika države – dokaže, da smo nekoč na Balkan spadali po veliki pomoti svetovnih sil in zablodah nekdanjih slovenskih politikov?

V Makedoniji si ob najnovejših dogodkih javno zastavljajo vprašanje, kam naj bi po novem spadali, saj konec koncev gre za strah, da postanejo lahek plen velikosrbske politike kot najbolj izpostavljenega in v tem trenutku tudi najbolj militantnega dela pravoslavnega sveta, ki je na zunaj samo zamenjal komunistično ideologijo, z njo pa tako ali drugače obnavlja nekdanji sovjetski imperij. Kaže se tudi spomniti dogodkov ob našem osamosvajanju, ko je hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman nenehno ponavljal, »če bo Jugoslavijo zapustila Slovenija, jo bo tudi Hrvaška«. Kot je videti, je najhujši sovražnik finala balkanske krize čas, ki ga ponazarja tudi zdajšnja ihta pri urejevanju hrvaško-muslimanskih odnosov. Tako postaja to, kar se je še danes kazalo kot nemogoče, jutri zjutraj mogoče in narobe. Dobro je nemara to, da sta tokrat nekolikanj v ozadju Francija in Velika Britanija, ki sta tudi po sarajevskem atentatu na Ferdinanda – v srbski izvedbi, a ne v režiji – onemogočili napovedani demokratični razvoj tedaj močne Srednje Evrope, kamor spada naša država, in da na podlagi tudi takih izkušenj sedaj vsak kolikor toliko ozaveščeni Slovenec ve, kje so njegove korenine in prostor naše države, ki ga za nobeno ceno ni mogoče zamenjati.

RAZGLEDI

ONEMOGOČEN POLET ANGELA MIRU

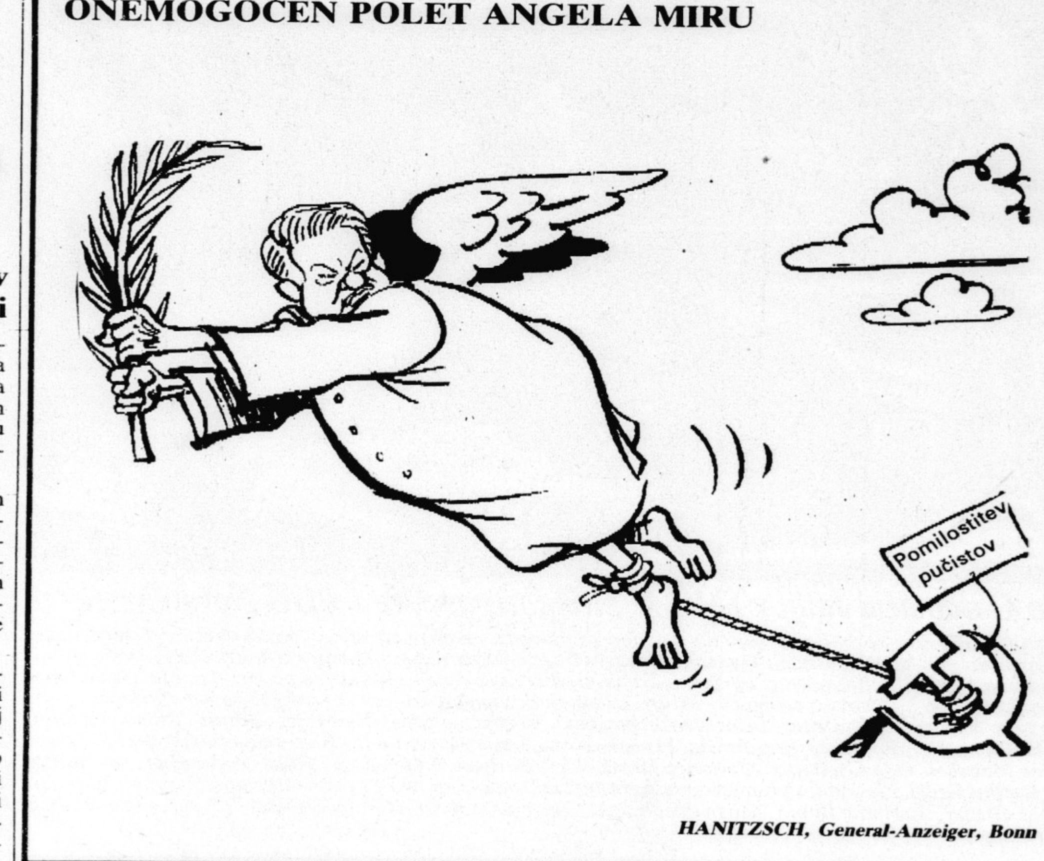

HANITZSCH, General-Anzeiger, Bonn

AVSTRIJA IN EU

»Odprta pot v skupno Evropo«

Večina avstrijskih politikov je zadovoljna ob ugodnem izidu pogajanj o vključitvi Avstrije v evropsko dvanajsterico – Nezadovoljni le ekologi in svobodnjak Jörg Heider – Julija bo referendum

OD NAŠEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 2. marca – Kancler Franz Vranitzky je bil olajšan, podkancler Erhard Busek zadovoljen, predsednik republike Thomas Klestil je z mislimi že pri referendumu, jutranjiki poročajo o zgodovinskem dogovoru, dobrem pogajalskem izidu in odprti poti, televizija pošilja v eter posebne oddaje, le dve opozicijski stranki, en bulvarec in ekologi si brusijo jezik. Po dobrem letu pogajanj in slabih pet let po izročitvi prošnje za sprejem v Evropsko Unijo je zunanji minister Alois Mock, ki mu bo zgodovina nekoč pripisala pionirsko vlogo pri vključevanju Avstrije v evropske integracije, danes nekaj pred poldnevom v avstrijskem parlamentu izjavil: »Za Avstrijo je pot v skupno Evropo odprta.«

Najvišji oviri sta, kot se za slehemi pogajalski ritual spodobi, sinoči v Bruslju padli v zadnjih minutah. Kar zadeva kmetijstvo, je Avstrija privolila v takojšnje odprtje meja in vključitev v skupni trg, Unija pa je Avstriji obljubila štiriletno finančno pomoč pri lajšanju tega šoka. Ukinitev carinskih zapor bo namreč za avstrijske kmete pomenila prihod cenejše konkurence, zaradi česar naj bi jim bilo treba letno (po avstrijskih izračunih) pomagati z okrog 8 milijardami šilingov subvencij. Bruselj bo v štirih letih »prehoda« za to prispeval 9,2 milijarde šilingov. Pri kvotah za sladkor in mleko je popustila Avstrija. Namesto 500 tisoč ton oziroma 3 milijonov ton je »dobila« 390 tisoč oziroma 2,6 milijona ton, zato pa bodo kot hribovske (in s tem posebnega režima deležne) veljale kmetije od 600 metrov nadmorske višine in tudi pri teh subvencijah bo EU sodelovala (s približno četrtino).

Tudi glede tranzita je bil dosežen kompromis, ki naj avstrijske vlade na referendumu ne bi spravil v prehude težave. Leto 2004 bo zapisano v pogodbi o pristopu Avstrije k EU kot skrajni rok veljavnosti tranzitnega sporazuma, vendar z datumom 1. januar in ne 31. december. Tranzitna pogodba je torej v bistvu skrajšana za eno leto, hkrati pa bo v triletnih presledkih preverjano njeno uresničevanje. Drugače rečeno: do leta 1997 pogodba velja »brez omejitev«, potem pa lahko Unija najprej soglasno (torej ne proti volji Avstrije) njeno veljavnopst podaljša še za tri leta; leta 2001 pa bo lahko pogodba podaljšana le, če njen cilj – 60-odstotno zmanjšanje izpuha, merjeno na podlagi tako imenovani ekoloških točk – še ne bo dosežen in to tudi proti volji Avstrije. Načeloma je torej mogoče, da bo tranzitna pogodba prenehala veljati cela štiri leta pred predvidenim rokom.

S tema dvema pogajalskima dosežkoma je, kot rečeno, uradni Dunaj videti zadovoljen, hkrati pa upa, da ga bo na referendumu lahko »prodal«. Toda svobodnjaki in zeleni vladni koaliciji napovedujejo hud boj za glasove volivcev. Jörg Haider je denimo ocenil, da je vlada v Bruslju »na nogah prestala K.O.« in izdala interese avstrijskih kmetov in prebivalstva sploh. Zeleni pa kritizirajo predvsem popuščanje pri tranzitnem sporazumu in vladi očitajo, da je pod pritiskom kršiteljev pogodbe v Bruslju še sama ravnala verolomno. Tako svobodnjaki kot zeleni naj bi torej svoje volivce pozvali, da na referendumu glasujejo proti vstopu Avstrije v Unijo. Le Liberalni forum je brez omejitev podprl vlado, njegova predsednica Heide Schmidt pa je izrazila upanje, da bodo enako storili tudi volivci.

Ti naj bi bili, kot je danes izjavil predsednik parlamenta Heinz Fischer, k volivnim skrinjicam povabljeni najverjetneje 19. junija. Še prej mora parlament sprejeti ustrezni zakon, kar bo spričo dvotretjinske večine, ki jo ima vladna koalicija, bržkone zgolj formalnost. A prvi pravi test bo imela vlada že čez deset dni, na tirolskih, solnograških in koroških deželnozborskih volitvah. Če bosta vladni stranki na njih nazadovali občutno bolj, kot so jima že doslej napovedovale javnomnenjske raziskave, bo to zanesljivo znamenje, da se bo treba pri prepričevanju prebivalstva pred referendumom potruditi najmanj toliko kot v zadnjih treh dneh neprekinjenih pogajanj v Bruslju.

VOJKO FLEGAR

● Avstrija bo v Uniji spadala med tako imenovane neto plačnike. Od približno 26 milijard šilingov, kolikor bo Dunaj letno »nakazal« Bruslju, jih bo slednji »vrnil« nekako 11. Kot je dejal finančni minister Ferdinand Lacina, bo torej Avstrija »tu in tam krvavela«, cena, ki naj bi se jo splačalo plačati za večje tržišče, gospodarsko rast, varnost, pravico do soodločanja in tako dalje. Tudi kar zadeva evropsko valuto, bo Avstrija za Unijo dobitek: glede na inflacijo, državni dolg, tečaj in obresti je Avstrija med danes še redkimi državami, ki izpolnjujejo v maastrichtskem sporazumu predvidene pogoje.

USPEH POGAJALCEV V BRUSLJU

Za pridružitev EU se še ni odločila le Norveška

Sporazum o vključitvi v Evropsko unijo so naposled podpisale tri od štirih kandidatk – Pogajanja z Norveško se bodo nadaljevala v torek; sporno je ribištvo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 2. marca – Napovedi najbolj optimističnih pogajalcev so se vendarle uresničile, čeprav z enodnevno zamudo: najprej Švedska, kmalu nato Finska in včeraj ponoči še Avstrija so z Evropsko unijo sklenile sporazum o vstopu v to evropsko integracijo. Norveška, ki je že vseskozi s precejšnjim zaostankom pri usklajenih pogajalskih poglavjih sledila sicer skupnim pogajanjem, je tako še edina kandidatka, o kateri ni znano, ali bo podpisala sporazum.

Na pogajanja z zunanjimi ministri EU naj bi se namreč vrnila šele naslednji torek, medtem pa bodo poskušali odpraviti nesoglasje v zvezi z ribištvom. Izid pogajanj z Norveško je še vedno povsem negotov in mnogi menijo, da se Norveška predvsem zaradi svojih ribičev znova ne bo pridružila evropski zvezi. Leta 1982 je namreč že dogovorjena vključitev v tedanjo Evropsko skupnost prav zaradi tega propadla na referendumu. Seveda pa morajo tudi v vseh treh državah, ki so že sklenile omenjeni sporazum, pred dokončnim vstopom potekati še referendumi – prvi bo sredi junija v Avstriji.

Kaj pomeni včerajšnje sklepno dejanje za Švedsko, Finsko in Avstrijo na eni in za Evropsko unijo na drugi strani? Čeprav bo treba na dokončno oceno počakati vsaj še nekaj dni, so značilni tudi prvi odmevi samih pogajalcev. Tako je na primer sklepni del dvostranskih pogajanj med EU in Švedsko trajal kar 25 ur, a Švedski je to prineslo 435 milijonov ekujev, kolikor bo prispevala Evropska unija v štirih letih po vstopu, da bi omilila njene začetne članske težave.

Finska se je v pogajanjih z Evropsko unijo očitno dobro odrezala, saj je dosegla, da bo kar 92 odstotkov finskih kmetov dobivalo posebna skupna kmetijska nadomestila, poleg tega pa je uveljavila pravico do posebne regionalne podpore celotni državi, in ne samo njenim arktičnim predelom, kot je bilo prvotno predvideno.

Že včeraj popoldne pa je bilo videti, da se približuje tudi stališče med Evropsko unijo in Avstrijo o najbolj spornem poglavju, to je ureditvi tranzitnega prometa skozi to državo. Avstrija naj bi v tem primeru ohranila določila tranzitnega sporazuma z EU in torej v skladu z njim do leta 2004 omejevala promet težkih tovornjakov skozi svoje alpske predele.

Evropska unija je zagotovila, da bo za nove članice ustanovila nov sklad v vrednosti 750 milijonov ekujev, ki naj bi jim bili v pomoč v prizadevanju, da bi svoje kmetijstvo prilagodile strogim zahtevam skupne kmetijske politike EU. K temu naj bi dodali še 500 milijonov ekujev, s katerimi naj bi pomagali spraviti sedanje priznane višje cene kmetijskih pridelkov v teh državah na raven, ki jo dopuščajo v uniji. Seveda pa bodo nove članice unije, ki sodijo med najbolj razvite države, slej ko prej prispevale v skupni proračun okoli 1,7 milijarde ekujev več, kot pa bodo same dobivale iz njega.

Očitno je k tako uspešnemu koncu pripomogla nemška podpora avstrijskim zahtevam, medtem ko je Danska podprla Norveško, veliko vlogo pa je menda odigral tudi belgijski zunanji minister. Švedska je dobila tudi sicer precejšnje finančne olajšave, saj je zaradi svojega velikega proračunskega primanjkljaja med drugim zahtevala, naj se ji prispevek v skupne sklade vendarle zmanjša. To ji je tudi uspelo, tako da bo morala celotni predvideni prispevek v evropski proračun zagotoviti postopoma, šele v štirih letih.

S predvideno vključitvijo štirih držav v Evropsko unijo bi se njena površina povečala kar za 1,31 milijona kvadratnih kilometrov. Kljub temu pa bi štiri nove članice v unijo prispevale le 26 milijonov prebivalcev k zdajšnjim skoraj 330 milijonom. Skupno bogastvo Evropske unije naj bi se predvidoma povečalo za desetino, saj so vse štiri države med najbogatejšimi na svetu. Zanimivo je, da so na primer Finski priznali status »podpirane« države, čeprav ima kar 21.800 dohodka na prebivalca – toda podporo bo dobila prav zato, ker je izjemno redko poseljena. Švedski dohodek na prebivalca pa znaša kar 28.500 dolarjev, medtem ko za povprečje Evropske unije štejejo 19.800 dolarjev. Res pa je, da imajo na Finskem kar 20-odstotno stopnjo brezposelnosti oziroma precej višjo od zdajšnjega povprečja v EU. Največ problemov je mogoče za začetek pričakovati predvsem v prevajalski službi ustanov Evropske unije, saj bodo ob sedanjih devetih uradnih jezikih vsaj še nekaj časa morali poslovati še v treh, finskem, švedskem in norveškem. Švedska je svojo vlogo za vključitev v takratno Evropsko skupnost odposlala 1. julija 1991, Finska 18. marca 1992, Avstrija pa 17. julija 1989. Najdlje čaka na pozitiven odgovor EU turška vloga – Turčija je namreč že aprila 1987 prosila za vključitev v Evropsko skupnost.

STOJAN ŽITKO

Jelcin opozarja prevratnike

Če bo prišlo do novih poskusov destabilizirati položaj v državi, se bodo prevratniki nemudoma znašli za zapahi – Sojenje pučistom iz leta 1991 je končano

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 2. marca – Predsednikova administracija je ob sklepu dume o amnestiji in ob izpustitvi oktobrskih prevratnikov iz zapora v Lefortovu povsem odpovedala, zato je Jelcin vzel stvar v svoje roke. V ponedeljek se je sicer odpovedal na hitro napovedanemu televizijskemu pozivu volivcem, kjer bi vso krivdo za morebitno politično zaostrovanje v državi po izpustitvi Ruckoja naprtil poslancem dume, zato pa je včeraj povabil k sebi na nenavaden pogovor predsednika dume Ivana Ribkina, kjer mu je navrgel vse tiste grožnje, kot jih je nameraval predstaviti volivcem.

Jelcin je Ribkinu najprej očital, da je bil sklep o amnestiji sprejet s kršenjem ustave, zakona in procedure, glede česar ima Jelcin v rokah vse pravne argumente. Nato mu je očital velikansko naglico pri izpustitvi oktobrskih prevratnikov. Duma namreč pred tem ni realizirala drugega dela svojega sklepa, ki govori, da morajo vse stranke in veje oblasti spoštovati »memorandum o soglasju« v družbi in nositi vso odgovornost, če bo nacionalna sprava kršena. Poleg tega je Jelcin Ribkinu predstavil vso paleto reakcij javnega mnenja, ki je amnestijo sprejelo sicer kot pravično dejanje, vendar brez upanja, da bo ta dogodek kakorkoli vplival na narodno spravo (prej narobe).

Iz tega je sledil logičen sklep: čeprav Jelcin razume zaskrbljenost javnosti ob amnestiji, pa ne soglaša s pretiranimi ocenami o krizi državne oblasti v Rusiji. »Trenutno ne vidim realnih nevarnosti za državljansko spravo in v celoti nadzorujem socialnopolitični položaj v državi, « zatrjuje ruski predsednik. Soglasje obtožencev, da sprejmejo pogoje amnestije, Jelcin tolmači kot njihovo priznanje krivde (amnestirajo se namreč zgolj krivci!) za oktobrske dogodke, iz tega priznanja pa potegne naslednji sklep: »Ob novih, najmanjših poskusih destabilizacije položaja v državi, bodo amnestiranci znova brez zadržkov aretirani!« Kot dodaja tiskovna služba predsednika, je Jelcin »s tem v zvezi že dal dodatna pojasnila in naloge« vsem odgovornim organom.

Ribkin je predsedniku skušal pojasniti, zakaj se je duma odločila na amnestijo, in se strinjal, da krivcev ne bi smeli tako naglo spustiti na svobodo. Duma zato prevzema obveznost sprejetja sklepa o odgovornosti vseh organov oblasti za kršitev nacionalnega soglasja v družbi. Poslanci dume se po besedah Ribkina zelo dobro zavedajo, da so prevzeli velikansko odgovornost za ravnanja izpuščenih prevratnikov. »Če bo kdo od amnestirancev,« je rekel Ribkin pozneje na tiskovni konferenci, »poskušal izvajati politične nemire, v dumi ne bo našel podpore in bo s silo zakona moral na mesto, ki mu pripada.« Ribkin je Jelcinu zatem še potožil, da bo duma »potegnila določene nauke« iz sprejetja sklepa o amnestiji in bo bolj »uravnovešeno« sprejemala odločitve, ki imajo lahko resne politične posledice. Iz povedanega torej sledi, da je Rusija najbrž na precej miren način rešila hud in nevaren zaplet, čeprav je v ponedeljek kazalo drugače (kaj bi se zgodilo, če bi Jelcin takrat v jezi in naglici stopil pred TV-kamere?), toda »zadeva Ruckoj« še zdaleč ni rešena in se lahko ponovi ob prvi zaostritvi.

● Vojaški kolegij ruskega vrhovnega sodišča je včeraj v skladu s sklepom dume o amnestiji prekinil in za vekomaj končal sodni proces proti pučistom, ki so v avgustu 1991 v tedanji Sovjetski zvezi izvedli državni udar. Vsi obtoženi – od podpredsednika ZSSR Janajeva preko premiera Pavlova do obrambnega ministra Jazova in ostalih pomagačev (Starodubceva, Šenina itd) – so namreč podpisali izjavo, s katero sprejemajo sklep dume o amnestiji, s čimer so posredno priznali svojo krivdo.

Ruckoj je danes prvič spregovoril javnosti. Govoric, da se že v naslednjih tednih pripravlja začetek njegove predvolivne kampanje za predsednika države na volitvah (predvidoma) junija 1996 ni ne zanikal ne potrdil. Prvič je javno podprl sklep dume »memorandum o soglasju«: »V celoti sprejemam določila tega dokumenta in bom storil vse, da bi premagali sovraštvo in mržnjo v družbi. Strinjam se: vsak od nas mora najti v sebi moč in priznati lastne napake ter odgovoriti na dobro voljo parlamenta s pripravljenostjo združiti napore za dobrobit ruskega naroda, za čimprejšnji izhod iz krize.« Škoda je le, da Ruckoj teh besed ni zmogel 3. oktobra, ko je z balkona Bele hiše ukazoval jurišati po Moskvi; zdaj v iskrenost kesanja tega nadvse spornega politika ne verjame nihče več.

DARIJAN KOŠIR

DELO v središču dogajanj

Ovira manj na poti k demokraciji

Voditelj druge najmočnejše črnske politične stranke v Južnoafriški republiki Butelezi je končno pogojno privolil v udeležbo na aprilskih volitvah – Walvis bay je spet namibijski

Osem tednov pred prvimi nerasnimi volitvami v Južnoafriški republiki je prišlo do pomembnega preobrata: Mangosutu Butelezi, vodja večinsko zulujske stranke Inkatha, za Afriškim narodnim kongresom (ANC) Nelsona Mandele – ki bo najverjetneje tudi prvi predsednik nerasne JAR – druge največje črnske politične stranke, je po včerajšnjem srečanju z Mandelo napovedal možnost, da bi se njegova stranka »začasno registrirala« za volitve med 26. in 28. aprilom.

Vse do zdaj so namreč t.i. zulujski tradicionalisti trdno vztrajali pri tem, da bodo bojkotirali volitve, če ne bo izpolnjena njihove zahteva po avtonomiji devetih regionalnih vlad. Zulujski kralj Goodwill Zwelithini celo zahteva zase svojo državo v predkolonialnih mejah iz leta 1834. Inkatha je stopila v Zvezo svobode z burskimi desničarskimi skrajneži, ki z novo, poapartheidsko državo nočejo imeti nobenega opravka in se hočejo pred vladavino črnske večine zapreti v lastni, belski bantustan – če bo treba, tudi s silo, pravijo, saj naj bi imeli pod orožjem kar 60.000 mož. To nenaravno zavezništvo drži skupaj skupen strah pred vplivnim Afriškim narodnim kongresom, ki naj bi na volitvah predvidoma pobral kar 70 odsototkov glasov.

V petek poteče rok za registracijo političnih strank, ki bodo po tem imele še pet dni časa za imenovanje svojih kandidatov na aprilskih volitvah, na katerih bodo prvič v južnoafriški zgodovini lahko volili vsi polnoletni državljani, ne glede na barvo kože. Butelezi je ves čas zavračal volitve in grozil, da bo v primeru, če bo do njih prišlo, izbruhnila državljanska vojna. Danes je belski parlament na svojem zadnjem zasedanju v Cape Townu sprejel vrsto ustavnih sprememb, s katerimi naj bi zadostili zahtevam belske in črnske »opozicije« po okrepitvi moči regionalnih vlad, posebno telo pa naj bi celo preučilo možnost ustanovitve »volkstaata«, posebne belske države.

Butelezijevo načelno obljubo o udeležbi na volitvah mora v petek potrditi vodstvo njegove stranke. Brez dvoma bo ta izjemno zvit politik manevriral ne le do dvanajste ure, ampak še krepko čez – možno je, da želi doseči odlog volitev – saj ve, koliko je De Klerku in Mandeli do tega, da ne bi pokvaril prvih demokratičnih volitvah. »Šel bom na kolena, da bi prepričal tiste, ki hočejo državo potegniti v prelivanje krvi, naj tega ne storijo,« je na enem svojih predvolilnih zborovanj dramatično vzkliknil Mandela. Če bo Inkatha »milostno« privolila v pošten spopad na volilnem prizorišču, se bo namreč volitev udeležilo kar 90 odstotkov vseh volivcev in belski separatisti bodo ostali sicer militantna, a osamljena manjšina.

R.D.Š.

MANGOSUTU BUTELEZI

● Prvega marca opolnoči je Južnoafriška republika predala svojo zadnjo kolonialno posest, pristaniško enklavo Walvis bay z dvanajstimi otoki, Namibiji. De Klerk je sicer to vprašanje hotel prepustiti novi črnski vladi, vendar je ANC vztrajal, da ne sme biti nobenega odlašanja. Walvis bay kot edino globokomorsko pristanišče v Namibiji so leta 1795 okupirali Britanci in je ostalo britansko (in nato južnoafriško) tudi potem, ko so si Nemci prilastili Namibijo, ki je postala neodvisna šele leta 1990.

Policija zasegla 30 kilogramov kokaina

BARCELONA, 2. marca (STA) – Španski in italijanski policisti so konec tedna aretirali deset Italijanov, sodelavcev neapeljeske camorre, in enega Kolumbijca, ki so osumljeni, da so v Barceleno pretihotapili 30 kilogramov kolumbijskega kokaina. Skrili so ga v hidravlične bate pod pretvezo, da jih pošiljajo v popravilo.

Kitajska se ne bo več pogajala o Hongkongu

Potem ko je guverner Patten pozval zakonodajni zbor, naj glasuje za reforme, se je ostro odzval Peking

OD NAŠE DOPISNICE

HONGKONG, 2. marca – Hongkonški guverner Chris Patten je kljub vsemu sklenil Pekingu vreči rokavico. Pred dnevi je pozval zakonodajni zbor kolonialne vlade, naj glasuje o političnih reformah, ki jim LR Kitajska tako odločno nasprotuje. Med drugim so objavili tudi britansko verzijo tajnih pogovorov z kitajsko vlado o politični ureditvi kolonije, potem ko bo po letu 1997 znova postala del LR Kitajske.

Zaradi vsega tega je predstavnik kitajskega zunanjega ministrstva v Pekingu pred dnevi izdal sporočilo, da se v prihodnje ne nameravajo več pogajati z Veliko Britanijo.

Chris Patten je ostal gluh za pozive dela hongkonškega poslovnega sveta, naj se odreče tveganim političnim reformam. Pred dnevi je tako svoj predlog dejansko poslal pred zakonodajni zbor. Prvi del programa so člani zbora soglasno podprli. Res je sicer, da ima ta del le nekaj točk, v zvezi s katerimi med Londonom in Pekingom ni prišlo do hujših nesporazumov: gre za zniževanje starostne meje državljanov, ki bodo imeli zdaj volilno pravico pri 18 in ne več pri 21 letih, za uvedbo sistema »eno mesto en glas« in volitve za vse člane mestnih svetov, od katerih so jih do zdaj nekaj imenovali.

V Pekingu trdijo, da so reforme navadna »farsa«, hkrati pa so znova zagrozili, da bodo takoj, ko bo Hongkong prišel pod kitajsko oblast, torej 1. julija 1997, razpustili zakonodajni zbor in razveljavili politični sistem te šestmilijonske kolonije, ki ji je Deng Xiaoping osebno obljubil, da bo tudi potem, ko se bo po 50 letih vrnila pod okrilje svoje matične države, lahko ohdržala sedanjo politično ureditev.

Britanci so zato obljubili, da bodo objavili svojo verzijo tajnih pogajanj, ki so potekala pred desetimi leti. Glede na odzive LR Kitajske pa kaže, da se zaradi vsakega nadaljnjega argumenta spor le še zaostruje.

ZORANA BAKOVIĆ

NEMČIJA IN BOSANSKA KRIZA

Preko Balkana spet med vodilne

Nemčija si prizadeva, da bi se v vlogi balkanske mirovne velesile dokončno vrnila v svetovni politični vrh – Načrti za gospodarsko obnovo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BONN, 2. marca – V kanclerjevih uradih so bili zelo ponosni, ker je ruski predsednik Boris Jelcin med nedavnimi napetostmi zaradi sarajevskega ultimata najprej poklical Helmuta Kohla in šele nato ameriškega predsednika Clintona in ostale zahodnoevropske državnike, je ta teden zapisal Der Spiegel. V ZDA in Natu so si namreč več dni zaman prizadevali vzpostaviti stike z Moskvo, potem pa so Rusi hoteli najprej govoriti z Nemci.

Se torej na Balkanu – vsaj kar zadeva odnos svetovnih sil do dogajanja v Bosni – zadnje čase bistveno spreminja vloga posameznih držav do vojne in krize? Sodeč po pisanju omenjenega tednika in seveda tudi po nekaterih drugih znakih, je res tako. Vsaj za Nemce, predvsem za kanclerja Kohla in zunanjega ministra Kinkla, očitno res velja, da bi radi izkoristili priložnost in se predvsem v vlogi balkanske mirovne velesile dokončno vrnili v svetovni vrh, ki se spet oži le na nekaj ob ZDA in Rusiji privilegiranih držav. V Bonnu na primer med najnovejšim Natovim napadom na srbska lovska letala niso pozabili povedati, da je v akciji sodeloval tudi en nemški vojak. Resda zgolj v posadki radarskega letala awacs, toda poudarek kljub temu ni ostal neopažen. Še lani so se namreč Nemci prepirali vsakič, ko je beseda nanesla na tako sodelovanje v vojaških akcijah zunaj Natovega ozemlja, ki ga nemška ustava (še vedno) ne dovoljuje, zdaj pa se s tem hvalijo. Celo socialdemokrati, ki potihem že računajo na svojo letošnjo volilno zmago (s tem pa tudi na večje odgovornosti), ne nastopajo več tako zagreto proti vsakemu poskusu nemške vrnitve med svetovne velesile. Prav ta teden so na primer gladko zavrnili koalicijsko ponudbo Zveze 90/Zeleni in z njo vred tudi na kongresu Zelenih izoblikovane predvolilne teze o tem, da bi se Nemci morali odreči Natu in Bundeswehru. Vračanje med velesile je namreč očitno že preveč mikavno dejstvo, tudi za socialdemokratsko opozicijo.

Res je sicer, da Nemci tega vračanja nočejo videti zgolj vojaško. Zlasti na Balkanu, kjer se po vseh zablodah in napakah Evropske unije očitno že oblikujejo ključna razmerja med velesilami jutrišnjega sveta, bi se radi uveljavili predvsem kot »mirovniška velesila«, kar naj bi bilo seveda tudi v skladu z integracijsko vlogo velike Nemčije, ki jo vztrajno zagovarjajo v Bonnu. Prvič jim je tak velik diplomatski met v zvezi z Balkanom uspel med sarajevskim ultimatom, ko so na hitro organizirali bonsko konferenco in nanjo ob vseh diplomatih Evropske unije povabili tudi namestnika zunanjih ministrov ZDA in Rusije Redmana in Čurkina. Vzporedno so (četudi po na prvi pogled spodletelem bonskem srečanju Tudjmana in Izetbegovića) prvi spravili za mizo Hrvate in Muslimane in tako prispevali k najnovejšemu sporazumu. Tudi zato se v ozadju teh potez in navkljub uradnim pojasnilom, da bi bilo za vrh peterice o Bosni, ki ga je predlagal Kozirjev, še prezgodaj, že potihem pripravljajo na nov korak: hrvaško-muslimanski (kakršnikoli že) konfederaciji naj bi sledil med Kinklom in Kozirevom že dogovorjen ruski pritisk na Srbe, temu pa potem mogoče tudi vrh peterice o Bosni, ki si ga Rusi tako želijo.

Nova nemško-ruska os, se sprašujejo nekateri? Nikakor, odgovarjajo v Bonnu. Toda posamezni ciniki kljub temu dodajajo, da se bodo morali Američani krepko potruditi, če seveda predsednik Clinton ne misli ob vseh nemških in ruskih potezah s svojimi letali ostali le nekakšen balkanski žandar, ki bo po potrebi streljal. Da Nemci (in Rusi očitno tudi) s svojim vračanjem v svetovno vrhunsko politiko skozi balkanska vrata mislijo resno, naj bi (vsaj pri Nemcih) dokazovali tudi načrti o gospodarski obnovi v vojni porušene bivše Jugoslavije, ki so menda že pripravljeni. Nemški inženirci naj bi bili namreč (vsaj po Kohlovem in Kinklovem prepričanju – obrambni minister Rühe se nasprotno še vedno drži uradne trditve, da nemški vojaki ne smejo stopiti na balkanska tla) sposobni na Balkanu podobno kot v Somaliji hitro urediti porušene mostove, daljnovode, vodovode in tako naprej, povsem resno pa so menda pripravljeni prevzeti tudi morebitno mednarodno upravo (OZN) nad Mostarjem, za kar se potencialni in že določeni nemški upravnik tudi že temeljito pripravlja.

Načrti za gospodarsko obnovo (selektivno in glede na muslimansko, hrvaško in celo srbsko kooperativnost, seveda) so tudi že pripravljeni in nobenega dvoma ni, da sodijo bolj na strateško kot pa na gospodarsko področje. Tako ima navsezadnje ta nova nemška politika do Balkana pravzaprav le eno samo veliko napako. Objektivno namreč priznava delitev Bosne in Hercegovine in z vojno spremenjene meje, čemur so Nemci še lani odločno nasprotovali. Toda, ker je mednarodna pravičnost vedno stvar zornega kota, se bo očitno tudi za ta protislovja prej ali slej našla rešitev – na primer trditev, da se po miru, ki so ga (če ga seveda bodo) dosegli veliki trije (ZDA, Rusija in Nemčija), sprte strani lahko politično in po mirni poti dogovorijo, ali bi bili na primer bosanski Srbi »pripravljeni« svoje pravice v novi ohlapni bosanski konfederaciji prenesti na Beograd, muslimansko-hrvaški »konfederativci« pa na primer na Zagreb. Trije novi balkanski in svetovni »mirovni patroni« so za utrditev svoje vloge na svetovnem Olimpu očitno že pripravljeni tudi na take kompromise.

DAMIJAN SLABE

VIKEND magazin

Bo zakon o avtorskih pravicah naredil red?

Na kulturnem ministrstvu so včeraj predstavili delovno gradivo bodočega zakona o avtorskih in sorodnih pravicah – Javna razprava do sredine marca

Ministrstvo za kulturo je skupaj z zunanjimi sodelavci, predvsem strokovnjaki s področja avtorskega prava, pripravilo delovno gradivo Predloga zakona o avtorski in sorodnih pravicah in ga prvič predstavilo na včerajšnji tiskovni konferenci. O delovnem gradivu zakona so govorili kulturni minister Sergij Pelhan, pravni svetovalec v Avtorski agenciji za Slovenijo Miha Trampuž in direktor te agencije Andrej Oman.

Kot je uvodoma poudaril kulturni minister **Sergij Pelhan**, je Slovenija na področju varstva avtorskih in drugih sorodnih pravic še »bosa«. Velja namreč še zakon iz prejšnje države, ki pa je neprimeren za vključevanje Slovenije v sodobno Evropo in svet, zlasti pa naši državi ne omogoča vključevanja v temeljne evropske institucije oziroma politično organiziranost, ki je naš cilj (Evropska unija) ali pa smo že člani (Svet Evrope), ki rigorozno terjajo prilagoditev zakonodaje (in seveda njeno spoštovanje). Kulturno ministrstvo že sedaj dnevno obiščejo številne tuje delegacije, ki sprašujejo, kako je z varstvom avtorskih pravic pri nas, zlasti pa imajo veliko pripomb na različne oblike piratstva, o čemer naj bi kmalu sprejeli t. i. antipiratski zakon.

Pelhan je tudi povedal, da so gradivo že poslali na številne naslove in da traja javna razprava nekako do 15. marca. Omenil je tudi okvirni načrt sprejemanja zakona, in sicer bi do konca meseca gradivo usklajevali v vladi, na začetku aprila bi gradivo že prišlo v prvo branje v parlament. Zakon naj bi potem sprejeli do poletnih počitnic. Minister Pelhan je omenil, da se v vladi zavedajo finančnih posledic, ki jih prinaša sprejetje takega zakona (strogo spoštovanje avtorskih pravic pač stane toliko, kot to določa mednarodna zakonodaja oziroma pravila, ki se jih tudi Slovenija želi držati oziroma jih upoštevati) in dodal, da bo vlada pač morala stvari urejati tudi z renominacijo sredstev za kulturo. Minister Pelhan je nasploh celotno gradivo ocenil kot dobro pripravo za zakon in hkrati še enkrat povabil vse zainteresirane, da bi dodali še svoje pripombe, ki bi jih potem v pripravi zakona upoštevali. Pelhan je tudi poudaril, da gre za sodoben in mednarodnim kriterijem prilagojen zakon, ki bi odpravil mnenja v tujini, da je Slovenija glede avtorskih pravic še precej »divja« država.

Delovno gradivo za zakon o avtorskih in sorodnih pravicah je predstavil **Miha Trampuž**. Gre za, kot že rečeno, osnutek za zakon ali neformalno gradivo, ki v celoti obsega 199 členov na 63 straneh. Z zakonom o avtorski in sorodnih pravicah, kot se bo zakon najbrž uradno imenoval, želi vlada sistemsko urediti celotno področje avtorskega prava, ki obsega avtorsko pravico (avtorsko materialno pravo in avtorsko pogodbeno pravo), sorodne pravice (pravice umetnikov izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radiodifuznih organizacij in založnikov), individualno in kolektivno uveljavljanje pravic, sodno in drugo varstvo pravic ter mednarodna razmerja. Gre skratka, kot je menil Trampuž, za sistemski predpis, ki bo definiral in uredil vsa temeljna avtorskopravna razmerja in na katerega se bodo navezovali vsi drugi predpisi, ki se tudi nanašajo ali se bodo na avtorsko pravo (npr. kazenske sankcije, upravne sankcije).

Miha Trampuž je še posebej poudaril, da gradivo oziroma nova zakonska ureditev v prvi vrsti sledi novim tendencam na področju avtorskega prava v svetu. Tu pa velja zlasti omeniti Svet Evrope, ki je na področju avtorskega prava že sprejel vrsto priporočil, Slovenija pa je, kot je znano, že njegova stalna članica. Evropska unija (Slovenija ni članica, članstvo pa je njen dolgoročni cilj) prav tako zelo intenzivno deluje za uskladitev avtorskih zakonodaj dvanajsterice na najbolj aktualnih področjih avtorskega prava, tu gre zlasti za šest direktiv s področja avtorskega prava, ki jih morajo države članice EU prenesti v svojo nacionalno zakonodajo. Potem so tu še splošni sporazumi o carinah in trgovini GATT, v katerih so pomembne določbe tudi o avtorski pravici. Trampuž je na primer omenil primer, da mora carina zavrniti uvoz piratske kasete ipd.

Eden izmed pogojev za vključevanje Slovenije v Evropsko unijo in druge integracije bo brezpogojna urejenost avtorskopravnega varstva. Če na kratko omenimo nekatere najbolj značilne spremembe, ki jih bo določal zakon, potem se zaustavimo pri novih časovnih določitvah avtorske pravice. Po 60. členu namreč avtorska pravica traja za avtorskega življenja in sedemdeset (doslej 50) let po njegovi smrti, če ni s tem zakonom drugače določeno. Kadar je delo ustvarilo več avtorjev, se rok trajanja računa od smrti zadnjega preživelega avtorja.

Posebna pozornost v gradivu za zakon velja sorodnim pravicam (gradivo jim namenja peto poglavje), ki so na kratko: pravice izvajalcev, pravice izdelovalcev fonogramov, pravice filmskih producentov, pravice radiodifuznih organizacij in pravice založnikov. Na koncu zakona so opisani načini uveljavljanja pravic in njihovega varstva (sodno varstvo in ukrepi za zagotovitev varstva). Posebej pa gradivo določa razmerje s tujimi elementi, ali preprosto povedano: pove, kako tuje fizične ali pravne osebe uživajo varstvo v Republiki Sloveniji.

MARIJAN ZLOBEC

Po Gospodični Juliji v SMG še Strindbergov Oče v PDG Nova Gorica

*Nocoj ob 20. uri se bodo še zadnjič dvignile premierne zavese v stari solkanski dvorani Primorskega dramskega gledališča. V režiji **Dušana Mlakarja** bodo uprizorili **Strindbergovo** dramo **Oče**, ki je bila ob prelomu stoletja kultni tekst o moškem strahu pred žensko močjo, hkrati pa govori o peklu zakonskega razmerja. Oče je drama o egoistični strasti, ki vso ljubezen sprevrača v sovraštvo, na rob blaznosti, ki jo zarisuje klavstrofobični prostor meščanskega sveta. Dramo je prevedla **Mojca Kranjc**, dramaturgija je delo **Diane Koloini**, lektorstvo **Srečka Fišerja**, scena **Janje Korun** in kostumi **Jerneja Jambreka**. Igrajo **Bine Matoh** in **Teja Glažar** ter **Marjanca Krošl**, k. g., **Barbara Babič**, k. g., **Milan Vodopivec**, **Ivo Barišič** in **Rastko Krošl**. Naslednjo premiero bodo, če bo sreča mila, v PDG že postavili v novi dvorani. Na sliki: Teja Glažar, Barbara Babič, Milan Vodopivec, Bine Matoh in Marjanca Krošl. (Ž. L., foto: Metod Zavadlav)*

SALZBURŠKI KOMORNI ORKESTER V LJUBLJANI

Lépo, a tudi nedokončano

*Prišli so z glasbo svojih mojstrov – z Mozartovo, s Haydnovo in s Schubertovo. In to glasbo so posvetili z orkestrom, ki je imel najmanj 30 članov (pri Mozartu) in največ 40 članov (pri Schubertu). Za Mozarta (in Haydna) ravno prav, za Schuberta in njegovo zvočno polnost pa (denimo) premalo. To glasbo so poustvarjali ob muzikalni navzočnosti vélikega violinista in komornega muzika **Sándorja Végha**.*

*Salzburška **Camerata Academica** je zelo dober komorni orkester. V njem igrajo glasbeniki velikega tehničnega in muzikalnega znanja, izkušenj in predanosti. Ti glasbeniki (in med njimi je nekaj odličnih solistov) znajo oblikovati komorni odzven orkestra, znajo slediti zvočnosti skupin in se med seboj dogovoriti za intonacijo skupne igre. Ta je bila izvrstna pri Mozartu in Haydnu, pa malo manj plastična pri Schubertu. Vselej in v vseh primerih pa je interpretacijam dala posebno (in opazno) vrednost osebnost enainosemdesetletnega mojstra Sándorja Végha.*

Divertimento št. 1 v ES-duru Wolfganga Amadeusa Mozarta je skladateljeva mladostna mojstrovina. Štiristavčna skladba izžareva bogastvo melodičnih izpeljav, slogovno čistost in lahkotnost. Uglajeno in tekoče muziciranje je bila odločilna poustvarjalna volja salzburškega komornega orkestra.

*Simfonija št. 94 v G-duru – »Z udarcem na pavke« Josepha Haydna je salzburško interpretacijo (v orkestru igrajo najboljši študenti in profesorji salzburškega Mozarteuma) povzdignila že z uvodom k prvemu stavku (Adagio cantabile), sporočilo drugega stavka (po njem ima Simfonija svoj znani vzdevek) pa bi lahko bilo: **lepota vselej zmaga.***

*Po lepi in čisti glasbi, po Haydnovi Simfoniji v G-duru, pa smo v drugem delo koncerta prisluhnili še tragičnemu tonu Schubertove Simfonije št. 8 v h-molu – »Nedokončane«. Ta simfonija, tolikokrat preigrana in odigrana, tolikokrat poslušana in ponovno poslušana, je za izvajalce najbolj nevarna s svojim prvim stavkom, s stavkom tragičnega podtona, z nihajočo hitrostjo izvajanja in z vsemi dinamičnimi izbruhi, ki so dali glasbi, nastali tistega davnega leta 1822, novo čustveno tragično mogočnost. To glasbo je salzburška **Camerata Academica** poustvarila z notranjim zagonom, pa vendar s premajhno silo orkestra, ki bi svojo zvočnost hotel preseči. Tudi zato sta bila Haydn in Mozart prava mojstra za zvočnost salzburškega orkestra, Schubertova »Nedokončana« pa je ostala na drugi strani brega.*

Veliko lepega je bilo v interpretaciji te glasbe, pa tudi nekaj nedokončanega.

PAVEL MIHELČIČ

JANEZ LOGAR V RAZSTAVIŠČU KRKA

Nebo in zemlja Istre

Odločitev akademskega slikarja Janeza Logarja, ki zdaj razstavlja ciklus istrskih akvarelov v razstavišču ljubljanske Krke, da ne bo za vsako ceno sledil skrajno individualiziranim stališčem in do anarhije »osvobojenim« umetnostnim pojavom, nikakor ni bila naključna. Ne le, da ima v »življenjepisu« tudi fazo – recimo – fotografskega realizma, ampak je v tridesetih letih umetniškega dela in ustvarjanja temeljna vsebinsko eksistenčna vprašanja umetniške odločitve tudi dovolj pretehtal. Odločil se je za znani, do neke mere iluzijski, lahko bi rekli konvencionalno posredniški oblikovalni jezik, s katerim pa želi pripovedovati zelo osebna in z intimnimi čutnimi in miselnimi sporočili močno nabita doživetja, spoznanja in resnice. Spričo tolikerih individualnosti, kolikor je ustvarjalnih osebnosti, seveda ni bojazni, da bi ne bil oseben in s tem svojski in s tem morda vsaj toliko sodoben in »up to date« kot vsebine prazni posnemovalci najnovejšega likovnega izraza.

Logarjev akvarelni istrski ciklus je organsko nadaljevanje tiste poti v našem naturalističnem slikarstvu, za katero s(m)o trdili, da je že davno izčrpana in končana. Na morda nekoliko racionalnejši način podaja danes naš slikar izreze iz pokrajine, ki so berljivi po starem, a so hkrati odbrani in urejeni drugače: ne po neki konvencionalni estetiki izreza in s tem kompozicije, temveč po organiki same pokrajine, njenih značilnosti, vsebnosti tudi drugih in ne samo likovnih prvin, ki pa naj bi bile z optičnimi sredstvi zaznane in sugestivno posredovane. Pogosto gre za nizka stališča opazovanja, za nizke horizonte in visok nébes, za barvno svetlobne studije, ki so tako korespondenca med nebom in zemljo kot poskus barvne rezultante vseh sotvornih sestavin. In barva modelira in delno modulira, hkrati pa posreduje zračnost in vlago, vonje in temperaturo v nekem, ne prav lahko odgonetljivem spoju prečiščenih in omejenih sestavin v širšem okviru odslikavnega modela.

Vse pa posreduje Istro v različnih poletnih vremenskih prilikah, zgoščeno v pojem, podan skozi umetnikove oči sugestivno, tako, da nam jih zlahka »posodi«. Z njegovimi očmi namreč vidimo več – zlasti občutimo: v tem Logarjevem slikarskem načinu nas kominikativnost lahko spelje zgolj v spoznavanje krajevnih podrobnosti, a omogoča nam tudi tisto polno dojemanje nekega krajinskega pojava, v katerem potem spoznamo popolno umetnikovo identifikacijo s tem, kar slika. Ob tem seveda argument formalistične sodobnosti izgubi na teži, umetnik, ki je v takih delih zastavil svoje prepričanje zanje in gledalca s pomočjo komunikativnosti oblikovalnih sredstev prepričal, pa ne potrebuje nobenih dodatnih potrjevanj.

JANEZ MESESNEL

Izpovedi posvojenih otrok

Pri založbi in reviji *Naša žena* so izdali knjigo z izpovedmi posvojenih otrok

Izpolnjena hrepenenja so zbirka resničnih zgodb posvojenih otrok, ki jih je zbrala in »literarizirala« **Ela Zupančič**, dolgoletna delavka na *Centru za socialno delo*, kjer je v šestdesetih letih orala ledino na področju posvojitvene problematike in njenega razreševanja. V reviji *Naša žena* je po upokojitvi in nepregledni paleti izkušenj pričela pisati priljubljeno rubriko *(Ne)izpolnjena hrepenenja*, ki je bila po anketi revije, opravljeni ob njeni petdesetletnici leta 1991, na samem vrhu odmevnosti. To je spodbudilo založbo, da njene zapise izda tudi v knjižni obliki.

Zupančičeva je na tiskovni konferenci poudarila, da se je med svojim delom srečevala z vrsto tabujev, ki obkrožajo to problematiko, zato bo dvaintrideset izpovedi, ki jih je uvrstila v knjigo, bržkone našlo svoje bralce: tako tiste, ki so se s posvojitvijo srečali neposredno, tiste, ki se morda zanjo odločajo, ali pa še posebno tiste, ki imajo ob njej kopico socialnih ali povsem intimnih predsodkov.

Ž. L.

Bliža se »kranjski« izbor slovenske dramatike

V Prešernovem gledališču se bo 16. marca začel Teden slovenske drame s trinajstimi uprizoritvami

V kadilnici Prešernovega gledališča v Kranju so na včerajšnji tiskovni konferenci predstavili program letošnjega 24. Tedna slovenske drame, na katerem vsako leto predstavijo nove uprizoritve slovenske dramatike. V Kranju bosta letos s slovenskimi dramskimi deli gostovali še gledališče Mania Productions Company iz Londona s predstavo Evalda Flisarja Tomorrow (Jutri bo lepše) in Naroden teater Kumanovo iz Makedonije s priredbo Jovanovićeve Antigone.

Na Tednu slovenske drame, ki ga bo 16. marca zvečer tradicionalno odprlo Prešernovo gledališče s premiero Cankarjevega Kralja na Betajnovi v režiji Mileta Koruna, se bo zvrstilo 13 predstav. Na otvoritvi bodo podelili nagrado Slavka Gruma za najboljše slovensko dramsko besedilo v letu 1993 in Grun - Filipčičevo priznanje za dosežke v slovenski dramaturgiji zadnjih treh let. Žirijo sestavljajo Lado Kralj, Matija Logar, Vasja Predan in Janez Pipan. Tokrat ni bilo selektorja, saj je bila po besedah umetniškega vodje Prešernovega gledališča Matije Logarja, ki je v sodelovanju s PG Kranj predlagal program, vedno prevelika razlika med selekcijo in njeno končno realizacijo. Izbirali so med predstavami, ki so nastale od 1. januarja lani do februarja letos in eden od kriterijev za izbor uprizoritve je bila tudi njena možna uprizorljivost na odru kranjskega gledališča. Med nastopajočimi bodo slovenska poklicna gledališča, med katera so uvrščena tudi lutkovna. Pripravili so tudi spremljevalne prireditve – v kranjskem jazz klubu Regtime bodo trije monodramski nastopi, v kadilnici Prešernovega gledališča bo na ogled razstava slik Duše Kajfež in v ljubljanski Vodnikovi domačiji bo 18. marca ob 11. uri v okviru TDS okrogla miza oz. seminar na temo Slovenski dramski teksti na tujih odrih. Predstave na TDS si v povprečju ogleda okoli 2 tisoč obiskovalcev, predračun zanj pa je letos 6 milijonov tolarjev, ki jih bo prispevalo Ministrstvo za kulturo, občina Kranj, sponzorji in PG Kranj z lastnim prihodkom.

JELKA ŠUTEJ ADAMIČ

Predavanja in okrogla miza

Znanstvenoraziskovalni center SAZU prireja danes ob 19. uri v Cankarjevem domu novo v ciklu predavanj z naslovom *Meje demokracije*, s katerimi poskušajo postaviti pojave nacionalizma, nezaupanja do politikov in sovraštva do tujcev v širši okvir razprav o demokraciji. Dr. **Darko Štrajn** se bo v predavanju z naslovom Ideologija identifikacije drugega spraševal, na kakšnih kombinacijah ideoloških in političnih razmerij lahko nacionalizem postane sestavina politike in kako se lahko oblikuje prijazni fašizem.

Danes ob 19. uri bo v kočevski kinodvorani imel potopisno predavanje in predstavitev knjige *Nevarne poti* svetovni popotnik **Zvone Šeruga**. Z multivizijsko diaprojekcijo bo predstavil svoje najnovejše poti skozi Bosno, Somalijo, Kambodžo, Vietnam in Kalkuto. V petek bo predaval v dvorani zavarovalnice Tilia, prihodnji teden v ponedeljek pa v kinodvorani Cerknica.

Društvo *Kraški krog* bo imelo danes ob 18. uri v predavalnici FNT – oddelka za kemijsko izobraževanje in informatiko na Vegovi ulici 4 v Ljubljani svobodno diskusijo na temo *Avtonomija znanosti*.

Predstavitev izraelske kulture

V Klubu Cankarjevega doma v Ljubljani bo nocoj ob 20. uri večer izraelske kulture. Na njem bo gospod **Doron M. Grossman**, svetovalec na veleposlaništvu države Izrael, predstavil razvoj izraelske družbe in njen sedanji odsev v kulturi. Nastopil pa bo tudi ansambel **Timna Brauer & Elias Meiri**, ki ima na programu tradicionalne židovske pesmi.

Nove razstave

V razstavnem salonu Rotovž v Mariboru bodo danes ob 18. uri odprli razstavo *Zimski salon 1994* (predstavitev del Vojka Aleksiča, Ota Rimeleja in Andreja Trobentarja), ki so jo pripravili v sodelovanju z ljubljansko Mestno galerijo. V Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju v Ljubljani pa so pripravili razstavo *Shakespeare v gledališčih Srednje Evrope med obema vojnama*, ki jo bodo odprli prav tako danes ob 18. uri.

ZARADI USTVARJANJA ZAPRTO

Lutkovni »one man band« Jane Stržinar

Jana Stržinar je mlada svobodna umetnica in ima avtorsko lutkovno gledališče. Z igranjem se je ukvarjala že v Hotavljah, kjer je doma, in domačini so ji vedno rekli kar »naša igralka«. Trenutno bi rada dokončala svoj *pravljični roman*, sicer pa spleta novo lutkovno predstavo *Drugačne čarovnice*, ki je zaenkrat »še v glavi«, a bo zavoljo trme in vztrajnosti avtorice verjetno pav kmalu zabavala radovedne otroke.

Za predstave, ki jih že nekaj časa uprizarja v bivši kinodvorani Dolgi most na Viču, si sama izmišlja vsebino, sama napiše scenarij, oblikuje lutko (ali lutke) in scenografijo, predstavo tudi zrežira in sama odigra. Skratka, ustvarja kot pravi lutkovni »one man band«. Januarja je pri Delavski enotnosti izdala knjigo Morjanka, ki je poleg treh video kaset (Povodnjak in Makov škrat, Mala Morjanka, Zaljubljeni Zmaj) njena četrta knjiga lutkovnih pravljic iz Mavrične dežele. Žal pa se ne more posvetiti samo nastajanju novih pravljic in pisanju knjig, kajti zaslužiti mora denar, saj še vedno živi kar v svoji delavnici med lutkami, pa še ta ni njena. Zato bo pod Dolgim mostom še veliko predstav, lutke pa pogosto pospravi tudi v kovček in z njim odrajža na gostovanja po Sloveniji.

D. V.

Izpovedni priročnik, ki se bere kot roman

Osnovna dejavnost založbe Dan je izdajanje strokovne literature za vzgojo in izobraževanje slušno in govorno prizadetih otrok, mladine in odraslih, torej izdajanje del, ki so predvsem namenjena strokovnjakom, učiteljem in staršem, ob delih iz osnovnega programa pa izdajajo tudi različno priročniško literaturo, ilustrirane izdaje za otroke, od lani pa tudi mesečnik *Fokus magazin*. Na včerajšnji tiskovni konferenci so predstavili nekaj svežih naslovov iz vseh omenjenih programov.

Knjiga dr. **Sanje Rozman**, strokovnjakinje za bolezni, ki nastanejo kot posledica dolgoletnega psihičnega trpljenja ljudi zaradi neustreznih odnosov v družini, je namenjena vsem tistim, ki zaradi ljubezni trpijo, pa vendar ne ukrepajo. Poskusi, da bi partnerja odrešili z ljubeznijo, pomenijo, da smo bolezensko zasvojeni z odnosom, ta odvisnost pa je podobna alkoholizmu in na podoben način prizadene vso družino. V tem smislu avtoričino delo po mnenju avtorja spremne razprave dr. **Janeza Ruglja** razgalja tudi temelje duhovne sfere njegovega socialnoandragoškega sistema pomoči ljudem v stiski, temelje, ki so tuji tradicionalnim psihoterapevtskim tehnikam v Sloveniji.

Uspešnica Sanje Rozman (prvi natis je že skoraj pošel, ponatis je uvrščen v program Sveta knjige) govori o univerzalnih stiskah in bo s svojim temeljnim sporočilom – za ljubezen se splača truditi – privlačno branje številnim bralcem.

Najmlajšim in najzahtevnejšim bralcem založba Dan ponuja slikanici **Zlatke Levstek** in **Marjance Jemec Božič** *Pred ogledalom* in *Čevelj nogo si obuje*; prva duhovito prikazuje obnašanje ljudi in živali pred ogledalom, druga malčku znane stvari, ki v pesmih oživijo.

V zbirki Knjižnica Deklica s školjko je izšlo strokovno delo **Staneta Koširja** *Remko*, ki predstavlja poseben test za objektivizacijo in merjenje na doslej neobravnavanem področju jezika in govora pri učencih s slušno motnjo: je prvo tovrstno slovensko delo pa tudi eno od redkih evropskih.

IGOR BRATOŽ

Naravna in kulturna dediščina

*Slovensko konservatorsko društvo bo danes ob 12. uri v prostorih Narodne galerije podelilo letošnje **Steletove nagrade** in priznanja. Slavnostni govornik bo akademik dr. Emilijan Cevc. Ob tej priložnosti bo ob 13. uri v ljubljanski Jakopičevi galeriji tudi otvoritev pregledne razstave z naslovom **Varstvo naravne in kulturne dediščine v Sloveniji v letu 1993.** Na sliki: fotografija z razstave; strop podružne cerkve Sv. Andreja v Gostečah. (Ž. L.)*

DUBRAVKA TOMŠIČ – LJUBLJENKA ZAGREBČANOV

Navdušujoča poetika skromnosti

Na nedavnem koncertu Mojstrskega ciklusa hrvaške RTV in Koncertne direkcije Zagreb je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo veliko dvorano Vatroslav Lisinski. V napovedi je namreč pisalo, da bo kot solistka na klavirju nastopila Dubravka Tomšič Srebotnjak, ki je v Zagrebu vedno dobrodošla, sploh pa velja za ljubljenko tukajšnjega občinstva.

Vsaka izvedba Beethovnovih del je nadvse hrabro dejanje. Poslušanje njegovih del je sklad pa nepozabno doživetje. Tej zdavnaj izročeni misli dodajmo še naslednje: če jih izvaja pianistka Dubravka Tomšič Srebotnjak, potem je glasbeni užitek popoln. Ta sijajna umetnica nam je Četrti Beethovnov koncert za klavir in orkester v G-duru, op. 58 predstavila v slogu tehnične nadmoči in na način, ki nam bo gotovo ostal v spominu kot nepozabni glasbeni dogodek. Vse od uvodnega stavka tega čudovitega Beethovnovega koncerta je slovenska umetnica poslušalce uvajala v lepoto svoje izjemne umetniške pripovedi. Tehnično briljantno in s težko primerljivo muzikalnostjo v slovitem drugem stavku, v katerem je veliki mojster ustvaril neverjetno glasbo s človekoljubno vsebino, je Dubravka Tomšič navduševala poslušalce s svojo svežino in umirjeno glasbeno izvedbo, pa tudi svojim popolnim sodelovanjem z orkestrom simfonikov HRTV, ki ga je vodil nemški dirigent Fred Buttkewitz. Omenjeni koncert je zasenčil ne le predhodno slovesno uverturo Bruna Bjelinskega, marveč tudi znano Brahmsovo Drugo simfonijo v D-duru, op. 73, ki velja za eno od najlepših simfonijskih del tega skladatelja. Dolgotrajno ploskanje navdušenih poslušalcev ni potihnilo, dokler ni njihova ljubljenka v dodatku ponovila celotnega drugega stavka omenjenega koncerta, v katerem se je, to je vsekakor treba povedati, do popolnosti ujela z orkestrom simfonikov HRTV.

Zagrebška sredstva javnega obveščanja niso skoparila s pohvalami slovenske pianistke in so z navdušenjem pisala o njenem uspehu pred zagrebškim občinstvom. **Večernji list** je tako v članku z naslovom Poetika skromnosti zapisal: »Že samo njeno ime je zagotovilo kakovosti. To se je tudi tokrat potrdilo. Njeno igranje je pravi primer urejenosti in zbranosti, pa tudi tihe in prikrite poetike v počasnejših delih koncerta. Pri igranju se je odločila za skromen nastop brez kakršnihkoli velikih gest. Dubravka Tomšič, ki skorajda poslovno sedi za klavirjem, s svojo močjo pritegne za seboj orkester in navduši občinstvo. Prav zato je morala drugi stavek koncerta, kjer sta se klavir in orkester najbolje ujela, ponoviti.«

Vjesnik pa v članku z naslovom Ljubljenka zagrebškega občinstva poudarja, kako težka in zahtevna je izvedba omenjenega glasbenega dela. Avtor članka je med drugim zapisal: »Igrati ta koncert je za dobrega glasbenika na videz preprosta naloga. Dubravka Tomšič pa je gotovo precej več kot dobra glasbenica. Je umetnica najvišjega mednarodnega ranga, ki pri takšni izvedbi nima tekmeca. Sama izvedba je bila tako v celoti v njeni zasnovi, dirigent pa je imel vlogo spremljevalca in je le do določene mere spodbujal sodelovanje orkestra. Pianistka je dala delu zmernejši tempo, njena izvedba pa je navduševala z bisernimi nizi pianističnih kaskad in s posebej prefinjeno igro številnih trilčkov.«

Omenjeni kritik je očaran nad zadržano dinamiko solističnega deleža v drugem stavku, pri tem pa poudarja, da sta vsesplošna zanesljivost in neoporečna muzikalnost Dubravke Tomšič omenjeni koncert spremenila v izjemno doživetje. Vsekakor je zanimivo, da je bila pripravljena po navdušenem ploskanju polne dvorane ponoviti celotni drugi stavek koncerta, je zapisal kritik omenjenega zagrebškega časopisa.

RATKO ČANGALOVIĆ

DOBRODOŠEL V KANADI

Piše: BOGOMIL FERFILA

10

Pogovor je povsem zamrl, celo oddaljeni glasovi ptic niso več motili kraljestva narave okoli nas. Zeleni trak gozda je obkrožal jezero, malce belkastosrdeči nebesni svod nad nami je napovedoval, da se bo lepo vreme morda še nadaljevalo.

S Tomom sva aluminijasti kanu poveznila preko nahrbtnikov s hrano, čeprav kakih divjih živali na našem miniaturnem otočku ni moglo biti. Pač pa nikoli ne veš, kdaj utegne pričeti spet deževati.

Ko se je povsem zmračilo, smo trde skale zamenjali z našimi spalnimi vrečami in se pogreznili v tišino.

Malce izgubljeni

Pokonci sem bil že ob šesti uri. Al je že brkljal okoli plinskega gorilca in voda za jutranjo kavo je kmalu zabrbotala. Tom se je, čim je prišel iz šotora, vrgel v vodo, kar je bilo za preostalo trojico še odločno prezgodaj. Počasi smo se spravljali k zajtrku. Cornfleks z umetnim mlekom, oranžni džus, ki je bil sicer iz praha, vendar presenetljivo podoben originalu, potem pa še nepogrešljivo peanut maslo, marmelada in med.

Še predno smo srečali dva Američana, ki sta se vračala, smo zaveslali v McGregor Lake, potem pa v široki in razpotegnjeni Snowhoe Lake. Na desnem robu jezera smo od daleč videli dva kanuja, katerih posadki sta ribarili, pred nami je zaokrožilo letalo in pristalo na naslednjem jezeru izza gozdnate preproge.

Tega dne sem veslal z Alom. Sprva sva se pogovarjala, potem pa sva se posvetila le veslanju, enakomernemu udarjanju vesel v jezersko gladino. Pri veslanju s kanujem moraš koordinirati delo ramenskih mišic z bicepsom, ki ga aktiviraš, ko veslo potegneš k sebi. Sprva se ti zdi kar nemogoče, kako lahko veslaš cel dan, sčasoma pa se veslanju privadiš, seveda če si telesno ustrezno pripravljen.

Pogled okoli tebe je sicer ves čas isti oziroma se pri veslanju le zelo počasi spreminja – svetlozelena barva bolj skromno razraščenih iglavcev na skalnatih rečnih pobočjih, v katero se meša belina vitkih brez, kar me je močno spominjalo na neskončne sibirske stepe.

Za kosilo smo se ustavili na otočku, privezali kanuja ob bližnja stebla in se najprej okopali v rahlo vzvalovanem jezeru. Za seboj smo imeli kake tri do štiri ure veslanja, tako da smo bili potrebni malce počitka.

Jezero se je zožilo v za srednje veliko reko širok pas in izgledalo je, kot da smo zašli v mrtev rokav. Na desni strani se je pokazala razkošna lesena hiša, kot da bi jo nekdo iz neba posadil v to gluho divjino. Bila je neke vrste ribiški hotel – letalo, ki smo ga prej videli, je pristalo prav pred to vilo. Kot velik ptič je sedelo na gladini poleg srebrnkastih kanujev, ki so se lesketali v sončnih žarkih.

Na levi strani je bilo le neskončno polje močvirnega trsa.

»Lahko da je naš prehod preko tega bičevja.« Res je bil. Nekaj metrov široka gaz se je zajedla v vijugah skozi zeleno polje.

Na obeh straneh vodne poti so se često zasvetili beli cvetovi lilij, iz goščave izpred nas so se dvigovale skupine gosi in se z značilnim dretjem razporejale v kolone. Vsake toliko časa smo trčili na bobrovo gnezdo – velik kup vej in blata. »Spomladi lahko slišiš mladiče, ki jočejo kot dojenčki,« je razlagal Al.

»Približujeva se seriji portažev. Šest ali sedem jih bo.«

Že kar na prvi se nam je malce zalomilo. Z Alom sva šla nekoliko naprej in pristala na desni strani reke pred velikim slapom, ki je bobnel pred nama. Tomu in Dwayneu se desna stran nekako ni zdela v redu in sta odveslala na levo stran.

»Tu je dobra steza, le nekaj mrtvih debel in vej je na začetku, potem pa se lepo odpre,« sem zaklical na drugo stran.

»Tudi pri nama je O.K,« sta skušala prevpiti bučanje slapu Tom in Dwayne.

»No, pa pojdimo vsak po svoji strani,« smo si dejali. »Na reki izza ovinka bomo že prišli spet skupaj.«

Pa nismo.

Z Alom sva po kratki nošnji komaj uspela kanu spet spustiti mimo čeri v reko in to sumljivo blizu grozečega slapu, ki bi naju lahko povlekel k sebi in razbil ob skalah. Na nasprotni obali so se dvigovale visoke pečine in ni izgledalo, da se bosta Dwayne in Tom kmalu prikazala. Po nekaj zavesljajih sva prišla v majhno jezerce z nizko obalo na levi strani. Vendar tudi tu ni bilo nobene steze, ki bi prišla do vode. Zdelo se mi je, da reka pred nama ostro zavija v levo.

»Hej, kaj pa če je njihova steza presekala cel ovinek in sta po bližnjici prišla v jezero pred nama,« se mi je posvetilo.

»Pojdiva naprej in preveriva.«

Reka je res zavijala povsem v levo in kmalu sva trčila v verigo medsebojno povezanih slapov, kar je pomenilo, da je bila pred nama spet dolga nošnja. Pot je bila zadelana z debli, ki so ležala počez in povprek, in s kanujem na ramenih ali z enim nahrbtnikom spredaj in enim zadaj, si moral preklemansko paziti, kako se kobališ preko njih. Ko sva prišla do konca poti, sva videla stezo, ki se je z leve pridružila najini, vendar je prihajala s sprednje strani: »Onadva sta morala priti po tej poti«, sva ugotavljala in prekinjala dolg portage, ki naju je pošteno oznojil.

Porinila sva kanu v vodo in po nekaj zavesljajih zagledala brzice, ki so se penile med dvema ali tremi skalami sredi struge.

»Pa ja ne bova morala spet nositi,« sva razočarano istočasno izustila.

»Kaj pa, če bi jih poskušala kar preveslati?«

»Vzemiva jih na začetku po desni, potem pa z vso močjo po sredini toka navzgor.«

Uspešno sva se izognila skali na levi ter zaveslala v sredino brzice. Tok je postajal vse močnejši. Nenadoma se je pojavila majhna čer na moji levi strani, odrinil sem kanu, vendar pri tem izgubil dragocene sekunde. Kanu je pričel izgubljati na zaletu.

»Ne bo nama uspelo!« je zakričal Al. »Spustiva se nazaj!«

Skoraj sva pozabila na skalo izza kanuja, ki sva jo na začetku uspešno obšla.

»Potegni čoln na desno,« je tik pred trčenjem, ki bi nama lahko razpolovilo kanu, uspel zavpiti Al. Vrgel sem se na desno in položil veslo čim bolj stran od kanuja, potem pa sunkovito potegnil k sebi. Al je za mano naredil isto in kanu se je prestavil na desno, tako da sva se izognila hinavski skali.

»No, to je bilo pa blizu,« sva si oddihovala izpred slapu s kar nekaj vode v čolnu, ki sva jo zmetala vanj z najinim sunkovitim veslanjem in manevriranjem.

»Tudi pri veslanju s kanujem se lahko zgodi nesreča v nekaj sekundah. Kot pri konjih,« sem pomislil na Saša, ki je pred menoj padel s konjem z mostu v grapo v Iškem Vintgarju.

Kaj je izza slapov?

Natovorila sva si prtljago in kanu ter ponovno zakoračila po skalnati stezi. Bila je preraščena z mahom, ki se je nevarno luščil od skale, če si z vso težo stopil nanj, tako da si lahko nemarno spodrsnil.

»Lej, odrgnine, ki sta jih napravila Tom in Dwayne. Res sta pred nama.«

Po desetih minutah veslanja sva prišla do zadnje nošnje. Bird River se je pred nama razcepila v dva rokava.

»Pojdiva levo,« je dejal Al. »Tu se slapovi vidijo in Tom in Dwayne sta sigurno šla po tej strani.«

Res sva šla levo, vendar potem nikakor nisva mogla najti začetka poti okoli slapov.

»Pojdiva do skale na desni, da vseeno pogledam, kaj je izza slapov,« sem predlagal.

Kljub temu, da ni bilo nobene poti, sem vseeno nadaljeval po z debelim mahom obraščenem skalovju, poraslem s tankimi smrekami. Zavil sem v desno, da preverim, kako je s slapom na desnem rokavu. Nenadoma se je pred menoj pokazala dobro utrjena pot.

»Treba je torej iti po desni strani,« sem ugotovil. Odločil sem se, da pogledam še, kje se pot končuje v jezeru. Ob obali sem nenadoma zagledal Toma, ko je ravno snemal kanu z ramen in ga postavljal v jezero.

»Hej, kje pa sta hodila?« se zaderem.

Tomu se je obraz veselo razpotegnil.

»Kako sem vesel, da te spet vidim, Bogi,« mi je stresal roko.

Po zadnji nošnji smo zaveslali v Chase Lake.

»Gremo do prvega otoka in se utaborimo. Nošnje so nas kar dobro zdelale,« smo sklenili.

Komarji, dež . . .

Velik črn orel z belim zadkom je sedel na suhi veji velikega drevesa ob obali in nas opazoval. Verjetno si je mislil, kaj za vraga ga motimo pri njegovem večernem lovu.

Pred otokom smo zagledali glavo velikega losa, ki je molela iz vode, ko je iz otoka plaval na poraščeno obalo.

Po pristanku smo se najprej okopali v topli jezerski vodi. Proti večerju so spet pritisnili komarji.

»Teh komarjev pa nikoli ne zmanjka,« smo se pridušali in se otepali nadležnih pikov. Kmalu so popustili in se umaknili v šotora. Hitro smo našli tudi vzrok za pobesnele komarje oziroma vzrok je našel nas. Težke dežne kaplje so pričele udarjati po platneni strehi.

To pa me ni zaustavilo, da ne bi od prejšnjega dne spremenil mnenje o moji postelji. Dan poprej se mi je zdela trda, pretrda, da bi na njej spal. Danes se mi je zdela že idealna. Sredi noči so me prebudile kaplje, ki so me v enakomernih presledkih tolkle po obrazu.

»Šotor pušča,« sem znanstveno ugotovil.

Moje vzglavje, ki sem ga skonstruiral iz brisače in trenirke, tako da sem vse skupaj zvil v zavoj, je bilo na spodnjem delu kar lepo namočeno. Prav tako spalna vreča.

Nesposobni, a pošteni

● Šiškarjem je po zasedanju njihove občinske skupščine lahko jasno vsaj naslednje: nekaj ljudi, zaposlenih na občini, se je odločilo, da bodo oplajali občinski denar. In so ga, vendar ne v prid občine, temveč tistih, ki so jim ga posojali. Sami trdijo, da se pri tem na njihove dlani ni prilepil niti tolar – pa tudi nihče jim tega ni dokazal. Zato davkoplačevalcem ostane tolažba, da so njihovi funkcionarji vsaj poštenjaki, če so že popolnoma nesposobni. In tako je finančnik Dušan Krajnik še naprej član izvršnega sveta (resda nepoklicni, saj je redno zaposlen v notranjem ministrstvu), Peter Zule ostaja predsednik, Ferdinand Debeljak pa podpredsednik.

Poslanci namreč zaradi negospodarnega ravnanja z denarjem niso postavili na kocko položaja celotnega izvršnega sveta niti niso razrešili člana izvršnega sveta, odgovornega za finančne zadeve, Dušana Krajnika, čeprav je to predlagal predsednik IS Peter Zule. Na prvi pogled to sicer lahko kaže na njihov visoko razvit občutek za pravičnost, ker niso hoteli prejudicirati nikogaršnje krivde, toda ko pogledamo njihovo ravnanje nekoliko pobliže, ga je mogoče videti tudi drugače.

Poročilo skupščinske komisije potrjuje, da so imeli prav tisti, ki so že dalj časa – večino škodljivih pogodb naj bi občina sklenila jeseni 1992 – opozarjali na številne nepravilnosti pri ravnanju z občinskim denarjem. Občina je prepoceni in tvegano posojala proračunski denar, sama pa se je drago zadolževala. Poslanci šišenske skupščine so najprej gladko in brez dvomov sprejeli te ugotovitve. Tudi ob sklepanju, da bodo v hišo poklicali SDK in ji naložili, naj natančno pregleda finančno poslovanje občine od 1988. leta do danes, niso imeli pomislekov.

Od tod naprej pa se je skozi vse bolj spravljivo razpravo začelo kazati, da za politične odločitve poslanci šišenske občine nimajo prav dosti volje. Že na začetku so namreč ugotovili, da je treba ločiti morebitno politično, kazensko in moralno odgovornost vmešanih. Preden sami kakor koli ukrepajo, so sklenili počakati na rezultate revizije SDK. Pri tem pa so pustili, da jim srž spolzi med prsti, saj so namenoma (ali pa ne) spregledali, da je nadzorovanje javnih funkcionarjev – zlasti izvršnega sveta in njegovih članov – in ukrepanje v zvezi z morebitnimi nepravilnostmi pravzaprav njihova temeljna naloga.

Temperaturo razprave je občutno znižal predsednik IS Peter Zule – ki se že ves čas mojstrsko skriva za okopi pravnega formalizma – ko je dejal, da ne zna politično pojasniti, zakaj je predlagal razrešitev za Krajnika, da ga politika pravzaprav ne zanima in da ni podpisoval škodljivih pogodb. Večina poslancev je to njegovo opazko sprejela z velikim olajšanjem – razsojanje so prepustili pravnikom – in precej verjetno je, da je prav to odločilno vplivalo na končni izid glasovanja. Dejanje normalne politične kulture pa bi bilo, če bi Zule ponudil odstop, ne glede na to, ali je kaj vedel ali ne – ker bi bil moral vedeti. Šišenski poslanci so tako dokazali, da pravzaprav ne poznajo svoje prave vloge v političnem sistemu. Po tej (njihovi) logiki pri nas sploh ne potrebujemo niti strank, niti poslancev, niti volitev.

NEVENKA ŽOLNIR

SPOR ZARADI DVOJNIH STANOVANJSKIH POLOŽNIC

Opomini za že plačano stanovanjsko najemnino

Mesto zahteva, naj Stanovanjsko podjetje Ljubljana neha vznemirjati najemnike mestnih stanovanj, saj ti mestu redno plačujejo najemnino

LJUBLJANA, 2. marca – Med mestnim sekretariatom za stanovanjsko gospodarstvo Ljubljana in Stanovanjskim skladom ljubljanskih občin se je ponovil star spor. Podobno kot lani so tudi tokrat vzrok dvojne stanovanjske položnice. Najemniki solidarnostnih stanovanj, za katere mestni sekretariat in stanovanjski sklad trdita, da so njuna last, se namreč pritožujejo, da dobivajo opomine, naj plačajo najemnino Stanovanjskemu podjetju Ljubljana, čeprav so jo že plačali upravniku, ki ga je določilo mesto.

Mestni sekretariat za stanovanjsko gospodarstvo je zato pripravil sporočilo za javnost, v katerem Stanovanjski sklad ljubljanskih občin oziroma Stanovanjsko podjetje Ljubljana poziva, naj najemnikom solidarnostnih stanovanj nehata pošiljati opomine za plačilo stanovanjske najemnine, saj svoje obveznosti redno plačujejo upravnikom, ki jih je izbralo mesto. Hkrati poziva sklad in SPL, naj do pravnomočno izrečene sodbe sodišča o tem, kdo je lastnik solidarnostnih stanovanj (mesto ali ljubljanske občine), ne vpletata najemnikov v mestno-občinski spor.

Na Stanovanjskem skladu ljubljanskih občin nam je predsednik upravnega odbora sklada **Boris Andree** povedal, da je Stanovanjsko podjetje Ljubljana poslalo opomine najemnikom, ker je od približno 600 najemnikov solidarnostnih stanovanj, ki so po njegovem prepričanju last občin, najemnino plačalo le 37 odstotkov. Zaradi spora z mestom pa ne v skladu ne v Stanovanjskem podjetju Ljubljana ne vedo, ali ti najemniki sploh plačujejo kakšno najemnino. Namignil je, da ni izključeno, da je nekateri v tej zmedi z dvojnimi položnicami sploh ne plačujejo.

Boris Andree je za Delo še povedal, da je Stanovanjski sklad ljubljanskih občin včeraj na sodišču v boju z mestom izbojeval novo zmago. Sodišče je namreč Mestnemu sekretariatu za stanovanjsko gospodarstvo naložilo, da skladu najpozneje v treh tednih dostavi vso dokumentacijo v zvezi s solidarnostnimi stanovanji (seznam stanovanj, ki so bila prodana oziroma so postala najemniška) in znesek kupnine, ki ga je dobil za prodana stanovanja. To bo po njegovem mnenju omogočilo, da bodo občine zatem vsa solidarnostna stanovanja končno dobile v last.

JANEZ PETKOVŠEK

Financiranje KUD Franceta Prešerna še vedno sporno

IS SML ni odgovoril, ali so resnične trditve, da od septembra ne nakazuje več denarja društvu

LJUBLJANA, 2. marca – Mestni izvršni svet ni odgovoril viškemu, ali so informacije, da od septembra ne nakazuje več denarja KUD Franceta Prešerna, resnične oziroma zakaj društva ne financira več. Temu društvu denar pripada po sprejetih programih, ki so jih v okviru 6. člena dogovora o financiranju javne porabe v občinah in mestu potrdile vse ljubljanske občine.

Francka Trobec, članica viškega IS za družbene dejavnosti, je menila, da bi moral viški izvršni svet zato za preteklo leto in letos, dokler se ne uredi financiranje, zadržati denar za KUD in ga nakazovati neposredno na račun društva. Mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport (MSIRKŠ) bi moral nakazati KUD povprečno 380.000 tolarjev na mesec, je dejala Francka Trobec.

»Ali ima MSIRKŠ pisni nalog, da ne sme nakazovati denarja KUD Franceta Prešerna? Marjan Vidmar, predsednik mestnega IS, gotovo tega ni naredil sam, ampak s pomočjo sekretariata,« je menil Džordže Petrovski, član viškega IS za finance. Zanimalo ga je tudi, ali je bil sklican sestanek s predstavniki KUD in občine, na katerem naj bi razčistili tudi sporne zadeve iz preteklosti. Francka Trobec mu je odgovorila pritrdilno.

Peter Černigoj, član IS, pa je dodal, da bi morali člani IS pred odločanjem videti vse dokumente. »Marjan Vidmar je očitno zelo spreten pravnik in temu primerno se je treba tudi odločati. Pri KUD imajo tudi uspešen bife, zato bi bilo treba po bilanci prihodkov in odhodkov ugotoviti, koliko denarja gre za kulturo in koliko za gostinsko dejavnost,« je še menil Peter Černigoj.

DARJA KOCBEK

Z neplačniki bo obračunalo pravobranilstvo

Precej nerednih plačnikov najemnin v Centru – Več kot sto praznih lokalov

LJUBLJANA, 2. marca – Komisija za oddajanje poslovnih prostorov v najem občine Center je v zadnjem času neposredno sklenila 141 najemnih pogodb in aneksov k njim, največ za stojnice (56) in gostinske vrtove, ki delujejo ali naj bi delovali v okviru že obstoječih lokalov (52).

Izdali so še 13 dovoljenj za postavitev reklamnih panojev, za deset vozičkov za premično prodajo hrane in zelenjave, šest za prodajo srečk in štiri dovoljenja za postavitev kioskov. Oddali so tudi osem poslovnih prostorov in pet garaž na podlagi javnih razpisov. Kot pravijo v občinski komisiji za oddajanje poslovnih prostorov, je bilo med interesenti največ zanimanja za lokal na Bregu 22. Prav zato se ni odločila za nobenega izmed njih, ampak je sklenila, da bo izbrala najemnika z licitacijo najemnine. Izklicna cena je bila 26 tisoč tolarjev na mesec, najemnik pa je postal dražitelj, ki je ponudil mesečno najemnino 142 tisoč tolarjev, kar je ena višjih v občini.

V Centru pravijo, da imajo precej težav s poslovnimi prostori, ki bi jih bilo treba po zakonu o denacionalizaciji vrniti. Po zdajšnjih podatkih je namreč samo v tej občini že več kot sto lokalov praznih, ker pa postopki še niso pravnomočni, jih ne smejo vrniti lastnikom. Prav prazni lokali pa so precejšnje breme za občino, saj so stroški za tekoče vzdrževanje iz meseca v mesec večji.

● Z oddajanjem poslovnih prostorov so lani v Centru zaslužili skoraj 349 milijonov tolarjev. Letos je ta občina vložila na javnem pravobranilstvu zahtevke zoper 237 najemnikov, ki ji dolgujejo skoraj 55 milijonov tolarjev.

Še pred dvema letoma je vzdrževanje stalo nekaj več kot milijon tolarjev, lani pa že poltretji milijon tolarjev. V Centru pravijo, da bo problem, povezan s praznimi lokali, vedno večji, saj zakonski rok po zakonu o denacionalizaciji za pravne osebe poteče šele maja 1995. Nemogoče je tudi pridobiti soglasje upravičencev za oddajo praznih poslovnih prostorov za določen čas, saj se pravno nasledstvo dokazuje še v postopku denacionalizacije.

DEJAN VODOVNIK

O zidavi mestnega azila za živali ni nič novega

Še en sestanek brez konkretnih sklepov – Denar bi se menda našel, poglavitne težave so drugje

LJUBLJANA, 2. marca – Danes je zaščitnica živali in pobudnica mnogih akcij v korist živali, Lea Eva Müller, na Magistratu sklicala vnovični iniciativni sestanek za gradnjo živalskega azila v Ljubljani. Sosklicatelj je bil tudi dr. Mihael Vengušt, direktor republiške veterinarske uprave. Na sestanek so bili med drugimi povabljeni predsednik mestnega izvršnega sveta in predsedniki izvršnih svetov vseh ljubljanskih občin, predstavnik UNZ Ljubljana in vodja mestne veterinarske inšpekcijske službe, vendar je bila udeležba zelo skromna.

Takšen sestanek je prvikrat potekal že pred kakimi štirimi leti, če ne več. V tem času seveda ni bil storjen prav noben korak k odpravi tega za Ljubljano vendarle perečega problema. Pričakovati je bilo vsaj, da bo imelo Ljubljansko društvo proti mučenju živali izdelan finančni načrt, na podlagi katerega bo mogoče izvršnike ljubljanskih občin pobarati za del denarja, saj bi bil ta azil zgrajen v korist vseh mestnih občin.

Prav tako ni bilo medtem storjenega nič oprijemljivega za končno sprejetje republiške zakonodaje, ki bi urejala vse v zvezi z živalmi, tistimi, ki so ekonomsko opravičljive, in tistimi, ki jim pravimo male hišne živali. Tako kot že vsa leta doslej niti danes ni bila z eno samo besedico omenjena razdelitev nalog, ki naj bi jih opravil kdor koli od zainteresiranih.

Tako je tudi današnji sestanek izzvenel v prazno. Morda je res, da bo po neuradnih govoricah azil za zavržene živali v Ljubljani zgrajen po zasebni pobudi. Preprosto zato, ker se ti zasebniki odpravljanja problema lotevajo postopno, konkretno in ne nazadnje zato, ker naloge, ki si jih naložijo, tudi izpeljejo. In kot je bilo danes iz ust dr. Mihaela Vengušta spet slišati, največja težava pri vsem sploh ni denar. Ta je menda zagotovljen. Največja težava je predvsem v delovanju pobudnikov za gradnjo azila.

ALMA LORENZ

V Šiški proti kršitvi ustavnih pravic

Vprašljiva odločitev parlamenta o prenehanju mandata občinskih skupščin

LJUBLJANA, 2. marca – Odločitev poslancev državnega zbora republiškega parlamenta, da občinskim skupščinam ne bodo podaljšali mandata in bo ta ugasnil aprila, je vprašljiva, menijo poslanci šišenske skupščine. Zato predlagajo ustavnemu sodišču, da zaradi protiustavnega stanja, ki bo po njihovem mnenju tako nastalo, pozove zakonodajalca k podaljšanju mandata občinskih skupščin do izvolitve občinskih svetov v novih občinah.

V zvezi s tem zato ustavnemu sodišču Slovenije predlagajo, da ugotovi morebitno kršitev ustavnih pravic državljank in državljanov, kot so jim zagotovljene v 44. členu ustave. Ta jim namreč zagotavlja, da »v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodelujejo pri upravljanju javnih zadev«. V Šiški so se za to pobudo odločili zato, ker menijo, da izvršnim svetom, ki so le izvršilni organi skupščin, mandata ne bi smeli podaljšati, če ga ne podaljšajo tudi skupščinam.

N. Ž.

Kmalu začetek zidave kašeljske telovadnice

Največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje bo stala 244 milijonov tolarjev

LJUBLJANA, 2. marca – Moščanski izvršni svet je nedavno sklenil, naj Gradis, ki je pripravil projekt zidave telovadnice v Zgornjem Kašlju, do konca marca popravi načrt, tako da bo iz njega razvidna faznost gradnje objekta, in naj finančno opredeli vsako posamezno fazo. Kmalu naj bi objavili tudi razpis za izvajalca gradbenih del, saj naj bi poleg kašeljske šole še letos začeli zidati novo telovadnico.

Z novo telovadnico, ki je največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje, naj bi zagotovili pouk telesne vzgoje učencem, v njej pa naj bi delovalo tudi 16 okoliških športnih društev, ki štejejo 1620 članov.

Moščanski izvršni svet, ki je že poleti 1992 sklenil, da bodo gradili telovadnico v Zgornjem Kašlju, je pri tem poudaril predvsem faznost gradnje in dvonamenskost objekta. Zato naj bi bila telovadnica tako velika, da bi lahko v njej imeli celo rokometne tekme. Telovadnica naj bi imela 1149 kvadratnih metrov igralne površine in naj bi jo lahko razdelili na tri igrišča.

Znana je tudi finančna konstrukcija te naložbe – skupaj dobrih 244 milijonov tolarjev. Občina naj bi prispevala nekaj več kot 26 milijonov tolarjev iz sredstev za naložbe v šolah in skoraj 45 milijonov tolarjev, ki jih je dobila s prodajo hiše v Portorožu. Trideset milijonov tolarjev naj bi zagotovilo ministrstvo za šolstvo in šport in prav toliko mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport. Izvajalec naj bi kreditiral gradnjo s 63 milijoni tolarji, za 50 milijonov tolarjev pa naj bi se občina zadolžila pri eni od bank.

Če naj bi letos dokončali podaljšano tretjo gradbeno fazo, to je postavitev in zaprtje stavbe, bi potrebovali 135 milijonov tolarjev ali kar 70 odstotkov vrednosti celotne naložbe.

ZDENKO MATOZ

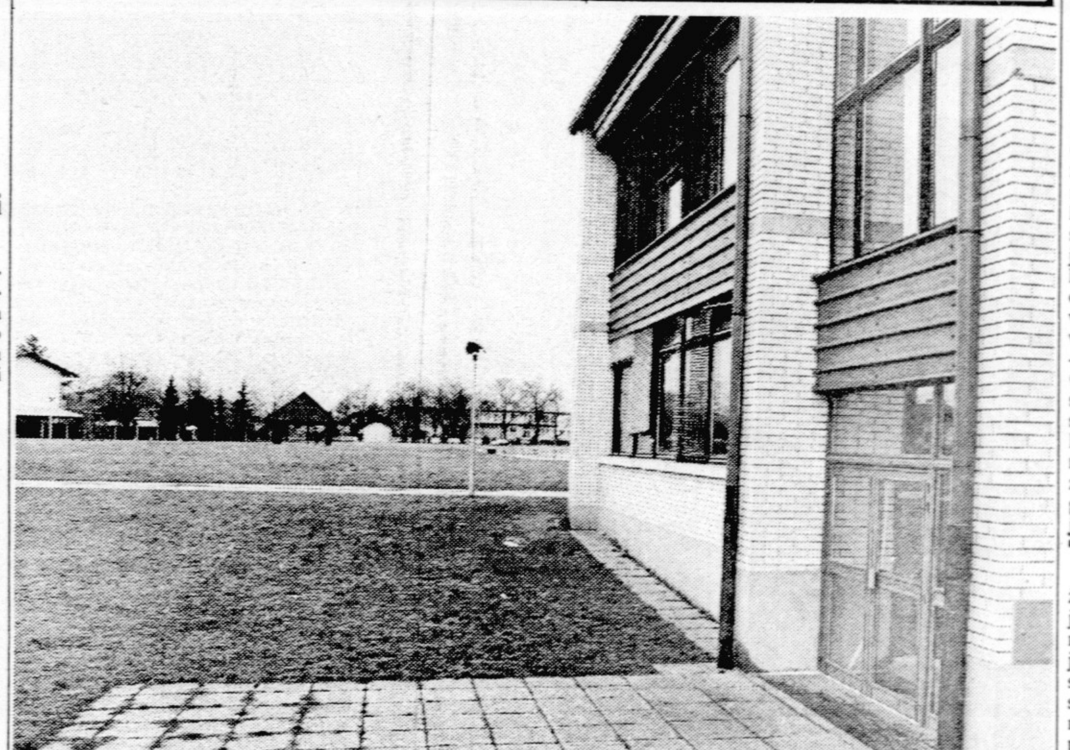

TELOVADNICA ŠE LETOS – Odločitvi, da bodo v Zgornjem Kašlju zgradili telovadnico, so nasprotovale predvsem občinske opozicijske stranke. Menijo namreč, da se občina Moste-Polje ne bi smela zadolževati, saj bo takšna, kot je zdaj, obstajala le še do konca leta. Na fotografiji: prostor ob kašeljski osnovni šoli, predviden za telovadnico. (Foto: Igor Zaplatil)

Informativno gradivo za zbore občanov

Dobile ga bodo vse KS v ljubljanskih občinah in ga razdelile gospodinjstvom

LJUBLJANA, 2. marca – Vsa gospodinjstva v ljubljanskih občinah bodo v teh dneh brezplačno prejela Informativno gradivo za zbore občanov, ki ga je pripravila koordinacija izvršnih svetov ljubljanskih občin in mesta za lokalno samoupravo. Razposlali so ga vsem krajevnim skupnostim, ki so ga dolžne razdeliti prebivalcem.

V gradivu so zbrane informacije o oblikovanju novih občin na območju Ljubljane. V njem so objavljeni datumi, ko bodo v posameznih krajevnih skupnostih sklicani zbori občanov, razen za občino Šiška, kjer so se odločili, da jih bodo sklicali predsedniki svetov KS in o datumih obveščali z vabili in plakati. Objavljen je tudi rokovnik državnega zbora za oblikovanje novih občin in izvedbo lokalnih volitev, šest predlogov za meje novih občin in postopek za njihovo ustanovitev, naloge in pristojnosti novih občin, financiranje, kaj bo morala nova občina zagotavljati svojim prebivalcem itd.

D. K.

Piškotno popoldne v igralski šoli

LJUBLJANA, 2. marca – V četrtek, 3. marca, bo v Galeriji ŠKUC na Starem trgu od 11. do 18. ure javni pouk različnih predmetov, ki jih poučujejo na Dramski šoli Barice Blenkuš. Vodili ga bodo pedagogi te igralske šole. Vsako uro se bo predstavil eden od letnikov ali ena izmed skupin s kratkim odlomkom iz programa, ki ga pripravljajo za zaključne izpite konec šolskega leta. Kot popestritev bodo obiskovalcem ves dan na voljo ob kozarcu mleka tudi piškoti Domače peke Tabor.

M. G.

Mirovne demonstracije na Kongresnem trgu

LJUBLJANA, 2. marca – V soboto, 5. marca, bo ob 11. uri na Kongresnem trgu mirovni shod Klic miru, s katerim bodo izrazili solidarnost z žrtvami agresije v BiH. Nastopili bodo številni bosanski in slovenski kulturniki ter otroški zbor Bombončići. Istega dne bo ob 19. uri v KUD Franceta Prešerna okrogla miza Pogovor o statusu pregnancev pri nas, na kateri bodo sodelovali predstavniki Urada za priseljevanje in begunce vlade RS, Rdečega Križa, Urada za tujce, UNHCR, ministrstva za delo, družino in socialo ter ministrstva za šolstvo.

M. G.

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

KS Godič in Črna hočeta v občino Kamnik

Tako ogrožata nastanek občine Kamniška Bistrica – Nesklepčni zbori krajanov

KAMNIK, 2. marca – V treh krajevnih skupnostih kamniške občine, to je v Črni, Godiču in Kamniški Bistrici so se krajani sinoči odločali, ali bi radi živeli v novi občini Kamnik ali pa v občini Kamniška Bistrica. V Črni in Godiču so se odločili za mestno občino Kamnik, v Kamniški Bistrici pa za svojo, samostojno občino.

Kot je povedal Rafael Zagoričnik, sekretar kamniške občinske skupščine, je bilo tokrat nekaj težav s sklepčnostjo po posameznih zborih. V Kamniški Bistrici so tako morali čakati eno uro, da je zbor postal sklepčen. V KS Črna, kjer so imeli dva delna zbora v Gozdu in Črni, pa so imeli težave s sklepčnostjo v Črni.

Predvidena nova občina Kamniška Bistrica je tako po volji krajanov »izgubila« kar dve krajevni skupnosti, ki naj bi bili sestavni del nove občine in brez katerih bi bil njen nastanek vprašljiv, če že ne nemogoč. KS Kamniška Bistrica ima namreč le 1755 prebivalcev, pogoj za novo občino pa je 3000 ljudi.

J. P.

MIMOGREDE

Ima tri hiše, pa prosi za odpis dohodnine

Viški izvršni svet je ta teden odpisal dohodnino in druge davčne obveznosti za leto 1993 zadnji skupini davkoplačevalcev, je zagotovil predstavnik izpostave republiške uprave za javne prihodke v občini na seji izvršnega sveta. Novi zakon o dohodnini namreč določa, da bodo odslej o odpisu odločali davkarji sami in ne bodo več potrebovali sklepa IS. Za odpis je bilo predlaganih 2,7 milijona tolarjev.

Predstavnik izpostave za javne prihodke je članom izvršnega sveta kot vedno zagotovil, da so se v davčni službi odločali za odpis po enakih merilih kot doslej (zajamčena plača na družinskega člana, mnenje centra za socialno delo, preverba na domu, starost, bolezen, finančno in premoženjsko stanje).

Toda med davkoplačevalci, za katere so dacarji predlagali odpis obveznosti, je eden od članov izvršnega sveta našel tudi zavezanca, za katerega ve, da ima tri hiše in bo kmalu imel narejene še pol četrte, njegov sin pa ima doma več avtomobilov. Predstavnik davčne službe mu je lahko samo odgovoril, da bodo premoženjsko stanje tega zavezanca še enkrat preverili. Za vsakega zavezanca, ki zaprosi za odpis dohodnine in drugih davčnih obveznosti, ne morejo posebej preverjati, kako je premožen. Če bi namreč za vsakogar posebej preverjali premoženjsko stanje v zemljiški knjigi, bi trajalo to vsaj dve leti, je dodal.

Številnim izvršnim svetom je bilo sodelovanje pri odpisovanju dohodnine in drugih davčnih obveznosti povsem odveč, saj imamo za to davkarijo. Toda tudi davkarija očitno ne zmore opraviti svojega dela dovolj dobro – kako bo v prihodnje, je sploh vprašanje. Doslej so jih vsaj iz izvršnih svetov tu in tam opozorili na sumljive prošnje za odpis.

DARJA KOCBEK

Razstava slik Jurija Mikuletiča

MENGEŠ, 2. marca – V preddverju kulturnega doma v Mengšu bo v petek, 4. marca, ob 18. uri otvoritev razstave slikarja Jurija Mikuletiča s Kojskega. Predstavil se bo s slikami na temo živali, ob otvoritvi pa bodo v kulturnem programu nastopili še Domžalski rogisti in MKZ Mengeški zvon. Razstava bo odprta do 13. marca.

J. P.

Razstava akvarelov v Veroniki

KAMNIK, 2. marca – V kamniškem razstavišču Veronika bo v petek, 4. marca, ob 19. uri otvoritev razstave akvarelov Mojce Plestenjak-Bahar. Nastopile bodo tudi pianistke, učenke Glasbene šole Kamnik. Razstava bo na ogled do 20. marca.

J. P.

Predstavitev knjige dr. Sanje Rozman

DOMŽALE, 2. marca – V domžalski knjižnici bo v četrtek, 3. marca, ob 19. uri predstavitev knjige Sanje o rdečem oblaku in pogovor z njeno avtorico dr. Sanjo Rozman. Knjiga je pripoved o ljudeh, ki so zaradi nevroze ovirani v čustvenem, duhovnem in intelektualnem razvoju.

J. P.

IZ NAŠIH KRAJEV

Pregled črnih gradenj v vrhniški občini

VRHNIKA, 2. marca – V tem mesecu imajo v vrhniški občini javno razgrnitev osnutka odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občini. Izdelal ga je domači biro Primis, v tem mesecu naj bi bile po krajevnih skupnostih javne obravnave. V vrhniški občini so črnograditelji plačali samo 58 depozitov v višini 10.304.099 tolarjev in izvršni svet sodi, da so se slabo odzvali na možnost legalizacije. (N. Č.)

Turistični informator

VRHNIKA, 2. marca – V zadnji številki vrhniškega Našega časopisa, natisnjeni v nekoliko večji nakladi, je tudi priloga Turistični informator, ki naj bi izhajala dvakrat na leto. Nastala je na pobudo obeh turističnih društev, Blagajane z Vrhnike in borovniškega. Namenjena je domačinom, ki jih seznanja, s kakšnimi znamenitostmi živijo, pa bi bilo dobro, ko bi jih poznali, in za vrhniško promocijo na sejmu Alpe Jadran konec marca. Vsekakor pa je poučna za vsakogar, ki bi rad malo bolje spoznal Vrhniko in druge kraje okrog nje in se morda podal tudi na pešpoti v okolici. Prilogo je oblikovala Tatjana Oblak ob pomoči različnih sodelavcev. (N. Č.)

Pogrebi

ŽALE: Na ljubljanskih Žalah bodo v četrtek, 3. marca, pokopali 33-letnega delavca Ejda Ilmiča (ob 10. uri), 69-letnega upokojenca Jožeta Blatnika (ob 10.30), 64-letnega upokojenca Dušana Uštarja (ob 11. uri), 67-letnega upokojenca Aleksandra Stojanoviča (ob 12. uri), 70-letnega upokojenca Andreja Pušlarja (ob 13. uri), 84-letno upokojenko Marijo Antosiewitz (ob 14. uri) in 47-letnega delavca Jurija Ovčarja (ob 16. uri).

SOSTRO: Na pokopališču v Sostrem bodo ob 16. uri pospremili na zadnjo pot 68-letnega upokojenca Jakoba Hribarja. (Š. M.)

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo možgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v neprevidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13,
Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zapriseženost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh doseči na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6,
Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro župnijskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med župnijskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1.600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona sta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade države, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2,
Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so svečke. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska peš pot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52,
Šempeter v Savinjski dolini

Jeseniški hokejisti prvi tretjič zapored

Tudi v sedmi tekmi 3. DP Slovenije Acroni Jesenice v Tivoliju premagale Olimpijo Hertz – Junak tekme jeseniški vratar Sergej Drozdov

LJUBLJANA – Hokejisti Acronov Jesenic so tudi v tretjem državnem prvenstvu Slovenije zasluženo dobili odločilno sedmo tekmo z Olimpijo Hertzom v tivolski dvorani ter preprečili Ljubljančanom naslov prvaka po dolgih desetih letih. Tekma je bila na visoki kakovostni ravni, najbolj zanimiva je bila druga tretjina, ko je prišlo tudi do odločitve o prvaku. Zadnji derbi večnih tekmecev je bil zelo športen, sojenje pa odlično.

Olimpija Hertz : Acroni Jesenice 2:3 (1:1, 1:2, 0:0)

Dvorana Tivoli, gledalcev 6.500, sodniki Lichtnecker ter Schimm in Trainer (vsi Nemčija).

STRELCI: 1:0 – B. Lomovšek (Patterson, Jobe, 10), 1:1 – M. Smolej (Kopitar, Vukčevič, 11), 1:2 – M. Smolej (Razinger, 22), 2:2 – Patterson (Jobe,25), 2:3 – Rahmatulin (Beljajevski, 40).

OLIMPIJA HERTZ: Reddick, D. Lomovšek, Scheehy, Jug, Brodnik, Beribak, Hriberšek, Potočnik, Kavec, Patterson, Jobe, Gorenc, M. Zupančič, Tišler, B. Lomovšek, A. Lešnjak, J. Vnuk. M. Zupančič, Vrščaj, Cerar.

JESENICE: Drozdov, M. Razinger, M. Pajič, Kunčič, Mlinarec, Bešlagič, Vukčevič, Zugwitz, Kranjc, Kozar, Rahmatulin, Beljajevski, Kadikov, A. Razinger, M. Smolej, Kopitar, J. Smolej, Varl, Jan, Omerzel, S. Pretnar, S. Smolej.

KAZENSKE MINUTE: Olimpija Hertz 12, Acroni Jesenice 8.

● Predsednik Hokejske zveze Slovenije Janko Popovič in generalni sekretar HZS Srdan Kuret sta prvakom izročila velik pokal in zlate kolajne, poražencem pa srebrne kolajne.

Ljubljančani so siloviti začeli. Že v 3. minuti je Tišler z leve strani lepo podal Gorencu, ki je že preigral Drozdova, a mu je plošček ušel za vrata. Jeseničani so v 5. minuti prvič streljali proti Reddickovim vratom, nato pa za kratek čas prevzeli pobudo. Po Brodnikovi napaki je A. Razinger sam prišel pred Reddicka, ki pa je strel jeseniškega napadalca iz bližene ubranil.

● Sergej Borisov, trener Acronov Jesenic: »Ta zmaga je zame najlepša potrditev tega, kar sem poudaril že po četrti tekmi, ko so Ljubljančani vodili s 3:1. Ta čas imamo pač na Jesenicah boljše ter telesno in psihično bolje pripravljene igralce.«

V 8. minuti je Tišler imenitno zaposlil N. Zupančiča, ki pa je z razdalje 3 metrov namesto mreže zadel Drozdova. To je bilo znamenje za še hujši pritisk Olimpije Hertza. Po dveh strelih ljubljanskih branilcev od daleč je Jobe slabo zadel plošček, v naslednji minuti pa napako popravil. Po akciji s Pattersonom za jeseniškimi vrati je Jobe lepo našel prostega B. Lomovška. Izkušeni strelec se ni obotavljal. Plošček je poslal v levi spodnji kot jeseniških vrat – 1:0.

● Brad Buetow, trener Olimpije Hertza: »Jasno je, da glede na končni rezultat ne morem biti zadovoljen. Jeseničani pa so si s trdo, hitro in kakovostno igro to zmago zaslužili.«

Veselje Ljubljačanov pa je bilo kratko, saj je že minuto kasneje M. Smolej po strelu Vukčeviča od daleč spremenil smer plošču, ki je končal za Reddickovim hrbtom – 1:1.

Jeseničani so postali nevarnejši. Beljajevski je v 12. minuti zamudil imenitno priložnost, ko se je sam znašel iz oči v oči z Reddickom, a ga ni ugnal. V 13. minuti sta morala na kazensko klop Gorenc in Rahmatulin, za njima pa še Jobe. Jeseničani pa prednosti v polju (s

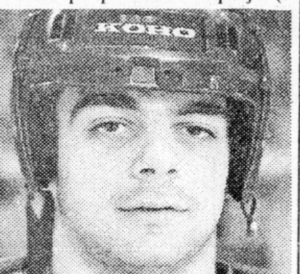

MATJAŽ KOPITAR

4:3) niso izkoristili. Ko pa je imela Olimpije Hertz tik pred koncem prve tretjine igralca več, je M. Pajič presekal kombinacijo Ljubljačanov in poslal v »ogenj« Kadikova, ki pa po sasmostojnem prodoru plošču ni našel poti v mrežo.

Že v 2. minuti druge tretjine je M. Smolej izkoristil podajo A. Razingerja in prvič popeljal Jeseničane v vodstvo – z 2:1. Ko pa sta morala na kazensko klop M. Zupančič in Zugwitz je Patterson (v igri 4:4) na podajo Joba spretno izenačil izid na 2:2. Potem se je priložnost ponudila Rahmatulinu, čigar prvi strel je ljubljanski vratar ubranil, pri drugem strelu pa je 32-letni Tatar streljal prek vrat. Tudi A. Razinger bi lahko popeljal Jeseničane v vdostvo, toda Reddick je ubranil še en močan strel.

Ko sta bila izključena M. Zupančič in J. Smolej je Rahmatulin v 40. minuti tekme v samostojnem prodoru preigral Brodnika in Beribaka ter ukanil še Reddicka ter drugič zagotovil vodstvo Jeseničanom – tokrat s 3:2, kar je bil tudi končni izid.

V zadnji tretjini so Jeseničani spretno branili prednost enega gola. Ljubljančani so napadali in veliko streljali, toda jeseniška obramba, na čelu z odličnim vratarjem Drozdovom, je bila neprobojna. Acroni Jesenice s s taktičnim zavlačevanje in s prepovedanimi dolgimi streli vnašali zmedo v vrste Olimpije Hertza, ki ji ni uspelo niti prav začeti, kaj šele izpeljati pravih akcij. Bolj ko se je tekma približevala koncu, več živčnosti je bilo čutiti v ljubljanskih vrstah. Zato bi lahko jeseniški hokejisti v hitrih protinapadih še povišali izid. Obe moštvi sta v zadnjerm delu igrali zelo previdno, kar potrjuje tudi podatek, da nihče ni bil izključen.

BOJAN KAVČIČ

Trije goli skromen kapital?

V prvi tekmi kvalifikacijski tekmi za nastop na EP je rokometna reprezentanca Slovenija premagala Češko z 19:16 – Najboljša Banfro in Pušnik

CELJE – Rokometaši Slovenije so se v prvi odločilni tekmi za nastop na EP s Čehi srčno borili, toda izkupiček ni bil najboljši. Trije goli razlike je skromen kapital, Tisljevim fantom pravzaprav še največ upanja daje splošni vtis, da so Čehi po kakovosti precej slabši.

Slovenija : Češka 19:16 (10:7)

Dvorana Golovec, gledalcev 2.500, sodnika Gallego in Lamas (oba Špa).

SLOVENIJA: Strašek, Šerbec 3 (1), Plaskan 3, Banfro 6 (1), Tomšič 2, Jeršič 1, Pungartnik 3, Likavec 1, Levc, Pušnik.

ČEŠKA: Raška, Bokr 1, Bečvar 6 (3), Šuma, Prokop 1, Šetlik 3, Filip 2, Harabiš 1, Jindrichovsky 2, Klindera, Pauza, Slaby.

IZKLJUČITVE: Slovenija 10, Češka 4.

SEDEMMETROVKE: Slovenija 2 (2), Češka 5 (3)

Naš selektor Tone Tiselj je ponovil zvijačo Norvežanov iz Velenja in prijavil le deseterico igralcev, četverica pa je bila med gledalci.

Slovenska reprezentanca je ves prvi polčas odigrala z osmerico igralcev, bolni Likavec pa ga je presedel na klopi, kajti dogodki so se vrteli v prid modrim. Čehi so nas presenetili s šibko zasedbo in obrambo 6 – 0, proti kateri so se naši igralci še kar znašli, čeprav je znano, da nimamo »bombarderja«, ki bi nasprotnika lahko prisilili k bolj »globoki« obrambi. Tisljeva četa je potrebovala kar 5 minut za izenačenje, potem pa je igra nekako stekla. V glavni vlogi je bil seveda temnopolti Tetey Banfro, ki je dobesedno smešil češko obrambo, njegov najboljši asistent pa je bil Velenjčan Plaskan.

Jeršič se v Likavčevi vlogi nekako ni najbolje znašel, toda razlika je vendarle hitro naraščala in se zaustavila pri petih golih (7:2, 8:3). Finiš prvega dela je bil slabši, predvsem zaradi nenatančne igre naših, ki so dovolili, da so se jim Čehi približali le na tri gole razlike.

Tudi v nadaljevanju so se naši fantje še naprej silno mučili s češko obrambo na »črti«, ki je nikakor niso znali razvleči. Še največ je poskušal Pungartnik, toda ni šlo. S hitro igro se je bilo treba prebiti na črto, kar pa je bilo silno težko. Čehi so zaostanek zmanjšali celo na dva gola (9:11), toda Šerbec in Banfro sta z bogatim repertoarjem tu in tam le napravila nemogoče.

Sloveniji bi se v tej tekmi dogajali še hujši trenutki, če ne bi naša obramba 3-2-1 na trenutke delovala prav fenomenalno. In seveda: če Rolando Pušnik ne bi branil tako sijajno. Čehi so v boju z našo obrambo izgubljali živce, imeli pa so tudi precej sreče.

Tone Tiselj, slovenski selektor: »Našim igralcem se je poznalo, da so preutrujeni, bili pa so tudi preveč obremenjeni s pomembnostjo tekme. Povrhu vsega pa nam je še športna sreča v finišu obrnila hrbet. Povratna tekma bo negotova do konca.«

Vladimir Haber, češki selektor: »Naš cilj je bil poraz s tesno razliko in zdaj jo imamo. Zadovoljen sem tako z igro kot s sojenjem. Imamo idealno priložnost, da se uvrstimo na EP.«

Slovenska reprezentanca je imela sredi drugega polčasa spet pet golov prednosti in priložnost celo, da doseže še višjo razliko, toda v finišu so se našim zatresle roke, pa tudi sreče ni bilo.

Finiš je bil nasploh izredno razburljiv, kajti tekma bi se lahko za nas končala tako bolj kot manj ugodno. V seštevku so imeli naši več smole, pri 19:15 so namreč zapravili napad, s katerim bi se bržkone že pred povratno tekmo rezervirali vstopnico za junijsko evropsko prvenstvo na Portugalskem.

FRANCI BOŽIČ

● Šest garačev v Bratislavi

LJUBLJANA – Že deset dni šesterica slovenskih plavalcev in plavalk pod vodstvom trenerja Cirila Globočnika vadi v slovaški metropoli Bratislavi, kjer imajo pač razmere za delo takšne, kakršne si lahko le želijo. Velik, 50-m bazen, telovadnico, sauno, fitnes, primerno bivanje in hrano, tako da so priprave res lahko optimalne.

»Bratislavo in njene možnosti poznamo že od prej, zato smo se tudi odločili zanjo,« je povedal trener **Globočnik**, ki bo s šesterico ostal na Slovaškem še do sobote. »Dva tedna skupnega dela bo vsem izredno koristilo,kajti konec prihodnjega tedna se začne evropski del svetovnega pokala, ki ga moramo pričakati primerno pripravljeni. Na trening dekleta in fanta preplavajo približno po pet kilometrov, se pravi po deset km na dan. Ob tem pa imajo seveda še vse dopolnilne oblike vadbe. Na začetku je bilo malo težav, ker prehod iz 16-m domačega bazena v 50-metrski seveda ni preprost, toda dokaj hitro so se vsi ujeli in delo je steklo tako, kot smo načrtovali.«

V Bratislavi vadijo **Nataša** in **Alenka Kejžar, Polona Rob, Natalija Repec, Marko Milenkovič** in **Tomaž Slapernik**, ki se bodo v soboto spet vrnili domov, nato pa jih čaka nastopanje v svetovnem pokalu. (S. T.)

Na EP ubraniti visoka mesta

Od jutri do nedelje bo v Strasbourgu v Franciji z zračnim orožjem tekmovalo 16 naših strelcev in strelk

LJUBLJANA – Strelska reprezentanca Slovenije je odpotovala na EP z zračnim orožjem, ki bo od danes do nedelje v Strasbourgu v Franciji. Na pot je odšlo 16 strelcev in strelk ter 3 člani vodstva.

Naši strelci so morali za nastop na EP izpolniti letos zelo visoke norme. Po uspehu na lanskem EP v Brnu, kjer so osvojili dve bronasti kolajni (Debevec in ekipno mladinci z zračno puško), poleg tega pa so se še tri ekipe (mladinke s pištolo ter mladinke in člani s puško) uvrstile med prvih pet, so se letos podali na EP z željo, da ubranijo ugled slovenskega strelstva v Evropi. Napovedi o njihovih možnostih pa so še posebej nehvaležne v mladinskih kategorijah, ker ni na voljo podatkov o mladincih drugih reprezentanc, saj je prišlo tudi do starostnih preskokov.

V naši vrsti letos prvič za članice nastopa Natalija Prednik, lani 7. na EP z zračno puško med mladinkami, ter Mačkova in Dolenčeva z zračno pištolo. Od ekipe mladincev s puško, ki je bila lani tretja na EP, je ostal v mladinski konkurenci le Sebastijan Žnidaršič.

NA EP PRVIČ MED ČLANICAMI – Barbara Dolenc. (Foto: Igor Zaplatil)

Slovenijo bodo na EP zastopali – zračna pištola, člani: **Robi Kranjc, Janez Štuhec** in **Simon Veternik**; članice: **Ksenja Maček, Denis Bola** in **Barbara Dolenc** ter v posamični konkurenci še mladinka **Irena Toroš;** zračna puška – člani: **Rajmond Debevec, Damjan Kandare** in **Primož Horvat**; mladinci: **Sebastijan Žnidaršič, Andrej Žižek** in **Dejan Županc** ter članice: **Natalija Prednik, Polona Sladič** in **Renata Oražem**.

Na nedavnem reprezentančnem prijateljskem dvoboju s Hrvaško v Bjelovaru, zadnji veliki preizkušnji pred odhodom na EP, so naši tekmovalci in tekmovalke streljali izvrstno, saj so dosegli štiri državne rekorde in tako napovedali dobre rezultate tudi na EP.

Največ možnosti za vidne uvrstitve imajo na EP poleg Debevca, ki z zračno puško sodi v najožji krog favoritov za osvojitev kolajne, še mladinci s puško, Toroševa med mladinkami s pištolo in Prednikova pri članicah s puško.

Prvi bodo od naših strelcev jutri nastopili tekmovalci in tekmovalke s pištolo. Rajmond Debevec bo nastopil v soboto. (S. S.)

I. SLOVENSKA KOŠARKARSKA LIGA – moški

Smelt Olimpija : Litostroj Slovan 98:73 (44:34)

LJUBLJANA – Dvorana Tivoli, gledalcev 50, sodnika Strnad (Domž) in Hafner (Medv).

SMELT OLIMPIJA: Horvat 10 (4:4), Daneu 15 (6:10), Razić 6 (2:2), Šetina 2, Hauptman 18 (1:1), Kraljević 9 (1:3), Gorenc 24 (4:6), Nossov 8 (2:3), Đurišić 6 (0:1).

LITOSTROJ SLOVAN: Kunc 20 (6:7), Nikitovič 5 (0:1), Nesterovič 7 (0:1), Madon 7 (1:2), Tadić 6 (0:1), Duščak 23 (11:15), Dornik 5 (2:3).

● Smelt Olimpija je igrala brez Tuška, ki mu je pri trčenju s Hauptmanom na treningu počila ena izmed koščic v palcu na desni nogi, Moščani pa bodo kar dolgo brez vodilnega playa Lebana, ki si je resno poškodoval kolensko križno vez in je postal vprašljiv tudi njegov nastopa na julijskem EP do 22 let.

Ni bilo samo pošteno, da so domači začeli s prvo peterko, temveč se je to izkazalo tudi za potrebno, saj kar precej dolgo niso mogli zlomiti odpora mlade moščanske ekipe, ki se je pogumno spustilo v boj z velikim favoritom. Na začetku so vodili gostje, v 15. min. je bilo še 28:27, nato pa je razlika počasi rastla do največje – 26 točk tik pred koncem. (S. T.)

TAM Bus : Savinjska Polzela 105:86 (56:44)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 700, sodnika Lovšin in Lindič (oba Lj).

TAM BUS: Bratušek 11 (4:4), Mirt 33 (5:6), Starovasnik 2, Vidovič 1 (1:2), Sunara 35 (7:8), Mijajlović 11 (1:2), Ojsteršek 12.

SAVINJSKA POLZELA: Govc 16 (4:4), Stavrov 26 (3:3), Petranović 14 (3:4), Rovšnik 3, Stegić 14 (2:3), Cizej 13 (1:2).

Mariborski košarkarji so povsem zasluženo in visoko premagali goste, ki so imeli podporo dokaj bučnih navijačev. Toda tokrat so naleteli na dovolj razpoloženega tekmeca, pri katerem sta se izkazala Mirt in Sunara. Miklavžani so ves prvi polčas igrali s peterko Bratušek, Mirt, Sunara, Mijajlović in Ojsteršek in si priigrali 12 točk naskoka.

Pri Savinjčanih je tokrat slabše igral Petranović, ki ga je odlični Mijajlović povsem onemogočil.

ZMAGO GOMZI

Helios : Slovenica 93:101 (83:83, 44:39)

DOMŽALE – Dvorana komunalnega centra, gledalcev 450, sodnika Rems (Lj) in Pukl (Mb).

HELIOS: D. Trifunovič 5, Jeklin 32 (10:14), Košak 2 (2:2), R. Trifunovič 6 (4:4), Žitnik 16 (2:2), Gugino 11 (1:3), Kovačič 21 (1:3).

SLOVENICA: Vide 4, Mahovič 15 (5:7), Krašovec 12 (4:5), Jagodnik 18 (2:3), Mičunović 3 (1:2), Lapov 17 (2:4), Ritonja 32 (10:13).

Koprčanom so v Domžale nastopili brez Reynoldsa, ki se je sprl s klubom in brez poškodovanega Brodnika, kar pa se v igri ni poznalo. Štiri sekunde pred koncem tekme je še kazalo na zmago gostiteljev (83:81), toda najboljši igralec tekme Peter Ritonja je s prostima metoma izsilil podaljšek. V dodatnih petih minutah so se gostitelji popolnoma izgubili. Ritonja in Jagodnik sta zapored dosegla šest točk, Kraševec pa je natančno izvajal proste mete in gostje so se ob koncu zasluženo veselili.

SANDI KRAŠEVEC

Triglav : Postojna 74:78 (37:39

KRANJ – Športna dvorana na Planini, gledalcev 600, sodnika Kamnikar (Črnom) in Potočnik (SK).

TRIGLAV: Milič 7 (3:4), Remic 6, Prevodnik 13, Džino 10 (3:4), Tadič 10, Jeras 6 (3:4), Šubic 9 (1:1), Vukič 13.

POSTOJNA: Besedič 5 (3:4), Jelnikar 12 (10:10), Reichenecker 14 (2:6), Becton 32 (4:8), Bačar 15 (5:6).

Domači košarkarji so odlično začeli, v 6. minuti vodili z 10:3 in v 10. še z 20:14. Gostje so se nato le zbrali in Becton je s trojko izenačil na 20:20. Do polčasa se je srečanje »lomilo«, domači so delali veliko napak, pridružila pa sta se jim tudi sodnika. V nadaljevanju se je slika spremenila. Domači so naredili veliko osebnih napak, pri gostih pa sta se razigrala Jelnikar in Becton in v 22. minuti so Postonjčani vodili že z 61:51.

NENAD ANTONIČ

Smelt Olimpija	7	5	2	620:555	12
TAM Bus	7	5	2	610:572	12
Helios	7	4	3	560:577	11
Postojna	7	4	3	508:539	11
Triglav	7	3	4	502:490	10
Savinjska	7	3	4	549:552	10
Slovenica	7	2	5	569:585	9
Litost. Slovan	7	2	5	485:433	9

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. t. m.): Litostroj Slovan – TAM Bus (19), Smelt Olimpija – Savinjska (ponedeljek. 19,30), Postojna – Helios (19), Slovenica – Triglav 20).

TESNA ZMAGA – Slovenski rokometni reprezentantje so imeli še največ težav z igro v napadu, kjer sta na trenutke blestela le Banfro in Pungartnik. Na sliki: »rezervni« organizator igre Tomaž Jeršič. (Foto: Marjan Zaplatil)

● Hakeem spet nadigral Shaqa

NEW YORK – Košarkarji Houstona so prekinili niz sedmih zaporednih uspehov Orlanda. Največ zanimanja je seveda vzbudil centrski dvoboj med Hakeemom Olajuwonom in Shaquilleom O'Nealom. Tako kot na tekmi All Star, je bil uspešnejši Hakeem »The Dream« (Sanjski), ki je dosegel 26 točk in devet let mlajšemu Shaqu podelil kar pet blokad.

Krilni igralec Golden Statea Chris Webber je proslavil 21. rojstni dan s 26 točkami in 18 skoki proti LA Clippersom, dodaten motiv za igro pa sta imela tudi ostrostrelec Miamija Glen Rice, ki je pred tekmo z Milwaukeejem podpisal novo petletno pogodbo, vredno 21 milijonov dolarjev, in njegov neposredni tekmec Vin Baker, ki je bil izbran za najboljšega novinca februarja.

Rezultati: New Jersey : Detroit 108:98 (Morris 23, Coleman 25 točk, 15 skokov za gostitelje), **Philadelphia : Washington 103:109** (Weatherspoon 26, Woolridge 23; Ellisson 25, Gugliotta 19), **Houston : Orlando 97:85** (Olajuwon 26, Cassell 16; O'Neal 19), **Milwaukee : Miami 102:110** (Baker 26, Day 23; Rice 25), **Seattle : Charlotte 112:96** (Gill 21, Askew 17; Hawkins 26, Brickowski 20), **Golden State : LA Clippers 114:109** (Sprewell 27, Webber 26 za Golden State), **Sacramento : New York 88:100** (Richmond 29, Simmons 18; Ewing 28 točk, 21 skokov, Anthony 18), **Atlanta : Minnesota 102:99** (Manning in Augmon po 21 za Atlanto), **Indiana : Portland 106:94** (Smits 24, Miller 20 za Indiano).

Priprava na Lausanne bodo le redne tekme

Košarkarji Smelta Olimpije bodo že konec tedna v Avstriji branili lanski naslov zmagovalca SBA

LJUBLJANA – »V povsem novem položaju smo se znašli in nobenih tovrstnih izkušenj nimamo, saj se bomo na finale evropskega pokala s Taugresom v Lausannu pripravljali zgolj s tekmami. Niti najmanjše možnosti ni, da bi si vzeli nekaj dni miru in se posvetili samo nastopu v Švici,« poudarja trener Zmago Sagadin, ki skupaj z ekipo naskakuje štiri pomembne lovorike.

Najpomembnejši je seveda evropski pokal, pa za njim branjenje naslova najboljšega v srednjeevropski ligi SBA, nič manj državno prvenstvo ali slovenski pokal.

»Razumljivo je, da je pri fantih motiv za te lovorike različen in je najbrž nemogoče, da bi se enako motivirali za tekmo tretjega kroga slovenske lige ali eno samo tekmo finala evropskega pokala. Toda vse, kar zdaj počnemo, mora biti podrejeno nastopu v Lausanni. Po trikrat na teden zdaj igramo in sprejeti moramo pač nov način priprav, da so tekme edina in najboljša priprava na zahtevni nastop,« pravi trener **Sagadin**.

»Po sinočnji tekmi SKL, nas že v soboto čaka finalni turnir lige SBA, v kateri branimo naslov najboljšega. V soboto igramo s Pražani in če jih premagamo, nas v nedeljo dopoldne čaka madžarski prvak Tungsram Honved. Oba tekmeca sta gotovo med najboljšimi ekipami srednjeevropskega prostora, zato delo ne bo lahko. Mi pa moramo v vsako tekmo maksimalno zavzeto, če naj šteje za pripravo za Lausanno. Avstrijski Fürstenfeld pomeni nevtralno okolje, sodniki ne bodo iz držav, ki imajo zastopnike na turnirju, toda zavedati se moramo, da ligašem SBA ni vseč, da slovenska košarka zapušča to konkurenco, zato moramo biti pripravljeni na vse. Mi pa si seveda želimo, da bi tako kot smo prišli in osvojili lovoriko, podvig ponovili tudi zdaj, ko odhajamo.«

V soboto se bosta najprej ob 17. uri pomerila madžarska zastopnika **Tungsram Honved** in **ZTE Goldsum**, nato ob 19. uri **Smelt Olimpija** in **USK Praga**, v nedeljo ob 11. uri pa bo finale, ki ga bo neposredno prenašala avstrijska televizija. (S. T.)

● Na Vasa teku 64 Slovencev

LJUBLJANA – V teh dneh je odpotovalo na jubilejni 70 Vasa tek na Švedsko tudi 64 Slovencev, ki se bodo v nedeljo 6. marca podali skupaj z 15.825 tekači na 90 km dolgo progo. Med njimi bo tudi Jani Kršinar (reprezentant do lanskega leta), ki je leta 1989 dosegel doslej najboljši čas od Slovencev, odlično 16. mesto. Nastopili bodo tekači iz 24 držav, med njimi tudi nekaj znanih tekačev, ki so nastopili v Lillehammerju kot npr. De Zolt, Kirvesniemi in drugi. Udeležba iz Slovenije letos preseneča, saj že 4. leto nimamo primernih zim za vadbo. Dejstvo pa je, da najbolj znani tek na smučeh privabi kljub temu veliko udeležencev, ne glede na stroške, ki niso majhni, saj je tek od nas oddaljen 2500 km. Največ udeležencev iz Slovenije je bilo sicer leta 1989, ko jih je štartalo kar 105.

Organizator letos pričakuje tudi sicer veliko obiskovalcev in gledalcev in seveda spremljevalcev, skupaj med 55 do 60.000. Televizija pa bo tek prenašala neposredno 5 ur.

Tek bo spet v klasični tehniki. Da lahko v enem dnevu speljejo tako prireditev so potrebne časovne omejitve na 11 km (2,5 ure), 24 km (3,45) 35 km (5 ur), 47 km (6,30), 61 km (8,05), 70 km (5,15), zaključek ob 20.00 (12 ur).

Tek poteka iz kraja Sälen v Mora. Udeleženci so razporejeni glede na rezultate teka v zadnjih dveh letih v 9 štartnih boksov, aktivni tekmovalci z licenco nacionalnih zvez pa v prvi boks (200).

A. HVALA

● Kankkunen prevzel vodstvo

LIZBONA – Francois Delecour je v vodstvu razvrstitve portugalskega rallyja plesal eno samo noč. Francoz se je umaknil z dirke že po dveh kilometrih uvodne etape drugega dne, ko se je pokadilo iz motorja njegovega forda escorta.

S tem je odprl prosto pot svetovnemu prvaku Kankkunenu in njegovi toyoti celici, čast Fordovega moštva pa bi lahko rešil le še Italijan Miki Biasion, ki mu je drugi dan tesno sledil. Pri tem se Italijan ni mogel kaj dosti zanašati na svoje kolege v moštvu, kajti Andrea Aghini, ki je že tako precej zaostal, je zletel s proge in odstopil. Položaj je tako precej bolj ugoden za Finca, ki sicer ne more računati na pomoč Bruna Thiryja (potem ko je zadel večji kamen, je bila njegova celica preveč poškodovana, da bi nadaljeval), zato pa je šlo kar dobro na 3. mestu Didierju Auriolu. Subaru bo težko presenetil, kajti Španec Sainz in Škot McRae sta na 4. in 5. mestu z več kot minuto zaostanka najbrž že izpadla iz boja za prvo mesto.

Na igrah OPA 188 mladih nordijcev

Udeležbo na nordijskih igrah OPA v Planici potrdilo sedem članic alpskega združenja

LJUBLJANA – Čeprav so imeli zelo malo časa za priprave, so prireditelji nordijskih smučarskih iger alpskih držav šolarjev in mlajših mladincev nadvse zadovoljni opravljenim delom. Na pomoč sta jim priskočila SK Brdo, ki je prevzel organizacijo preizkušenj v smučarskih tekih v dolini Tamarja in SK Stol Žirovnica, ki bo pripravil tekmovanja v nordijski kombinaciji in skokih v Planici, tako da povsem pripravljeni pričakujejo petkovo otvoritev v Kranjski gori.

Iger OPA se bo udeležilo 188 mladih tekmovalcev, rojenih leta 1978 in 1979, iz sedmih držav, članic združenja aplskih držav: Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Švice, Lichtenstesina in Slovenije. Tekmovali bodo po naslednjem sporedu – **petek:** ob 17. uri slovesna otvoritev, **sobota:** od 9. ure dalje štart posamičnih smučarskih tekov, ob 10. uri nordijska kombinacija – skoki, ob 14.30 skoki; **nedelja:** ob 9. uri štafetni teki in nordijska kombinacija – tek, ob 14. uri razglasitev rezultatov. (B. E.)

ŠPORT EKSPRES – ŠPORT EKSPRES

I. SOL – ženske

Tabor : LIK Tilia 0:3 (–10, –11, –11)

LJUBLJANA – Dvorana Tabor, gledalcev 80, sodnika Stegnar (Novo mesto) in Mihorko (Ljubljana).

TABOR: Briški, Podvršič, Šinkovec, Šilc, Ladič, Garič, Šenk, Kobal, Pišek, Gladek, Marinkovič.

LIK TILIA: Uran, Turk, Vidmar, Klun, Lenčič, Drobnič, Hočevar.

Izid zaostale tekme 17. kola I. SOL - ženske je bil sicer 0:3, toda kar 32 osvojenih točk in vrsta zamujenih priložnosti v drugem nizu bi morale k bolj kritični presoji svoje igre končno prisiliti tudi odbojkarice Tabora. Neizkoriščenih priložnosti je bilo namreč v tem delu prvenstva več kot preveč.

Gostje so tekmo odigrale le s 6 igralkami, za uspeh pa so se morale nekoliko bolj potruditi samo v drugem nizu in v prvi polovici tretjega. (R. K.)

I. SOL – moški

Ljutomer : Granit Preskrba 3:1 (–13, 10, 5, 7)

LJUTOMER – Športna dvorana, gledalcev 250, sodnika Brankovič (Ravne) in Gruden (Črnuče).

LJUTOMER Berlot, Kavnik, Škrobar, Belec, Zidar, Grut, Rajnar, Savić, Kaurin, Marić.

GRANIT PRESKRBA: Štern, Fijok, Hojnik, Petriček, Ivančič, Turšič, Zorenč, Dobošič, Ritlop, Pipenbaher.

V vnaprej odigrani tekmi 18. kola I. SOL – moški so imeli Ljutomerčani precej preglavic z razpoloženimi Bistričani. Po izgubljenem prvem nizu in izenačeni igri v drugem (5:7, 8:8, 11:9), pa so gostitelji izvrstno nadaljevali. Zmaga jim zagotavlja najboljši štart v tretjem delu prvenstva, ko se bodo moštva, ki so bila po 18. kolih uvrščena od 5. do 10. mesta, bojevala za nastop med najboljšo šesterico v prihodnji sezoni. (N. Š.)

Drsalci za državne naslove v Tivoliju

LJUBLJANA – Ta konec tedna bo dvorana Tivoli prizorišče državnega prvenstva Slovenije v umetnostnem drsanju. Pionirji in pionirke A in B ter člani in članice bodo tekmovali v kratkih, tehničnih programih v soboto in dolgih, prostih programih v nedeljo. Oba dneva se bo tekmovanje začelo ob 8. uri. Prireditelj je DKK Stanko Bloudek.

Poraz Juventusa

CAGLIARI – V uvodnih tekmah pokala pokalnih zmagovalcev in pokala UEFA je bila najbolj odmevna zmaga Interja v Dortmundu. Jonk 2 in Šalimov sta bila strelca za Inter ter Schultz za gostitelje. Ugoden rezultat je v Lizboni iztržil Bayer Leverkusen, Benfica pa se je rešila z golom Isaisa v zadnji minuti srečanja. V italijanskem obračunu je Cagliari z golom Valdesa premagal Juventus z 1:0.

Rezultati, pokal pokalnih zmagovalcev: Benfica : Bayer L. 1:1; **pokal UEFA:** Borussia D. : Inter 1:3, Cagliari : Juventus 1:0.

SCT Olimpija : Mengeš 7:0 (2:0)

LJUBLJANA – V zadnji tekmi pred nadaljevanjem državnega nogometnega prvenstva je SCT Olimpija premagala jesenskega prvaka tretje slovenske lige – zahod Mengeš s 7:0 (2:0). Za Olimpijo so gole dali Ubavič 2, Benedejčič, Topič, Protega, Pavlin in Zulič po 1.

NE PREZRITE !
SKI poster ZMAGOVALCEV
Jure KOŠIR
Katja KOREN
Alenka DOVŽAN
Urška HROVAT
BRAVO NAŠI !
ŽE V PRODAJI !

Zmagi Milana in Monaca

MILANO – V pokalu evropskih prvakov je v skupini A Monaco premagal Galatasaray s 3:0 (2:0), Spartak iz Moskve in barcelona pa sta igrala 2:2 (0:1), potem ko so Španci z goloma Stojčkova in Romaria vodili z 2:0. V skupini B je Milan premagal Werderja z 2:1 (0:0) z goloma Maldinija in Savičevića. Anderlecht je premagal Porto z 1:0 (0:0).

V pokalu pokalnih prvakov sta v četrtfinalu Benfika in Bayer (L) igrala 1:1 (0:0), Torino in Arsenal pa 0:0. V pokalu UEFA je Cagliari premagal Juventus z 1:0 (0:0) z golom Valdesa, Inter pa v Dortmundu Borussio s 3:1 (2:0). Dva gola je dal Jonk. Boavista in Karlsruhe sta igrala 1:1 (1:0).

Zagrebčani boljši za točko

BIZELJSKO – V predstavitveni rugbyjski tekmi na Bizeljskem sta se pomerili moštvi Ljubljane in Zagreba. V kakovostni igri za ta del priprav na nadaljevanje prvenstvenih bojev so bili boljši Zagrebčani in zmagali z 20:19 (8:13). Točke za Ljubljančane so dosegli Slavec 14 in Radovan 5, za Zagreb pa Matasić 10 ter Semeov in Karoly po 5. (M. U.)

ŠAH

Kasparov premagal tudi Polgarjevo

LINARES – V najzanimivejšem srečanju 5. kola šahovskega veleturnirja je Rus Gari Kasparov premagal Madžarko Judith Polgar.

Izidi 5. kola: Topalov (Bol) : Širov (Lat) 0:1, Illescas (Špa) : Kamsky (ZDA) 0:1, J. Polgar (Mad) : Kasparov (Rus) 0:1, Lautier (Fra) : Anand (Ind) 1:0, Ivančuk (Ukr) : Karpov (Rus) 0:1, Bareev (Rus) : Kramnik (Rus) remi, Beljavski (Ukr) : Gelfand (Blr) remi.

Vrstni red: Karpov 5, Kasparov 4,5, Kamsky 3,5,Anand in Kramnik po 3, Širov in Lautier po 2,5, Gelfand, J. Polgar in Bareev po 2, Topalov 1,5 Ivančuk, Beljavski in Illescas po 1.

Črepan prvi na Rakitni

RAKITNA – Brunarica je bila prizorišče zimskega šahovskega turnirja, na katerem je nastopilo 14 šahistov, med njimi en mednarodni mojster in štirje mojstri FIDE.

Vrstni red: Črepan 6, Meštrović 5, Plesec 4,5, Z. Vošpernik, Sarađen, Ig. Jelen in Zorko po 4, Mazi, Šitnik in Percl po 3 itd. Nagradni sklad je bil 30.000 tolarjev. (K. L.)

Na kratko

LJUBLJANA – Na rednem ponedeljkovem šahovskem hitropoteznem turnirju Ljubljanske zavarovalnice je zmagal Sarađen 12 pred Troho 8,5, Kržišnikom in Kavškom po 8, Rogaletom in Petričem po 7,5 itd. (K. L.)

KAM, KAJ, KJE

Planinske postojanke

Planinski dom na Sviščakih je odprt ob vikendih (petek – nedelja) in praznikih.

Planinski dom na Vogarju ponovno obratuje ob vikendih (sobota – nedelja). Prihod je mogoč že v petek ob popoldanskih urah.

PS Iskra Kranj obvešča, da je planinska koča na Sv. Jakobu odprta do nedelje 6. t.m.

Koča na Velikem Snežniku je zaprta do 15. junija, vendar bo neobvezno oskrbovana ob koncu tedna in praznikih.

Arihova peč

SŠZ, SPD Celovec in SPD Rož vabijo na 16. tradicionalni zimski pohod, ki bo v nedeljo, 6. t.m. s pričetkom ob 9. uri (do 12. ure) pri Polancu na Čemernici nad Šentjakobom v Rožu.

PD Delo vabi na Arihovo peč. Odhod v nedeljo, 6. t.m. ob 7. uri izpred Dela. Prijave sprejema Pavla do danes, tel: 1318 255 int. 28-28.

PD Kranj obvešča, da bo posebni avtobus za pohod na Arihovo peč odpeljal ob 7.30. izpred hotela Creina. Prijave sprejemajo v pisarni PD Kranj, Koroška c. 27.

Pohod po Jurčičevi poti

PD Grosuplje in PD Viharnik (zbor 8.30. pod uro) vabita v soboto, 5. t.m. na prvi pohod po Jurčičevi poti. Štart bo na železniški postaji v Višnji Gori. Iz Ljubljane peljejo vlaki v Višnjo Goro ob 6.35., 8.57. in 10.50. Prijavnina znaša 200 SIT.

PD Rašica tudi organizira v soboto, 5. t.m. pohod po Jurčičevi poti. Zbor ob 8.30 uri pod uro.

Po Vojkovih poteh

PD Podnanos organizira 11. tradicionalni zimski vzpon na Nanos v nedeljo, 6. t.m. Dodatne inf. po tel: 065/69-107.

Za smučarje-planince

Komisija za mednarodno sodelovanje pri UO PZS organizira v soboto, 5. t.m. smučarsko planinski izlet na Ankogei. Odhod iz Ljubljane ob 6. uri izpre stavbe PZS na Dvoržakovi 9 v Ljubljani. Prijave in informacije se dobijo na PZS, tel. 312-553 do srede 9. t. m.

Treking v Andih

PD Viharnik sprejema prijave za treking v Andih do 10. t.m. Odhod v Ande bo v drugi polovici maja. Okvirni stroški so 2000 dolarjev, kontaktna oseba pa je Pavel Martonoš, tel: 061/210-204 (dop) in 061/215-588 (pop).

Nazaj v planinski raj

Muzej novejše zgodovine iz Celja je pripravil razstavo ob stoletnici Savinjske podružnice. Ogled pa je v mestnem muzeju v Ljubljani do 19. t.m.

Spomladanski tek v Zrečah

ZREČE – V soboto, 5. t.m. bodo ob 14.30 na ploščadi pred Termami v Zrečah štartali s teki v 22 kategorijah in sklenili z glavnim tekom na 10,5 km v okolici Zreč. Prijave sprejemajo še danes na naslov Gorenje rekreacija, Partizanska 12, 63320 Velenje. Ostale inf. po tel. 063/850-845 (zvečer).

Grand prix za deklice in dečke

LJUBLJANA – V soboto, 5. t. m. bo v športnem centru Gradiant 2. Grand prix turnir za dečke in deklice do 10 let in mlajše. Prijavite se lahko po tel. 061/373-047 do danes do 15. ure.

DROBIR

● *Celjani bi radi Ukrajince*

Za kvalifikacijsko nogometno tekmo za EP Slovenija – Italija se srdito borita Maribor in Ljubljana. Na celjski Skalni kleti pa bi radi videli Ukrajince, ki tudi igrajo v naši skupini, do te tekme pa naj bi uredili tudi žaromete.

● *Topićeva usluga Brazilcu*

Nogometaši SCT Olimpije imajo zdaj 5 tujcev, igrajo pa seveda lahko le trije. Kateri trije naj bi v nedeljo štartali s Koprom ? Trener Prašnikar se nekako ni mogel odločiti, zagato pa je rešil standardni »legionar« Topić, ki je zamudil avtobus za pot na turnir v Italijo. S tem se je sam izločil in omogočil Brazilcu Lopezu De Sossousi, da bo debitiral že v nedeljo.

● Na Krvavcu tudi trojne salte

KRVAVEC – Konec tedna se bodo na Krvavcu akrobatski smučarji pomerili za točke evropskega pokala. Organizatorji imajo namreč letos nekaj več sreče s snegom, kot lani, ko jim zaradi »zelene« zime tekme ni uspelo izpeljati. Kot kaže, bo letos šlo vse kot po maslu, navkljub visokim temperaturam v zadnjih dneh.

Progi za balet in prosti slog sta že pripravljeni, pri skakalnicah pa gre organizatorjem še posebna pohvala, saj jim je uspelo postaviti tudi skakalnico za trojne salte. Tekmovanje se začne v petek ob 11. uri s polfinalno tekmo v baletu, finale pa je na sporedu ob 12. uri.

V soboto ob 11. uri bo na sporedu najbolj atraktivna disciplina, akrobatski skoki, v nedeljo pa se bodo akrobatski smučarji pomerili še v prostem slogu. Ob 10. uri se prične polfinalno tekmovanje, najboljši pa se bodo za kolajne pomerili ob 12. uri. Doslej je prijavljenih nekaj čez 90 tekmovalcev iz 12 držav, med njimi tudi 12 slovenskih reprezentantov. Konkurenca bo zelo zanimiva, lahko pa se zgodi, da bodo v zadnjem trenutku na tekmo prišli še nekateri akrobatski smučarji, ki v naslednjih dneh tekmujejo na tekmi za svetovni pokal v avstrijskem Altenmarktu.

VESNA KALČIČ

ŠPORT PO SVETU

Christie najhitrejši v dvorani

KARLSRUHE – Olimpijski in svetovni prvak na 100 m Linford Christie je postavil nov evropski dvoranski rekord na 60 m, potem ko je s 6,48 za tri stotinke izboljšal dosedanji rekord, ki ga je februarja 1987 postavil Poljak Marian Wonin, nato pa so ga izenačili še trije atleti, med njimi tudi Christie. Britanec je pustil za seboj Brunyja Sunnyja, ki je bil prav tako hitrejši od starega rekorda, a le za stotinko. »Tokrat mi je vsaj za spremembo uspevalo prav vse od štarta do cilja,« je svoj dosežek komentiral Christie.

Koeman s 112 km/h

BARCELONA – Nogometnim strokovnjakom in raziskovalcem že nekaj časa ni dal miru močan udarec Nizozemca v vrstah Barcelone, Ronalda Koemana. Nizozemec, ki je z Barcelono osvojil evropski pokal ter pomagal kolegom iz reprezentance izločiti Angleže z letošnjega SP v ZDA, ima res »topovski« strel. Njegovemu strelu z roba kazenskega prostora so namerili kar 112 km/h. Žoga je imela v mreži še vedno hitrost 70 km/h, za 16 m dolgo pot pa je potrebovala pičlih 88 stotink sekunde.

Courier poražen

INDIAN WELLS – Drugi nosilec na teniškem turnirju z nagradnim skladom 1.725.000 dolarjev Američan Jim Courier je v drugem kolu s 6:7, 2:6 izgubil proti Avstralcu Raftru. Njegov rojak, prvi nosilec Pete Sampras, je s 6:1, 6:1 premagal Španca Emilia Sancheza, še en Američan, sedmi nosilec Todd Martin, pa je s 6:0, 4:6, 6:1 iz nadaljnjega tekmovanja izločil Južnoafričana Ondrusko.

Favoritinje naprej

DELRAY BEACH – Nemka Steffi Graf se je že uvrstila v tretje kolo teniškega tekmovanja z nagradnim skladom 400.000 dolarjev. Proti Američanki Werdel je zmagala s 6:0, 7:5. Tretja nosilka Argentinka Gabriela Sabatini je s 6:4, 6:2 ugnala Italijanko Savoldi, Avstrijka Judith Wiesner pa Američanko Kuhlman s 6:2, predaja zaradi poškodbe.

Treninga v Kanadi ni bilo

WHISTLER MOUNTAIN – Trening ženskega smuka v kanadskem Whistler Mountainu so odpovedali zaradi slabega vremena in močnega vetra. Kanadčani se bojijo, da bodo morali odpovedati celo sobotno tekmo, ker je vremenska napoved tudi za naslednje dni slaba. Večina tekmovalk je »prost dan« izkoristila za trening superveleslaloma.

Neapeljčani hočejo denar

NEAPELJ – Nogometaši obubožanega Napolija so tudi formalno vložili zahtevo, naj jim klub izplača plačo za zadnje tri mesece ali pa naj jim dovoli prost prestop v druge klube. Kot je povedal kapetan moštva Ciro Ferrara, le pet igralcev ni podprlo te zahteve, ki so jo naslovili na Združenje italijanskih prvoligašev. Napoli je bil državni prvak leta 1987, ko je bil kapetan moštva Diego Maradona, sedaj pa ima za 50 milijonov dolarjev dolga. Mesto Neapelj, Italijanska nogometna zveza in njena ligaška organizacija poskušajo klubu zagotoviti bančni kredit, da bi nekako preživel do konca sezone, ko bi skušali najti tudi novega lastnika. Igralci so dali Napoliju 20 dni časa, da jim izplača dolgove ali omogoči prestope.

KOMPAS HOLIDAYS
SP V SMUČARSKIH POLETIH
– EKSKLUZIVNA PRODAJA
VSTOPNIC V VSEH POSLOVALNICAH
KOMPAS HOLIDAYS!

Kriminalci so vedno bolj predrzni in organizirani

Maribor je po številu kaznivih dejanj na tretjem mestu v državi – Vse več kršilcev je brezposelnih, zato izterjajo le petino kazni

MARIBOR, 2. marca – Sodeč po podatkih, ki smo jih slišali na današnji tiskovni konferenci na Upravi za notranje zadeve v Mariboru, se najhitreje približujemo razvitemu svetu na področju kriminala. »Razmere so se v primerjavi z letom poprej na vseh področjih poslabšale. Značilno je, da so storilci vse bolj predrzni, dobro opremljeni in organizirani, predvidevamo pa, da se bo brutalnost v kaznivih dejanjih še stopnjevala,« je poudaril Vekoslav Rajh, v. d. načelnik mariborske UNZ.

Na območju omenjene UNZ so lani obravnavali 8108 kaznivih dejanj, nekaj več kot 60 odstotkov so jih raziskali, kar je nekoliko bolje od povprečne učinkovitosti v republiki. Z 251 kaznivimi dejanji na 10 tisoč prebivalcev je Maribor po stopnji kriminalitete na tretjem mestu v državi, prav v vrhu pa je tudi po številu kršiteljev različnih predpisov, ki jih je bilo lani tu več kot 40 tisoč, kar je prav tako blizu 18 odstotkov vseh prekrškov v državi; dodatna težava je v tem, da je med kršilci vse več brezposelnih in tudi zato so od 14.780 zaračunanih kazni, izterjali le 3771.

Čeprav je število kaznivih dejanj za lansko leto nekaj več kot 8 odstotkov manjše kot v letu 1992, pa je bilo z njimi povzročene kar za 116,6 odstotka več neposredne škode ali za skoraj 1,3 milijarde tolarjev. Kar 34 odstotkov omenjene škode je bilo na gospodarskem področju, kjer so lani obravnavali sicer 21 odstotkov manj primerov.

Prav tako se je za 25 odstotkov zmanjšalo število kaznivih dejanj mladoletnikov, ki so bili lani kot storilci osumljeni 637-krat. Vendar pa kriminalisti opozarjajo, da so mladoletniki vse pogosteje žrtve nasilja, zlasti v družini. Na tiskovni konferenci so navedli tudi nekaj primerov očitno organiziranega mladoletniškega prestopništva: tako so tako imenovani policijski »Ramboji« izsledili v centru mesta skupino 7 mladoletnikov, ki jih povezujejo z 81 vlomi v avtomobile. Sicer pa je bilo lani ukradenih 73 avtomobilov in le 12 so jih vrnili lastnikom.

● Na današnji tiskovni konferenci UNZ so posebej poudarili nujnost večjega sodelovanja med institucijami, ki skrbijo za varnost občanov in njihovega imetja, zlasti ker postajajo kriminalci vse bolj premeteni in brutalni. Navedli so primer včerajšnjega odvzema prostosti in privedbe pred preiskovalnega sodnika 36-letnega Mariborčana Dragana V., ki je bil osumljen kaznivega dejanja izsiljevanja. Od lastnika lokala naj bi omenjeni zahteval za varstvo 2000 DEM, sicer bo sledila eksplozija. Ko so ga prijeli, je imel omenjeno vsoto še pri sebi. Iz policistom neznanih vzrokov, je preiskovalni sodnik osumljenca danes že izpustil.

MAJDA STRUC

Otrok na motornih saneh

ROGLA, 2. marca – Na Rogli, v ograjenem igrišču, ki je pozimi namenjeno vožnjam s motornimi sanmi, se je v nedeljo ob 14. uri zgodila nesreča, ki bi lahko imela tudi hujše posledice. Dvanajstletna Ivana, doma je v Zagrebu, se je po igrišču vozila z motornimi sanmi. V desnem zavoju je izgubila oblast nad sanmi in z njimi zapeljala naravnost v žično ograjo ob igrišču. Ograja se je podrla. Deklica si je v nesreči zlomila nogo. Prvo pomoč so ji nudili na Rogli potem pa jo z reševalnim avtomobilom odpeljali v celjsko bolnišnico.

Čeprav potekajo tovrstne vožnje na ograjenem igrišču in so sani med drugim prirejene tako, da v primeru, ko »izgubijo« voznika, ugasnejo, in čeprav je na igrišču inštruktor – tovrstnih voženj ne ureja noben zakon. Zato bi se ob tej nesreči kazalo zamisliti. Predvsem pa odgovoriti na vprašanje, ali je prav, da, pa če tudi na ograjenem prostoru, motorne sani vozi otrok? Če o tem že ne razmišljajo starši, bi morda kazalo, da o nekaterih omejitvah razmislijo, seveda iz preventivnih razlogov, tisti, ki sani posojajo. Morda bi za začetek lahko zahtevali, da mora na saneh med vožno sedeti polnoletna oseba. In to ne samo na Rogli.

Mi. K.

Z. Jelinčič se sklicuje na poslansko imuniteto

LJUBLJANA, 2. marca – »Sklicujem se na poslansko imuniteto, ker bi s svojimi izjavami morda lahko vplival na potek orožarske afere v Mariboru,« je danes sporočil sodnemu senatu poslanec Slovenske nacionalne stranke v državnem zboru Zmago Jelinčič. Po vsem tem predsedniku senata, sodniku Primožu Šafarju, ni preostalo drugega, kot da glavno obravnavo na tukajšnjem temeljnem sodišču preloži za nedoločen čas.

Šlo je za prvi narok, razpisan že večkrat, pa doslej še nikdar opravljen, v tožbi **Igorja Bavčarja**, **Miha Brejca** in **Janeza Janše**, ki kot zasebni tožilci očitajo **Zmagu Jelinčiču** kaznivo dejanje žaljive obdolžitve. Menijo, da je v intervjuju z **Mirkom Lorencijem**, objavljenem v tedniku 7 D, 4. avgusta lani, trdil nekaj, kar bi lahko škodovalo njihovi časti in dobremu imenu in imelo za njih hude posledice, ker je med drugim, v povezavi z najdbo orožja na mariborskem letališču, namigoval, da naj bi se bili skupaj ukvarjali s prodajo orožja.

Obtoženi Zmago Jelinčič je danes zavrnil pogoje, ki jih je za poravnavo in s tem za umik tožbe navedel pooblaščenec zasebnih tožilcev, odvetnik **Jože Hribernik**. To pa so bili: preklic trditev v tedniku 7D, plačilo milijon tolarjev na račun Rdečega križa za svojce padlih v vojni v Sloveniji in plačilo sodnih stroškov. Raje je uporabil možnost, ki jo ima po 83. členu Ustave Republike Slovenije.

Ker gre za kazenski postopek, bo sodišče poslalo dopis mandatno-imunitetni komisiji v državnem zboru, naj odloči, ali bodo Jelinčiču potrdili ali odvzeli poslansko imuniteto. Do takrat pa bo postopek miroval. Morda celo toliko časa, dokler bo Zmago Jelinčič poslanec.

BARBARA GUČEK

Ponarejena spričevala, marke in vozniške

LJUBLJANA, 2. marca – Kriminalisti ljubljanske uprave za notranje zadeve so včeraj ovadili tožilstvu 53-letnega Miodraga M. iz Ljubljane. Kot so ugotovili in potem zapisali v ovadbi, je Miodrag že lani na sodišču združenega dela kot dokaz, da ima končano osnovno šolo, predložil ponarejeno spričevalo, letos, v začetku januarja, pa je v ljubljanskem podjetju Histor »dokazoval«, koliko izobrazbe ima s ponarejeno diplomo srednje poklicne šole, smer ključavničarstvo.

Nekaj podobnega je počel 26-letni Makedonec Sevdan A., ki sicer stanuje v Ljubljani, kazensko ovadbo pa si je»prislužil«, ko je predlani oktobra 29-letnemu Nikolovu A. iz Ljubljane pomagal pri nakupu ponarejenega vozniškega dovoljenja nekdanje SFRJ. Tudi sam je imel tako vozniško dovoljenje in si je z njim pridobil mednarodnega.

Ljubljanski policisti pa so včeraj pohiteli v SKB banko na Celovški, kjer so pridržali neznanca, ki je hotel vnovčiti ponarejena bankovca za 100 mark. Izkazalo se je, da gre za 24-letnega državljana BiH, Bilkija L., ki bi s tolarji, dobljenimi za ponarejene marke, potem poravnal stroške za novi potni list. Tega je Bilki »naročil« na ambasadi BiH za Bežigradom. Z Bilkijem je bil tudi 33-letni Ifet R., slovenski državljan, ki je tudi moral policistom pokazati svoje papirje in obrniti žepe, pri njem pa so policisti našli enajst še neizpolnjenih vozniških dovoljenj nekdanje SFRJ. Od kod jima ponaredki in prazne vozniške, še poizvedujejo.

K. D.

Se »primer torzo« počasi sestavlja oziroma razpleta?

LJUBLJANA, 2. marca – V drugi polovici januarja smo poročali, da je kajakaš KKK Rašice iz Tacna med treningom na Savi (bilo je v četrtek, 20. januarja) naletel na grozljivo najdbo – raztelešeno oziroma iznakaženo moško truplo, pravzaprav samo torzo, brez glave, rok in spodnjega dela telesa.

V ponedeljek, zadnjega februarja dopoldne, pa je 62-letni Ljubljančan, ki je na levem bregu Save, pri ribogojnici v Srednjih Gameljnah lovil ribe, zagledal nekaj čudnega, kar je reka naplavila k bregu. Stopil je bliže in zagledal nekaj, kar bi bilo prav tako lahko del človeškega trupla. Tako kot kajakaš je tudi on obvestil policijo in preiskovalci so takoj posumili, da gre še za del trupla, ki ga je kajakaš januarja našel v Savi nasproti gostišča Cirman v Mednem.

Del posmrtnih ostankov, tokrat je reka naplavila spodnji del telesa z nogami, ki so bile odrezane nad kolenom, so takoj odpeljali na inštitut za sodno medicino, kjer so potrdili domneve preiskovalcev. Policija je že včeraj preiskavo razširila, danes so se policistom pridružili še potapljači, vendar v času, ko to poročamo, niso odkrili nič novega, kar bi pripomoglo k razjasnitvi tega primera.

Če na kratko ponovimo, kaj vse je doslej znanega o primeru »torzo«, lahko vse skupaj strnemo le v nekaj kratkih ugotovitev, ki doslej, žal, še niso pripeljali do identifikacije pokojnika in potem do storilca oziroma storilcev. Ve se, da je bil torzo v vodi najmanj en dan in največ pet dni. Sodnomedicinski strokovnjaki so ugotovili, da gre za moškega nekoliko temnejše polti, ki je bil star najmanj 25 in največ 35 let, ki je bil po prsih srednje poraščen s črnimi, rahlo sivečimi dlakami. Posebnost, ki naj bi pripomogla k identifikaciji neznanca, pa je, da je imel dva para prsnih bradavic. Osem centimetrov pod normalnima bradavicama je imel namreč še par tako imenovanih pomožnih oziroma dodatnih bradavic, premera 10 milimetrov. Gre za razmeroma redko prirojeno genetsko okvaro ali napako.

Obdukcija je še pokazala, da je imel pokojni v času najdbe v krvi en promile alkohola, v času smrti torej precej več in da je bolehal za gripo ali nečim podobnim.

K. D.

»TORZO« IZ SAVE – Kriminalistična risba, povzeta po reviji Sled. (Risba: B. Trobec)

V Sloveniji je dela za 35 tisoč varnostnikov

LJUBLJANA, 2. marca – V okviru sejma Varovanje-Security, je vodstvo zbornice poklicnih varnostnih služb pripravilo strokovni posvet o novi zakonodaji na tem področju. Zakon o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja je tik pred sprejetjem in kot je dejal Ingo Paš, naj bi ga v parlamentu potrdili že marca.

In kaj naj bi omenjeni zakon prinesel novega na tem področju varovanja, s katerim se ukvarjajo zasebne firme? Slišali smo, da se bodo lahko z varovanjem ljudi in premoženja ukvarjala le tista podjetja, ki bodo tudi člani zbornice in katerim bodo skupaj z notranjim ministrstvom podeljevali licence. Firma, ki bo prekoračila svoja zakonska pooblastila ali kako drugače kršila pravila igre, lahko licenco tudi izgubi, a ne avtomatično, ampak šele po predhodnem postopku. Čeprav je zakon zahteval za varnostnike najmanj peto stopnjo izobrazbe, so se odločili, da bodo najprej izdelali katalog del, na podlagi katerega bi določili stopnjo izobrazbe za različna delovna mesta. To naj bi izpeljali v naslednjih dveh letih. Kot pravi Ingo Paš, najbrž od varnostnika, ki varuje deponijo odpadkov, ni mogoče zahtevati srednje izobrazbe. In če povzamemo, da prihaja obdobje varnostnikov, ki naj bi bili veliko bolj usposobljeni od bivših, tako imenovanih vratarjev, smo glede takšnih trditev le zmerni optimisti.

Na posvetu smo zvedeli, da naj bi bilo lani v naši državi kar 6500 ljudi, ki so tako ali drugače povezano z varovanjem premoženja in da je pri nas prostora za kar 35 tisoč varnostnikov. Žal pa nismo zvedeli ničesar o tem, kako je poskrbljeno oziroma kako bo po novem glede tehničnega varovanja, saj, kot je znano, nekateri zasebniki prodajajo in montirajo tehnično pomankljive naprave, za katere povrhu nimajo nadomestnih delov. Vprašljiva sta tudi vzdrževanje in servisiranje varnostnih-signalnih naprav ter njihova zamenjava.

ŽARKO HOJNIK

Ponesrečenca umrla v bolnišnici

LJUBLJANA, 2. marca – Ob koncu minulega tedna sta v ljubljanskem Kliničnem centru umrla dva ponesrečenca. Šestinštiridesetletni Jurij Ovčar iz Ljubljane, ki se je kot pešec ponesrečil 17. februarja okrog enajstih zvečer na križišču Zaloške ceste in Poti na Fužine in 18-letni Aleš Kolar iz Ljubljane, ki se je kot sopotnik peljal v yugu, vozil pa ga je prav tako 18-letni Damir Čišmešija. Trinajstega februarja okrog dveh zjutraj sta se peljala skozi Radomlje, med prehitevanjem je njun avto začelo zanašati, tako da se je začel prevračati in je na koncu treščil v drevo. Oba, voznik in sopotnik sta se pri tem hudo ranila. (K. D.)

S ceste zdrsnil v vinograd

ŠENTJUR, 2. marca – Včeraj, nekaj minut pred 18. uro, se je na lokalni cesti v Slatini pri Ponikvi zgodila nesreča, v kateri se je hudo ranil voznik traktorja. Oseminštiridesetletni domačin Mihael Povh je s traktorjem po cesti vozil vzvratno. Med vožnjo je zapeljal na bankino in v vinograd. Tam se je traktor začel prevračati po pobočju. Med okoli 80 metrov dolgim prevračanjem je voznik padel iz varnostne kabine. Hudo ranjenega so prepeljali v celjsko bolnišnico. (Mi. K.)

ŠTIRIINDVAJSET UR

Za Petra je sodnik odredil pripor

LJUBLJANA, 2. marca – Včeraj smo poročali o 56-letnem Petru S. z Bizoviške, ki je toliko časa razgrajal in razbijal po svoji hiši, da so domači poklicali pomoč, policisti pa so ga potem odpeljali v pridržanje. Med drugim je vinjeni hišni gospodar treščil ob tla radiokasetofon, prerezal telefonsko žico, v garaži se je toliko časa zaletaval v zid in vrata, da je iz svojega opla kadetta naredil razbitino, iz vrat pa trske, nad sina in hčer je hotel z železnim pokrovom kanalizacijskega jaška, nad policiste pa s sekiro. Policisti so možakarja včeraj skupaj s kazensko ovadbo – gre za nasilniško obnašanje in preprečitev uradnega dejanja uradni osebi – izročili preiskovalnemu sodniku, ki je zanj odredil pripor. (K. D.)

»Pospravili« delavnico

LJUBLJANA, 2. marca – Za najmanj tri milijone tolarjev škode ima lastnik elektro delavnice na Opekarski cesti, ki so jo ob koncu vikenda ponoči obiskali vlomilci, lahko pa da je bil tudi en sam. Tat je razbil okensko šipo, zlezel noter in potem malodane izpraznil delavnico, od koder je izginila precejšnja količina električnega inštalacijskega materiala in več električnih strojčkov oziroma orodij. (K. D.)

V gozdu našla mino

ROGAŠKA SLATINA, 2. marca – Včeraj popoldne je občanka Alojzija, doma je sicer v Celju obvestila policiste, da je v gozdu v Žahenbercu videla kos železa, ki zelo spominja na mino. In policisti so res našli 80-milimetrsko mino. Za mino, ki je v gozdu ležala še iz časov druge svetovne vojne, je poskrbel pirotehnik poklicne gasilske brigade iz Celja. (Mi. K.)

Znesel se je nad igralnima avtomatoma

LJUBLJANA, 2. marca – Včeraj okrog enih popoldne so iz lokala Z bar na Štihovi zaprosili za intervencijo, ker je enemu od gostov zavrela kri. Policisti so v lokalu naleteli na 27-letnega hrvaškega državljana Marka B., ki začasno biva v Sloveniji (ima status begunca) in ga po kratkem postopku odpeljali naravnost k preiskovalnemu sodniku, ki ga je po zaslišanju poslal v pripor.

Marko se je namreč sprl z natakarico, potem pa meni nič tebi nič zgrabil najprej enega, potem pa še drugi avtomat za poker in ju treščil ob tla. Da bi bil zvok pravi, gostilniški, pa je razbil še nekaj kozarcev in pepelnik in tako lastnika oškodoval za tristo tisočakov. (K. D.)

Nad ženo se je spravil

RAVNE NA KOROŠKEM, 2. marca – Sedemdesetletni Mijo S. z Raven na Koroškem je utemeljeno osumljen kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe. Ravenčan se je včeraj zvečer sprl s svojo ženo Marijo. Popustili so mu živci in jo je z lesenim valjem dvakrat treščil po glavi in še nekajkrat po telesu. Napisali bodo kazensko ovadbo. (J. S.)

Deklica pritekla pred avto

LAŠKO, 2. marca – Na Valentiničevi ulici v Laškem se je včeraj ob 17.45 zgodila huda prometna nesreča, v kateri se je hudo ranila 3-letna deklica. V trenutku, ko se je po ulici z osebnim avtomobilom pripeljala 58-letna Pavla Krajnc iz Laškega, je od stanovanjske hiše številka 12 na vozišče pritekla 3-letna Tina P., ki je tudi doma v Laškem. Voznica je kljub zaviranju Tino zbila po vozišču. Deklico so odpeljali v celjsko bolnišnico, od tam pa zaradi hudih poškodb v ljubljanski Klinični center. (Mi. K.)

Ujeli nočnega obiskovalca ribičev

ŠOŠTANJ, 2. marca – V lanskem in letošnjem letu je nepridiprav večkrat obiskal ribiško kočo, ki stoji ob šoštanjskem jezeru. In seveda je z vsakega obiska odšel z nekaj nakradenega blaga. Včeraj ponoči pa se mu je med ponovnim vlomom v to kočo zalomilo. Okoli ene ure zjutraj so ga, s tatinsko malho v rokah, v notranjosti koče zalotili policisti. V njihovih rokah se je znašel 32-letni Kemo I., živi v Šoštanju. Kemo svojega nočnega obiska ni mogel tajiti, kajti v vrečo si je že naložil meso, pijačo, cigarete in vžigalnike. Kasneje so policisti in kriminalisti z dokazi dokumentirali svoj sum, da je prav Kemo pogosto vlamljal v šoštanjsko ribiško kočo. Kaže pa tudi, da ima možakar na velenjskem območju na vesti še nekaj takšnih podvigov. (Mi. K.)

Pomagala sta ilegalcem

MURSKA SOBOTA, 2. marca – Soboški preiskovalci so pred preiskovalnega sodnika pripeljali državljana Italije in Madžarske, ki ju sumijo, da sta ilegalcem pomagala pri prestopanju državne meje. Preiskovalni sodnik se je odločil, da ju da pripreti. (I. G.)

Janez Boljka je priljubljen med tatovi

LJUBLJANA, 2. marca – Kot kaže, kipar Janez Boljka ali prinaša nesrečo ali pa je tak izziv zlikovcem, da gredo ti prek vseh ovir. Galerija Florjanina na Glavnem trgu 24 namreč slovi kot varna galerija, opremljena z alarmi ter budnim in osveščenim osebjem, nikoli jih še ni pretresel kakšen poseben dogodek. Prvič se je zgodilo včeraj, v torek. Kar nenadoma je tam nekje zazevala praznina, hip za tem se je prodajalka zavedla, da nekaj manjka, še hip kasneje, da je izginila bronasta skulptura konja, delo priznanega akademskega kiparja Janeza Boljke. To je že tretje »izginotje Boljke« v razmeroma kratkem času, saj je primerek njegovega kipa izginil pred časom iz galerije Feniks, drugi pa iz galerije Ars.

Gre za umetnino, ustvarjeno v znani maniri, ekspresivni in prijetni za oko, veliko približno 25 krat 28 krat 8 centimetrov, ocenjeno na okoli 3000 DEM.

Kot pravi šefinja galerije, Jana Vesel-Florjan, je kip stal v izložbi, tatvina pa je bila očitno skrbno načrtovana. Ne ve sicer kdaj in kako se je zgodilo, verjetno pa je vstopila večja skupinica, polna zanimanja, ki je pozornost prodajalke preusmerila v kakšen drug eksponat v drugem delu galerije, tat pa je stlačil kip pod plašč in odšel. Star, preverjen pristop. Primer je seveda prevzela policija, ki tatvino vneto preiskuje in zbira podatke, hkrati pa opozarja pred nakupom.

M. S.

Tujci prihajajo in odhajajo z meje

LENDAVA, 2. marca – Policisti na pomurskih mejnih prehodih niso dovolili vstopa v našo državo 39 tujcem. Med njimi je bilo dvanajst državljanov tako imenovane ZRJ, devet Romunov, sedem Hrvatov, šest Makedoncev, dva Poljaka in po en Madžar, Avstrijec in Nemec. Nihče med njimi ni izpolnjeval zakonskih pogojev za prihod in bivanje v naši državi. (I. G.)

Večkrat jo je zabodel v prsi

LENDAVA, 2. marca – Sedemintridesetletni K. Z. iz Čentibe je sinoči z nožem večkrat zabodel v prsi 29-letno Gabrijelo Lisjak, prav tak oiz Čentibe, s katero je bil v nenehnih sporih. Lisjakova se zaradi težkih poškodb zdravi v soboški bolnišnici, K. Z. pa je v priporu. (I. G.)

DELO

Delo – vedno v središču dogajanj

Mamila in ponarejeni papirji

V Ljubljani se je začelo sojenje Jožefu Ovčaku iz Medvod, Bajazitu Ceju iz Kranja in Smailu Kudiću iz Ljubljane – Vrečka s heroinom pod mizo

LJUBLJANA, 2. marca – Danes dopoldne se je na tukajšnjem temeljnem sodišču začelo sojenje trojici obdolžencev, ki naj bi bili vpleteni v igro z mamili in ponarejanjem listin.

Prvoobdolženemu **Jožefu Ovčaku**, 51-letnemu Medvodčanu, obtožnica očita kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa z mamili ter dve kaznivi dejanji ponarejanja listin. Kriminalisti so namreč 28. septembra lani med hišno preiskavo pri njem zasegli 478 gramov heroina in večje število bianco slovenskih prometnih in vozniških dovoljenj, potne liste in še nekatere druge listine. Po zaslišanju je bil zanj odrejen pripor, ki pa mu ga je senat pod predsedstvom sodnika **Boštjana Penka** na današnji glavni obravnavi odpravil, tako da se bo sedaj tudi on branil s prostosti.

Drugoobdolženi, 37-letni **Bajazit Cej** iz Kranja, po narodnosti Čerkez, sicer pa državljan Republike Slovenije, se bo moral zagovarjati zaradi neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, saj naj bi po navedbah obtožbe 28. septembra lani s svojim avtomobilom pripeljal iz Ljubljane do Medvod tri zavitke heroina, težke 478 gramov, ki naj bi jih prvoobdolženi spravil v kuhinji svoje stanovanjske hiše. Triinštiridesetletni **Smail Kudić** iz Ljubljane, sicer Musliman s še ne pridobljenim slovenskim državljanstvom, pa naj bi napeljal prvoobdolženega k ponarejanju listin, saj naj bi ga, kot trdi obtožba, nagovoril, da je zanj ponaredil osebno izkaznico in potni list.

Prvoobdolženi je v svojem zagovoru pojasnil, da je predlani v Ljubljani srečal lastnika piceri je iz Istre, kateremu je v 80. letih prodajal gobe. Lani pa naj bi ga **Zoran Petrović** prosil, če lahko pri njem doma pusti neke papirje, saj jih ne upa prepeljati čez mejo v Nemčijo, kjer je bil zaposlen. Naslednjega dne naj bi to opravil nekdo drug. Že čez kakšno uro naj bi se vrnil in mu prinesel plastično vrečko, rekoč, da je v njej prašek. »Če bi vedel, da gre za mamilo, vrečke z zavitki ne bi sprejel. Če pa bi jo, bi jo skril in ne shranil pod mizo,« je pripovedoval Jožef Ovčak. Ko mu je nato namestnica temeljnega javnega tožilca predočila kar nekaj protislovij, ki se pojavljajo med njegovim današnjim zagovorom in v preiskavi, pa je poudaril, da drži tisto, kar je povedal danes. O tehniki ponarejanja osebne izkaznice in potnega lista ni želel govoriti, povedal je le, da je slovenski potni list kupil avgusta lani. Zanj naj bi odštel 400 mark. Za Smaila Kudića naj bi na njegovo prošnjo »priredil« dokumente, šlo naj bi le za uslugo, saj za to ni dobil nobenega denarja. Kudić naj bi mu izročil 50 mark, ki pa so jih skupaj zapili.

Drugoobdolžena očitke obtožbe kategorično zanikata. Bajazit Cej naj bi prvoobdolženega tistega dne peljal v Ljubljano in nazaj, vendar, kot pravi sam, o drogi ne ve ničesar. Smail Kudić pa je o dogajanju glede ponarejenih dokumentov povedal, da je osebno izkaznico res vzel v sestrinem stanovanju, vendar šele potem, ko mu je pomoč pri »dobavi oziroma izdelavi« ponudil Ovčak. Sodišče je med drugim zaslišalo tudi kriminalista **Bojana Briškega** in **Boštjana Sladiča**, ki sta sodelovala pri preiskavi in legitimiranju. V vozilu italijanske registracije so našli dvojne dokumente, v avtomobilu, last Bajazita Ceja, pa naj bi službeni pes zaznal prisotnost mamil. O tem pa bo več govora na naslednji obravnavi, ki bo 30. marca.

OLGA CVETEK

Tudi navijači srečno doma

MOJSTRANA, 2. marca – Skupina navijačev Fan kluba Jure Košir iz Mojstrane se je včeraj ob 23. uri, po nesreči z avtobusom na poti iz Lillehammerja, srečno vrnila domov. Potem, ko so na prizorišču olimpijskih iger burno pozdravljali naše tekmovalce in tekmovalke, so okoli 500 kilometrov od Lillehammerja na Švedskem imeli prometno nesrečo. Avtobus je na poledeneli cesti zaneslo, a se je vse srečno končalo, saj nihče ni bil poškodovan. Kot so ob povratku povedali navijači iz Mojstrane, so jim na Švedskem ponudili vse gostoljubje dokler niso dobili drugega avtobusa, pomagala je tudi naše veleposlaništvo. (J. R.)

Jezni voznik

KRANJ, 1. marca – Policisti kranjske postaje so ovadili tožilcu 53 let starega F. P. iz Kranja, ki trenutno živi v Berlinu. V Poštni ulici je osumljeni naredil cestnoprometni prekršek, policista sta mu povedala, da to stane 2250 tolarjev. Voznika je to tako razjezilo, da je enega od policistov zgrabil za jopič in ga z vso močjo porinil v službeno vozilo. Dejanje je pospremil še s ploho žaljivk. Umiril se je šele, ko sta ga uklenila. (M. K.)

Sojenje Romanu Jegliču pred novim porotnikom

LJUBLJANA, 2. marca – Roman Jeglič, bivši pomočnik bivšega direktorja VIS dr. Miha Brejca, zdaj pa upokojenec, je danes sedel na zatožno klop zaradi pisma, ki ga je februarja lani naslovil na predsednika vlade dr. Janeza Drnovška. Miha Brejc meni, da je v pismu zapisal o njemu vrsto neresničnih trditev, zato mu očita kaznivo dejanje obrekovanja.

Prvi narok od doslej že več razpisanih, pa ne opravljenih, se je končal v nekaj minutah, kajti ena od porotnic osebno pozna **Romana Jegliča**, tako da bo moral predsednik sodnega senata, sodnik **Primož Šafar**, do prihodnje obravnave na tukajšnjem temeljnem sodišču 21. marca izbrati drugega porotnika.

Pooblaščenec danes odsotnega zasebnega tožilca, odvetnik **Jože Hribernik**, danes ni imel nobenega predloga za poravnavo. Sicer pa je v tožbi med drugim zapisano, da so imele trditve v pismu, ki ga je Jeglič poslal **dr. Janezu Drnovšku** »po dogovoru z ministrom **Kozincem**«, v tisku, radiu in na televiziji pa je bilo objavljeno 24. aprila lani, za zasebnega tožilca, **dr. Miha Brejca**, hude posledice, saj je bil na njihovi podlagi razrešen z mesta direktorja VIS Republike Slovenije. Kot navaja tožba, je neresničnost trditev ugotovila tudi komisija za nadzor nad varnostnimi in obveščevalnimi službami državnega zbora, ko je proučila zadevo in zaslišala obdolženca, saj mu nobene ni uspelo dokazati.

Roman Jeglič je v pismu obdolževal dr. Miha Brejca, da je položaj direktorja VIS uporabljal in zlorabljal za dosego političnih ciljev. Zasebna tožba mu kot obrekovanje očita navedbe, da je VIS »vede ali nevede« izvrševal določene stvari tako, da bi eliminiral politične konkurente Demokratske stranke, da so bili vse pomoči (s strani VIS) oziroma neobravnavanja in nedotakljivosti deležni direktorji, ki so bili podporniki te stranke in da je dr. Brejc enemu od osebnih svetovalcev dal nalogo, zbirati podatke o zasebnem življenju dr. Drnovška.

BARBARA GUČEK

Silaki s preveč energije

ŠTORE, ŽALEC, 2. marca – Tudi na celjskem koncu nekateri svojo odvečno energijo, jezo ali pa nevzgojenost in objestnost radi sproščajo na lastnini drugih in na javnih napravah. Risanje in pisanje po parkiranih avtomobilih je zadnje tedne že »običajen« pojav. V policijskih beležnicah pa se znajdejo tudi hujši primeri. Tako je neznanec prejšnjo noč »napadel« telefonsko govorilnico v Železarski ulici v Štorah, razbil ogrodje iz pleksi stekla in telefonski aparat. Po končanem razbijanju pa je polomljene dele govorilnice še razmetal. Zjutraj so ležali na bližnjem igrišču. Neznani silak je naredil za okoli 250 tisočakov škode.

Še bolj objestna in razbijaško razpoložena pa je bila one noči skupina štirih mladeničev, ki se je lotila »urejanja« parka v Žalcu. Njihov pristop pa je bil hudo napačen. Lomili so namreč klopi, prometne znake in smetnjake. Mladeniči pa so očitno korajžni le, če so sami. Ko so namreč opazili prihajajoče policiste, so se razbežali. A jim beg ni uspel. Zaradi namernega poškodovanja mestne lastnine bodo policisti napisali kazensko ovadbo zoper 16-letnega Šerifa H. in njegove leto dni starejše prijatelje, Igorja L., Dejana B. in Edija H. Vsi so doma iz Žalca.

Mi. K.

FRANJO FRANČIČ

Bele smrti

8. nadaljevanje

– Pogrešam te, hvala, ker si zadnjič pospravila.

– Vsaj to, zdaj vem, da je spet svinjak.

– Pridi.

– Bom, ko boš imel resnično čas zame.

– Za naju.

– Kakor hočeš, samo resnično si vzemi čas.

– Bom, to pesem dobro poznam.

In je odložila slušalko.

Tokrat ne smem zamočiti, si je rekel in naročil prvo pivo po dolgih mesecih in si prižgal cigareto na ogorku.

19.

Leo je bil zadovoljen, polovico robe je prodal za cekin, četrt na kredit, dovolj je bilo, da si privošči. Praznil je buteljko za buteljko, ko je pristopila zraven rdečelaska:

– Imaš kaj zame? je bila direktna.

– Le kaj naj bi imel, vse in nič.

– Jaz bi rada nič, saj veš?

Tako mlada je bila, ne več kot petnajst let in premalo časa je bil pri umazanem poslu, da bi uganil, kaj rabi.

Novice se prehitro širijo, je priletela svarilna misel, če že otroci vedo, da imaš robo s sabo.

Pogled kozavega obraza ga je budno spremljal.

Šla sta do avta, ko ji je postavil zahtevo.

– Če greš z mano, ti dam zastonj, roba je ena a, nič aspirinov ali moke.

– Prav je pritrdila rdečelasa deklica.

Avto jima je sledil v varni razdalji.

Ustavila sta se pred formo vivo. Odpel ji je hlače in ji potegnil žabe niz vitkih nog. Njeni mali bradavici sta otrdeli v pričakovanju.

Tokrat pa je iz teme trdo udarila roka, ki je prej neslišno odprla avtomobilska vrata.

Omotičen in presenečen od silovitosti udarca z bokserjem je z zadnjimi močmi potegnil scorpiona in ustrelil v temo. Polnaga deklica je stekla v temo.

Slišal je le cviljenje gum, preden je omahnil v nezavest.

Prebudil se je pred jutrom. Sence na čelu ni več krvavelo. S težavo se je potegnil iz avta in sedel v travo.

Sledili so mi, je pomislil, konkurenca, tokrat je šlo le za opozorilo, drugič bo šlo zares.

Samo še denar poberem jutri in grem, ne vrnem se več, moral si bom priboriti svoj rajon.

Zvlekel se je nazaj do avta in poiskal pločevinko piva. Rdeče vzhajajoče sonce se je dvignilo nad morje. Jate galebov so poletele proti smetišču. Tam so bili najlepši, najbolj rejeni in najbolj umazani galebi.

Da, tudi to je bila obala.

20.

– Samomor, pet nesreč z enim smrtnim izidom, dva vloma in požar, samo to noč, ga je pozdravila debeluška, ki se je odpravljala z nočne službe.

– Samo? jo je podražil, poceni ste jo odnesli, danes je moj dan, vem.

– Vem, da danes bo srečen dan, je zažvrgolela nazaj, to sem začutila že zjutraj.

Ostali niso bili tako razpoloženi.

– Ne bom ti sral na glavo, je bil zadirčen šef, samo tokrat si vzemi več ljudi.

– Niti v sanjah, mu je odgovoril inšpektor Kovač, sama s kolegom bova opravila s to veliko ribo, ki jo čakam mesece.

– Si znorel ali kaj! je zatulil šef.

– Vso odgovornost vzamem nase, je bil trmast.

– Prav, samo veš, kaj sledi, mu je zagrozil in se napotil v svojo pisarno prebirat vse mogoče in nemogoče časopise in revije.

– Vem, si je rekel v brado.

In res je dobro vedel, da je to njegova velika priložnost, da zašije tipa, ki je bil odgovoren za štiri smrti. Za smrt mladih ljudi, ki so odšli na pragu življenja.

– Samo obleči se morava manj vpadljivo.

– Ti me boš samo kril, je rekel Kovač, sam se bom našemil v oddelku za šminkerje, kjer si sposodim lasuljo.

Z dlanjo si je potegnil po kratko ostriženih laseh. Pleša je bila kljub vsakomesečnim striženjem vse večja.

– Vem, da danes bo moj dan, si je zapel v brado.

21.

In kot zadnjič je spet deževalo. Na srečo le lahen dež. Stal je med trafiko in klopcami. Ni čakal dolgo, da ne bi postal sumljiv, je takoj naredil krog.

Pri naslednjem je tip stal pred vrati lokala, ki so ga odpirali šele ob desetih. Na glavi je imel poveznjeno kapo, avto v bližini je bil njegov.

Napotil se je naravnost k njemu.

– Prijatelj me je poslal, je začel brez ovinkov.

Osebe in dogodki so izmišljeni, vsaka podobnost z resničnostjo je žal le naključje.

JOHN MOLE

Mnogoženec

10. nadaljevanje

Le kaj bo počel v naslednjih treh urah? Že prej bi si moral narediti načrt. Prošenj prav gotovo ne bo pregledoval. Garač prav gotovo ni bil. Raje je imel družinski stres kot pa stres v službi. Bolje bi bilo, če bi šel na pijačo, vendar se še ni bil pripravljen pridružiti vrstam tistih, ki so potrebovali šilce močnejšega, da so imeli pogum oditi domov. Zunaj si je kupil časopis in ugotovil, da so se vsi filmi, ki bi si jih želel ogledati, že zdavnaj začeli.

Začel se je sprehajati. Vsi drugi so nekam hiteli, le on in še nekaj potepuhov so brez dela postavali naokoli. Ko se je sprehajal, se je skušal spomniti, kako bi klepetal z neznanim, vznemerljivim in lepim dekletom.

»Veš kaj, pojdiva si ogledat mrtve golobe. Kaj misliš, koliko mrtvih golobov je v Londonu? Živih mora biti vsaj pet milijonov. Golobje življenje traja približno pet let. To pomeni, draga moja, da jih mora vsako leto umreti vsaj milijon. Me poslušaš? Vsako minuto bi morala potem vsaj dva pasti z neba. Mrtvi golobi bi nam morali segati do kolen. Njihova trupla bi morala deževati na nas. Le kam gredo mrtvi golobi?«

Ne, ne. Moral bo izpiliti tehniko. To ni romantičen pogovor, ki bi žensko pripeljal v njegov objem. Še naprej je premišljeval o zapeljevanju. Vmes je nekaj francoskih turistov, ki so ga spraševali, kje je živalski vrt, poslal v napačno smer. Vendar mu to ni naredilo nobenega veselja. Še enkrat je šel skozi repertoar možnih pogovorov, se ustavil v pivnici in popil pivo, potem pa je ugotovil, da je čas za odhod domov. Prišel je malo po deveti uri.

Bil je vesel, da ga navdaja občutek krivde, saj se mu tako ni bilo treba pretvarjati. Alex je spravljala otroka v posteljo. Hitro si je naredil sendvič in ga pojedel, še preden je prišla dol. Iz hladilnika je vzel pločevinko piva in se vrgel v naslanjač.

»Dober večer, draga.«

»Dober večer, dragi. Prihranila sem ti malo večerje.«

»Ne bi bilo treba, saj sem jedel.«

»Mislila sem, da delaš.«

»Saj sem. Delovna večerja.«

»Klicala sem te v pisarno, pa te ni bilo.«

»Najbrž sem bil v sosednji sobi. Imeli smo sestanek.«

»Vratar mi je rekel, da si odšel ob petih.«

»Skočil sem ven, da bi si kupil večerjo. Kaj je narobe? Zakaj me nadzoruješ? Kaj je zdaj to? Se ti moram javljati vsake pol ure? Naj kupim pager? Blip, blip.«

»Ne spomnim se, ali si me prosil, naj ti prihranim večerjo.«

»Nisem. Hvala, draga. Preveč dobra si z mano. Zdaj bom šel gor in otrokoma zaželel lahko noč.«

Odšel je po stopnicah navzgor in se naskrivaj spakoval. Doslej je vse potekalo dobro. Bila je zelo radovedna. Rada bi zvedela, kje je bil. Vendar pa si bo moral v prihodnje najti kakšno delo, ko se bo delal, da dela tisto, kar upa, da bo mislila, da dela.

★ ★ ★

Vstopil je v drogerijo in se približal pultu, za katerim je stala svetlolaska. Obraz je imela na debelo naličen, in naslanjala se je na pult ter opazovala dolge nohte, nalakirane z zelenim lakom. V roke je vzel vzorčno steklenička in pogledal nalepko. Svetlolaska je pokazala zobe. Najbrž se je bala, da ji bo ličilo na obrazu počilo, če se bo zasmejala.

»Ta parfum je čudovit.«

»Malce preveč sladkoben se mi zdi.«

»Je za vašo ženo?«

»Ne. Za seksi, mlado, čedno, živahno, zanimivo in zabavno dekle.«

»Tega uporabljam jaz,« se je bedasto zasmejala. Tony je poduhal. Malce se je poškropil po suknjiču in pod desnim ušesom.

»Hvala,« je rekel, ji izročil parfum in odšel iz trgovine.

»Perverznež,« je zamrmrala svetlolaska.

Današnji dan ni bil tako izgubljen, je premišljeval Tony, ko se je stlačil v nabasan vagon. Skoraj do konca je rešil križanko, se izognil spopadu z Dot, in si pridobil naklonjenost svojih šefov, ker se je prostovoljno prijavil za novo akcijo. Seveda se je prej prepričal, da so že vsa mesta zasedena. Pred njim se je nevabljivo raztezal večer, ki se bo začel z zmešnjavo pri večerji, s sitnarjenjem, naj otroci vendarle naredijo domačo nalogo, s spravljanjem spat, končal pa se bo z običajnim gledanjem televizije. Medtem bo Alex pospravila in se nato zakopala v knjige. Vse običajno dolgočasje pa bo skušal pregnati s požirkom gina, nato pa bo načrtoval svoje skrivno življenje.

V gneči je bil stisnjen ob hrbet mladega, svetlolasega moškega in ko se je vlak začel ustavljati, je izbral najdaljši las in mu ga izruval. Ko je mladenič pogledal nazaj, se je nedolžno zastrmel v strop. Na postaji je planil proti vratom. Preden je vstopil v hišo, je las skrbno namestil na rame suknjiča in en konec zataknil za ovratnik, da ga ne bi odpihnilo.

VRTIMO GLOBUS

■ Kralj kaktusov

Kaktus suguaro je veličastna rastlina, ki zlahka doseže višino 15 metrov. Raste samo v nižinskih puščavnih predelih na jugozahodu Združenih držav in v Mehiki, občudujejo pa ga po vsem svetu. Zaradi velikega povpraševanja po tej izjemni rastlini, postaja kraja kaktusov v Arizoni prvovrstni družbeni problem. Pred štiridesetimi leti je Delmer Steel prvič izkoreninil lep primerek suguara, ga natovoril na svoj tovornjak in ga izročil odjemalcu – navdušenemu vrtnarju, ki ga je posadil na svojem vrtu. Kmalu zatem je puljenje in tihotapljenje kaktusov postalo izvor dobrega zaslužka. To početje so prepovedali leta 1929, toda nov zakon ni ustrašil arizonskih kaktusolovcev, ker so kazni bile simbolične, največ 750 dolarjev. Oblast v Arizoni je zato uvedla specialne policiste za varovanje kaktusov, oz. za to usposobljene delavce z oddelka za poljedelstvo. Tatove kaktusov je težko obsoditi, če jih ne zalotijo na mestu zločina. Znameniti Delmer je bil šestkrat oproščen, preden so ga pred štirimi leti končno obsodili v sklopu široko zastavljene akcije Woodstar. Takrat so aretirali 21 ljudi, ki so se ukvarjali s tihotapljenjem kaktusov. Kazni so se poslej drastično zvišale in danes znašajo celo do 150.000 dolarjev. Ker z enim kaktusom zaslužijo največ nekaj tisoč dolarjev, so arizonski tatovi kmalu uvideli, da se jim nekoč donosno početje več ne splača. Kljub temu prostranstva Arizone, ki jih je težko nadzorovati, še vedno mnogim omogočajo hiter zaslužek brez pretiranega tveganja. Ljubiteljev suguara je na svetu veliko, ta rastlina pa jim pomeni zlasti statusni simbol. Arizonski zaljubljenci v naravo pa marsikje spreminjajo obliko svojih hiš, da jim ne bo treba odžagati kaktusa, ki se je preveč razširil ob njihovem domu.

■ Floridska oaza petičnežev

Tujce in turiste na Floridi zadnja leta lokalni kriminalci pobijajo kot muhe. Kljub nevarnosti se svetovni petičneži ne želijo odpovedati počitnicam v tamkajšnjih razvpitih letoviščih. Na floridskem otočku Fisher Island so si omislili izvirno metodo varovanja pred nezaželenimi obiskovalci. Če nimate hotelske rezervacije ali ključa kakega izmed luksuznih vikendov, vas sploh ne spustijo na trajekt, ki pelje do otoka. Prevoz od Miami Beacha do Fisher Islanda traja samo deset minut. Bogati turisti so ga osvojili že v dvajsetih letih našega stoletja, potem ko ga je Carl Fisher prodal kralju železnic Williamu K. Vanderbiltu. Seznam posvečenih, ki na otoku imajo vile ali plačujejo tisoč dolarjev na dan za hotelski apartma, je poslovna skrivnost. Novinarji mondenih rubrik so kljub temu izvohali, da tam letujejo tudi teniški igralec Jim Courier, igralka Anne Bancroft in italijanska grofica Donatella Pecci Blunt.

■ Goveji aids

Ameriški znanstveniki so odkrili, da tudi govedа lahko zbolijo za določeno obliko aidsa. Medtem ko človeka napada virus HIV, krave mori BIV, ki zmanjšuje splošno imunost organizma. Večina s Hivom okuženih krav ne zboli. BIV je znan že od leta 1972, dolga leta pred odkritjem aidsa. Virolog Matthew Gonda je prepričan, da med virusoma obstajajo podobnosti. Pri tem se vsaka podobnost z aidsom tudi konča. Raziskovalci niso namreč odkrili nobene povezave med kravjim aidsom in govejimi spolnimi navadami. Nemški strokovnjaki zagotavljajo, da se ljudje ne morejo okužiti s kravjim aidsom. Laiki pogosto zamenjajo goveji aids s še eno govejo boleznijo, tim. sindromom BSE, ki spravlja krave v stanje podobno blaznosti. Bolezen razsaja predvsem po Veliki Britaniji. Čeprav ni trdno dokazano, obstaja sum, da se s tem virusom lahko okuži tudi človek. Angleško javnost zato zadnje čase zelo razburja primer šestnajstletnega dekleta, ki naj bi po besedah njene matere zbolela, ker je jedla preveč govejega mesa.

■ Barbika za perverzne

V svetu še vedno proslavljajo Barbikin petintrideseti rojstni dan. Trenutno so v modi specialne Barbike za odrasle v seksi perilu, na voljo pa je tudi literatura o tej ameriški super punčki. Lucinda Ereby in Richard Peabody sta namreč napisala knjigo poezije in zgodb v slavo in čast očarljive plastične plavolaske. Lyn Lifshin si je privoščila perverzno pesem, v kateri Ken v havajski različici Barbiko celo davi. K sreči otroci kupujejo le Barbike, medtem ko so problematične knjige o njej v prvi vrsti namenjene odraslim.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1882 se je rodil ameriški politik italijanskega rodu Fiorello La Guardia, v letih 1934 do 1945 newyorški župan, ki se je boril proti korupciji in skušal sanirati mestno upravo (umrl 1947).

Nekega dne je prišla k županu La Guardi ruska gospodarska delegacija, ki je bila po tedanjih navodilih sovjetske vlade zelo elegantno oblečena. La Guardia ni kaj dosti dal na obleko, zato je rekel Rusom:

»Gospodje moji, oprostite mi, a očitno predstavljam proletariat.«

☆

La Guardia je zbolel in morali so ga odpeljati v bolnišnico. Čez nekaj dni je dobil brzojavko:

»mestni svet vam želi z 19 proti 11 glasovom skorajšnje okrevanje!«

KULTURNI DOGODEK V KRANJU

Dosje Matije Logarja na način Iva Bana

Kranjski gledališčnik Matija Logar je ob koncu lanskega leta duhovito povezal svoje aforizme v monodramo in dal Ivu Banu hvaležno vlogo

»Živimo od obljub, torej živimo v obljubljeni deželi«, »Prehodno obdobje je za nas neprehodno«, »Kdor podmaže, se izmaže«, »Izhod smo našli, toda tam nas je čakal blagajnik«, »Smo srce Evrope, potrebovali bi bay pas«, »Vse, ki ste nas pustili na cedilu prosim, da pridete po izcedek«; to je le nekaj aforizmov iz Dosjeja Matije Logarja. Iz monodrame, ki se je rojevala lani pod delovnim naslovom: »Kar smo naploskali, to imamo«.

Igralec Ivo Ban pove o tej monodrami:

»Ko me je Matija poklical, sem si vzel nekaj dni za premislek. Prebral sem njegov tekst, ki ga je bilo kar za poldrugo uro nastopa. Skupaj z avtorjem, režiserjem Primožem Beblerjem, dramaturginjo Mojco Kranjc in lektorjem Jožetom Faganelom, smo se dogovorili za kleščenje in delovni naslov spremenili v Dosje. Zdaj, po več kot 10 predstavah na odru Prešernovega gledališča v Kranju, sem z odzivi na Logarjevo izpovedjo izjemno zadovoljen. Rad bi to odzivnost preskusil še na drugih slovenskih odrih. Naj ne zveni neskromno, res je, da sem blazno priden igralec. Dobro igram, če veliko igram. Že pokojni Bojan Štih je nekoč dejal, da je najboljši igralec utrujen igralec. Jaz nisem niti pretirano utrujen. Letos igram res v dobrih igrah. DOSJE mi je bil ponujen v študijski praznini. Po oklevanju sem aforizem v šestih slikah sprejel. Ta hip igram v šestih živih predstavah. V drami Dušana Jovanoviča ANTIGONA, Milana Jesiha LJUBITI, s Polono Vetrih OB LETU OSOREJ, z Iztokom Valičem MOŽ MOJE ŽENE v Domu španskih borcev, v Strinbergovi POTI V DAMASK. Dosje je šesta predstava, sedma bo vloga Kantorja v KRALJU NA BETAJNOVI, v režiji Mileta Korunа. To bo krstna predstava Prešernovega gledališča ob letošnjem tednu slovenske drame v Kranju. Sezona je zame nabita in atraktivna. Vse predstave me zadostijo, vsaka po svoje. V februarju sem odigral 31 predstav, imel štiri proste dneve, mesec pa je imel le 28 dni . . .

Ivo Ban ima za seboj že četrtstoletni igralski staž. Leta 1972 je začel na deskah celjskega gledališča in je po treh sezonah pristal v ljubljanski Drami. Uveljavil se je tudi v filmskih in televizijskih vlogah.

Avtor Matija Logar, tudi pisec odmevne Aforistične tinkture v Delu, pa pove:

»Pred petindvajsetimi leti so mi v takratni Mladini objavili prvi aforizem: Dober glas seže v deveto vas, ker ga že v osmi zadušijo. Do danes sem jih napisal več kot tisoč. Prav zdaj delam izbor za knjigo, ki bo izšla pri založbi Delavska enotnost. Pri projektu sodeluje tudi prijatelj, akademski slikar Jože Trobec. Po premieri Dosjeja 14. januarja me je presenetil, kot zna presenetiti le on. Prinesel mi je steklenico, ki jo je sam opremil z etiketo; z mojo karikaturo in blagovno znamko: Whisky DOSJE. Sama enodejanka je bila zamišljena kot biografija gledališkega človeka. Ivo mi je dejal, da bo igral kar Matijo Logarja. Res sem vnesel v tekst biografske elemente, otroške izkušnje. Navdušen sem nad Banovo izvedbo.«

Taras Kermauner je v gledališki list zapisal: »Rad bi, da bi bil Logarjev monolog več kot le muha enodnevnica, več kot le domislek nadarjenega človeka. Zakaj ne bi Logar s takšnim pisanjem nadaljeval in uprizoril svoj svet z različnih vidikov? Monolog Dosje je le en vidik; upajmo torej, da le prvi v nizu . . .«

Matija Logar živi z aforizmi in za njih. Od decembra do konca februarja je zapisal 70 novih. Sam pravi, da bi rad dosegel poprečje: aforizem dnevno.

Njegov zadnji, še neobjavljeni aforizem: »Želeli smo si socializem s človeškim obrazom, dobili smo človeka s kapitalističnim obrazom.«

MIRKO KUNŠIČ

MATIJA LOGAR IN IVO BAN – Jaz tebi duh, ti meni kri in meso. (Foto: M. K.)

UNIČUJOČA OBSEDENOST

Izstradanje samega sebe

Anorexia neurosa, izstradanje samega sebe, je motnja v prehranjevanju, ki prizadene predvsem ženske. Druga je bulimija, pri njej pa prihaja do pravega žrtja in potem takoj bruhanja.

»Ženskam z anoreksijo se zdi, da bi bolezen lahko nadzorovale, medtem ko imajo tiste z bulimijo občutek, da se je vse življenje izmaknilo njihovemu nadzoru,« trdi Craig L. Johnson, klinični psiholog in direktor programa za motnje v prehranjevanju na psihiatrični kliniki v ameriški Tulsi. Pomemben del okrevanja je ponovno navajanje na hrano. Na kliniki v Tulsi v prehrano pacientov ponovno uvajajo maščobe in ogljikove hidrate; bolnikom z anoreksijo dajejo zelenjavo, tistim z bulimijo pa testenine in kruh.

Ko je Heather Rhodes začela študirati na kolidžu St. Joseph v mestecu Rensselaer v Indiani, se je hranila po strogi dieti: popoldne je pojedla rižev kolač in za večerjo jabolko. Ko pa se je vrnila domov, se je začela bati, da se redi (strah se je še posebej okrepil po prijateljevi nenadni smrti). Vsa družina ji je pomagala, da bi rešila ta problem. Heather na začetku ni hotela sodelovati in je trdila, da jo napadajo brez razloga. Končno je le stopila na tehtnico, ki je pokazala, da pri 170 centimetrih tehta samo 38,5 kilograma. Kljub temu je imela občutek, da je predebela. Privolila je, da gre k zdravniku.

Malo si je opomogla, ko pa se je vrnila v šolo, je živela kot prej. Vadila je, malo jedla in na koncu začela bruhati. Da bi zmanjšala napetost, je začela jemati pomirjevalne tablete. Mislila je tudi na samomor, tedaj pa se je v njej nekaj prelomilo. Pustila je šolo, se vrnila domov in prosila mater, naj ji pomaga.

Teden in pol je preživela v bolnišnici v mestecu Naperville v Illinoisu in potem doma nadaljevala zdravljenje. Sedaj tehta 51 kilogramov. Vrnila se je v šolo in se odločila diplomirati iz psihologije.

Pri dietah je seveda treba biti previden. Dieta, ki koristi zdravju in jo nadzoruje zdravnik – da. Kar se tiče lepote, pa poglejmo slike velikih mojstrov v svetovnih muzejih od Rubensa do veličastnega Leonarda. Na nobenem platnu, ki so danes neprecenljive vrednosti, niso naslikane prav suhe ženske.

VOJO LUKIĆ

Satirični rakurs

MARELA OŽIVLJENA

Ne ločitve, združevanja zdaj so časi,
in po vsem, kar nam sredina slepo kvasi,
ga v brk novim povzpetnikom spijmo frakelj –
jutri gre demokracija spet v en žakelj!

UDBOMAFIJA PA PO STAREM . . .

Od nekdaj so gospodovali iz skritih fondov
in zato imamo vse polno slovenskih Bondov:
vsi državni organi so že zdaj polni teh bolh,
ki pa po novem nam pijejo kri kar skoz javni dolg.

ČIGAVI STE, POSLANCI?

Zakon o političnih strankah
spet je bil oplel v starih zankah.
Znova bo denar za volilno kampanjo
volil skozi to črno špranjo:
za svojo rit le, do obisti,
vsi, levi in desni onanisti,
povrh pa tisti iz sredine,
kot bližč prikrite gotovine!

Čigavi torej ste, državno – zborniki,
da zdaj le svoji ste samogovorniki?

PAVEL LUŽAN

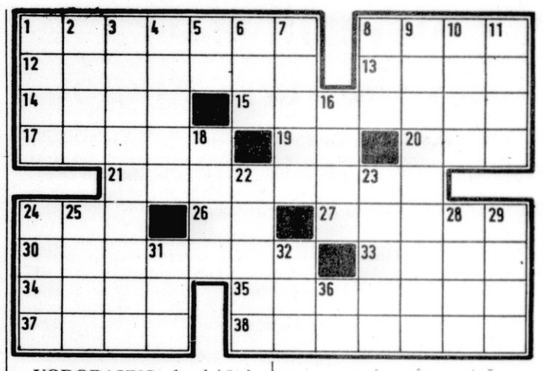

VODORAVNO: 1. zdaj že legendarni rock ansambel iz Liverpoola, 8. vrsta morskih rib ropatic, 12. pokrajina in jezero v Kanadi, 13. središče Moldavije, 14. umetno usnje iz penaste snovi na vlaknasti podlagi, 15. zagozda pri vozu, 17. ime ruskega plesalca in koreografa Lifarja, 19. kratica mednarodne humanitarne organizacije, 20. Petrovićev film, 21. sodobni italijanski arhitekt, značilen predstavnik racionalizma (Ignazio, r. 1905), 24. velika nestrupena kača, 26. kemijski znak za zlato, 27. židovsko moško ime, 30. igralka, 33. aktinidija, 34. alkoloid v čaju, 35. mesto v južni Španiji z najbogatejšimi rudniki živega srebra na svetu, 37. srbsko moško ime, 38. ime slovenske popevkarice Dremelj.

NAVPIČNO: 1. delodajalec v ZDA, 2. nekdanja nemška hitrostna drsalka (Karin), 3. aramejska in feničanska boginja plodnosti, 4. močvirni, težko prehodni pragozdovi na skrajnem severu Evrope, Azije in Severne Amerike, 5. kratica za »lastnoročno«, 6. za polton zvišan e, 7. slovenski prevajalec iz klasičnih jezikov in filolof (Anton, 1885–1963), 8. mlečni izdelek, 9. španska muha, znan afrodiziak, 10. pokrajina v jugozahodnem delu Saudske Arabije, 11. okrasna figurica iz žada pri Maorih, 16. slonov čekan, 18. državna blagajna, 22. nekdanji zlatnik ali srebrnik, 23. služabnik, strežaj v uniformi, 24. ime srbskega igralca Živojinovića, 25. glina rumene ali rjave barve, 28. samec pri ovcah, 29. ime nemške rock pevke Hagen, 31. ime hrvaške igralke Begović, 32. krilo rimske konjenice, 36. začetnici slovenskega tv voditelja Tanka. (B. K.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. radoživka, 9. zadržek, 10. Ops, 12. Malus, 13. Na, 14. ravs, 16. aloa, 17. korenček, 20. Z(ajc) I(van), 20. Grmič, 21. Ta, 22. avantura, 25. zliv, 27. četa, 28. SZ (Sovjetska zveza) 29. agent, 30. kop, 31. termika, 33. Maracaibo.

NAVPIČNO: 20. G(eorg) T(rakl).

DELO
v središču
dogajanj

SAPERE AUDE

RAZGLEDI

ČASOPIS ZA UMETNOST, DRUŽBO IN HUMANISTIKO

Št. 19 (978) · 9. oktobra 1992 · Ustanovljeni 1952 · Glavni in odgovorni urednik Marko Crnković · YU ISSN 0547-3276 · Cena 180 SIT

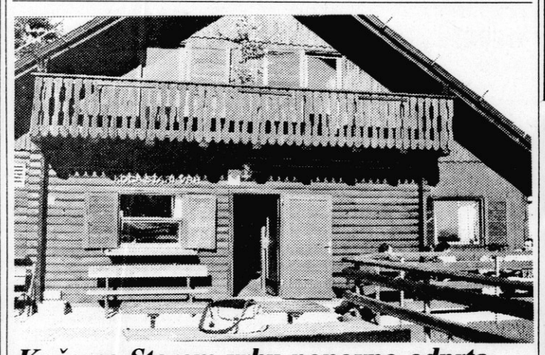

Koča na Starem vrhu ponovno odprta

ŠKOFJA LOKA, marca – Od 25. februarja je Koča na Starem vrhu ponovno odprta celo sezona. Zaradi pomanjkanja snega so do sedaj imeli kočo odprto samo za konec tedna, sedj pa sta prišla nova oskrbnika. Marija in Ivan sta bila v lanskem letu oskrbnika na Koči na Lubniku, sedaj pa bosta prevzela tovrstno dolžnost pri tej koči, ki je sicer last hotela Transturist. S to potezo pri Transturistu računajo tudi na večji obisk, saj bo oskrbnica Marija pripravila številne jedi, ki bodo potešile lakoto planincev, pohodnikov in smučarjev. (Besedilo in foto: J. O.)

3. marec

Nemški matematik Georg Cantor se je rodil 3. marca 1845. *Cantorja je težko opredeliti po narodnosti. Rojen je bil v Rusiji, kamor se je njegov oče preselil iz Danske. Ko je bil star 11 let, so se preselili v Nemčijo, povrhu vsega je bila njegova družina židovskega rodu, čeprav je bila mati od rojstva katoličanka, oče pa je prestopil k protestantom. Že kot šolar se je odlikoval z nadarjenostjo za matematiko, ki si jo je proti očetovi želji izbral za poklic. Leta 1874 je začel objavljati svoja razmišljanja o neskončnosti. Pojen: neskončnosti (kot je na primer prisotna v zaporedju naravnih števil 1,2,3 . . .) je že od davnih časov, od Zenona (torej celih 23 stoletij) vznemirjal mislece, vendar mu niso prišli do konca. Cantor je pri svojih razmišljanjih uporabljal zamisel prirejanja dveh zaporedij. Tako lahko na primer množici vseh naravnih števil 1, 2, 3 . . . priredimo množico vseh sodih števil 2,4,6 . . . tako, da vsakemu številu iz prve množice v drugi množici priredimo njegov dvokratnik. S tem smo vzpostavili povratno enolično zvezo med obema množicama, kar pomeni, da vsakemu številu iz prve množice pripada natanko določeno število iz druge množice in obratno. Pravilna je trditev, da je sodih števil ravno toliko, kolikor je vseh naravnih števil, čeprav je v nasprotju z odgovorom, ki nam ga ponuja zdrava pamet, da je vseh naravnih števil dvakrat toliko kot sodih. Zakonitosti, ki veljajo za neskončne množice, niso vedno preproste posplošitve naših končnih izkušenj. Na ta način je Galilei leta 1636 utemeljil svojo trditev, da je kvadratov naravnih števil ravno toliko, kolikor je vseh naravnih števil, Cantor pa je šel še dlje. Ustvaril je heirarhijo neskončnosti – transfinitivna števila.*

Cantorjeve teorije niso bile sprejete z enoglasnim navdušenjem. Celo njegovi učitelji so ga napadali in mu onemogočili, da bi zasedel mesto na berlinski univerzi. Pod pritiskom nasprotovanj se mu je pomračil um. Sčasoma je sicer okreval, toda njegova ustvarjalnost je izginila. Umrl je umobolnici leta 1918. Šele v 20. stoletju je bil ponovno odkrit in pravilno ovrednoten.

Dogodki na današnji dan

1520 Rodil se je **Matija Ilirik Vlačić** (Matthias Flacius Illyricus), hrvatski protestantski pisec in zgodovinar (umrl leta 1575).

1831 Rodil se je ameriški izumitelj **George Mortimer Pullman**, ki je izumil po njem imenovani spalni vagon (umrl leta 1897).

1847 Rodil se je škotsko-ameriški izumitelj telefona **Alexander Graham Bell** (umrl leta 1922).

1918 Na sestanku v Zagrebu so predstavniki hrvaških in slovenskih političnih strank sprejeli dogovor, da se združijo vsi narodi, ki so za enotno in **neodvisno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.**

1918 **V Brest-Litovsku** je bila sklenjena mirovna pogodba med Sovjetsko Rusijo in centralnimi silami.

1943 Med 4. nemško ofenzivo se je bojevala na **Neretvi znamenita bitka za ranjence,** ena najbolj humanih bitk v drugi svetovni vojni.

RISBA: JAN KOWSKY · TEKST: KATJA JELEN

LEBNOVI in GERBAKOVI

PETNAJST LET PO PROCESU PRED VOJAŠKIM SODIŠČEM V NIŠU (1)

Drama upornika Aleksandra

Jugoslovansko vojaško sodstvo je slovenskega vojaka, ki je mislil po svoje in ki je bral zamejsko literaturo, s pomočjo svojih ovaduhov za dolga leta vrglo v ječo

Piše: TINE KRISTAN

Vključitev Slovenije v NATO pakt . . . S to danes aktualno in odmevno zadevo se je med drugim pred 15 leti na vojaškem sodišču v Nišu ukvarjal vojni tožilec, polkovnik Dragutin Matić. Na zatožni klopi je med oboroženima paznikoma sedel Aleksander Cijan, rojen 21. septembra 1950. leta, doma iz Mirna pri Novi Gorici. V razpravni dvorani ni bilo poslušalcev. Obravnava je bila tajna.

Aleksander Cijan, absolvent psihologije, ki so ga leto dni po odsluženju vojaškega roka zaprli in ga iz Ljubljane odpeljali v Srbijo, je bil obtožen po tedaj veljavnem kazenskem zakonu hudih kaznivih dejanj: kontrarevolucionarnega ogrožanja družbene ureditve (člen 114 KZ SFRJ) in vohunstva po 128. členu. Obremenilni dokazi so bili članki zdaj že deset let pokojnega Franca Jezeršeka, najboljšega in najbolj odmevnega časnikarskega peresa izven Slovenije – iz Trsta. Med kronskimi dokazi vojaškega tožilca zoper obtoženega sta bili tudi knjiga slovenskega tržaškega pisatelja Borisa Pahorja »Odisej ob jamboru«, ki je nedavno ponovno izšla pri koprski »Lipi«, in igra »Uporniki«, ki jo je pred odhodom k vojakom napisal Aleksander Cijan sam.

– Kako da vašega primera še nihče ni opisal, čeprav je od vaše sodbe 2. marca 1979. leta minilo polnih petnajst let?

»Novinarji so me iskali 1988. leta, ko so pred vojaškim sodiščem v Ljubljani sodili četverici, vendar me niso našli doma. Sicer pa nisem niti približno tako pomembna oseba, kot me prikazujeta obtožnica in sodba . . .« je na začetku našega pogovora poudaril Aleksander Cijan.

Knjiga in članki – obremenilni dokazi

Ob prebiranju dvanajstih obremenilih listov obtožnice in sodbe, natipkane na 37 straneh, razberemo, da glavni obtoženec pravzaprav ni Aleksander Cijan, ampak da sta to Boris Pahor in Franc Jeza ali točneje njuna književna in publicistična dela. Pahorjeve glose in polemični zapiski pod naslovom »Odisej ob jamboru« in Jezovi prispevki v kanadskem emigrantskem listu »Slovenska država« so Cijana spodbudili, da je kot študent psihologije napisal igro (ki je ostala je v rokopisu) »Uporniki«.

Igro je Cijan napisal še pred odhodom k vojakom, maja in junija 1976. leta in ne med služenjem vojaškega roka. Rokopis »Upornikov«, napisan na pisalnem stroju, pa so uslužbenci UNZ iz Zaječarja junija 1978. leta našli med hišno preiskavo na Cijanovem stanovanju v Ljubljani.

Uporniki v študentski sobi

Zgodba igre »Uporniki« se v prvem in tretjem dejanju odvija v študentski sobi, drugo pa v pisarni Iskre servisa. Glavna oseba je slovenski študent Brane (oziroma avtor A. Cijan). Brane ni na liniji in ni član partije. Zaradi tega ima težave pri študiju oziroma izpitih. Jezi se na kolege iz drugih republik, ki so pri študiju uspešnejši, poleg tega pa se bolj zanimajo za poln želodec in seks. Študent Hodžić iz BiH je štipendist policije. Slovenski narod je zaradi 15.000 prišlekov ogrožen. V Srbiji ostaja slovenski denar, namenjen nerazvitim. Srbski študent Tolić iz Kragujevca, ki študira v Ljubljani, je predstavnik srbskega imperializma in policijski agent. Konec prvega dejanja: Brane svetuje slovenskim študentom Janezu, Tonetu in Mitji, da se povežejo v udarno trojko . . .

Igra brez vrednosti

Treba se je organizirati! Pripravljeni moramo biti na trenutek, ki se bliža. Svoboda je na obzorju in nas ne sme zaobiti, tako se konča drugo dejanje.

Slovenci niso šli v partizane za partijske ideale, ampak da rešijo slovenski narodni obstoj, ki je bil ogrožen zaradi fašistične in nacistične okupacije. Puške so zgrabili iz ljubezni do domovine (iz tretjega dejanja).

Delo posvečam vsem svobodoljubnim naprednim in nezapeljanim Slovencem, ki ne podpirajo hlapčevsko jugoslovanskega komunističnega imperializma, temveč so ohranili svoje dostojanstvo, čast in ponos, je Cijan zapisal v uvodu »Upornikov«.

Kar zadeva samo igro, čas in kraj dogajanja, osebe, dialoge in monologe, so »Uporniki« po literarni plati brez vrednosti. Igra tudi nima dramatične zgradbe ali zapletov, izjema je pretep v tretjem dejanju, ko skupina »naprednih« Slovencev pretepe pripadnike drugih narodov Jugoslavije . . . Tako je vojaško sodišče v Nišu ocenilo rokopis obtoženega Cijana.

Pet minut dela za komandose

Po navedbah obtožnice je igra »Uporniki« v bistvu Cijanov program za nasilno odcepitev Slovenije od SFRJ in vključitev v NATO pakt. Program naj bi začel uresničevati med služenjem vojaškega roka od julija 1976 do julija 1977 v garnizonih v Pirotu in Zaječaru.

V Pirotu naj bi Cijan svoje ideje in načrte razlagal vojakom Jožetu Z., Iztoku K., Marku K., Branku G., Vladimirju J., Igorju S. in Antonu S. iz Slovenije, Hrvatoma Nikoli B. in Dragotinu J. ter Makedoncu Mitri J. Z njimi se je pogovarjal posamično ali v skupini. Nagovarjal jih je, naj poiščejo somišljenike, ki bi se organizirali v udarne trojke komandosov za diverzije in atentate. Posameznikom je naročal, naj zbirajo zaupne vojaške podatke o enotah, kasarnah, številčnem stanju, skladiščih, oborožitvi, poveljniškem kadru itd. Majhne skupine komandosov bi brez težav zavzele kasarne, saj so vojaki brez municije, skladišča z orožjem in strelivom pa so oddaljena od kasarn.

Na to idejo je Cijan prišel, ko je proučil razmere v pirotski vojašnici. Kasarna je tik ob mednarodni cesti, ki pelje proti Dimitrovgradu. Spričo gneče na mejnem prehodu z Bolgarijo se podnevi in ponoči nabirajo dolge kolone tovornjakov. Rep pločevi-

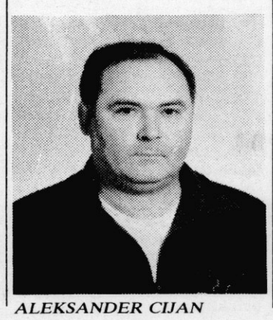

ALEKSANDER CIJAN

naste kače je običajno segal do vojašnice.

Če bi bila v enem izmed kamionov skupina komandosov, bi lahko v nekaj minutah zavzela kasarno . . . je glasno razmišljal vojak te kasarne, Aleksander Cijan. (Je pisalo v obtožnici.)

Razpad JLA v nekaj dneh

Še nekaj poudarkov iz obtožnice:

Ko se bo Slovenija odcepila in uvedla večstrankarski sistem, bo druga Švica. Oficirski kader v Sloveniji je pretežno srbski. Vojaški rok bi morali služiti v svojih republikah. V Sloveniji se mora v vojski govoriti v materinem jeziku, Slovenija mora uvesti večstrankarski sistem, svojo vojsko in se vključiti v NATO pakt.

Še posebej so tožilca polkovnika Dragutina Matića vznemirile Cijanove izjave, da je mentaliteta oficirjev JLA enaka kot v predprilski Jugoslaviji. V primeru vojne pa bi, podobno kot stara jugoslovanska vojska aprila 1941, JLA razpadla v nekaj dneh . . .

Znana so Cijanova stališča o gmotnem izkoriščanju Slovenije, ki odvaja velike vsote denarja za druge republike, sama pa od tega nima nobene koristi, je nadalje trdil vojaški tožilec in kot primer takšnih obtoženčevih pogledov navedel gradnjo proge Beograd–Bar. Proga je strateškega pomena le za Srbijo in je bila zgrajena tudi pod vplivom njene zgodovinske zaveznice Sovjetske zveze. Že carska Rusija je želela izhod na toplo Jadransko morje.

Četrta točka obtožnice: obtoženi Cijan je od 1976. do maja 1977. leta ilegalno prinašal iz tujine časopise, revije in knjige, ki so v Jugoslaviji prepovedane.

Prepovedani »Odisej ob jamboru«

Aleksander Cijan je iz stare Gorice res ilegalno prinesel knjigo »Odisej ob jamboru« slovenskega tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. Kupil jo je v začetku leta 1976 in jo skrito v vratih svojega avtomobila prepeljal čez mejo. Vsebina knjige in avtor sta ga navdušila. Zato je Pahorja želel osebno spoznati in nekajkrat ga je v Trstu tudi obiskal. Prvo izdajo esejistične zbirke »Odisej ob jamboru« iz leta 1969 so zaradi avtorjevega nasprotovanja tedanji uradni slovenski politiki zasegli. Tudi drugo je dve leti kasneje doletela ista usoda. Zakaj?

Zbirka vsebuje polemične seje o slovenski suverenosti, duhovnem in gospodarskem življenju, osvobodilni fronti, političnem pluralizmu in drugih vprašanjih slovenskega naroda. V glosah in polemičnih zapiskih Pahor polemizira z nekaterimi vidnimi imeni takratnega slovenskega, jugoslovanskega in italijanskega javnega življenja. Pisateljevi politični nazori pričajo, da je Pahor znal in si upal vedno hoditi pred časom.

Pisatelj Boris Pahor je bil rojen v Trstu, kjer živi tudi danes. Polkovnik Dušan M. Loc, predsednik kazenskega senata vojaškega sodišča v Nišu, pa ga v obrazložitvi sodbe zoper Cijana imenuje »emigranta«, znanega po »sovražni propagandni dejavnosti proti SFRJ«. Pahorja so med drugo svetovno vojno 21. januarja 1944 zaradi sodelovanja z OF aretirali domobranci in ga izročili Nemcem. Ti so ga odpeljali v Dachau. Do zavezniške zmage so ga selili iz enega koncentracijskega taborišča v drugo. Po vojni je nadaljeval študij na znani univerzi v Padovi. Leta 1947 je tam doktoriral s tezo »Ekspresionizem in neorealizem v liriki Edvarda Kocbeka«.

Pahor je napisal številne novele in črtice: Grmada v pristanu, Varno naročje, romane: Mesto v zalivu, Nomadi brez oaze, Parnik trobi nji, Zatemnitev, Onkraj pekla so ljudje, Nekropola in druge, v katerih prevladujeta temeljni temi: narodnostna usoda Slovencev in doživetje koncentracijskega taborišča. Je član društva slovenskih pisateljev, PEN kluba in eden od podpredsednikov »Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur«.

Glede na neprijazno usodo prve in druge izdaje »Odiseja ob jamboru« pri nas, je založba Lipa ob Pahorjevi osemdesetletnici izdala tretjo, razširjeno izdajo te knjige.

KAM, KAKO IN KDAJ, PO DOMOVINI IN PO SVETU

Zdravje v znamenju treh src

To ni le ugotovitev zdravnikov, to je ugotovitev številnih, ki jim je kaj do zdravega načina življenja: živimo z velikim bremenom našega časa, ki se imenuje udobje. Toda za to, da dobro ali vsaj udobno živimo, plačujemo visoko ceno: stres in visoke delovne zahteve so naši žalostni življenjski spremljevalci. Vendar se od tega niti ne želimo posloviti, kajti kdo bi se odpovedal prestižu.

V Zdravilišču Radenci v Pomurju so prepričani, da se vrtimo v začaranem krogu, in svetujejo, da se moramo – če želimo sebi dobro – pravočasno ustaviti, pomisliti na svoje duševno in telesno zdravje in za nekaj časa izstopiti iz tega začaranega kroga. »Privoščite svojemu telesu kratek premor in mu vrnite nekdanjo moč ali ga obvarujte pred resnejšimi posledicami!« svetujejo v Radencih. »Zdravljenje v Radencih vam bo to omogočilo.«

Zdravilišče v Radencih vrača zdravje v znamenju treh src. Vrelce tamkajšnje mineralne vode je leta 1833 odkril študent in poznejši zdravnik Karel Henn, vodo iz njih pa je raziskal in jo več kot tri desetletja pozneje začel izkoriščati, in sicer najprej kot zdravilno pitno vodo.

Prvi gostje so v Radence prišli leta 1882, že prva leta našega stoletja pa so iz Radenec pošiljali mineralno vodo najprej cesarskemu dvoru na Dunaj in nekaj let pozneje še papeškemu v Vatikan. Zdaj po vsem svetu znana mineralna voda Radenska z blagovno znamko treh src je bila torej že v začetku tega stoletja zelo iskano zdravilno sredstvo. Ta voda ima osvežujoč okus, se rahlo peni in vsebuje mnogo pomembnih mineralov, več kot tri grame na liter. Pred šestimi leti pa so v Radencih odkrili in začeli izkoriščati nove termalne vrelce. Ta z natrijevim hidrokarbonatom bogata voda ima pri vrtini 41 stopinj Celzija, v bazenu pa 34 do 38 stopinj in je primerna samo za zdravljenje.

Osnova za vse metode zdravljenja v Radencih sta mineralna in termomineralna voda. Ko pijemo mineralno vodo Radensko, dobiva telo pomembne minerale, nevtralizira preobilno želodčno kislino, preprečuje nastajanje ran na želodcu in dvanajsterniku ter pospešuje delovanje prebavnih encimov v črevesju. Mineralna voda Radenska prav tako pospešuje izločanje vode in preprečuje nastajanje ledvičnih kamnov.

Kopanje v mineralni vodi Radenska ugodno vpliva na vegetativni žični sistem, izboljšuje prekrvavitev in razbremenjuje krvni obtok, kar je zelo pomembno pri visokem krvnem tlaku. Kopanje v termalni vodi pa ugodno vpliva na celoten organizem, širi žile in blaži težave pri revmatskih obolenjih, lajša ginekološke težave in ugodno vpliva na počutje pri kroničnih vnetjih.

Odlično usposobljeni zdravniki – specialisti se v Radencih v celoti posvetijo svojim pacientom, da bi s pomočjo usklajenih metod zdravljenja v najkrajšem možnem času dosegli izboljšanje celotnega počutja zdravilniških gostov. Telesno in duševno izčrpanim ponujajo – za začetek – preventivne preglede, mogoče pa se je odločiti za zdravljenje kakšne od bolezni srca in ožilja, kot so stanja po akutnem srčnem infarktu, po operacijah srca in ožilja, pri kroničnih srčnih obolenjih, rekonvalescenci in vnetjih srčne mišice, odločiti se je mogoče za zdravljenje revmatskih obolenj, bolezni ledvic in sečnih poti, funkcionalnih prebavnih motenj želodca in črevesja, bolezni presnove, kot so sladkorna bolezen, motnje zaradi sečne bolezni, prevelika telesna treža ali mršavost, za zdravljenje motenj gibalnega sistema ter ustnih in zobnih bolezni.

Z minerali in ogljikovim dioksidom bogato mineralno vodo uporabljajo v Radencih za kopalne kure, ki so primerna terapija pri obolenjih ledvic, sečnih poti in prostate, kopanje v mineralni vodi iz tega zdravilišča ugodno vpliva na vegetativni živčni sistem ter izboljšuje prekrvavitev in razbremenjuje krvni obtok, kar pomeni, da uravnava visok krvni pritisk. Sladkovodno blato, peloid, uporabljajo v Radencih kot obloge fango, ki zaradi velike količine žvepla blažijo degenerativna obolenja hrbtenice in sklepov, uspešne pa so tudi pri zdravljenju revme ter degenerativnih obolenj hrbtenice in sklepov.

Vsekakor je blaga bio klima v Radencih prav tako naraven zdravilni dejavnik, kar je bilo po dolgoletnih raziskavah tudi znanstveno potrjeno, na ugodno počutje v Radencih pa vpliva še neokrnjeno naravno okolje.

Že čez nekaj dni, do letošnjega 15. marca, bodo v hotelu Radin v Radencih končali preurejanje sob in bodo nekatera nadstropja samo za nekadilce, tako da bo imel hotel po vseh evropskih kriterijih štiri zvezdice. Letošnjo jesen pa bodo v Radencih začeli graditi bazenski kompleks z 800 kvadratnimi metri vodnih površin, v katerem bodo pokrit termalni in zunanji bazen ter otroški bazenčki, vsi z whirl–pooli, podvodnimi masažami in slapovi.

Podrobne informacije o vseh naštetih in še drugih možnostih takih ali drugačnih počitnic v Zdravilišču v Radencih je mogoče dobiti v tamkajšnjem hotelu Radin, kjer imajo telefonsko številko 069/65 331 in kjer je mogoče počitnice tudi rezervirati.

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

SMUČANJE - ZIMA 1994
SLOVENIJA - ITALIJA - AVSTRIJA
Ugodna spomladanska smuka na Rogli, 5. in 12. mar.

POMLADNI IZLETI
CINQUE TERRE, 3 dni, bus, 25. mar.;
PROMOCIJSKA CENA!
GARDALAND, 1 dan, bus, 19. mar.
BENETKE, 1 dan, zeleni vlak iz MB, CE, LJ, 26. mar.
DOLINA SOČE, 1 dan, zeleni vlak, 26. mar.
LAGO MAGGIORE, 3 dni, bus, 25. mar.

PRAZNIČNA POTOVANJA
SICILIJA, 5 dni, bus, ladja, letalo, 24. in 28. apr.
ŠARDINIJA, 6 dni, bus, ladja, 27. apr.
ŠPANIJA, 5 dni, bus, letalo, 23. in 27. apr.
PARIZ IN EURODISNEY, 6 dni, bus, 23. in 27. apr.
AMSTERDAM IN KEUKENHOF, 6 dni, bus, 24. apr.
BODENSKO JEZERO, 3 dni, bus, 29. apr.
JEZERO MAGGIORE, 3 dni, bus, 30. apr.
TOSKANA Z ELBO, 3 dni, bus, 23. in 27. apr.
SEVERNA IN SREDNJA ITALIJA, 5 dni, bus, 27. apr.
PRAGA IN DUNAJ, 4 dni, bus, 27. apr.
BUDIMPEŠTA IN BLATNO JEZERO, 4 dni, bus, 28.apr.
FRANCIJA, 8 dni, bus, 24. apr.
NEMČIJA, 9 dni, bus, 23. apr.
ANGLIJA IN ŠKOTSKA, 8 dni, letalo, bus, 24. apr.
BELGIJA, 7 dni, bus, 24. apr.
CINQUE TERRE, 4 dni, bus, 27. apr.

Program izletov za MLADE PO EVROPI in izletov za ŠOLARJE

STROKOVNO POTOVANJE
MUNCHEN-IHM, 2 in 3 dni, bus, 18.mar.
BASEL-DIDACTA, 3 dni, bus, 2. jun.

Informacije in prijave: SLOVENIJATURIST Ljubljana, tel. 061/1315-055, 1315-206, faks 061/328-884 ter v vseh drugih naših poslovalnicah.

...DA BI BIL ČAS SAMO VAŠ

Ob morju, na snegu...

KANARSKI OTOKI
*Tenerife * Lanzarote * Gran Canaria*
z letalom iz Ljubljane vsak teden
7 dni od 680 DEM

POMLAD NA SREDOZEMLJU
ŠPANIJA * MALTA
TUNIZIJA * GRČIJA
Zahtevajte nove programe potovanj in počitnic!

STANBUL
17.-20. III. z letalom 450 DEM
OPATIJA
Hotel Adriatic II. od 5. marca
7 polpenzionov 205 DEM

***
Z ATLAS SKI-KLUBOM
NA POMLADNO SMUKO
St. Oswald/Bad Kleinkirchheim
10.-13.III.
bogat program in ugodne cene!

ROGLA
Dep. Brinje od v marcu
7 polpenzionov 225 DEM

BOHINJ
Dep. Savica od v marcu
7 polpenzionov 210 DEM

ZA MATURANTE IN ŠTUDENTE POTOVANJA '94
v Španijo - 6 in 8 dni od 310 DEM
v Italijo - 5 dni od 230 DEM
v Francijo - 5 dni od 270 DEM
v Tunizijo - 7 dni od 690 DEM
v Grčijo - 7 dni od 590 DEM

Zahtevajte programe v vaši agenciji!

airtours
ATLAS
programi v vseh pooblaščenih agencijah

altatours
turistično poslovni servis

so sanje za pravo potovanje

ISTANBUL:
letalo 17.-20. marec, 24.-27. marec

TENERIFE:
odhodi letal vsak ponedeljek z Brnika

AMSTERDAM:
8.-12. maj (bus - letalo), 15.-19. maj (letalo - bus)

SICILIJA IN KALABRIJA:
22.-27. april (bus - letalo), 27. april- 2. maj (letalo - bus)

DALJNI VZHOD:
Bali, Tajska (Pataja), Maldivi, Šrilanka
Odhodi letal vsak teden z Dunaja
Konkurenčne cene!

TURČIJA - PRAVLJIČNA KAPADOKIJA
letalo 21.-28. april

SMUČANJE V ŠVICI:
Haute-Nendaz, Crans Montana, Anzere

IRAN- PERZIJSKE PERSTOLNICE
14. DNI, 23. april

CeBIT
ENODNEVNI OBISK
RAČUNALNIŠKEGA SEJMA V HANNOVRU
17. marec

Prijave sprejema
Altatours, Trg Republike 3, Ljubljana
Tel.: 061/ 126 22 62, 176 30 30, faks: 061/ 176 30 50
ter vse pooblaščene agencije.

Agencija **Van GOGH**
Cankarjeva 30, Maribor
Tel.: 062/224 275, 225 495

Pomladna potepanja:
- RIM 24.3., 19.5. (258 DEM)
- TOSKANA 14.4., 26.5. (330 DEM)
- UMBRIJA 8.4., 20.5. (260 DEM)
- APULIJA - biser neznanega juga Italije 10.4. (630 DEM)
- KORZIKA - čudovite velikonočne procesije 29.3. (680 DEM)
-SKANDINAVIJA: julij, avgust

Prvomajski izleti:
SICILIJA(750 DEM), SARDINIJA (775 DEM), APULIJA, KORZIKA

Za vas smo pripravili katalog MATURANTSKIH IN ABSOLVENTSKIH IZLETOV in katalog POMLADNIH POTEPANJ 94.

Od 9. do 23. aprila 1994

NOVA ZELANDIJA
SAMO ŠE TRI (3) DNI

Dodatni teden na otočju Fiji ali v Avstraliji!

Potovanje leta! SAMO ŠE TRI (3) MESTA!

M&M-TURIST

M&M-TURIST, Ljubljana, Ajdovščina 4, tel. 13-26-226

POTOVANJA **FOX**

DUNAJSKA 67
61000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
TEL.: 061 319-272
FAKS: 061 315-032

Vabimo vas na potovanja:

po Siciliji od 22.4. do 29.4.
po Islandiji s terenskimi vozili od 24.4. do 4.5.
po Škotski od 24.4. do 1.5.
po Angliji od 1.5. do 8.5.
po Islandiji od 16.6. do 25.6.
po Finski Laponski do Nord Capa od 1.7. do 10.7.

Skandinavske dežele dobro poznamo, vodimo sami in skupinam z veseljem pripravimo program po želji.

INTEGRAL d.o.o.
turistična agencija

Marčevski izleti:
- Istanbul - 27.-31.3., letalo
- Dunaj - 26.-27.3., avtobus
- Benetke - 19.3., avtobus
- Antična Turčija - 3.-10.4., letalo

Potovanja za mlade:
Španija, Pariz, Italija, Madžarska, itn.

Prvomajski izleti:
- Provansa - 27.4.-1.5., avtobus
- Berlin - 27.4.-1.5., avtobus
- Španija - 23.-30.4., avtobus
- GRŠKA TURA - 22.4.-2.5., avtobus-ladja
- London - 27.-30.4., letalo

KRIŽARJENJA VAŠIH SANJ:
Velika spomladanska križarjenja v aprilu (odhodi: 9., 11., 18., 20., 25.) po vzhodnem in zahodnem Sredozemlju ter po Atlantiku za 8, 10 in 13 dni. Pristanki v Italiji, Franciji, Španiji, Portugalski, Grčiji, Turčiji, Tuniziji in Maroku. Pestri izleti. Razkošni ladji - Dalmacija in Adriana. Polni penzioni (A- kategorija). Organizirani prevozi z avtobusom iz Ljubljane. Odlična kuhinja. Dalmatinska posadka. Vsak večer zabava s plesom. Zagotovljeni odhodi!

Informacije: INTEGRAL, Ljubljana, Kolodvorska 16, telefon: 061/13-15-297 in 302-276.

KOMPAS HOLIDAYS

ZIMA
PLANICA, 18.-20.3. SP V POLETIH - VSTOPNICE ŽE V PRODAJI *Organizirane skupine lahko naročijo posebne prevoze za ogled planiških tekem pri Prometni službi na Miklošičevi 11, g. Franc Mesec, tel. 061/132 6 131 ali 132 7 127.*
VAL THORENS, *tradicionalni klub Kompas Holidays: 22.4.-1.5., od 455 DEM na osebo.* ***ŽE V PRODAJI!***
POMLADANSKA SMUKA - UGODNE CENE - SLOVENIJA, FRANCIJA, ITALIJA, AVSTRIJA

KANARSKI OTOKI
IZREDNO UGODNO! Super Kompasov as za odhod 14.3.: TENERIFE 650 DEM, GRAN CANARIA 600 DEM! Tel. 061/222-430
MADEIRA, *8 ali 15 dni, letalo, 26.3., 23.4.*

LAUSANNE, 15.3.
ENODNEVNI IZLET Z LETALOM ALI AVTOBUSOM OGLED FINALNE TEKME EVROPSKEGA POKALA V KOŠARKI SMELT OLIMPIJA - TAUGRES

Ljubljana, Slovenska c. 36, tel. (061) 12-52-065

SAP
TURISTIČNA AGENCIJA, Slovenska 56, Ljubljana, tel. 1331 207,310 868

PARMA-MODENA-CREMONA - 18.3., 3 dni
SICILIJA - 22.4., 27.4., 6 dni, letalo/bus
KAPADOKIJA - 24.4., 8 dni, letalo
KRIŽARJENJE - 26.4., 13 dni
LAGO MAGGIORE-BOROMEJSKI OTOKI - 30.4., 3 dni
GRADOVI LUDVIKA BAVARSKEGA - 30.4., 3 dni

THALATTA
THALATTA, LJUBLJANA, Gosposvetska 10/1, tel.:061/ 318-644

KENIJA 1.675 DEM, **ŠRILANKA** 1.564 DEM, **TAJSKA-PATAJA** 1.427 DEM, **KUBA** 1.904 DEM, **TUNIS** 698 DEM, **KRETA** 570 DEM, **MALLORCA** 667 DEM, **KANARSKI** 681 DEM...

POLETJE 1994 *- PROGRAM POČITNIC ŽE V PRODAJI!*

LETALSKE VOZOVNICE: New York 770 DEM, Los Angeles 971 DEM, Avstralija 1.518 DEM...

NAJEM JADRNIC IN MOTORNIH JAHT
- Jadran, Grčija, Turčija, Karibi

GOLFTURIST
TOURIST &RENT AGENCY, TRDINOVA 3, LJUBLJANA

Počitnice na Kanarskih otokih: odhodi vsak ponedeljek; cene za tedenske pakete že od 785 DEM naprej.

ZELO UGODNO: Krapinske toplice, z busom, 8 dni, 20.3. - samo 270 DEM!

Izleti:
Amsterdam, 6 dni, z avtobusom, 5.3.;
Amsterdam, 4 dni, z letalom, 24.3.;
Gradovi Ludvika Bavarskega, bus, od 30.4. do 2.5.;
Sicilija, letalo - bus, 22. in 27.4., odlog plačila;
Klasična Grčija - Kreta, 23.4., 9 dni, bus-ladja;
Obrtni sejem v Munchnu IHM, 19.3.;
Cosmoprof Bologna, 22.4.;
PORTOGRUARO IN PRŠUT, 9.4., 1 dan, bus.

Koncerti: marec (Gipsy Kings, Bonnie Tyler), april (Thake That, Bee Gees)

Ugodne cene letalskih vozovnic različnih prevoznikov!

TURISTIČNI ARANŽMAJI, **133 71 44, 133 71 73**
POSEBNI PREVOZI IN IZLETI ZA SKUPINE **316 871**
LETALSKE VOZOVNICE ZA POSAMEZNIKE IN SKUPINE **315 342**
RENT A CAR / rezervacije in informacije / **315 353**
GOLFTURIST DOMŽALE **721 014, 711 587** Ljubljanska 72

globtour

NUDIMO OBROČNO ODPLAČILO ZA VSE ARANŽMAJE!

POČITNICE OB TOPLIH MORJIH: KARIBI-KRIŽARJENJE, KANARSKI OTOKI, MALTA;

POČITNICE V ZDRAVILIŠČIH IN OB MORJU V SLOVENIJI IN HRVAŠKI! UGODNE CENE ZA UPOKOJENCE!

IZLETI
MUNCHEN-NAKUPI, 5.3., 1 dan - UGODNO;
GARDALAND, 19.3., 1 dan;
MAROKO, 28.3., 30.5., 7 dni;
MALTA-RAJ ZA POTAPLJAČE, vsako sredo iz Gradca, letalo;
MALTA, 26.5., 9.6., letalo;
ISTANBUL, čet.-ned., 3. in 24.3. (279 USD), letalo;
ISTANBUL, čet.-ned., 12.5., 2. in 23.6., letalo;
TAJSKA, 29.3., 10 dni, letalo;
SICILIJA, 19.5., 23.6., 8 dni, letalo;
TURČIJA - KAPADOKIJA, 8 dni, 22.5., 19.6., letalo.

PRVOMAJSKA SMUKA: KAPRUN, VAL THORENS

PRVOMAJSKI IZLETI
TAJSKA, 26.4., letalo
TURČIJA - KAPADOKIJA, 28.4., 8 dni, letalo
MALA AZIJA, 21.4., 8 dni, letalo
SICILIJA, 28.4., 8 dni, letalo
EGIPT, 24.4., 8 dni, letalo
GRČIJA, 23.4. 5 dni, 27.4. 6 dni, letalo - ladja
MALTA, 21.4., 8 dni, letalo
MAROKO, 25.4., 7 dni, letalo

STROKOVNA POTOVANJA
PARIZ- nove tendence, 11. 3., 4 dni;
MUNCHEN-IHM, obrtni sejem, 16.3.-2 dni, 17.3.-2 dni, 18.3.-1 dan;
BASEL-DIDACTA, 2.6., 3 dni;
BOLOGNA-COSMOPROF (frizerstvo, kozmetika, parfumerija).

NA VOLJO VAM JE PROGRAM POTOVANJA ZA MLADE! (MALTA, 8 dni od aprila do konca oktobra, SICILIJA, 8 dni od aprila do konca oktobra, ŠPANIJA, DOMOVINA...) PRODAJA MEDNARODNIH LETALSKIH VOZOVNIC, inf. 213-912!

Informacije: 061/217-565, 219-192, 219-104
Poslovalnice Ljubljana: 061/213-832, 311-164, Bled: 064/78-385, Ajdovščina: 065/62-335, Celje: 063/29-302, Maribor: 062/28-860, Nova Gorica: 065/28-626, Novo mesto: 068/25-125, Portorož: 066/73-356.

Globtour rent a car
BUDGET
Ugodne cene, enosmerni najem, rezervacije v tujini! Poslovalnice: Ljubljana, Štefanova 13a, 061/1263-108, 1263-118, Maribor: 062/20-321, Novo mesto: 068/27-079, Bled: 064/77-909, Portorož: 066/74-075, Celje: 063/29-302, Ljubljana AP: 064/223- 400..

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG POČITNIC IN POTOVANJ
MOŽNOST PLAČILA NA VEČ OBROKOV
Prvi termini odhodov že v mesecu marcu!

RELAX
0602/61 236,61 514, 61 006
• 061/ 12 53 122 • 062/227 630
•063/851 999 • 069/22 928

T.A.AVANTURA
Slovenska c.40 Ljubljana
tel/faks: 217-320

Denar varčujem - z AVANTURO potujem!

NIAGARA in TORONTO - 24.3., 5 dni, 875 USD
PORTUGALSKA - 21.4., 11 dni, 750 DEM
BUDIMPEŠTA - 18., 25.3., 2, 3 dni, 99, 129 DEM
PRAGA - 24.3., 4 dni, 169 DEM
SAN MARINO - 26.3., 2 dni, 95 DEM
DUNAJ - 26.3., 2 dni, 109 DEM

Sindikalni in maturantski izleti ter ekskurzije po želji!

EUROTOURS international d.o.o

Turistična agencija
Travel agency
Ljubljana,Linhartova 1
tel.: 061/ 314 491
316 354
322 998
fax: 061/ 318 171

PONUJAMO VAM:
- Poreč, Vrsar, Rabac - ugodne zimske počitnice in posebne ugodnosti za upokojence, športnike in šolarje
- obročno odplačevanje;
- Posebna ponudba za letovanje v hotelih in apartmajih v Poreču po ugodnih cenah in obročnim odplačevanjem. Pohitite s prijavami.
- Atraktivne izlete: Portugalska, Islandija, Eolski otoki, Sicilija, Grčija, Križarjenje po Nilu, Turčija, Pariz, London, Škotska.
- Posebno ugodne ponudbe potovanja 1994 za mlade: Italija, Francija, Španija, Grčija, Tunizija.
- Prodaja letalskih vozovnic, avtobusni prevozi, odkup in prodaja deviz.
- Obiščite našo trgovino Euroshop na Linhartovi 1.

Informacije in rezervacije vsak dan od 7. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure ali po telefonu 322-998, 314-491.

KOMPAS HOLIDAYS

Slovenska c. 36, Ljubljana, tel. 061/1252-065

MOŽNOST PLAČILA VSEH NAŠIH PROGRAMOV NA OBROKE!

POČITNICE V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM PROGRAMA "ZIMA/POMLAD" IN "SLOVENSKA ZDRAVILIŠČA"
DOLENJSKE TOPLICE *- počitnice za upokojence in vnučke, vikend ONA+ON;*
ČATEŽ, DOBRNA, ATOMSKE TOPLICE, *najem app., 7 dni, že od* ***290 DEM;***
M.LOŠINJ *- htl. BELLEVUE, 7 polpenzionov samo* ***209 DEM,*** *avtobusni prevoz 50 DEM;*
RABAC, *htl. MIMOSA, 7 polpenzionov za upokojence samo 136 DEM;*
UMAG, *htl. ADRIATIC, odhod 26.2. - 7 polpenzionov + prevoz* ***SAMO 189DEM!***

VELIKA POTOVANJA
KUBA, *ob petkih, počitnice (8 dni)* ***od 1.849 DEM,*** *potovanje (15 dni) 2.199 DEM;*
KRIŽARJENJE PO VZHODNIH ALI JUŽNIH KARIBIH, *10 dni, vsak petek ali soboto, od 1.515 USD naprej (odhod tudi iz Ljubljane);*
KRIŽARJENJE: ŠPANIJA-MAROKO-BALEARI, *8 dni, 23.4., 7.5., od 1.370 DEM;*
PERU-BOLIVIJA-BRAZILIJA, *15 dni, letalo, 22.4.;*
BRAZILIJA-AMAZONIJA, *15 dni, letalo, 15.4.;*
AVSTRALIJA, *velika tura-18 dni, 20.4., 25.5 od 5.400 DEM;*
MALDIVI, ŠRILANKA, J.INDIJA, *9 dni, ob sobotah, ponedeljkih;*
SEJŠELI, *10 dni, 23.4. - UGODNO!*
BALI, PHUKET, HONGKONG, BANGKOK, *vsak teden, UGODNO!*
HONGKONG-BANGKOK, *10 dni, 23.4., 1.650 USD;*
ZAKLADI TAJSKE, *10 dni, 27.4., 1.490 USD;*
BANGKOK-PATAJA, *10 dni, 27.4., 1.080 USD;*
PEKING, *7 dni, 6.4.;*
INDONEZIJA, *11 dni, 22.4., 1.980 USD;*
KENIJA, *10 ali 17 dni, 7., 14., 21.3.;*
JUŽNA AFRIKA, *24.4., 2.199 USD.*

POTOVANJA
PARIZ-ŠAMPANJA, *bus, 6 dni SAMO 298 DEM, 16.3.;*
GRČIJA-POSEBNO LETALO, *23., 25. in 28. 4;*
DUNAJ-MUSICAL POLJUB PAJKOVKE, *2 dni, bus, 4., 19.3.;*
GARDALAND, *1 dan, bus, 16., 27., 30.4., 14.5.;*
RIM-FIRENCE, *4 dni, bus, 10., 24., 31.3.;*
RIM-NEAPELJ, *4 dni, bus, 17., 31.3., 14., 28.4.;*
FIRENCE, *3 dni, bus, 18.3., 1., 15., 29.4.;*
RIMINI-SAN MARINO, *2 dni, bus, 26.3., 26., 29.4.;*
SICILIJA, *8 dni, bus, 28.3., 25.4., 21.5., 18.6.;*
SARDINIJA, *7 dni, bus-ladja, 28.3., 27.4., 28.5.;*
GRADOVI BAVARSKE, ROMANTIČNA NEMČIJA, DUNAJ-KLOSTER NEUBURG
PARIZ, *3 ali 5 dni, letalo, 2., 18., 23.3., 27.4.;*
PRAZNIČNI PARIZ, *5 dni, bus-letalo, 23., 27.4.;*
PROVANSA IN BURGUNDIJA, *6 dni, bus, 27.4.;*
POTEPANJE PO FRANCIJI: *Pariz-Normandija-Burgundija-Azurna obala;*
CVETOČA HOLANDIJA, *5 dni, letalo-bus 20., 27.4., letalo 24.4.* ***ŠE NEKAJ PROSTIH MEST;***
NIZOZEMSKA, *5 dni, bus, 31.3, 25.5.;*
MADRID, *4 dni, letalo, 28.4.;*
ANDALUZIJA IN MADRID, *8 dni, letalo, 25.4., 27.6.;*
BARCELONA, *4 dni, letalo, 25.3., 22.4.;*
ŠPANIJA, BUENOS DIAS *(Barcelona, Madrid, Toledo), 6 dni, letalo, 22., 27.4.;*
PORTUGALSKA Z MADEIRO, *13 dni, letalo, 6.4.;*
PRAGA, *3 dni, 10.3.;*
SPOMLADANSKI ŽUR V BUDIMPEŠTI, *3 dni, 18., 25.3.;*
POMLADNO BLATNO JEZERO, *3 dni, 8., 15., 22.4.;*
VIKEND V ISTANBULU, *4 dni, letalo, 24.3., 14., 28.4.;*
ZAHODNA TURČIJA, *8 dni, letalo, 20.3., 28.4.;*
MESEČEVA POKRAJINA KAPADOKIJA, *8 dni, letalo, 24.4., 26.6.;*
ČAR SKANDINAVIJE Z LEGOLANDOM, *letalo, junij, julij, avgust;*
LIZBONA, KOPENHAGEN-OSLO, ŠKOTSKA, IRSKA, EGIPT, IZRAEL, JORDANIJA IN SV. DEŽELA, JORDANIJA - JEMEN, POLJSKA;

POTOVANJA ZA MLADE
ITALIJA, GRČIJA, ŠPANIJA, FRANCIJA, MADŽARSKA, ČEŠKA, TUNIZIJA, KANARSKI OTOKI;

TEČAJI TUJIH JEZIKOV '94
KATALOG JE ŽE NA VOLJO
V.BRITANIJA, ZDA, IRSKA, MALTA, AVSTRIJA, NEMČIJA, ŠVICA, ITALIJA, FRANCIJA, ŠPANIJA, JAPONSKA
Izredno pestra izbira za vse starosti in različne ravni znanja. Med poletnimi počitnicami organizirani prevozi v V.Britanijo, ZDA, na Irsko in Malto.

STROKOVNA POTOVANJA
POSEBNO LETALO
CEBIT-HANNOVER *(računalništvo), 3 in 4 dni, 16., 18., 21.3.;*
INDUSTRIJSKI SEJEM-HANNOVER, *3 in 4 dni, 20., 22.4.;*
ŽELEZNINA-KOLN, *4 dni, letalo, 6.3.;*
CRUFTS DOG SHOW-BIRMINGHAM/LONDON, *5 dni, letalo, 9.3.;*
PREMIERE VISION - PARIZ, *4 dni, letalo, 11.3.;*
FIERAGRICOLA-VERONA, *2 dni, bus, 11.3.;*
KNJIŽNI SEJEM-PARIZ, *4 dni, letalo, 20.3.-**LONDON,** 5 dni, letalo, 19.3.-**PARIZ/LONDON,** 8 dni, letalo, 16.3.;*
IHM-MUNCHEN, *bus, 2 dni-12.3.; 3 dni-17.3.;*
GLASBILA-FRANKFURT, *3 dni, letalo, 18.3.;*
EXPOBOIS-PARIZ, *4 dni, letalo, 20.3.;*
FOOD & DRINK EXPO-BIRMINGHAM, *4 dni, letalo, 20.3.;*
GLASEX-BIRMINGHAM, *4 dni, letalo, 20.3.;*
IPACK-IMA-MILANO, *3 dni, bus, 24.3.;*
SAIDUE-BOLOGNA, *3 dni, bus, 24.3.;*
GRAPHITEC-PARIZ, *4 dni, letalo, 6.4.;*
LIBRO-BOLOGNA, *3 dni, bus, 7.4.;*
POHIŠTVO, NOT.OPREMA, SVETILA-MILANO, *3 dni, bus, 14.4.;*
COSMOPROF-BOLOGNA, *2 dni, bus, 23.4.; 1 dan, bus, 24.4.;*
MOBELMASSAN-STOCKHOLM *(pohištvo), 4 dni, letalo, 4.5.;*
IFSEC-BIRMINGHAM *(pož. varnost), 4 dni, letalo, 9.5.*
WORLD DIDAC-BASEL, *1,2,3 ali 4 dni, letalo, bus-letalo, letalo- bus, bus, 2. in 3.6.*

HOLIDAYS' PUB

Se bo ponovila januarska in februarska zgodba? NUJNO PREVERITE!

KOMPAS HOLIDAYS GROUP

KOMPAS *AIRTOURS®*
061/302-080, 310-193, 305-219

SMUČANJE
- ZELO UGODNA PONUDBA V RAZLIČNIH KRAJIH
KANARSKI OTOKI
- IZREDNA PRILOŽNOST, ODHOD 20.3., 7 dni, SAMO 499 DEM
DOLGA POTOVANJA:
TAJSKA, JAPONSKA, AVSTRALIJA, SINGAPUR, EGIPT, SIRIJA, MALEZIJA
POTOVANJA PO EVROPI:
RIM - 17.3. - 4 dni, 210 DEM
RIM-NEAPELJ-POMPEJI - 6.4., 27.4., 11.5., 5 dni, 255 DEM
BUDIMPEŠTA - 4.3., 25.3., 3 dni, 133 DEM
PALMA DE MALLORCA - 20.5.-23.5. in 1.6.-5.6., od 690 DEM
DANSKA - 12.5., 20.5., 2.6., 4 dni, 949 DEM
IZLETI ZA ŠOLARJE, MATURANTE IN ABSOLVENTE

Letalske vozovnice:
061 31 10 93, 061 13 14 354
Šolska in strokovna potovanja, najem avtobusov in avtomobilov: 061 1333 341
Informacije: KOMPAS AIRTOURS, Pražakova 4, tel.: 061 30 20 80 in 31 03 20, in 31 01 93

ZAHTEVAJTE PROGRAME KOMPAS AIRTOURS!!!
Letalska povezava Ljubljana-Budimpešta-Ljubljana vsako sredo in petek!!!

KAM, KAKO IN KDAJ, PO DOMOVINI IN PO SVETU

Radenska

ZDRAVILIŠČE RADENCI
110 LET

HURA, POČITNICE PRIHAJAJO!

Preživite jih v
ZDRAVILIŠČU RADENCI,
kjer smo Vam pripravili posebej:

PROGRAM ZA OTROKE:
- polni penzion
- računalniške igrice
- hotelski vrtec
- sprehodi in raziskovanje okolice
- COCKTAI PARTY z okusnimi pijačami RADENSKE
- lutkovna predstava
- tekmovanja v namiznem tenisu, keglanju
- ob ugodnih snežnih razmerah: urejena TEKAŠKA PROGA
- plavalni tečaj

PROGRAM ZA ODRASLE:
- polni penzion
- CO2 mineralna kopel
- kopanje v hotelskih bazenih
- jutranja gimnastika z joggingom
- vadba v fitness studiu
- strokovno predavanje zdravnika
- plesno-družabni večer
- svečana večerja

UGODNOSTI ZA OTROKE IN UPOKOJENCE

Informacije in rezervacije:
Hotel RADIN,
tel.: 069/65-331 in
faks: 65-054

ROYAL TURISTIČNA AGENCIJA

IZLETI ZA MATURANTE — IZLETI PO VAŠI ŽELJI

EKSKLUZIVNE CENE PRVOMAJSKIH IZLETOV

***PONOVITEV NAJLEPŠE ŠPANSKE TURE** - od Barcelone do Gibraltarja in vikend v **MADRIDU** (bus/letalo in letalo/letalo)

***Z LADJO PO DONAVI** - 4 dni od Dunaja do Budimpešte

***PARIZ** - 5 dni (letalo/bus in letalo/letalo)

***MALTA** - 4 in 8 dni (letalo/letalo)

***SKANDINAVIJA** junij/julij (letalo/bus)

***ISTANBUL** 17.3. ***LONDON** 14.4. ***PRAGA** 24.3.
***AMSTERDAM** 05.4. ***BUDIMPEŠTA** 18.3. ***RIM** 17.3.
***DUNAJ** 18.3. ***KRAKOV** 24.3. ***FIRENCE** 25.3.
***SAN MARINO - RIMINI** 26.3.

Miklošičeva 38/VI, 61000 Ljubljana, Slovenija,
telefon: 061/1320 141, int: 82/84, faks: 061/1311 074

Republika Slovenija
Ministrstvo za znanost in tehnologijo

Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje
EX KOMISIJA
objavlja začetek usposabljanja na temo
Protieksplozijska zaščita električnih naprav in instalacij
Preklicujemo zgoraj objavljeni oglas, ki je bil objavljen v časopisu Delo dne 16. 2. 1994.

12171

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

Slovenska filharmonija: **6. marca,** ob 11. uri: Nedeljske matineje – **ACADEMIA ARS MUSICAE.** Umetniški vodja: **BRIAN FINLAYSON.** Solist: **MATEJ ZUPAN,** flavta. Program: Mozart, Corelli, Mercadante, Beethoven. Pokrovitelj koncerta: **KRKA,** Novo mesto.

Informacije in prodaja vstopnic: blagajna Festivala Ljubljana, tel. 226-544 (11.–13., 18.–19. ure) ter uro pred koncertom na prizorišču.

CANKARJEV DOM

danes!

ob 19.30: KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, modri abonma I. (GD, 800, 700, 600 SIT)

ob 20. uri – Beth Henley: ZLOČINI SRCA. (ŠD, 800 SIT)

ob 20. uri: DAENS – belgijski film režiserja **Stijna Coninxa.** (LD, 400 SIT)

ob 20. uri: VEČER IZRAELSKE KULTURE. (Klub CD, brezplačne vstopnice pri blagajni CD!)

ob 19. uri: MEJE DEMOKRACIJE: DARKO ŠTRAJN – IDEOLOGIJA IDENTIFIKACIJE DRUGEGA. (V4, vabljeni!)

glasba

Petek, 4. marca, ob 20. uri: KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, modri abonma II. (GD, 800, 700, 600 SIT)

Torek, 8. 3., ob 21. uri: JAZZ '94 – ARGENTINA V CD! DINO SALUZZI FAMILY. Zasedba: **Dino Saluzzi,** bandeon; **Celso Saluzzi,** vokal, bandeon; **Felix Saluzzi,** saksofon, flavta; **Jose Saluzzi,** kitara; **Cesar Franov,** bas. (GD, 1000 SIT)

gledalisce

Petek, 4., ob 12. uri (50% popust za študente!), sobota, 19., ob 23. uri in ponedeljek, 28. 3., ob 21. uri: POMLADNO OBREDJE DAMIRJA ZLATARJA FREYA. Koprodukcija **Koreodrama Ljubljana** in **Cankarjev dom.** Glasba **Igor Stravinski.** Pokrovitelj **Ljubljanska banka d.d.** (OD, 1000 SIT)

Sobota, 5. in nedelja, 6. 3., ob 20. uri – BETONTANC: TATOVI MOKRIH ROBČKOV. Koprodukcija: **GLEJ in Cankarjev dom** – v sodelovanju s CNDC L'esquisse Angers, Francija. **Matjaž Pograjc** – režiser. Pokrovitelj – **Kompas Turizem Ljubljana.** (KD, 600 SIT, za študente in dijake 400 SIT)

film

Sobota, 5. 3., ob 20. uri: DAENS – belgijski film režiserja **Stijna Coninxa. Najuspešnejši belgijski film zadnjih let, nominiran za Oskarja '93!** (LD, 400 SIT)

IN MEMORIAM DEREK JARMAN
6. 3., ob 20. uri: EDWARD II. Režija Derek Jarman, igrajo **Tilda Swinton, Steven Waddington, Andrew Tiernan.** Ob nedavni smrti angleškega režiserja in likovnika Dereka Jarmana bomo predvajali njegov film iz leta 1992, ki tako kot večina njegovih stvaritev opozarja na položaj manjšine, na še vedno zapostavljene homoseksualce, proti čemur se je režiser boril vse svoje življenje. (LD, 400 SIT – videoprojekcija na veliko platno)

7., 8., 10., 11., 18. in 19. 3., ob 20. uri: ZGODILO SE JE ČISTO BLIZU VAS / C'est arrivee pres de chez vous. Premiera belgijskega filma – izbor s Film Art Festa. Režija **Remy Belvaux.** (LD, 400 SIT)

razstave

Do 20. 3.: JOŽE CIUHA: IZ PARIŠKEGA ATELJEJA. (Galerija CD in Sprejemna dvorana).
Do 6. 3.: Galerija Tivoli, MGLC – **RISBE.** 10.–16. ure, nedelja 10.–13. ure.

Do 10. 4.: PARS PRO FOTO – razstava modne fotografije (Mala galerija CD)
Razstave v CD so odprte vsak dan od 15. do 21. ure!

videoteka

Od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 14. ure: ogled dokumentarnih posnetkov programa CD in izposoja kaset s sodobnimi filmi in filmsko klasiko!

informacije

Center za informacije in prodajo vstopnic je odprt vsak delavnik od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 14. ure in uro pred prireditvijo. Telefon **222-815.**

LJUBLJANA Moje gledališče — KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

Sobota, 5. 3., ob 16. uri: SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE – **A. LINDGREN – V. ARHAR – ŠTIH: PIKA NOGAVIČKA.** GOSTUJE ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE – LJUBLJANA.
Predprodaja in rezervacija kot vsak dan od 9.–13. in od 16.–19. ure po tel. 1404-183.

GLEDALIŠČA

OPERA BALET
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Sobota, 5. marca, ob 19. uri – Čajkovski: **HRESTAČ,** izven, konto. Dirigent Marko Gašperšič, plešejo Alenka Ribič, N. Šilnikov, A. Barbanov, V. Vidmar, J. Kalan.

R. STRAUSS
A·R·I·A·D·N·A NA NAKSOSU
Dirigent Dieter Rossberg/Igor Švara
Režiser Lutz Hochstraate
Scenograf Rudolf Rischer
Kostumografka Susan Birke

Premiera, 12. marca, ob 19. uri. Ponedeljek, 14. marca, ob 15. uri – Čajkovski **HRESTAČ,** RAZPRODANO!
Blagajna: danes med 11. in 13. ter 17. in 19. uro, rez. po tel.: 331-950 med 9. in 10. uro.

DRAMA SNG V LJUBLJANI

Četrtek, 3. mar., ob **18.30 in 21. uri** – D. Jovanović: **ANTIGONA.** abonma DIJAŠKI 5 VEČERNI.
Sobota, 5. mar., ob 19.30 – W. Shakespeare: **KRALJ HENRIK IV.** IZVEN (KONTO).

MALA DRAMA

Četrtek, 3. mar., ob 20. uri – W. Allen: **ZAIGRAJ ŠE ENRKAT, SAM.** IZVEN (KONTO).
Petek, 4. mar., ob 20. uri – I. Torkar: **BALADA O TAŠČICI.** IZVEN (KONTO).
Sobota, 5. mar., ob 20. uri – B. Starr: **MOŠKI POD POSTELJO.** Igrata Zvezdana Mlakar in Barbara Lapajne. IZVEN (KONTO).

Blagajna je odprta ob delavnikih od 11. do 12. ure in od 18. ure do začetka večernih predstav, v soboto od 11. do 12. ure. Rezervacije ob istih urah, tel. 221-511.

MGL
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

Četrtek, 3. marca, ob 19.30 – A. Miller: SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA. Abonma MLADINSKI 4.
Petek, 4. marca, ob 19.30 – A. Miller: SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA. IZVEN in KONTO (razprodano).
SOBOTA, 5. marca, ob 19.30 – M. Camoletti: PRIDI GOLA NA VEČERJO. IZVEN in KONTO (razprodano).
NAPOVEDUJEMO ZADNJO PREDSTAVO – PETKRATNO NAGRAJENKO v ponedeljek, 7. marca, ob 19.30 – IZVEN in KONTO.
E. Flisar: **KAJ PA LEONARDO?**
Vstopnice v prodaji.

Spoštovani obiskovalci MGL!
Z veseljem ugotavljamo, da je povpraševanje po naših predstavah veliko, neučakanost gledalstva pa še večja. Vendar moramo kot repertoarno abonmajsko gledališče poleg predstav »za izven« zadostiti tudi abonmajski ponudbi (v letošnji sezoni nas čakajo še tri nove premiere). Zato sporočamo, da bomo »Kliniko Tivoli«, »Pridi gola na večerjo« in »Smrt trgovskega potnika« igrali v vseh razpoložljivih terminih v tej in tudi v prihodnji sezoni. Hvala za razumevanje.

MALA SCENA MGL

Sobota, 5. marca, ob 22. uri – G. Barylli: MEDENI MESEC. IZVEN in KONTO.
Vstopnice so v prodaji vsak dan od 10. do 12. ure ter uro pred predstavo v PIC MGL. Telefon 210-852.

Slovensko Mladinsko Gledališče Ljubljana

August Strindberg
Gospodična Julija

Četrtek, 3. marca, ob 20. uri – A. Strindberg: GOSPODIČNA JULIJA. Gostovanje v Celovcu.

TARTIF

»ŽLAHTNA KOMEDIJA« leta 1993
Četrtek, 3. marca, ob 19.30
Petek, 4. marca, ob 19.30
A. A. Rozman: TARTIF. Režija: Vito Taufer. Za IZVEN in KONTO.
»...igralci od publike spulili aplavz so gromoglasni. Buren in mogočen. In iskren.« (Slovenske novice)
Prodaja in rezervacija vstopnic v Galeriji SMG na Trgu franc. revolucije 5 med 10. in 12. uro ter med 15.30 in 17.30, telefon 125-33-12, na dan predstave pa tudi uro pred začetkom pri blagajni gledališča.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

ČETRTEK, 3. marca, ob 17. uri – S. Makarovič: SAPRAMIŠKA. IZVEN.
SOBOTA, 5. marca, ob 11. in 17. uri – E. Fritz: GROFIČ PRAŠIČ. IZVEN.
Gledališka blagajna: danes od 11. do 12. in uro pred predstavo. Inf. ob istem času po tel. 314-962.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

LJUBLJANA, Krekov trg 2
Četrtek, 3. marca, ob 17. uri – P. Ustinov: KOMAJ DO SREDNJIH VEJ. Abonma red U in IZVEN.
Petek, 4. marca, ob 19.30 – P. Ustinov: KOMAJ DO SREDNJIH VEJ. Abonma red A in IZVEN.
Nedelja, 6. marca, ob 16. uri – A. Lindgren – V. Arhar-Štih: PIKA NOGAVIČKA. IZVEN.
Prodaja vstopnic dan pred dnevom predstave od 17. do 19. ure, na dan predstave pa dve uri pred predstavo. Rezervacije po telefonu 312-860.

GLEJ

NEURODANCER

GRAPEFRUIT COMPANY gostuje v četrtek, 3. marca s predstavo NEURODANCER v Theatre de La Chiliere iz Ciotata v južni Franciji

GLEDALIŠČE ANE MONRO

VARIETE impro iger jutri ob 21. uri **v KUD France Prešeren.**

KOREODRAMA LJUBLJANA

v koprodukciji s Cankarjevim domom
IZJEMOMA: v petek, 4. marca, ob 12. uri
Za študente 50% popusta!!!

pomladno obredje
damirja zlatarja freya

Glasba: Igor Stravinski
»Freyevo pomladno obredje je magično... Dvigne se do takšne intenzivnosti, da človeku zastaja dih... Edinstveno doživetje, nekaj popolnoma posebnega, in želim, da bi ga vsakdo videl.« Rapa Šuklje, Oči kritike
Ponovitve: sobota, 19. 3., ob 23. uri in ponedeljek, 28. 3., ob 21. uri.
Generalni sponzor: Ljubljanska banka d.d.
(Ovalna dvorana CD, 1000 SIT)

v koprodukciji s Cankarjevim domom
TOKRAT IN NIKOLI VEČ V LJUBLJANI
ENKRATNI POLNOČNI DOGODEK
V četrtek, 10. marca 1994, ob 24. uri

SOLZNA MARIJA SIRAKUŠKA
DAMIR ZLATAR FREY

krstna koncertna izvedba
Glasba: **MITJA VRHOVNIK SMREKAR**
Poje: **JOSIPA LISAC**
V glavnih vlogah:
Erik: **BORIS OSTAN**
Agneza: **JOŽICA AVBELJ**
Agata: **NIKA JUVAN KALAN**
Martin: **RADKO POLIČ**
»Avtor«: **IGOR SAMOBOR**
(Štihova dvorana CD, 1000 SIT)
Vstopnice za obe predstavi so na voljo pri blagajni Cankarjevega doma.

SLOVENSKO KOMORNO GLEDALIŠČE

Vodnikova domačija
Vodnikova 65
Četrtek, 3. marca, ob 19.30 – E. Flisar: TRISTAN IN IZOLDA, igra o ljubezni in smrti.
Nedelja, 6. marca, ob 20. uri – E. Flisar: JUTRI BO LEPŠE, tragikomedija.
Ponedeljek, 7. marca, ob 19.30 – E. Flisar: TRISTAN IN IZOLDA, igra o ljubezni in smrti
Rezervacije po telefonu 1593 395.
Vstopnice naprodaj tudi uro pred predstavo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR

DRAMA
SNG MARIBOR

Drama SNG Maribor predstavlja BRANE ŠTURBEJ, MATJAŽ TRIBUŠON, KSENIJA MIŠIČ, RADKO POLIČ, LIVIO BADURINA, MILENA MUHIČ, PETER TERNOVŠEK, SONJA BLAŽ, ANICA SIVEC, RADOŠ BOLČINA, IRENA MIHELIČ, ANICA KUMER, IVO LESKOVEC, ZVONKO FUNDA, FRANCI GABROVŠEK, NATAŠA SIRK, IVICA KNEZ, ALJOŠA REBOLJ, ALENKA CILENŠEK, IRENA VARGA, LIDIJA SIMONIČ, JOSIPINA BABIČ in Dante balet
v božanski zgodbi o peklenskih mehanizmih, misterijih očiščevanja in rajskih arhipelagih novih ljubezni
LA DIVINA COMMEDIA
pesnika Danteja Alighierija, dramatika Nenada Prokića in režiserja TOMAŽA PANDURJA
INFERNO, petek, 4. 3., ob 18. uri
PURGATORIO, sobota, 5. 3., ob 20. uri
PARADISO, nedelja, 6. 3., ob 21. uri
ZA IZVEN.

OPERA BALET
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR

Četrtek, 3. marca, ob 19.30 – Stein–Bock–Harvick: GOSLAČ NA STREHI. Dirigent: Simon Robinson. Režiser: Vlado Štefanič. ZA ABONENTE IN IZVEN.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

August Strindberg
Oče

Družinska drama, polna brezkompromisnih in krutih spopadov znotraj tistih odnosov, ki so nekoč obetali pravo ljubezen in družinsko srečo. Režiser Dušan Mlakar.
Igrajo: Bine Matoh, Teja Glažar, Marjanca Krošl k. g., Barbara Babič k. g., Milan Vodopivec, Ivo Baričič, Rastko Krošl.
Predstave bodo za red premiera zeleni v četrtek, 3. marca, za red premiera modri v petek, 4. marca, za red sobota zeleni v soboto, 5. marca, za red nedelja v nedeljo, 6. marca 1994. Vse predstave bodo ob 20. uri v Solkanu, razen v nedeljo ob 17. uri tudi za izven.
Generalni pokrovitelj HIT Nova Gorica.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Matija Logar
DOSJE
Petek, 4. marca, ob 19.30
za abonma PETEK 2, konto
in IZVEN.
Pokrovitelj sezone: MERKUR KRANJ.

Kino

KINOTEKA: franc.-kanadski barvni VOJNA ZA OGENJ (LA GUERRE DE FEU), 1982. Rež.: Jean-Jacques Annaud. Gl. vl.: Everett McGill, Ron Perlman, Gary Schwartz. Ob 18. in 20. uri.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KOMPAS: (Miklošičeva c. 38) ob 17., 19.15., 21.30. PRAVA STVAR (TRUE ROMANCE), akcijska »črna« komedija. **R: Tony Scot.** I: Christian Slater, Patricia Arquette, Gary Odlman, Brad Pitt.
KOMUNA: 10. matineja: DENIS POKORA (DENNIS THE MENACE), družinska komedija. Ob 16.30., 19., 21.30. POPOLN SVET (A PERFECT WORLD), drama. R: Clint Eastwood. **I: Kevin Costner, Clint Eastwood, T. J. Lowther, Laura Dern.**
UNION: ob 16., 18., uri DENIS POKORA (DENNIS THE MENACE), družinska komedija. R: Nick Castle. I: Walter Matthau, Mason Gable, Joan Plowright. ZADNJIČ! **DENIS SE JUTRI SELI V BEŽIGRAD! Ob 20.30, PREMIERA; GOSPA DOUBTFIRE – OČKA V KRILU**

G·A·M·A MM

(MRS. DOUBTFIRE), družinska komedija – evropska in ameriška uspešnica. R: Chris Columbus. **I: Robin Williams, Sally Field,** Pierce Brosnan. **VABLJENI TUDI NA »malo olimpiado« pogumnih in hitrih očkov s showom Saša HRIBARJA!**
MINI: ob 16.30., 18.45., 21. uri NA OGNJENI ČRTI (IN THE LINE OF FIRE), akcijski thriller. R: Wolfgang Petersen. I: Clint Eastwood, John Malkovich (nominacija oskar 94 za stransko vlogo!), Rene Russo. **ZADNJIČ! PRIHAJA NESKONČEN DAN!**
VIČ: ob 17., 19., 21. uri NESKONČEN DAN (GROUNDHOG DAY), romantična komedija. R: Harold Ramis. I: Bill Murray, Andie McDowell. ZADNJIČ! **TEKMA ZA OSKARJE SE ZAČENJA – PRIHAJA: V IMENU OČETA s 7 nominacijami!**
BEŽIGRAD: ob 16., 18.15., 20.30 UNIČEVALEC (DEMOLITION MAN), Z/F akcijska komedija. R: Marco Brambila. I: Sylvester Stallone, Wesley Snipes. Sandra Bullock. **Jutri se mu na prvih dveh predstavah pridruži DENIS POKORA!**
ŠIŠKA: ob 16., 18., 20. uri PRI ADDAMSOVIH 2 (ADDAMS FAMILY VALUES), črna družinska komedija. R: Barry Sonnenfeld. I: Anjelica Huston, Raul Julia in najnovejši družinski prirastek! (nominacija oskar 94 za scenografijo!) **FILM SE IZTEKA!**
TRIGLAV: ob 18., 20.30 POPOLN SVET (A PERFECT WORLD), drama. R: Clint Eastwood. **I. Kevin Costner, Clint Eastwood, T. J. Lowther, Laura Dern.**
MOJCA: ob 16., in 18. uri ALADIN (Aladdin), celovečerna glasbena risanka, DOBITNIK 3 OSKARJEV ZA GLASBO iz studiov Walta Disneyja! ALADIN SE POČASI POSLAVLJA!
DVOR: ob **16.30, 18.45 in 21. uri GOSPA DOUBTFIRE – OČKA V KRILU** (MRS. DOUBTFIRE), družinska: komedija – evropska in ameriška uspešnica. R: Chris Columbus. I: Robin Williams, Sally Field, Pierce Brosnan.
DOMŽALE: ob 18.15., 20.30 PREMIERA: GOSPA DOUBTFIRE – OČKA V KRILU (MRS. DOUBTFIRE), družinska komedija – evropska in ameriška uspešnica. R: Chris Columbus. **I: Robin Williams, Sally Field,** Pierce Brosnan.
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo!

Celje

UNION: amer. drama POPOLN SVET, ob 15.30 in 18. uri.
PREMIERA ob 20.30: amer. kom. MRS. DOUBTFIRE – OČKA V KRILU!
MALI UNION: ciklus OSKAR PRED OSKARJEM – amer. humorisitčna melodrama VONJ PO ŽENSKI, ob 20. uri. ZADNJIČ.
METROPOL: POČ. MATINEJA: amer. črna kom. ADDAMSOVI 2, ob 10. uri. (Jutri: OČKA V KRILU)
METROPOL: amer. druž. kom. DENIS POKORA, ob 16., 18. in 20. uri.
OD JUTRI predpremierno prikazovanje filma V IMENU OČETA!

Maribor

GLEDALIŠČE: ob 16. uri druž. kom. DENIS POKORA.
Ob 18. in 20.30 amer. drama POPOLN SVET. Zaradi dolžine filma spremenjene ure začetkov predstav!
PARTIZAN: ob 16., 18.15 in 20.30 amer. kom. OČKA V KRILU.
UNION: ob 17.30 druž. kom. DENIS POKORA.
OSKARJI 93
Ob 20. uri amer. sodna drama ZADNJI DOBRI MOŽJE.
UDARNIK: ob 18.15 akcij. film UNIČEVALEC.
ART PREMIERA! Ob 20.30 drama ZEMLJEVID ČLOVEŠKEGA SRCA. Samo do 10. marca!
ŠKOFJA LOKA: amer. TATOVI TELES, ob 20., uri.
CENTER – KRANJ: amer. akcij. kom. DRIBLERJA POD KOŠEM, ob 10. in 16. uri.
Amer. kom. GOSPA DOUBTFIRE, ob 18. uri.
Amer. kom. FILMSKO GLEDALIŠČE: GOSPA DOUBTFIRE, ob 20. uri.
STORŽIČ – KRANJ: amer. akcij. drama POPOLN SVET, ob 17.30 in 20. uri.
ŽELEZAR – JESENICE: amer. kom. NAPIHNJENCI 2, ob 16. uri.
Amer. črna kom. PRI ADAMSOVIH 2, ob 18. in 20. uri.
BLED: amer. NA OGNJENI ČRTI, ob 20. uri.
ZAGORJE: amer. TATOVI TELES, ob 19. uri.
TRBOVLJE: amer. TRIJE MUŠKETIRJI, ob 17. in 19. uri.
HRASTNIK: amer. SMRTONOSNO OROŽJE, ob 19. uri.
NOVO MESTO: amer. MRS. DOUBTFIRE, ob 16., 18. in 20. uri.
SLOVENJ GRADEC: amer. ALADIN, ob 16. uri.
Amer. DAVE, ob 18. in 20. uri.
MURSKA SOBOTA: amer. SUPER MOŠTVO, ob 17. in 19. uri.
GORNJA RADGONA: amer. TRIJE MUŠKETIRJI, ob 15.30 in 17.30.
Amer. RED ROCK WEST, ob 19.30.

STIKOVA VROČA LINIJA

Z V E D E L I V Č E R A J – V E L J A D A N E S!

Naročila za objavo oglasov v STIKOVI VROČI LINIJI sprejemamo po telefonu (061) 13-13-201, faks 13-10-169 in na naslov DELO STIK, Ljubljana, Dunajska 5, od 8. do 13. ure za objavo za naslednji dan.

ZX – ZMAGOVALEC XANTIA – SANTA	Imate namen kupiti nov avto? v CIMOSU Vam nudimo široko paleto temperamentnih CITROËN-ov, ki Vam bodo zvesto služili. Izbirate lahko med zapeljivim AX-om, zmagovalnim ZX-om in božansko XANTIO. Vzemite si čas in stopite do Cimosovih salonov v: – KOPRU, Ulica 15. maja 18, tel. 066/32-060, – LJUBLJANI, Dalmatinova 4, tel. 061/312-250 in – NOVI GORICI, Rejčeva 20, tel. 065/28-178, kjer Vam bomo pobliže predstavili vozilo, ki Vas zanima. Dobava vozil takoj! Za kupce vozil ZX pa še posebno presenečenje!
PC RAČUNALNIKI NA OBROKE !!!	PC **KT Technology,** NOTEBOOK **TOSHIBA,** tiskalniki EPSON, HP, telefaksi PANASONIC...**KREDITI! STENTOR,** 061/159-42-27, 159-43-67
RAČUNALNIŠKA	**USPOSABLJANJA, ISA – Teh. park Instituta J. Stefan: 123-12-99.**
ZVEZA LJUDSKIH UNIVERZ SLOVENIJE, Stegne 21 c, Ljubljana	**MEDNARODNI ICC IZPITI IZ TUJIH JEZIKOV; zadnji roki za prijavo: angleščina 3 st. 29. marec, poslovna angleščina 23. marec, angleščina za hotelske in gostinske storitve 9. marec, tehnična angleščina 29. marec.** Priprave organizira CPI Cene Štupar Ljubljana in Ljudska univerza Maribor. Inf. in prijave tel. 061/159-77-16.
SAVNA KLUB BREZA Lepodvorska 13, Lj.	vam nudi savno, ročno masažo in sončenje **z najsodobnejšim solarijem nemške firme ERGOLINE.** Rezervacije in inf. po tel. 061/319-713.
SRC d.o.o., 265–882	**AVTORIZIRANI IZOBRAŽEVALNI CENTER** Lotus Microsoft WordStar
RENAULT 19	4 in 5 vrat, **DOBAVA TAKOJ! ABC d.o.o. Renault,** Nova Gorica 065/27-012, Ajdovščina 065/61-110.
...NOVO... INDUSTRIJAIMPORT ..KREDITI..	Krediti na **48 MESECEV** za vsa vozila **S U B A R U** in **R O V E R** s pologom ali brez ... **TO PA ŠE NI VSE !!** Znižana cena za **SUBARU VIVIO**, pogon na štiri kolesa – **17.900 DEM**, namesto 20.800 DEM. Pokličite ali obiščite nas: **Industrijaimport**, Ljubljana, Dunajska 8, tel. 061/325-788, 314-752, 13-16-086, 13-15-217.
NOVO! B U R D A INF. 061/341-669	**BURDA–Moda za malčke (Kleinkindermode),** Pomlad/poletje – prvič v celoti v slovenščini. **Redna BURDA** s prilogo–odslej 30% več krojev. V prodaji tudi: Unser Baby, Baby–Maschen, Verena-Kinder, Ostern/Frühling
UNIVERSITY OF CAMBRIDGE EXAMINATIONS Junij 1994	**Preliminary English Test, First Certificate in English, Certificate in Advanced English, Certificate of Proficiency in English.** Informacije in prijave na izpite od 28.2. do 4.3.'94: The British Council Slovenia, Štefanova 1/III, Ljubljana, tel. 1259-292.
Po RENAULT v KALAN TRADE Medvode	Cenjene kupce obveščamo, da imamo na zalogi vozila R5 five, Clio, R 19 in Twingo, **OB VSAKEM NAKUPU PRIJETNO PRESENEČENJE.** Tel./fax 061/611-022. Del. čas od 8.–17. ure.
LJUBLJANSKA BANKA SPLOŠNA BANKA VELENJE, d.d.	Smo edina banka, ki takoj odobrimo **gotovinske potrošniške kredite** z odplačilom do dveh let vsem državljanom Slovenije. Izpolnjevati morate samo pogoj kreditne sposobnosti. Pokličite nas in se prepričajte! Tel. inf.: 063/854-251, int. 243 in 289, 831-730 ter 881-132.
PC 386 in 486	**UGODNO!! TISKALNIKI, RAČ. KOMPONENTE! BOcom, 061/261-923**
ORIGINALNA JAEGER MOZAIK BARVA	v 25 barvah za najcenejšo in najtrajnejšo obnovo sten v pisarnah, lokalih, hodnikih, stopniščih - stalno na zalogi. Posodimo tudi napravo za brizganje in poučimo o postopku. Slovenijales–Kemija d.o.o., Dunajska 22, 513/V, 061/1319-266, int. 31-14, od 7.–15. ure, razen sobote
BOHINJ OAZA ALP SPOMLADANSKI SMUKI NAPROTI	Za stare in nove prijatelje SMUČARSKI PAKETI PO IZBIRI: 3 dni - 163 DEM, 5 dni - 259 DEM, 7 dni - 353 DEM; SMUČANJE NA VOGLU - bivanje v Kompas hotelu (polpenz., smuč. karta, TT). Inf.–rez.: Kompas–Hotel Bohinj, t.064/723-471, f.064/723-161
AKCIJA 1000 ŠKOD	Izmed prvih 1000 kupcev avtomobilov Škoda v prvem četrtletju bo izžreban srečni kupec, ki bo dobil še eno vozilo Škoda Favorit – Silver line. Vsem kupcem pa poklanja Avtomerkur še enoletno brezplačno servisiranje. Obiščite nas v prodajnem salonu v Ljubljani, Samova 14, tel. 061/30-30-66, 31-61-59.
PC 386 in 486	ter tiskalniki po ugodnih cenah. **AICOM d.o.o.**, tel. 061/268-783.
DOMUS, Slovenska 17 od 2. – 8. marca 10.–13. ure 16.–19. ure	V okviru razstave **VRT SPOMLADI** Vas vabimo ob 17. uri na predavanje g. Šegule o vrtičkasti univerzi. Danes ima informativni dan Salon ratan pohištva AKAJ, jutri pa SAMEX d.o.o. iz Horjula in ZAPE d.o.o. iz Ljubljane.
ESTA d.o.o. tel. 061/26-50-72	Uvoz, **montaža** in servis **gorilnikov OLIYMP** ter **plinskih** kombiniranih grelnikov **SAUNIER DUVAL** in **DE DIETRICH. Kredit** 12 mesecev.
RENAULT – RUFAC UGODNE CENE!	Takojšnja dobava za R5, Twingo in Clio, R19. Kredit – leasing. »Staro za novo«. Za vsakega kupca darilo. Tel. 061/854-042, 854-666.
GARAŽNA VRATA N O R M S T A H L	Vrhunska kakovost, različne izvedbe vrste oblog, motorni pogoni, do 10 let garancije. **SEZAMY,** tel. 063/411-042.
NEMŠČINA ANGLEŠČINA	**ALPHA d.o.o. vpisuje odrasle in mladino v intenzivne, začetne in nadaljevalne tečaje v Mostah. Vpis: tel. 061/446-491, od 8.–16. ure**
TEČAJ ROČNEGA OBLIKOVANJA GLINE	Začetek 32-urnega tečaja je v ponedeljek, 14.3.94 Prijave in inf. CDI Univerzum, Grošljeva 4, Lj., tel. 061/159-95-93, 159-93-62.
STROJEPISNI TEČAJ	tudi na računalnikih se začne 7.3. pri DSSA–061/314-937, Resljeva 40
AKCIJSKA PRODAJA ARMATUR ARMAL IN UNITAS	**POPUST DO 30%** na tov. ceno. Ugodno ostali material za vodo, centralno, elektroinstalacije in keram. ploščice nudi trg. **TAPRO,** Lj., Celovška 280 (pri Dekorativni), tel. 1599-801/7–19 h, sob. 8–13 h.
NORVEŠKA SKANDINAVIJA	Lillehammer, fjordi, ledeniki, rafting,..., 16.6., 18 dni, 1.130 DEM Nordkapp, 8.7. in 5.8., 24 dni, od 1.270–1.590 DEM, bus, bungalovi Predstavitev poti z diapozitivi - INTEND d.o.o., 061/483-885 (Janez)
ANGLEŠČINA NEMŠČINA	**PREMAGOVANJE OVIR PRI UČENJU Z METODO SUGESTOPEDIJE** Vabljeni v 40-urni začetni tečaj – začetek 10.3.'94! Informacije: CPI CENE ŠTUPAR LJUBLJANA, tel. 317-487, 13-27-223
ELEKTROTEHNA ELZAS p.o. Šmartinska c. 152 Hala 6/1, Ljubljana	**PANASONIC** Panafaxi UF – profesionalnega razreda, izredno hitri, z možnostjo pošiljanja v cenejši tarifi brez vaše prisotnosti, atest RUT–a, servis PTT, tudi staro za novo ali leasing. **Tel. 061/185-26-79, fax 061/185-26-78.**
CEBIT 94 –	sejem računalništva, **HANNOVER, POSEBNA LETALA:** 3 dni–16.marec, 4 dni–18.marec; **ALPE ADRIA TOURISM**, Kopališka 4, Ljubljana, tel. 061/1264-224, 332-614, fax 1252-332.
EKSOTIČNA TAJSKA	15-dnevno potovanje samo 960 USD, odh. 26.4. Enzo d.o.o., 061/273-580
SAMO EN OBRAZ IMAMO IN ENO TELO	Obiščite nas in pomagali vam bomo do lepote in zdravja! **STUDIO VITA, Mestni trg 6, Lj., 061/12-51-341. Vljudno vabljeni!**

OBVESTILA

DISKOTEKA TURIST

V četrtek, 3. 3., ob 23. uri nastopa skupina MILADOJKA YOUNEED.
V petek 4. 3. nastopa SANDI s hitom: »Ljubav za sve«. Vabljeni!

BABILON

NOCOJ NASTOPA S SVOJIMI NOVIMI USPEŠNICAMI BORIS NOVKOVIĆ.
VSTOPNINA!
VSAK DAN OD 22. – 23. ure HAPPY HOUR Z WHISKYJEM HANKEY BANNISTER – ZASTOPA PODJETJE KOMPAS MAGISTRAT – IN SOKOVI GRANINI PODJETJE REKIR.
ZA ČETRTEK, 10. marca, NAJAVLJAMO NASTOP OLIVERJA DRAGOJEVIĆA.

club KANU

GOSPE IN GOSPODIČNE, OB VAŠEM PRAZNIKU VAM JE KLUB KANU V ČETRTEK, 3. marca, ob 22. uri PRIPRAVIL NASTOP AMERIŠKE MANSTRIP SKUPINE. MED PROGRAMOM JE VSTOP SAMO ZA VAS.

JENKO
PLESNA ŠOLA

vabi k vpisu v plesne tečaje:
začetni: 6. 3., ob 19.30; 8. 3., ob 19. uri; 16. 3., ob 20.30;
nadaljev.: 13. 3., ob 18. uri;
Začetni za starejše od 30 let: 5. 3., ob 20.30 **in nadaljev.:** 14. 3., ob 18.30.
Vpis: vsak dan od 11. do 13. in od 16. do 19. ure, tel 32 00 42!

DNEVNIK »DELO« IZDAJA ČZP DELO, D.O.O. ● USTANOVITELJ DELO, D.O.O. ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 5, TELEFON N. C. 13-18-255, ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● SLO DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK DRUŽBENO PODJETJE DELO – TISK ČASOPISOV IN REVIJ, P. O. LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 5 ● NAROČNINA TEL. 13-18-255, 13-29-320, 13-14-226, 13-19-055, 13-15-315, FAX 13-12-163. **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 061/318-880, LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 5, ZA OBALO TEL. 066/38-603, ZA CELJSKO TEL. 063/441-144, int. 226, ZA GORIŠKO TEL. 065/25-323, ZA ZASAVJE TEL. 061/884-527, ZA DOLENJSKO TEL. 061/318-880, ZA GORENJSKO TEL. 064/216-824, ZA MARIBORSKO TEL. 062/26-245, ZA POMURJE 069/32-566** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 50,00 TOLARJEV, ČETRTKOVA ŠTEVILKA 55, PETKOVA IN SOBOTNA PA 60,00 TOLARJEV ● **NAROČNINA ZA MAREC** 1994 JE 1.455,00 TOLARJEV, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 1.309,00 TOLARJEV ● ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČZP DELO, D.O.O., ŠT. 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO JE 733 DEM (ZA LETALSKO DOSTAVO DODATNO ZARAČUNAVAMO PO TARIFI) ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB. ŠT. 50100-620-133-27620-27820/3 ● NOVO – ZA LJUBLJANO: MESEČNA NAROČNINA VEČERNEGA DELA ZA MAREC JE 1.482,00 SIT ● NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● DELO STIK – OGLASNO TRŽENJE, TEL. 318-570, OGLASNA KOMERCIALA, TEL. 13-33-317, FAX. 302-414, DUNAJSKA 5, VI. NADSTR. PRIZIDKA ● MALI OGLASI: SPREJEM PO TEL. 13-36-266 ALI OSEBNO NA OKENCU DUNAJSKA 5, ŠUBIČEVA 1 ● OSMRTNICE: OD PONEDELJKA DO PETKA DO 16. URE OSEBNO NA OKENCU DUNAJSKA 5 IN ŠUBIČEVA 1, TELEFAKS 13-10-169, OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA, DUNAJSKA 5, ALI PO TELEFONU 13-18-255, 13-19-055, 13-15-315 ● **NA PODLAGI ZAKONA O PROMETNEM DAVKU (UR. LIST RS, ŠT. 4/92) IN MNENJA MINISTRSTVA ZA INFORMIRANJE (ŠT. 23/92), Z DNE 30. 1. 1992 SODI ČASOPIS MED PROIZVODE INFORMATIVNE NARAVE PO 13. TOČKI TARIFNE ŠTEVILKE 3, ZA KATERE SE PLAČUJE 5-ODSTOTNI DAVEK OD PROMETA PROIZVODOV.**

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS SLO DELO 31-255, TELEFAKS 13-34-032.

Pogovor s pesnico in pisateljico

»Želim si, da bi bilo v meni še veliko žensk«

Berta Bojetu je s svojim romanom »Filio ni doma« dokaj razburila slovensko bralsko občinstvo. Kako bo po izidu njenega novega romana, ki je nastajal v tujini in je zdaj pred izidom. Sicer pa »Izrael ni tujina, je prelep in prenežen . . .«

Kot igralka, pesnica in pisateljica nisi običajna ženska. Tvoja podoba je nezdružljiva s tradicionalno podobo slovenske žene, matere . . . in vendar si (bila) tudi to. Si se morala za svoje posebno mesto v svetu umetniške ustvarjalnosti zelo boriti? — V nekem intervjuju si omenjala tudi svoje nevključevanje v nekdanji »mariborski literarni krog«. Se prišteваš h kaki literarni generaciji, k določenim vplivom časa?

Nisem običajna ženska? Morda res ne, bi morala reči po premisleku. Zelo zgodaj, že kar na samem začetku, bi me lahko pogoltnila okolica s svojimi zahtevami, ki se nikakor niso ujemale z mojimi predstavami o načinu prihajajočega življenja, ki je zdaj že v drugi polovici — in sijajno je vedeti, da se takrat nisem zmotila. Nevarna izbira; lahko bi bila pogubna, če bi ne bilo dovolj moči. Upreti se ustaljenim normam o tem, kakšna mora biti ženska, da je upoštevana in spoštovana, in da je tako na varnem, je bilo noro, je bilo predrzno, saj so na vsakem, na vsekem koraku stale ovire, žalitve, zanikanja. Od vsega začetka je bilo jasno, da samo čist, delaven in načrtov poln človek lahko stopi proti taki množici. Bilo je določeno v meni, da sem takoj srečala svoje literarne prijatelje, in v Mariboru jih takrat ni bilo malo. Sijajni fantje! Takrat in danes. Pa ne zato, ker bi bila nenevarna. Bili so in ostali so poštenjaki in jaz nimam slabe besede ne za tiste literarne čase, ne za njih. Tudi danes, ko

Berta Bojetu

sem v primerjavi s tistimi zgodnjimi časi že avtor, moram reči, da so do mene prav taki. Tu in tam morda začutim razne pomisleke, da bi bilo morda bolje, če pisanje pustim, in kakor da bi mi kdo od nekih moških iz tistih časov hotel reči, da sem pozabila, kje je moje mesto. Tako malo je tega, da je morda odveč, da sem to sploh omenila, če govorim o Mariboru. Kakor je slastna misel o preteklem, tako je treba reči, da je bilo tudi hudo, in vendar sem ostala na tej poti »svobode«, si jo ohranila, v njej trpela več kot »običajne ženske«, kakor se jim v tem konceptu zdaj reče, in nikoli se nisem pritožila nad odločitvijo. Bila sem srečnejša v tej izbiri, kot bi bila v kakšni drugi. Ta »nenavadna« pot pa je prinesla kasneje tudi »moške pesnike, pisatelje, umetnike«, mlade, prepolne sebe, in moram reči, da mi do prve zbirke niso delali težav. Šele potem sem jih slišala tu in tam reči: »Sijajna baba si, samo ne reci, da pišeš.« Ni me zmotilo. Stvari so se zgodile mimo njih. Bili so strogi do mene, do moje literature, in še so. V teh prostorih živijo moški, ki so cepljeni zoper »žensko literaturo«, zoper mene, čeprav se ne želim izpostavljati. Zoper vse nas? Zakaj? Pomislim na prvega Kresnika. Na dogodke okrog podelitve. Ko je izšel Kovačičev roman tisto pomlad, sem vedela, da je nagrada njegova. Nisem se pridružila razpravam in podelitvi, ker bi kaj pričakovala. Toda na spremljajočem simpoziju o sodobnem romanu je bil pogovor o ženski literaturi izključen, tako tudi o mojem romanu Filio ni doma, kaj šele naše mnenje o njej. Ogroženost?! Vsekakor smešno. Stisne jih tam doli resnica neusmiljene ženske pravice, da jih pogleda, jih prepozna, določi, vidi skoznje. Še bi rada dodala: To ni bil edini tak primer, in dokler ne bomo pokazale na znane osebe, bomo ostajale zunaj teh, mnogokrat zatohlih, moških odločitev. Kar naj bodo v njih. Jaz imam svoje bralce in oni mene. Če samo pomislim, kako poniglavo je, da oče, ki je predsednik neke komisije, določi svojo hčer za nagrajenko! Je to svet, o katerem človek ne bi pisal? Saj mora! Zaman je misel, da se bomo kmalu izvlekle iz obroča, v katerega je civilizacija vpela žensko. Iz njega sem postavila odločitve že davno, zato mi je vseeno. Moja pot je samo ena. K sebi sami, tudi za druge.

Če se prišteваm h generaciji? Se, toda mar nimam v sebi generacij, ki mi pripovedujejo same o sebi? Vse je tako brezčasno, zame v teh rečeh, seveda. V umetnosti. Nič ne ustavi dobrega dela. Vse zunanje je samo pokazati, posedovati. Mimo tega živim, ne utegnem. Je samo udobnost prijateljev, tišina dela in če je to moja generacija, potem se prištevam k njej. Ne more mi blizu dejstvo, da so redke ženske nagrajene, intervjuvane. Vse se pokaže, »skaže«, pravim jaz. Ne odločajo oni, ne jaz, kaj od premnoge slovenske literature bo preživelo nas same.

Biti umetnik pomeni biti tudi velik individualist. Si ti taka že od nekdaj? Kakšen je tvoj odnos do soljudi, do množice, do kolegov in kolegic, pisateljskih, igralskih . . .?

Besede umetnik dolgo nisem uporabljala, ker sem verjela v njeno zlorabljanje. Tudi zdaj jo redko izgovarjam; če naj bi pomenilo biti individualist tudi to, potem to sem. Vse moje življenje je hoja tega. Naj mi odpustijo vsi bližnji! Težko je z nami, a ne gre drugače. Rada imam ljudi, posebno one, ki so na neki način nesrečni, ljudi kar počez. Kolege da in ne, počez ja, posamezne pa kakor kdaj. Težki smo, tudi igralci. Zaradi občutljivosti in zato lažje berljivosti krivic, packarij, ki so nas zaznamovale? Ja, imam jih rada.

Ali po tvojem t. i. ženska literatura obstaja? Ali obstajata ženska in moška perspektiva? Ali obstaja na primer »ženska govorica o ljubezni« in posledično torej tudi »ženska literarna pisava«?

Seveda obstajajo ženske in moške občutljivosti, ker so pogojene z biološkim ustrojem. Tako imamo tudi literaturo, ki jo pišeta ali moški ali ženska, in ki se razlikuje, nikakor pa ni nujno, da je literatura zato, ker jo je napisala ženska, slabša. Saj vemo, dokazano je, in moški te reči neradi slišijo, da so ženski možgani v različnih okoliščinah odraščanja lahko »narejeni« za drugačne, druge usmeritve, niso pa manjši, manj aktivni; nasprotno. Ve se, da je corpus collosum, del možgan, ki veže obe polovici, večji pri ženski, in da je splenium, ki prenaša podatke, ativnejši, in da ženska v življenju uporablja vedno obe polovici, kar deluje pri moškem v manjši meri. Še bi lahko naštevala podatke, ki niso izmišljotina feministk ali podobnih, temveč so znanstveno potrjeni. O prejšnjem samo še to: »ženska skrivnost«, kakor radi imenujemo žensko intuicijo, je v resnici to, da sta možganski polovici pri ženski bolje povezani ter da istočasno in globlje sprejemata več podatkov. Za temi podatki naj pobrskajo moški, ki ženske ne sprejemajo kot enakovredne, pobrskajo naj po kakšnih sodobnih raziskav. Poznam pametne moške in neumne ženske, pa tudi obratno. Vračam se k »ženski literaturi«; vse je narobe, če je izraz izrečen z zanikanjem literature. Literatura je dobra ali slaba, samo to. Spol znotraj nje nima veljave. Velja pa, vsaj pri nas, pravica vladajočega. Na »oblast« sem občutljiva, zlasti na tako v neumnih, nemarnih rokah. In literarna oblast je v rokah moških. Neumnih? Pametnih? Mnogokrat obojih. Verjamem pa, da jih je vedno več, ki vedo, da pisateljice nismo njihove tekmice in da rade delamo. Ženska in moška perspektiva? Moški z žensko ne komunicirajo, čeprav si ona tega najbolj želi, temveč jo potrebujejo. Zaradi spolnih razlik je kmalu konec medenih tednov. Moški zelo kmalu doživijo seksualno dolgočasje. Hitijo za spremembami, podajajo se v nova osvajanja in iskanja priložnosti za razsipanje semena, kar je v njihovi naravi, se ve. Moški je nujno zapisan promiskuiteti, že tisočletja ni nič drugače, pa tudi mladi danes razmišljajo enako. Vse je vstavljeno v računalnik, ki se imenuje možgani. Moški si želi seksualnih sprememb, kar naprej novih in novih skušenj, in dan »navadnega moškega« je poln sanjarjenj na to temo. Hormoni so skoraj edini tajni notranji nemir, ki so mu moški podrejeni. Tako pač je, čeprav moram reči, da o tem ne govorim z razočaranjem, jezo. Dolga leta sem potrebovala, da jih zdaj vidim, vsaj malo, in z vsem sem zadovoljna, pa ne zato, ker bi rekli stari, da se tako ne da nič spremeniti, tako je bilo in tako bo ostalo za vse večne čase. Vsaj naše. Govorim zato, da bi se bolje razumeli, ker če vemo, da je ženska željna pogovora, nežnosti, ognjišča, da si želi, da bi se ji moški odprl, pokazal svoj svet in ga delil z njo, da je romantična in da se želi potepati z njim po njihovih izmišljotinah, da bi imela otroka, potem smo lahko veseli šol po svetu, ki učijo majhne in velike otroke možganskih spolnih razlik, da bi se lahko ljudje različnega spola lažje sestavljali, se družili v trajnejših zvezah. Zakon pa je institucija kar vsakokrat. Prijatelja ne izdaš, ga ne zatajiš, ob njem si na varnem . . . Starost prinese tišino življenja, ko si postanemo bolj podobni, se mi zdi. Nepredvidljive hormonske nevihte se nehajo, če si v norih letih znamo ohraniti partnerja, postanemo močno enaki, pa naj nam bo kaj do tega ali ne. Skoraj enaki?! Je to tako kot svetlo zeleni in temno zeleni?

Kako to, da si se kot pisateljica odločila za roman in ne na primer za novelistiko? Ali si razvila lastno poetiko romana?

Za nič se nisem odločila. Vse je tako brezčasno, nekako v meni, zdaj, ne potem, in jaz kar grem. Brezčasnost sem že omenila. Prelep občutek neobveznosti. Zdaj v roman. Kam potem? Ne vem, in tudi zato sem srečna. Moja poetika? To bodo, so rekli, drugi. Se pa rada pasem po poetiki. Moji, tudi drugi. Dobro dene.

Kako si doživljala kritiko ob izidu svojega romana Filio ni doma? Del kritikov je bil navdušen, del njih pa je menil, da v romanu »grozno ponižuješ ženske«. V Filiu si nedvomno ustvarila zelo močne ženske like: Filio, njeno odsotno mater, babico Heleno Braas, otoške eksekutorke . . . Videti je, da so v ospredju tvojega zanimanja prav ženski liki.

Ponižujem ženske? Z vso resnostjo vstopam v svoje ženske in pripovedujem njihove zgodbe, kako so se jim zgodile, in ženskam se pač zgodbe skoraj vedno dogajajo ob, pod oblastjo moških, ki jih ne spoštujejo, upoštevajo, razumejo, imajo jih celo za objekt. Tako jih ponižujejo oni, ne jaz. Želim si, da bi bilo v meni še veliko žensk. Velikih, močnih, samosvojih in samostojnih. Moški so svet, pa ne brez nas, mene, so moj svet, v katerem rasejo moje ženske. Trši so z njimi, dalje pridejo. Nič jih ne ustavi. Brez moškega in oblasti, ki jo poseblјajo, bi ne rasle. V nasilju je moč, pa ne nasilnikova, temveč onega, ki se že nekako izmuzne in vrne udarec.

Ob tvojih literarnih ženskah pa je izstopajoča in nekonvencionalna tudi podoba erotike. Dr. Rugelj je v neki TV oddaji izjavil, da je ženskam duhovna plat erotike pomembnejša od fizične. Bi se strinjala s tem in ali ni tudi to eden od preživelih stereotipov? Zdi se mi, da za ženske like v tvoji prozi, pa tudi v poeziji, to ne velja?

Rečem naj le to, da je erotika stvar moškega in ženske, nikakor ni samo moška ali samo ženska, če jo le uspeta »premešati«, vsak svojo, čeprav jo vidita drugače, jo prepojiti s samima seboj. Tudi ženska je lahko nekonvencionalna, dajem ji pravico do tega. Od moškega pričakujem najbolj »zastarele« reči. Tako sem zadovoljna. Vezati se nočem več. Ne še. Sicer pa mislim, da je erotika nad vsem, predvsem ona. Menim, da sodi v ženske pravljice o moških in obratno, kar pomeni, sem že povedala, trajno zvezo, ognjišče. V fizični ljubezni pa si s pravljico ne moreš pomagati. Erotika je bolj ob ženski, bi rekla, zunaj zgolj fizične ljubezni še bolj, čeprav poudarjam: ženska ni izključena iz ničesar, kakor tudi moški ne. Saj sta živa in vsakdo je drugače namerjen.

Kolikšen je delež avtobiografskosti v tvoji prozi? Ali se avtobiografskosti izogibaš ali pa jo preoblikuješ — in ali je v tvoji literaturi sploh prisotna? Če je, kako, v kakšni podobi?

Domnevam, v resnici pa se izogibam direktnemu odgovoru, da se v literaturi predela vsaka informacija, predvsem uležana, tako sodim.

V tvoji prozi je zgodba zelo poudarjena. Ali po tvojem zgodba mora biti, ali je nosilka dogajanja, sporočila? Kaj ti pomeni?

Kaj ni vsak delček življenja zgodba. Brez nje mi ne gre. Ne še, če je to sploh piomembno.

Kot ženska, kot pisateljica in igralka, si živela v bivšem jugoslovanskem socializmu. Kako je ta politični sistem vplival na tvoje delo? Kakšen je bil položaj ženske-ustvarjalke v socializmu? Se je odnos sodobne Slovenije do žensk, do njihove t. i. družinske in družbene vloge spremenil?

Meni tudi sistemi ne delajo in ne spreminjajo življenja, čeprav me ponovna splošna kraja jezi, in ko pomislim, da nekateri še vedno bogatijo, drugi pa so že obogateli, oboji pa požigajo iluzije pridnega naroda, ki ima še vedno manj kot »pridela«, bi rekla, da sem se naveličala čakati česa boljšega. Pomaga pa tako nič. Kopala sem se v lastnih radostih prej in ne bom se pustila motiti.

Sodobna Slovenija? Sodobna ženska? Oboje mora biti pametno, da to postane. Še dolgo bomo živeli s potrpljenjem, z upanjem. Naj se zgodi čim prej, da bodo otroci imeli kaj od naše revščine in nenehnega potrpljenja . . .

Kakšna se ti zdi literatura, ki jo pišejo slovenske pisateljice?

Odpirajo se prostori literature, ki jo pišejo ženske. Dobro! Bo prostor varnejši. Vzpodbujam vsak, še tako skromnen poskus. Le da bi se ne množili, da bi založniki ne objavljali vsake sramote, ki nam bo v škodo. Sicer pa je tako, da se tudi tukaj reči dogajajo same, velikokrat. Moč za to delo imaš ali pa je nimaš. Ni skrbi. To se hitro pokaže.

Pred kratkim si se vrnila iz Izraela. Kako si doživela tujino, kaj ti je pomenila, si jo potrebovala? Tam si napisala tudi nov roman?

Izrael ni tujina, je prelep in prenežen. Močan, ko pije nemoč, te čisti, krepi. Vedela sem, kam grem, ne pa, po kaj. Prinesla sem roman, ki izide pred poletjem. V krog k Filio in Uriju priključim nova mojstra življenja, Kalino in Dečka. Kalina pove tršo zgodbo, kot jo imata prejšnja. Rada jih imam, vse štiri. Pa kaj ne lažem? Zakaj potem tako strašne usode? Zato, da bi jih ljubila, vzela k sebi in jih čuvala, rešila? Zapletena reč vse to.

SILVIJA BOROVNIK

Za nemškega bralca

Prežihove »Solzice« vnovič prevedene

Dela slovenskega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca so razmeroma pogosto prevajali v nemščino. Zbirka eruptivnih novel o kmečkem življenju »Samorastniki« in roman »Požganica« o razpadu Avstro-Ogrske in boju za slovensko severno mejo sta izšla pred dobrim desetletjem pri celovški založbi Drava v prevodih različnih prevajalcev, med drugim tudi Janka Messnerja. Tam so leta 1985 izdali tudi znane Prežihove črtice o mladosti na Koroškem »Solzice« v prevodu v Celovcu živečega zelo delavnega prevajalca Klausa Detlefa Olofa.

Lani smo obhajali stoletnico Prežihovega rojstva — žal brez kakih za tega nadregionalno pomembnega pisatelja dovolj tehtnih odmevov v širši javnosti. Vendar je celovška založba Wieser kmalu po tem (poletnem) jubileju pripravila novo nemško izdajo »Solzic« (MAIGLÖCKCHEN) v popravljenem in delno predelanem prevodu istega prevajalca, K. D. Olofa. Del strokovne kritike (glej na primer polemike Erwina Köstlerja v dunajskem PUNTU, št. 11/1992, št. 1/1994, itd.) mu je po prvem prevodu namreč očital, da velikokrat ni primerno ponemčil subtilnih, a realistično jasnih zgodb o težki, a hkrati samosvoji mladosti v gozdnati koroški pokrajini s kopastimi gorami in temnimi kotanjastimi globačami. Olof, ki poučuje na celovški univerzi, je po izvoru namreč severni Nemec iz bližine Hamburga, a je postal ljubitelj slovenske literature in iz nje veliko prevaja — žal pogosto v severnonemškem — in ne avstrijskem idiomu, ki je bližje slovenskim občutjem. Mnogih (severnonemških) izrazov iz njegovega prvega prevoda »Solzic« koroško nemško prebivalstvo ne pozna ali ne uporablja.

V novi izdaji je Olof pomisleke svojih kritikov upošteval in prevode delno prilagodil južnonemškemu jezikovnemu idiomu. Uvodno besedo k ponovni izdaji Vorančevih »Solzic« v nemščini je prispeval znani avstrijski esejist in publicist Karl-Markus Gauss. Voranca predstavi kot velikega evropskega pisatelja — realista in humanista. Popelje ga iz nekdaj preveč forsiranega ideološkega okvira in uvrsti k epikom konkretnega (delovnega) življenja, kot so na primer bili Jack London, Andersen Nexö ali pa Maksim Gorki. Poleg nemškega prevoda Jančarjevih novel »Skok z Liburnije«, ki dobro odmeva po nemškem jezikoslovnem prostoru, so prav Prežihove »Solzice« v nemščini tista knjiga iz zadnjega leta, ki zdaj uspešno posreduje korenine slovenskega življenja nemškim bralcem.

LEV DETELA

Matjaž Vipotnik: Knjižna oprema 1987–1993

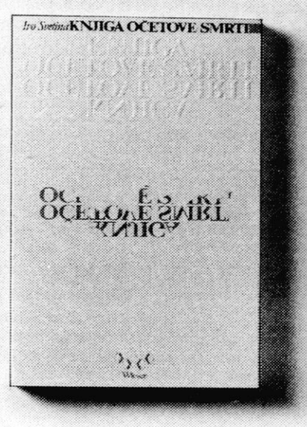

Ivo Svetina, Knjiga očetove smrti, založba Wieser, 1990

Praznik knjige v Italiji

Bestseller je vendar prodajna, ne pa bralna uspešnica

Težko je razširjati knjigo v deželi, kjer 65 odstotkov državljanov nikoli ne pogleda med platnice. Toda konec februarja in začetek marca sta vendar v Italiji povsem posvečena knjigi: prodaja se v petek in svetek, popusti so, izbira je . . .

Knjiga sicer ne izumira, vendar se ne bere veliko. Italijanske knjigarne so prepolne knjig, toda kar 37 milijonov Italijanov – nad 65 odstotkov – nikoli v življenju ne prebere niti ene knjige, ne kriminalke ne kuharice. Pač časi gospodarske krize, je prvi prikladni komentar. »Ni res,« pravi Remo Croce, predsednik italijanskih knjigarnarjev, »kajti štadioni in picerije so še vedno polni.«

Konec februarja in začetek marca je Italija vendarle preživela za knjigo. Imela je praznik knjige, Festa del libro, prireditev, katere povsod pričujoči simbol je bil mladenič orjaškega prsnega koša, pod njim pa so bile besede: »Prihodnjič poskrbi tudi za duha: Pojdi v knjigarno. Kupi knjigo.« Telo je zdravo, le duh je šibak . . .

Začelo se je z darili. Plakat je bil darilo reklamnega agenta in mojstra Gavina Sanna, ki je zastonj poskrbel tudi za reklamni prostor. Kar zadeva plakat, je miselnost politične korektnosti že prišla čez Atlantik, kajti slišati je bilo užaljene glasove ali vsaj pomisleke, češ neprimerno se je norčevati iz telesno razvitega človeka, češ, da po starem klišeju nima ničesar v glavi. Prostor v dnevnikih, revijah in na RTV je bil tudi darilo: najdlje je šel Telemontecarlo, ki je na sobotni dan namenil celih osem ur samo knjigam. Knjigarne so bile odprte v petek in svetek, marsikatera tudi pozno zvečer, v njih in podobnih prostorih, kjer so knjige, so govorili bolj ali manj znani, bolj ali manj priljubljeni, domači in tuji pisatelji, imeli so literarna tekmovanja, lov na zaklad, šli so se tekmovanje na temo »kako se začne«, kajti pisateljski par Fruttero in Lucentini je konec lanskega leta izdal izzivalno knjigo, kjer mora bralec ugotoviti, od kod je začetek dela . . . V vsakem kraju je bilo drugače in povsod je bilo enako, kajti vsi so si prizadevali pritegniti bralca. A privabili so samo kupca.

Pri knjižnih sejmih, razstavah itd. se v evropskem intelektualnem svetu vedno znova ponavljajo stare debate, ali je kupljena knjiga tudi prebrana knjiga, češ ,statistike o obisku knjižnic so bolj poštene kot podatki o prodanih izvodih.

Silvo Berlusconi

Naposled so tako v Italiji kot drugod po svetu pristali pri starem: če ni drugega merila, ki bi bilo bolj zanesljivo, je vendarle dobro tudi merilo, ki pripoveduje o prodaji. Bestseller je torej prodajna, ne pa bralna uspešnica, beseda je sestavljena iz best in sell, torej najbolje in prodajati. Toda v orjaških samopostrežnih trgovinah se proda vsako leto za 150 milijard lir knjig, v vsej državi za nekaj več kot tisoč milijard. Ali je trgovina potrošno blago ali ni? Je in ni.

In če se kaj dobro počne za praznik knjige, se dobro prodaja. Festa del libro je nastala lani in prvič je vso zadevo vzel v roke neogibni Silvio Berlusconi, lastnik ne le televizij, marveč tudi najslavnejše italijanske založbe Mondadori. Med drugim. Na zadevo je gledal poslovno, torej je bilo treba veliko prodati(ja)ti, in res so v dobrem tednu prodali tako rekoč vse, kar so imeli na policah in v skladiščih, s popusti, ki so bili najmanj deset- in največ stoodstotni, če se šalimo. Toda potem ko so trgovci prešteli denar in ko so dvomljivci spet rekli, da kupci niso bralci, so ugotovili: prodaja teče ali peša, kakor se vzame, spet po starem. Torej ves veličastni sejem oziroma praznik knjige ni povečal števila bralcev.

Letos ima Berlusconi čez glavo dela s politiko, organizatorji praznika knjige so drugi in drugačni, in sicer strokovnjaki iz združenj založnikov in knjigarnarjev, s kraticama AIE in ALI. Pristopili so: 400 založnikov in 1800 knjigarnarjev, predsedstvo vlade in prosvetno ministrstvo, 450 radijskih in 20 televizijskih postaj in 75 dnevnikov je zastonj priskočilo na pomoč. Gre vendar za knjigo . . . Dogovorili so se, da manj kot 10-odstotnega popusta ne sme biti, pri čemer nosita knjigarnar in založnik vsak polovico stroškov.

Festa del libro je torej bolj kot bralcem in njih pridobivanju namenjena knjigarnarjem in založnikom, saj so vendarle prodali velik del zalog. V skoraj desetih dneh prireditve je nastalo veliko idej: ni pravila, kako prodreti do bralca, in za to je milijon pravil, po izkušnjah v bolj kulturni Franciji – Italijane vedno znova zaboli pri srcu, ko to slišijo – pa je mogoče doseči uspeh, če se vse sile združijo, če država izvaja pravilno politiko cen, če podpira tašne podvige (baje je vlada v Parizu dala za podobno akcijo milijardo lir podpore), če se kultura branja začne dajati v osnovni šoli in se potem še krepi. V tako utopično urejeni državi, ki bi ji lahko rekli Dežela knjig ali Bookland, bi bilo vse prelepo in skoraj preveč urejeno: za marsikoga je bila skoraj zoprna ideja Giovannija Mariottija, naj bi Italija v enem samem velikanskem knjižnem zanosu izdala, natisnila in razširila petsto del, ki so splošna kulturna dediščina in lastnina človeštva in ki bi morala biti v vsaki družini.

Toda tudi najlepša misel naleti na pomisleke: češ ali bi to pomenilo, da bi vsaka italijanska družina tudi prebrala tistih petsto temeljnih del, ki bi krasile domačo knjižnico?

STANE IVANC

»Kronologija razpada«

Poročilo o nastajanju držav

Avstrijski Korošec **Gerhard Seifried** je svoje zapiske ob poročanju za avstrijsko RTV o razpadu Jugoslavije podnaslovil »Iz reporterjevega balkanskega dnevnika«. Knjigo v nemščini je založila Mohorjeva družba, ki razen Celovca kot svoja sedeža navaja tudi Ljubljano in Dunaj.

Seifried je kot moto knjige zapisal: »Dolgo že razpravljamo o tem, kako naj obravnavamo dogajanje na Balkanu: vsekakor je prišlo do overkilla prizorov grozot . . .« Tej ugotovitvi praviloma ostaja zvest pri izboru dnevniških zapiskov. Ko poroča o obisku v prosekturi bolnišnice v Sisku, kjer so bila trupla razmesarjenih žrtev, izbere srednjo pot: posredovati grozoto, »obenem pa opustiti slike, zaradi katerih bi gledalec izključil televizor.«

Dnevnik sega od 8. julija 1990 — od spravne slovesnosti v Kočevskem Rogu, do 1. julija 1993, vrnitve v Avstrijo. Konča s pesimistično napovedjo, češ, poglavje o Bosni in Hercegovini je s srednjeročno razdelitvijo med Srbe in Hrvate sklenjeno, toda kje se bodo odprle nove fronte? Avtorjevo trditev, da je komaj še kaj novega, da se vse ponavlja, so kasnejši dogodki demantirali, od pokola 5. februarja letos na sarajevski tržnici do najnovejših zasukov na bolje, relativnega miru v Sarajevu ipd.

Avtor začudeno ugotavlja, da je iz sosednjega Celovca šele pri 29 letih prvič prišel v Ljubljano, ki je zanj »v kulturnem pogledu zdaleč zanimivejša in bolj svetovljanska kot glavno mesto dežele Koroške.« Poroča kajpak predvsem o tem, »kako nastaja nova država,« o uspehu osamosvojitvenega plebiscita, dnevu, ko so »bila nasprotja in pogosto drobnjakarske preklarije med političnimi strankami pozabljena.«

Na drugem mestu, ob sestanku Kučan—Tuđman na Strmolu Seifried zapiše: »Ti dve osebnosti povesta veliko o mentaliteti njunih narodov: Kučan, nižji po rasti, skromen, vendar politično izredno bister Slovenec, Tuđman pa vzvišene drže, ki učinkuje malce arogantno.«

Pričevanjsko živi so prizori ob posegu JLA v Sloveniji, barikadah na cestah, dogajanju na Brniku, sestrelitvi helikopterja nad Ljubljano, letalskih alarmih. Dela čez glavo: »Naslednje dni doživljam kakor v transu: delam tako rekoč 24 ur dnevno.« Sledijo popotovanja po kriznih žariščih na Hrvaškem, reporterski pohodi v Bosno, na dalmatinsko obalo, poročila o nastopih hrvaških fašistov pod vodstvom Dobrosława Parage itn.

Nato 17. december 1991: presenečenje, ko ES prizna Slovenijo in Hrvatsko. »V Ljubljani so politiki tega veseli, toda kakšne evforije ni opaziti.«

Konec novembra Seifried zapiše v dnevnik, kako je opazil, da je »s Slovenijo že tako povezan, da se moram siliti, da ne bi te dežele in njenih ljudi preveč prijazno opisoval.« To je zanj tudi signal, da mora spremeniti kraj poročanja (zdaj je dopisnik avstrijske RTV v Bonnu).

Dnevniški zapiski so pravzaprav skopi. Pripovedujejo ne le o dogajanju, marveč tudi o načinu dela radijsko – televizijskega reporterja, dirjanju za aktualnimi dogodki, lovljenju uredniških rokov, posebnostih radijskega in TV medija. Skratka, gre za pričevanje o razpadanju Jugoslavije na način, ki ga narekuje praviloma le bore nekaj minut odkazanega časa. V okoliščinah, ko poslušalci in gledalci na Avstrijskem že zdolgočaseno spremljajo prizore iz balkanske klavnice.

JOŽE ŠIRCELJ

Ivo Antič

Strankarije

— V vsakem narodu
sta naroda dva,
je Lenin rekel.

In če sta v narodu
nacizma dva?
Je bolj kot narod — pekel.

★

Prej so puščice natanko
letele na eno samo stranko.

Zdaj pikajo množico strank,
kot da je ljudstvo strank že sito.

A vendar se zdi kot pribito,
da je bolše veliko strank
kot pa en sam strankarski tank.

★

Gonijo človeško revo
eni na desno, drugi na levo.

Pravijo stari modrijani:
Najboljša je srednja pot.

Vprašajo pa telebani:
Kaj če tudi ta je — slepi kot?

Recenzijski izvod

Od niča k Bogu

Taras Kermauner: Bog in slovenstvo Družina, Ljubljana, 1993

*V knjigi so zbrani Kermaunerjevi **versko kulturni eseji,** nastali večinoma okrog leta 1990 in objavljeni ali odpredavani na različnih koncih. Njihov skupni imenovalec je prizadevanje za rekristjanizacijo oziroma rekatolizacijo slovenskega občestva, ki — kot ugotavlja avtor — vse bolj zapada liberalistični univerzalizaciji.*

Kermauner na eni strani kritično analizira civilno družbo, utemeljeno v razsvetljensko-liberalistični ideologiji in njenem moralnem, vrednostnem relativizmu, ki je drugo ime za nihilizem, na drugi pa tudi Cerkev, kolikor njena oznanjevalska praksa udejanja »civilno religijo«, ki prav tako pomeni odklon v smeri liberalizma: »V civilni družbi se s civilno religijo izgublja odnos do absolutnosti«. Položaj vere, kristjana v sekularizirani civilni družbi temelji namreč zgolj na »racionalizaciji in funkcionalizaciji potreb«. Vera je, meni Kermanuer, vse bolj samo še stvar izbire, zasebnosti, »kulture«.

Kermaunerjeva »programska« rešitev, obrnjena v prihodnost, se glasi: »Spoštovan bo moral biti osnovni zakon: politika bo morala temeljiti na veri, etika na — krščanskem — Bogu.« Na drugem mestu pravi Kermauner nekoliko drugače: »Bolj ko je kristjan blizu politike, manj je kristjan, dlje je od Boga.« S politiko so torej težave. Pisec se ji skuša izogniti na ta način, da jo razdeli na »pravo« in »nepravo«. S tem nastopijo nove težave.

Politika, ki naj temelji na (krščanski) veri, je — znotraj Kermaunerjevega horizonta — lahko le anti-politika, kolikor danes pod politiko razumemo sistem parlamentarne demokracije. Ta je ena od izpostav brezbožnega razsvetljenskega uma. Parlamentarna demokracija kot formalni okvir distribucije politične moči in partikularnih interesov je — s stališča ortodoksnega krščanskega etosa oziroma evangeljskega krščanstva — nekaj povsem prozaičnega, če ne celo vulgarnega. Toda Kermauner spregleduje v polpreteklosti večkrat izpričano dejstvo, da radikalni antipolitični politični (!) projekti (z različnimi, »levimi« ali »desnimi« predznaki), ki udejanjajo božje kraljestvo na zemlji, vodijo le v totalitarizem in teror.

*Kermaunerjev problem je, da svojih zamisli nekoliko bolje ne pojasni; eno od podpoglavij ima obetajoč naslov **Vrnimo slovenskemu krščanstvu krščansko filozofijo.** A o napovedani temi niti besede, raje se — ob občasnih lucidnih ugotovitvah — zadovolji s kritiko vsega obstoječega (ki spominja na zlate čase marksizma): tarče so nacionalna država, civilna družba, cerkvena institucija, takoj nato in nenazadnje pa »nacionalisti«, »esteticisti«, »hedonisti«, »gentilisti« in zlasti »sakralisti«, ki da propagirajo »magično (!?) ideologijo Svetega«. Podobno je, ko razpravlja **O krščanski kulturi na današnjem Slovenskem** ali o »novi slovenski umetnosti«; opredeli jo s sicer simpatičnimi, a splošnimi in abstraktinimi oznakami, kot so »čista lepota«, »milina«, »blagost«, »dobrota«, »nežnost«. . . (Na ta način bi na primer lahko »identificirali« tako **Mater** Maksima Gorkega kot **Marijino oznanjenje** Paula Claudela).*

Posebno pozornost zasluži Kermaunerjev prispevek k vprašanju literarne kritike in interpretacije. Ugotavlja, da je naloga »slovenske katoliške cerkve«, da »s svojimi razlagami odstranja napačne, v nasprotju s tem, kar so pesniki zapisali, pripisane liberalistične razlage«. Ko bralec pričakuje, da bo kakšno tovrstno »pravilno« razlago na konkretnem literarnem izdelku razvil Kermauner, se izkaže, da gre le za to, ali bo mladina v čitankah brala pesmi, ki so »bojevito materialistične«, »zoperkrščanske«, »poganske«, ali pa »na edinstveno lep način« upodabljajo »Boga kot zadnji smoter in smisel vesolja ter človeka«. Ne gre samo za to, da znotraj takšne optike literatura in umetnost nasploh — kot v času socialističnega realizma — poistajata »didaktično sredstvo«, da sta deavtonomizirani itd. Bolj zapleteno vprašanje je, kdo je avtoriziran, da »pravilno« razume in razlaga literaturo, predvsem pa, na kakšno instanco se lahko pri tem sklicuje? Sklicevati se na lastno krščanstvo in doživetje epifanije je napuh. Ta pa je bolj delo Skušnjavca kot Boga.

*Kermaunerjevo pisanje ni teološki traktat niti ne »socialna filozofija«, ampak aktual(istič)na esejistika. Izpeljavo in argumentacijo svojih stališč marsikdaj nadomešča z gostobesednim in neorganiziranim nizanjem misli, z obdelovanjem različnih tem hkrati, pa tudi z ad hoc izrekanjem kategoričnih sodb in vrednostnih ocen. Kljub temu — ali ravno zato — je **Bog in slovenstvo** zanimiva knjiga. Nazorno namreč priča, da od niča k Bogu ne vodi kraljevska cesta.*

MATEVŽ KOS

Jaka Kralj

Docela prav je

Kot da za plotom že čepi pomlad,
ki pravkar čezenj semkaj bo skočila;
veselje v meni je dobilo krila
navzlic temu, da nisem več prav mlad.

Tako kraj zime splaši se divjad,
ki jo toplota sonca je vzdramila.
Oplaja me nekakšna čudna sila,
ko v temen kot pregnan je zimski hlad.

Docela prav je, da je zdaj tako.
Če sto nadlog nas je doslej pestilo,
naj vsaj poslej toplo blesti nebo.

Vsak sončni žarek je kot poživilo:
če v dušo se prikrade skoz oko,
opojna moč je in ne zgolj slepilo.

Ugovori in pripombe

»Črne luknje« v poznavanju slovenskega izseljenstva

V Književnih listih (24. 2. 1994) se je Ivan Dolenc v članku »Slovenija in njeni izseljenci (za novodobni pretok informacij)« razhudil nad »splošno in docela neopravičljivo domovinsko informacijsko nevednostjo o naših ljudeh za mejami Evrope«.

Trditev se je gospodu Dolencu porodila ob prijateljevem neuspešnem poskusu, da bi napisal kratek zapis o kulturnih dosežkih nekega našega izseljenca, kar mu je onemogočilo pomanjkanje podatkov o njem, zlasti v dnevnem, tedenskem in periodičnem tisku. Nekonkretnost primera (o kom je beseda?) – kljub podatku, da je bil zapis objavljen (kje in kdaj?) – žal ne dopušča bralcu razmišljanja o upravičenosti ali neupravičenosti trditve za navedeni primer, proučevalca izseljenske problematike pa pritegne piščeva misel o »splošni ... informacijski nevednosti« o slovenskih izseljencih (če prav razumem) med Slovenci v matični domovini, z željo po večji prisotnosti informacij o njih v slovenskih medijih.

Več o problematiki slovenskega izseljenstva

Če pustim ob strani avtorjeva razmišljanja o nazorskih razhajanjih med izseljenci, o političnih razprtijah doma, ki odmevajo tudi v tujini, o vlogi ministrstva za zunanje zadeve ipd. (o tem naj spregovorijo sami), kot tudi o ostalih aktualnih vprašanjih iz odnosa domovina-izseljenci, ki so marsikdaj nedorečeno nanizana med Dolenčevim razmišljanjem o boljšem informiranju, bi se sam dotaknil le dveh: odmeva izseljenstva v slovenskih medijih in proučevanja slovenskega izseljenstva ter poznavanja njegovih rezultatov. Obe povezujem z avtorjevimi trditvami.

Podpiram Ivana Dolenca v želji, da morajo biti slovenski izseljenci in njihova problematika bolj prisotni v slovenskih medijih, čeprav odklanjam način četrtletnih, polletnih itd. objavljanj informacij, kot ga predlaga sam. Že ustanavljanje posebnih rubrik zanje, npr. v časopisju, mi je tuje, nekako izolirajoče, obravnavajoče jih kot nekaj »drugega«, »posebnega« ipd. Izseljenski kulturni dosežki naj bodo objavljeni na kulturni strani, gospodarski na gospodarski, politični na politični itd. Vsaj v času po slovenski osamosvojitvi je bilo v naših medijih več informacij o Slovencih po svetu, s poudarkom na »zamolčanih«. Če jih primerjamo s prelomnimi časi za Slovence v preteklosti, opazimo podoben pojav: zanimanje slovenske javnosti zanje je porastel v času kriz in ogroženosti slovenskega naroda, npr. v letih pred prvo in drugo svetovno vojno. To se je videlo tudi v časopisju. Resnici na ljubo moram poudariti večjo odmevnost izseljenstva v dnevnem časopisju od srede 19. stoletja dalje do druge svetovne vojne. V času množičnega izseljevanja – na prelomu v 20. stoletje – so časniki v vsaki številki objavljali novice o izseljencih, zlasti o ameriških Slovencih (o porokah, smrtih, raznih dosežkih, kulturnem delovanju, organiziranosti izseljencev itd.), manj o Slovencih v drugih delih sveta (Vestfaliji, Egiptu, Južni Ameriki). Ameriški izseljenci so izdajali številna glasila, ki so jih brali tudi Slovenci v domovini, naročeni pa so bili tudi na njihova glasila (npr. Novice, Zgodnjo danico, Slovenca, Slovenski narod, Gorenjca, Notranjca, Slovenskega gospodarja itd., itd.). Zelo uporabljivo je bilo tudi ponatiskovanje in povzemanje iz časopisja z obeh strani Atlantika. Govorimo lahko o skupnem kulturnem (=informacijskem prostoru). V času med obema vojnama se je pozornost bolj posvetila izseljencem v Evropi in obsežnost informacij ni bila tako velika kot pred letom 1914. Tudi razmere so bile drugačne. Amerika se je pomaknila bolj v ozadje, evropski slovenski izseljenci so imeli manj lastnih časopisov (bili so pa naročeni na glasila iz domovine), vlogo je dobil tudi radio (oddaje za izseljence). V tridesetih letih je izhajalo v Ljubljani posebno glasilo za izseljence (Izseljenski vestnik), čeprav novicam o njih sledimo tudi v dnevnem časopisju. Za omenjeni čas slabih sto let lahko trdim, da je bilo katoliško časopisje mnogo bolj dovzetno za izseljensko problematiko kot liberalno, socialdemokratsko in drugo, hkrati pa je bilo vse časopisje tudi netolerantno, zmerjaško, hujskaško v svojih prispevkih, zlasti v pismih bralcev. Ideološke in strankarske razlike in nasprotovanja so se kazale tudi v izseljenskem in domačem tisku. Podobno kot danes.

Po letu 1950 je informativno vlogo prevzela zlasti Rodna gruda, ki so se ji kasneje pridružila tudi ostala, izseljencem namenjena glasila (npr. Naš delavec, Slovenija, itd.). Informacijska povezanost je bila usmerjena na prenos informacij med specializiranimi organizacijami (npr. Slovensko izseljensko matico) in delom izseljencev, za vrsto pomembnih glasil iz vrst »sovražne emigracije« (npr. Duhovno življenje, Meddobje, Naša luč itd.) pa so bile jugoslovanske meje trdno zaprte. In še na nekaj moram opozoriti: ne smemo biti presenečeni nad manjšim odmevom izseljenskega življenja v domovini po letu 1991 (če povzamem avtorjevo razočaranje, čeprav teh novic v naših medijih ni bilo tako malo), saj je bila za več desetletij prekinjena ta informacijska vez v širšem obsegu, hkrati pa z odmikanjem času izseljevanja, postajajo vezi, tj. obojestranski interes in zanimanje drug za drugega, vedno šibkejše in bolj predmet zgodovinske stroke in žal – kar ugotavlja tudi avtor članka – tudi nazorskih in političnih zdrah. In če smo realni: strpnost in dialog med različno mislečimi (lahko tudi oster) je eno, kultura pisanja pa je odsev nivoja piscev, ki tudi pri odnosu domovina-izseljenstvo-domovina ne odstopajo od današnje slovenske stvarnosti. Obseg informacij v domačih časnikih pa je – po mojem mnenju – odvisen od izseljencev samih, tj. njihovih informacij, ki so v času »faksov« in računalniških »pošt« (E-mail) hitro v uredništvu, in seveda od uredniških politik, odnosa njihovih dopisnikov v tujini do izseljenskega življenja in delovanja in še od česa. Predvsem pa od izseljencev samih, ki so ustvarjalci in nosilci dogajanj ali pa blizu njih. In če ponovno primerjamo obseg informacij v našem časopisju, lahko trdim, da jih je več v katoliško usmerjenih glasilih (npr. v Slovencu, Družini).

Razni vidiki raziskovanja slovenskega izseljenstva

Pomembna informacijska središča o slovenskih izseljencih pa niso samo dokumentacijske zbirke časopisnih hiš, ampak tudi arhivske in dokumentacijske zbirke gradiva pri Slovenski izseljenski matici, Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani (časopisni oddelek hrani kar lepo število izseljenskega časopisja, bogato arhivsko in tiskano gradivo pa tudi rokopisni oddelek), v slovenskih arhivih (npr. v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani, Arhivu Republike Slovenije in drugih) in tudi na Inštitutu za slovensko izseljenstvo pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Če na kratko orišem delo slednjega, ki ga avtor ne omenja v prispevku, moram poudariti, da je težišče njegovega dela na raziskovanju slovenskega izseljenstva iz zgodovinskega, literarnozgodovinskega, etnološkega in sociološkega vidika, s poudarkom na 19. in 20. stoletju. Izdaja znanstveno revijo Dve domovini/Two Homelands (štev. 1:1990, 2-3:1992 in 4:1993), informativni bilten (izhaja enkrat letno), organizira znanstvene posvete (npr. 1992, 1994), sodeluje na posvetih, razstavah itd., ki jih organizira Slovenska izseljenska matica ali obe univerzi, njegovi raziskovalci objavljajo številne strokovne in znanstvene razprave in tudi številne poljudnoznanstvene prispevke (v Slovenskem koledarju, koledarju Mohorjeve družbe, v reviji Slovenija in v dnevnem časopisju), slednje ravno z namenom popularizacije in širjenja vedenja o slovenskih izseljencih med širšim krogom ljudi, doma in med izseljenstvom. Zaradi le slabega desetletja od oživitve dela Inštituta in študijskih obveznosti so njegovi raziskovalci izdali le nekaj knjig, npr. Marjan Drnovšek: Pot slovenskih izseljencev na tuje, Ljubljana 1991; Breda Čebulj-Sajko: Med srečo in svobodo – Avstralski Slovenci o sebi, Ljubljana 1992; Janja Žitnik: Louis Adamič in sodobniki: 1948–1951, Ljubljana 1992 (tik pred objavo je tudi njena nova knjiga Pero in politika: Zadnja leta Louisa Adamiča), ki so berljiva tudi za nestrokovnjake. Inštitut ni zaprt slonokoščen stolp, ampak se uspešno povezuje z vsemi, ki jih zanima slovensko izseljenstvo na vseh koncih sveta in prispeva k polnjenju informacijske »črne luknje«.

Tesno sodelovanje na raziskovalnem področju

Torej: nosilca prizadevanj za boljše poznavanje slovenskega izseljenstva v Sloveniji nista le obe slovenski univerzi in Slovenska izseljenska matica in z njo »povezani znanstveni raziskovalci, ki doma še niso opustili svojih pluralističnih in vse Slovence objemajočih idealov neizkrivljene demokracije« (?). Poleg »požrtvovalnih posameznikov iz univerzitetnih krogov« je le še del raziskovalcev v Sloveniji in v Trstu, ki se trudimo za boljše poznavanje slovenskega izseljenstva. Poudariti pa moram, da na raziskovalnem področju tesno sodelujemo vse institucije in posamezniki, ki jih omenja Ivan Dolenc, kar je razvidno tudi iz objav v zbornikih, revijah in koledarjih (npr. v Slovenskem koledarju, Slovene Studies, v Dveh domovinah/Two Homelands itd.). Avtor članka bolj pozna prispevke literarnih zgodovinarjev, amerikanistov in umetnostne zgodovinarke, vendar ne tako malo prispevkov je tudi na teme, ki so posvečene »drugim vejam izseljenskega dejanja in nehanja« in ne samo problematiki slovenske besede in kulture. To je razvidno tudi iz objav referatov posvetovanja iz maja 1992 (Dosežki in načrti v raziskovanju slovenskega izseljenstva po znanstvenih disciplinah), ki so objavljeni v naši reviji Dve domovini/Two Homelands, štev. 4, 1993, ki je ravnokar izšla. Rezultati našega dela so tudi del informacijske baze, samo poznati in brati jih je treba.

Za konec samo misel: država in Slovenska izseljenska matica morajo skrbeti za sprotno ustvarjanje podatkovne baze o slovenskih izseljencih (nedavno sem bral, da se na ministrstvu za zunanje zadeve pripravlja tak informacijski center), vendar se ne smejo zanemariti – na račun aktualnih podatkov – vse tiste baze, kjer se že nahaja mnogo gradiva in o katerih sem govoril v predhodnih razmišljanjih. Poudarjanje le pomena aktualnega dogajanja brez poznavanja korenin je tako kot graditi hišo brez temeljev na podlagi, ki jo nismo raziskali. Že zelo rahel sunek jo lahko podre. In ponovno primerjava: država je bila vedno mačehovska do svojih izseljencev in neradodarna, hkrati pa v prelomnih trenutkih polna pričakovanj in zahtev do njih. Kdor pozna usodo prizadevanj Kazimirja Zakrajška pred drugo svetovno vojno, mi bo potrdil v tej trditvi. Bolj živo v spominu pa so njena pričakovanja ob slovenski pomladi in hkrati pričakovanja izseljencev v duhu: sedaj bo pa čisto drugače. Po začetni evforiji se je vse umirilo. Še enostavne stvari, npr. državljanstvo, potni listi, so se zapletale v mreži državne birokracije, kaj šele, da bi bil odnos postavljen na višjo raven. Vendar so to že vprašanja, ki presegajo mojo kompetentnost. Čisto za konec le konkreten primer nemoči: v času po osamosvojitvi sva s kolegico poslala na takratnega ministra za izseljence predlog, da bi slovenske skupnosti po svetu, njihovi centri oz. knjižnice, dobivale obveznostne izvode slovenske beletristike in znanstvene produkcije, kar bi pripomoglo k boljšemu informiranju tudi izseljencev o nas samih. Res nekoliko naivna pobuda, vendar le pobuda, da bi s pisano besedo knjig (in ne samo časopisja) zbližali »obe Sloveniji« (če uporabim frazo, ki je bila tako uporabljiva v tistem času). Nanjo nisva dobila niti odgovora. Podpisani se priključujem prizadevanjem Ivana Dolenca za boljši pretok informacij med domovino in izseljenci, vendar posameznik je tu relativno nemočen; pravi naslov zanjo je država, ki mora denarno omogočiti zbiranje, proučevanje in posredovanje informacij v obeh smereh.

MARJAN DRNOVŠEK

Obnova gnostičnega razumevanja sveta

Sprašujemo, kako se približati spoznavanju višjega jaza

Obsežno, izčrpno, nadvse sodobno je delo Vilija Ravnjaka z naslovom »Spoznavanje višjega jaza«, ki je pod konec prejšnjega leta izšlo pri Akademski založbi Katedra v Mariboru. V »antropoloških esejih«, kakor imenuje avtor razprave v tej svoji knjigi, razlaga pisec pojave iz pretežno ezoteričnih področij, ki jih že nekaj časa ponuja v razmišljanje tudi sodobno gibanje »new age«.

Ravnjakova knjiga pomeni pri nas novost ne samo zato, ker govori o določenem gibanju v naši civilizaciji, ki mu pravijo »new age«, temveč tudi zato, ker prikaže avtor v njej nekatere fenomene in duhovna gibanja v raznih obdobjih in kulturah človeštva v preteklih časih. Ti pojavi so v novem, današnjem gibanju dobili novo osnovo, predvsem pa nove aplikacije. Eno od teh gibanj je (bilo) tudi gnoza ali gnostično gibanje, ki je dosegalo v prvih stoletjih našega štetja velike uspehe in močno vplivalo tudi na začetke krščanstva. Sicer pa segajo korenine gnoze daleč nazaj v preteklost, njene začetke zasledimo tako v židovstvu kot v iranskem mazdaizmu.

Gnoza oz. gnostično gibanje je ostalo živo tudi potem, ko je bilo s silo zatrto, nekateri predstavniki tega gibanja so bili tudi mučeni, predvsem pa je takratna cerkev poskrbela, da je izginilo vse ali skoraj vse, kar so o gnozi napisali zlasti Valentin, Bazilid, Markion in mnogi drugi. Tako vemo o gnostičnem gibanju v prvih stoletjih po Kristusu pravzaprav samo iz spisov cerkvenih očetov Hipolita in Ireneja, ki so ob napadih na to gibanje morali spregovoriti tudi o vsebini gibanja samega.

Ko Vili Ravnjak uvaja svojo knjigo, piše, da je new age nekakšna obnova »gnostičnega pojmovanja človeka in sveta«, in celo imenuje sodobno človekoslovje »gnostično antropologijo«. Ravnjakova knjiga je pisana tako, da nujno terja določeno bralčevo predizobrazbo. Zato tudi ne razlaga vseh pojmov in pojavov, o katerih piše, ker domneva, da je morebitni bralec z njimi vsaj delno seznanjen.

Tako tudi o gnozi ne spregovori posebej, temveč nas samo seznani z ugotovitvijo, da je metoda ali način mišljenja, kakor se javlja pri pristaših »new agea«, zelo podoben, če ne celo identičen z gnozo, kot jo poznamo iz njenih začetkov in v razvojnih nadaljevanjih.

Kaj je pravzaprav gnoza? Odkod izvira, in predvsem, ali je kljub odmaknjenemu času njenega nastanka še danes živa? Na ta vprašanja ni mogoče odgovoriti izčrpno v okviru tega prispevka. Poleg tega so prav v zadnjem času, ko so našli dragocene rokopise iz Nag Hammadija, izšle nove knjige, ki odkrivajo nov pogled na gnozo. Lahko imenujemo gnozo (ime izvira iz grškega gnosis in pomeni spoznanje) nauk ali doktrino, religijo? Komajda, kajti prej kot to je gnoza oblika mišljenja, ki ni vezana na noben sistem. Mogoče je prav zato tudi tako blizu sodobnemu človeku.

Gnoza je (zato) večna, pravi njen raziskovalec Robert Statlender, stara je toliko, kolikor je star človeški duh, trajala pa bo toliko časa, kolikor bo trajal in bo živ človeški duh. Ta strokovnjak postavlja izvore gnoze v Sirijo, vendar je mogoče najti oblike gnoze tako v nekdanjih mezopotamskih religijah, na Vzhodu, zlasti v Indiji (v budizmu) pa tudi v grški antični filozofiji, še posebej pri Platonu. Židovstvo in krščanstvo smo tudi že omenili, najti jo je mogoče tudi pri Zoroastru.

V najbolj dinamični obliki se je gnostično gibanje razmahnilo v začetni dobi krščanstva, še posebej v času Valentina, ki je celo kandidiral za papeža. Iz različnih razlogov je cerkev pozneje razglasila gnostično gibanje za herezijo. Gibanje je po nekaj sto letih izginilo.

Izginila je tudi gnostična književnost, ki je bila zlasti bogata. Mnogi predstavniki tega gibanja so bili znameniti pesniki in filozofi. Iz te književnosti so ostali le odlomki.

Toda gnoza kot mišljenje se je ohranila in obdržala. Svoj drugi vzpon je dosegla v renesansi, naslednjega pa ob koncu prejšnjega stoletja. Vsekakor je zanimivo, da se gnostična gibanja pojavljajo v močnejši obliki prav v kriznih obdobjih človeštva. Vili Ravnjak meni, da je tak krizni čas tudi naš, tudi mi se približujemo koncu stoletja in tisočletja, zato ima gibanje »new age« tudi znamenja prejšnjih gnostičnih gibanj. Seveda so prizadevanja »new agea« nekoliko drugačna, sodobna, zdaj gre za »novi kozmizem, harmonizem, za individualno izražanje človekovega intimnega življenja ter za iskanje novega občega pojma Dobrega«, v sebi pa nosi osnovne zahteve in težnje tako iz časov antične gnoze in tistih, ki so se pojavile po njej.

Avtor omenja tudi nekatere sporne pojave, ki spremljajo »novo dobo« – tudi v antični gnozi so bili, zlasti v pojmovanju seksualnosti – toda ne glede na to pomeni »new age« novo možnost, da se človeški duh »dvigne v nova spoznanja svojega 'jaza'«. Prav temu »novemu« posveča V. Ravnjak posebno pozornost: dobro in zlo v sodobni družbi, novo pojmovanje erotike, tehnika sodobne meditacije. Svoje opise in razlage pospremi avtor z učinkovitimi primeri iz zgodovine magije, parateatra ter vzhodnjaške in evropske ezoterike.

Vsekakor je Ravnjakova knjiga »Spoznavanje višjega jaza« delo posebne vrednosti.

FRANC ŠRIMPF

Zbornik

Ob 500-letnici frančiškanov v Kamniku

V Frančiškanskem samostanu v Kamniku je bila konec januarja sklepna slovesnost ob 500-letnici ustanovitve samostana. Po zahvalni maši v samostanski cerkvi sv. Jakoba je bila tiskovna konferenca, na kateri so predstavili zbornik referatov zgodovinskega simpozija leta 1992. Sledila je še predstavitev in ogled samostanske zbirke slik in ogled edinstvene knjižnice.

Zbornik »500 let Frančiškanov v Kamniku«, ki obsega 119 strani in številne barvne in črno-bele reprodukcije, je nastal na podlagi referatov zgodovinskega simpozija 1992, ki sta ga pripravila Frančiškanski samostan in Kulturni center Kamnik. Zbornik prinaša referate znanih strokovnjakov z različnih področij znanosti in umetnosti, ki se navezujejo na kamniški frančiškanski samostan.

Dr. Božo Otorepec je v članku »Cerkev sv. Jakoba in začetki Frančiškanskega samostana v 15. stoletju« nanizal zgodovinske podatke o nastanku kamniških cerkva s poudarkom na pričevanjih, ki se nanašajo na samostan. Dr. Emilijan Cevc nas v članku »Umetnostnozgodovinska pričevalnost Frančiškanskega samostana v Kamniku in okolici« vpeljuje v umetnostnozgodovinsko vlogo samostana v širši kamniški regiji. Umetnostni zgodovinar Marko Lesar je prispeval referat »Kulturno in umetnostnozgodovinska podoba kamniškega Frančiškanskega samostana po kroniki Historia Conventus«. Kot glavni vir članka mu je rabila latinska kronika, ki jo je spisal anonimni pater frančiškan okrog leta 1770. Še en prispevek Marka Lesarja »Poročilo o starejši slikarski zbirki v kamniškem F. samostanu« je pregled starejših mojstrov. Tudi dr. Lev Menaše je napisal umetnostnozgodovinski prispevek z naslovom »Trsatska Mati milosti v Kamniškem F. samostanu«. Jaro Dolar je podal izčrpno poročilo o »Knjižnici F. samostana v Kamniku«. Dr. Damjan Prelovšek govori o »Plečnikovi kapeli Božjega groba pri kamniških Frančiškanih«. Nadalje podaja Marko Lesar »Prispevek o nastanku in kronologiji Cudermanove poslikave v cerkvi sv. Jakoba«. O »Frančiškanih in glasbi v 18. stoletju« piše prof. Milko Bizjak. Dva referata o šolstvu sta prispevala: p. Leopold Grčar »Zasebne frančiškanske šole v Kamniku« in prof. Branko Šuštar »Prispevek frančiškanov h kamniškemu ljudskemu šolstvu«.

V nadaljevanju se zopet oglaša dr. Emilijan Cevc s člankom »Poznogotski relief stigmatizacije sv. Frančiška iz Mekinj«, kjer med drugim ugotavlja, da je ta relief eden redkih primerkov gotske kiparske upodobitve stigmatizacije v Srednji Evropi. Zbornik zaključuje razmišljanje p. Pavla Krajnika z naslovom »Sožitje med Kamničani in brati frančiškani«, kjer ugotavlja zgodovinsko in siceršno povezanost med redovniki in prebivalstvom.

Zbornik, ki ga je izdal in založil Kulturni center Kamnik, z uredniškim odborom (Emilijan Cevc, Mirina Zupančič, Miha Novak, p. Marko Novak, Marko Lesar, Emil Navinšek), je bogato pričevanje ne samo o kamniških frančiškanih, temveč o širših, umetnostnih in znanstvenih pogledih na dogajanja na Kamniškem. Lektoriranje je opravil Emil Navinšek, prevod v nemščino Nadja Tomšič, tehnično pa je edicijo uredila Bernarda Novak. Fotografske posnetke so prispevali: Marko Habič, Damjan Gale in fonoteki Kamniškega muzeja ter Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju. Publikacijo je izredno tankočutno oblikoval Marjan Kocjan, natisnil pa Gorenjski tisk v Kranju v nakladi 1000 izvodov.

DUŠAN LIPOVEC

Ugovori in pripombe

Kes ni dovolj, treba bo pokore!

G. dr. Jože Toporišič je v Književnih listih 24. februarja letos priobčil nekaj redkih besed kesanja, ki jih pri njem slovenska javnost zares ni vajena. Če prav razumem ténor njegovih izvajanj, omenjeni »siromak« (tako se namreč sam poimenuje) misli, da je mimo naslovnice Zimske urice ustrezno prevedel. A to je le iluzija, ki se ob kruti dejanskosti razblini kakor milni mehurček.

Poglejmo npr. na stran 39. Toporišičeve izdaje Bohoričeve slovnice: tam naš »jezikoslovec vodnik« (tako se je sam poimenoval na 74. strani Enciklopedije slovenskega jezika, ki je – kakor bomo še videli – sila zabavno branje!) tekst: »Catarinae, Reginae Bosnaensi, Stephani Ducis sancti Sabae ...« prevodno zveriži v: »Katarini, kraljici bosenski, Štefana kneza Save ...« Toda: dux tako v času nastanka teksta spomenika, ki ga Bohorič navaja v cirilici in latinskem prevodu, kot tudi v času nastanka Zimskih uric pomeni vojvodo in ne kneza. Štefan pa ni bil herceg oz. vojvoda Save (kdo ali kaj je po Vašem mnenju, g. dr. Toporišič, dopisni ud SAZU in redni univerzitetni profesor v ljubljanskem mestu, sploh ta Sava?!), temveč herceg, se pravi vojvoda svetega Save, kakor piše Bohorič. Saj se vendar nekdanji Štefanovi posesti še danes reče Hercegovina in ne morda Kneževina! Mislim, da sem dovolj transparentno pokazal, kako Toporišičev prevod Zimskih uric ni zavajajoč zgolj glede naslovnice, temveč da je »jezikoslovec vodnik« tudi sledeče strani slovenil po načelu: Kakor Bog da in sreča junaška. Na začetku torej ne gre za kak slučajni spodrsljaj, kakor bi nas rad prepričal g. dr. Toporišič, temveč za natanko tisto, kar sem zapisal jaz: za neukost. Ko pa smo že pri Zimskih uricah, je treba ugotoviti čudno neskladje med Toporišičevim pisanjem iz leta 1987, ko je zatrjeval, da je svoj prevod različnim založbam – kot Ribničan rešeta – **ponujal,** 1994 pa nam pripoveduje zgodbo o tem, kako se ga je za vso stvar **naprošalo.** Kaj je torej resnica?

Ne vem, zakaj g. dr. Toporišič tako napeto čaka na moje besede o tem, kaj naj bi slabega (ne: hudega!) storil okoli Stiškega rokopisa, ko sem mu to reč pojasnil že 17. februarja letos: grafem **i longa** je npr. prepisal kot j, kar se ne sme. O tem se more vsakdo poučiti že iz tako splošnega priročnika, kakor je Jovanova Stipišića knjiga Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi – od druge izdaje naprej. Tam bi g. dr. Toporišič utegnil najti tudi zapis o pri nas standardni rabi oklepajev, ki imajo v ekdotični praksi svoj pomen. Seveda so mogoče tudi drugačne rabe, a jih je treba pojasniti. Ni pa prav, da se oklepaji enake vrste rabijo za tako različne stvari, kakor so denimo izdajateljevi rekonstrukcijski posegi in razrešitve krajšav, ker to vnaša v recepcijo nejasnosti o podobi izvirnika. G. dr. Toporišič tudi ne obvlada znakov za krajšave: v obeh stiških obrazcih spovedi mora biti v besedi **plomil** zlog **prae** okrajšan s črtico nad p, ne pa z lokom, ki od zgoraj zajame črki p in l. Na dlani je potemtakem, da je za g. dr. Toporišiča izdajateljska korektnost na ravni našega časa odločno prevelik zalogaj oz. močno pretrd oreh. Spet se soočamo z njegovo neukostjo, to pot okoli ekdotičnih pravil. Res ne vem, ali »jezikoslovec vodnik« zadnji čas samo išče polemike, v kateri jo lahko pošteno skupi! Kaj mu je le tega treba? Naj ve, da so okoliščine tistemu, ki se hoče pogubiti – kakor pravi S. Zweig – vselej ob strani.

Toliko o prvem delu izvajanj g. dr. Toporišiča, ki se nanašajo na mojo omembo njegovega dela kot zgleda nezadovoljivega izdajanja tekstov. Služil mi je za plastičen kontrast znanstveni korektnosti g. dr. Čepiča. Napake so seveda tudi pri njem in na to sem jasno opozoril, toda njegova izdajateljska praksa je vsekakor na resnem strokovnem nivoju, česar pa za trud g. dr. Toporišiča žal ne morem trditi.

Zdaj pa k drugemu delu! G. dr. Jože Toporišič si očitno na vse kriplje prizadeva spraviti v Književne liste Dela polemiko, ki jo je v obliki neizzvane besedne agresije na moje dobro ime in na čast mojega dela spočel v Slavistični reviji. »Jezikoslovec vodnik« bi rad bralce največjega in najvplivnejšega slovenskega dnevnika prepričal, da je v zadnji številki omenjenega slavističnega organa pred mano branil čast in poštenje prerano umrlega »velikega jezikoslovca« Jakoba Riglerja. Pred menoj mu ne bi bilo treba braniti slovesa nikogar, kakor se bo lahko prepričal iz mojega odgovora na svoje sila resolutne punktacije (omenjeni odgovor sem dne 21. februarja letos odposlal glavnemu uredniku Slavistične revije). Ampak jaz res nisem kriv, če Riglerjevih idej na noben način ni mogoče znanstveno dokazati in če je njegovo razpravljanje tako nekonsistentno, da mu lahko nasedajo zgolj ljudje, ki sta jim poznavanje slovenskega 16. stoletja in logika španska vas (Poljaki temu menda pravijo češki film). Nisem kriv, če Rigler, o čigar podvigih sem vselej pisal resnico in samó resnico, povsem neutemeljeno postavlja pod vprašaj delo naših – to pot resnično velikih – jezikoslovcev in literarnih zgodovinarjev z najbolj nizkotno insinuacijo, namreč z izjavo: »Včasih ima človek vtis, da so (pisci o Trubarjevem jeziku pred Riglerjem, tj. V. Oblak, F. Ramovš, M. Molè, M. Rupel, A. Ocvirk idr.) prav iskali primere, ki so si jih želeli, ali si jih celo izmišljali.« Ko sem jaz opozoril na to, da Rigler te svoje izjemno hude obtožbe nikjer ni dokazal, se je oglasil g. dr. Toporišič in začel ihtavo trditi, da je njegov pokojni prijatelj zgoraj citirano izjavo dokazal v neki opombi, kjer se govori o Ramovševem lapsusu. Ampak to je iz trte izvito: nesmisel je, da bi si kdo želel lapsusa (Rigler govori o primerih, ki so si jih drugi želeli!). Skladno z Riglerjevimi besedami bi izmišljevalci tudi morali biti najmanj trije (izjava je v množini). Poleg tega pa je vsako namigovanje na to, da bi si Ramovš v svojih znanstvenih spisih izmišljal primere, ki bi si jih želel, neokusno do te mere, da kulturen človek, ki pozna njegov veličastni znanstveni opus, o tej zadevi preprosto ne more razpravljati. Na tako nizek nivo se poznavalcu stvari ni mogoče spustiti. Nisem kriv, če Riglerjeve domislice ne prenesejo resnega znanstvenega pretresa, na kar sta že pred mano opozorila gg. dr. Bogo Grafenauer in dr. Tine Logar, ki sta vsak v svoji stroki – prvi v zgodovinopisju, drugi v dialektologiji – izjemno ugledna in zaslužna.

Moram reči, da je Toporišičev zagovor Riglerjevih domislic v 4. številki lanske Slavistične revije zares vreden branja: je reprezentativen primer ravni našega jezikoslovja. »Jezikoslovec vodnik« me npr. obtoži, da zapisujem laž o dveh njegovih razpravah, ampak v inkriminiranem tekstu njega niti na enem mestu ne posredno ne neposredno ne omenjam! Nadalje je g. dr. Toporišič pri meni ugotovil neko maloumno mesto (kot slovničar je zagotovo velik ekspert za tovrstne diagnoze!): to njegovo oznako sem si prislužil za ugotovitev, da se raščiški in ljubljanski govor, ki sta v 16. stoletju po vseh relevantnih domnevanjih pripadala dolenjskemu narečju, glasovno nista bistveno razlikovala (Rigler, ki je zapisal povsem identično izjavo za morfologijo, je pa seveda kot kres bleščeč jezikoslovec!). Ob tem g. dr. Toporišič daje vedeti, kako tekstov z Raščice v 16. stoletju ni! Kako more torej pisati o meni tako drastične besede kakor jih piše? Kako mu more kdo to potem še objaviti? »Jezikoslovec vodnik« tudi falsificira moje besede, da lahko potem nad njimi polemično »zmaguje«! Takšna je pač njegova »znanstvena« logotehnika«. A to je dokaz, kako je vse njegovo ropotanje zoper mene dejansko votlo in prazno. André Gide je nekoč zelo točno povedal: »Napadi, katerih tarča smo, dokazujejo, da smo napisali življenja polna dela. Napadajo me, torej sem. /.../ Ne bojte se biti ljudem zoprni ali si jih nakopati na glavo.«

Kar zadeva bridko Toporišičevo pridušanje ob dejstvu, da je nad njegovo voljo pri Slavistični reviji nekoč prevladala razsodnost odgovornega urednika (že njegov naslov pove vse o njegovih kvalitetah: poznam ga kot zelo odgovornega človeka!), mi je reči tole: nobena znanstvena revija se ne more podrediti diktatu nestrokovnjakov. Tekst, ob katerem ste se Vi, »jezikoslovec vodnik,« neuspešno zoperstavljali odgovornemu uredniku, je zadeval starejšo slovensko književnost in zgodovino 16. stoletja (ter delno še srednjega veka). Tu pa g. dr. Toporišič ni nikakršen strokovnjak, kar dokazuje njegova Enciklopedija slovenskega jezika, ki je bila z velikim pompom lansirana na slovenski knjižni trg leta 1992. Človek, denimo, na 12. strani omenjene edicije izve, da naj bi bili Brižinski spomeniki, v gotski minuskuli, kar je abotnost najvišje stopnje ob zatrjevanju, da so bili zapisani v obdobju 972 – 1039, ko je kraljevala karolinška minuskula in se o gotski nikomur še ni sanjalo. Na strani 318. obstajajo nekakšni protestantski svetniki, kar je vsekakor vredno objave v cvetniku svetovne neumnosti, saj protestantskih svetnikov preprosto ni. Na strani 270. srečujemo nekega filozofa Arthurja Schoppenhauerja (kar trikrat!), ki pač ni ustvaril nobene študija vredne filozofije in se je glede tega bistveno razlikoval od Arthurja Schopenhauerja. Na strani 242. najdevamo zelo neokusno Toporiščevo šaljenje z bralcem: »jezikoslovec vodnik« zatrjuje, da beseda **bogastvu** o Očenašu Rateškega rokopisa verjetno pomeni božanstvo, kar je smešno, saj gre za tekst molitve, ki jo je svojim učencem sporočil sam Jezus Kristus. Če bi ta molil, naj božanstvo Boga Očeta šele pride, bi to pomenilo, da sebe šteje za od njega separatno božanstvo ali pa sploh samo za preroka. Prvo bi bil arijanizem, drugo mohamedanstvo, o tem dvojem pa pri nas v času nastanka omenjenega spomenika srednjeveške slovenščine ni ne duha ne sluha. V zadnji številki lanskega letnika Slavistične revije g. dr. Toporišič piše, kako je v 16. stoletju obstajalo nekakšno raščiško narečje, kar je v popolnem nasprotju ne le z mojim, temveč tudi Riglerjevim mnenjem (obstajalo je dolenjsko narečje v realizaciji raščiškega govora). Lepo bi bilo, da bi »jezikoslovec vodnik« svoje izjave kdaj tudi podprl z dokazi: vsaj v lingvistiki bi to lahko pričakovali od njega, ko si je že nadel tako laskav vzdevek. Dobro bi tudi bilo dokazati izjavo, da danes končno pišemo tako, kot je želel Krelj (minus mehki ć), ki se ravno tako bere v zadnji številki Slavistične revije. Po mojem bi za dokaz teh trditev g. dr. Toporišiču ne zadostoval niti milijon let (zapis polglasnika, č,ž,š,c,z,s!).

Ampak ko sem že pri besedi: ljubeznivi bralec si naj prebere tole Toporišičevo definicijo verza iz Enciklopedije slovenskega jezika – to da je isto kot vrstica, vrstica pa je: »Ne od levega in ne do desnega zrcalnega roba segajoča vrsta napisanega tiskanega, večinoma z navpično levo poravnanim robom, v posebnih primerih s težiščem na sredi (likovne pesmi).« Rekel – in ostal živ! Kaj je z verzi v govorjeni besedi – so sploh mogoči? Po mnenju g. dr. Toporišiča očitno ne. In ne pozabimo, da njegovi definiciji verza povsem ustrezajo tudi notranji stolpci časnikov in telefonskih imenikov. Lepo, kajne? Gremo še dalje! Toporišič piše na strani 6. navedene knjige o nekakšnem Čedadskem rokopisu, kar je gotovo neustrezno, saj gre za Čedajski rokopis (meni je v materinščini recimo znano zgolj Blejsko, ne pa Bledsko jezero!). »Jezikoslovec vodnik« v omenjeni publikaciji tudi pozna mladogramatike v zadnjih treh četrtinah 19. stoletja. Drugi vemo zanje šele od sedemdesetih let 19. stol., ko se oblikuje t. i. leipziška šola. Da bi bil Miklošič mladogramatik, je zelo neresna trditev, čeprav se najde na strani 108. Enciklopedije slovenskega jezika, Ramovš pa se je navdihoval tako pri leipziški šoli kakor pri »neodvisnem« Hugu Schuchardtu. Kako klavrno je, da moram jaz kot nejezikoslovec poučevati slovničarja Toporišiča o dejstvih iz lingvistike!

Sicer pa mislim, da izjavam samozvanega »jezikoslovca vodnika« ne gre pripisovati pretirane teže. Če bi ga jaz, denimo, jemal resno, bi ga moral zaradi klevetniških izjav v Slavistični reviji tožiti pred sodnijo, tako pa sem se odločil za gentlemansko potezo: na njegove srborite očitke sem spisal zelo temeljit in oster odgovor ter ga tudi primerno polemično začinil (trudil sem se za tempo allegro risoluto – a vsekakor: con grandezza!). Vse to pripovedujem v Književnih listih samo zato, da bo vsakdo vedel, kako odgovor na Toporišičeve punktacije iz zadnje lanske številke Slavistične revije obstaja in da je celo že pri uredništvu omenjenega organa. Svoboda izražanja znanstvenih mnenj terja, da se ga vsekakor objavi. Prizadeval sem si vso reč ustvariti v pripovednem slogu g. dr. Toporišiča, da bo ta lažje sledil teku mojih misli, s katerih razumevanjem ima naravnost neverjetne težave. (Znanstveno so moja izvajanja seveda vseskozi korektna.) V primeru, da bi bile pri omenjenem organu Slavističnega društva Slovenije kakršne koli težave z objavo mojega odgovora na Toporišičev popolnoma ponesrečeni poskus zagovora Riglerjevih idej, ki sem ga ovrgel v vseh njegovih 42 točkah, bom zadevo prisiljen tiskati kje drugje.

Še enkrat vprašujem: Quousque tandem Toporišič abutere patientia nostra?! Vsi ga vidimo, kaj počne, vsi vidimo, kako si njegove oči med nami iščejo »nasprotnikov«... (Kdo v znanstvenem diskurzu operira s to oznako? Kajpak g. dr. Toporišič, ki pozna tudi »prijatelje«!) Oscar Wilde je vsekakor imel prav, ko je zapisal: Iskreno sovraštvo je najbolj prisrčno.

G. dr. Toporišič, dopisni ud SAZU in redni univerzitetni profesor v ljubljanskem mestu, sami ste to hoteli! Vedite: I shall go on to the end (če bo treba, pa še dlje!). Ni dvoma: preden bo »jezikoslovec vodnik« potrkal na vrata rednega članstva naše akademije, bo moral opraviti zelo temeljito pokoro. Nekaj besedic kesanja je za težo njegovih neznanstvenih izjav, ki jih prostodušno seje v svet (npr. namig, da si je nekdanji predsednik SAZU Fran Ramovš primere, ki naj bi si jih želel, v svojem znanstvenem delu tudi izmišljal!), odločno premalo.

IGOR GRDINA

P. S.: Kar zadeva izjavo g. dr. Toporišiča in drugih mož »od stroke« o jeziku našega časa, mi je reči tole: v najkrajšem času pričakujem podoben brambovski ferman ad hoc organiziranih domorodnih in rodoljubnih brivcev, frizerjev ter lasuljarjev o nevzdržni neurejenosti »zgornjih nadstropij« ljubih Slovencev in Slovenk: trenutno stanje terja kar najenergičnejšega – po možnosti zakonskega – iskanja odpomoči!

Logistika v proizvodnem podjetju

Pripomoček v vsakdanji praksi in uporabno učno gradivo

Marsikdo si ne predstavlja dovolj natančno in celovito, kaj pomenijo stroški logistike v proizvodnem podjetju, kakor tudi stroški distribucije na relaciji proizvajalec-potrošnik. Tovrstni problematiki je velik del življenja posvetil priznani slovenski strokovnjak prof. dr. Zdravko Kaltnekar in dosedaj napisal več knjig. Njegovo najnovejše in verjetno najobsežnejše delo za vsakdanjo prakso in študij na nekaterih slovenskih fakultetah pa je knjiga LOGISTIKA V PROIZVODNEM PODJETJU, ki obsega 530 strani. Izšla je pri založbi Moderna organizacija v Kranju.

Ekonomsko raziskovanje gospodarjenja z materialom in distribucije proizvodov se je tudi v razvitih državah razmahnilo šele v zadnjem obdobju. Znanstvena raziskovanja notranjega transporta in tudi skladiščenja so se pojavila zlasti po 2. svetovni vojni. Temu problemu posvečamo v Sloveniji tudi določeno pozornost. Zlasti tista podjetja, ki spremljajo tehnološki razvoj in aktivno sodelujejo z industrijsko razvitim svetom, uvajajo nove tehnološke postopke tudi na področju logistike.

Dobro organiziran logistični sistem v proizvodnem podjetju mora zlasti zadovoljevati tri osnovne zahteve, ki jih lahko združimo v skupen cilj: planska preskrba vsakega porabnika s potrebnimi materialnimi elementi; distribucija gotovih proizvodov do porabnikov; vse to pa se mora odražati v ugodnem ekonomskem učinku podjetja oziroma vseh udeležencev v tej dejavnosti.

Avtor je vsebino knjige razdelil na devet zaokroženih poglavij. V prvem, ki obsega sto strani, je prikazal oblikovanje logističnega sistema v proizvodni organizaciji oziroma podjetju. Zatem se je dotaknil analitsko-projektivnega pristopa k obravnavi logističnih sistemov, pri čemer je posebej prikazal metodologijo izgradnje ali preoblikovanja logističnih sistemov v proizvodnem podjetju.

Naslednji poglavji obravnavata analizo pogojev delovanja logističnih procesov ter problematiko materiala in tovorov kot elementa logističnih procesov. Zlasti za mlajše podjetnike bodo tovrstne analize in predočbe izredno koristne za izboljševanje ekonomike poslovanja.

Tudi nabavno in skladiščno poslovanje je prof. dr. Kaltnekar izredno praktično in strokovno obdelal in vključil v osrednja poglavja njegove knjige. Prav na teh področjih so v številnih podjetjih skrite rezerve zaradi slabe organiziranosti logistike kakor tudi postopkov pri prevzemu blaga. Avtor je znal povezati tovrstno problematiko tudi z vprašanjem gospodarjenja z zalogami in razvojnimi trendi v skladiščenju.

Tudi poglavje, ki obravnava transportne procese (na dobrih sto straneh), je osvetljeno z vseh najpomembnejših zornih kotov ter povezano z ekonomskim vrednotenjem, ugotavljanjem transportnih potreb kakor tudi določanjem pretokov materiala v zunanjem in notranjem transportu. Podjetnikom oziroma strokovnjakom, ki se v proizvodnih podjetjih ukvarjajo s problematiko logistike, bo ta knjiga olajšala delo in prispevala k ustrezni organizaciji transporta, ocenjevanju alternativnih možnosti in izbiri projekta.

Zaključni dve poglavji Kaltnekarjeve knjige obravnavata tehnične elemente logističnih procesov ter logistični informacijski sistem. Zlasti slednji igra iz dneva v dan pomembnejšo vlogo in mora biti neposredno povezan s celotnim sistemom logistike v podjetju. Knjigo bogatijo številne slike, grafikoni, sheme in primeri ekonomskih izračunavanj.

Prepričan sem, da bo najnovejše strokovno in znanstveno delo prof. dr. Zdravka Kaltnekarja, ki obravnava logistiko v proizvodnem podjetju, nepogrešljiv pripomoček v vsakdanji praksi kakor tudi kot učno gradivo na številnih fakultetah.

GABRIJEL DEVETAK

Mati vseh humoristov – Art Buchwald

»Vse skupaj je smešno, mislim, da bom postal humorist«

Američan. Lastnik čudovite pisarne na washingtonski aveniji Pennsylvania, dober lučaj od Clintonove spalnice. Upokojenec, ki ne počne nič pametnejšega, kot da se dela norca iz politikov. Nemara edini novinar, ki je s pisanjem obogatel. Pretkani stari Jud. Yankee. Sin »Velikega Naroda«.

Ne sodite me napak. Znam pisati tudi boljše naslove časnikarskih člankov, toda tega, materinskega, si je na mojo prošnjo izmislil sam Buchwald. »Mati vseh humoristov.« Kakor »mati vseh bitk« Sadama Huseina. Projekt iraškega voditelja je seveda propadel, pisateljsko-novinarska-humoristična vnema Arta Buchwalda pa ne. Pravzaprav – bogve . . . Pred mesecem dni je izšlo njegovo, verjetno najpomembnejše delo – avtobiografija z naslovom »Zapuščam dom« (Leaving Home). V njej je na svoj značilni pikri in grenko-smešni način orisal najtežje trenutke svojega življenja. Buchwald se ne da. Oktobra sem mu hotel čestitati za rojstni dan, pa me je ozmerjal, da je v teh letih vsako prepevanje pesmi Happybirthday žaljivka. Mali veliki mož je 20. oktobra napolnil 68 let. Tehtnica.

Art je človek majhnih korakov, preprostih stavkov, kratkih, a zbadljivih zgodb. Njegovi stavki mnogo bolj spominjajo na novinarstvo agencije Associated Press, kot pa na dosežke kakšnega Johna Cleesa. Buchwald ne mara za besede, kot so »je podčrtal, je poudaril, je ocenil«, on pozna samo – he (she) said. Je rekel. Utrujenost zanj ne obstaja, celo v knjigi »Ko Reagan spi«,

● Tudi zadnje Buchwaldovo delo Zapuščam dom je le za kratek čas zagledalo knjižne police. Za kratek čas, saj jo bodo bralci razgrabili kot pustne krofe. Na vprašanje, kdaj bodo to knjigo prevedli v slovenščino, pa je kaj lahko odgovoriti: verjetno nikoli. Biserov, kot Sin velikega naroda, Koliko je to v dolarjih?, Več kaviarja, Hrabri strahopetec in drugih del izpod Buchwaldovega peresa slovensko leposlovje ne pozna, strpnejši bralci pa lahko uživajo v »Jesam li vam ikad lagao« (Sem vam kdaj lagal?), ki jo je pred leti izdala zagrebška založba Znanje. Pa ne bi škodilo, ko bi tudi slovenske zbirke bukvic ugledale duhovite črtice ostarelega Buchwalda. Bi vsaj spoznali, kaj je pravi politični humor.

Knjiga je nedvomno najpomembnejše, sklepno delo ameriškega avtorja. Hkrati pa tudi katarza in slednjič, priznanje vedno zatiranega židovstva v avtorju. Njegova avtobiografija se pričenja že z rojstvom matere, ki se je bila rodila v madžarski (židovski) družini. »Kmalu zatem, ko sem se rodil, so mi vzeli mater oziroma so mene vzeli materi,« se začne Buchwaldova pripoved. Otroštvo je preživel v adventističnem zavetišču, newyorški židovski sirotišnici in vrsti drugih domov za male brezdomce. »Smešni ljudje nimajo nujno lepega otroštva,« je na platnice zapisal Pulitzerjev nagrajenec William Styron. Buchwald: »Ko sem bil star šest ali sedem let, sem si dejal, 'vse skupaj je smešno, mislim da bom postal humorist'.« Trpljenje je namreč manjše, če se ti ob tem uspe smejati. Toda do kariere »vladajočega genija ameriške satire« (besede kritičarke Erme Bombeck) je bilo treba preživeti še drugo svetovno vojno, po kateri se je zaposlil v Parizu v ameriški vladni službi. In nato – novinarstvo, zbadanje, smešenje likov iz knjig Kdo je kdo?, resne politične analize, . . . vse za dobro javnega mnenja, ki ga je treba obvarovati pred samovoljo oblastnikov.

Knjiga po svoji zunanjosti in obsegu nikakor ne odstopa od že utečene skromnosti Buchwaldovih zbirk humoresk. Tudi naklada je temu primerna, vendar bo z novimi ponatisi nedvomno dosegla nekaj sto tisoč izvodov, nemara celo milijon. Vsebina pa, kot rečeno, duhovito opisuje često trpke dogodke. Je stari dobri Art pod njih potegnil črto?

se z nekdanjim predsednikom vedno nekaj dogaja, predvsem med spanjem. Domislice v Buchwaldovih knjigah so vedno izvirne, edino kar se ponavlja, je bralčev iskreni smeh. Slovenski bralci ga vendarle poznajo po zgodbicah, ki jih objavlja ugankarski tednik KiH, nemara se še kdo spomni njegovih zbadljivk, ki si jih je privoščil pred dvema desetletjema na račun predsednika Richarda Nixona, še preden je temu spodrsnilo na stopnišču zgradbe Watergate, potem pa se naše poznavanje »največjega duhoviteža na svetu«, kot ga je nekoč poimenoval tednik Time, počasi neha. In če se pisec teh vrstic ne moti, je Buchwalda od slovenskih literatov prevajal samo Tomaž Šalamun.

»Rad bi, da bi me bralci v Sloveniji poznali kot lepega, močnega, inteligentnega, homoseksualnega mladeniča. Približno takega, kakršen je bil v mladih letih Robert Redford,« mi je lani pomladi zatrdil starosta ameriških humoristov. Kaj naj odvrnem gospodu z redkimi lasmi in spoštljivimi očali pred živahnimi očmi, na to prepričljivo in iskreno željo? Spoznal sem ga aprila lani v njegovi pisarni v nizki, toda nesramno elegantni poslovni zgradbi v središču Washingtona in takoj je vedel, kje je moja dežela. »To je tisti resni paradiž v Alpah, kjer ljudje ne znajo nič drugega kot garati kot črna živina, kajne?«

Art Buchwald

Kdo bi starosti s pennsylvanske avenije pojasnjeval, da imamo v našem resnem paradižu vendar Tofa, Jonasa Ž. pa Sašota Hribarja? Pa Agropop. Da je to najlepša dežela na svetu, ki je tudi država, pa čeprav se morajo neodvisni novinarji brez dlake na peresu še vedno včasih ugrizniti v jezik. Kot rečeno, tudi Buchwald je bil svoje dni novinar, takrat, ko se mu je bilo treba še prebijati na vrh. Kasneje je dobil častno mesto kolumnista pri Washington Postu, ko je ta časnik ogrozil vodilno mesto New York Timesa. Sicer pa, za koga sta delala Bernstein in Woodward, ki sta razkrinkala podlosti Nixonove oblasti?

»Prav rad imam Clintona«

Na zidovih Buchwaldove pisarne je opaziti mnogo skupinskih fotografij z ameriškimi predsedniki, diplomati in hollywoodskimi zvezdami. Prenekateri izmed njih si je nedvomno nadel umetni nasmeh in je zagotovo škrtal z zobmi, ko je »dobrega starega Arthurja« objemal čez rame. »Res, mnogi bi mi najraje zabili nož v hrbet, toda na srečo nas, zlobneže, v Ameriki ščiti Prvi amandma k ustavi.«

Buchwald menda še nikoli ni imel težav z oblastjo, niti z Reaganom, katerega je ostro zbadal in ga razkrinkal v omenjenih 135 zgodbicah na 335 straneh. Bush ga ni preveč zanimal, toda njegov podpredsednik Quayle je bil strahovito zabaven. »Potem ko je v javnosti déjal, da vsak bedak ve, da se 'krumpir črkuje p-o-t-a-t-o-e', sem ga često vprašal, če ima še kakšno zelenjavo na zalogi. Tudi Clinton je dober, prav rad ga imam. Ta bo napravil še mnogo napak,« je že lansko pomlad dejal Buchwald.

O sebi ni hotel razkriti mnogo, kar sicer ni značilno za tehtnice. »Rodil sem se oktobra 1925 v Mount Vernonu, država New York. Sem yankee, severnjak, torej sem že po naravi za štose.« Čeprav je z vici, ki jih je v pravem trenutku usmeril v prave osebe, zaslužil milijone, je Buchwald torej skromen. Pa vendar se nisem mogel znebiti vtisa, da gre pri tem za tisto »židovsko« skromnost, ki jo pojasni naslednja zgodbica: bogat Žid v sinagogi ob praznični molitvi na vse pretege zatrjuje, kako je 'beden in nevreden' Njegovega blagoslova. Ko pride zmolit še berač, pa bogataš reče: »Poglejte no, kdo pravi, da je beden in nevreden.« Buchwald se v najinem pogovoru, pa tudi sicer ni nikoli rad izjasnil za Žida, pa vendar: »Glejte, nisem nič posebnega, pa vendarle sem sin velikega Naroda, kakor sem naslovil eno izmed svojih knjig.« Če je torej sin velikega naroda, je tudi sam velik. »'Great Nation' je tisti narod, ki si dovoli smeha na svoj račun. Srečen sem, da sem Američan, v preveč krajih po svetu se ljudje ne smejo smejati na račun lastne države.«

Raziskovalni humor

V svojih najbolj ustvarjalnih dneh je Buchwald objavljal redni satirični kolumen, ki je z agencijskim posredništvom izhajal v približno 550 časnikih po vsem svetu. Svoj čas je vozil Hondo, preden so odšli v svet je imel tri otroke, rad pa je maratonsko tekel in lezel v hribe. Seveda je za svoje delo dobil Pulitzerjevo nagrado, je pa tudi član prestižne Ameriške akademije znanosti in umetnosti.

Odnos politika – humor? »Politika je humor. Jaz pišem o istih zgodbah kot vsi ostali novinarji, vendar jih vidim in posredujem na smešen način. Sem novinar, ki ljudi spravlja v smeh, to je vsa umetnost. Avtor smešnic gre v tem lahko tako daleč, dokler koga ne prizadane, tu se pa vse neha. No, če tisti, komur se smejemo, nima smisla za humor, je to njegova težava.« Ravno tu je Buchwaldov uspeh, ki ga ne dosežeta niti Ephrain Kishon niti Peter Ustinov. Ko v Ameriki govorijo o kratkih šaljivih zgodbicah kot o »pravem Buchwaldu«, gre za poseben slog v pisanem humorju – »raziskovalni humor«.

Še nekje se vendarle vse neha. »Vojna v Bosni je najbolj žalostna stvar na svetu. Pri nas v Ameriki je problem vedeti, kje Bosna sploh je, pa vendar . . . Nisem dober v črnem humorju. V bosanski tragediji ne najdem nobenega humorja in, ne, nisem še slišal za Top listo nadrealistov.«

ROK V. KLANČNIK

Kulturnički

Predsedniku Slovenije
Apel kulturnikov in apel znanstvenikov – država res ne ve, kje ima glavo in kje rep.
Vladi Slovenije
Ker nimamo vojne, ne potrebujemo kulture.
Ministrstvu za promet in zveze
Sergij Pelhan daje kulturne ustvarjalce na cesto, ker se bo začela gradnja Slovenike.
Ministru za kulturo
Če so za vas kulturniki nergači, zakaj ne preimenujete ministrstva.
Zunanji pravni sodelavki Vesni Čopičevi
Prešerna in Cankarja na pogodbe, Koseske in Govekarje pa na ministrstvo.
Državnemu sekretarju Jožetu Ostermanu
Potrebno je uveljaviti evropski model Bojana Štiha in Lojzeta Filipiča.
Ladu Kralju na Betajnovi
Je dokaz, da jabolko le pade daleč od drevesa.
Dobrotniku na ministrstvu za kulturo
Lojze Wieser ve več o zakonu o kulturi na pragu Evrope kot pa Peter Božič na pragu ministrstva.
NIKO GORŠIČ

Viera Benkova

Pismo št. 2

Hči moja,
sanjálo se mi je,
da se je zemlja vgreznila.
In v polju je ostal
le s travo ves zarasel in osamél vodnjak
na vzvod,
do roba poln vode.

Če bi se ti bilá z ramenom vzvoda
spustila na dno mojih sanj
kot pesek na dno reke,
bi mi obraz oprala voda.

Vodnjak pa ni dal vode
in niti s peskom nepokoja
ni razgibal dna.

To je bila le sanja,
ki je zajela celó samo zemljo
V njej pravzaprav
od naju nobene ni biló,
bilí so
le trava in vodnjak in voda.

Pismo št. 3
Tamari

S severa, kjer med ljudmi
mraz, veter, morje vladajo
in ne kraljica Beatrix,
te je poslala mama kot metuljčka
v pismu,
kot davno že nekoč poslali v senu
so vzdolž reke kraljično Palmo.
Bila si skrita
kot metuljčke v bubi –
poganjek ti očeta
in naročja matere,
živ plamen moje grude.
Pozdravljam te na dolgi poti
k meni s solzo radosti.
Čeprav le v pismu si poslana,
te ljubkujem vsaj z besedo,
dokler da te resnično
ne privijem na srce.
26. 1. 1993.

Pismo št. 4
Vukovar – Dubrovnik

Pred mestom z vžganim znamenjem
na meji molka
pajek razprostira
svojo nežno past.
Iz gmote dima,
ki se v njej premikajo
samo obličja brez življenja,
se pod oblake dviga
od ljudi pozabljena
srebrna flavta.
Takó je pred apokalipso,
ko pastir že nima
za koga pasti svoje črede
in brodijo v goreči reki
samo nežive sence
odhajajoče brez vrnitve.
Tedaj se iz naročja zemlje
kakor v davnih časih
prikaže pred ljudi
srebrna flavta
in njen svareči glas.

Pismo št. 5
Staršem

Kosti vam veže glina,
v stebla trave ste usodo svojo položili
kakor v sončno knjigo . . .
Obračam list za listom
v spominski knjigi,
vendàr do korenin
ne pridem –
globoko v zemlji so
in čovek jih je nakopičil.

Prevedla AVGUSTA SMOLEJ

*

Viera Benkova se je rodila v Bačkem Petrovcu 1939. leta. Po gimnaziji je diplomirala na beograjski slavistiki. Zaposlena je v uredništvu slovaških oddaj pri radiu Novi Sad. Je tudi sourednica časopisa Nový život. Izdaa je več pesniških zbirk (Majska omotica 1964, Variacije 1969, Obredi 1970, Ladja gotovosti 1975) in krajši prozi Gozdni studenec 1973 in Gozdne dogodivščine 1980. Prejela je nagrade za pesmi in prozo leta 1964, 1968, 1970. Prevajali so jo v srbohrvaščino, slovenščino in makedonščino.

Njena pesem poganja iz vojvodinskih tal in navezanosti na zemljo in njena lirika je prepletena z globoko, nemirno refleksijo.

Te pesmi novejšega datuma sporočajo občuteno grozo dogajanja in hkrati razsežnosti iskanja duhovnega zatočišča.

Hrvaški bibliobus (36

Reviji, ki se je komaj rodila, se že obeta žalosten konec

Po mnogih porodnih popadkih ja na Hrvaškem končno ugledal luč sveta časopis za kulturo **Vijenac**. Izdaja ga **Matica hrvatska**, njegov glavni in odgovorni urednik pa je predsednik hrvaškega centra PEN **Slobodan Prosperov Novak**.

Kot smo v Književnih listih že zapisali (22. 4. 1993), so marca 1993 stekle priprave na izdajanje osrednjega hrvaškega kulturnega časnika, ki bi bil dostojen naslednik (po nepotrebnem in lahkomiselno odpravljenega) Oka. Takrat je bilo javno rečeno, da tak projekt podpira »tudi predsednik Republike Hrvaške dr. Franjo Tuđman«, ki je »načeloma obljubil finančno podporo«. Predsednik Matice hrvatske Vlado Gotovac je ob tej priložnosti povedal, da novi časopis »ne bi smel samo registrirati tega, kar se dogaja, ampak bi se moral tudi boriti proti degradaciji kulturnih obzorij«. Trenutek, v katerem naj bi začel izhajati novi časopis, je izredno ugoden, saj gre za obdobje samostojne, neodvisne in demokratične Hrvaške, ko lahko torej »povsem svobodno razpravljamo o temah, ki so v minulih desetletjih veljale za nacionalistične, in se lahko končno povsem svobodno izražamo tudi v svojem lastnem jeziku«. Ob koncu je Gotovac še izjavil, da bi mu bilo zelo hudo, »če bi se, ko bi novi časopis začel izhajati, zgodilo, kar se na Hrvaškem pogosto dogaja, ko so vsi za podporo in nihče za delo«.

Žal so se Gotovčeva predvidevanja začela uresničevati, še preden je izšla prva številka. Že z obljubljeno pomočjo predsednika republike ni bilo nič. Nasprotno, eden od podpredsednikov Matice hrvatske Dubravko Horvatić, ki naj bi med matičarji odigral vlogo hadezejevskega trojanskega konja, je moral odstopiti. Zaradi takšnega razvoja dogodkov je ostal bodoči časnik brez realne finančne podlage, kajti Matica hrvatska, ta najpomembnejša hrvaška kulturna institucija, kot je večkrat mogoče slišati, preprosto nima denarja za tako velikopotezen podvig.

Pa se je denar našel, in to iz Sorosovega sklada. Ker gre za tuji kapital, to pomeni, da časopisno in založniško dejavnost najpomembnejše hrvaške kulturne institucije kljub nasprotovanju hrvaških demokratičnih oblasti ter dobršnega dela hrvaških kulturnih in polt̀ičnih delavcev, kakor tudi najširše javnosti, financira tuji kapital!

Ali gre to dejstvo zares vštric z ohranjanjem dejanskih hrvaških nacionalnih interesov, ne samo kulturnih, ampak tudi vseh drugih? Na to vprašanje ni preprosto odgovoriti, kajti ko je predsednik Matice že marca 1993 opozarjal, da se bo novi časopis boril »proti degradaciji kulturnega obzorja«, ki je že takrat niso mogli biti krivi ne Srbi ne komunisti (do katerih je odnos na hrvšakem in političnem in kulturnem prizorišču tak, kot da jih ni), potem je lahko imel v mislih samo uradno hadezejevsko oblast ter hadezejevske kulturne delavce in intelektualce.

Drugih ni! Če tako gledamo, se nam lahko zazdi logično, da Matica s pomočjo tujega kapitala brani hrvaške nacionalne interese na področju kulture in kljubuje hrvaškim oblastem in njihovim priskledmikom, ki hočejo kulturo »degradirati«. Po drugi strani pa se je Matica, s tem ko je sprejela tuji kapital, znašla v takšnem položaju, da je postala povsem odvisna od nekoga, ki mu ni treba imeti vselej posluha in smisla za ohranjanje hrvaške kulturne identitete in lahko kaj kmalu razkrije celo kake kolonialno-imperialistične nakane (v službi takšne ali drugačne politike).

Ne prvo ne drugo ravnanje (kulturna stagnacija ob očitni tihi podpori oblasti ali pa opiranje na tuji kapital) ni koristno za Hrvaško in pomeni nevarnost, ki je večja od vsake vojne. S tem seveda ne mislimo reči, da bi bilo treba apriorno zavrniti slehemo tujo pomoč pri izvajanju tega ali kakega drugega kulturnega projekta. Ne, toda previdnost ni odveč, še zlasti tedaj, če se izkaže, da so pravi rezultati domnevne demokratizacije življenja in dela na Hrvaškem vsesplošni razkroj vseh in vsakršnjih vrednot.

Na to smo opozarjali že od samega začetka tako na političnem kot na kulturnem področju. Gospodje Gotovci, Novaki, Horvatići in njim podobni so takrat slepo zaupali državni oblasti, zdaj pa, ko jih hoče ta državna oblast vse prej kot v rokavicah podrediti svoji logiki, so se odločili za totalitaristično reševanje problemov. Tako se godi vsem tistim, ki pomagajo pri zatiranju pravic enih (Srbov, komunistov, neodvisnih intelektualcev), saj na koncu tudi sami ostanejo praznih rok. Matičarji za zdaj še nekako shajajo ob intelektualni in finančni podpori iz tujine, vendar sem prepričan, da dolgo ne morejo več zdržati. Hadezejevci znajo hudo dobro braniti svoje položaje in se pri tem ne menijo za sredstva. Proti takšni logiki se ni mogoče boriti, če igraš užaljeno kulturno deklino.

Kljub temu so se pojavile prve številke Vijenca in zdaj lahko spremljamo to, o čemer smo maloprej govorili. V prazničnem predbožičnem razpoloženju je predsednik Matice hrvatske Vlado Gotovac ob izidu prve številke namenil bralcem naslednjo poslanico:

S to željo, ki jo napolnjuje radost, ker vam lahko čestitam, vam Matica hrvatska namenja prvo številko svojega Vijenca. Prepričani smo, da se bomo z njim še bolj približali opravljanju našega skupnega dela: proučevanju, ohranjanju in plemenitenju vseh vrednot naše hrvaške domovine.

Lepo povedano, vendar za program preveč ambiciozno in nerealistično. Glavni in odgovorni uredni S. P. Novak, ki ga lahko imamo za enega od utemeljiteljev nove demokratične Hrvaške, saj je v začetku delal kot pomočnik ministra za kulturo in prosveto (takrat je pomagal ministru akademiku Vlatku Pavletiću) in je kot predsednik hrvaškega centra PEN odigral vse prej kot častno vlogo pri neslavnem 59. kongresu svetovnih centrov PEN v Dubrovniku (septembra 1993), je zdaj v svojem prvem uvodniku po eni strani nasilno in po drugi resignirano zapisal:

Če sredi te naše **kulturne in državno-družbene bede** (poudaril N.M.) *ne najdemo dvajsetih peres, ki bi bila, ne glede na strankarsko pripadnost, sposobna za resen, nemara celo polemičen pogovor o očitnih črnih luknjah v hrvaški kulturi, peres, ki bi se bila sposobna konkretno polemično pogovarjati o našem zajemanju iz preteklosti (ker je celotna hrvaška kulturna preteklost predmet znanstvenega proučevanja in ne ideologizacije), potem ni mogoče ničesar storiti.*

Že zdavnaj nam je bilo jasno, da še dolgo ne bo mogoče storiti ničesar. Gospod Novak pa se je šele zdaj »domislil« ideologizacije in pri tem »pozabil«, da je v socializmu lahko delal in pisal brez pritiska »ideologizacije« in da je lahko na primer v Oku objavljal svojo razmeroma dolgo nadaljevanko pod naslovom »Tako imenovana starejša književnost« (glej številke Oka s konca leta 1980 in začetka leta 1981). Časi takrat res niso bili demokratični, so pa bili veliko bolj svobodni.

NIKICA MIHALJEVIĆ

Med ognji

Nova knjiga kratke proze

V samozaložbi je **Ivan Jan** izdal zbirko (32) črtic (zgodbe iz vojnih dni) z naslovom »Med ognji«.

Ivana Jana poznamo kot zgodovinarja in pisatelja. Kot zgodovinar raziskuje obdobje narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem. Spominjamo se njegovih obsežnejših študij o dražgoški bitki in Kokrškem odredu, v zadnjem času pa je močno odmevna njegova razprava o rasti in razpadu gorenjskega domobranstva pod naslovom Odstrte zavese.

Že dolgo ga poznamo tudi kot pisatelja. Znana je predvsem njegova krajša proza, zbrana v knjigah Izpolnjena beseda in Skozi zasede, a tudi knjiga Med ognji, ki je pravkar izšla, sodi mednje, čeprav se je pred časom uspešno lotil tudi romana (Mrtvi ne lažejo).

Knjiga Med ognji obsega 32 črtic, ki jih je pisatelj kronološko razvrstil. Čeprav je v podnaslovu navedel, da so to zgodbe iz vojnih dni, posega nekaj od njih prizadeto tudi v povojni čas. Slutimo, da so le-te nekak pisateljev kritični obračun s seboj, z generacijo, ki ji pripada in s časom. Tako sklepamo po obtožujočem koncu zadnje črtice, Ujetniki časa.

Črtice so bile doslej raztresene po danes že manj dostopnih revijah, zbrane in pretehtano urejene pa podajajo kolikor toliko zaključeno, vendar pomembno podobo nekega časa. Napisane so bile pred leti, oživljene pa ob različnih priložnostih in pobudah. Tako se bralcu razkrije globlja podoba življenja, kakršno je vsilila vojna.

Zgodbe so zgovorne; pisateljska moč se razkriva v tekoči pripovedi, ki je živa, čeprav se spet drugje, zaradi želje po resničnosti, ne more izogniti dokumentarnosti v opisovanju. V zagovor teh pa moramo povedati, da bi bila tudi s tako pripovedjo, če bi se izgubila, prizadeta celotna podoba, ki nas bo, če želimo ali ne, še dolgo zaposlovala.

V črticah posega avtor prizadeto v lastna doživetja ali vsaj v dogajanja, ki jih pozna. Posega v človeka, v njegovo krivdo, predvsem pa v njegove odlike, včasih prav nerazumne in vredne človeka. Opozorimo le na obtožujoče sporočilo v Lovčevi baladi. Znani dogodek komentira pisatelj skozi ubitega pripovedovalca. Dramatični in zgovorni sta tudi črtici Človeški pogled in Tekma s smrtjo. Kot je pogosto v psihološko izredno pomembnih trenutkih, je težišče na detajlih, ki dajejo pravo vrednost dogajanju. Hkrati pa razkriva človeške stiske, za katere je kriva vojna. Prav zato je časovni odmik dogodkom samo v korist. Z lastnim bogatenjem življenja dojema in ocenjuje zrelejše tudi druge in dogajanje. Pisatelj ne moralizira, problem nakaže v zgodbi in ga potem izpelje do konca, želeč ga vsestransko osvetliti. To pa je pripovedi, ki ni nikdar sama sebi namen, v korist. Problematika ni le tehtna, temveč zaradi vrednot in etičnih norm, ki se ne spreminjajo, vedno aktualna.

Zgodbe je pisalo življenje, na tem je grajeno pisateljevo sporočilo in tu je njegova sporočilna teža.

Hkrati so občuteni prizadeti posegi v širše pisateljeve spomine ali občutja, vezana na posamezna dogajanja, ki jih opisuje. Po takih zarisih posega pisatelj najraje na začetku pripovedi, s čimer dogajanje in čas bralcu plastično približa, hkrati pa ga potegne v pripoved.

Pisatelj se zaveda, da nekatere črtice niso dovolj poglobljene in ga zato, po letih, ko jih je pregledoval in izbiral za natis, kar kličejo po razširitvi.

Kljub temu pa je njegova pripoved zaradi etičnih problemov in opisov, zlasti preprostega človeka, ki se je proti nasilju, vezanem z žrtvami, odločal s srcem – pomembna. Zlasti, ker to ni problematika, ki zaposluje samo pisatelja! Knjiga Ivana Jana Med ognji po svoji vsebini ni le obtožba druge svetovne vojne, temveč na prepričljivi višini vojn sploh.

EMIL CESAR

Spoznanja staršev in otrok

Težko je ljubiti (starše), če jih otroci ne spoštujejo

Pogosto je cilj vzgoje, iz otrok napraviti otroke svojih upov in sanj. **Beverly Browning Runyon** v svoji knjigi »Starši, ki preveč ljubijo« opisuje starševsko ljubezen, ki je zašla na napačno pot, hkrati pa se sprašuje tudi, kako doseči, da bo ljubezen do otroka učinkovita.

Beverly Browning Runyon je voditeljica Centra za svetovanje staršem v Teksasu, zato njeno delo temelji na številnih pogovorih, ki jih je imela s starši. Vsakdo si prizadeva vzgojiti otroka, ki bo v življenju srečen in uspešen. Pogosto pa se zgodi, da ljubezen ne deluje tako, kot so si starši zamislili. Starševstvo je priučena spretnost, ki jo lahko vedno izboljšamo. Nikoli ni prepozno, da bi spremenili način vzgoje.

Eno zanimivih spoznanj avtorice je, da v resnici le malokdo popolnoma spremeni model starševstva, ki ga je sam izkusil. Mnogi starši svojih otrok niso sposobni ljubiti brezpogojno, ne da bi od njih pričakovali, da izpolnjujejo njihove upe in želje. So otroci sposobni to uresničiti?

Beverly Browning Runyon piše o štirih vrstah staršev. Razdeli jih na tiste, ki dajejo in se vdajajo, ki silijo in kaznujejo, ki kritizirajo in kontrolirajo, in one, ki branijo in zanikajo. Prav vsem je skupno, da svoje otroke ljubijo, da jim želijo najboljše in tudi verjamejo, da bodo s svojimi metodami dosegli uspeh. Avtorica želi pokazati, da pretirana ljubezen ni isto kot zdrava ljubezen – otrokom ne pomaga do samospoštovanja in neodvisnosti.

Popuščam, da obvladam položaj. . .

Starši, ki dajejo in se vdajajo, ne znajo postavljati omejitev. Primanjkuje jim samospoštovanja, popuščanje je njihov način obvladovanja položaja. Izogniti se želijo prepirom, ljubezni ne znajo izraziti, če morajo reči ne. Otroci pa se počutijo varne le, če imajo določene omejitve. Meje stalno preizkušajo, vedeti želijo, ali so starši dosledni, ali so močnejši od njih. Otroci starše težko ljubijo, če jih ne spoštujejo.

Spoštovanje pa si starši pridobijo tako, da ravnajo kot starši. Starši, ki se vdajajo, so vlogo z otrokom zamenjali.

Starši, ki silijo in kaznujejo, ravnajo nasprotno. Njihovi otroci so programirani, nenehno preobremenjeni. Od otrok pričakujejo preveč, obnašanje, ki je primerno otrokovim letom, imajo za poskus, da bi jih otrok razjezil. Priznajo, da otroke kaznujejo, saj menijo, da jim to koristi. Starši, ki pričakujejo popolno obnašanje, se izpostavljajo razočaranju in jezi, svoje otroke pa nepotrebnim neuspehom. Kako pomembno je vedeti, kaj otroci v določeni starosti zmorejo, in jim postaviti razumljiva pravila, ki jih lahko upoštevajo.

Starši, ki kritizirajo in kontrolirajo, želijo vzgojiti otroka, kakršnega bi izbrali, če bi imeli možnost. Njihovi otroci vedo, da so jih razočarali in da ne bodo nikoli uresničili njihovih sanj. Premalo priložnosti imajo za sprejemanje odločitev, zato kasneje niso pripravljeni na ločitev od staršev.

»Helikopterski starši«

Starši, ki branijo in zanikajo, probleme svojih otrok prevzemajo nase. Ne le, da otroka branijo, ne zavedajo se resničnega položaja, zato zanikajo, da ima otrok težave. Beverly Browning Runyon jih poimenuje »helikopterski starši«, saj lebdijo nad svojimi otroki in jih začnejo reševati, ko začutijo, da so zašli v težave. Otrok želi verjeti staršem, ki pravijo: »Saj nisi ti kriv.«

Mnogi starši menijo, da morajo spremeniti svoje otroke, ne vidijo pa, da se morajo najprej spremeniti sami. Poiskati morajo nov način izražanja svoje ljubezni. Pogosto je prvi korak, ko začutijo željo po spremembi in priznajo, da potrebujejo pomoč. Knjigo »Starši, ki preveč ljubijo« avtorica sklene s poglavjem »Kako doseči, da bo vaša ljubezen do otroka učinkovita.« Poudarja, kako pomembna je brezpogojna ljubezen – otrok ne smemo ljubiti zaradi njihovih dejanj, videza ali uspehov. Ko nas otrok razočara, je najboljša priložnost, da mu pokažemo svojo ljubezen.

Beverly Browning Runyon starše nagovarja: »Vprašajte se, kje bi sami najraje preživljali svoj čas in kazali svojo nadarjenost. Zelo verjetno tam, kjer čutite, da vas imajo radi, da vas potrebujejo in cenijo.« Ena izmed pomembnih nalog vzgoje je spodbujanje samospoštovanja in v knjigi »Starši, ki preveč ljubijo« preberemo: »Samospoštovanje lahko cveti kot roža v rastlinjaku. Idealno podnebje za gojenje samospoštovanja je zaupanje.« Če se starši zavedajo, da nihče ni tak kot njihov otrok, in ga sprejmejo takšnega, kot je, dobi otrok realno in pozitivno predstavo o sebi in se nauči biti zadovoljen predvsem s seboj.

Knjigo, ki govori o vprašanjih, ki si jih zastavljajo starši vsega sveta, je sprevedla Vesna Jurca, izdala pa Julija Pergar.

BARBARA HANUŠ

Franček Bohanec

Pesniška uveljavitev življenjske volje

Ob 50-letnici smrti pesnika **Karla Destovnika Kajuha** so nedavno v šoštanjskem Domu kulture pripravili tudi simpozij z naslovom »Kajuh in literarnozgodovinska misel«. Referat je prebral tudi Franček Bohanec, čigar besede tu objavljamo.

Ko petdeset let po Kajuhovi smrti razmišljamo o njegovi poeziji, pač moramo najti neka oprijemališča, ki nam danes, ko zaradi časovne oddaljenosti že deluje kritična zavest, pomagajo opredeliti pesnikove umetniške ideje. Z njimi laže prodremo v duševna stanja pesnika in v njegove intencije, s katerimi je uveljavil svojo življenjsko voljo in dosegal umetniško neposredno živost.

Že od prvih časov, ko je človek iztrgal iz besede globljo vsebino, se je postavljalo vprašanje, kaj se je s tem dogodilo. Človek – pesnik je ob tem občutil olajšanje, hkrati pa se je začudeno spraševal, čemu se njemu, ko napiše pesem, torej poišče globlji besedni smisel, spremeni počutje. Prej je bil nabit z življenjsko energijo, a po pesmi je postal podoben rečnemu koritu, ki se je posušilo. Torej je pesnikovanje v najširšem pomenu tega ustvarjalnega procesa v človeku uveljavljanje volje po globljem spoznanju in občutenje, da ga to početje izčrpava. Vendar je človek – pesnik le hotel to početi, z radovednim brskanjem uveljavljati svojo življenjsko voljo.

V evropskem prostoru sta v ta kreativni proces najgloblje teoretično prodrla Platon in Aristotel. Za Platona pesniki niso nič drugega kot tolmači bogov. Vsak pesnik je v lasti tistega boga, ki si je njega izbral za orodje. Tudi navdih, čudežna sapa, je nekaj božanskega. Aristotel je trdil drugače: pesniško delo je odvisno od pesnikove domišljije in sposobnosti (invencije), da s strastnim temperamentom (inspiracijo) vživljeno prenaša stvari v občutja in različna stanja.

Naj takoj že tu opozorim, da je Kajuh šel po poteh, ki so jih v evropski kulturi shodili nasledniki Aristotela. Nabit z mlado življenjsko energijo je svoja občutja, sebe in čas in okolje, vnašal v različna čustvena stanja. A če sedaj iščemo ob že povedanem, da je pesnik že od nekdaj iskalec globlje vsebine besede, s tem pa življenjske resničnosti, potem pač moramo kot oprijemališče za naša dognanja še uporabiti spoznanje o pesniškem hotenju še pri sodobnem strukturalistu L. Goldmanu. Po njegovi sodbi, ki je danes najbližja literarnim strokam, je besedno delo »odraz zavesti neke privilegirane skupine, ko se s pomočjo pisateljske individualne zavesti kristalizira kolektivna zavest«.

Brez vnaprejšnjega dokazovanja bom postavil tole tezo: Karel Destnovnik-Kajuh je zrasel iz domače, slovenske duhovne vsebine, kakršno je iz življenjskih dejstev iztrgala umetniška beseda Ivana Cankarja, Toneta Seliškarja, Mileta Klopčiča, Mirana Jarca, Miška Kranjca in drugih. Kajuhovo bivanjsko okolje (represivna predvojna državna oblast, vojno begunstvo in vstop v ilegalne in borbene vrste narodnega odpora . . .) je postalo tematsko področje njegove osebne in pesniške svobodne individualnosti. Z njo, da uporabim Goldmana, se je v njegovi besedi porajalo tisto, kar je kristaliziralo slovensko takratno kolektivno zavest. Z realistično poetsko držo je Kajuh trdno hodil po zemlji naši, kakor bi zapisal Oton Župančič, in pil nje prelesti z rahločutno pesniško dušo. Nikoli pa ni hodil sam, vedno z drugimi, predvsem sebi enakimi, zato je postajal bolj in bolj svojski, enkraten predvsem ob koncu svoje življenjske poti z ljubezensko liriko, in hkrati kolektivni sel socialne in nacionalne solidarnosti, združevanja svobodoljubnega sveta.

Kajuhova podoba, predvsem duševna, se je zgodaj začrtala v njem. Za mladega Kajuha, dijaka celjske in mariborske gimnazije, je bil prvi najmočnejši vzornik Ivan Cankar. Nanj je najbolj vplival z dramskimi besedili. Kralja na Betajnovi je kot bralec in igralec sprejemal tako, da se je sam identificiral z dramatikovim rezonerjem. Postavil se je v boj proti mogočnežem gospodovalne in zločinske narave, ki so se odtrgali od družbe z egoističnim individualizmom do ekscentričnosti, in se zavzel s celovitostjo borbene idealne človeške osebnosti za opeharjene in izkoriščane trpine. Njegov dualistični svet, preklan socialno in duhovno, je bil za Kajuha simbol predrevolucijskega časa. Za njim bo prišlo očiščenje in pomlajevanje (obdobje revolucije) in za njo bodo zavladali svetu novi ljudje (porevolucijsko obdobje). Zanj (za Cankarja in še kasnejše dramatike, na primer Mateja Bora) pa velja, da so objektivno resničnost upodabljali kot Dantejev pekel z razčlenjenimi značaji protagonistov, a ta drugi, potlačeni svet ni imel individualne barvitosti, kakor je tudi nima Dantejeva Božanska komedija, ko se dejanje odvija v raju. Ta jutrišnji svet je tudi pri Kajuhu ohranil romantične neizdelane vizije.

Pomembno je na Kajuha vplivala socialna poezija Toneta Seliškarja, Mileta Klopčiča in drugih. Ta literarna smer, ki si je v Nemčiji nadela ime nova stvarnost, se je uprla abstraktnemu, čustveno ekstatičnemu in romantično idealističnemu alieniranemu ekspresionizmu. Bolj ko se je upirala temu z objektivizacijo prikaza življenjskih dejstev z realistično stilno formo, bolj je poudarjala vse, kar je bilo nasprotnega pri ekspresionizmu, nekakšni literarnoumetniški sodobni inačici platonizma. Za novo stvarnost so postali tile poetski zakoni: tematika iz vsakdanjega življenja, objektivna opisnost predvsem malega človeka (ta zahteva je bila že v romantiki, ko je fevdalnega gospoda zamenjeval meščan, sedaj pa meščana človek iz socialnega dna) in obnova protestniške tendence, ki mora biti socialno priostrena. S temi terjatvami je mladi Kajuh po svoje izpopolnil od Cankarja privzeti idealistično revolucionarni naboj. Vendar je bil mladi Kajuh že tako svojska osebnost, da je, četudi dostopen za

Nadaljevanje na 16. strani

Male enciklopedije v Italiji

Vsakomur koristne, tudi dostopne

Posamezna »mala enciklopedija« ne stane več kot 20 tisoč lir. Knjiga je dosegljiva dejansko za vse. To seveda ni koristno samo za bralce, marveč tudi za založbe, ki ugotavljajo, da je prodaja kar visoka, da zanimanje raste in da se računi izidejo. Ne samo to; s temi enciklopedijami bo marsikatera založba lahko pokrila vsaj del primanjkljaja, ki ga imajo pri nekaterih drugih publikacijah, zlasti tistih dragih, ki gredo bolj slabo v promet.

Eno takih enciklopedij je izdala založba »Rizzoli«, zadeva pa »klasično kulturo«. Avtorji su Fantuzzi, Martinelli in Marte. Predstavniki hiše jo priporočajo kot publikacijo, ki lahko marsikomu pride prav potem, ko je še končal študije. Knjiga je dragoceno dopolnilo, lahko pa tudi temelj za obogatitev znanja. V mnogih primerih bo lahko pripomogla k osvežitvi zaklada o kulturi, ki ga ima vsak izobraženec. Po svoje je hkrati dopolnitev informacije, pa tudi, kot pravi na primer recenzent Adolfo Menci, vir koristnih priporočil.

Druga takšna publikacija je »Slovar simbolov«, ki jo je prav tako izdala založba »Rizzoli«, avtorja oziroma glavna sodelavca pa sta Jean Chevalier in Alain Ghgerbrant. Vsebuje in obravnava mite, navade, oblike, številke in drugo (nedavno izšel tudi v slovenskem prevodu pri MK). V Italiji take knjige še niso imeli. Dosedanje publikacije o simbolih so bile večinoma preskromne ali površne v razlagi, pa tudi pogosto enostranske in nedovolj poučne.

Založništvo »Tea« je s svoje strani, v okviru izdaje malih enciklopedij, izdalo »Analogični slovar italijanskega jezika«. Za kaj gre? Publikacija je zagotovo nekaj več kot zgolj slovar o sinonimih; vsebuje dragocena priporočila, kako »resneje pisati in govoriti«. Skratka, svetuje, kateri izraz je v nekem stavku najprimernejši, katero besedo bi bilo treba uporabiti v določeni situaciji, kdaj je treba stavek opremiti s klicajem ipd. Trdijo, da je slovar izjemen napotek za to, da bi znali Italijani lepše pisati in govoriti.

V Italiji so nekatere založbe začele izdajati male enciklopedije ali, kakor jim tudi pravijo, »kulturni slovarji«, ki stanejo malo, so pa dragoceni. »La Repubblica« pravi, da je to dejanje, ki da je domala »univerzalnega pomena«, z njim pa bi lahko opazno dvignili kulturno raven bralcev.

Male enciklopedije in slovarji spodbujajo k prisvajanju novih izrazov, k oblikovanju novih idej. Podlaga so za razširitev znanja, kakor je rečeno v časniku »Fiera latteraria«; pomemben člen v tej literaturi je tudi »Enciklopedija mitologij in religij«, ki jo je prav tako natisnil Rizzoli. Glavni sodelavec je bil pesnik in esejist Yves Bonnefoy, ki so mu pomagala znana kulturna imena Paul Faure, Jean Paul Vernant in Massimo Papplottino. Tudi v tem primeru gre za vredno delo, ki bralcu razkriva posebne svetove: nekdanja (pa tudi zdajšnja) božanstva, obrede v antiki, značilnosti in izraze orientalnih civilizacij ter značilnosti arhaičnih družb.

Posebno pozornost zbuja tudi Zgodovinska enciklopedija (založnik Mondadori); opozarja namreč na to, kako naglo se obračajo zgodovinske strani, kako je že včerajšnji dogodek zgodovina, predvčerajšnji domala prazgodovina, današnji pa tudi že hrana zgodovinskih mlinov. V tej publikaciji je tudi že »tangentopola«, ta najnovejši izraz italijanske domala državne in sistemske korupcije.

Za knjigami, sicer tudi pomembnimi deli, ki ne stanejo več kot tisoč lir, so zdaj na vrsti male enciklopedije. Prav tako bogate in koristne, pa vendar tudi poceni.

MIRO KOCJAN

Vabilo v Bukvarno

Želite rabljene knjige prodati? Jih želite zamenjati, kupiti?

Bukvarna v galeriji Emonska vrata (nasproti Francoskega kulturnega centra na Slovenski cesti) je redno odprta vsak torek in četrtek od 16. do 19. ure in vsako soboto od 10. do 13. ure. Knjigoveznške storitve. Vstop je prost.

Pesmi v raju

Ob peti zbirki: pesniško zorenje

Sto strani pesniških zapisov Vladislava Stresa potrjuje, kar je zapisal sam o sebi na zavihku knjige: »S pesmimi sem odkrival skrivnosti o sebi in izven sebe ter sestavljal mozaik vedenje o svetu in sebi.« Vendar več o sebi kakor o svetu. Izpovedi v prostih verzih pripovedujejo zgodbo o človeški in pesniški rasti. Pri tem kaže Stres veliko voljo do pesniškega izpovedovanja svojih življenjskih izkušenj, za katere pravi v pesmi Razpotja obupa in upanja: »Prišel sem do križišča / ena pot je vodila v temo / druga v svetlobo« in »večkrat pridem do tega križišča / da očistim svojo dušo«. To svojo voljo razodeva tudi s tiskanjem knjig v samozaložbi, ki jih je izšlo v sedmih letih pet, eno so založila Obzorja (Zrcalo, 1986), drugo imamo pred sabo, izšla je letos v založbi Delavske enotnosti.

Stresovo pesnjenje razodeva vitalizem: »Vsaka stvar, ki živi / živi iz slasti,« in se prebija skozi križišča z vero v »ljudi jablane / ki imajo svojo svetlobo / in radodarne oči«. »V tem kaosu s svetlobo se dvigajo / ostalo se useda na dno« pravi v zaključni pesmi.

Središčna téma Stresovega pesnjenja je erotika, ki se stopnjuje in preoblikuje od gole telesnosti do globljega doživljanja odnosov med moškim in žensko v smislu človečnosti: »Bila si kos mesa / ko si sedela in čakala / da pridem / Odprl sem vrata / poletje je zavelo skoznje / in življenje je dobilo smisel / očistila si prah z mene / in mi izbila črne misli / smel sem pripovedovati le o svetlobi.« Ta téma je razpršena v sedmih zaglavjih zbirke, gledana v celoti zaznamuje mejne kamne posameznih stopenj erotičnega doživljanja, položenega v dekletovo izpoved: »Rada bi izkričala / vso svojo pesem / in bivala v drevesih travah / in ljudeh.« V nekaterih pesmih najdemo izviren izraz, kot na primer v pesmi Dekleta lahkoživke pripoveduje o dekletih z nasmehi do ušes, »ko pričnejo vrteti kolovrat« in »izbranemu možu postanejo usoda«. Pesnik čaka, da »dekle postane žena / in jaz mož«. Tedaj »pogledaš mi v oči / in me razsvetliš do dna« in »stanujem v telesu njenem / sijem v prostor z njenimi očmi«. »Vrti se ti / in jaz delo tvojega veselja«. Nekatere verze preveva ironija, kadar »življenje gnete / zgnete trde oglate strani / da postaneš lepa načičkana škatla«.

Izid zbirke je upravičen, v njej najdemo dosti izvirnih podob, strožji izbor pa bi bil zbirki vendarle v korist. Nič zato, če ostane kaj v predalu in se medí. Pogosto grafično preigravanje v pesmih pa ni nič izvirnega in ne daje verzom prav nič več teže.

CVETKO ZAGORSKI

Periodika

Ujma 7

Tudi sedmi letnik Ujme, revije za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, je obsežen in vsebinsko bogat. V njem je namreč zbrana in s strokovno-raziskovalnega vidika prikazana in osvetljena vsa najpomembnejša dokumentacija o vzrokih in posledicah naravnih ali drugih (tudi tehnoloških) nesreč, ki so gmotno ali kako drugače prizadele slovenske pokrajine v preteklem letu (1992). Vsebinska zasnova revije je Ujma, ki redno izhaja od leta 1987, je multidisciplinarna. Prenekatera naravna nesreča – z vsemi svojimi vzročnimi izvori in posledičnimi nastavki – je prikazana in utemeljena z različnih strokovnih vidikov. Prav tako pa so nakazani načini in oblike zaščite ter zavarovanja in reševanja narodnega bogastva pred uničujočo stihijo sprostitve naravnih sil in njihovih prvinskih zakonitosti.

Malokatera strokovna revija na Slovenskem se lahko ponaša s tako številnimi sodelavci, kot jih ima Ujma. Na njenih straneh objavljajo tako najvidnejši in uveljavljeni znanstveniki kakor tudi mladi raziskovalci, in sicer z najrazličnejših strokovnih področij. To kaže poleg drugega na široko odmevnost in priznanost, ki si je ju pridobila Ujma z objavami dragocenega gradiva in raziskovalnih dosežkov s področja naravnih nesreč in njihovega preprečevanja. Zadnja leta so izredno bogata z najraznovrstnejšimi ujmami, ki spreminjajo ustaljeni tok dogajanj v naravi in razvrednotijo prenekatere nesmotrne človekove posege v okolje in prostor. Podoba je, in v tem nas podpirajo številna strokovna spoznanja, da narava hitro in kruto zavrača vse tiste človekove posege, ki ne spoštujejo v celoti naravnih zakonitosti in okolja kot celostnega sistema.

V lanskem, sedmem letniku Ujme je objavljenih 78 prispevkov z različnih strokovnih področij. Napisalo jih je 70 strokovnjakov, od tega je šest tujcev. Pisci oziroma avtorji člankov izhajajo iz 30 inštitucij, od tega sta dve iz tujine (Avstrija in Švica).

V tem poročilu je skoraj nemogoče podrobneje predstaviti vse prispevke. Zato se bom omejil le na najbolj splošne značilnosti posameznih člankov. Uvod, Ujmi na pot, je napisal M. Bogataj; v njem poudarja, da bo letošnje leto prelomno za vse tiste, ki delajo na področju zaščite in reševanja. S predpisi in zakoni bomo dobili pregleden, racionalen in sodoben sistem zaščite in varovanja in z njim se bomo približali evropskim merilom.

Akademik prof. dr. I. **Gams piše** o naravnih pogojih za sušo in sušnost tal ter o oblikah in načinih njunega preučevanja v Sloveniji. Podrobno je prikazano sušno obdobje v juliju in avgustu 1992 (T. Cegnar), vpliv suše na pridelek koruze (I. Matajc) in oskrba s pitno vodo (S. Šipec). Podatke o požarih in eksplozijah v Sloveniji je zbrala F. Preskar. Prikazani so požari v naravi (A. Pečenko), požar nad Breginjem (V. Kavčič) pa gašenje požara na Kopi v Kamniških Alpah z uporabo helikopterja (J. Berlič).

Tudi poplave in povodnji so prizadele našo državo v preteklem letu. Jesenske padavine, ki so povzročile povodnji, predstavlja B. Župančič, o visokih vodah pišeta M. Bat in M. Kolbezen. Jesenske in zimske poplave je pregledno prikazal S. Šipec. Osvetljene so poplave na Ljubljanskem barju (V. Brečko), v zgornji Vipavski dolini (Marjeta Natek), ob Radomlji (M. Natek) pa na območju Idrije in Cerkljanskega (V. Paulič), v zgornji Mežiški dolini (I. Gams) in ob slovenski obali (F. Bernot). Prikazani so zemeljski plazovi v zagorski občini (V. Kralj), sanacija Tratičnikovega plaza v Podvolovljeku (A. Horvat) in modeliranje poplavnega vala pri prelivanju plazu na Lučnici (R. Rajar in M. Zakrajšek). Veliko junijsko povodenj leta 1954 v Celju je osvetlil M. Kolbezen. Vrednotenje škode zaradi poplav, o neprimernem zbiranju in rabi podatkov v vodarstvu kakor tudi o posledicah in preprečevanju poplav zaradi lastnih padavinskih in zalednih vod piše B. Kompare.

V lanskem letu je bilo v Sloveniji 119 potresov. O njih pišejo sodelavci Seizmološkega zavoda Republike SLovenije (R. Vidrih, I. Cecić, M. Godec, M. Hržič in P. Sinčič). Posebej je predstavljena lokalna potresna dejavnost na območju HC Golica v obdobju 1990-1992, kjer so zaznali 91 potresov, in mreža obstoječih in načrtovanih opazovalnic na Slovenskem. V. Ribarič podaja nekaj osnovnih kinematičnih in dinamičnih parametrov o potresnih žariščih. O raziskavah za zagotavljanje potresne varnosti hiš v zgodovinskih jedrih mest in zaščiti pred potresi in o potresno ogroženih objektih obstoječega stavbarskega fonda piše M. Tomaževič.

Opazovanja požarno ogroženih območij iz zraka je prikazal P. Bahčič, modeliranje požarov v naravi pa obravnavata B. Grm in B. Stevanović. Integralno masno bilanco polikloriranih bifenilov v Sloveniji podajata V. Grilc in M. Husić. Stanje onesnaženosti s PCB-ji na primeru belokranjske Krupe v zadnjih desetih letih opisujejo S. Polič, M. Blatnik in Š. Brvar. Klasično prašičjo kugo prikazujeta A. Tomašič in Z. Valenčak.

J. Kotnik razmišlja o nekaterih vidikih varnosti in ogroženosti v sodobnem svetu. M. Vakselj prikazuje mednarodna prizadevanja pri preprečevanju večjih nezgod v industriji. Z. Bukinac piše o srednjeevropski pobudi za sodelovanje na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

B. Ušeničnik prikazuje novosti na področju Civilne zaščite pri nas, I. Štucin pa o zasnovi sistema opazovanja in obveščanja v Sloveniji. Sledi več krajših prispevkov o organiziranosti in delovanju civilne zaščite pri nas in v nekaterih evropskih državah (Avstrija, Nemčija, Rusija in Švica) ter v Indiji.

O psiholoških težavah reševalcev piše M. Polič. Sodelavci innsbruške univerzitetne klinike za kirurgijo srca in ožilja objavljajo raziskave o spremembah srčnega utripa pri letalcih – reševalcih med reševalno akcijo s helikopterjem. O socialnih in psiholoških izsledkih o beguncih iz BiH v Sloveniji, kateri temeljijo na raziskavi anketnega tipa, pišejo M. Polič, Z. Bukinac, M. Mencin, T. Todorović in M. Tušak. O načinih zavarovanja objektov in območij pred nadlogami zametov, opasti, opok idr., prikazujeta švicarska strokovnjaka F. Sivardière in T. Castelle iz Lausanne.

Nadalje so prikazani sestavki in publikacije o snegu in plazovih (P. Šegula), poplavah na Slovenskem (M. Pavšek) in knjige za mlade o naravnih nesrečah. Trije prispevki obravnavajo terminološka vprašanja s področja nacionalno-varnostnega sistema (I. Kotnik), vodarstva (B. Kompare) in varstva okolja (B. Macarol). Sledijo poročila o konferenci vzhodnih in jugovzhodnih evropskih držav o sodelovanju na področju civilne zaščite, 10. konferenci o potresnem inženirstvu, ki je bila v Madridu in skupščini evropskih seizmologov v Pragi. Prikazane so še vremenske in podnebne značilnosti Slovenije v letu 1992 (A. Bernot-Ivančič) in seznam naravnih nesreč v naši državi v preteklem letu. T. Košir pa razmišlja o terenskem zdravniku in patronažni medicinski sestri v izrednih razmerah.

Sedmi letnik Ujme, ki obsega 296 strani večjega formata (A-4), je izšel v nakladi 3000 izvodov. Večina prispevkov ima tudi povzetek v angleščini. Članki so opremljeni z znanstvenim aparatom. Revijo je izdala in založila Republiška uprava za zaščito in reševanje pri Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije. Glavni urednik Ujem je B. Ušeničnik, predsednik uredniškega sveta pa akad. prof. dr. I. Gams.

M. N.

Slovenski koledar 1994

Takšen je naslov koledarja, ki ga je s podnaslovom Letopis za slovensko narodnost na Madžarskem za porabske in gotovo tudi druge Slovence pripravila tamkajšnja Zveza Slovencev. Njen predsednik Jože Hirnok je v knjigi podpisan kot njen odgovorni urednik, člani uredniškega odbora pa so bili Irena Barber, Karel Holec, Brigita Korpič, Irena Pavlič in Marjana Sukič.

Koledar ima dva uvodnika. Prvega – z naslovom Dragi rojaki! – je spodbudno napisal državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj, drugega pa (Dragi naši bralci!) – v bistvu je to povzetek za porabske Slovence najpomembnejših dogodkov v lanskem letu – J. Hirnok. Koledarski del, v katerem sicer najdemo nekaj zvenečih porabskih izrazov za mesece (npr. maj – risalšček, junij – ivanšček, avgust – mešnjek, december – prozimec), je nekoliko skromen, čeprav vendarle vsebuje slovenska osebna imena in lepo fotokroniko, v kateri so tudi štirje posnetki z lanskega enotedenskega vseslovenskega likovnega zbora šolske mladine, ki se je prvič dogajal v Porabju. Nasploh je slikovni del dovolj kakovosten, obsežen in vsebinsko bogat. Nenavadno je le, da ne zvemo, čigavo delo je, saj so posnetki nepodpisani, največkrat pa tudi premalo opisani.

Erika Glanz, ravnateljica osnovne šole na Gornjem Seniku, pod naslovom Šola – zveza – samouprava razglablja o sodelovanju šole z Zvezo Slovencev, kot ga opredeljujeta Zvezin statut in madžarski manjšinski zakon. Glede na splošen sedanji pomen pa najbolj izstopa razprava Slovensko narodno šolstvo v Porabju, ki jo izrecno priporočam v branje vsem, vsaj malo zadolženim za življenjski obstoj naše manjšine. Z že znano neprizanesljivo natančnostjo jo je napisala Valerija Perger, naša pedagoška svetovalka za porabsko slovensko šolstvo. Navaja podatek, da tamkajšnja slovenska manjšina šteje le še kakšnih 3000 duš. Njena mladež ima na voljo 6 vrtcev in 4 osnovne šole, skromna možnost za pouk slovenščine je še na gimnaziji v Monoštru. Najhuje je, da sta v tem šolskem letu že dve šoli brez 1. razreda, druge slabosti pa so: skoraj neuporaben učni načrt, ki tudi sicer dopušča slovenščino le kot učni predmet, kar pomeni, da slovenska manjšina nima drugega pouka v slovenščini (!), kot ga pač ima v Sloveniji madžarska v svojem materinem jeziku; neuporabni učbeniki in slovenščine preskromno vešči učitelji.

Precej vsebine je v porabski slovenščini, še največ po zaslugi Irene Barberjeve, ki ji je lani Zveza založila prav tako v narečju napisano knjigo povesti Trnova paut. V Koledarju ima besedila Lidge, na štere smo leko ponosni (razgovori s kulturnimi delavci), Brez dela (zgodba, kot jih piše življenje) ter Nika za smej, s katerim se knjiga dobrovoljno konča. Tu je še pretresljiv prispevek znanega prekmurskega znanstvenega delavca Vilka Novaka Pozdrav merajočim!, ki državi Sloveniji nekako tako kot Pergerjeva očita premalo skrbi za Porabje. Prav njegovemu življenjskemu prazniku je namenjen priložnostni zapis Marije Kozarjeve Naš Vilko Novak so 85 lejt stari. Dosledno zvesta narečju je ista gospa napisala še prispevek O nas to piso, namenjen profesorju monoštrske gimnazije Kalmanu Vakarcsu in lanski stoletnici te tudi za tamkajšnje Slovence pomembne ustanove.

Na sploh je položaj manjšine obdelan tako temeljito, da nam Koledar lahko služi kar kot priročnik za ta vprašanja. Irena Pavlič nas seznanja z lani sprejetim manjšinskim zakonom na Madžarskem za njenih 13 manjšin in vključuje tiste člene, ki se nanašajo na Slovence. Posebna zanimivost: zakon je vsaki manjšini določil enkratni premoženjski prispevek. Slovenci dobijo 15 milijonov forintov – kot večina drugih. Geza Bačič objavlja prispevek Uresničevanje pravic narodnosti v Sloveniji, Renata Mejak pa Demokratične družbene spremembe in stiki manjšin z narodno matico.

Tisk (štirinajstdnevnik Porabje) ter radio in televizijo kot najpomembnejša sredstva ob veščanja obravnavajo Ernest Ružič, Katalin Munda Hirnok in M. Kozarjeva. – Mladen Pavčič poroča o Vilenici 93, Damijana Zelnik pa o 18. srečanju narodnih manjšin, ki je bilo lani v Bratislavi in ga je kot vsa prejšnja pripravil Franci Zwitter st.

Nekaj spominov na svoje delo v Porabju je v sestavku Iz moje porabske kronike opisal Jože Graj.

Koledar s svojimi 160 stranmi gotovo dostojno zastopa porabske Slovence v slovenskem kulturnem prostoru. Seveda pogrešam kaj več izvirne književnosti, ki je je tam na sploh zelo malo in najbrž so se zaradi nujne zadrege z njo v uredništvu odločili za ponatis dveh Kocbekovih pesmi. K sreči takšna ustvarjalna prizadevanja – predvsem v narečju – dokaj uspešno spodbuja njihovo glasilo Porabje in morda si lahko že v bližni prihodnosti tudi na tem področju obetamo kaj žetve, saj E. Glanz omenja, da učenci seniške šole že kaj napišejo zanj.

F. L.

LES 12

Uvodoma glavni urednik dr. Jože Kovač v prispevku Revije LES v letu 1994 povzema glavne misli s seje Uredniškega sveta revije, ki je bila posvečena predvsem poslovanju. Dr. Janez Oman nam predstavlja »Načela smotrne rabe toplote v industriji« pri čemer poudarja predvsem kvaliteto energije, zmanjševanje izgub in odnos do odpadne toplote. V teji številki končuje svoj že predstavljen članek »Primerjava žaganja hrastovih hlodov na polnojarmeniku z žaginimi listi s tlačenimi in razperjenimi konicami zob« mag. Vladimir Naglic. Prenovo srednjega izobraževanja v lesarstvu predstavlja Mirko Geršak. Lojze Novak pa nas seznanja s Seminarji in strokovnimi posveti na 4. ljubljanskem pohištvenem sejmu. Tudi to številko zaključujejo Poslovne informacije in Anotacije, ki jih je pripravila Marjeta Goršič, ker pa zaključujemo tudi leto 1993 je vključeno tudi Letno kazalo člankov po rubrikah, naslovih in avtorjih.

S. P.

Mladika 1

Saša Rudolf uvodno stran napolni s prispevkom Bosna in mi (»Bosna 94 je v vsem podobna Bosni 92 in 93 . . . Prvi, ki morajo dokazati pripravljenost za novo življenje, so tisti, ki so bratomor pričeli, Srbi, ki so zahrbtno napadli neoborožene Muslimane, Hrvati, ki so se polastili Hercegovine z orožjem . . .«).

Novelo Sence preteklosti je prispeval Sebastijan Pregelj, troje pesmi pa objavlja stalni znanec Vladimir Kos. »Pod črto« so tri jedke.

V intervjuju »Slovenci za danes«, se tokrat predstavi dr. Vesna Sossi (Sosič), znanstvenica raziskovalka z univerze v Vancouvru v Kanadi.

Drago Štoka s spominskim zapisom o igralki Tei Starčevi obudi lepe spomine na pokojno umetnico. – Sara Trampuž se kratko zaustavi ob gostovanju musicala v gledališču Rosseti.

»Antena« je spet polna besednih in slikovnih novic od vse povsod. Saša Rudolf se občuteno spominja pokojnega snemalca Saša Ota (Saško: bil si, kako nepopisno težko je pisati in govoriti o tebi v preteklem času, bil si tako ponosen na svojo narodno pripadnost . . .«).

Iz arhivov in predalov (nadaljevanje in konec); Uradni obisk cesarja Ferdinanda v Trstu . . . (Janko Jež). O reformi in avtonomiji šole piše Adrijan Pahor. V »Tisku od Triglava do Andov« je tokrat beseda o Primorskih srečanjih. Martin Jevnikar piše o dveh knjigah (Dolharjevih Stezicah in Kobalovih Možeh s Snowyja. Predstavljene so tudi knjige celovške Mohorjeve družbe. Končno je beseda o dveh razstavah (skupinska v Cartesiu in o neokonstruktivistih v Ljubljani. Vpeta je 85. številka mladinske Rasti.

T. S.

Šolski razgledi 3

Tresla se je gora, uvodnik **Janeza Zalaznika**, govori o postopku vpisa v srdnje šole: »Tresla se je gora . . ., morda pa se je vendarle rodilo to, kar so si na Ministrstvu za šolstvo in šport želeli.« V prispevku Štipendijske zagate pa isti avtor piše o pritiskih dijakov in študentov na republiške štipendije. Tudi prispevka Na poti k mali maturi in Jaz, gospodinjec, ki ju je napisal **Janko Svetina,** govorita o poklicnem usmerjanju – zunanje preverjanje znanja ob koncu 8. razreda osnovne šole je del postopka izbora učencev, ki se nameravajo potegovati za vpis na tiste srednje šole, v katerih je vpis omejen. Je to tudi pot k mali maturi?

Kaj delajo ravnatelji in kaj bi morali delati? se sprašuje **Marija Velikonja.** Rubrika Doma drugje prinaša prispevke **Majde Naji** z 2. evropske konference o kmetijskem izobraževanju – Znanje kemije za razumevanje sveta, ki v njem živimo, poročilo **Zdravke Godunc** s seminarja o razvoju kurikuluma modernih jezikov za evropsko razumevanje in sodelovanje – Delavnica Sveta Evrope in zapis **Marjane Požun** Hospitacije na Bavarskem.

Janez Stergar v daljšem prispevku analizira sindikalni pogled na plače v gospodarstvu, **Tone Pfajfar** pa dodaja prispevek SVIZ se zavzema za vse delavce. Njegov je tudi članek Nevarno dokazovanje, kjer se sprašuje: »Smo učitelji s srednje- in višješolsko izobrazbo res odveč?« **Jože Šmid** nadaljuje svoje razmišljanje Ali res tako izrabimo svoj delovni čas?

Z dr. Jankom Strelom s Fakultete za šport v Ljubljani se je pogovarjala **Lučka Lešnik.** Že dolgo spremljajo gibalno-morfološki razvoj osnovnošolcev, podatki niso razveseljivi. Zanimivo je, da se prav med počitnicami učenci gibljejo najmanj. Se bodo vrata šolskih telovadnic odprla, bodo šole med počitnicami omogočile otrokom telesno vadbo? **Jana Cedinik** se je pogovarjala s prof. Tamaro Savnik, voditeljico Karnionove enote za tuje jezike. Poučuje po metodi super learnning in pravi, da so njeni programi prilagojeni posamezniku. **Jasna Kontler** piše o zanimivi zamisli Avto v šoli in se sprašuje: »Bo mik avtomobilizma izboljšal tehnično znanje učencev?«

Nova je rubirkika Razgledi po preteklosti, v stalnih rubrikah pa pišejo **Rajko Ranfl, Tatjana Plevnik** in **Tezerija Žerdin. Lučka Lešnik** predstavlja knjigo Odkrivanje poklicnega cilja in strategija njegovega uresničevanja in pedagoško zbirko založbe Educa, **France Žagar** odgovarja na vprašanja s področja jezika, **Dušica Kunaver** pa je prispevala razmišljanje Devetnajst napak – minus dve. Šolski razgledi predstavljajo risbe z razstave Neznani Modigliani, časniku pa je dodana priloga Objave številka 2 Ministrstva za šolstvo in šport.

B. H.

Dialogi 1-2

Začel se je nov letnik mariborske revije za kulturo in družbo Dialogi, ki ima tudi novo grafično (zunanjo in notranjo) podobo, nenazadnje pa tudi novo vodstvo. Emica Antončič, nova glavna in odgovorna urednica, vse to uvodoma, v nagovoru bralcem tudi pove oziroma zapiše. Prejšnji urednik Bernard Rajh se od revije poslovi v intervjuju (z Melito Forstnerič-Hajškovo), o svojem »triletnem urejanju leposlovja pri Dialogih« pa spregovori z nekaj stavki tudi France Forstnerič.

»Gledališče v Mariboru, ki ni SNG Drama« je naslov razmišljanj, ki v njih pet mlajših režiserjev »poskuša odgovoriti«, zakaj je (gledališko) »drugačnega v tem mestu tako malo«; sodelujejo Igor Stromajer, Sebastijan Horvat, Matjaž Latin, Jernej Lorenci in Aleš Horvat.

Za okroglo mizo so sedli Matej Svetel, Srečko Kovačič in Manica Špendal in se z Mitjem Reichenbergom pogovorili o Mariborski filharmoniji in še čem.

Balkanska tradicija in sodobnost je nadnaslov za prispevek Svetlane Slapšak »Tujci in begunci v grški drami«.

Boris Vezjak piše o Jungovem pojmovanju sinhronicitete: prednosti in meje. – K uvodu v estetiko kiča pa sodi razprava Alda Milohnića Izdajalec medija.

Prof. dr. Jože Pogačnik ponuja v branje (Iz sodobnikove beležnice) dvanajsto nadaljevanje pod naslovom Literarnozgodovinska metoda v prostoru in času.

Z likovno umetnostjo se tokrat ukvarja Aleksander Bassin, ki spravlja svoje misli pod naslov: »Veliko je majhno in majhno je veliko. Mala grafika je nasprotje pomanjšanja«. Kulturno diagnozo postavljata Maja Dolinar (Pušavčevim Zbiralcem nadmehov) in Katja Mihurko uprizoritvi Ibsenove drame Rosmersholm v Ljubljani.

Začuda malo je (po seznamu avtorjev te številke pa naročilnice in kazala letnika 1993) tim. branja. Sedmero pesmi objavlja Juril Hudolin, prozni prispevek pa Milan Vincetič (Italia kaputto).

Čisto nazadnje še piše, da so Dialogi za razmišljajoče in da je to jubilejni XXX. letnik.

M. S.

Etnolog 3

Združeni narodi so leto 1993 razglasili za leto naravnih ljudstev, domorodcev, staroselcev ali, kot jih nekateri še radi označijo, primitivcev. O tem in o njih piše Damjan Ovsec v uvodnem prispevku tudi tokrat tematsko (neevropske kulture) zasnovane številke Etnologa, glasnika Slovenskega etnografskega muzeja. Avtor ugotavlja, da se odnos do teh ljudstev, ki so»varuh obsežnih predelov na vseh kontinentih in nudijo bogato biološko in kulturno raznovrstnost«, tudi dejansko spreminja, kajti na papirju je vse že precej časa dobro urejeno. Odvisno od opredelitve naj bi bilo takih ljudstev na svetu od 195 do 625 milijonov, zanje se zavzemajo različna aktivistična gibanja, pa tudi humanitarne organizacije in celo nekatere bančne korporacije, pri ZN pa pripravljajo splošno deklaracijo o pravicah naravnih ljudstev.

Razdelek *Razprave in gradiva* prinaša prispevke osmih avtorjev. Sonja Porle objavlja spis *Hrepenenje iz stare pločevine*, v katerem govori o ganskih igračah. Ugotavlja, da zaradi prepletenosti religije in socialnega življenja ter umetnosti in folklore v tradicionalnih družbah igrače največkrat ne služijo samo otroški igri, marveč pomagajo uvajati mlade v versko in socialno strukturo skupnosti. Posebno zanimanje namenja igračam, ki jih izdelujejo otroci sami iz odpadkov, ki jih za seboj pušča »civilizacija« – iz pločevine in pločevink, plastike, žice itd. Mitja Saje piše o svilarstvu v najbolj razviti kitajski pokrajini Jiangnan v obdobju dinastije Ming (1368–1644). Razbohoteni državni aparat naj bi v drugi polovici vladavine te dinastije direktno posegal v gospodarjenje in postal glavna ovira za širjenje novih idej, ustvarjalnosti in sprememb v gospodarstvu.

S kitajsko svilo je povezan tudi prispevek sinologinje Jane Rošker *Svila in celibat*, v katerem obravnava upor predic svile v provinci Guangdong proti zakonski zvezi. Ženska je bila še konec 19. in na začetku 20. stol. zaradi »trikratne zapovedi poslušnosti« podrejena očetu, nato možu in kot vdova najstarejšemu sinu. Avtorica obravnava skupnost predic v tej provinci, ki so se celo stoletje zaradi ekonomske osamosvojitve uspešno upirale neenakopravnosti in inštituciji zakonske zveze, ki ni bila zveza dveh posameznikov, marveč zveza dveh družin.

Zmago Šmitek, »idejni oče in sourednik« te številke Etnologa, kot je zapisala urednica Inja Smrdel, piše o stereotipih in arhetipih v povezavi med Evropo in Tibetom. Evropska predstava o Tibetu je bila po njem simbolična, idealistična, izoblikovala pa se je že veliko pred prihodom prvih evropskih popotnikov na to območje, ki je skupaj z Indijo veljalo za superiorno Evropi. Kajti eden od pomembnih arhetipov, ki so v Evropi vplivali na predstavo o Tibetu, je bil koncept zemeljskega raja.

Razdelek *Razprave in gradiva* prinaša še razmišljanje Maje Milčinski o podobi pekla v japonskem budizmu in v krščanstvu, prirejeni referat Ivana Šprajca *Orientacija proti Venerinim ekstremom v predšpanski arhitekturi Mezoamerike*, ki ga je imel leta 1990 na mednarodni konferenci arheoastrologije na Škotskem, del magistrske naloge Mojce Terčelj o zdravljenju in boleznih pri mehiških Indijancih Sokejih, Borut Telban pa objavlja prispevek *Srečanje z majevsko religijo*, religijo »gotovo najrazvitejše civilizacije vsega Novega sveta«.

V dvoobraznem, beri dvojezičnem, *Janusovem razdelku* je mogoče prebrati prispevka Boruta Telbana *Imeti srce: skrb in zamera v Anbonwariju (Papua Nova Gvineja)* ter Stevena Vertovca *Hinduistični kulti »boginje-matere« v Karibih*. Prvi se kot izjemni poznavalec Papue Nove Gvineje loteva medčloveških in medskupinskih odnosov v vasi Anbonwari, v katerih naj bi bila glavna elementa občutka skrbi in zamere, drugi pa piše o treh kultih »boginje matere« na Karibskih otokih, ki so se razširili po množičnem priseljevanju Indijcev po osvoboditvi afriških sužnjev v letih 1834 do 1838.

Vsebinska zasnova tokratne številke Etnologa je narekovala tudi poglavje *Raziskovalci tujih kultur*, v katerem objavljajo prispevke Neda Židov o slovenskem antropologu dr. Antonu Pogačniku v Afriki in Ameriki, Blaž Telban je popisal svoja srečanja z eno vodilnih južnoameriških antropologinj dr. Branislavo Sušnik (oba prispevka imata dodano bogato bibliografijo – drugo, o Branislavi Sušnik, je dopolnila Irene Mislej), o nalogah afrikanistike razmišlja francoski afrikanist René Pelissier, Ralf Čeplak pa je prispeval pogovor z avtorjem knjige *Zanesljiva znamenja spreminjanja*, v Novem Kloštru v Savinjski dolini rojenim, danes pa v Zürichu živečim doktorjem medicine in pionirjem etnopsihoanalize Paulom Parinom.

Tudi poglavje *Predstavitev* je sad uredniškega koncepta. V njem Borut Brumen objavlja pogovor s predstojnikom oddelka za Afriko in Evropo na Inštitutu za etnologijo Svobodne univerze v Berlinu, dr. Georgom Elwertom, sledi pa intervjuvančevo razmišljanje o etnoloških artefaktih in teoretskih nalogah empiričnih družbenih ved.

V *Odmevih*, nekakšnih etnoloških »pismih bralcev«, se tudi v Etnologu (če izvzamemo Mojco Ravnik) pojavlja tematika, ki jo že kar nekaj časa zasledujemo tudi v drugem etnološkem tisku. Gre za nejasnosti v razmerju med etnologijo in kulturno antropologijo, predvsem pa okrog preimenovanja Odelka za etnologijo na FF v Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

Iz vsebinsko zares bogate in obsežne (380 str.) številke lanskega Etnologa ni mogoče povzeti vsega, kar zasluži bralčevo pozornost, mogoče pa je ugotoviti, da se revija profilira v pretehtano strokovno publikacijo.

M.V.

Knjige v tisku

Pripravlja Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani z UK v Mariboru

RUS, Velko
Brezobrazložitev : [aforizmi] : 1981-1985, 1990-1991, / Velko S. Rus – Ljubljana : Davean, 1994. – (Daveanova zbirka Šola smešne socialne psihologije)
ISBN 961-90086-3-4
886.3-84

ARTIČEK, Daniel
Od Sv. Štefana preko Vinskega Vrha do Sv. Štefana / Daniel Artiček. – Kamnik : samozal., 1994
908(497.12 Vinski Vrh)

GUZELJ, Maruša
Črtomirice / Maruša Guzelj ; [spremna beseda Berta Golob]. – 1. nastis. – Ljubljana : Rokus, 1994. – (Zbirka Iz šolskih klopi)
ISBN 961-209-006-8
886.3-32

ŠOLSKA ura s Prežihovimi Samorastniki : posvečena 100-letnici rojstva Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca / [avtorji Marjan Štrancar . . . [et al.] ; uredil Marjan Štrancar]. – 1. natis. – Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolst vo in šport, 1993
Avtorji navedeni na hrbtu nasl. str.
ISBN 86-7759-236-9
371.3:886.3.09 Prežihov V. (082)

STATISTIČNI terminološki slovar / [avtorji Blaženka Košmelj . . . et al.]. – 2. izd. s slovensko-angleškim in angleško-slovenskim slovarjem. – Ljubljana : Statistično društvo Slovenije : Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, 1994. – (Učbeniki in priročniki)
ISBN 961-212-003-X
808.63-316.4:311.1=20

CORBEIL, Jean-Claude
Veliki slikovni slovensko-angleško-nemško-italijanski slovar / Jean-Claude Corbeil, Ariane Archambault ; [redakcija slovenskega teksta Branko Madžarevič ; prevod Primož Debenjak . . . et al.]. – Ljubljana : DZS, 1994. – (Slovarji DZS)
Prevod dela: Le visuel : le dictionnaire thématique : français-anglais
ISBN 86-341-1061-3
804.0-3=20

SIVEC, Ivan
Pesem je sonce : okoli sveta s pesmijo Toneta Kozlevčarja / Ivan Sivec. – [Ljubljana] : Dnevnik, 1994. – (Zbirka Slovenski veljaki)
929 Kozlevčar T.

MALAVAŠIČ, Ivan
Zvonar Matija / Ivan Malavašič. – Ljubljana : Družina, 1994
ISBN 961-222-003-4
886.3-32

SODOBNA španskoameriška poezija / [izbral in uredil Ciril Bergles ; prevajalci Aleš Berger . . . et al.] – Ljubljana : Cankarjeva založba, 1994. – (Zbirka Bela krizantema)
ISBN 86-361-0867-5
860(7/8)-1

DELBÉE, Anne
Camille Claudel : kiparka in ženska / Anne Delbée ; [prevedla Miriam Drev ; pesmi prevedla Miriam Drev . . . et al.] – Ljubljani : Cankarjeva založba, 1994. – (Zbirka Bios)
Prevod dela: Une femme
ISBN 86-361-0872-1
840-312.6

BERNHARD, Thomas
Izbris : razpad / Thomas Bernhard ; prevedel Davorin Flis. – Maribor : Obzorja, 1993 [i. e. 1994]. – (Gibraltar : sodobni evropski roman)
Prevod dela: Auslöschung
830-311.2

DIVJA jaga : slovenska ljudska pripoved / [izbral, uredil in spremno besedo napisal Franček Bohanec ; likovne priloge izbral in komentiral Milček Komelj]. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 1994
398.2(497.12)

SIVEC, Ivan
Godec pred peklom : vzpon in zaton muzikanta Franca Kranjca / Ivan Sivec. – 1. ponatis. – Ljubljana : Kmečki glas, 1994
886.3-31

ŠAFARIČ, Branko
Word for Windows 6.0 Knj. 1, Osnove / Branko Šafarič. – 1. izd. – Ljubljana : somozal., 1994
ISBN 86-81939-03-3
519.688:801.8

ŠUMI, Nace
Naselbinska kultura na Slovenskem : urbana naselja / Nace Šumi ; [fotografije Nace Šumi . . . et al.]. – Ljubljana : Viharnik, 1994
711.4(497.12)(091)
779:711.4(497.12)

DESETNICA : slovenske ljudske pesmi / [izbral in uredil ter opombe napisal Boris Učakar ; likovne priloge izbral in komentiral Milček Komelj]. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 1994
398.8(497.12)

ČUK, Metka
Za začetek: učimo se slovenščino : učbenik za začetne tečaje slovenskega jezika / Metka Čuk ; ilustracije Zorna Smiljanič. – [3. popravljena in dopolnjena izd.] – V Ljubljani : Celoletna šola slovenskega jezika pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 1994
ISBN 86-7207-051-8
808.63-07(075)(076.1)

OD Triglava do treh vrhov sveta / [zbrala in uredila] Dušica Kunaver [s sodelavci] ; [risbe Danilo Cedilnik-Den ; fotografije Aleš Kunaver in drugi]. – Radovljica : Didakta, 1994
796.52(235.243)

JURČIČ naš sopotnik : izbor Jurčičevih pripovedi, rokopisov in prvotiskov ter esejev in člankov, skupaj z opisom Jurčičeve pešpoti / [pripravili Ivo Frbežar . . . et al.]. – Grosuplje : Mondena, 1994
886.3-32
886.3.09 Jurčič J. (082)

MINATTI, Ivan
Bolečina nedoživetega /Ivan Minatti ; [spremna beseda Boris Paternu ; grafike Boris Jesih]. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 1994
886.3-1

MATOS, Silva
Spodbujanje ustvarjalnosti / Silva Matos ; karikature Andrej Verbič. – 1. natis. – Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1994
ISBN 86-7061-083-3
159.928

KOCIPER, Stanko
Mértik : Črtice iz Slovenskih goric / Stanko Kociper ; [spremni besedi napisala Tine Debeljak, Taras Kermauner]. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 1994. – (Knjižnica Kondor ; zv. 269)
886.3-32

SWANSON, Marie L.
Word for W indows 6.0 – korak za korakom / Marie L. Swanson ; [prevod in priredba Simon Bratina]. – 1. izd. – Ljubljana : Atlantis, 1994
Prevod dela: Word for Windows – step by step
519.688:801.8

Nadaljevanje s 15. strani

tuje spoznanje, lastna in tuja, če jih je osvojil, sprejemal ne kot epigon, ampak kot rahločuten lirik, ki se tudi sredi meteža socialnih trenj ni odpovedal lastni osebni in pesniški svobodi, tako značilni za duševne črte evropskih romantikov. V tem času je častil Byrona, Puškina in druge, ki so osebnostno zaznavali čas z življensko vedrino romantičnih vizij.

Za pesnikovo zorenje je zanimivo, kako je potekalo ob socialni poeziji, ki se je v slovenskem prostoru začela v tridesetih letih. Socialni poet (za primer Seliškar in Klopčič) je v svoji estetski pesniški sublimaciji realnost sprejemal iz dveh zornih kotov. V pesmih je najpogosteje postavil sebe na eno stran (lirski del), na drugi del pa portret malega človeka z dna (epski idejni objekt). Med obema, pesnikom in likom, je nastaja življenjska simbioza, kajti oba sta bila protestnika. Obadva sta imela skupne nazore, da je ta svet družbeno krivičen in ga je treba z revolucijo spremeniti. Ne pesnik, temveč objektivni lik (že ozaveščeni proletarec) bo svet spremenil, kot naj bi to storil Cankarjev kovač. Kajuh je zato v svoji poeziji, ne zgolj v socialni, uporabil ta prijem po svoje, da je v likih ostajalo manj epskih usedlin in več prvin subjekta (pesnika) ali samo te.

Poetika nove stvarnosti je bila odločilna za Kajuha. Moramo podčrtati, da je ta poetska smer tudi bila vodilna poetska »zakonodaja« ne samo gibanj predrevolucijskega obdobja, temveč tudi revolucije v času NOB. Ideja breze s puško ob deblu je bil medel neuresničljiv zahtevek dnevne pragmatistične propagandne akcije. Vodilni teoretik te novostvarniške poetike pa je bil pred vojno, zlasti pa med partizani Mile Klopčič. Tone Seliškar ga je med vojno le uresničeval s svojim pesniškim delom v novih razmerah in okoljih. Kajuh pa je ostal Kajuh, četudi je od te poetike mnogo privzel. Mile Klopčič je tej poetski drži pripisoval: pesnik se mora »tudi stvarno in brez neustreznih stilnih dekoracij izraziti«. Zavračati mora stilno hiperbolične modne pesnike, ki jih sicer imajo za uspešneže, a ne pomenijo veliko, ker so, po Klopčiču, brez izpovedne iskrenosti in brez socialnega čuta. Hlastajo le za »praskrivnostnim sozvočjem«. Tudi pesniški jezik mora biti preprost, skorajda reporterski, da bi pesem ohranila množičnost, in pesnik sme »pobirati besede s ceste«.

Za Kajuha pa so imela pomembno mesto srečevanja tudi z drugače mislečimi naprednimi pesniki, pisatelji in literarnimi kritiki. Njegovo spoznavanje proze Miška Kranjca, ki je tudi jemal ljudi s ceste, je bilo močno odmevno v Kajuhovem poetskem nazoru. Opazil je, da je Miško Kranjec prešel ozke meje nove stvarnosti s tem, da je objektivizirano pripoved mehčal z lirizmom. To pa je bil ostanek romantike, a kar se tiče poetske novostvarniške šole, je bil prekršek.

Kajuhovo epizodno srečanje z Radovanom Zogovićem, ki ga pozneje po drugi svetovni vojni poznamo po socpoetiki herojev, je v Kajuhu zapustilo globlja semena. Zogović, črnogorski pesnik, ki se je tedaj zdravil na Topolščici, se je srečal s Kajuhom, zapustil Krleževo literarno omizje in je Kajuha opozoril na Majakovskega. Majakovski, ruski futurist, je bil za oktobrsko revolucijo pomemben pesnik (zanj je bila revolucija estetski dogodek) in enako za porevolucijski čas, ko je tudi Lenin branil njegovo ostro kritiko nove rdeče birokracije. Zogović, ki ni mogel pozabiti, da ga je Krleža odslovil, je verjetno tudi Kajuhu pripovedoval, da je to Krleža storil, ker se boji epigonov. Boji se jih, ker bi ti kasneje razkrili njegove šibke točke. Zogović je celo zapisal, da Karel Marx ni bil drugačen, saj je izjavil, da noče biti marksist. Kajuh je pod tem vplivom privzel ne le nekaj miselnih prvin, temveč predvsem stilne: s futurističnim stilom je v začetku vojne nastala Kajuhova najbolj programska pesem s futurističnimi izrazili (Mostovi).

Tako se je že pred vojno izoblikoval Kajuhov svetovni nazor: biti kot lirski poet z malimi ljudmi, povezan na življenje in smrt s srci (torej emocionalno), da bodo tako on sam in drugi z njim, ki jih bo posvojil, šli skozi revolucijo (po Cankarju etično katarzo) v novo družbeno stvarnost. Revolucija je čas občečloveške katarze, ki pa ima z jedri očiščevanja in pomlajevanja tudi etično-moralno zaledje, z njim pa prvine, ki so čisto estetsko dogajanje. Iz časa predrevolucijskega obdobja je Kajuh poleg začetniških verzov že dal v skrinjo slovenske literature nekaj biserov socialne poezije.

Med drugo svetovno vojno se je pri Kajuhu povečala povezava z Ljubljano. Tu je že prej sodeloval pri reviji, ki so ji bili duhovni očetje sinovi ljubljanskih univerzitetnih profesorjev (z Nahtigalom in Pirjevcem). Ko pa je prišel v Ljubljano, se je lotil skupaj z Bojanom Štihom napisati dramo, ki naj napade mlačne ljudi, zaskrbljene med vojno za svoje preživetje, a ne za usodo lastnega naroda, skupnosti, ki je vstajala v oborožen odpor. Drama je napisana pod vplivom različnih idej (morda tudi Gorkega), a protagonistka mati, ki se je le odločila za odpor, ni prepričljiva figura, ker nima močne lastne notranje življenjske volje. V Ljubljani so Kajuhu dajali pesniški zalet tudi predstavniki kulturnega vrha (oba Kozaka, Oton Župančč, Matej Bor idr.). Sicer pa Ljubljana ni postala Kajuhu topel dom.

Razdelitev Slovenije je bila za mnoge begunce – dijake in študente, ki so iz Štajerske in Gorenjske pribežali v Ljubljano, življenjsko usodna. Mnogi so postali, odtrgani od doma, v tem mestu, ki je ohranilo nekaj slovenskih oblastniških in finančnih postojank, lahek plen za »posvojevanje«. Zlasti so se pri tem podvigu »odlikovale« nekatere dobrodelne organizacije, ki so imele ključ do predvojnih blagajn. Za svojo »dobroto« so terjala od beguncev »zvestobo« in »hvaležnost« s tem, da so ti brezdomci postali sodelavci kvislinških organizacij in ustanov. Kajuh je bil že pred vojno dovolj družbeno in politično ozaveščen (v njegovem kraju je Prežihov Voranc že organiziral komunistične somišljenike), da je ohranil kljub bedi, dokler ni našel nekaj zatočišča pri ljubljanskih sorodnikih, svojo bivanjsko svobodo. Kot tak se je vključil v narodnoosvobodilno ilegalno delo.

Sredi mestnih ulic, zlasti pa kasneje v gozdovih, se je človeško in pesniško v njem razžarela ljubezen. Ta ljubezen, dasi potisnjena v duhovne višave, je imela svojo stvarno zaledje. Kajuh je doživel pred smrtjo, ko ga je ta dočakala v dvaindvajsetem letu, da se je čustveno osrečeval s tremi ljubeznimi. Njegov eros je bil človeško čist in poetično slikovit. Kajuh ni uporabljal mnogo metafor, pač pa tiste, ki jih je, na primer češnjev cvet, je znal nežno razkriti do zadnje tenčice. Kajuhove ljubezenske pesmi so še svojske, ker jih je prežarjal predvojni in vojni dejanski odklon od vseh oblik zatiranja. V Kajuhovi ljubezenski erotiki ne izginja figura človeka s ceste.

Prej za Cankarja s pastelnimi opisi zatrti ljudje, sedaj stopa v ospredje živ človek, ki pa ima poleg močne čutnoopredmetene ljubezni, zaradi katere jo je sposoben poduhoviti iz nagibov občečloveške solidarnosti, tudi lastnost, da zna videti lepoto celó v trpljenju za rešetkami in pred puškino cevje kot prostovoljno žrtev; a ne samorilsko, temveč prisiljeno, ker lahko pokaže svoj odpor proti nasilju z dvignjeno glavo. Tu pa se čuti vkljub življenjski volji, ki hoče zmagati, še črna moč smrti. Thanatos se polašča src (erosa), thanatos ubija s posamezniki tudi vseobči človeški napor po revolucijski katarzi. Tako je za Kajuha narodnoosvobodilni odpor tudi hkrati občečloveški (socialni), kajti zanj z estetsko moralno vsebino, eros krvavi. Smrt je končna, eros je večen.

V čem je torej veličina in z njo trajnost Kajuha?

Vrniti se je treba na izhodiščna oprijemališča. Kajuh se je kot pesnik razdal, da ni potem samo usahnil kot korito praznega potoka, ampak je po globljih smislih pesniške besede, ki je postala njegova življenjska izpoved, z njimi pa tudi slovenska, ohranil svojo individualnost, svobodno voljo, da je lahko v svojem času in tudi dandanes z njo, da se izrazim po Goldmanu, kristaliziral kolektivno zavest.

Kajuh se ni sprenevedal. Besedo revolucija je jemal skrajno zares in za njo tudi padel od strela nemškega vojaka. Ni vstaje, ki bi bila brez idealiziranega ideala bodočnosti, ki bo zasijal po velikanskem naporu in žrtvovanju. Tako je Kajuh jemal besedo revolucija kot svetost. Njemu ni pomenila le surovega prelivanja krvi, temveč zvišenost človeškega obstoja po katarzični noči smrti. Zavlada naj čutno opredmetena iskrenost velike človekove in človeške zavesti (erosa). S strastnim lirskim temperamentom, ki ne potrebuje praznih hiperboličnih metafor, je vživljeno prenašal v svet umetnosti lastna občutena stanja, da uporabim Aristotelov termin. Človek zanj ni bil orodje skrivnostnih nadnaravnih sil, temveč bitje, ki je odgovorno za objektivna sporočila, kadar grebe po sebi in besedi.

Tako je Kajuh postal slovenska partizanska legenda. V njem ni ničesar mitskega, s čimer bi on in mi za njim iskali v njegovi preprosto vezani besede »praskrivnostno sozvočje«. Z ohranjanjem svoje individualne svobode je ostal tudi za kolektivno zavest moralni imperativ, da mora biti tudi ta po njem in njemu podobnih kolektivna zavest, ki je kristializirana kot prerojevanje in pomlajevanje (torej vpeta v kolesje svobodnega odločja). Njegove ideje, četudi izvirajoče iz dialektičnega materializma, ne poznajo senc vulgaziranega politično-ideološkega dogmatiziranja in pragmatizma. Kajuh je pesnik, ki se zna svojsko identificirati s človekom s ceste enako kot s človekom z vrha družbene lestvice pod pogojem, da je ta ostal najprej človek. Ne človek z veliko začetnico kot nekakšen božanski izvoljeni heroj, temveč človek, ki mu ni tuje nič človeškega. Po tem, kaj je človeško in kaj ni, pa Kajuh ostaja in bo ostal, dokler bo živel slovenski narod, nezmotljiv merilec. Pesniška (etično – estetska) uveljavitev človekove volje je bilo gibalo Kajuhove življenjske volje. S tem pa optimistično sporoča, da je tak življenjski smoter potrebno sprejeti na svoja ramena, četudi nad erosom, tem najvišjim dosežkom, kdaj pa kdaj zmaguje thanatos (smrt).

URŠKA
več kot plesna šola
NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
od 10. do 12. in od 15. do 20. ure
INFORMACIJE, VPIS: 131-02-11
Otroci in odrasli, če ste sami ali v dvoje, začetniki ali dobri plesalci, vabljeni v veseli svet plesa.

ŠKUC
Galerija ŠKUC
Stari trg 21
Ljubljana

V galeriji, kjer je do 4. marca. na ogled razstava slik **Svetlane Jakimovske Rodič**, ki je nastala v sodelovanju s ŠOU Ljubljana, bo danes med 11. in 18. uro dan odprtih vrat v **Dramsko šolo Barice Blenkus.** Vabljeni!

SLOVENSKI GLEDALIŠKI IN FILMSKI MUZEJ

Četrtek, 3. marca, ob 18. uri na Mestnem trgu 17 otvoritev razstave SHAKESPEARE V GLEDALIŠČIH SREDNJE EVROPE MED OBEMA VOJNAMA. Skupni projekt osmih držav.

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE UNIVERZE V LJUBLJANI obvešča, da bo javni zagovor doktorske disertacije mag. ADAMA PURGA z naslovom:
OBVEŠČEVALNE SLUŽBE, POLITIČNI SISTEMI IN DRŽAVNA SUVERENOST
v torek, 8. 3. 1994, ob 14. uri v sejni sobi FDV.
Do zagovora bo doktorska disertacija na vpogled v tajništvu fakultete.

Oddelek za gradbeništvo in geodezijo FAGG Univerze v Ljubljani sporoča, da bo mag. Jože Panjan, dipl. inž. gradb., javno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom:
»Procesi kosmičenja z vidika usedanja in zgoščevanja suspendiranih delcev pri čiščenju odpadne vode«.
Javni zagovor bo v četrtek, 10. 3. 1994, ob 12.30 v svečani dvorani Oddelka za gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana, Jamova 2, II. nadstropje.

ŠOU v Ljubljani in ŠOU dijaška sekcija vabita v četrtek, 3 marca 1994, ob 18. uri v dvorano E3 Cankarjevega doma na okroglo mizo na temo PRIVATIZACIJA IN CERTIFIKATI. Gosta bosta Tone Rop, državni sekretar za privatizcijo in Mira Puc iz Agencije za privatizacijo. Sodelovali bodo še Andrej Urban, Metod Logar in Matjaž Gantar, direktorji družb za upravljanje. Okroglo mizo bo vodil Srečko Pirtovšek.

Centre culturel français
LJUBLJANA
Vabimo vas na koncert baročne glasbe, ki bo v nedeljo, 6. marca, ob 19. uri v Šentjakobski cerkvi. Gostuje »Parlement de Musique« iz Strasbourga.
Program: Carissimi, Boddecker, Jelić, Capricornus, Rosenmuller, Brossard, Charpentier

Osnovna šola Nove Fužine Ljubljana, Preglov trg 8

objavlja prosta dela in naloge:

učitelja matematike

s polnim delovnim časom za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Pogoj: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri
Poskusno delo traja 3 mesece. Nastop dela 7. 3. 1994

učitelja razrednega pouka

s polnim delovnim časom za določen čas

Pogoj: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri
Nastop dela 7. 3. 1994.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev bomo sprejemali 8 dni po objavi na naslov: OŠ Nove Fužine, Preglov trg 8, Ljubljana.
O izbiri vas bomo obvestili v 8 dneh.

118770

DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR

REPUBLIC OF SLOVENIA
in connection with the
Drava River Hydro Power Project
announces the

PUBLIC INTERNATIONAL TENDER

for the suplly of Main Transformers for the above Project.
1. The object of the invitation is to select the most suitable Tenderer for the procurement of seven Main Transformers, as Part of the Refurbishment of Drava River Hydro Power Plants. The Procurement is financed by the loan from the European Bank for Reconstruction and Developement.
2. The Contract shall provide as follows:

Location HPP	Quantity	Technical data	Approx. Delivery date mm/yy
Dravograd	2	30 MVA 6,3/117 kV	04/96 02/97
Vuzenica	3	30 MVA 10,5/117 kV	07/96 05/97 03/98
Marib. otok	2	60 MVA 10,5/117 kV	01/96 11/96

3. The estimated value of the invited equipment is in amount of about DEM 4 millions respectively in Slovenian's Tolars SIT 300 millions.
4. The site: All Three Hydro Power Plants (Dravograd, Vuzenica, Mariborski otok) to bo refurbished and uprated are located in the Republic of Slovenia along the Drava River between the Austrian-Slovenian border and the city of Maribor.
5. The Tender documents will be available from 28 March, 1994 till 5 April, 1994, Monday to Friday from 8.00 hour til 12.00 hour at the Employer's adress, against payment of German Marks 400.-or equivalent in SIT for each copy. The Payment will be in cash and not refundable.
6. Supplementary information about the Tender will be available between 28 March, 1994 and 20 April, 1994, Monday to Friday from 8.00 hour to 13.00 hours at the address of the Employer.
Please contact:
Mr. Adolf Gostenčnik
Project Manager
Phone: + 386 62 225 294
7. Criteria for the selection of the most suitable Tenderer and the other terms and conditions are given in the Tender Documents, where the elimination of the unsuitable Tenderers is foreseen by postqualification process. The Tenderers must prove in their Tender that they are also the manufacturers of the equimpent offered and shall submit relevant references as stipulated in the Tender Documents or additionally requested.
8. The deadline for presentation of Tenders is 17 May, 1994, 12.00 hours locat time.
The Tenders shall be delivered to the following address:
DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR
Vetrinjska ul. 2/II, room 207
62000 MARIBOR
REPUBLIC OF SLOVENIA
Marked: PONUDBA – NE ODPIRAJ!
OFFER – DON'T OPEN!
9. The Tender offers will be opened on 17 May, 1994 after deadline.
10. The successfull Tenderer shall be informed about the Tendering result not later than 45 days after the Tender opening date.
11. Employer's Address:
DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR
Vetrinjska ul. 2/II
62000 MARIBOR
REPUBLIC OF SLOVENIA
Phone: +386 62 225 294
Fax: +386 62 226 800
+386 62 221 759

REPUBLIKA SLOVENIJA
v zvezi s projektom
Prenova hidroelektrarn na reki Dravi
objavljajo

MEDNARODNI JAVNI RAZPIS

za izbor najugodnejšega ponudnika za dobavo energetskih transformatorjev.
1. Predmet razpisa je izbor najugodnejšega ponudnika za dobavo sedmih energetskih transformatorjev kot del Projekta Prenove hidroelektrarn na reki Dravi. Dobava transformatorjev se financira iz kredita Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD).
2. Obseg dobave, moč energetskih transformatorjev in roka dobave so naslednji:

Lokacija	Količina	Tehnični podatki	Približni dobavni roki mes/leto
Dravograd	2	30 MVA 6,3/117 kV	04/96 02/97
Vuzenica	3	30 MVA 10,5/117 kV	07/96 05/97 03/98
Marib. otok	2	60 MVA 10,5/117 kV	01/96 11/96

3. Orientacijska vrednost razpisane opreme je okoli 4 mio DEM oziroma 300 mio SIT.
4. Lokacija objektov: vse hidroelektrarne, ki bodo obnovljene (Dravograd, Vuzenica, Mariborski otok), so na reki Dravi, med državno mejo Slovenije z Avstrijo in mestom Mariborom.
5. Projekt za razpis lahko zainteresirani ponudniki prevzamejo od 28. marca do 5. aprila 1994, vsak delovni dan od 8. do 12. ure na naslovu investitorja. Cena enega izvoda Projekta za razpis je 400 DEM, plačljivo v tolarski protivrednosti na dan plačila pri blagajni investitorja.
6. Dodatne informacije za izdelavo ponudbe lahko dobijo zainteresirani od 28. marca do 20. aprila 1994, vsak delovni dan od 8. do 12. ure na naslovu investitorja.

Kontaktna oseba:
g. Adolf Gostenčnik
vodja projekta
Telefon +386 62 225 294
7. Merila za izbor najugodnejšega ponudnika in drugi pogoji so razvidni iz Projekta za razpis, v katerih se predvideva izločitev neustreznih ponudnikov po postopku postkvalifikacije. Ponudniki morajo v ponudbi dokazati, da so hkrati tudi proizvajalci opreme, ter priložiti ustrezne reference za razpisano opremo.
8. Rok za oddajo ponudb je 17. maj 1994 do 12. ure po lokalnem času.

Ponudbe pošljite na naslov:
DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR
Vetrinjska ul. 2/II, soba 207
62000 MARIBOR
z oznako: PONUDBA – NE ODPIRAJ!
9. Javno odpiranje ponudb bo istega dne ob 12. uri v prostorih investitorja.
10. Ponudniki bodo o rezultatih javnega razpisa obveščeni najkasneje v 45 dneh po odpiranju ponudb.

11. Naslov investitorja:
DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR
Vetrinjska ul. 2/II
62000 MARIBOR
SLOVENIJA
Telefon: +386 62 225 294
Telefaks: +386 62 226 800
+386 62 221 759

Belokranjsko gradbeno podjetje p.o. Črnomelj
begrad
sledi času in prostoru...

Že v tem letu se prične gradnja poslovnih objektov do podaljšane III. gradbene faze. Atraktivna lokacija, vaše želje, naše delo in kmalu bo zgrajena

NOVA POSLOVNA CONA V METLIKI

legenda:
1 motel 750 m2
2 poslovni objekt 1000 m2
3 poslovni objekt 1000 m2
4 poslovni objekt 600 m2
5 salon avtomobilov 850 m2
6 banka 80 m2
7 piknik cona
8 bencinska črpalka
9 "lisp"
10 skladišče "Mercator"

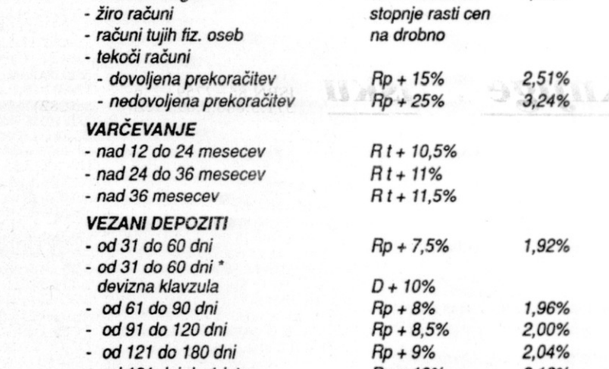

POSLOVNEŽI NE ZAMUDITE ENKRATNE PRILOŽNOSTI NAKUPA POSLOVNIH PROSTOROV!

Informacije:
Belokranjsko gradbeno podjetje BEGRAD p.o. Črnomelj, Zadružna c.14, Črnomelj
Telefon: 068/52-255, 52-217, 52-218
Telefax: 068/51-670
begrad

Poslovni prostori v Celju

- Na Lavi 7 so v IV. nadstropju naprodaj poslovni prostori - pisarne, skupaj velike 922 m². Možna je tudi prodaja po delih.
- V istem poslovnem objektu so v pritličju naprodaj tudi proizvodno-delavniški prostori, in sicer prostor št. 5, velikosti 133,15 m²; prostor št. 8, velikosti 92,40 m²; prostor št. 10, velikosti 190,90 m².

Cene so ugodne, prav tako tudi plačilni pogoji z možnostjo kreditiranja.

Informacije in prodaja:

SKB - NEPREMIČNINE & LEASING, d. o. o.
Ljubljana, Slovenska 54
telefon: 061/313-468, 061/131-51-25

SKB - nepremičnine & leasing d.o.o.

Ugledna in utečena trgovina s poslovnimi darili, modnimi dodatki, usnjeno in ekskluzivno papirno galanterijo v središču mesta

ponuja prosto delovno mesto za
– **določen ali**
– **nedoločen čas**

prodajalki
s končano trgovsko šolo

Pogoji:
– 3-letna praksa
– veselje do svojega poklica
– veder in iniciativen značaj
– smisel za poslovnost in kreativnost

Plača dobra.
Prijave pod »Sprejmite izziv«.

202

V LJUBLJANI – ŠIŠKA, NA DOBRI LOKACIJI,

PRODAJAMO ENONADSTROPNO STANOVANJSKO HIŠO,

BRUTO POVRŠINE 160 m², S KLETJO, POVRŠINE 80 m², IN NEIZDELANO PODSTREHO, POVRŠINE 80 m², S PRAVICO UPORABE NA ZEMLJIŠČU, POVRŠINE 275 m². PRIMERNA JE ZA POSLOVNE PROSTORE OZIROMA OBRT.

COUNSEL, D. O. O. KRANJ, TELEFON 064/241-005, 241-597, FAKS 064/241-125.

12166

Tekstilna tovarna Novoteks Tkanina Foersterjeva 10, 68000 Novo mesto

razpisuje v soglasju s Konfekcijo Novoteks in Trgovino Novoteks javno dražbo za odprodajo nepremičnega in premičnega premoženja, in sicer:

1. počitniški dom na Veliki Planini
(skupna koristna površina v stavbi 55.36 m², pripadajoče zemljišče 211 m²)
Izklicna cena je 40.000 DEM

2. dva bivalna kontejnerja – izklicna cena 5.000 DEM/kos

3. osebni avtomobil – renault 4, – letnik 1985
Izklicna cena 1.000 DEM

Kupec mora varščino v višini 10% izklicne cene vplačati uro pred začetkom licitacije pri blagajni podjetja oz. na žiro račun št. 52100-601-10899.

Vsa pojasnila lahko dobite po telefonu 068/22-523.

Javna dražba bo v torek, 8. 3. 1994, ob 13. uri v prostorih družbene prehrane tekstilne tovarne Novoteks – Tkanina, Foersterjeva 10, 68000 Novo mesto.

12132

MLAJ

MLAJ, p. o., mizarstvo in tesarstvo Zadobrova, Sneberska 138 B, Ljubljana Polje,

objavlja
prosta dela in naloge:

več KV, VK – mizarjev in tesarjev

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh na gornji naslov. Stanovanj ni.

12136

SKB BANKA D.D.

PREGLED LETNIH IN MESEČNIH OBRESTNIH MER TOLARSKIH SREDSTEV OBČANOV

SKB BANKA d.d. od 1.3. 1994 dalje obrestuje tolarska sredstva občanov z naslednjimi obrestnimi merami:

	letne obrestne mere	mesečne obrestne mere
VPOGLEDNA SREDSTVA		
- hranilne vloge	80% mesečne	1,04%
- žiro računi	stopnje rasti cen	
- računi tujih fiz. oseb	na drobno	
- tekoči računi		
- dovoljena prekoračitev	Rp + 15%	2,51%
- nedovoljena prekoračitev	Rp + 25%	3,24%
VARČEVANJE		
- nad 12 do 24 mesecev	R t + 10,5%	
- nad 24 do 36 mesecev	R t + 11%	
- nad 36 mesecev	R t + 11,5%	
VEZANI DEPOZITI		
- od 31 do 60 dni	Rp + 7,5%	1,92%
- od 31 do 60 dni * devizna klavzula	D + 10%	
- od 61 do 90 dni	Rp + 8%	1,96%
- od 91 do 120 dni	Rp + 8,5%	2,00%
- od 121 do 180 dni	Rp + 9%	2,04%
- od 181 dni do 1 leta	Rp + 10%	2,12%
- nad 1 leto	R t + 10,5%	
- nad 2 leti	R t + 11%	
- nad 3 leta	R t + 11,5%	

Banka obračunava obresti na konformni način.

Opombe:
Rp= rast cen na drobno v preteklem mesecu
R t= rast cen na drobno v tekočem mesecu
** najnižji znesek vezave z devizno klavzulo je 1000 DEM v tolarski protivrednosti*

Pri vezavi depozitov nad 100.000,00 SIT se obrestni meri prišteje odstotne točke glede na višino zneska depozita:

	odstotne točke
- nad 100.000,00 do 500.000,00 SIT	0,50
- nad 500.000,00 do 1.000.000,00 SIT	0,75
- nad 1.000.000,00 SIT	1,00

Glavni pokrovitelj slovenskih olimpijskih reprezentanc

Ste mlad, uspešen, ambiciozen strokovnjak na področju osebnih računalnikov, ki se je že kmalu po diplomi uveljavil na področju komunikacij, in odlično obvlada Paradox?
Morda ste se usmerili bolj na VAX in sedaj z lahkoto in uspešno vodite projekte?
Če vam tudi komuniciranje s tujci ne dela težav, vas vabimo, da se nam pridružite. Smo velik in uspešen kolektiv, ki vam ponuja zelo dobre delovne pogoje in zanesljivo plačo.

Vabimo vas, da svoje ponudbe pošljete na naslov:

LJUBLJANSKE MLEKARNE, d.o.o.
SEKTOR AOP
61113 Ljubljana
Tolstojeva 63

oziroma, da se predhodno informirate po tel. 341-270.

OLAJŠAJTE SI DELO

Pitney Bowes

ponujamo vam priložnost za hitro in preprosto frankiranje pošte in paketov

HITRO ZANESLJIVO PREPROSTO UGODNO

SLOVENIJA 8880 SLOVENIJA

SLOVENIJA 999,90 SLOVENIJA

RAZLIČNI MODELI POŠTNINSKIH STROJEV MOŽNOSTI:

- *4- ali 5- številčno frankiranje*
- *avtomatsko lepljenje zaklopnic kuvert*
- *potrošni material, nadomestni deli zagotovljeni*
- *Servis: DE PTT servis Ljubljana*

Prodaja in zastopa:

avtotehna d.d.
LJUBLJANA Celovška 175
tel.: + 386 61 552 572 faks: + 386 61 1594 112

MINOLTA

EP4250
25 kopij/min
A4-A4
A3-A3

Prvo polnenje za 5000 kopij
Brezplačna dostava, montaža in instaliranje

Za vse naše izdelke zagotavljamo:
A-Test;
enoletno garancijo;
originalen Minolta servis;

POSEBNA PONUDBA

MINOLTA d.o.o.
LJUBLJANA, Ptujska 19
Tel: 061/346-175, 349-296
Fax: 061/346-098

Minolta – omogoča rekorde.

MTAJ LJUBLJANA (dp)

TELEVIZIJA

slovenija 1

9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM KROKI, VELIKI KROKODIL, LUTKOVNA IGRICA
9.30 ZADNJI SAMOROG, AMERIŠKI FILM
11.05 Z VRHA, 4. EPIZODA ANGLEŠKE NANIZANKE
11.25 TEDENSKI IZBOR NAŠA PESEM '93, 6. ODDAJA: DOMŽALSKI KOMORNI ZBOR
12.00 ANALITIČNA MEHANIKA, NEMŠKA IZOBRAŽEVALNA SERIJA, 47/52 (VPS 12.00)
12.30 VRNITEV K LETALSTVU: OSHKOSH '93, DOKUMENTARNA ODDAJA(VPS 12.30)
13.00 POROČILA
13.05 STUDIO CITY, PONOVITEV
15.05 TEDENSKI IZBOR SVET POROČA
15.40 OSMI DAN
16.25 PORABSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARSKE TV
17.00 TV DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM: ŽIV ŽAV
18.00 REGIONALNI STUDIO MARIBOR
18.45 ABC - ITD, TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.20 TV NOCOJ
19.30 TV DNEVNIK 2, VREME
19.56 ŠPORT
20.05 ŽARIŠČE
20.30 NEVERJETNI ČETRTEK - NEVERJETNE ZGODBE: NA POMOČ, 7. ODDAJA (VPS 20.35)
21.20 TEDNIK (VPS 21.30)
22.10 TV DNEVNIK 3, VREME (VPS 22.20)
22.27 ŠPORT
22.31 TV JUTRI
22.35 S O V A HIŠA NAPRODAJ, 21., ZADNJA EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE (VPS 22.45)
23.05 CHINA BEACH, AMERIŠKA NANIZANKA, 4/17 (VPS 23.15)
23.55 VIDEOSTRANI

teletekst

STRAN 261 – NA ODRSKIH DESKAH

GLEJEV GRAPEFRUIT V JUŽNO FRANCIJO

Gledališče glej se je s skupino Grapefruit Company in z zadnjim gledališkim hitom Neurodancer konec februarja odpravilo na gostovanje v južno Francijo. Skupina mladih ustvarjalcev je prvo predstavo odigrala 27. februarja v Aubagneju, naslednje tri predstave pa 2., 3. in 4. marca v Theatre de la Chilire v la Ciotatu.

Grapefruit je v štirih letih obstoja pripravil pet predstav, odigral prek 70 ponovitev... Pripravlja tudi novo premiero – dan bo zagledala aprila letos.

slovenija 2

15.30 KINOTEKA - JAMES CAGNEY: BELA VROČICA, AMERIŠKI FILM (ČB) (VPS 15.30)
17.25 S O V A, PONOVITEV BURLESKE CHARLIEJA CHAPLINA, 14. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE (ČB)
17.50 CHINA BEACH, AMERIŠKA NANIZANKA, 3/17
18.40 ŽE VESTE (VPS 18.40)
19.10 POSLOVNA BORZA
19.20 TV NOCOJ
19.30 TV DNEVNIK 2, VREME
19.56 ŠPORT
20.05 SKRIVNOST MRTVIH, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA NADALJEVANKA, 2/3 (VPS 20.05)
20.55 UMETNIŠKI VEČER POGOVOR Z RONALDOM HARWOODOM, ANGLEŠKIM DRAMATIKOM IN PREDSEDNIKOM MEDNARODNEGA PEN (VPS 21.05)
21.55 RADKO POLIČ-DAMJAN KOZOLE: ROJEVANJE LEARA (VPS 22.05)

koper

16.00 EURONEWS
16.10 ROTOCALCO NOSTRANO
17.10 SVET DANES: EVROPA, KAJ JE TO
18.00 SLOVENSKI PROGRAM PRIMORSKI FORUM
18.35 PRIMORSKA POSLOVNO
18.45 PRIMORSKA KRONIKA
19.00 VSE DANES – TV DNEVNIK
19.30 ČAROBNA SVETILKA – OTROŠKI PROGRAM
20.30 MERIDIANI – aktualna tema
21.30 ACHTUNG BABY! – oddaja o kulturi
22.00 DO KONCA SVETA – KO SPREGOVORIJO SLIKE
22.15 VSE DANES – TV DNEVNIK
22.30 TV POPER – kabaretno satirična oddaja
22.45 EX LIBRIS: SMEH NA ODRU – Jurij Souček

kanal A

7.00 BORZA DELA
7.30 VIDEO STRANI
9.00 MACNEIL in LEHRER
10.00 KOMENTIRATA, odd. v angl.
10.35 CALL SELECTION, ponovitev
11.00 CMT
11.50 LUČ SVETLOBE, pon. 113. dela am. nadaljevanke
12.00 A - SHOP
14.30 SPOT TEDNA
16.05 BORZA DELA
16.15 A - SHOP
17.15 USTAVA, 10. del dok. serije o državni ureditvi
17.45 AMERIŠKIH DESET, ponovitev glasbene oddaje
18.30 LUČ SVETLOBE, 114. del am. nadaljevanke
19.00 ROCK STARINE, ponovitev 55. oddaje
19.20 POROČILA
19.30 A - SHOP
20.15 MAGNETOSKOP, glasbena oddaja
20.45 DRAKULA, 1. del am. serije
22.45 MESTNI KAVBOJI, am. komedija
23.00 POROČILA
23.35 ROCK STARINE, 56. oddaja
23.45 A - SHOP
23.50 SPOT TEDNA
0.30 CMT BORZA DELA

hrvaška 1

10.00 POROČILA
10.05 DOBER DAN, UČENCI
10.10 EVROPA: Poljska
10.35 OTOK LOKRUM
11.00 AMERIŠKA ANGLEŠČINA
11.35 DEKLE IZ PRIHODNOSTI, otr. serija
12.15 DIVJA ROŽA
12.45 PUJSOVI DOSJEJI, humor. serija
13.05 NINOČKA, amer. film
14.55 MONOFON
15.30 SPOZNAVAJMO HRVAŠKO: umetniška obrt
16.05 ODDAJA ZA OTROKE
16.30 KULTURNA DEDIŠČINA
17.00 HRVAŠKA DANES
18.35 SANTA BARBARA, serijski film
19.30 DNEVNIK I

20.15 IZ STRANKARSKEGA ŽIVLJENJA
20.55 ME JE KDO ISKAL?
21.35 POROČILA
21.40 POSLOVNI KLUB
22.25 S SLIKO NA SLIKO
23.10 VEČER OB GLASBI
0.10 POROČILA V NEMŠČINI

hrvaška 2

16.35 DEKLE IZ PRIHODNOSTI, ser. film 17.00 SKRIVNOSTI, ser. film 17.25 BLUEPRINT, ser. film 18.15 EKRAN BREZ OKVIRJA 19.30 TV DNEVNIK 20.15 SHOW JACKIEJA THOMASA 20.45 NAJVEČJI ZLOČINI 20. STOL. 21.15 STIL ŽIVLJENJA 21.20 CAMOMILE LAWN, ser. film 22.10 POT DOMOV, amer. film 23.45 EUROGOL

TVS 1, 23.15 – China Beach, ameriška nanizanka, 4/17

ORF 1

9.00 ČAS V SLIKI 9.05 COSBY SHOW, zab. nan. 9.30 DEŽELA IN LJUDJE 10.00 SLIKA AVSTRIJE 10.25 NATANČNO POGLEJ 10.30 BELKA OB KONGU, am. film, 1953 12.00 VEVERICA 12.15 KOMPAS 13.00 ČAS V SLIKI 13.10 MI 13.35 VSE OSTANE V DRUŽINI, zab. nan. 14.00 VELIKA DOLINA, vestern 14.40 COMEDY CAPERS 14.55 LOBO 15.00 AM DAM DES 15.15 KAPITAN PLANET, ris. nan. 15.40 ARTEFIX 15.50 KLOVNOVE SANJE, otr. nan. 16.15 CONFETTI PALETTI 16.35 PIERRE IN ISA, ris. nan. 17.00 MINI ČAS V SLIKI 17.10 WURLITZER 18.00 ČAS V SLIKI 18.05 MI 18.30 LJUBEZEN NA PREIZKUŠNJI, zab. nan. 19.22 AKTUALNA ZNANOST 19.30 ČAS V SLIKI 20.00 ŠPORT 20.15 GORSKI ZDRAVNIK, nan. 21.00 POGLEDI VSTRAN 21.15 LIEBLING KREUZBERG, zab. nan. 22.00 UGRABITEV, kan. polit. srh., 1980 23.45 ČAS V SLIKI 23.50 MOJ PRIJATELJ, BABJEK, franc. kom., 1983 1.25 TISOČ MOJSTROVIN

ORF 2

14.50 TISOČ MOJSTROVIN 15.00 LIPOVA ULICA, druž. nan. 15.30 ORLOVA DEŽELA, dokum. nan. 16.15 POJOČA AVSTRIJA 17.00 SKRINJA ZVIJAČ 17.15 PRITI NA PSA, dok. film 18.00 COSBY SHOW, zab. nan. 18.30 MADE IN AUSTRIA 19.00 AVSTRIJA DANES 19.30 ČAS V SLIKI 20.00 KULTURNI DNEVNIK 20.15 ŠPORT 22.00 ČAS V SLIKI 22.35 LITERARNI KVARTET 23.50 L. V. BEETHOVEN, Koncert za klavir in ork. št. 1 0.35 TISOČ MOJSTROVIN

madžarska 1

6.03 JUTRANJI PROGRAM 6.45 DNEVNIK 7.00 SONČNI VZHOD 9.00 ČEZ DAN 9.30 RIVIERA 10.30 SREČNEŽ, ameriška serija 11.30 IGRA, 12. OPOLDANSKI ZVON, POROČILA 15.10 VAŠKA TV, pon. 15.30 IZLOŽBA, služnostni magazin, vmes ob 16.00 DNEVNIK, VREME 16.25 TELEŠPORT 16.58 ZUNANJE ZADEVE, serija 17.27 KOLEDAR 1994, poljudnoznanstveni magazin 18.30 STAVIMO!, šov program 18.55 OTROŠKI KOTIČEK 19.30 DNEVNIK, 20.10 SOSEDJE 179. poglavje TV-romana 20.45 MADŽARSKA POLPRETEKLOST, nezakoniti socializem, 17. del 21.40 APROPO András Képes 22.40 PISMO BREŽNJEVU, angleški film

madžarska 2

15.25 VIDEO STRANI 15.35 OPEN UNIVERSITY 16.00 NEMŠČINA, pon. 4. lekcije 16.15 DRVARJI, kanad. serija 16.40 ZA OTROKE, lutke in risanke 17.05 TELEFONSKA VIDEOIGRA 17.20 DRUŽINSKO POTEPANJE 17.50 PRIVATIZACIJA 18.00 VELIKI ZORNI KOT, iz regionalnih studiev 18.50 POMAGAJ SI SAM, dok. serija 19.30 25 LET IGRE KDO BO ZADEL DANES?, igra in glasba 20.05 VEČNI GLEDALIŠKI RAVNATELJ, razgovor 21.00 DNEVNIK 21.28 VSE ALI NIČ, kviz 22.05 OBJOKAVANJE DRUŽINE, potovanja v preteklost 23.20 LETEČI CIRKUS MONTYJA PYTHONA, ang. serija 23.30 GOSPODARSKI POROČEVALEC

canale 5

6.30 PRVA STRAN 9.00 SHOW MAURIZIA COSTANZA 11.45 FORUM, vodi Rita dalla Chiesa 13.00 POROČILA 13.35 NAJLEPŠE POROKE 14.00 JE RES TAKO?, igro vodi Alberto Castagna 15.00 ŽENITNA POSREDOVALNICA, vodi Marta Flavi 16.00 BIM, BUM, BAM, otroška oddaja z risankami 18.02 CENA JE PRAVA, vodi Iva Zanicchi 19.00 KOLO SREČE, vodi Mike Bongiorno 20.00 POROČILA 20.25 TO JE NOVICA, vodita Ezio Greggio in Ric 20.40 CIKEL ITALIJANSKIH FILMOV: PRETRDA KOST, igra Terence Hill 23.00 SHOW MAURIZIA COSTANZA 24.00 POROČILA 0.15 SHOW MAURIZIA COSTANZA 1.45 TO JE NOVICA 2.00 POROČILA 2.30 ZANZIBAR 3.00 POROČILA 3.30 MOŠKI V HIŠI 4.00 POROČILA 4.30 PETERKA S PETEGA NADSTROPJA 5.00 POROČILA

RAIUNO

6.00 VARIETE 6.45 JUTRANJI PROGRAM 6.45-7.30-8.30 FLASH 7.00-8.00-9.00 POROČILA 7.35 GOSPODARSTVO 9.30 FLASH 9.35 MLADI PO SRCU 10.05 IGRANI FILM 11.00 POROČILA IZ MILANSKEGA STUDIA 11.05 IGRANI FILM, 2. del 11.35 KALIMERO 12.00 BLUE JEANS, naniz. 12.25 VREME 12.30 FLASH 12.35 GOSPA V RUMENEM, naniz. 13.30 TV DNEVNIK 14.00 GALILEO, znanstveni tednik 14.20 QUARKOV SVET 15.00 TV DRAMA 16.00 EDEN ZA VSE 17.35 PRAZEN PROSTOR 17.55 DANES V PARLAMENTU 18.00 POROČILA 18.15 NA SREČO SKUPAJ 18.30 E.N.G, naniz. 19.40 ALMANAH 19.50 VREME 20.00 TV DNEVNIK 20.30 ŠPORTNA POROČILA 20.40 IGRANI FILM 22.35 POROČILA 23.40 ... 0.30 POROČILA 1.00 DANES V PARLAMENTU 1.10 VEDETI 1.50 IGRANI FILM 2.35 IGRANI FILM 4.10 TV SERIJA 5.20 SPROSTITEV

RAIDUE

6.40 SPOZNAJMO BIBLIJO 6.40-8.45 KOLIKO ZGODB! 8.45 JUTRANJA POROČILA 9.05 LASSIE 9.30 KADAR SE LJUBI, naniz. 10.50 MED NAMI POVEDANO 11.45 POROČILA IZ NEAPELJSKEGA STUDIA 12.00 VAŠE ZADEVE 13.00 URA JE TRINAJST, inf. odd. 13.25 GOSPODARSTVO 13.35 VREME 13.40 SUPERSOAP 15.10 MED NAMI POVEDANO 17.15 POROČILA 17.20 POGUM ZA ŽIVLJENJE 18.20 ŠPORTNI VEČER 18.30 SPREMENLJIVO JASNO 18.45 HUNTER, naniz. 19.35 VREME 19.45 TV DNEVNIK 20.15 ŠPORT 20.25 DVAJSET DVAJSET 20.40 CELOVEČERNI FILM 22.20 Z VSO PARO NAZAJ 23.20 NOČNE VESTI ... KOŠARKA ... VREME ... DOBIMO SE V KINU ... OI LILLEHAMMER '94, akrob. freestyle ... PRAVICA V NEW YORKU, naniz. 2.05 VIDEOSMEH 3.00 TV UNIVERZA

italia 1

6.30 JUTRANJI CIAO, CIAO, risanke 9.30 OD TOD IN TAM 11.00 A-TEAM 12.00 ADAM 12 12.30 ODPRTI STUDIO 12.50 CIAO, CIAO, risanke 14.00 ODPRTI STUDIO 14.30 TO NI RAI 16.05 FANTJE IZ PRERIJE 17.05 RAZUMEM, OČKA 17.40 ŠPORTNI STUDIO 17.55 POWER RANGERS 18.30 BAYSIDE SCHOOL 19.00 WILLY, PRINC Z BEL AIRA, nanizanka 19.30 ODPRTI STUDIO 19.50 RADIO LONDON 20.00 KARAOKE, zabavna oddaja, vodi Fiorello 20.35 BEVERLY HILLS 90210 21.30 MELROSE PLACE 22.30 OD TOD IN TAM 0.20 DNEVNE NERODNOSTI 0.30 TUKAJ ITALIJA 1.15 RADIO LONDON 1.35 ADAM 12 3.30 FANTJE IZ PRERIJE 4.30 POWER RANGERS 5.00 RAZUMEM, OČKA 5.30 WILLY, PRINC Z BEL AIRA 6.00 BAYSIDE SCHOOL

retequattro

6.30 AMERIŠKA DRUŽINA 7.15 RESNICA 8.00 PEPELKA, nanizanka 9.00 PRIJETEN DAN, vodi Patrizia Rossetti 10.00 SOLEDAD, nanizanka 11.00 LJUBEZENSKA VROČICA 11.30 POROČILA 11.45 MADDALENA 12.30 CELESTE, nanizanka 13.30 POROČILA 14.00 STEZE 15.00 PRVA LJUBEZEN, nanizanka 15.30 PRINCESA 16.00 CAMILLA 17.00 RESNICA, zabavna oddaja, vodi Marco Balestri 17.30 POROČILA 17.35 RESNICA 18.00 FUNARI, informativna oddaja 19.00 POROČILA 19.30 OBRAT, vodi Gianfranco Funari 20.30 DIVJE SRCE 22.30 NAJLEPŠI FILMI NA RETEQUATTRO, celovečerni film 23.30 POROČILA 0.40 IZ JUTRIŠNJIH ČASOPISOV 0.50 FUNARI 2.00 OBRAT

SATELITSKA TV

sky movies

7.00 Predstavitev na Sky Movies 11.00 GAILY, GAILY 13.00 THE TURNING POINT 15.00 TWO FOR THE ROAD 17.00 X-15 19.00 PURE LUCK 21.00 THE BROKEN CORD 23.00 THE SUPER 0.30 THE RETURN OF ELIOT NESS 2.05 WINDOWS

rtl 2

5.35 DR. WESTPHALL, amer. nadalj. 6.20 ŽENSKA, VREDNA SEDEM MILIJONOV DOLARJEV, AMER. NADALJ. 7.10 RISANKE 9.55 UMIK 10.25 NEM. VIDEO SMEŠNICE 10.55 DR. WESTPHALL, amer. nadalj. 11.55 MOŠKI, VREDEN ŠEST MILIJONOV DOLARJEV, amer. nadalj. 12.55 RISANKE 14.45 V DEŽELI ZAVROV, nadaljevanka 16.55 ŽENSKA, VREDNA SEDEM MILIJONOV DOLARJEV, amer. nadalj. 17.50 UMIK 18.20 NEM. VIDEO SMEŠNICE 18.55 AKTUALNE NOVICE 19.00 HULK, amer. film 20.00 AKTUALNE NOVICE 20.15 BITI NAJBOLJŠI, brit. film 22.05 AKTUALNE NOVICE 22.15 SEKS MISIJA, 1. del pol. filma. Igrajo: Olgierd Lukassewicz, Jerzy Stuhr, Bozena Strykowna 23.05 AKTUALNE NOVICE 23.15 SEKS MISIJA, 2.del 0.25 DOMINION

RTL 2, 14.45 – V deželi zavrov, nadaljevanka

mtv

6.00 ZBUDI SE NA ENOSMERNI CESTI, vodi Rebecca de Ruvo 9.00 VIDEO, vodi Ingo 12.00 SOUL NA MTV 13.00 NAJVEČJE USPEŠNICE NA MTV 14.00 PLESNA GLASBA, vodi Simone 16.30 MTV COCA COLA POROČILA, vodi K. Backer 16.45 MTV V KINIH, vodi P. Dann 17.00 POROČILA 17.15 3 OD 1, VIDEO 17.30 POKLIČI MTV 18.00 GLASBA NONSTOP 20.00 NAJVEČJE USPEŠNICE NA MTV 21.00 NAJBOLJ ISKANE USPEŠNICE NA MTV, vodi R. Cokes 22.00 UTRIP, vodi Marijne 22.30 BEAVIS IN BUTT-HEAD 23.00 MTV COCA COLA POROČILA 23.15 MTV V KINIH, vodi P. Dann 23.30 NOČNA POROČILA 23.45 3 OD 1, VIDEO 0.00 ČAS JE ZA ŽUR, vodi Simone 2.00 VIDEO, vodi Marijne 3.00-6.00 NOČNI VIDEO

movie channel

7.00 YOUNG SURVIVORS 9.00 PETER PAN 10.00 SINBAD 11.00 THE GIRL HE LEFT BEHIND 14.10 THE BLACK CAT 15.20 THE SECRET OF THE INCAS 17.05 PETER PAN 18.00 SINBAD 19.00 AFTER THE GLORY 21.00 ROBIN HOOD, PRINCE OF THIEVES 23.20 HIGHWAY TO HELL 0.55 BODY PARTS

sky one

7.00 DJ Kat 9.40 Lutkovna oddaja 10.10 Risanke 10.30 Zabavne igre 11.30 Ljubezen na prvi pogled 12.00 Sally Jesse Raphael 13.00 Urbani kmet, nad. 13.30 Paradise Beach, nad. 14.00 Barnaby Jones, nad. 15.00 Nadaljevanka 16.00 Drugi svet, nad. 16.45 DJ Kat 18.00 Vesoljske steze, nad. 19.00 Svet igre 19.30 Paradise Beach, nad. 20.00 Mash, nad. 20.30 Polna hiša, nad. 21.00 Rešitev, nad. 22.00 Zakon v L.A., nad. 23.00 Vesoljske steze, nad. 24.00 Nedotakljivi, nad. 1.00 Ceste San Francisca, nad. 2.00 Nočno sodišče

premiere

7.00 ROMEO PREDSTAVLJA: COSTA IN BRAVA 7.10 OTOK ZAKLADOV 8.00 POKOPALIŠČE NOVIC, am. krim. film 9.35 WAYNOV SVET, am. oddaja 10.05 POPOLNA KONTROLA, kanad.-izrael.-fran. drama 11.50 KNIGHT MOVES, nem.-am. srhljivka 13.45 KINO '94 14.00 ROMEO PREDSTAVLJA: COSTA IN BRAVA 14.10 ROMEO PREDSTAVLJA: OTOK ZAKLADOV 15.00 SVET KOMEDIJE, angl. humor. oddaja 15.25 PREŽIVETJE NA KEY WESTU, am. drama 17.05 V MREŽI STRASTI, jap. srhljivka 18.45 CLEAR, novice iz kina, tv, Premiere; ZAPPING 19.00 HOKEJ NA LEDU 22.00 ALIEN 3, am. znan.-fant. film 23.50 VSE LE TEATER, angl. kom. 1.25 SHANGHAI, hongkon. drama 3.30 PILOTI V GRMOVJU, am. erot. film, 1990 - igrajo: **Ashlyn Gere, Rayne,** Tom Byron, Mike Horner 4.45 ROKA, KI ZIBLJE ZIBELKO, am. srhljivka 6.30 REGATA NA JUŽNOINDIJSKIH KERALIH, fran. dok. film

pro 7

5.35 DEBELOST JE ADUT, pon. 5.55 NADPOVPREČNEŽ, pon. 6.20 DRUŽINA KREMENČKOVIH, pon. 6.45 SIMPSONOVI, pon. 7.10 ZAJČEK DOLGOUŠČEK 7.15 BATMAN, pon. 7.40 ZAJČEK DOLGOUŠČEK 7.45 PARKER LEWIS, pon. 8.15 ČISTA COPRNIJA, pon. 8.45 DENVERSKI KLAN, pon. 9.45 IZPOS- TAVLJEN NASILJU DRUGIH, kanad. igrani film 11.30 ROSEANNE, pon. 12.00 BILL COSBY SHOW, pon. 12.30 AGENTKA S SRCEM 13.25 DENVERSKI KLAN 14.20 HARDCASTLE & McCORMICK 15.20 DEBELOST JE ADUT 15.50 ČISTA COPRNIJA 16.25 DRUŽINA KREMENČKOVIH 16.55 SIMPSONOVI 17.20 ZAJČEK DOL-GOUŠČEK 17.25 BATMAN 17.50 ZAJČEK DOLGOUŠČEK 17.55 PARKER LEWIS 18.25 NADPOVPREČNEŽ 18.55 ROSEANNE 19.25 BILL COSBY SHOW 20.00 POROČILA 20.15 MORILEC JE MED NAMI, am. krim. film 22.05 SKATERJI, am. znan. fant. film 23.55 POROČILA 0.05 T.J. HOOKER 1.05 STARSKY & HUTCH

sat 1

6.00 NEMČIJA DANES ZJUTRAJ 9.05 ALF 9.30 LADJA ZALJUBLJENCEV 10.25 BONANZA 11.20 SENCA STRASTI 12.15 KOLO SREČE 13.00 LADJA ZALJUBLJENCEV 14.00 SOSEDI 14.30 ALF 15.05 BONANZA, Dvomljiva slava, am. western 16.00 VESOLJSKA LADJA ENTERPRISE - PRIHODNJE STOLETJE 17.00 5 KRAT 5 17.30 REGIONALNA POROČILA 18.00 POJDI NA VSE! 19.00 POROČILA 19.19 NOGOMET 19.30 KOLO SREČE 20.15 SCHWARZ POSREDUJE 21.15 SCHREINEMAKERSOVA V ŽIVO; PO-ROČILA 23.15 PODJETJE CAPRICORN, am. srhljivka, 1977 - igrajo: **Eliott Gould,** James Brolin, Sam Water- ston, O. J. Simpson, Robert Walden, Hal Holbrook 1.25 VESOLJSKA LADJA ENTERPRISE - PRIHODNJE STOLETJE 2.15 ZAROTNIKI - V IMENU PRA-VIČNOSTI 3.10 PODJETJE CAPRICORN; PREGLED PROGRAMA 5.10 SCHWARZ POSREDUJE

dsf

6.00 ŠPORTNA POROČILA, pon. 7.00 VSAK DAN V FORMI 7.30-8.00 ŠPORTNA POROČILA, pon. 9.00 VSAK DAN V FORMI, pon. 9.30 ŠPORTNI PREGLED 12.00 NOGOMET MUNDIAL, pon. 12.30 MERJENJE MOČI, pon. 13.00 VSAK DAN V FORMI, pon. 13.30 ŠPORT PO SVETU, magazin 15.00 KOŠARKA, pon. 16.00 BILIJARD 17.00 PLES 18.00 KOŠARKA 19.30 ŠPORTNA POROČILA 19.35 MERJENJE MOČI 20.00 TENIS 22.00 OFENZIVNO, aktualne teme o športu 22.45 ŠPORTNA POROČILA 23.00 BIRDIE, magazin o golfu 0.00 KLASIKI BOKSA, pon. 1.00 ROKOBORBA, pon.

sky news

Vsako uro so poročila 8.00 DOBRO JUTRO, SKY NEWS 10.00 DOBRO JUTRO, VELIKA BRITANIJA 10.30 ABC NOČNA LINIJA 11.00 NA DNEVNI LINIJI 11.30 PO LETU 2000 12.00 NA DNEVNI LINIJI 12.30 POSLOVNA JAPONSKA DANES 13.30 NOVICE IZ SVETA IN POSLOVNO POROČILO 14.30 CBS JUTRANJE NOVICE 15.30–16.15 V ŽIVO IZ PARLAMENTA 17.30 NOVICE IZ SVETA IN POSLOVNO POROČILO 20.30 REPORTERJI 21.00–22.00 VEČERNE NOVICE IZ SVETA 22.30 DOLGI JEZIKI 23.00 MEDNARODNA URA 0.30 CBS VEČERNE NOVICE

3 sat

9.00 ČAS V SLIKI 9.05 JUTRANJI MAGAZIN 10.00 ŠPANIJA, DEŽELA, LJUDJE IN JEZIK 10.30 TURČIJA, DEŽELA, LJUDJE IN JEZIK 11.00 JAZZFORUM 12.25 ZUNANJEPOLITIČNO POROČILO 13.00 OPOLDANSKI MAGAZIN 13.45 ZARES EKSPLOZIVNO 14.15 GLASBENA REVIJA SKOZI STOLETJA 15.45 POGOVOR Z MARLENE CHARELL 16.05 LUTKOVNA PREDSTAVA 16.30 KOMEDIJANTSKA ZGODBA O DVOJČKIH 17.00 MINI ZIB 17.15 ŽENSKE ZGODBE 18.00 DEŽELNI MAGAZIN 18.53 NAŠ SPANČEK ZASPANČEK 19.20 POGOVOR DNEVA 19.30 JABOLKO SPORA 20.00 DNEVNIK 20.15 PRIMER ZA DVA, krim. nan. 21.15 POGOVOR S HUGOM LÖTSCHERJEM 22.00 ČAS V SLIKI 22.30 MESTO HIBISKUS, kit. film, 1987 0.40 DESET PRED DESETO 1.05 KULTURNI DNEVNIK

super channel

13.00 DANAŠNJE POSLOVANJE 14.00 DANES 14.30 PREGLED EVROPSKEGA TRGA 15.00 DANES 15.30 KOLO SREČE 18.30 EVROPSKI TRG WRAP 19.00 DANES 20.00 MEDNARODNA POROČILA 20.30 PO RADIU 21.00 ZDAJ 21.30 FT POROČA 22.00 USHAIA 23.00 MEDNARODNA POROČILA 23.30 EVROPSKO POSLOVANJE DANES 23.50 AMERIŠKI TRG WRAP 0.00 NOCOJŠNJI SHOW 1.00 ZARES OSEBNO

eurosport

6.00 OLIMPIJSKA POROČILA 6.30 OLIMPIJSKO JUTRO 7.00 DRSANJE, ž. 8.30 TEK NA SMUČEH, 3x10 km ekipno, nep. prenos 11.00 PROSTO SMUČANJE, okvirno finale 11.30 VSL, ž. 12.00 VSL, 2. tek ž. 13.00 TEK NA SMUČEH, 30 km ž. 14.00 HOKEJ, za 9. mesto 16.30 OLIMPIJSKA POROČILA 17.15 HOKEJ, za 9. mesto 18.00 HITR. DRSANJE NA KRATKE PROGE 21.30 HOKEJ, za 5. mesto 22.30 OLIMPIJSKA POROČILA 23.00 ŠPORTNA POROČILA 23.30 HOKEJ, za 5. mesto 1.30 OLIMPIJSKA POROČILA 2.00 ŠPORTNA POROČILA 2.30 HITR. DRSANJE 4.00 HOKEJ

RADIO

PRVI PROGRAM

(UKV 88,5; 90,0; 90,9; 91,8; 92,9; 94,1 in na 96,4 MHz)

5.00 Jutranji program; 5.00 Poročila, promet, vreme; 5.20 Obvestila + Spot; 5.10 Zelena posvetovalnica; 5.20 Obvestila, spot; 5.30 Prva jutranja kronika; 5.50 Jutranja gimnastika; 6.00 Poročila, promet; 6.05 Dobro jutro, rojaki; 6.15 Iz naših sporedov; 6.20 Dnevnikov odmev; 6.30 Poročila promet; 6.45 Slovenec, Republika; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Druga jutranja kronika; 7.30 Poročila, promet, spot; 7.45 Republika; 7.50 Biovreme; 8.00 Poročila; 8.05 Radio plus – »Daj nehi, no«; 9.00 Poročila, spot; 10.00-19.00 Program A – 1; 10.00 Poročila; 10.30 Pregled slovenskega tiska; 10.45 Spot; 11.00 Poročila; 11.30 Pregled tujega tiska; 12.00 Poročila; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti: Kakšno koruzo bomo sejali; 13.00 Danes do 13-ih; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 14.00 Poročila; 14.30 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 16.45 Spot; 17.00 Poročila; 17.05 Studio ob 17.00; 18.00 Poročila, Spot; 19.00 Radijski dnevnik; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.00 Poročila; 21.05 Literarni večer – Ob srebrni reki –5. del; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.20 Iz naših sporedov; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 22.40 Stari gramofon; 23.00 Poročila; 23.05 Literarni nokturno – Elizabeth Reichart: Zapuščeni sestri; 23.15 Nočni program – vmes glasba in poročila; 24.00 Poročila; 01.00 Poročila; 01.30 Nanizanka: »Novakovi« (ponovitev)

DRUGI PROGRAM

(UKV 87,8; 92,4; 93,5; 95,3; 96,9;97,7; 98,9 in 99,9 MHz)

5.00-8.30 Jutro; 50.00 Poročila + vreme + promet; 5.30 Prva jutranja kronika; 6.00 Poročila, promet; 6.10 Delo; 6.15 Neposredna zveza z AMZS; 6.30 Poročila; 6.40 Pregled sporeda; 6.50 Dnevnik; 6.55 Nedeljski dnevnik; 7.00 Druga jutranja kronika; 7.25 Zvezdni pregled; 7.30 Poročila, promet, spot; 8.00 Gospodarski vestnik – Novice; 8.30-13.00 Dopoldne na valu 202; 8.30 Novice; 8.35 EP: Republika; 8.40 Koledar prireditev; 8.45 Sponzorirana oddaja; 9.30 Novice, spot; 9.35 Popevka tedna; cca 9.35 Veleslalom za ženske – javljanje iz Hapejella; 10.30 Novice; 10.35 Komaps Holidays – turistično okno; 11.15 Izjava tedna; 11.30 Novice, spot; 11.35 Obvestila; 11.50 Sponzorirani pogovori; 12.00 Točno opoldne; 12.30 Novice; 13.00-19.00 Val 202 popoldan; 13.00 Danes do 13–ih; 14.30 Novice, spot; 14.55 Sponzorirani pogovori; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbene novosti; 16.30 Novice, spot; 16.35 Popevka tedna; 17.30 Novice, obvestila, spot; 17.55 Sponzorirani pogovori; 19.00-23.00 Večerni II. program; Radijski dnevnik; 19.30 Jazz na II. programu; 21.00 Zavrtite, uganite... (studio Ljubljana); 22.00 Zrcalo dneva; 22.20–23.00 Rock Underground

TRETJI PROGRAM

(96,5; 101,4; 102,0 in na 103,9 MHz, od 8.00 do19.30 in 88,6; 93,1; 96,5; 100,3; 100,6; 101,4; 102,0 in 103,9 MHz od 19.30 do 24.00)

6.00 Avizo in začetek programa; 6.05 Dobro jutro (C. Ph. -E. Bach, Händel, Vivaldi, Albinoni, J. Ch. Bach, Boccherini, J. S. Bach, Tartini); 6.30 Jutranja misel; 7.00 Druga jutranja kronika; 8.00 Napoved sporeda in poročila; 8.05 Glasbena matineja – vmes: 9.00 Poročila; 10.00 Poročila; 10.05 Dante Alighieri: Božanska komedija – 20. del, repriza; 11.00 Poročila; 11.05 Lahka glasba; 12.00 Poročila; 12.05 Igramo in pojemo /Chopin, Čajkovski, Šostakovič/; 13.00 Poročila; 13.05 Mehurčki in Ringaraja: Slovaršek pojmov – jezik; 13.35 Mladi mladim – Tomaž Petrač – klavir (Prokofjev: Klavirski koncert št. 1 Des dur, Posnetek s koncerta Mladi mladim; 14.00 Poročila; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 O jeziku; 15.10 Pojdimo v Afriko (iz cikla »Na ljudsko temo«) 2. oddaja; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Napoved popoldanskega in večernega sporeda; 16.0 Caruso – IX. del ciklusa; 16.45 Mednarodna radijska univerza – zgodovina in imaginacija – 3. del; 17.00 Spoznavajmo glasbeno umetnost – Spored – Franz Danzi: Koncertanta simfonija za klarinet, fagot in orkester v B-duru, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir, violino, violončelo in orkester v C-duru, op. 56 – »Trojni koncert«; 17.00 Spoznavajmo glasbno umetnost (J. Haydn, L. van Beethoven); 18.00 Poročila; 18.05 Svetovna reportaža; 18.25 Komorni koncert – Trio Locatelli, Pihalni kvintet RTV Slovenija, Kamerata Academica Mozarteum, Trio Suk in trobilni ansambel »Gabrieli«; 19.30 Slovenska in svetovna zborovska glasba: Fran Gerbič-Felix Mendelssohn; 20.00 Iz arhiva simfonikov RTVS – Anton Bruckner: 3. simfonija v d-molu Joseph Haydn: Koncert za klavir in orkester v D-duru, op. 21 Dmitrij Šostakovič: Simfonija št. 5 op. 47; 22.00 Poročila; 22.05 Večerni logos; 22.20 Zvočni zapisi od nekoč – violinist Jan Kubelik; 23.00 Izbrali smo... slovenske skladatelje: J. Gregorca, M. Lipovška, U. Prevorška; 23.50 Napoved sporeda za petek; 23.55 Lirični utrinek; 24.00 Konec III. programa in vključitev v nočni program Radia Slovenija.

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 99,5 MHz)

5.00 Dobro jutro Ljubljana – vodi Barbara Zupan; 5.15 Prve novice; 6.45 Servisne informacije; 7.00 Horoskop; 7.15 Napoved dogodkov; 7.20 Naj, naj; 7.35 Vremenska napoved; 7.45 Slovenske novice se predstavijo; 8.00 Dopoldne z Vesno Pfeifer; 8.15 Napoved dogodkov; 8.30 Jutro je lahko tudi takšno; 9.15 Novice; 9.25 Kam danes v Ljubljani; 10.15 Novice; 11.00 Anketa; 11.55 Odgovori; 12.00 BBC novice; 12.15 Novinarska oddaja; 13.15 Novice; 13.55 Pasji radio; 14.15 Novice; 14.30 Glasbena oddaja; 15.15 RGL komentira in obvešča; 16.10 Cankarjev dom se predstavi; 16.25 Nagradna uganka; 17.15 Novice; 17.55 Špeckahla; 18.15 Novice; 19.15 Zadnje novice; 19.25 Vremenska napoved; 20.00 Barometer – poslovni radio; 22.00 Medžik; 01.00 Satelitski glasbeni program.

RADIO ŠTUDENT

(89,3 in 104,3 MHz)

11.00 Vžig; 12.00 Komu zvoni?; 14.00 Of (24 ur-info); 15.30 Kaj pa univerza?; 17.00 Joculator; 18.00 Borzni parket; 19.00 Tolpa bumov; 21.30 Institut Egon March predstavlja; 22.30 Vaš omiljeni DJ Jure; 00.30 Radio-satelit

RADIO KOPER

(SV 549 kHz, UKV 88,6 – 93,8 – 100,3 – 100,6 – 104,3 – 107,6 MHz)

5.59 Zaključek prenosa 1. programa RS; 6.00 Otvoritev programa Radia Koper glasba, vmes koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 II. jutranja kronika – prenos RL; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.05 Predstavitev dopoldanskega programa; 8.15 Vsak dan je dober dan – telefonski pogovor z znano osebnostjo; 8.30 Poročila; 8.45 Delo, servisne informacije, prireditve; 9.30 Poročila; 9.45 Od otroštva do mladosti – v živo z gosti in telefoni; 10.30 Poročila Primorski val; 202 11.00 Hladno...toplo...vroče; 12.30 Opoldnevnik Radia Koper; 13.00 Jagode in podoknice; 13.30 Poročila; 14.30 Poročila; 15.30 Dogodki in odmevi, prenos RS; 16.00 Glasba po željah; 16.35 Mladim poslušalcem – v živo z gosti in s telefonskimi klici; 17.15 Primorski boben; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Mladim poslušalcem, II.del; 19.00 Večerni radijski dnevnik – prenos RS

RADIO MARIBOR

(UKV 93.,1 in 90,4 MHz, SV 558 kHz)

5.40 Jutranji program; 5.50 Radio danes; 6.00 Poročila; 6.05 Kmetijski nasveti; 6.15 Horoskop; 6.45 Pregled tiska; 7.00 Druga jutranja kronika; 7.15 Dobro jutro; 8.00 Poročila, osmrtnice, obvestila; 9.00 Poročila; 9.05 Štajerske miniature; 10.00 Poročila; 10.05 Radijska delavnica znancev; 11.00 Poročila; 11.45 Infoservis; 12.00 Poročila; 12.10 Mali oglasi; 13.00 Poročila; 13.05 Popoldne pod Pekrsko gorco; 13.10 Poštni predal 121; 14.00 Poročila, osmrtnice, obvestila; 14.05 PŠo domače; 15.00 Poročila; 15.10 Kmetijski nasveti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Želeli ste, poslušajte; 17.00 Dnevnik Radia Maribor; 17.30 Osmrtnice, obvestila; 18.00 Pokličite 101 555; 18.30 Slovenski rock;19.00 Večerni radijski dnevnik; 19.30 Mladi glasbeniki pred mikrofonom; 20.00 Kulturno-umetniški program; 22.00 Zrcalo dneva; 22.15 Glasba; 23.15 Nočni program

GOSPODARSKI VESTNIK

RECEPTI ZA PODJETNIŠKI USPEH – Prodajati recepte za uspeh podjetja bi bila verjetno najdonosnejša in najsupešnejša dejavnost pri nas in na svetu, pravi eden od nagrajencev Gospodarske zbornice Slovenije. Pravega recepta za uspeh ni, obstaja le okvirna formula, ki je nastala na podlagi dolgoletnih izkušenj uspešnih podjetnikov: znanje + delo + pravi ljudje = uspeh. Sicer pa imajo letošnje nagrade Gospodarske zbornice še poseben pomen, saj so jih zadnjič dobili menedžerji družbenih podjetij in prvič tudi zasebni podjetniki.

ENA PROTI NIČ ZA PRODUKTIVNOST – Produktivnost se je začela v Sloveniji proti koncu minulega leta pospešeno povečevati. Tako je mogoče sklepati po podatkih statističnega zavoda, ki produktivnost v industriji računa tako, da primerja gibanje industrijske proizvodnje in števila zaposlenih. V zadnjih letih pa sta se zmanjševala tako industrijska proizvodnja kot število zaposlenih. Če pa upoštevamo, da se je industrijska proizvodnja lani zmanjšala za 2,8 odstotka, število zaposlenih v gospodarstvu pa je padlo za skoraj osem odstotkov, bi lahko rekli, da se je produktivnost lani povečala ne le zaradi zmanjšanja števila zaposlenih, ampak tudi zaradi uspešnejšega dela.

SLOVENSKA INDUSTRIJSKA TRMA – Industrijska proizvodnja je bila lani za dobro tretjino manjša kot leta 1986, ko smo bili na najvišji ravni. Kljub takemu padcu, ki izgleda domala grozljiv, pa nas prijetno požgečka ugotovitev, da je od leta 1986 do 1991, ko smo bili še v jugoslovanski državi, zaradi napak zvezne politike in hiperinflacije slovenska industrija upadla za 24, od osamosvojitve naprej pa le za 16 odstotkov. Škoda, ki smo jo utrpeli zaradi jugoslovanske ekonomske politike, je bila torej večja kot pa stroški osamosvajanja.

SREČNA POLICA

naročnikov DELA

Izdelke na tem prostoru predstavljajo oglaševalci in jih podarjajo naročnikom Dela in Slovenskih novic. V imenu oglaševalcev nagrade dvakrat mesečno žrebamo iz računalniškega bobna, v katerem so prav vsi redni zasebni naročniki in plačniki Dela in Slovenskih novic.

1 nagrada stenski vodomet

STENSKI VODOMET

PODARJA:
Primož Zupančič
Herbersteinova 16
61113 Ljubljana
Tel.: 061/349 995

Vodomet priporočamo za dnevne sobe, lokale, pisarne... Izdelujemo tudi fontan (kamen). Vsak vodomet je ročno delo in unikat. Učinkuje kot okras, vlaži in čisti zrak, žuborenje vode pa prijetno pomirja.

8 nagrad Lotus 1-2-3

Lotus 1-2-3
Working Together®

pooblaščeni distributer in izobraževalni center za Lotus

SRC d.o.o. ljubljana
61111 Ljubljana, Tržaška 118
tel.: 061/123-13-11
faks: 061/123-11-20

- najpopularnejša elektronska preglednica na svetu (več kot 25 milijonov uporabnikov - več kot polovica vseh uporabnikov preglednic!),
- izjemno učinkovita zaradi hitrega učenja in preproste uporabe,
- podatke iz datoteke je možno uporabljati neposredno v vseh najbolj razširjenih preglednicah, urejevalnikih besedil, podatkovnih bazah in grafičnih paketih (format 1-2-3 je de facto standard),
- verzije programa za različna okolja: DOS, Windows, OS/2, Macintosh, UNIX, VMS,...
- združljivost z omrežnimi operacijskimi sistemi Novell NetWare, 3 Com, IBM, Banyan, AppleShare, TOPS,
- izobraževanje in podpora avtoriziranega distributerja SRC d.o.o.

2 nagradi dvosed postelja

30% gotovinski popust

RAZTEGLJIVE SEDEŽNE GARNITURE
* s posteljo v velikosti 200 x 140
* z blagom po izbiri
* dimenzije po meri

AKRON kultura bivanja

Prodajna mesta:

Maros BTC hala B, Sfinga Jesenice, Alprom Kranj, Ambienta Kranj, Vaš dom Žižki, Damis Ptuj, Yucca Rimske toplice, Salon Korles Ravne na Kor., Tabor Dom oprema Škofljica, Gross d.o.o. Nova Gorica, Feniks Križe Radovljica, Salon pohištva S.Žakelj blag. hiša Žiri, Interdom Maribor, MI Ljubljana, MI Levec, MI Kranj- Jesenice, MI Koper, MI Novo mesto, MI BTC, MI Murska Sobota.

PODARJA: AKRON d.o.o. DEMI-STYLE, Celovška 448
Uradne ure:9-12,16-19, sobota 9-12.
Tel.: 061/50 872

2 nagradi otroška soba ANJA

PODARJA:

iles idrija

ILES IDRIJA vam ponuja:
* sestavljiv program ATRIUM
* otroške sobe ANJA
* več vrst spalnic

Brezplačna dostava, montaža in svetovanje arhitekta.
ARK Idrija, tel.: 065/71-855, odprto od 7. do 19. ure
ARK ARIST Nova Gorica, Prvomajska74, tel.: 065/22-156, int. 212
ARK Ljubljana, Petkovškovo nabrežje 39, tel.: 061/312-814, odprto od 10. do 13. in od 16.30 do 19.30 ure

30% gotovinski popust!

NOVA PONUDBA V LJUBLJANI!
Tekstil in izdelava tekstilne opreme za interier:
* zavese vseh vrst, pregrinjala, blazine, prti...

13 nagrad knjiga + šolanje

ZA STABILNOST V NESTABILNEM SVETU

GAMA
ŠOLA STABILNEGA ŽIVLJENJA

*** UČBENIK STABILNEGA ŽIVLJENJA**, Tomaž Flajs, Primož Škoberne
Knjiga, ki vam kaže pot do sebe in drugih. Izvirno domače delo s področja osebnega razvoja. Učbenik za celo družino, ki ga boste želeli imeti, ne samo prebrati.

*** GAMA - ŠOLA STABILNEGA ŽIVLJENJA**
Ne najbolj običajna šola, kjer se boste naučili GAMA globinske meditacije; kako se sprostiti in doseči notranji mir; kako se osvežiti in revitalizirati; kako ohraniti trezno glavo v konfliktih; kako razviti samozavest in samospoštovanje; kako reševati življenjske probleme...

Pričetek: 3. in 18. 3. ob 17.00. Aškerčeva 1, Srednja šola za strojništvo.
Podarja: **Center za duhovno kulturo, Ruska 13, Ljubljana**
tel., faks 061/323-308, po, to, če 9-12 in sre 15-17

V SREČNI POLICI lahko sodelujejo vsa podjetja ali druge pravne osebe, ki so oglasni prostor pripravljeni plačevati s svojimi izdelki oz. storitvami. Dodatna pojasnila dobite po telefonu št. 061/13-15-315 int. 26 54.
Izidi naslednjega žrebanja bodo objavljeni 15. marca.

Sreča vas čaka, um vam je dan

Naročam DELO — *Samo za naročnike*
Ime in priimek..........
naslov..........
podpis..........
P.S. Dovoljujem, da na moj naslov občasno pošiljate neobvezno propagandno gradivo
DA NE podpis..........
Naročilnico pošljite na naslov: DELO, Dunajska 5, 61000 Ljubljana
Naročnina na DELO za marec znaša 1.455 tolarjev.

Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije na podlagi odredbe o postopku za izvajanje javnega razpisa za oddajo javnih naročil (Ur. l. RS 28/93) objavlja

javni razpis
za izvedbo promocije slovenskih znanstvenih in tehnoloških dosežkov ter uspešnih slovenskih proizvajalcev visokih tehnologij

na sejemskih prireditvah ITF v Hannovru, 20. – 27. april 1994 in CEETEX London, 9. – 12. maj 1994.

1. Predmet razpisa je:
a. organizacija priprave in strokovno vodenje
b. oprema in izvedba razstavnega prostora
c. opremljanje in demonstracija računalniške in telekomunikacijske opreme ter AV izvedba
Orientacijska vrednost za celotni predmet razpisa je 9.000.000,00 SIT.
2. Ponudbe morajo biti opremljene v skladu z 12. členom citirane odredbe o postopku za izvajanje javnega razpisa.
3. Rok za oddajo ponudb, v zapečatenih kuvertah z oznako ponudnika, navedbo točke razpisa in opozorilom: »Ne odpiraj – javni razpis«, je **10. 3. 1994 do 15. ure.** Ponudbo ali ločene ponudbe (za posamezno storitev) oddajte v vložišču Ministrstva za znanost in tehnologijo, Ljubljana, Slovenska 50, II. nadstropje ali priporočeno po pošti. Ponudba se bo štela za pravočasno, če bo oddana priporočeno zadnji dan razpisnega roka.
4. Javno odpiranje ponudb, na katerega so povabljeni vsi ponudniki, bo 14. marca 1994 ob 15. uri v prostorih MZT, Slovenska 50, sejna soba, IV. nadstropje.
5. Merila za izbiro najboljšega ponudnika so predvsem:
– kvaliteta ponujene izvedbe glede na dvojno namembnost predmeta razpisa (Hannover, London)
– cena in plačilni pogoji
– celovitost ponudbe
6. Druge ugodnosti, ki jih ponudi ponudnik (popusti in drugo)
7. Projektno dokumentacijo za ITF Hannover, stojnica MZT v izmeri 11×11 m, z mikrolokacijo in tehničnimi zahtevami dobite na MZT, ga. Milenka Stojiljković, soba 309.
Projektno dokumentacijo za CEETEX '94, London, stojnica Republike Slovenije v skupni izmeri 80 m^2 si lahko ogledate na MZT. Mikrolokacija bo na voljo v sredini marca (predvidevamo postavitev 6 m x 13 m).
Zaradi nujnega zmanjšanja stroškov naročnik predvideva prenos stojnice iz Hannovra v London z nujnimi adaptacijami pri postavitvi zaradi dodanih eksponatov dodatnih 20 podjetij in ureditve sprejemnega dela (CEETEX London MZT organizira v sodelovanju z MEOR in GZS).
8. Ponudbe bo pregledala in najboljšega ponudnika izbrala 5-članska strokovna komisija, ki jo imenuje minister.
9. O izbiri bodo ponudniki obveščeni najkasneje 17. marca 1994. Predlogi projektov, kateri ne bodo izbrani, bodo vrnjeni ponudniku.

Ministrstvo za znanost in tehnologijo
12125

Iskra Commerce Tevis, d. o. o., Kotnikova 28, 61000 Ljubljana

razpisuje javno dražbo za

1. enosobno stanovanje št. 15, objekt A-8, Brodarjev trg 10, Ljubljana, površine 47,22 m^2; cena 5.564.000,00 SIT

2. dvosobno stanovanje št. 131, objekt SO-9, Bilečanska 4, Ljubljana, površine 62,94 m^2; cena 6.327.000,00 SIT

Pogoji:
– kupec mora celotno kupnino poravnati v 7 dneh po sklenitvi pisne pogodbe, ki jo bo sklenil neposredno po končani dražbi;
– davek na promet nepremičnin plača prodajalec;
– da ima kupec slovensko državljanstvo.

Stanovanji sta nezasedeni. Interesenti morajo pred začetkom dražbe vplačati varščino v višini 10% izklicne cene ŽR: IC Tevis 50101-601-113613. Javna dražba bo v prostorih IC Tevis, Kotnikova 28, Ljubljana 11. 3. 1994, ob 10. uri. Ogled stanovanj je mogoč 7. 3. 1994, od 13.–14. ure. Vse dodatne informacije dobite po tel. 13-28-180, dopoldan.

12084

Rokada d. d., podjetje za promet z nepremičninami

razpisuje
po pooblastilu SCT d. d. Ljubljana, Slovenska 56

javno dražbo,

ki bo 21. marca 1994 ob 9. uri v prostorih Rokade d. d. v Ljubljani, Pražakova 8/1.
Predmet javne dražbe so:
A. poslovni prostori v Ljubljani, Polje št. 351/c, in sicer:
1) delavnica s sanitarijami in kurilnico, površine 404,69 m^2
2) upravna stavba (montažna hiša Jelovica), površina 310,76 m^2
3) kovinska nadstrešnica, površine 75.66 m^2
4) garaže (betonski skelet), skupne površine 84,90 m^2

postavljeni na zemljišču parc. št. 719, k. o. Slape, površine 1841 m^2. Izklicna cena za navedene nepremičnine je 850.000,00 DEM. Poslovni prostori so oddani v najem.
B. enosobno stanovanje št. 82, veliko 47,58 m^2, v 10. nadstropju stanovanjskega bloka v Ljubljani, Ceneta Štuparja 3, parc, št. 97/1 in 99/1, k. o. Črnuče. Izklicna cena navedene nepremičnine je 68.000,00 DEM.

1. Na javni dražbi lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji oz. so državljani Republike Slovenije.
Zastopniki pravnih oseb se morajo na javni dražbi izkazati z overjenim pooblastilom pravne osebe, ki jo zastopajo, fizične osebe pa z originalnim potrdilom o državljanstvu.
2. Izklicna cena je plačljiva v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila. Kupnino za nepremičnine, navedene pod A v višini 60% od dosežene cene na dražbi, kupec poravna v 8 dneh po podpisu pogodbe, preostalih 40% pa v 8 dneh po potrditvi pogodbe s strani Agencije za prestrukturiranje in privatizacijo. Kupnino za nepremičnino, navedeno pod B., kupec poravna v 8 dneh po podpisu pogodbe. Če uspešni ponudnik ne bo plačal kupnine v določenem roku, bo pogodba razveljavljena, varščina pa zadržana.
3. Nepremičnine so naprodaj po sistemu »videno kupljeno«. Vse družbene dajatve, povezane s prenosom nepremičnine, plača kupec.
4. Dražitelji morajo v 3 dneh pred javno dražbo vplačati varščino v višini 10% izklicne cene na žiro račun Rokada d. d. št. 50101-601-54789 pri SDK Ljubljana. S pisnim potrdilom o plačani varščini se mora ponudnik izkazati pred začetkom javne dražbe.
Neuspešnim dražiteljem bomo varščino brezobrestno vrnili v 3 dneh po končani javni dražbi.
5. Ogled ponujenih nepremičnin je mogoč po predhodni najavi po telefonu 061/316-653, kjer so vam na voljo tudi vse dodatne informacije.

12098

Republika Slovenija
Ministrstvo za gospodarske dejavnosti,
61000 Ljubljana, Kotnikova 5

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. svetovalca vlade Republike Slovenije za področje energetike
(dejavnost rudarstva)

Zahtevani pogoji:
– visoka izobrazba rudarske smeri VII/1
– strokovni izpit
– 10 let delovnih izkušenj
– aktivno znanje svetovnega jezika (angleškega ali nemškega)
– poznavanje programov za delo na PC

2. svetovalca ministra za področje energetike
(dejavnost rudarstva)

Zahtevani pogoji:
– visoka izobrazba rudarske smeri VII/1
– strokovni izpit
– 8 let delovnih izkušenj
– aktivno znanje svetovnega jezika (angleški ali nemški)
– poznavanje programov za delo na PC

3. svetovalca I
Zahtevani pogoji:
– visoka izobrazba ekonomske smeri VII/1
– 5 let delovnih izkušenj
– 3-mesečno poskusno delo
– aktivno znanje svetovnega jezika (angleški ali nemški)
– poznavanje programov za delo na PC.

Z izbranimi kandidati bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati morajo izpolnjevati splošne in posebne pogoje po zakonu o delavcih v državnih organih.

Pisne prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Kadrovska služba, Ljubljana, Kotnikova 5.

Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

12090

HMEZAD CELEIA,

mlekarstvo, sirarstvo in čebelarstvo, d. o. o., Arja vas 92, Petrovče

VABI K SODELOVANJU

trgovske zastopnike za prodajo mlečnih proizvodov na področju Gorenjske. Vašo ponudbo pričakujemo na naslovu: Hmezad Celeia, d. o. o., Arja vas 92, 63301 Petrovče.

12127

TEMELJNO SODIŠČE V CELJU
ENOTA V CELJU

na podlagi sklepa stečajnega senata op. št. St 31/93 z dne 14. 2. 1994 objavlja

PRODAJO Z ZBIRANJEM PONUDB

delov premoženja stečajnega dolžnika HMEZAD Strojna, d.o.o. Žalec – v stečaju, in sicer poslovnih prostorov, zemljišč in opreme po najnižjih cenah v DEM, ki so plačljive, prav tako kot varščina, v tolarski protivrednosti, preračunani po srednjem tečaju Banke Slovenije za DEM na dan plačila.
Predmet prodaje so:

1. – poslovna zgradba površine 1.202,91 m^2, parc. št. 974/11, k.o. Žalec
– poslovna zgradba površine 2.327,68 m^2, parc. št. 973/11, k.o. Žalec
– neplodno zemljišče površine 4.904,51 m^2, parc. št. 973/5, k. o. Žalec
– oprema in stroji po inventurnem spisku
Najnižja cena je 2.900.000 DEM

2. – poslovna stavba površine 381,64 m^2, parc. št. 973/14, k. o. Žalec
– neplodno zemljišče površine 1.887,77 m^2, parc. št. 973/15, k.o. Žalec
Najnižja cena je 360.000 DEM

3. – poslovna zgradba in neplodno zemljišče površine 1.389,50 m^2, parc. št. 974/10, k.o. Žalec
Najnižja cena je 320.000 DEM

4. – nezazidano stavbno zemljišče površine 2.035,57 m^2, parc. št. 973/6, k.o. Žalec
Najnižja cena je 97.710 DEM

5. – nezazidano stavbno zemljišče površine 3.062,68 m^2, parc. št. 973/4, k.o. Žalec
Najnižja cena je 147.010 DEM

6. – nezazidano stavbno zemljišče površine 3.418,07 m^2, parc. št. 973/13, k. o. Žalec
Najnižja cena je 164.070 DEM

Pisna ponudba mora obsegati:
– ponujeno ceno in predmet ponudbe
– plačilne pogoje, s tem da rok plačila ne sme biti daljši kot 60 dni po končanem zbiranju prijav
– izpisek iz registra št. 1 za pravne osebe in overjeno kopijo potrdila o državljanstvu R Slovenije za fizične osebe
– potrdilo o plačilu varščine

Ponudbe lahko oddajo pravne osebe s sedežem v R Sloveniji in fizične osebe, državljani R Slovenije.

Ponudbe morajo biti poslane s priporočeno pošiljko na naslov: Temeljno sodišče v Celju, Enota v Celju, z oznako »prodaja z zbiranjem ponudb HMEZAD Strojna, d.o.o. Žalec – v stečaju«.

Sodišče bo pri izbiri upoštevalo samo ponudbe, za katere bo dokazana varščina v višini 10% od najnižje objavljene cene na žiro račun stečajnega dolžnika št. 50750-690-591, pri SDK Žalec.

Varščino bomo izbranemu ponudniku vračunali v kupnino, drugim ponudnikom pa vrnili v 10 dneh po končanem zbiranju ponudb.

Prednost pri izbiri bo imel tisti ponudnik, ki bo ponudil višjo ceno, boljše plačilne pogoje in jamstvo za plačilo kupnine.
Izbrani ponudnik mora skleniti pogodbo o nakupu v 8 dneh po prejemu obvestila o izbiri in v celoti plačati kupnino v pogodbenem roku. Plačilo kupnine mora biti zavarovano s kvalitetno in nepreklicno končno garancijo na prvi poziv. Če izbrani ponudnik ne bo sklenil pogodbe in plačal kupnine v navedenih rokih, se prodaja razveljavi, varščina pa se realizira v korist stečajne mase.

Lastninska pravica in posest na nepremičninah preide na kupca ob plačilu celotne kupnine in po pravnomočnosti sklepa o domiku.
Vsi predmeti so naprodaj po sistemu »videno-kupljeno«.
V navedenih cenah ni vključen prometni davek, ki ga plača kupec, kakor tudi vse stroške v zvezi s prevzemom lastništva.

Rok za zbiranje ponudb je 28. 3. 1994, odpiranje ponudb pa bo 29. 3. 1994 ob 12. uri v sobi 106/I Sodišča v Celju.
Najugodnejši ponudnik bo izbran v 8 dneh po končanem zbiranju prijav.

Vse informacije v zvezi s prodajo in ogledom premoženja so na voljo pri stečajnem upravitelju po telefonu 063/715-821.

12168

Vodno gospodarsko podjetje
hidrotehnik
Ljubljana, p.o., Slovenčeva 95

Vodnogospodarsko podjetje Hidrotehnik Ljubljana, p.o., Ljubljana, Slovenčeva 95,

na podlagi sklepa delavskega sveta z dne 28. 2. 1994 in 44. člena Statuta družbenega podjetja VGP Hidrotehnik Ljubljana, p.o., Slovenčeva 95, razpisuje prosto delovno mesto

direktorja podjetja

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
– da ima visoko stopnjo strokovne izobrazbe gradbene, hidrotehnične, pravne ali ekonomske smeri; če je kandidat že pred tem uspešno opravljal naloge direktorja ali vršilca dolžnosti direktorja VGP Hidrotehnik, ima lahko eno stopnjo nižjo izobrazbo;
– da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih;
– da ima organizacijske sposobnosti za uspešno gospodarjenje, razvidne iz dosedanjih zaposlitev;
– da predloži program razvoja podjetja.
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Prijave z dokazili in kratkim življenjepisom naj kandidati pošljejo najkasneje v 15 dneh po objavi na naslov: VGP Hidrotehnik Ljubljana, p.o., Ljubljana, Slovenčeva 95, s pripisom »za razpisno komisijo«.
O izidu glasovanja bodo prijavljeni kandidati obveščeni najkasneje v 8 dneh po sprejetju sklepa o imenovanju.

12129

KUPITE ŽE DANES - VARNOST ZA JUTRI

Homologirani varnostni trikotnik

kmalu obvezen
za vsa registrirana vozila v Evropi in Sloveniji.

Ta pomembni varnostni izdelek za cestna vozila izpolnjuje vse veljavne predpise po ECE pravilniku R27, ki zagotavlja zadostne odsevne vrednosti, kakor tudi stabilnost v uporabi.

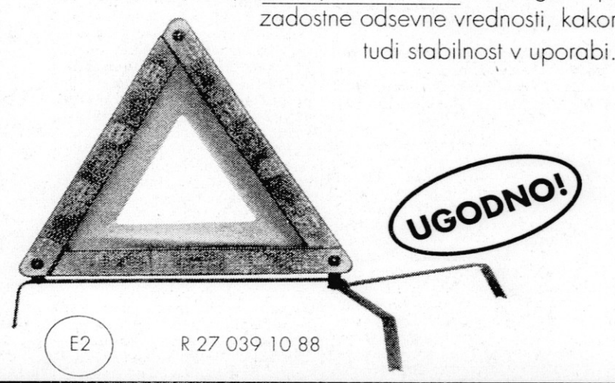

SATURNUS - AVTOOPREMA d.d.
Letališka c. 17, 61103 Ljubljana
Telefon (061) 1402277, Telefaks 3861 444866

Osnovna šola Louisa Adamiča, Grosuplje, Tovarniška 14, 61290 Grosuplje

razpisuje prosto delovno mesto

predmetnega učitelja matematike in tehnične vzgoje ali fizike in tehnične vzgoje

za določen čas od 7. 3. 1994 do 31. 8. 1995 (nadomeščanje porodniškega dopusta), s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, ki jih določata Zakon o osnovni šoli in Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri jih bomo obvestili takoj po končanem razpisu.

12135

Sprejem osmrtnic:
od ponedeljka do petka od 7. do 16. ure. S telegramom ali po telefonu 13-36-266 (od 14. do 16. ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praznikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno centralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Dunajska c. 5, osebno ali po telefonu 13-18-255 za naročnike izven Ljubljane. Rokopisov ne vračamo.

V mladih brezah tiha pomlad,
v mladih brezah gnezdijo sanje –
za vse tiste velike in male,
ki še verjejo vanje.
(Minatti)

ALEŠU

učencu 2. E razreda

v slovo

Učenci in učitelji
Srednje šole tehničnih strok in osebnih storitev

Ljubljana, 3. marca 1994

901120

Vsem znancem in prijateljem sporočamo, da nas je zapustila naša draga teta

MIJA VIDIC
iz Prešernove 18 v Mariboru

K zadnjemu počitku jo bomo pospremili v petek, 4. marca 1994, ob 14. uri na pobreškem pokopališču

Nečakinje: Leni, Neci in Kristi z družinami

901130

V 79. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče in stari ata

MIHA GREGORC
iz Mengša

Od njega se bomo poslovili v petek, 4. marca 1994, ob 16. uri na pokopališču v Mengšu

Na dan pogreba bo žara v mrliški vežici v Mengšu

Žalujoči: žena Nada, hčerki Milena in Anka z družinama, sestra Pavla in drugo sorodstvo

Mengeš, 1. marca 1994

301359

UMRL JE

BOGOMIL HOMOVEC
DOLGOLETNI TEHNIČNI DIREKTOR ŽELEZARNE JESENICE V POKOJU

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

SŽ – ŽELEZARNA JESENICE

502365

Po dolgi in težki bolezni je v 76. letu življenja dotrpel naš dragi oče in dedek

BRANISLAV S. POPOV
dipl. pravnik in prevajalec

Pogreb bo v petek, 4. 3. ob 11. uri iz 17. mrliške vežice na ljubljanskih Žalah

Njegovi
žena Smilja, sin Vladimir, hči Nada, vnuk Đorđe, vnukinja Jelena in zet Mladen Trifunović

Ljubljana, Beograd, Zrenjanin, 1. 3. 1994

502365

V 93. letu je sklenila svojo življenjsko pot naša draga mama, babica, prababica, tašča in teta

JULIJANA DOLINŠEK
rojena ZUPANC

Od nje se bomo poslovili v petek, 4. marca 1994, ob 15. uri na kranjskem pokopališču

Na dan pogreba bo žara v mrliški vežici v Kranju

Žalujoči: hčerki Julka in Fani z družinama, vnuki Darko in Breda z družinama, Andreja in sorodstvo

Kranj, Ljubljana, 3. marca 1994

950664

Žalostni sporočamo, da je umrl naš dragi mož, oče in stari oče

FILIP AHČIN
upokojenec

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 3. marca 1994, ob 16. uri na pokopališču v Vodicah

Žalujoči: žena Anica, Logarjevi in Kužnikovi

201586

V boju s hudo boleznijo je za vedno zapala naša

HENI KLEMENČIČ
rojena CEGLAR

Od nje se bomo poslovili v petek, 4. marca 1994, ob 12. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v dvanajsti mrliški vežici

Njeni: hčerka Darja, sestra Lija, Marjana in Miloš

Ljubljana, 1. marca 1994

401306

V 89. letu je zaspala naša draga teta

ANA DEMŠAR
Poličarjeva Ana iz Škofje Loke
interniranka taborišča Ravensbrück

Od nje se bomo poslovili v petek, 4 marca 1994, ob 16. uri na pokopališču Lipica pri Škofji Loki

Od 3. marca 1994, od 12. ure do pogreba bo žara v mrliški vežici na Lipici

Vsi njeni

Škofja Loka, 28. februarja 1994

801989

Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki zelo boli

Prekmalu si nas zapustil

ALEŠ

Anica, Jure, Matej in Dejan

801990

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega najdražjega

ALBERTA JÜNGLINGA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno in pisno sožalje, poklonjeno cvetje in lučke ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Najlepša hvala g. župniku iz Kosez za poslovilni obred in besede tolažbe, g. Borisu Pavčiču za občuten govor slovesa, LD Laze in vsem prijateljem lovcem za spremstvo v večna lovišča ter rogistom iz Litije in pevcem za poslednji pozdrav.

Vsi njegovi

Ljubljana, 2. marca 1994

950652

ZAHVALA

Ob smrti in zadnjem slovesu mojega ljubljenega moža

MARJANA PODGORŠKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mu kakorkoli lajšali trpljenje v dneh bolezni in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in prekrili s cvetjem njegov grob. Še posebej se zahvaljujem akademiku prof. dr. Vinku Dolencu in dr. Alenki Horvatovi ter strežnemu osebju na nevrokirurgiji KC, pevskemu kvartetu DO, kvartetu rogov Glasbene mladine ljubljanske, Stanki Golob za občutene poslovilne besede, Cankarjevi založbi, Trubarjevemu antikvariatu, sorodstvu, sostanovalcem in številnim prijateljem.

Žalujoča žena Marija Podgoršek

Ljubljana, 1. marca 1994

901108

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega

BRUNOTA SABADINA
15.2.1943–22.2.1994
iz Portoroža

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti in bili z nami v teh težkih trenutkih

Žalujoči: žena Cveta, sin Andraž z Martino, mama Ottavija, oče Pino in brat Danilo z družino

Portorož, 1. marca 1994

901114

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega

DANIJELA ČUKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga s spoštovanjem in ljubeznijo pospremili na njegovi zadnji poti. Hkrati se zahvaljujemo vsem za ustno in pismeno izraženo sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in sestram Centra za intenzivno terapijo KC za ves trud ob njegovi zadnji borbi za življenje. Hvaležni smo predstavniku Lesnine g. Bevcu in dr. Janezu Leskovcu, članu LD Toško čelo za tople poslovilne besede ter LD Toško čelo in Medvode za spremstvo in lep poslovili obred. Hvala pevskemu zboru LD Medvode za občuteno zapete pesmi.

Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Vsi njegovi

801893

Po kamnitih stopnicah do (evropskih) zvezdic

DUNAJ, 2. marca – Avstrijski politiki so si oddahnili. Z evropskimi birokrati v Bruslju so dosegli sporazum o prevozu težkih tovornjakov čez Tirolsko, s tem pa se je Avstriji prižgala zelena luč za vsto v unijo. Na fotografiji se z leve proti desni veselijo minister za kmetijstvo Franz Fischler, podpredsednik vlade Erhard Busek, zunanji minister Alois Mock in kancler Franz Vranitzky. (Telefoto: Reuter)

BALKANSKE ZDRAHE

Grška zapora meje samo krinka za politični dvoboj

Vlada v Atenah uresničuje svoje predvolilne protimakedonske grožnje, za gospodarskimi ukrepi pa se povsem očitno skrivajo politični interesi

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SKOPJE, 2. marca – Čeprav so se evropski diplomati nadvse trudili in izmenično (včasih tudi po večkrat na dan) hodili v Skopje in Atene, vse skupaj ni pripeljalo do kakega bistvenega izboljšanja. Zapornica na grško-makedonski meji je še vedno spuščena, grški konzulat v Skopju so dokončno zaprli in njegov inventar prepeljali v Atene.

V Gospodarski zbornici Makedonije dnevno dodajajo nove podatke o škodi, ki nastaja zaradi grške blokade. Največ škode bo zagotovo zaradi ustavitve preskrbe z nafto, pa tudi zaradi ustavitve izvoza izdelkov črne in barvne metalurgije. Skoraj ves izvoz Jugokroma, topilnice svinca in cinka »Zletovo« in kombinata kroma »Feni« je namreč potekal prek solunskega pristanišča, prek katerega so poleg tega uvažali okoli 70 odstotkov reprodukcijskega materiala in nadomestnih delov. V pristanišču je več makedonskih tankerjev z 52.000 tonami nafte in nekaj ladij, natovorjenih z različnim blagom za makedonsko industrijo oziroma s pošiljkami, ki jih je nameravala Makedonija izvoziti. Direktor »Zletova« Boris Gočev je že napovedal ustavitev proizvodnje, to pa se utegne zgoditi tudi v skopski železarni.

V Gospodarsko zbornico Makedonije prihajajo podobna nespodbudna poročila tudi iz številnih drugih podjetij. Celo v rafineriji Makpetrol nič več ne zagotavljajo, da imajo za najmanj tri mesece rezerv naftnih derivatov, kot so to trdili prejšnji teden. Makedonija letno uvozi več kot milijon ton surove nafte.

● Grška blokada Makedonije, ki je precedens v zgodovini, je, kot pravijo v Skopju, tristranska: za ljudi, blago in vozila. Takšno zaporo pa lahko uvedeta le državi, ki sta v vojnem stanju.

Grška blokada utegne že v prihodnjih nekaj dneh vplivati tudi na socialne razmere, to pa bi lahko pripeljalo do notranjih političnih premikov (mnogi so prepričani, da je prav to glavni cilj beograjsko-atenskega dogovora).

Jasno je, da med Skopjem in Atenami ne gre zgolj za gospodarsko vojno. Na Balkanu se je že večkrat pokazalo, da je vse mogoče in hkrati vse nemogoče. Grčija se za zdaj »ukvarja zgolj z gospodarstvom«, tako da Gligorovu, ki s preusmeritvijo prometa na albanska in bolgarska pristanišča stvari ne more urediti, ne preostaja nič drugega, kot da si za glavnega razsodnika poišče ZDA in Evropsko unijo. Obstaja pa bojazen,da sta ta dva centra že uskladila svoja stališča, tako da Gligorov od ZDA ne pričakuje veliko.

Ugledni makedonski pravniki so Evropsko unijo že opozorili, da Grčija krši določila sporazumov iz Maastrichta in Edinburgha. Na isti sporazum (244. člen) pa se sklicujejo tudi Atene. Vendar pa v Skopju trdijo, da bi si morala Grčija za svojo odločitev (v skladu z omenjenim členom sporazuma) pred tem zagotoviti soglasje ostalih članic unije, kar pa v tem primeru ni storila. Takšno zaprtje meje je v nasprotju s 36. sklepom organa Evropske unije, ki so ga sprejeli 22. decembra lani, po katerem lahko Makedonija, Slovenija in Hrvaška uvažajo blago brez količinskih omejitev, pa tudi brez carinskih dajatev in taks.

Makedonija računa s tem, da bodo njeni stiki z mednarodnimi institucijami, še zlasti pa dejstvo, da je že vzpostavila diplomatske odnose s skoraj 70 državami, vseeno vplivali na popuščanje Grčije. Očitno pa je, da Papandreu dosledno uresničuje svojo grožnjo, ki jo je izrekel v predvolilni kampanji. Pri tem ima široko podporo grške javnosti, ki si zdaj izmišlja nove grožnje in se celo zavzema za to, da se Makedonijo čim prej zbriše z vseh zemljevidov. (Ne)jasno je kdo in kdaj bo presekal ta na videz ohlapni vozel. Obe strani zaupata istemu »zdravniku«, ki pa se za zdaj še vedno obnaša tako, kot da bi zgolj preverjal srčni utrip. Sporni vozel pa postaja vse trši in lahko se zgodi, da bo pri njegovem razpletanju prišlo do hujših nesporazumov.

BRANKO JOKIĆ

Čehi bodo lahko videli svoje kartoteke

PRAGA, 2. marca (Reuter) – Češka vlada je danes sporočila, da je notranje ministrstvo predlagalo, naj bi javnost seznanili s kartotekami državljanov ČSSR iz časa komunističnega režima. Po prvih ocenah naj bi razkritje kartotek stalo pet milijonov dolarjev.

Strmoglavilo romunsko vojaško letalo

BUKAREŠTA, 2. marca (Reuter) – V nesreči bombnika mig-29 sovjetske izdelave, ki je v torek med vajami strmoglavil blizu Constante, 260 kilometrov vzhodno od Bukarešte, je izgubil življenje romunski vojaški pilot. Kot je danes sporočilo obrambno ministrstvo, še ne vedo, zakaj je do nesreče prišlo.

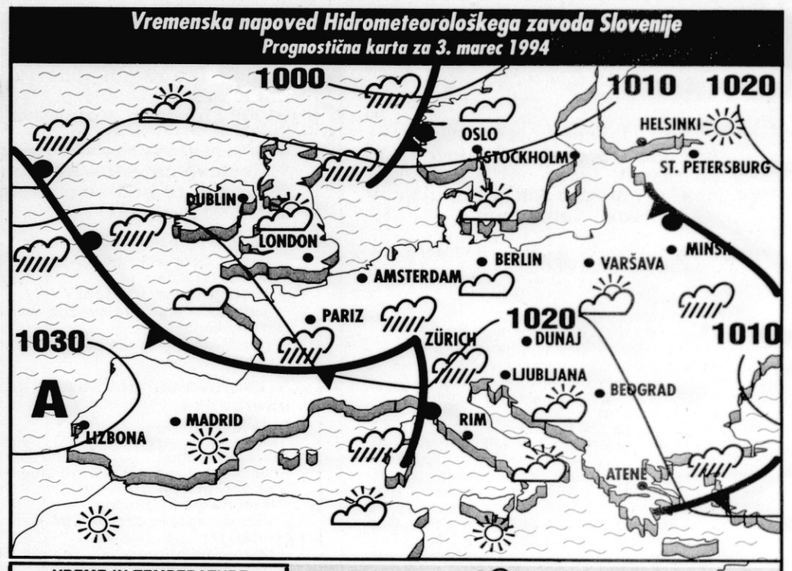

VREME IN TEMPERATURE 2. MARCA OB 13. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	oblačno	11
BRNIK	pretežno oblačno	10
RATEČE	zmerno oblačno	8
KREDARICA	pretežno oblačno	–3
CELJE	pretežno oblačno	13
SL. GRADEC	oblačno	13
MARIBOR	oblačno	13
M. SOBOTA	delno oblačno	12
N. MESTO	oblačno	10
LISCA	zmerno oblačno	7
NOVA GORICA	oblačo	11
PORTOROŽ	oblačno	10
REKA	oblačno	10
SPLIT	oblačno	15
ZAGREB	zmerno oblačno	11
BEOGRAD	zmerno oblačno	17
SARAJEVO	–	–
CELOVEC	pretežno oblačno	12
DUNAJ	zmerno oblačno	11
BUDIMPEŠTA	zmerno oblačno	11
RIM	pretežno jasno	16
MÜNCHEN	zmerno obačno	8
ZÜRICH	pretežno oblačno	9
BERLIN	oblačno	2
PARIZ	rahlo dežuje	9
LONDON	delno oblačno	11
STOCKHOLM	–	–

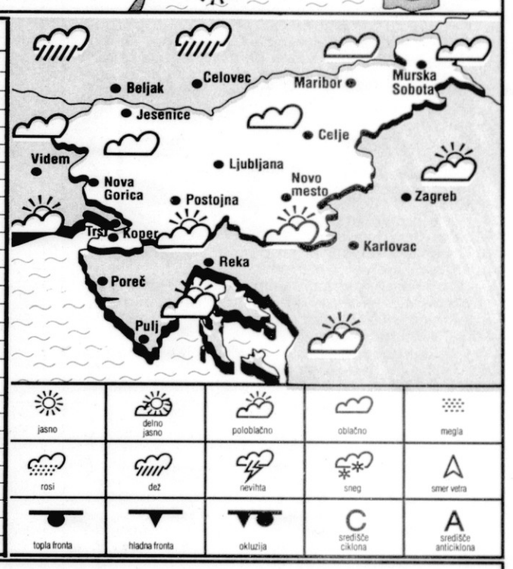

SLOVENIJA
Dopoldne bo še oblačno, padavine bodo postopno prenehale. Popoldne se bo od severozahoda pričelo jasniti. Najnižje jutranje temperature bodo od 4 do 9, najvišje dnevne od 8 do 13 stopinj.

SOSEDNJE POKRAJINE
Tudi v sosednjih pokrajinah bodo padavine prenehale in od zahoda se bo pričelo jasniti. Le v krajih vzhodno od nas bo večji del dneva še oblačno s padavinami.

VREMENSKA SLIKA
Nad Panonsko nižino in severovzhodnim Balkanom je plitvo območje nizkega zračnega pritiska. Ponoči je naše kraje prešla oslabljena hladna fronta. Za njo priteka k nam nekoliko hladnejši zrak.

KAKO KAŽE
V noči na petek bodo ponekod kratkotrajne padavine, čez dan se bo razjasnilo. Na Primorskem bo prehodno zapihala zmerna burja. Malo hladneje bo. V soboto bo večinoma sončno.

BIOVREMENSKA NAPOVED
Vremensko občutljivi ljudje bodo nerazpoloženi in razdražljivi, slabše se bodo počutili, imeli bodo težave s koncentracijo in zato bo tudi delovna storilnost nekoliko zmanjšana. Ponoči bodo slabše spali.

NA KRATKO

Oče superdinarja postal guverner banke

BEOGRAD, 2. marca – Dr. Dragoslav Avramović, oče novega superdinarja in novega gospodarskega programa srbsko-črnogorske federacije, je nocoj postal tudi guverner centralne banke. Potem ko ga je včeraj brez razprave potrdil republiški zbor, je to naredili tudi zbor državljanov, vendar po ostrem nasprotovanju Šešeljevih radikalcev, ki so nocoj odstopili z vseh funkcij v delovnih telesih parlamenta. (S.D.)

Milijon ponarejenih dolarjev v ZRJ

BEOGRAD, 2. marca (STA) – Beograjsko javno tožilstvo je sprožilo preiskavo proti štirim mladeničem, ki jih obtožnica bremeni poskusa razpečavanja 200 tisoč ponarejenih ameriških dolarjev. Peti, glavni član te skupine Slavko Dereta, pri katerem je še vedno večji del vsote, se je izognil aretaciji in ga policija še vedno išče. Priprti trdijo, da so dobili 200 tisoč ponarejenih dolarjev iz Švice, vendar policija na izključuje možnosti, da so bili stodolarski ponaredki natisnjeni v Beogradu ali kje drugje v ZR Jugoslaviji. Strokovnjaki NBJ pravijo, da gre za ponaredke srednje kakovosti, ki jih ni težko prodati povprečnemu poznavalcu tujih bankovcev.

Delegacija slovenskega parlamenta na Češkem

LJUBLJANA, 2. marca (STA) – Delegacija državnega zbora Republike Slovenije pod vodstvom Hermana Rigelnika bo jutri na povabilo predsednika poslanske zbornice češkega parlamenta Milana Uhdeja odpotovala na dvodnevni obisk na Češko. V njej bodo še poslanci Franc Horvat, Žarko Pregelj, Stane Frim in Ivo Hvalica. Poglavitni namen obiska je izmenjava mnenj o aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih, vključevanju v evropske gospodarske in varnostne integracije in nadaljnji krepitvi medsebojnih odnosov na parlamentarni ravni. Slovenski predstavniki se bodo pogovarjali s predsednikom poslanske zbornice Milanom Uhdejem ter s podpredsednikom Karlom Ledvinko in člani odborov za mednarodne odnose in proračun, sprejel pa jih bo tudi češki predsednik Vaclav Havel.

Veleposlanik Kraljevine Belgije predal akreditive

LJUBLJANA, 2. marca (STA) – Predsednik Milan Kučan je danes sprejel akreditivna pisma veleposlanika Kraljevine Belgije v Sloveniji Luca Ceyssensa, so sporočili iz urada predsednika. Kučan in Ceyssens sta se ob tej priložnosti pogovarjala o slovenskih stališčih do evropskih integracijskih procesov in možnostih dvostranskega sodelovanja med državama. Belgijskega veleposlanika so zanimala tudi stališča Slovenije glede reševanja krize na Balkanu.

Milanu Kučanu Zlati ekran 7D

MARIBOR, 2. marca – V Mariboru so nocoj že šestnajstič podelili Zlate ekrane 7D, ki jih tednik 7D na temelju glasov gledalcev in strokovne komisije podeljuje najbolj priljubljenim obrazom s televizijskih zaslonov. Letos so gledalci največ glasov dali Milanu Kučanu, slovenskemu predsedniku, ki je to priznanje dobil že drugič zapored. Sodobitnik zlatega ekrana je bil Igor Bregant, novinar športne redakcije slovenske televizije, posebna komisija pa je to priznanje za življenjsko delo podelila Mihi Riglu in za posebne dosežke Pavlu Grziniču. (Z.Š.)

Poročilo Hidrometeorološkega zavoda o onesnaženosti zraka v Sloveniji

Izmerjene koncentracije SO_2 v µg/m³ (v mikrogramih na kub. meter zraka)

	danes, 2. 3. povprečna 6.00–7.00	včeraj, 24-urna	1. 3. maksim. urna
Lj. Figovec	31	5	18
Lj. Bežigrad	40	22	80
Maribor	75	73	180
Celje	116	–	–
Trbovlje	65	71	136
Zagorje	108	28	71
Hrastnik	21	26	50
Šoštanj	8	50	208
Topolšica	15	20	72
Veliki Vrh	214	3	42
Zavodnje	0	7	62
Velenje	6	6	15
Graška Gora	5	225	951
Kovk	–	281	610
Dobovec	4	1	7
Kum	14	–	–
Ravenska vas	6	11	23

Danes med 6 in 7 uro ni bila presežena mejna imisijska koncentracija 350 mikrogramov na kubični meter na nobenem merilnem mestu

Včeraj je bila presežena urna mejna imisijska koncentracija 350 mikrogramov na kubični meter v naslednjih krajih: GRAŠKA GORA, KOVK

Snežne razmere

Rogla: od 80 do 100 cm umetnega in naravnega snega, vse naprave obratujejo od 9. do 16.30, tekaške proge na 3, 5 in 10 kilometrov so urejene, smučarski avtobus vozi po voznem redu. **Vogel:** 170 cm južnega snega, nihalka obratuje od 7.30 do 18. ure, ostale naprave od 9. do 16. ure, smučarski avtobus vozi po voznem redu. **Krvavec:** do 70 cm pomrznjenega snega, kabinska žičnica obratuje od 8. do 17. ure, ostale naprave od 9. do 16. ure. Soriška planina: 3 stopinje, oblačno, 60 cm snega, naprave obratujejo od 9. do 16. ure. **Straža na Bledu:** do 30 cm umetnega snega, naprave obratujejo od 9. do 16.30, nočna smuka je možna od 17. do 20. ure. **Velika planina:** snežne krpe, nihalka obratuje od 8. do 18. ure vsako polno uro, ostale naprave ne obratujejo. **Golte:** občasno sneži, nihalka obratuje od 8. do 18. ure, ostale naprave od 9. do 16. ure, tekaška proga je urejena. **Kranjska Gora:** do 30 cm mokrega snega, obratujejo naprave v Podkornu in vlečnica v Planici in sicer od 9. do 17. ure. **Mariborsko Pohorje:** do 70 cm snega, vse naprave razen vlečnic Habakuk in Bolfenk obratujejo od 9. do 16.30, tekaške proge so urejene, Bolfenk in in Areh povezuje vlečnica Partizanka in smučarski avtobus, ki vozi po voznem redu, na snežnem stadionu obratujeta sedežnici Radvanja in Poštela in sicer od 9. do 16.30, nočna smuka pa je možna od 17.30 do 21.30, gondola obratuje po voznem redu. **Kobla:** od 10 do 80 cm naravnega in umetnega snega, naprave obratujejo od 9. do 17. ure. Smučarski vlak bona primorskem in goriškem območju med zimskimi počitnicami vozil vsak dan do 5. marca. Iz Kopra bo odpeljal ob 7. uri, v Bohinjsko Bistrico pa bo pripeljal ob 10.12, popoldne pa se bodo smučarji lahko vračali od 16.20 in prispeli v Koper ob 20. uri. Vlak bo ustavljal tudi na vmesnih postajah; v Hrpeljah-Kozini, Divači, Sežani in Novi Gorici.

Jaser Arafat očitno še ne bo molil v Jeruzalemu

Nestrpnost med Arabci in Izraelci zahteva vsak dan nedolžne žrtve – Strah pred prihodom vodje PLO

OD NAŠEGA DOPISNIKA

JERUZALEM, 2. marca – Na zasedenih ozemljih še vedno vre. V Hebronu je danes znova prišlo do krvavih nemirov v katerih je izraelska vojska ubila dva Palestinca, 14 pa je bilo ranjenih. Hudi spopadi so danes izbruhnili tudi v Gazi, kjer je bilo ranjenih najmanj 20 Palestincev.

Nemiri v Hebronu, kjer pokol v Grobnici patriarhov seveda zlepa ne bo pozabljen, so se začeli danes zjutraj, ko je vojska za dve uri preklicala policijsko uro, da bi ljudi lahko opravili najbolj nujne nakupe in se oskrbeli s hrano. Toda na ulicah je bilo seveda že takoj po preklicu več sto Palestincev, ki so se s kamenjem spravili na izraelske vojake. Ti so kajpak odgovorili z ognjem, pri tem pa sta bila ubita dva mladeniča.

Izraelska vojska je v dneh po Hebronu, ki je na noge dvignil tako rekoč vsa okupirana ozemlja, pod velikim pritiskom, ki mu nekateri posamezniki očitno niso kos. Le tako si je namreč mogoče razlagati sinočnji incident, ko so vojaki po pomoti ubili židovskega priseljenca Davida Baruha, ki je nič hudega sluteč peljal prav tod še ni prava sezona. Toda po pokolu v Hebronu so nekatere skupine odpovedale nadaljnje bivanje v Izraelu, odpovedani pa so tudi nekateri aranžmaji, ki naj bi se pričeli v naslednjih dneh.

Ob zdajšnjem sila napetem ozračju mora v Jeruzalem priti samo še Jasar Arafat in potem bo tod v resnici vse prekipelo. Še pred pokolom v Hebronu je bilo namreč slišati predloge, da naj bi vodja PLO ob koncu ramadana (torej čez dober teden dni) prvič doslej molil v sloviti jeruzalemski mošeji Al Aksa. Toda novi jeruzalemski župan Ehud Olmert je danes odločno opozoril, da bi Arafatov prihod v Jeruzalem zagotovo sprožil pokole, ki bi bili zanesljivo nekajkrat hujši od tistega v Hebronu.

BRANKO SOBAN

● Izraelsko ministrstvo za turizem je zaprosilo State Department, naj vendar prekliče nasvet ameriškim turistom, naj ne potujejo v tiste kraje v Izraelu, kjer je zdaj največ neredov. Toda hkrati je to isto ministrstvo izraelskim državljanom svetovalo, naj v teh dneh ne odhajajo v države, kjer imajo težave z islamisti. Med te zdaj spada tudi Egipt.

ženo v bolnišnico. Nanj so začeli streljati že pri prvi cestni blokadi, misleč, da so v avtu palestinski teroristi. Baruh, ki je prav tako mislil, da nanj streljajo Palestinci, kot je kasneje povedala njegova žena je seveda pospešil, toda samo do naslednje blokade. Tam so ga Izraelci pobili do smrti, ženo pa ranili. Ta dogodek je danes v Izraelu seveda glavna tema dneva, še posebej zato, ker je to že drugi incident te vrste v pičlih dveh dneh. V začetku tedna so namreč izraelski vojaki prav tako po pomoti streljali na neki tovornjak in pri tem ranili dva Izraelca.

V Izraelu je v teh dneh veliko turistov, zlasti Američanov, če-

ISKRICE

Oblast brez zlorabe izgubi svoj čar.

PAUL VALÉRY

Kakšno bi bilo narodno gospodarstvo brez korita?

VITOMIL ZUPAN

Ekološka katastrofa v Italiji

V Trecateju, kjer je drugo največje naftno polje v Italiji, bruha nafta iz pokvarjene vrtine – Na pomoč so poklicali teksaške gasilce

OD NAŠEGA DOPISNIKA

RIM, 2. marca – Predvčerajšnjim se velikim televizijskim mrežam še ni zdelo vredno pošiljati snemalcev na kraj nesreče, sinoči pa je postalo jasno, da je Trecate, »italijanski Dallas« v bližini Novare, zadela ekološka katastrofa. V vrtini »Trecate 24« so se iz neznanih razlogov pokvarili ventili in surova nafta ne teče v rezervoarje, marveč bruha v zrak. Najmanj dvesto metrov visoko, najmanj dvesto ton na dan.

Riževa polja so uničena, kmetijstvo je prizadeto za nekaj let, najbolj ogrožene ljudi so spravili na varno, razmišljajo tudi o večji evakuaciji domačinov.

Nesreča se je zgodila v nedeljo zvečer, po eni strani prepozno za medije, po drugi strani pa so jo sprva skušali prikriti. Zato ni bilo pravega razburjenja. Kakorkoli že, v vrtini »Trecate 24« so se na globini 5720 metrov pokvarili ventili, nafta je nehala teči v zbiralnike in začela bruhati v zrak. Danes je vse na kilometre okoli pokrito s tanko naftno plastjo, če dežuje, pada z neba nafta, če ne dežuje, je na nebu velikanska odeja, podnevi svinčene, ponoči črne barve. Asfalt se sveti od maščobe, državna cesta 11 Novara-Milano je zaprta, železniški promet pa so preusmerili.

Ob nesreči ni bil nihče niti poškodovan, kaj šele mrtev, potem so izselili kmete in druge prebivalce iz bližine, čeprav so znanstveniki trdili, da jim surova nafta tako rekoč ne more škoditi. Glede na to, da gre v 24 urah v zrak okoli 200 ton nafte, so poklicali na pomoč znamenite teksaške gasilce vrtin Wild Well Control, ki so se zadnjič v orjaškem obsegu izkazali v Iraku po koncu zalivske vojne. Toda tu na severu Italije ne morejo kar bombardirati vrtin: ne le da bi vse uničili, predvsem ljudje in naselja so preblizu. Torej iščejo druge rešitve in med drugim se govori, da bi nafto iz poškodovane vrtine speljali v sosednjo, celo.

Obenem so se že začeli politični prepiri, kajti zeleni pravijo, da je Trecate že dolgo na seznamih nevarnih industrijskih objektov, da to dobro vedo tudi na ministrstvu za okolje in da ravno tam nič ne naredijo. Med zadnjimi velikimi krivci za tako zanikrni odnos do nevarnosti je menda Carlo Ripa di

● Trecate pri Novari je drugo največje naftno polje v Italiji, na njem letno načrpajo najmanj dva milijona ton ali nekaj manj kot polovico vse nafte v državi. Na poljih je 18 aktivnih vrtin, 3 so še neoperativne, raztresene so po ozemlju petih občin Piemonta in Lombardije. Stolp na poškodovani vrtini »Trecate 24« je visok 50 metrov, curek uhajajoče nafte doseže 200 metrov, pritisk znaša 450 do 600 atmosfer. Okoli vrtin so ne le industrijsko, marveč tudi kmetijsko zelo razviti kraji, znani predvsem po pridelovanju riža za izvoz.

Meana, ki takrat, ko je bil minister za okolje, ni hotel niti nadaljevati že začetih postopkov. Ripa di Meana je sploh človek s čudnimi političnimi kapricami. Pred nekaj leti se je z okoljem ukvarjal tudi v Evropskem parlamentu, pa nenadoma muhasto odstopil, nekoč je bil trden socialist in Craxijev osebni prijatelj, danes je njegov nasprotnik in vodja stranke zelenih.

STANE IVANC

Udarec francoski mafiji

Tri dni po umoru francoske poslanke Yann Piat je policija pridržala enajst osumljenih, med katerimi je tudi nekaj lokalnih politikov – Oporoka Piatove

OD NAŠEGA DOPISNIKA

PARIZ, 2. marca – Preiskava o umoru poslanke francoske skupščine Yann Piat čedalje bolj spominja na protimafijske policijske akcije na italijanskem jugu. Tri dni po atentatu in nekaj ur pred pogrebom nekdanje pripadnice skrajnodesničarske Nacionalne fronte, ki pa je zaradi spora s šefom stranke Jean-Marie Le Penom prestopila k republikancem, so policisti na zaslišanje pripeljali nič manj kot 26 osumljencev, med njimi tudi vrsto lokalnih političnih osebnosti.

Večino so kasneje izpustili, enajst pa jih je ostalo v začasnem priporu. Josepha Sercio in ostale pridržane krajevne politike so danes popoldne izpustili iz preiskovalnega zapora, tako da je priprtih šest osumljencev, ki pripadajo toulonskemu podzemlju.

Največ prahu je sprožilo pridržanje 47-letnega podpredsednika skupščine sredozemskega departmaja Var Josepha Sercie, ki je marca lani na volitvah v Bourbonsko palačo kandidiral proti Yann Piat in izgubil v drugem krogu. Sercia je že pred privedbo na policijsko postajo v Toulonu odločno zavrnil govorice, da bi bil vpleten v umor poslanke in celo vložil tožbo zaradi obrekovanja. Toda preiskovalcem ni ušlo, da bi prav Sercia, včasih pripadnik republikanske stranke, ki pa se je na svojo roko potegoval za poslansko čast, utegnil imeti dober motiv za odstranitev nasprotnice. Na krajevnih volitvah, ki bodo prihodnje leto, je Sercia nameraval kandidirati za župana obmorskega mesta Hyères, edini resnejši tekmec pa mu je bila prav Yann Piat, ki je vodila v predvolilnih sondažah.

Druga ekipa je prečesala pisarno Yann Piat, njeno pariško stanovanje in hišo v Hyèresu, vtem ko se je tretja skupina inšpektorjev lotila zasliševanja političnih osebnosti. Pozornost preiskovalcev je pritegnilo predvsem pismo, ki ga je poslanka napisala dan pred atentatom in naslovila na toulonskega tožilca Andreja Rida. Dokument je izjemnega pomena za preiskavo, gre namreč za svojevrstno politično oporoko, ki jo je Yann Piat očitno sestavila za primer, če bi se ji dogodilo kaj nepredvidenega. V pismu so podrobno opisani primeri korupcije in drugih afer, zveze med krajevnimi osebnostmi, njihova vloga pri dodeljevanju javnih del na območju Hyèresa, dokument eksplozivnega pomena pa omenja približno ducat imen.

● Naročniki in avtorji umora Yann Piat so bili bržkone prepričani, da bo njihovo dejanje dobilo podoben epilog kot nekateri drugi umori, katerih spisi so končali na policah nerazrešenih primerov, je bilo sinoči slišati iz krogov preiskovalcev. Ti v isti sapi zatrjujejo, da bodo tokrat šli do konca.

Preiskava o atentatu na Yann Piat je na površje pozornosti dvignila celo nerazrešeni primer umora botra toulonske mafije Jean-Louisa Fargetta, ki je marca lani padel pod kroglami v italijanski Bordigheri, nekaj kilometrov od francoske meje, kamor se je zatekel že desetletje prej, da bi ušel roki pravice.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Kulturno sodelovanje s Francijo

PARIZ, 2. marca – V Parizu poteka prva seja mešane slovensko-francoske komisije, na kateri so podpisali program dvostranskega sodelovanja na področju kulture, izobraževanja, znanosti in tehnike za obdobje 1994-1996, je sporočilo slovensko veleposlaništvo v Parizu.

Obe delegaciji je v imenu Republike Slovenije pozdravil slovenski veleposlanik v Franciji dr. Andrej Capuder. Program namenja posebno pozornost poučevanju slovenskega in francoskega jezika in podarja možnost ponovne vzpostavitve mesta lektorja francoskega jezika na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Predvideva tudi sodelovanje na področju likovne umetnosti in literature, komunikacij in filma, izmenjavo umetnikov in sodelovanje pri ohranjanju dediščine. Kar zadeva znanstveno in tehnološko sodelovanje, napoveduje sklenitev nekaterih dvostranskih dokumentov, pri čemer velja še posebej poudariti sporazum med Ministrstvom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije in Nacionalnim centrom za znanstvene raziskave.

SVET SO LJUDJE

Baročna glasba za lutnjo

Ena najbolj uspelih serij glasbenih posnetkov na svetu v zadnjih letih je In Musica Vivarte, ki jo je ustanovila japonska založba SONY Classical, njen glasbeni urednik pa je dobitnik nagrade kot »producent leta« Wolf Erichson. Serija je že presegla 50 CD in še ni zaključena. Največja odkritja so manj znana imena iz obdobja renesanse, zgodnjega baroka, redkeje izvajana dela baročnih mojstrov, predklasike in klasike, vključno z Mozartom, tja do zgodnjega Beethovna, Schuberta in Mendelssohna. Plošče snemajo različni specialisti za izvajanje stare glasbe, med njimi vrhunski solist na lutnji **LUTZ KIRCHHOF**, ki se je najprej uveljavil s posnetki Bachovih del za lutnjo. Že z Bachom je frankfurtski glasbenik izzval velik mednarodni interes in odmev (med drugim z odličnimi kritikami), še bolj pa je vzbudil radovednost s posnetki del za lutnjo baročnega skladatelja Sylviusa Leopolda Weissa (1686 – 1750), ki jih doslej ni posnel še nihče, ali pa so bile znana po sodobnejših priredbah za kitaro.

Lutz Kirchhof je del repertoarja posnel z baročno lutnjo iz zgodnjega 18. stoletja, del pa s »theorbo« lutnjo, ki jo je iznašel sam skladatelj Weiss, njena značilnost pa je daljši vrat in močnejši zven, tako da je bila primerna zlasti za igranje v nekoliko večjih, manj intimnih prostorih, kjer so se zbirali takratni navdušenci, ki jih je glasba z lutnjo očarala. Kirchhof je posnel doslej neznane skladbe L' Esprit italien, L' Amant malheureux, pa tudi daljše kompozicije, kot sta Suita v g-molu ali Sonata v F-duru in ki najbolj kažejo Weissov osebni stil, pod vplivom francoskih in zatem italijanskih mojstrov. Lutz Kirchhof je prepričan, da današnji solist na lutnji ne more več doseči tako velikih efektov, kot so jih dosegli največji izvajalci v baroku, kot so bili Francesco Canova iz Milana, v Angliji »doktor« Dowland, ki ga je občudovala vsa Evropa, ali Francoz Denis Gaultier, za katerega današnji solist trdi, da je znal odkriti skrivnost »jezika bogov« na svojem inštrumentu. Nasploh je vsako glasbeno obdobje premoglo le nekaj zares odličnih solistov na lutnji, ki so se izpopolnjevali vse življenje, nato pa skrivnosti svojega mojstrstva odnesli v grob. O tem je že leta 1676 pisal Thomas Mace v svoji Šoli lutnje. Lutz Kirchhof pa medtem napoveduje že nove posnetke, in sicer glasbe na francoskih dvorih 17. stoletja in najboljših skladb za lutnjo od 16. do 18. stoletja.

(M. Z.)

Umrl je sir Harold Acton

V Firencah je umrl svetovno znani britanski umetnostni kritik in zgodovinar, esejist, pisatelj, pesnik, zbiralec in mecen sir **HAROLD ACTON**, star 89 let. Ta človek izjemnih intelektualnih sposobnosti, po rodu Anglež, je po svoji volji postal Italijan oziroma Florentinec, to mesto pa se mu je leta 1985 oddolžilo z imenovanjem za častnega meščana. Rodil se je angleškemu očetu in ameriški materi, veliko potoval, od Pariza, kjer se je spoprijateljil s Picassom, do Daljnjega vzhoda in Pekinga, kjer je preživel več let, poučeval angleško literaturo in pisal dela o kitajskem gledališču in poeziji. Med njegovimi zgodovinskimi študijami omenimo tisto o Medičejcih in Burbonih. Na svojem posestvu la Pietra blizu Firenc je ustvaril svetišče mednarodne kulture, kjer so se zbirale najvidnejše osebnosti sodobne umenosti, od Gabriela d'Annunizia, D. H. Lawrenca, Aldousa Huxleya, Grahama Greeena in Henryja Moora. Že leta 1983 je podaril La Pietro newyorški univerzi s pogojem, da tam redno pripravlja mednarodne seminarje o umetnosti. Z oporoko je newyorški univerzi tako pripadlo menda največje darilo, kar jih je kdaj dobila kaka ameriška univerza: vse neprecenljivo Actonovo imetje, skupaj z umetninami, knjižnicami in petimi vilami na posestvu la Pietra. V umetniški zbirki so flamske tapiserije iz 15. stoletja, narejene za Medičejce, slike iz časa pred Giottom in Giottove slike, romanski kipi, Donatellov kip, na tisoče knjig o umetnosti, literaturi, glasbi in zgodovini. Newyorška univerza je že obljubila, da bo posestvo uporabila kot študentsko naselje, kjer bo nekaj časa lahko prebival sleherni ameriški študent umetnosti.

PA ŠE TO

RAZISKOVALNA DIPLOMACIJA – Včeraj so novinarji zaman iskali, kje na mejnem prehodu v Sečovljah gradijo Hrvati, kot nam je v protestni noti sporočilo naše zunanje ministrstvo. Kmalu je bilo jasno, da gradbišča tam še ni, je pa ministrstvo »dobilo več indicev, da Hrvatje nameravajo graditi«. Višek slovenske diplomatske modrosti je mogoče prebrati v naslednjem stavku iz sporočila za javnost: »V izogib morebitnemu incidentu, do katerega bi zagotovo prišlo, če bi Republika Hrvaška z gradnjo nadaljevala, je generalni sekretar MZZ RS Tomaž Kunstelj veleposlaniku Republike Hrvaške v Ljubljani, mag. Miljenku Žagarju izročil noto, ki je odgovor na hrvaško noto iz meseca decembra.«

Seveda smo nad tem nenadnim zasukom naše diplomacije izjemno navdušeni. Dobro se namreč spominjamo dogodkov v zvezi s Hrvaško, ob katerih je ministrstvo molčalo kot grob, zdaj pa je za protestno noto zadostovalo že »več indicev«.

Nesposobni, a pošteni

● Šiškarjem je po zasedanju njihove občinske skupščine lahko jasno vsaj naslednje: nekaj ljudi, zaposlenih na občini, se je odločilo, da bodo oplajali občinski denar. In so ga, vendar ne v prid občine, temveč tistih, ki so jim ga posojali. Sami trdijo, da se pri tem na njihove dlani ni prilepil niti tolar – pa tudi nihče jim tega ni dokazal. Zato davkoplačevalcem ostane tolažba, da so njihovi funkcionarji vsaj poštenjaki, če so že popolnoma nesposobni. In tako je finančnik Dušan Krajnik še naprej član izvršnega sveta (resda nepoklicni, saj je redno zaposlen v notranjem ministrstvu), Peter Zule ostaja predsednik, Ferdinand Debeljak pa podpredsednik.

Poslanci namreč zaradi negospodarnega ravnanja z denarjem niso postavili na kocko položaja celotnega izvršnega sveta niti niso razrešili člana izvršnega sveta, odgovornega za finančne zadeve, Dušana Krajnika, čeprav je to predlagal predsednik IS Peter Zule. Na prvi pogled to sicer lahko kaže na njihov visoko razvit občutek za pravičnost, ker niso hoteli prejudicirati nikogaršnje krivde, toda ko pogledamo njihovo ravnanje nekoliko pobliže, ga je mogoče videti tudi drugače.

Poročilo skupščinske komisije potrjuje, da so imeli prav tisti, ki so že dalj časa – večino škodljivih pogodb naj bi občina sklenila jeseni 1992 – opozarjali na številne nepravilnosti pri ravnanju z občinskim denarjem. Občina je prepoceni in tvegano posojala proračunski denar, sama pa se je drago zadolževala. Poslanci šišenske skupščine so najprej gladko in brez dvomov sprejeli te ugotovitve. Tudi ob sklepanju, da bodo v hišo poklicali SDK in ji naložili, naj natančno pregleda finančno poslovanje občine od 1988. leta do danes, niso imeli pomislekov.

Od tod naprej pa se je skozi vse bolj spravljivo razpravo začelo kazati, da za politične odločitve poslanci šišenske občine nimajo prav dosti volje. Že na začetku so namreč ugotovili, da je treba ločiti morebitno politično, kazensko in moralno odgovornost vmešanih. Preden sami kakor koli ukrepajo, so sklenili počakati na rezultate revizije SDK. Pri tem pa so pustili, da jim srž spolzi med prsti, saj so namenoma (ali pa ne) spregledali, da je nadzorovanje javnih funkcionarjev – zlasti izvršnega sveta in njegovih članov – in ukrepanje v zvezi z morebitnimi nepravilnostmi pravzaprav njihova temeljna naloga.

Temperaturo razprave je občutno znižal predsednik IS Peter Zule – ki se že ves čas mojstrsko skriva za okopi pravnega formalizma – ko je dejal, da ne zna politično pojasniti, zakaj je predlagal razrešitev za Krajnika, da ga politika pravzaprav ne zanima in da ni podpisoval škodljivih pogodb. Večina poslancev je to njegovo opazko sprejela z velikim olajšanjem – razsojanje so prepustili pravnikom – in precej verjetno je, da je prav to odločilno vplivalo na končni izid glasovanja. Dejanje normalne politične kulture pa bi bilo, če bi Zule ponudil odstop, ne glede na to, ali je kaj vedel ali ne – ker bi bil moral vedeti. Šišenski poslanci so tako dokazali, da pravzaprav ne poznajo svoje prave vloge v političnem sistemu. Po tej (njihovi) logiki pri nas sploh ne potrebujemo niti strank, niti poslancev, niti volitev.

NEVENKA ŽOLNIR

SPOR ZARADI DVOJNIH STANOVANJSKIH POLOŽNIC

Opomini za že plačano stanovanjsko najemnino

Mesto zahteva, naj Stanovanjsko podjetje Ljubljana neha vznemirjati najemnike mestnih stanovanj, saj ti mestu redno plačujejo najemnino

LJUBLJANA, 2. marca – Med mestnim sekretariatom za stanovanjsko gospodarstvo Ljubljana in Stanovanjskim skladom ljubljanskih občin se je ponovil star spor. Podobno kot lani so tudi tokrat vzrok dvojne stanovanjske položnice. Najemniki solidarnostnih stanovanj, za katere mestni sekretariat in stanovanjski sklad trdita, da so njuna last, se namreč pritožujejo, da dobivajo opomine, naj plačajo najemnino Stanovanjskemu podjetju Ljubljana, čeprav so jo že plačali upravniku, ki ga je določilo mesto.

Mestni sekretariat za stanovanjsko gospodarstvo je zato pripravil sporočilo za javnost, v katerem Stanovanjski sklad ljubljanskih občin oziroma Stanovanjsko podjetje Ljubljana poziva, naj najemnikom solidarnostnih stanovanj nehata pošiljati opomine za plačilo stanovanjske najemnine, saj svoje obveznosti redno plačujejo upravnikom, ki jih je izbralo mesto. Hkrati poziva sklad in SPL, naj do pravnomočno izrečene sodbe sodišča o tem, kdo je lastnik solidarnostnih stanovanj (mesto ali ljubljanske občine), ne vpletata najemnikov v mestno-občinski spor.

Na Stanovanjskem skladu ljubljanskih občin nam je predsednik upravnega odbora sklada **Boris Andree** povedal, da je Stanovanjsko podjetje Ljubljana poslalo opomine najemnikom, ker je od približno 600 najemnikov solidarnostnih stanovanj, ki so po njegovem prepričanju last občin, najemnino plačalo le 37 odstotkov. Zaradi spora z mestom pa ne v skladu ne v Stanovanjskem podjetju Ljubljana ne vedo, ali ti najemniki sploh plačujejo kakšno najemnino. Namignil je, da ni izključeno, da je nekateri v tej zmedi z dvojnimi položnicami sploh ne plačujejo.

Boris Andree je za Delo še povedal, da je Stanovanjski sklad ljubljanskih občin včeraj na sodišču v boju z mestom izbojeval novo zmago. Sodišče je namreč Mestnemu sekretariatu za stanovanjsko gospodarstvo naložilo, da skladu najpozneje v treh tednih dostavi vso dokumentacijo v zvezi s solidarnostnimi stanovanji (seznam stanovanj, ki so bila prodana oziroma so postala najemniška) in znesek kupnine, ki ga je dobil za prodana stanovanja. To bo po njegovem mnenju omogočilo, da bodo občine zatem vsa solidarnostna stanovanja končno dobile v last.

JANEZ PETKOVŠEK

Financiranje KUD Franceta Prešerna še vedno sporno

IS SML ni odgovoril, ali so resnične trditve, da od septembra ne nakazuje več denarja društvu

LJUBLJANA, 2. marca – Mestni izvršni svet ni odgovoril viškemu, ali so informacije, da od septembra ne nakazuje več denarja KUD Franceta Prešerna, resnične oziroma zakaj društva ne financira več. Temu društvu denar pripada po sprejetih programih, ki so jih v okviru 6. člena dogovora o financiranju javne porabe v občinah in mestu potrdile vse ljubljanske občine.

Francka Trobec, članica viškega IS za družbene dejavnosti, je menila, da bi moral viški izvršni svet zato za preteklo leto in letos, dokler se ne uredi financiranje, zadržati denar za KUD in ga nakazovati neposredno na račun društva. Mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport (MSIRKŠ) bi moral nakazati KUD povprečno 380.000 tolarjev na mesec, je dejala Francka Trobec.

»Ali ima MSIRKŠ pisni nalog, da ne sme nakazovati denarja KUD Franceta Prešerna? Marjan Vidmar, predsednik mestnega IS, gotovo tega ni naredil sam, ampak s pomočjo sekretariata,« je menil Džordže Petrovski, član viškega IS za finance. Zanimalo ga je tudi, ali je bil sklican sestanek s predstavniki KUD in občine, na katerem naj bi razčistili tudi sporne zadeve iz preteklosti. Francka Trobec mu je odgovorila pritrdilno.

Peter Černigoj, član IS, pa je dodal, da bi morali člani IS pred odločanjem videti vse dokumente. »Marjan Vidmar je očitno zelo spreten pravnik in temu primerno se je treba tudi odločati. Pri KUD imajo tudi uspešen bife, zato bi bilo treba po bilanci prihodkov in odhodkov ugotoviti, koliko denarja gre za kulturo in koliko za gostinsko dejavnost,« je še menil Peter Černigoj.

DARJA KOCBEK

Z neplačniki bo obračunalo pravobranilstvo

Precej nerednih plačnikov najemnin v Centru – Več kot sto praznih lokalov

LJUBLJANA, 2. marca – Komisija za oddajanje poslovnih prostorov v najem občine Center je v zadnjem času neposredno sklenila 141 najemnih pogodb in aneksov k njim, največ za stojnice (56) in gostinske vrtove, ki delujejo ali naj bi delovali v okviru že obstoječih lokalov (52).

Izdali so še 13 dovoljenj za postavitev reklamnih panojev, za deset vozičkov za premično prodajo hrane in zelenjave, šest za prodajo srečk in štiri dovoljenja za postavitev kioskov. Oddali so tudi osem poslovnih prostorov in pet garaž na podlagi javnih razpisov. Kot pravijo v občinski komisiji za oddajanje poslovnih prostorov, je bilo med interesenti največ zanimanja za lokal na Bregu 22. Prav zato se ni odločila za nobenega izmed njih, ampak je sklenila, da bo izbrala najemnika z licitacijo najemnine. Izklicna cena je bila 26 tisoč tolarjev na mesec, najemnik pa je postal dražitelj, ki je ponudil mesečno najemnino 142 tisoč tolarjev, kar je ena višjih v občini.

V Centru pravijo, da imajo precej težav s poslovnimi prostori, ki bi jih bilo treba po zakonu o denacionalizaciji vrniti. Po zdajšnjih podatkih je namreč samo v tej občini že več kot sto lokalov praznih, ker pa postopki še niso pravnomočni, jih ne smejo vrniti lastnikom. Prav prazni lokali pa so precejšnje breme za občino, saj so stroški za tekoče vzdrževanje iz meseca v mesec večji.

● Z oddajanjem poslovnih prostorov so lani v Centru zaslužili skoraj 349 milijonov tolarjev. Letos je ta občina vložila na javnem pravobranilstvu zahtevke zoper 237 najemnikov, ki ji dolgujejo skoraj 55 milijonov tolarjev.

Še pred dvema letoma je vzdrževanje stalo nekaj več kot milijon tolarjev, lani pa že poltretji milijon tolarjev. V Centru pravijo, da bo problem, povezan s praznimi lokali, vedno večji, saj zakonski rok po zakonu o denacionalizaciji za pravne osebe poteče šele maja 1995. Nemogoče je tudi pridobiti soglasje upravičencev za oddajo praznih poslovnih prostorov za določen čas, saj se pravno nasledstvo dokazuje še v postopku denacionalizacije.

DEJAN VODOVNIK

O zidavi mestnega azila za živali ni nič novega

Še en sestanek brez konkretnih sklepov – Denar bi se menda našel, poglavitne težave so drugje

LJUBLJANA, 2. marca – Danes je zaščitnica živali in pobudnica mnogih akcij v korist živali, Lea Eva Müller, na Magistratu sklicala vnovični iniciativni sestanek za gradnjo živalskega azila v Ljubljani. Sosklicatelj je bil tudi dr. Mihael Vengušt, direktor republiške veterinarske uprave. Na sestanek so bili med drugimi povabljeni predsednik mestnega izvršnega sveta in predsedniki izvršnih svetov vseh ljubljanskih občin, predstavnik UNZ Ljubljana in vodja mestne veterinarske inšpekcijske službe, vendar je bila udeležba zelo skromna.

Takšen sestanek je prvikrat potekal že pred kakimi štirimi leti, če ne več. V tem času seveda ni bil storjen prav noben korak k odpravi tega za Ljubljano vendarle perečega problema. Pričakovati je bilo vsaj, da bo imelo Ljubljansko društvo proti mučenju živali izdelan finančni načrt, na podlagi katerega bo mogoče izvršnike ljubljanskih občin pobarati za del denarja, saj bi bil ta azil zgrajen v korist vseh mestnih občin.

Prav tako ni bilo medtem storjenega nič oprijemljivega za končno sprejetje republiške zakonodaje, ki bi urejala vse v zvezi z živalmi, tistimi, ki so ekonomsko opravičljive, in tistimi, ki jim pravimo male hišne živali. Tako kot že vsa leta doslej niti danes ni bila z eno samo besedico omenjena razdelitev nalog, ki naj bi jih opravil kdor koli od zainteresiranih.

Tako je tudi današnji sestanek izzvenel v prazno. Morda je res, da bo po neuradnih govoricah azil za zavržene živali v Ljubljani zgrajen po zasebni pobudi. Preprosto zato, ker se ti zasebniki odpravljanja problema lotevajo postopno, konkretno in ne nazadnje zato, ker naloge, ki si jih naložijo, tudi izpeljejo. In kot je bilo danes iz ust dr. Mihaela Vengušta spet slišati, največja težava pri vsem sploh ni denar. Ta je menda zagotovljen. Največja težava je predvsem v delovanju pobudnikov za gradnjo azila.

ALMA LORENZ

V Šiški proti kršitvi ustavnih pravic

Vprašljiva odločitev parlamenta o prenehanju mandata občinskih skupščin

LJUBLJANA, 2. marca – Odločitev poslancev državnega zbora republiškega parlamenta, da občinskim skupščinam ne bodo podaljšali mandata in bo ta ugasnil aprila, je vprašljiva, menijo poslanci šišenske skupščine. Zato predlagajo ustavnemu sodišču, da zaradi protiustavnega stanja, ki bo po njihovem mnenju tako nastalo, pozove zakonodajalca k podaljšanju mandata občinskih skupščin do izvolitve občinskih svetov v novih občinah.

V zvezi s tem zato ustavnemu sodišču Slovenije predlagajo, da ugotovi morebitno kršitev ustavnih pravic državljank in državljanov, kot so jim zagotovljene v 44. členu ustave. Ta jim namreč zagotavlja, da »v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodelujejo pri upravljanju javnih zadev«. V Šiški so se za to pobudo odločili zato, ker menijo, da izvršnim svetom, ki so le izvršilni organi skupščin, mandata ne bi smeli podaljšati, če ga ne podaljšajo tudi skupščinam.

N. Ž.

Kmalu začetek zidave kašeljske telovadnice

Največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje bo stala 244 milijonov tolarjev

LJUBLJANA, 2. marca – Moščanski izvršni svet je nedavno sklenil, naj Gradis, ki je pripravil projekt zidave telovadnice v Zgornjem Kašlju, do konca marca popravi načrt, tako da bo iz njega razvidna faznost gradnje objekta, in naj finančno opredeli vsako posamezno fazo. Kmalu naj bi objavili tudi razpis za izvajalca gradbenih del, saj naj bi poleg kašeljske šole še letos začeli zidati novo telovadnico.

Z novo telovadnico, ki je največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje, naj bi zagotovili pouk telesne vzgoje učencem, v njej pa naj bi delovalo tudi 16 okoliških športnih društev, ki štejejo 1620 članov.

Moščanski izvršni svet, ki je že poleti 1992 sklenil, da bodo gradili telovadnico v Zgornjem Kašlju, je pri tem poudaril predvsem faznost gradnje in dvonamenskost objekta. Zato naj bi bila telovadnica tako velika, da bi lahko v njej imeli celo rokometne tekme. Telovadnica naj bi imela 1149 kvadratnih metrov igralne površine in naj bi jo lahko razdelili na tri igrišča.

Znana je tudi finančna konstrukcija te naložbe – skupaj dobrih 244 milijonov tolarjev. Občina naj bi prispevala nekaj več kot 26 milijonov tolarjev iz sredstev za naložbe v šolah in skoraj 45 milijonov tolarjev, ki jih je dobila s prodajo hiše v Portorožu. Trideset milijonov tolarjev naj bi zagotovilo ministrstvo za šolstvo in šport in prav toliko mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport. Izvajalec naj bi kreditiral gradnjo s 63 milijoni tolarji, za 50 milijonov tolarjev pa naj bi se občina zadolžila pri eni od bank.

Če naj bi letos dokončali podaljšano tretjo gradbeno fazo, to je postavitev in zaprtje stavbe, bi potrebovali 135 milijonov tolarjev ali kar 70 odstotkov vrednosti celotne naložbe.

ZDENKO MATOZ

TELOVADNICA ŠE LETOS – Odločitvi, da bodo v Zgornjem Kašlju zgradili telovadnico, so nasprotovale predvsem občinske opozicijske stranke. Menijo namreč, da se občina Moste-Polje ne bi smela zadolževati, saj bo takšna, kot je zdaj, obstajala le še do konca leta. Na fotografiji: prostor ob kašeljski osnovni šoli, predviden za telovadnico. (Foto: Igor Zaplatil)

Informativno gradivo za zbore občanov

Dobile ga bodo vse KS v ljubljanskih občinah in ga razdelile gospodinjstvom

LJUBLJANA, 2. marca – Vsa gospodinjstva v ljubljanskih občinah bodo v teh dneh brezplačno prejela Informativno gradivo za zbore občanov, ki ga je pripravila koordinacija izvršnih svetov ljubljanskih občin in mesta za lokalno samoupravo. Razposlali so ga vsem krajevnim skupnostim, ki so ga dolžne razdeliti prebivalcem.

V gradivu so zbrane informacije o oblikovanju novih občin na območju Ljubljane. V njem so objavljeni datumi, ko bodo v posameznih krajevnih skupnostih sklicani zbori občanov, razen za občino Šiška, kjer so se odločili, da jih bodo sklicali predsedniki svetov KS in o datumih obveščali z vabili in plakati. Objavljen je tudi rokovnik državnega zbora za oblikovanje novih občin in izvedbo lokalnih volitev, šest predlogov za meje novih občin in postopek za njihovo ustanovitev, naloge in pristojnosti novih občin, financiranje, kaj bo morala nova občina zagotavljati svojim prebivalcem itd.

D. K.

Piškotno popoldne v igralski šoli

LJUBLJANA, 2. marca – V četrtek, 3. marca, bo v Galeriji ŠKUC na Starem trgu od 11. do 18. ure javni pouk različnih predmetov, ki jih poučujejo na Dramski šoli Barice Blenkuš. Vodili ga bodo pedagogi te igralske šole. Vsako uro se bo predstavil eden od letnikov ali ena izmed skupin s kratkim odlomkom iz programa, ki ga pripravljajo za zaključne izpite konec šolskega leta. Kot popestritev bodo obiskovalcem ves dan na voljo ob kozarcu mleka tudi piškoti Domače peke Tabor.

M. G.

Mirovne demonstracije na Kongresnem trgu

LJUBLJANA, 2. marca – V soboto, 5. marca, bo ob 11. uri na Kongresnem trgu mirovni shod Klic miru, s katerim bodo izrazili solidarnost z žrtvami agresije v BiH. Nastopili bodo številni bosanski in slovenski kulturniki ter otroški zbor Bombončići. Istega dne bo ob 19. uri v KUD Franceta Prešerna okrogla miza Pogovor o statusu pregnancev pri nas, na kateri bodo sodelovali predstavniki Urada za priseljevanje in begunce vlade RS, Rdečega Križa, Urada za tujce, UNHCR, ministrstva za delo, družino in socialo ter ministrstva za šolstvo.

M. G.

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

KS Godič in Črna hočeta v občino Kamnik

Tako ogrožata nastanek občine Kamniška Bistrica – Nesklepčni zbori krajanov

KAMNIK, 2. marca – V treh krajevnih skupnostih kamniške občine, to je v Črni, Godiču in Kamniški Bistrici so se krajani sinoči odločali, ali bi radi živeli v novi občini Kamnik ali pa v občini Kamniška Bistrica. V Črni in Godiču so se odločili za mestno občino Kamnik, v Kamniški Bistrici pa za svojo, samostojno občino.

Kot je povedal Rafael Zagoričnik, sekretar kamniške občinske skupščine, je bilo tokrat nekaj težav s sklepčnostjo po posameznih zborih. V Kamniški Bistrici so tako morali čakati eno uro, da je zbor postal sklepčen. V KS Črna, kjer so imeli dva delna zbora v Gozdu in Črni, pa so imeli težave s sklepčnostjo v Črni.

Predvidena nova občina Kamniška Bistrica je tako po volji krajanov »izgubila« kar dve krajevni skupnosti, ki naj bi bili sestavni del nove občine in brez katerih bi bil njen nastanek vprašljiv, če že ne nemogoč. KS Kamniška Bistrica ima namreč le 1755 prebivalcev, pogoj za novo občino pa je 3000 ljudi.

J. P.

MIMOGREDE

Ima tri hiše, pa prosi za odpis dohodnine

Viški izvršni svet je ta teden odpisal dohodnino in druge davčne obveznosti za leto 1993 zadnji skupini davkoplačevalcev, je zagotovil predstavnik izpostave republiške uprave za javne prihodke v občini na seji izvršnega sveta. Novi zakon o dohodnini namreč določa, da bodo odslej o odpisu odločali davkarji sami in ne bodo več potrebovali sklepa IS. Za odpis je bilo predlaganih 2,7 milijona tolarjev.

Predstavnik izpostave za javne prihodke je članom izvršnega sveta kot vedno zagotovil, da so se v davčni službi odločali za odpis po enakih merilih kot doslej (zajamčena plača na družinskega člana, mnenje centra za socialno delo, preverba na domu, starost, bolezen, finančno in premoženjsko stanje).

Toda med davkoplačevalci, za katere so dacarji predlagali odpis obveznosti, je eden od članov izvršnega sveta našel tudi zavezanca, za katerega ve, da ima tri hiše in bo kmalu imel narejene še pol četrte, njegov sin pa ima doma več avtomobilov. Predstavnik davčne službe mu je lahko samo odgovoril, da bodo premoženjsko stanje tega zavezanca še enkrat preverili. Za vsakega zavezanca, ki zaprosi za odpis dohodnine in drugih davčnih obveznosti, ne morejo posebej preverjati, kako je premožen. Če bi namreč za vsakogar posebej preverjali premoženjsko stanje v zemljiški knjigi, bi trajalo to vsaj dve leti, je dodal.

Številnim izvršnim svetom je bilo sodelovanje pri odpisovanju dohodnine in drugih davčnih obveznosti povsem odveč, saj imamo za to davkarijo. Toda tudi davkarija očitno ne zmore opraviti svojega dela dovolj dobro – kako bo v prihodnje, je sploh vprašanje. Doslej so jih vsaj iz izvršnih svetov tu in tam opozorili na sumljive prošnje za odpis.

DARJA KOCBEK

Razstava slik Jurija Mikuletiča

MENGEŠ, 2. marca – V preddverju kulturnega doma v Mengšu bo v petek, 4. marca, ob 18. uri otvoritev razstave slikarja Jurija Mikuletiča s Kojskega. Predstavil se bo s slikami na temo živali, ob otvoritvi pa bodo v kulturnem programu nastopili še Domžalski rogisti in MKZ Mengeški zvon. Razstava bo odprta do 13. marca.

J. P.

Razstava akvarelov v Veroniki

KAMNIK, 2. marca – V kamniškem razstavišču Veronika bo v petek, 4. marca, ob 19. uri otvoritev razstave akvarelov Mojce Plestenjak-Bahar. Nastopile bodo tudi pianistke, učenke Glasbene šole Kamnik. Razstava bo na ogled do 20. marca.

J. P.

Predstavitev knjige dr. Sanje Rozman

DOMŽALE, 2. marca – V domžalski knjižnici bo v četrtek, 3. marca, ob 19. uri predstavitev knjige Sanje o rdečem oblaku in pogovor z njeno avtorico dr. Sanjo Rozman. Knjiga je pripoved o ljudeh, ki so zaradi nevroze ovirani v čustvenem, duhovnem in intelektualnem razvoju.

J. P.

IZ NAŠIH KRAJEV

Pregled črnih gradenj v vrhniški občini

VRHNIKA, 2. marca – V tem mesecu imajo v vrhniški občini javno razgrnitev osnutka odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občini. Izdelal ga je domači biro Primis, v tem mesecu naj bi bile po krajevnih skupnostih javne obravnave. V vrhniški občini so črnograditelji plačali samo 58 depozitov v višini 10.304.099 tolarjev in izvršni svet sodi, da so se slabo odzvali na možnost legalizacije. (N. Č.)

Turistični informator

VRHNIKA, 2. marca – V zadnji številki vrhniškega Našega časopisa, natisnjeni v nekoliko večji nakladi, je tudi priloga Turistični informator, ki naj bi izhajala dvakrat na leto. Nastala je na pobudo obeh turističnih društev, Blagajane z Vrhnike in borovniškega. Namenjena je domačinom, ki jih seznanja, s kakšnimi znamenitostmi živijo, pa bi bilo dobro, ko bi jih poznali, in za vrhniško promocijo na sejmu Alpe Jadran konec marca. Vsekakor pa je poučna za vsakogar, ki bi rad malo bolje spoznal Vrhniko in druge kraje okrog nje in se morda podal tudi na pešpoti v okolici. Prilogo je oblikovala Tatjana Oblak ob pomoči različnih sodelavcev. (N. Č.)

Pogrebi

ŽALE: Na ljubljanskih Žalah bodo v četrtek, 3. marca, pokopali 33-letnega delavca Ejda Ilmiča (ob 10. uri), 69-letnega upokojenca Jožeta Blatnika (ob 10.30), 64-letnega upokojenca Dušana Uštarja (ob 11. uri), 67-letnega upokojenca Aleksandra Stojanoviča (ob 12. uri), 70-letnega upokojenca Andreja Pušlarja (ob 13. uri), 84-letno upokojenko Marijo Antosiewitz (ob 14. uri) in 47-letnega delavca Jurija Ovčarja (ob 16. uri).

SOSTRO: Na pokopališču v Sostrem bodo ob 16. uri pospremili na zadnjo pot 68-letnega upokojenca Jakoba Hribarja. (Š. M.)

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo možgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v neprevidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13,
Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zapriseženost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh doseči na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6,
Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro župnijskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med župnijskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1,600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona sta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade države, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2,
Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so svečke. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska peš pot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52,
Šempeter v Savinjski dolini

V Kranju naj bi večino črnih gradenj legalizirali

Med 267 na črno zgrajenimi objekti je 154 takih, ki jih bo mogoče brez sprememb legalizirati, 99 jih bo treba urediti, 14 pa bo najbrž odstranjenih

KRANJ, 2. marca – V Kranju so urbanisti pripravili dokument, s katerim bo določeno, kakšna bo usoda črnih gradenj v občini. Gre za odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora, katerega osnutek so te dni javno razgrnili na občini in v vseh krajevnih skupnostih, čez tri tedne pa bodo o njem organizirali tudi javno obravnavo.

V kranjski občini imajo kar 267 na črno zgrajenih stanovanjskih hiš, vikendov, garaž in drugih objektov ter drugih nedovoljenih posegov v prostor, za katere so njihovi investitorji v predpisanem roku vložili zahtevo za odlog prisilne izvršbe. Po sedanjem predlogu urbanistov bodo kar 154 teh posegov v prostor lahko legalizirali, ne da bi jih bilo treba kaj spreminjati ali dopolnjevati. Za 99 črnih objektov in posegov je predvideno, da bodo dobili dovoljenje, če jih bodo prej sanirali.

Za 14 črnih gradenj pa urbanisti po strokovnih merilih ocenjujejo, da zanje nikakor ni mogoče dati dovoljenje. Po njihovem gre za take lokacije, kjer je predvidena graditev objektov gospodarskih in drugih javnih služb ali pa za objekte, ki na pogled izrazito motijo okolje, nimajo prave namembnosti ali pa so na zavarovanih območjih. Med temi črnimi gradnjami je največ počitniških objektov in brunaric (6), ki so jih zgradili na Šenturški gori pod Krvavcem, pri Tupaličah, Šenčurju, Zalogu in Tenetišah. Na tem seznamu so tudi gospodarski objekt, gradbena baraka, lopa, parkirišče, peskokop in posestna meja.

Preseneča razmeroma veliko število črnih gradenj, pri katerih legalizacija sploh ni problematična, saj ležijo na zazidljivih zemljiščih in so skladni z veljavnimi prostorskimi akti ali pa na tistih zemljiščih, ki se stikajo ali skoraj stikajo s stavbnimi zemljišči in jih je mogoče vključiti v naselje. Kot pravi **Danijela Bida-Šprajc** iz sekretariata za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, bi ljudje za take gradnje dobili dovoljenje, če bi zanj zaprosili. Vendar pa so mnogi raje gradili na črno, da bi se izognili plačilu prispevkov.

Poleg omenjenih 267 pa je v kranjski občini še nekaj črnih gradenj, za katere ljudje niso niti plačali pologa niti zaprosili za odlog izvršbe. Kakšna bo usoda teh, za sedaj še ni znano, saj od vlade še niso dobili pojasnila. Nekateri predlagajo, da bi take objekte »prisilno« legalizirali, če bi bilo rušenje nepotrebno in nesmiselno.

LADO STRUŽNIK

Pokličite nas!

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo zvedeti vsega, spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Prav gotovo se v vaši okolici dogajajo stvari, o kateri bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Kaj, ko bi nas poklicali in nam sporočili vaše pripombe in predloge?

Nič ne iščite po telefonskem imeniku! Zavrtite številko slovenskega dopisništva v Delu (061) 318-280!

Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro od ponedeljka do petka.

Bodo smeti iz Kočevja odlagali pri Livoldu?

V Livoldu nad tem niso preveč navdušeni, vendar načrtovane lokacije niso povsem zavrnili – Občinski načrtovalci menijo, da je lokacija primerna

KOČEVJE, 2. marca – Za prostor, kamor naj bi v prihodnje odlagali smeti, so v kočevski občini namenili lokacijo na območju Livolda oziroma krajevne skupnosti Ivan Omerza. To so zapisali tudi v spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana občine do leta 2000.

V Livoldu nad zamislijo niso prav navdušeni, čeprav je res tudi to, da lokacije niso povsem odklonili. Odbornik Jože Lindič, ki predstavlja Livold v občinski skupščini Kočevje, je ob sprejemu načrtov na to tudi opozoril. »Ugotavljam, da načrta niso izdelali na podlagi javne razprave v naši krajevni skupnosti, saj je bilo v javni razpravi o odlagališču proti njemu kar deset razpravljalcev od enajstih. Ocenjujemo namreč, da je Livold preveliko urbano naselje, da bi bilo lahko odlagališče na izbrani lokaciji. Verjetno so možne lokacije še kje drugje. Krajevna skupnost se bi z izborom morda strinjala, če bi bila izbrana lokacija bolj oddaljena od naselja. Zdi se mi izgubljanje časa, če bodo načrtovalci vztrajali pri sedaj izbrani lokaciji,« je ugotovil Jože Lindič.

Njegove in livoldske pripombe nasploh dobivajo dodatno težo v tem času, ko imajo kočevski sosedi v Črnomlju neprijetnosti, ker se domačini blizu odlagališča ne strinjajo z njim. Zato se bodo morali v Kočevju jasno dogovoriti z bodočimi sosedi odlagališča, ker preglasovanje v občinski skupščini sicer lahko zagotovi sprejem takšnega načrta in lokacije, ne more pa jamčiti, da zaradi tega ne bo zapletov.

● V črnomaljski občini še vedno ne odvažajo smeti, ker je dovoz do občinskega odlagališča v Vranovičih še vedno blokiran. Črnomaljce pa čedalje bolj skrbi, da bodo zaradi otoplitev smeti začele smrdeti.

Črnomaljci upajo, da se bodo v Ljubljani ministrstva le uskladila in dogovorila, kako ukrepati. Ker bo jutri, 3. marca, preteklo dva meseca, odkar je dostop do deponije blokiran, upajo, da se bo na ta dan zgodilo nekaj, kar jih bo pripeljalo iz sedanjega nevzdržnega položaja.

Gozdar in občinski odbornik kočevske občinske skupščine Karel Čahuk je ob teh razpravah prebivalcev Livolda menil: »Občani se razburjajo zaradi odlagališča, ne motijo pa jih divja odlagališča smeti. Eno takšnih divjih odlagališč je tik ob izviru pitne vode v Livoldu.«

Občinski načrtovalci so prepričani, da je lokacija, kjer naj bi bilo odlagališče, primerna, saj je dovolj oddaljena od naselja. Skozi Livold bi se sicer res povečal promet zaradi tovornjakov, vendar še v dopustnih mejah.

V Kočevju tudi trdijo, da bodo odlagališče uredili v skladu z vsemi najstrožjimi predpisi in da okoličanov sploh ne bo motilo. Zanesljivo bo boljše od sedanjega, ki je ekološko dvomljivo. Kočevski gozdarji so že pred mnogimi leti ob izbiri lokacije za sedanje odlagališče pri Dolgi vasi opozarjali, da zemljišče in kraško podzemlje nista primerna, vendar jih v Kočevju niso poslušali. Res pa so se iz tega v Kočevju nekaj naučili in so sedaj bistveno bolj previdni.

Pred dvema letoma so že izbrali za odlagališče lokacijo pri Kačjem potoku, kjer naj bi bilo odlagališče za tri občine: Kočevje, Ribnico in Črnomelj. Zamisel so opustili zaradi črnomaljskih protestov. Črnomaljci so se namreč zbali, da bi izcedne vode kljub vsem strogim zaščitnim ukrepom zašle v podtalnico in s tem v belokranjski izvir pitne vode v Dobličah, od katerega je odvisen črnomaljski vodovod. Podzemni svet je namreč nagnjen s kočevske strani proti belokranjski.

Zaradi sedanjih zapletov z deponijo smeti v Vranovičih pri Črnomlju in zapletov pri iskanju nove lokacije v Črnomlju nekateri obujajo zamisli, da bi se morda glede smetišča priključili Kočevju. To bi bilo zaradi oddaljenosti sicer drago za prevoze, vendar bi dve občini oziroma z Ribnico celo tri občine lažje zmogle plačati vse, kar zahteva varna in ekološko sprejemljiva deponija.

MILOVAN DIMITRIČ

Raglja spet raglja

SEVNICA, 2. marca – Zveza kulturnih organizacij Sevnica bo v četrtek, 3. marca, ob 18. uri na sevniškem gradu gostila igralko Meto Vranič. V galeriji na sevniškem gradu se bo predstavila v prikupni in radoživi monodrami Raglja spet raglja, hkrati pa bo razstavila nekaj svojih najnovejših slikarskih del, predvsem obrazov kolegov dramskih igralcev. V. P.

O potovanju po Indiji v besedi in sliki

ŠKOFJA LOKA, 2. marca – V hotelu Transturist bo v petek ob 20. uri Gregor Šmid s pripovedjo in diapozitivi predstavil svoje potepanje po Indiji. Vstop na prireditev, ki jo pripravlja klub škofjeloških študentov, je brezplačen. L. S.

Prometna ureditev Bleda z okolico

RADOVLJICA, 2. marca – Radovljiški izvršni svet je sklenil, da bodo na podlagi odkupljenih elaboratov, ki so prispeli na natečaj za prometno ureditev Bleda z okolico (vseh je bilo 38) naročili izvedbeni projekt prometne ureditve. O tem, komu bodo naročili izdelavo dokumenta, bo odločeno na prihodnji seji sveta. V. F.

Sevniško kmetijstvo je prezadolženo

Najemanje previsokih posojil med inflacijo se zdaj kmetom maščuje – Manj živine

SEVNICA, 2. marca – Kljub suši je bilo lansko leto – ugotavljajo v sevniški občini – za kmetijsko pridelavo dovolj dobro, le stalež živine se je zmanjšal skoraj za polovico. Zaradi splošnega gospodarskega položaja v državi, ki sedaj omejuje še subvencije za kmetijstvo, pa je panoga v čedalje večjih škripcih. Najbolj prizadeti so seveda tisti kmetje, ki so se preveč zadolžili.

Andreja Jamšek, direktorica Kmečke zadruge Sevnica, meni, da imajo kmetje za kakšnih 100 milijonov tolarjev kreditov. Gospodarji jih kljub nizkim obrestim čedalje teže vračajo. Mnogi so namreč med inflacijo preveč smelo jemali kredite, ki pa jih je sedaj treba vračati. V skrbeh je tudi vodstvo zadruge, ker jamči vsaj za polovico najetih kreditov.

Kljub vsemu, pravi direktorica Jamškova, bo treba še vlagati v kmetijstvo, saj mnogi žive le od njega. V. P.

GAZICE – Tudi v takem okolju se Romi dobro počutijo (Slika: Vlado Podgoršek)

Bo tudi Gradac postal občina?

Nekateri prebivalci Gradca se zavzemajo za to, da bi se Gradac odcepil od Metlike

METLIKA, 2. marca – Del prebivalcev Gradca, drugega največjega naselja v metliški občini, se zavzema za to, da bi Gradac postal po novem občina in se torej odcepil od Metlike.

Zamisel o občini Gradac je prišla zelo pozno in je zato vprašanje, ali se bo zanjo zavzelo zadostno število prebivalcev. V Metliki jim ne nameravajo kratiti te pravice, čeprav so pričakovali, da bo Metlika, ki je sedaj najmanjša slovenska občina, ostala takšna, kot je, torej nedeljena.

Relativna gospodarska šibkost naselja je lahko ovira za zamisel, saj se nekateri prebivalci bojijo, da sami ne bodo zmogli urediti žgočih komunalnih problemov (kanalizacija, čistilna naprava itd.).

Domačini se bodo seveda morali odločiti sami, ko bodo pretehtali razmere, vendar časa nimajo več veliko. M. D.

IZ NAŠIH KRAJEV

Pogovor podjetnikov s Tonetom Ropom

KRANJ, 2. marca – Občinski odbor LDS in klub podjetnikov iz Tržiča pripravljata srečanje gorenjskih podjetnikov z državnim sekretarjem za privatizacijo Tonetom Ropom. Na srečanju, ki bo v petek ob 16. uri v tovarni Peko, bodo govorili o privatizaciji in dokapitalizaciji v zvezi z zakonom o gospodarskih družbah in drugih aktualnih vprašanjih s tega področja. Državni sekretar bo odgovarjal tudi na vprašanja udeležencev pogovora. (L. S.)

Vsako leto najmanj ena gledališka predstava

MIRNA PEČ, 2. marca – Amaterska gledališka skupina KUD Mirna Peč je pred dnevi postavila na oder v režiji Jožefa Matijeviča burlesko Marca Comaletija »Strogo zaupno«. Premiero so imeli v domačem kraju, zdaj pa gostujejo po Beli krajini, Dolenjski in Posavju. Gledališčniki iz Mirne Peči se lahko pohvalijo, da je to že osemnajsta gledališka predstava, kar pomeni, da vsako leto uprizorijo vsaj eno delo. (Besedilo in slika: Slavko Dokl)

Planinsko srečanje na Mrzlici

TRBOVLJE, 2. marca – Planinsko društvo Trbovlje bo imelo v nedeljo, 6. marca, ob 10.30 v svojem planinskem domu na Mrzlici občni zbor. Dejavnost društva je pestra, saj se uspešno ukvarja z gospodarjenjem, mladino, alpinizmom, izletništvom, vzgojo in izobraževanjem, markiranjem planinskih poti, varstvom narave in okolja, pa tudi s kulturno in propagandno dejavnostjo. (T. L.)

Celodnevni radijski program Radia Žiri

ŽIRI, 2. marca – Od 1. marca naprej imajo na lokalni radijski postaji Radio Žiri celodnevni radijski program iz svojega studija. Doslej so v jutranjih urah posredovali Radio Slovenija, zdaj pa začnejo s svojim programom že ob 5.30. Seveda pa začetek ni mogel brez slavnostne torte sponzorja. (Besedilo in slika: J. P.)

Obisk knjižnice narašča, problemi ostajajo

TRBOVLJE, 2. marca – Knjižnica Toneta Seliškarja je trboveljska matična knjižnica. V preteklem letu se je domala vse leto bodla predvsem s finančnimi problemi, deloma tudi kadrovskimi. Opravljeno delo pa dokazuje, da je osebje opravilo kljub vsem težavam veliko delo. Ministrstvo za kulturo jim je v zadnjem obdobju namenilo več računalnikov, uporabljali pa jih bodo lahko šele takrat, ko bo domača občina našla potrebna sredstva za instaliranje. Kupiti bo treba tudi knjižne police in precej druge opreme. S 1. marcem je postala direktorica knjižnice Aleksandra Nagode. Prejšnja, dolgoletna direktorica Marija Sedej se je lani upokojila. (T. L.)

Veselo popoldne za oskrbovance v Tisju

TRBOVLJE, 2. marca – V četrtek, 3. marca, bo ob 15. uri v Domu oskrbovancev v Tisju gotoval Vokalno instrumentalni ansambel Društva upokojencev Trbovlje. Za oskrbovance in sodelavce tega doma bodo pripravili koncert narodnih, zabavnih in umetnih pesmi. Obeta se jim vedro popoldne. (T. L.)

Romi iz Gazic želijo na bolje

Odkar sta se v Krušče preselili dve družini z dobovškega smetišča, so se razmere še poslabšale – Romi bi se preselili tudi v opuščene kmečke hiše

CERKLJE OB KRKI, 2. marca – »Navzoči ugotavljamo, da občinska oblast ni v poldrugem letu nič naredila za reševanje romske problematike v občini Brežice, je pa protipravno in v nasprotju z našimi stališči naselila še romske družine iz Dobove ter na črno postavila montažna bivališča v gozd Krušče,« piše v zapisniku z januarske seje vaškega odbora Gazice pri Cerkljah, ki so prvi sosedje romskega naselja.

Več romskih družin biva v Kruščah že nekaj desetletij, čeprav so na zemljišču, ki je predmet postopka denacionalizacije in menda še v zasebni lasti. Vsak poseg v prostor je torej nezakonit in vaščani Gazic so upravičeno ogorčeni, ker jim je občina, v mislih pa imajo Center za socialno delo in Ivana Kapušina, sekretarja sekretariata za notranje zadeve, podtaknila dve novi družini. Hudorovci in Brajdiči so namreč 15 let ob dobovskem smetišču živeli od zbiranja odpadnih surovin. Ko pa je bilo lani prepolno, jim je občinska oblast obljubila lepše življenje v Gazicah. Zmago Brajdič je nezadovoljen, ker se je znašel v barakah iz svežih desk in brez izolacije, tako da bivanje v njih ni mogoče. Člani Zmagove in Dušanove družin in tudi drugi Romi iz Gazic pa bi radi živeli bolje, se zaposlili in civilizirali. V naselju, kjer sedaj živi 39 Romov, 9 otrok pa hodi v cerkljansko osnovno šolo, so povedali, da so se pripravljeni od tod odseliti, če bi dobili možnosti za boljše življenje.

Martin Gramc, kmet iz Gazic, ki romskim družinam sicer veliko pomaga, nam je povedal, da so se za razselitev Romov iz bližnjega gozda ogreli tudi vaščani, s tem pa naj bi soglašali prav tako pri brežiškem centru za socialno delo. Menda je v nekaterih vaseh nekaj opuščenih domačij, ki so jih ostareli ali njihovi svojci odstopili za preživninsko varstvo. Takšne hiše naj bi poiskali in oddati romskim družinam.

Seveda pa je to nekoliko dolgoročnejša rešitev. Romi iz Gazic ne verjamejo, da bodo kmalu odšli na boljše, zato si že sedaj žele znosnejše življenje oziroma vodo in elektriko ter nekaj gramoza na blatno pot do naselja in bivakov, zgrajenih brez ustreznih dovoljenj.

Da se pri reševanju romske problematike v brežiški občini vendarle nekaj premika, dokazuje pismo sekretarja Kapušina o razširitvi dnevnega reda na zadnji skupščinski seji. Žal je bila nesklepčna, zato je usoda desetih romskih skupnosti spet odmaknjena. Sekretar Kapušin predlaga na osnovi zadnjih pogovorov rešitev – ponudil jo bo tudi na ponovni torkovi seji SO Brežice – naj bi za pet do šest družin poiskali lokacijo za novo romsko naselje v bližini Gazic, druge skupnosti pa razselili na območju med Brežicami in Cerkljami. Vsem pa naj bi seveda zagotovili elektriko, vodo, šolanje otrok in zaposlitev pri javnih delih. Seveda pa kaže pritegniti tudi nekaj državnega denarja ter z rešitvijo pohiteti. V nasprotnem primeru bo z ustanovitvijo novih občin celotni problem spet ostal na plečih krajevne skupnosti oziroma nove občine Cerklje ob Krki. Verjetno to marsikomu najbolj ustreza, zato se v brežiški občini tudi tako otepajo romskega vprašanja.

VLADO PODGORŠEK

Psi so še vedno na varnem

Dolgotrajna prizadevanja Milene Močivnik očitno niso bila zaman – Določen je že prostor za objekt, kjer bi bilo lahko pravo pasje zavetišče

KRANJ, 2. marca – Pasje zavetišče na Visokem pri Kranju še naprej ostaja velik problem, saj zanj še vedno niso našli zadovoljive rešitve. V reševanje tega problema so vključeni različni organi in službe, od veterinarske in sanitarne inšpekcije ter Živinorejsko-veterinarskega zavoda Gorenjske do občinskega izvršnega sveta in urbanistične službe, ki so doslej izdali že vrsto odločb, vendar zaradi pritožb niso bile uresničene.

Veterinarska inšpekcija je avgusta lani izdala odločbo, s katero so **Mileni Močivnik** prepovedali rejo in oskrbo psov in mačk v njenem zatočišču za živali, ker razmere za tako dejavnost tam niso primerne in ker se lastnica ni držala vseh že prej zahtevanih navodil. Kasneje so določili, da mora zavetišče zapreti do 9. decembra in do tedaj seveda poskrbeti za to, da bodo pse in mačke odpeljali drugam, sicer bo to na njene stroške opravil Živinorejsko-veterinarski zavod. V reševanje problema se je vključilo tudi medobčinsko društvo proti mučenju živali iz Ljubljane, ki je takrat največ sodelovalo z lastnico zavetišča. Mnogi so pričakovali, da bodo ob pomoči tega društva pse oddali ljudem, ki bi bili pripravljeni skrbeti zanje in tako postopoma izpraznili zavetišče. Vendar se je pokazalo, da so bila taka pričakovanja preveč optimistična. V zavetišču je še vedno več kot 50 psov. Tam so lahko ostali zato, ker se je Močivnikova pritožila na sklep veterinarske inšpekcije, državna veterinarska uprava pa je rok za ukinitev zavetišča podaljšala do 30. maja.

Veterinarska inšpekcija je že lani junija zaprosila veterinarsko fakulteto v Ljubljani za izvedeniško mnenje o tem, ali je zavetišče na Visokem ustrezno, in o morebitnih pomanjkljivostih, oziroma za strokovni nasvet glede bivalnih, sanitarno-tehničnih in zdravstvenih pogojev za tak objekt. Vendar po več kot pol leta odgovora še ni dobila.

Rejo psov je s svojo odločbo prepovedala tudi sanitarna inšpekcija, na pritožbo Močivnikove pa je državni sanitarni inšpektorat odločil, da je na prvi stopnji potreben ponoven postopek. V živinorejsko-veterinarskem zavodu pravijo, da pri tej zadevi lahko sodelujejo samo kot strokovna ustanova, ukrepajo pa lahko le v okviru zakonskih določil v zvezi s preprečevanjem nalezljivih bolezni pri živalih.

Močivnikova je nameravala okrog zavetišča postaviti visoko ograjo, a zanjo ni dobila dovoljenja. Sedaj pa urbanisti pripravljajo načrte za ureditev celotnega kompleksa njenega posestva. O tem, ali bo na njem kdaj uradno dovoljeno pasje zatočišče, za zdaj še ni mogoče nič reči. Prav gotovo pa takega zavetišča še ne bo do omenjenega roka, torej do konca maja.

Vse pa kaže, da bo Gorenjska naposled le dobila svoje prvo uradno pribežališče za pse. O tem so se namreč predstavniki gorenjskih občin pred kratkim že dogovorili in zaprosili živinorejsko-veterinarski zavod, da pripravi potrebno dokumentacijo. Prostor za objekt so določili na območju konjačije med Kokrico in Naklem.

LADO STRUŽNIK

Vsako plodno zemljo je treba varovati

V radovljiški občini jo nameravajo v kratkem zaščititi – Pazljivo odkopavanje

RADOVLJICA, 2. marca – Zbori radovljiške občinske skupščine bodo v kratkem odločali tudi o odloku, s katerim bi predpisali način odstranjevanja plasti plodne zemlje pri gradbenih delih, pri prekopih in drugih posegih v prostor. Določili pa naj bi tudi shranjevanje ter nadaljnjo uporabo take zemlje v občini.

Investitorji oziroma izvajalci gradbenih del naj bi pred začetkom zemeljskih del ugotovili kakovost tal in določili debelino sloja plodne zemlje. Odkopavanje naj bi potekalo le v suhem vremenu in tako, da bi bila ohranjena prvotna sestava zemlje. Shranili naj bi jo na mestu, ki bi ga določila Komunala Radovljica in pristojni občinski upravni organ, zemljo, predvideno za kasnejšo uporabo, pa ustrezno zaščitili, da bi ohranili njeno plodnost.

Take zemlje ne bi smeli prodajati, uporabljali bi jo lahko le za vzdrževanje in obnavljanje sedanjih ter urejanje novih zelenih površin in za izboljšanje kmetijskih zemljišč. Tudi občani jo bodo lahko dobili. V. F.

GORENJA VAS, 2. marca – V Poljanski dolini že tretje leto pripravljajo domače sire in druge mlečne izdelke pri Pustotniku v Gorenji vasi. Mlada zakonca imata lastno predelavo sirov, mlečnih izdelkov in tudi trgovino. Gospa Žužana se je za tovrstno predelavo specializirala v Švici in na Nizozemskem, in se dosledno zavzema samo za naravno predelavo, brez nitratov in drugih dodatkov. Vsak dan predelajo vsaj 500 litrov mlečnih izdelkov, ki jih deloma prodajajo tudi na ljubljanski tržnici. Sicer pa imajo siri tudi domača imena, kot so »kosec, pustotnik, martin-pikantni, velikonoči-dimljen«, kakor tudi sadni jogurti z doma vloženimi borovnicami in podobno. Vsekakor zanimiva ponudba in predvsem naravno predelana roba. (Besedilo in slika: J. P.)

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo možgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v neprevidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13, Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zapriseženost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh doseči na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6, Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro županjskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med županjskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1,600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona sta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade drže, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2, Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so sveče. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska pešpot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj Šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52, Šempeter v Savinjski dolini

Ljudje niso zadovoljni z obnovo ceste ›po koščkih‹

Bistriška občina ostaja gluha za rotenje prebivalcev KS Podgrad, Harije in Rečica, naj kaj stori za hitrejšo obnovo ceste Podgrad–Ilirska Bistrica

ILIRSKA BISTRICA, 2. marca – Predstavniki KS Podgrad, Harije, Rečica in SLS, nezadovoljni s počasnim posodabljanjem regionalne ceste Podgrad–Ilirska Bistrica, so poskušali z občinarji organizirati še en sestanek, na katerem naj bi se dogovorili o skupnih ukrepih za hitrejšo rešitev tega problema. Ker se nihče od treh najodgovornejših vabljenih občinskih funkcionarjev na to vabilo ni odzval, so se predstavniki prizadetih prebivalcev odločili, da bodo sami poskušali pospešiti dokončno ureditev te ceste, za katero mora sicer skrbeti Republiška uprava za ceste.

Prebivalci tega predela že več let opozarjajo, da je cesta med Podgradom in Ilirsko Bistrico preozka, preveč nepregledna, slabo vzdrževana in polna pasti za voznike. Zaradi tega in vse večjega prometa se v zadnjem času na tem odseku povečuje število prijavljenih in neprijavljenih prometnih nesreč, v katere je bil po neuradnih podatkih doslej zapleten tudi že skoraj vsak drugi voznik s tega območja.

Posodobitev te ceste je bila prvič predvidena že leta 1992, vendar se pričakovanja niso izpolnila. Prizadetim krajevnim skupnostim takrat ni nihče pojasnil, zakaj so odložili začetek naložbe in kdaj naj bi do nje prišlo. Tudi lani jeseni, ko so končno začeli obnavljati prvi, nekaj več kot dva kilometra dolg odcep ceste od Zalč proti Podgradu, se niti investitor niti občina nista odzvala na zahteve krajanov, naj bi zaradi nevzdržnih prometnih razmer, ki jih je kasneje ugotovila tudi državna komisija, država takoj zagotovila denar za obnovo vsega osem kilometrov dolgega cestnega odseka. Četudi so takrat nezadovoljni prebivalci grozili s protestno zaporo ceste, pristojne občinske službe kljub obljubam niso krajevnim skupnostim priskrbele uradnega pojasnila, kdaj in kako bo rešen njihov cestni problem.

Po mnenju predstavnikov omenjenih treh KS se je brezbrižnost bistriškega župana, predsednika IS in sekretarke za gospodarstvo potrdila tudi ob zadnjem sestanku na to temo, saj se ga kljub pravočasnemu vabilu in pripravljenosti zainteresiranih prebivalcev, da pomagajo pri razreševanju skupnega problema, ni udeležil nobeden od pristojnih občinarjev. Zato so predstavniki KS izvolili delegacijo, ki bo odšla v Ljubljano in poskušala tam ugotoviti, kakšne so možnosti za celovito obnovo ceste in kaj je občina doslej storila, da bi do nje tudi prišlo.

Prebivalci jugovzhodnega roba Brkinov se namreč bojijo, da bodo, če »njihova« cesta ne bo v celoti obnovljena do konca prihodnjega leta, sploh izpadli iz cestnega programa, saj bo država po njihovem mnenju ves cestni denar porabila za avtoceste. Krajani hkrati opozarjajo, da tudi denar za obnovo prvih dveh kilometrov ceste ni najbolje porabljen, saj je po njihovem mnenju cesta preozka, ovinki pa nimajo pravih nagibov, tako da bodo tudi po obnovi tam nastale nove črne točke. Tem pomanjkljivostim bi se dalo izogniti z boljšim javnim nadzorom nad gradnjo.

Razpravljavci so soglašali, da je za počasno reševanja tega in drugih razvojnih vprašanj občine odgovorno občinsko vodstvo. Zato je predstavnik Slovenske ljudske stranke **Ivan Boštjančič** predlagal, naj KS zahtevajo njegovo zamenjavo in vzpostavitev nekakšne prisilne uprave. Ker pri tem ni dobil zadostne podpore, je napovedal, da bo pobudo za zamenjavo občinskega vodstva sprožil kot predstavnik stranke.

JANEZ ODAR

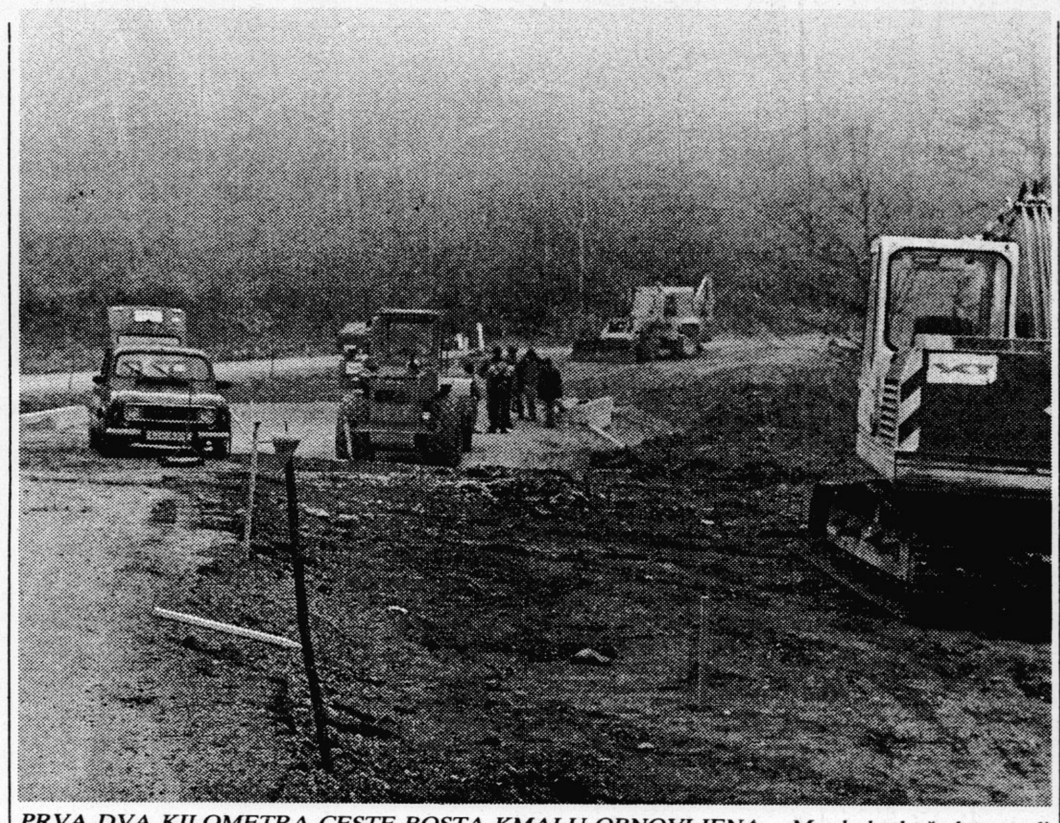

PRVA DVA KILOMETRA CESTE BOSTA KMALU OBNOVLJENA – Morda bodo še letos tudi naslednji trije, vendar očitno nihče od odgovornih ne čuti potrebe, da bi to razumljivo pojasnil okoliškim prebivalcem. (Slika: J. O.)

Najbolj zapleteno bo pri določanju mestne občine

Na Goriškem se odločajo o referendumskih območjih – Nekatere KS ne morejo postati samostojna občina

NOVA GORICA, 2. marca – Prebivalci središča novogoriške občine, KS Nova Gorica Center, se bodo v prihodnjih dneh, od danes do 10. marca, zbrali na šestih zborih občanov, da bi oblikovali predlog o referendumskem območju za odločanje o ustanovitvi načrtovane mestne občine. Tako so se torej kot drugje po Sloveniji tudi na Goriškem začele razprave, ki pomenijo prvi korak k preoblikovanju lokalne samouprave.

V novogoriški občini, v kateri je 42 krajevnih skupnosti, so sklicali kar 59 zborov občanov, na katerih bodo določili območje za referendum o ustanovitvi novih občin. Po več zborov občanov bo namreč v Novi Gorici, na Dobrovem in v Kojskem v Goriških Brdih, dva pa tudi v sicer manjšem kraju Lokovcu nad Čepovanom. Prvi zbor so že pripravili konec minulega tedna v KS Banjšice, v večini drugih pa bodo imeli zbore konec tega in prihodnjega tedna.

Odločitve o referendumskih območjih, predvsem pa razprave na zborih bodo vsaj okvirno že napovedale, koliko bo novih občin in kakšne meje bodo imele tiste občine, ki se bodo oblikovale na območju novogoriške. Dosedanje razprave o preoblikovanju lokalne samouprave so pokazale, da so mnenja o številu novih občin na Goriškem še deljena. Znanih predlogov je kar nekaj, in sicer za osem, devet, deset in tudi več občin. V posameznih KS je bilo v razpravah mogoče slišati nasprotovanja, da bi se povezale v občino, kot je bilo načrtovano v predlogih.

Nekaj krajevnih skupnosti zahteva samostojno bodočo občino, čeprav snovalci predlogov ne vidijo utemeljitev zanjo. Največ zapletov bo, kot kaže, pri določitvi bodoče mestne občine. Bo Nova Gorica poslej mestna občina s skoraj 28.000 prebivalci ali pa bo imela manj kot 20.000 prebivalcev, ker bodo Solkan, Šempeter in še katera KS hoteli na svoje.

SLAVICA CRNICA

DELO
v središču dogajanj

Kakšne naj bodo nove občine?

Na tiskovni konferenci koprskega odbora SKD so poudarili, da skrb za nove občine ne more biti projekt ene stranke – Svarilo pred centralizmom

KOPER, 2. marca – »Nastajanje novih občin ne more biti projekt ene stranke, pač pa projekt vseh tistih, ki vidijo smisel v lokalni samoupravi. Težnje po spreminjanju 52. člena zakona, ki je bil komaj sprejet, so čudne,« je na današnji tiskovni konferenci občinskega odbora SKD dejal Marjan Knez. Krščanski demokrati v koprski občini so prepričani, da so v občini premalo obveščeni o tem, kaj sploh je nova lokalna samouprava, in zato so izdali posebno številko glasila Zrno, da bi z njim seznanili občane z možnostmi za novo lokalno organiziranost oziroma upravljanje.

Po temeljitem premisleku in proučitvi gradiv, ki so jih imeli na voljo (nazadnje tudi od občinskih strokovnih služb, so povedali danes), so v občinskem odboru SKD oblikovali stališče, da se na območju sedanje občine Koper oblikujejo naslednja referendumska območja: Koper mesto, Šmarje, Gračišče, Pobegi –Čežarji–Sv. Anton, Dekani, Škofije in Ankaran–Hrvatini. Vsa območja so dovolj velika, da bi se lahko oblikovala v svoje občine, le občani morajo povedati, kaj želijo. Kot je dejal **Marjan Knez**, njihova stranka nikomur ne vsiljuje modela, upošteva pa interese in poglede, ki se oblikujejo na terenu.

V desetih krajevnih odborih SKD imajo dosti informacij o tem, kako ljudje razmišljajo na terenu, jasne pa so tudi težnje, da bi se ponekod organizirali v nove občine. V KS Šmarje, denimo, je kar 25 odstotkov volilnih upravičencev podpisalo izjavo, da želijo imeti svojo občino. Nekaj podobnih akcij je bilo tudi v drugih KS, kjer je – tako smo razbrali iz gradiva občinske komisije za lokalno samoupravo – prišlo do tega, da so bili v svetih KS za ohranitev sedanje občine, drugi aktivisti pa so zbrali podpise, ki nakazujejo drugačno voljo. Knez je še povedal, da si pri oblikovanju novih občin ne prizadevajo, da bi vse dosedanje KS ostale enake. Tako se bo lahko v občino Dekani priključilo kar nekaj vasi iz KS Črni Kal, pa tudi ta ima izpolnjene pogoje za ustanovitev lastne občine.

Predsednik koprskih krščanskih demokratov pa je ob vsem tem prepričan, da z novo samoupravo ne bodo prizadeti interesi italijanske narodnosti in da bi imelo od nove organiziranosti podeželje samo korist.

Jadran Luin, predsednik Narodnih demokratov v SKD, je na konferenci tudi dejal, da večina ljudi na Koprskem ne pozna pomena in vsebine nove lokalne samouprave. Ob tem je še rekel, da »predsednik skupščine kot tudi strokovne službe niso bili pripravljeni ničesar narediti, da bi občani dobili vsem razumljivo gradivo.« Luin ima tudi občutek, da strukture, ki imajo oblast v svojih rokah, namerno blokirajo informacije in namerno zavajajo ljudi. Zato so se pri SKD odločili, da na svoje stroške izdelajo posebno številko glasila Zrno, v katerem so predstavili novo lokalno samoupravo. Povedal je še, kako v Evropi skoraj ne poznajo nevarnosti centralizma, ker lokalno samoupravo jasno ločijo od državnih dejavnosti. Nasprotoval pa je temu, da bi sredstva za javne potrebe prejemalo mesto in jih potem delilo podeželju, če bi seveda uspelo (to pa menda po zakonu in ustavi ni možno) občino Koper v sedanjih okvirih oblikovati v mestno občino. Po Luinu je odnos mesta do podeželja moč jasno razbrati iz osnutka odloka o gospodarskih javnih službah, kjer je opredeljenih 31 javnih služb, od teh pa je le 13 takih, ki bodo služile tudi podeželju; v odloku sploh ni opredeljene tiste javne službe, ki jo narekuje zakon in se nanaša na urejanje javnih poti – namreč službe, ki bi morala skrbeti tudi za podeželje. Skratka, Luin se je – tudi z navedbo nekaterih drugih primerov – zavzel za to, da bi manjše skupnosti same odločale o svojih potrebah.

DUŠAN GRČA

● Jadran Luin je na tiskovni konferenci tudi povedal, da »polarizacija političnega prostora jasno kaže, da predstavlja največjo nevarnost novi lokalni samoupravi vzpostavljeni centralizem obstoječih komun in centralizem pokrajin, ki bi pred nastankom novih občin le-tem odvzele del pristojnosti in s tem tudi sredstev. Stranki, kot sta LDS ali ZL, nista pripravljeni izpustiti iz rok oblasti, ki jim jo omogočajo sedanje občine. Skoraj cinično zvenijo trditve tistih, ki so 40 let siromašili podeželje in zdaj dokazujejo, da to podeželje nima možnosti za razvoj brez njihovega centra. Zdaj je priložnost, da se ustanovijo nove občine, da se rešimo kardeljevskih komun in damo podeželju priložnost, da poskrbi za svoj razvoj.«

Veliko načrtov, denarja pa ni dovolj

V Goriških vodovodih bodo letos lahko izvedli samo polovico predvidenih naložb

NOVA GORICA, 2. marca – V novogoriški občini sicer ni več veliko območij brez vodovodnega omrežja, so pa marsikje vodovodi precej stari in izrabljeni, zato je izguba vode precejšnja. Ponekod pa vodovodi ne zadoščajo več za povečano število prebivalcev. Potrebna so vlaganja v posodobitev vodovodnega omrežja, toda v javnem podjetju Goriški vodovodi opozarjajo, da morajo naložbeni program prilagoditi skromnim finančnim možnostim.

V predlogu naložbenega načrta za vodovodno in kanalizacijsko omrežje v novogoriški občini je za letošnje leto na prvi pogled kar precej nalog, ki naj bi jih uresničili s proračunskim denarjem. Direktor javnega podjetja Goriški vodovodi **Franjo Batagelj** pa je povedal, da jih je približno za polovico manj, kot naj bi jih bilo, če bi hoteli premagati vse težave, povezane s preskrbo s pitno vodo v novogoriški občini. »Letos je večina vodovodnih objektov, ki naj bi jih obnovili ali zgradili, odvisna zgolj od dohodka, ki ga bomo ustvarili v Goriških vodovodih, in seveda od denarja, zbranega za razširjeno reprodukcijo pri plačilu vodarine,« je poudaril. Drugih finančnih virov, kot kaže, za naložbe v vodovode ni. Doslej je kakšen tolar za vodovode prišel tudi iz sklada stavbnih zemljišč in iz državnega sklada za razvoj demografsko ogroženih območij.

Če bo obveljal pripravljeni predlog naložbenega načrta, naj bi letos v novogoriški občini med drugim dokončali lani začeto obnovo vodovoda za grad Kromberk. Popravili naj bi vodovod v Batah na robu Banjške planote in zgradili tudi čistilno napravo v tem kraju. Projekti za to naložbo, ki bo stala približno šest milijonov tolarjev, čakajo na uresničitev že štiri leta. V Novi Gorici morajo zgraditi še 800 metrov tako imenovanega povezovalnega cevovoda, da bi na vodovod priključili nove objekte, med njimi novo stavbo Primorskega dramskega gledališča. V zadnjih nekaj letih je bilo zgrajenih nekaj manjših stanovanjskih naselij na robu mestnega središča, in za nemoteno preskrbo s pitno vodo približno 5000 Novogoričanov bo treba zgraditi vodni zbiralnik, ki bo stal menda blizu 24 milijonov tolarjev. Za njegovo gradnjo naj bi Goriški vodovodi letos namenili nekaj več kot 14 milijonov tolarjev. Poleg nekaterih drugih manjših naložb pa naj bi približno deset milijonov tolarjev odšteli tudi za izdelavo dokumentacije za naložbe v vodovodno in kanalizacijsko omrežje.

SLAVICA CRNICA

Nezavidljive razmere v Brestu

V poslovnem sistemu Brest d. o. o. Cerknica so zadnji dve leti poslovali z izgubo – Že za 24 milijonov mark dolgov – Pogajanja z glavnimi upniki

CERKNICA, 2. marca – Zaradi lanskoletnih slabih rezultatov poslovanja je pred dvema tednoma odstopil direktor 1349-članskega poslovnega sistema Brest d.o.o. Cerknica Darko Lesar. Skupščina tega cerkniškega poslovnega sistema je za v. d. direktorja imenovala Jožeta Šavla in koordinacijsko komisijo za sanacijo razmer. Prav danes je Jože Šavel pisno seznanil skupščino Bresta d.o.o. z dosedanjimi aktivnostmi in ji hkrati postavil tudi nekatere zahteve. Če skupščina ne bo ugodila njegovim zahtevam do 8. marca, bo tega dne nepreklicno odstopil.

Poslovni sistem Brest d.o.o. je zadnji dve leti posloval z rdečimi številkami, lani je znašal delež izgube v Brestovi realizaciji (90 milijonov mark) 10 odstotkov, medtem ko znaša njegova zadolženost 24 milijonov mark. Od skupno 14 hčera Brestovega sistema so lansko poslovno leto uspešno končale samo tri (Pohištvo, Tapetništvo, Inse) in inženiring matičnega podjetja oziroma matere.

»Bistveni vzrok za izredno nezavidljiv Brestov položaj je v tem, da se ni nihče pravočasno lotil zajezitve oziroma preprečevanja nadaljnjega povečevanja izgub oziroma sanacije posameznih hčera, zlasti Gabra in Iverke. Ker tega ni bilo in ker tudi skupščina Bresta d.o.o ni hitreje ukrepala, se je seveda zadolženost samo še povečevala,« je povedal **Jože Šavel**, ki se je pred sedmimi meseci zaposlil v Brestu.

V pismu je skupščino poslovnega sistema med drugim seznanil, da se je s koordinacijsko skupino za sanacijo začel pogajati z glavnimi Brestovimi upniki LB d. d. Ljubljana, Elektro Ljubljana, Zavarovalno skupnostjo Triglav in ljubljanskim Petrolom. Jasno je, da bodo pogajanja trd oreh, in da bo potrebno tudi vključevanje ustreznih republiških ministrstev. Zato lahko med njegove najpomembnejše zahteve skupščini uvrstimo prav to, da je treba takoj zagotoviti sestanek predstavnikov ministrstev za delo in gospodarstvo ter vodstva LB d. d. Ljubljana. Na njem se je treba dogovoriti o načinu zagotavljanja nemotenega poslovanja v proizvodnih jedrih bodočega Bresta in zagotavljanju ustrezne materialne podpore republiške vlade.

Prejšnji teden je Brest že poslal ministrstvu za delo program ohranjanja produktivnih delovnih mest, ki pomeni tudi dopolnitev strategije bodočega Bresta. Bistvo sanacije namreč ni v zmanjševanju števila zaposlenih, temveč v ohranjanju Brestovega jedra v podobni obliki, kot je zdaj v programu pohištva in masivnem programu, v tem jedru pa naj bi bilo zaposlenih okoli 1000 delavcev.

Omenjeni program, ki vključuje prekvalifikacijo zaposlenih v prihodnjem Brestovem jedru, izobraževanje v jedru na novo zaposlenih delavcev in določene odpravnine, za njegovo izvajanje pa naj bi ministrstvo za delo prispevalo 300 milijonov tolarjev, je podprl tudi cerkniški izvršni svet. Dogovorjeno je namreč, da se bo v reševanje Brestovih nezavidljivih razmer v okviru svojih možnosti in pristojnosti vključilo tudi vodstvo občine, saj je v poslovnem sistemu Brest d.o.o. zaposlenih okoli 40 odstotkov vseh delavcev cerkniške občine.

MARJANA TRILER

Obnovljeni most bo varnejši tudi za pešce

ILIRSKA BISTRICA, 2. marca – Gradbeniki bistriške enote ajdovskega Primorja končujejo obnovo in širitev mostu čez zbiralnik hudournih voda pod južno vpadnico v mesto. Most bodo utrdili in izolirali ter tako preprečili zamrzovanje vozišča. Pomembna pridobitev bo tudi nov širok pločnik za pešce na zahodni strani mostu, ki bo z nedavno zgrajenim pločnikom ob večjem delu zelo prometnega odseka magistralne ceste med Ilirsko Bistrico in Kosezami precej pripomogel k varnejšemu prometu med tema naseljema. Obnova mostu bo stala približno pet milijonov tolarjev, denar pa je zagotovila republiška uprava za ceste. (Besedilo in slika: Janez Odar)

IZ NAŠIH KRAJEV

Učbenik stabilnega življenja

IZOLA, 2. marca – Center za duhovno kulturo Ljubljana in Matična knjižnica Izola bosta jutri, 3. marca, v izolskem Kulturnem domu ob 16. uri predstavila knjigo Tomaža Flajsa in Primoža Škoberneta Učbenik stabilnega življenja. Kot pravijo založniki, je to knjiga, ki bralcu kaže pot do sebe in drugih. Prvi del knjige pod naslovom Pogovori ob izklopljenem televizorju obravnava pomen pozornosti za stabilno življenje, vprašanje, kako zgladiti notranje napetosti z meditacijo, kaj je skrito v podzavesti in podobne teme. Drugi del knjige je slovar, ki človeka seznani z njegovo duševno ter duhovno zgradbo, medtem ko zadnji del prinaša konkretne napotke, kako lahko s pomočjo šole stabilnega življenja preidemo od besed k dejanjem. (J. O.)

Faksimile Gregorčičevih Poezij v Kobaridu

KOBARID, 2. marca – Založba DZS in kobariško Turistično društvo bosta predstavila faksimile prve pesniške zbirke goriškega slavčka Simona Gregorčiča, Poezije iz 1882. leta. Faksimile so izdali ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku v počastitev 150. obletnice pesnikovega rojstva, predstavitev pa bo v petek, 4. marca, v Kobariškem muzeju. Na kulturni prireditvi, ki se bo začela ob 18. uri, bosta poleg predstavnikov založbe DZS in kobariškega Turističnega društva sodelovala tudi pesnik akademik Ciril Zlobec in avtor spremne besede k tej izjemni izdaji Gregorčičevih Poezij, Mihael Glavan. (S. C.)

Nov urnik novogoriških upravnih organov

NOVA GORICA, 2. marca – Tudi v upravnih organih novogoriške občine so se odločili, da bodo svoj delovni čas uskladili z uredbo slovenske vlade o razporeditvi delovnega časa v upravnih organih. Odslej naj bi zaposleni v upravnih organih imeli premakljiv delovni čas, nekoliko pa bo spremenjen tudi tako imenovani urnik za stranke. Ob torkih ne bo več uradnih ur za stranke; doslej so bile predvsem zato, da bi prebivalcem novogoriške občine po osamosvojitvi Slovenije omogočili čim hitrejšo zamenjavo osebnih in drugih dokumentov. V upravnih organih novogoriške občine bodo torej uradne ure za stranke ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8. do 12., v sredah pa še od 13. do 16. ure. V ponedeljkih in petkih bodo med 13. in 14. uro za prebivalce novogoriške občine odprta tudi vrata pisarn za prijavljanje in odjavljanje bivališča, za urejanje osebnih izkaznic, matične službe, službe za izdajo potnih listin za prehod čez državno mejo, službe za vozniška dovoljenja in registracijo motornih vozil in blagajna v sekretariatu za finance. Sprejemna pisarna bo odprta vsak dan med 8. in 15. uro, ob sredah pa še uro dlje. (S. C.)

Razstava malih živali

SEŽANA, 2. marca – Sežansko društvo gojiteljev malih živali je pripravilo prvo primorsko razstavo malih živali, za katero lahko trdimo, da je ena najboljših razstav na Slovenskem. Iz Kranja, Kamnika, Vrhnike, Logatca, Kopra in Sežane je 57 rejcev predstavilo 550 primerkov 25 vrst kuncev, 27 vrst okrasnih in športnih golobov in 24 vrst okrasne in pritlikave perutnine. Potekalo je tudi ocenjevanje živali, tako je nemški orjak Bojana Hitija iz Senožeč postal prvak med kunci, prvo mesto med golobi je za ameriškega kinga odnesel Bojan Macarol iz Sežane, Rakar Remigi iz Kopra pa ima izreden primerek pava. (O. K. S.)

Ivan Minatti gost Kosovelove knjižnice

SEŽANA, 2. marca – Ta petek, 4. marca, se ob 18. uri v sežanski Kosovelovi knjižnici obeta prijeten pesniški večer s pesnikom in prevajalcem Ivanom Minattijem, ki bo v tem mesecu slavil 70. rojstni dan. Ob Minattijevi poeziji bodo predstavili akademskega slikarja Bojana Klančarja iz Cerknice, ki sodi v generacijo mlajših likovnih ustvarjalcev. Večer bodo oblikovali gledališki igralec Aleksij Pregarc, likovni kritik Janez Mušič in ansambel kljunastih flavt glasbene šole iz Kranja. Klančarjeva razstava bo na ogled do konca marca. (O. K. S.)

Zvezo prijateljev mladine so ohranili

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Občina Slovenska Bistrica je ena tistih slovenskih občin, ki so ohranile svojo Zvezo prijateljev mladine. Letos si bodo med drugim prizadevali oživiti letovanja. Tudi na Pohorju – prizidek k Štuhčevemu domu pri Treh kraljih na bistriškem Pohorju, ki so ga v času prijateljstva s Svetozarevim za zimovanja svojih otrok tu postavili Svetozarevčani, morda še najbolj sodi prav k ZPM. Ker bo treba sobe v prizidku prebeliti, urediti in kaj malega popraviti, so v osnutku predloga letošnjega občinskega proračuna Zvezi prijateljev mladine namenili nekaj več denarja kot lani. (V. S.)

Kitajska kuhinja v Slovenski Bistrici

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Bistričani se v svojem kraju prvič srečujejo s posebnostmi iz kitajske kuhinje, ki jim jih v restavraciji Gostinstva in turizma Murko ponuja šanghajski kuhar Li Zhog Wei. Ob delavnikih med 13. in 21. uro, ob sobotah od 12. do 16. in od 20. ure do polnoči ter ob nedeljah med 12. in 16. uro ponuja kitajski kuhar 28 izvirnih jedi. Tridnevne izkušnje so pokazale, da gostje najraje sežejo po plošči, saj z nje lahko poskusijo raznolike dobrote kitajske kuhinje. Kuhar iz Šanghaja bo Bistričanom pripravljal jedi z Daljnega vzhoda do 12. marca. (V. S.)

Tudi v Bistrici se SKD spogleduje z SLS

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Slovenska ljudska stranka in stranka Slovenskih krščanskih demokratov se spogledujeta tudi v občini Slovenska Bistrica. »Z združitvijo z Narodnimi demokrati smo pridobili stranko, ki v tej sredini že uživa ugled. Ker je na našem območju članstvo SKD in SLS močno prepleteno, pa smo našemu vodstvu že predlagali priprave na referendum o združitvi,« meni dr. Janko Čar, predsednik občinskega odbora SKD. Bolj previdno o morebitni združitvi govorijo v bistriškem vodstvu Slovenske ljudske stranke, saj o združitvi ne govorijo prav glasno, bolj odprto pa o morebitni predvolilni koaliciji s krščanskimi demokrati. (V. S.)

Steklina tudi v radgonski občini

GORNJA RADGONA, 2. marca – Tudi v radgonski občini razsaja steklina. To so potrdili po pregledu treh pokončanih lisic v Boračevi, Meleh in Vidmu ob Ščavnici. Kot je povedal vodja inšpekcijskih služb občin Ljutomer, Lendava, Murska Sobota in Gornja Radgona dr. Ljubo Jakič, so vse tri lisice, ki so jih pregledali, na domačih dvoriščih prišle v stik s psi čuvaji.

O pojavu stekline so takoj obvestili vse lovske družine, krajevne skupnosti in osnovne šole, za pse in mačke pa odredili kontumac. Občane pa prosijo, da jim sproti sporočajo o morebitnih srečanjih s sumljivimi divjimi živalmi, posebno z lisicami. (L. K.)

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo morgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v nepredvidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13,
Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zaprisežnost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh doseči na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6,
Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro župnijskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med župnijskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1,600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona sta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade države, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2,
Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so svečke. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska peš pot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52,
Šempeter v Savinjski dolini

RAČUNALNIŠKI PROGRAMI
za knjigovodske servise, podjetja in obrtnike.
tel.: 065 27 760, 061 1311 318
RAČUNALNIŠTVO

Jutranje

DELO

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

☆☆☆☆☆

SLOVENSKA INVESTICIJSKA BANKA d.d.
Ljubljana
Ponujamo ugodne kredite za zdomce, ki se vračajo iz Nemčije.
Tel.: 061/12 61 181

LJUBLJANA, ČETRTEK, 3. MARCA 1994 • LETO XXXVI • ŠT. 51 • GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: TIT DOBERŠEK • 2,60 DEM, 12 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL, 3.410,00 HRD, 55 TOLARJEV

Slovenski javni dolg je 6,5 milijarde mark

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski javni dolg znaša po zadaj neuradnih ocenah 32 do okoli 34 odstotkov bruto domačega proizvoda oziroma okoli 6,5 milijarde mark. Morebitna dodatna obveznost, ki je sicer letos zanesljivo še ne bomo začeli plačevati, a bo o njej verjetno veliko govora, je povezana z deviznim varčevanjem Hrvatov pri Ljubljanski banki, glavni filiali Zagreb, v preteklosti deponiranim pri NBJ.

Omenjeni dolg, ki je nastal predvsem zaradi zmotne pravnostatusne spremembe te banke v slovensko škodo spomladi 1990, za zdaj ni uradno določen, njegova vsota pa naj bi se zmanjšala še za slovenske terjatve, povezane z nuklearko v Krškem in druge terjatve slovenskih podjetij in bank do hrvaških. Po nekaterih podatkih so imela namreč slovenska podjetja ob monetarni osamosvojitvi države pozitivni saldo do hrvaških poslovnih partnerjev v višini 350 milijonov mark, kar nakazuje, da bo do dokončanja konsolidirane bilance terjatev in dolgov med državama treba opraviti še precej izračunov. Pri urejanju tega problema naj bi upoštevali tudi druga odprta vprašanja (urejanje mejnih zadev, Piranski zaliv itd.), Sloveniji pa preostane, da to politično in finančno občutljivo zadevo dokončno ureja z jugoslovansko sukcesijsko razpravo.

Več na 3. strani.

M. J.

Slovenija izpolnjuje vse pogoje partnerstva za mir

Svet zveze Nato je z današnjim sklepom potrdil ugodno oceno usmerjevalnega odbora – Opravljena prva stopnja vključevanja v zahodno obrambno zvezo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 2. marca – Svet Nato je na svoji današnji redni seji uradno sprejel, da Slovenija izpolnjuje pogoje za vključitev v Partnerstvo za mir. Svet, ki ga sestavljajo stalni predstavniki članic Nata, je o tem sicer razpravljal glede na izraženo zanimanje naše države za vključitev v omenjeno partnerstvo. V bistvu pa je tako le še uradno potrdil že včeraj sprejeto ugodno oceno svojega usmerjevalnega odbora.

Datum podpisa tako imenovanega okvirnega dokumenta Partnerstva za mir naj bi uskladili v naslednjih dneh. Svet Nata je v zvezi s tem sklenil, da se bo njegov usmerjevalni komite v kratkem dogovoril s Slovenijo za obisk posebne Natove misije, ki se bo z našimi pristojnimi organi dogovorila o programu sodelovanja z Natom v partnerstvu za mir. Takšna misija namreč obiskuje vse države, ki so se vključile v partnerstvo ali pa so zanj pokazale določeno zanimanje, saj je na primer znano, da se odpravlja tudi v Avstrijo in Švico.

● Slovenija je s tem opravila prvo stopnjo vključevanja v partnerstvo za mir, saj ji je bilo danes priznano šele, da izpolnjuje pogoje za vstop, medtem ko bo naslednja stopnja dogovor, na katerih področjih bosta Nato in naša država sodelovala v okviru tega partnerstva.

Kot nam je popoldne povedal Natov tiskovni predstavnik, to pomeni, da se bo njihova misija v Sloveniji pogovorila o našem programu s tega področja in ga zatem predstavila oziroma dala v potrditev tudi svetu Nata, to pa bi bila podlaga za podpis sporazuma. Tako imenovani okvirni dokument, ki ga bo v kratkem podpisal predstavnik Slovenije, prinaša le širši izbor možnega sodelovanja, za podrobnejšo izbiro pa naj bi se vendarle odločili pri nas. Pri tem se po Natovem mnenju kažejo tudi poglavitne razlike med partnerji.

Partnerstvo za mir je doslej podpisalo deset držav članic Severnoatlantskega sveta za sodelovanje (NACC) poleg članic Nata, saj so njihovi voditelji omenjeni dokument podpisali že 10. januarja na vrhu, ki je bil prednostno namenjen prav tej temi. Prva med temi državami je bila že 26. januarja Romunija, naslednji dan pa Litva. V naslednjih tednih so se na tem seznamu znašli še Poljska, Estonija, Madžarska, Ukrajina, Slovaška, Bolgarija, Latvija in Albanija, medtem ko so že sporočili, da bo 10. marca omenjeni okvirni dokument podpisal predsednik češke vlade Klaus. Prav danes so uradno potrdili, da je zdaj tudi Rusija dokončno sklenila vstopiti v partnerstvo, saj se je z nekajdnevnega potovanja v to državo s tako novico zadovoljna vrnila posebna Natova misija.

STOJAN ŽITKO

PARTNERJI ZA MIR

Karikatura: Marko Kočevar

DANES V DELU

● **Državne obveznice za terjatve do tujine**
Te dni so jih začeli deliti podjetjem, ki imajo dolžnike v Iraku, Angoli, na Kubi in v nekdanji Zvezni direkciji
stran 3

● **Se primer »torzo« počasi razpleta?**
V Savi so odkrili dele telesa, ki bi lahko pripadali najdenemu torzu

● **Kriminalci so vedno bolj predrzni in organizirani**
Maribor je po številu kaznivih dejanj na tretjem mestu
stran 9

KNJIŽEVNI LISTI
– Pogovor s pesnico in pisateljico
– Prežihove Solzice vnovič prevedene (v nemščino)
– »Iz reporterjevega balkanskega dnevnika«
– O resničnem poznavanju slovenskega izseljenstva
– Kes ni dovolj, treba bo pokore!
stran 13–16

Delo & Dom
stran 17–48

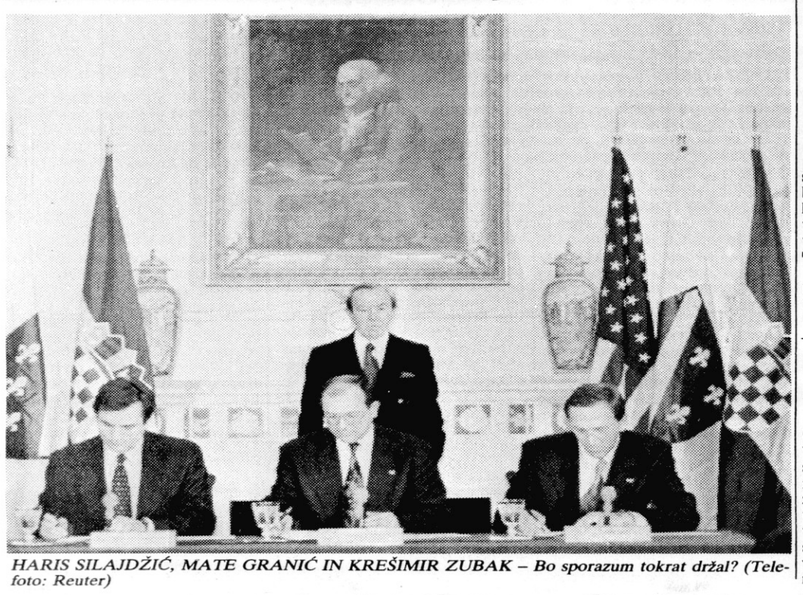

HARIS SILAJDŽIĆ, MATE GRANIĆ IN KREŠIMIR ZUBAK – Bo sporazum tokrat držal? (Telefoto: Reuter)

TEMA DNEVA

Slovenija kot partnerka

Med državami, ki niso sodile v nekdanji Varšavski pakt oziroma k državam bivše Sovjetske zveze, so prav Sloveniji prvi priznali, da izpolnjuje pogoje za pridružitev Partnerstvu za mir. Tako bi se lahko pri nas končali tudi strankarski prepiri, kdo je kriv, da nas že prej niso povabili v to družbo. Če omenimo, da bo predsednik češke vlade podpisal okvirni dokument šele čez deset dni in da polovica »vzhodnih« držav NACC tega še ni opravila, je videti, da je zdajšnji sklep Natovega sveta pomemben predvsem za nas in je njegova sorazmerna naglica vsaj nekoliko tudi sad lobiranja. Čeprav se ni prav nič spremenilo, je za Slovenijo gotovo promocijsko važno, da je prva država nekdanje Jugoslavije, ki je dobila to priznanje. V igri sta, resda precej negotovo, vsaj še Hrvaška in Makedonija.

Partnerstvo za mir je nedvomno pomemben sporazum, četudi ni povsem jasno, kdo naj bi imel največ koristi od njega. Morda Nato, saj bo natančno spoznal, kako vojaško močne so države, ki se mu morda še lep čas ne bodo pridružile? Mogoče Američani, ker bodo vsaj za zdaj potisnili v ozadje zahteve številnih vzhodnih držav po čimhitrejšem vstopu v to zahodno obrambno organizacijo? Nemara celo Rusi, ki bodo za nekaj časa lahko odložili največje skrbi zaradi vzhodnih meja, čeprav še omahujejo, ali jim je sploh za partnerstvo, ki prinaša kajpada tudi številne nove obveznosti.

Mi smo približno tam kot druge vzhodne države: šele prihodnost bo pokazala, kako je s tem. Če pa bo partnerstvo za mir preprečilo eno samo vojno, bo zadoščeno vsaj njegovemu imenu.

STOJAN ŽITKO

Novi poveljnik madžarske vojske

BUDIMPEŠTA, 2. marca (STA) – Madžarski presednik in vrhovni poveljnik madžarske vojske Arpad Göncz je včeraj imenoval za novega poveljnika madžarske vojske Janosa Deaka. Ob tej priložnosti je predsednik izjavil, da Madžarska potrebuje vojsko, ki bo sposobna braniti državo in ki zmogla ustaviti morebitnega napadalca.

Kučan končal obisk v Izraelu

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski predsednik Milan Kučan je končal tridnevni obisk v Izraelu, med katerim je sodeloval na mednarodnem forumu, srečal pa se je tudi z najvišjimi predstavniki države. Poleg tega je obiskal korporacijo IAI, ki je specializirana za nabavo in prodajo letal, helikopterjev in protiletalske zaščite. Predsednika sta spremljala tudi predsednik poslovodnega odbora Iskre Holdinga Dušan Šešok in član upravnega odbora Jelko Kacin, ki po nekaterih podatkih vodi projekt nabave vojaške opreme in obrambnih sistemov v Iskri.

Več na 2. str.

V. V.

Hrvaška redno poravnava dolgove JEK

LJUBLJANA, 2. marca – Po besedah državnega sekretarja za energetiko Borisa Soviča so Hrvati od 24. januarja do 1. marca poplačali približno 25 milijonov mark dolga krški nuklearki – 6,6 milijona v gotovini, 5,6 milijona terjatev do hrvaških podjetij je JEK odstopila hrvaškemu elektrogospodarstvu, 9,3 milijona mark je Hrvaška plačala tujim dobaviteljem, kompenzacij pa je bilo za 3,6 milijona mark. Prvi podatki iz zaključnega računa krške elektrarne za prejšnje leto kažejo, da je slovenski del nuklearke posloval uspešno, hrvaški del pa je imel za 5 milijonov mark izgube.

T. S.

ŠVICARSKI AVTOALARMI IN CENTRALNO ZAKLEPANJE
MICRO Tel.: 061/1595 386
061/559 847

Čez teden dni izredna seja o javnem dolgu

Pobudnik izredne seje Marjan Podobnik je pripravil potrebno gradivo – Polemike o zakonu o RTV

LJUBLJANA, 2. marca – Osemnajsto sejo, ki je poslanci v šestih delovnih dneh niso končali, bodo po sklepu, sprejetem na današnjem kolegiju predsednika državnega zbora, nadaljevali naslednji torek. Isti dan bo tudi izredna seja, na kateri bo državni zbor razpravljal o dveh suspenzivnih državnega sveta. Že v petek, 11. marca, pa se bodo poslanci spoprijeli s še eno izredno sejo, ki bo imela eno samo točko dnevnega reda: vprašanje odnosa Slovenije do konzorcija komercialnih bank in problem slovenskega javnega dolga.

Marjan Podobnik (SLS), pobudnik sklica te seje, je namreč predložil potrebno gradivo z delno oznako strogo zaupno. Tudi na današnjem kolegiju so razpravljali o označevanju dokumentov s takšnimi oznakami. Kot strogo zaupna je bila v gradivu, do katerega imajo (oziroma naj bi imeli) dostop le za to pristojni predstavniki državnega zbora, označena le tabela s seznamom dvajsetih največjih dolžnikov. Dajatve teh podjetij naj bi šle neposredno v javni dolg, ne ve pa se, koliko njihovega premoženja je v tujini. Po vprašanju Jožefa Školča (LDS), ali se morda tudi v drugem delu, kjer je kot avtor podpisan Marjan Podobnik, ne skrivajo izvlečki iz strogo zaupnih gradiv, se je celo Podobniku zdelo potrebno zaupno oznako prilepiti tudi njegovemu, sicer menda avtentičnemu tekstu. Polemika o vprašljivem pristopu, ki naj bi med drugim tudi opozarjal na nujno spoštovanje zakona, »če Podobnik ovaja ministre za nevestno opravljanje dela«, kot je dejal Školč, se je končala s sklepom predsednika državnega zbora Hermana Rigelnika, da bo izredna seja zaprta. Ker pa naj bi bilo to kljub vsemu v nasprotju s funkcijo parlamenta in demokracijo sploh (pa tudi Podobnik je sicer znan po zavzemanju za javnost dela), je na koncu obveljalo, naj poslanci v petek, ko bodo prejeli tudi vladno gradivo, odločijo o javnosti izredne seje.

Če je bilo na kolegiju vroče ob vprašanju izredne seje, pa je bilo v dvorani skoraj ves dan še bolj ob drugem branju predloga zakona o RTV. Razprava se je začela že včeraj popoldne. Več kot zgovoren je podatek, da se poslanci v osmih urah niso mogli pretolči skozi sedemdeset dopolnil k predlogu zakona, ki ima borih 34 členov. Danes so se prepirali o sestavi sveta RTV, torej instituciji, skozi katero naj bi bil omogočen politični monopol določene stranke ali koalicije nad nacionalno televizijo. Po mukotrpnih usklajevanjih porojeni zakonski predlog o sestavi RTV je pogorel, sprejeta pa je rešitev, po kateri bo državni zbor imenoval kar petnajst od dvajsetih članov tega telesa iz vrst uglednih javnih delavcev. Začeli so tudi obravnavo resolucije o strategiji Slovenije do tujih vlaganj.

Več na 2. strani.

DIANA ZAJEC
JANA TAŠKAR

● Državni zbor je po skoraj polletnih postopkih vendar dobil nadomestnega poslanca v skupini SLS. Janez Vindiš, rojen 1948, diplomirani ekonomist s Ptuja, je sedel v poslansko klop, ki jo je že jeseni ob izvolitvi za rektorja mariborske univerze zapustil dr. Ludvik Toplak. Postopek se seveda ni vlekel zaradi novega poslanca, ampak zaradi pred njim izvoljenega Janka Halba, ki je šele januarja sporočil, da dokončno zavrača poslansko funkcijo.

Sporazum o federaciji BiH

Hrvati in Muslimani so na ameriško pobudo podpisali sporazum o federaciji znotraj Bosne in Hercegovine in ohlapni zvezi s Hrvaško – Zadržanost Srbov

OD NAŠIH DOPISNIKOV

SARAJEVO, WASHINGTON, 2. marca – Po štiridnevnih pogajanjih so včeraj v Franklinovem salonu ameriškega State Departmenta bosanski premier Haris Silajdžić, hrvaški zunanji minister Mate Granić in voditelj bosanskih Hrvatov Krešimir Zubak podpisali deset strani dolg okvirni sporazum o federalni združitvi muslimanskega in hrvaškega prebivalstva na ozemljih, ki so v njihovih rokah.

Z ameriške strani so bili navzoči najvišji funkcionarji (zunanji minister Christopher, obrambni minister Perry, načelnik generalštaba general Shalikashvili), v avditoriju pa je bila vrsta članov diplomatskega zbora, med katerimi je bilo videti tudi ruskega predstavnika.

● Slovensko zunanje ministrstvo meni, da je hrvaško-muslimanski sporazum kot prispevek izboljšanju odnosov med Hrvaško in BiH. Ministrstvo z zadovoljstvom sprejema ta prizadevanja za prenehanje sovražnosti in politično reševanje spornih vprašanj v BiH in pričakuje konkretne rezultate, so zapisali v sporočilu javnosti.

Sporazum naj bi ustvaril ekonomsko in politično neodvisno »binacionalno« državo, hkrati pa preprečil tripartitno delitev BiH vzdolž etničnih meja, je pojasnil Christopher. Sporazum je v bistvu scenarij za ustanovitev federacije BiH po vzoru švicarskega kantonalnega sistema. Federacijo naj bi sestavljale skupnosti, v katerih je večinsko prebivalstvo hrvaško ali pa muslimansko, skupna država pa bi imela dostop do Jadrana. »Kantoni« naj bi po tem sporazumu imeli policijsko, prosvetno, kulturno, informativno, turistično in javno upravno oblast. Obe prebivalstvi naj bi po zakonu uživali enake pravice. Osrednja vlada bi skrbela za zunanje zadeve, obrambo in trgovino. Sporazum naj bi tudi omogočil, da se brezdomci in begunci vrnejo na svoje domove in da jim bo vrnjena vsa odvzeta imovina.

Silajdžić in Granić sta podpisala tudi dodaten preliminarni dogovor o vstopu bosanske (muslimansko-hrvaške) države v konfederalni vojaško-ekonomski odnos s Hrvaško. Načelni sporazum malone z ničemer ne omenja bosanskih Srbov. Kot menijo v Washingtonu, pa bo prav srbska stran zdaj tarča dodatnih diplomatskih prizadevanj.

Spravo med Muslimani in Hrvati ter ohranitev države Bosne in Hercegovine so v Sarajevu sprejeli z olajšanjem in očitnim optimizmom. Predsednik srbskega konzultacijskega sveta akademik dr. Ljubo Berberović je za Delo dejal, da se veseli ob sklenitvi miru med dvema narodoma in da pričakuje, da »se bodo temu dogovoru pridružili tudi Srbi. O vključitvi Srbov v mirovne odnose se bomo pogovarjali na srbskih skupščinah, ki jih že pripravljamo. Prva skupščina bo že v soboto v Tuzli, v prihodnjih dneh bodo skupščine v drugih večjih mestnih središčih, na koncu pa bo tudi skupščina srbskega naroda v Sarajevu«.

Ruski predstavnik na pogajanjih o nekdanji Jugoslaviji Vitalij Čurkin pa je danes grajal dogovor iz Washingtona, češ da utegne spodkopati prizadevanje, da bi Srbi privolili v mirovni sporazum. »Rusija upa, da bo washingtonski sporazum med Hrvati in Muslimani prinesel mir, ker pa o njem še niso razpravljali s srbsko stranjo, ga je sprejela s previdnostjo in zadržanostjo,« je dejal. Vodja bosanskih Srbov Radovan Karadžić, ki je na obisku v Moskvi, je danes menil, da so Srbi pripravljeni razpravljati o muslimansko-hrvaškem sporazumu, če se bo izkazalo, da ni navzkriž z njihovimi interesi. Hkrati je zahteval, naj bi bil jamstvo za »nove bosenske meje« mednarodni sporazum na visoki ravni, kakršnega je predlagal ruski predsednik Jelcin.

Predstavnik Unproforja Bill Aikman je danes izjavil, da bo sinoči sklenjeni sporazum brez dvoma prispeval k utrditvi premirja na območjih spopadov med bosanskimi Hrvati in Muslimani. Pristavil je, da naj bi z muslimansko-hrvaških bojišč umaknili težko orožje do 7. marca in da so boji v osrednji in južni Bosni precej pojenjali. Kljub njegovim izjavam pa so s severa in zahoda države poročali o hudih spopadih. Najhuje je bilo na območju Maglaja in Bihaća. Mesti sta bili tarča srditih napadov srbskega topništva. Ubitih je bilo več deset civilistov, velike izgube pa so imeli tudi muslimanski branilci. Ti navajajo, da so Srbi uporabili tudi vojaške helikopterje.

ZDRAVKO LATAL
MITJA MERŠOL

Zaslišali so prvih šest prič

Nobena od prič ni vedela, da je v zabojih na mariborskem letališču orožje

MARIBOR, 2. marca – Z zaslišanjem prvih šestih prič se je danes nadaljevala glavna obravnava zoper četverico obtožencev v orožarski aferi. Pričali so Božo Doberšek, Branko Petek, Alojz Bevc, Zlatko Majerič in Aleš Walland (vsi z letališča) ter vodja carinske izpostave na letališču Tugomir Premrl.

Pričevanja vseh delavcev letališča so bile v bistvenih elementih enake – noben od njih ni bil navzoč, ko naj bi se z enega od zabojev, v katerih je bilo orožje, odlomil pokrov, in bi lahko videli, kaj je v zabojih, prav tako pa so vse, razen Aleša Wallanda, najprej precej časa (tudi do 12 ur) zadrževali na policiji, potem pa so jih brez vabila za priče vozili (le eden se je v spremstvu policijskega golfa sam peljal na sodišče) na zaslišanje pred preiskovalnega sodnika. Vse priče so tudi izjavile, da so na radiju ali televiziji izvedeli, da je v zabojih orožje in noben od njih orožja na letališču ni videl. V preiskavi so govorili, da so »nakladali orožje«, ker so do zaslišanja pač izvedeli, da je bilo v zabojih orožje in ne humanitarna pomoč.

Tugomir Premrl je med drugim povedal, da je 21. julija okoli 9.30 s helikopterjem priletel na letališče direktor republiške carinske uprave Franc Košir »z moškim, katerega ime sem takrat preslišal, zdaj pa vem, da je bil to Andrej Lovšin«. »Ko sem predal papirje in je prispel še Andrej Cvetko, namestnik upravnika carinarnice, smo skupaj z Lovšinom odšli proti hangarju. Ko sem omenil, da zabojnikov ne bomo mogli odpreti, je Lovšin odvrnil, da imajo vso opremo, da so stoodstotno opremljeni. Vseeno sem moral po škarje, da sva s Špeharjem odprala zaboje. Eden od Lovšinovih ljudi je kazal, katere zaboje moramo odpreti, videti je bilo, da natanko ve, kateri naj bo to. In ko smo videli orožje, so to tako komentirali, da sem sklepal, da se spoznajo na orožje.« Povedal je še, da ni po pravilih, da bi s carino opravljala pregled blaga vojska, temveč kvečjemu policija, in da je bil carinski zapisnik o najdenem blagu napisan kasneje, podatke pa so dopolnjevali po tistem, ko je posebna skupina carinskih delavcev smela tja, kamor je TO vskladiščila najdeno orožje.

Obravnava se nadaljuje v četrtek.

ZORA ŠTOK

Jeseniški hokejisti tretjič državni prvaki Slovenije

LJUBLJANA, 2. marca – Hokejisti Acronov Jesenic (v svetlejših dresih) so v Tivoliju pred 6.500 gledalci dobili sedmo odločilno tekmo velikega finala za naslov državnega prvaka Slovenije z Olimpijo Hertzom s 3:2 (1:1, 2:1, 0:0) ter celoten dvoboj v zmagah s 4:3. Tako so že tretjič zapored slovenski prvaki. Na sliki (z leve): Mlinarec (25), Sheehy (15) in junak tekme vratar Drozdov. (Foto: Igor Zaplatil)

ZAPLETI SE NADALJUJEJO

Bo muzej na Metelkovi?

LJUBLJANA, 2. marca – Kulturni minister Sergij Pelhan je bil na današnji tiskovni konferenci, namenjeni predstavitvi delovnega gradiva zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, nepričakovano izzvan z vprašanjem Delovega novinarja, ali je res, da so se v vladi odločili Etnografskemu muzeju dokončno dodeliti lokacijo na Metelkovi. Minister se vprašanju ni mogel izogniti in je priznal, da je bilo včeraj popoldne srečanje več ministrov in da so res razpravljali o tem.

Kot je povedal Sergij Pelhan, so se sestali zunanji, obrambni, šolski in kulturni minister ter državni sekretar iz ministrstva za notranje zadeve in sklenili, da se ne bodo pogovarjali le o Mladiki oziroma Etnografskem muzeju, ampak o celotni problematiki. Predvsem bo treba preveriti, kakšno je sedanje pravno stanje in čigavo je kaj, ker Mladika ni v lasti obrambnega ministrstva, ampak vlade. Zadnji dogovor je nekako potrdil enakovrednost interesnih sfer zunanjega in kulturnega ministrstva o namembnosti spornih prostorov, zato bo kulturno ministrstvo, ki bo očitno izgubilo Mladiko s prostori za Etnografski muzej, zahtevalo enakovredno lokacijo v celotnem kompleksu, znanem ostala zunanjemu ministrstvu.

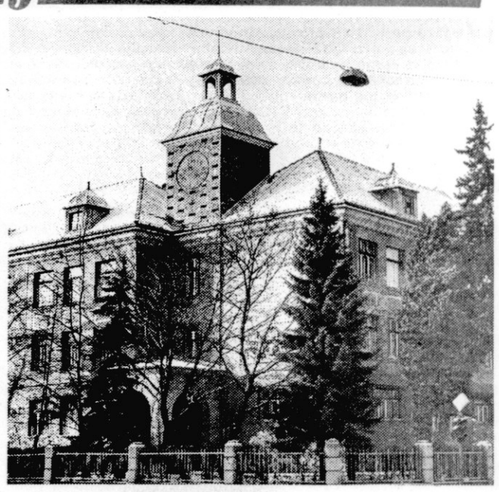

POSLOPJE MLADIKE

BIVŠA VOJAŠNICA NA METELKOVI

bil dve tretjini lokacije, Mreža za Metelkovo pa eno tretjino. Ta projekt bi udejanjili v dveh ali treh letih, vlada pa naj bi o njem dokončno razpravljala v štirinajstih dneh. Mladika bi potemtakem

Minister Pelhan vsega tega ni nameraval povedati, vprašanje pa je, kdaj sploh bi, ker je že popoldne za teden dni odpotoval v Avstralijo, kjer bo v izseljenskem muzeju v Adelaidi v okviru predstavitve Slovenije odprl razstavo Slovenska zgodovina in kultura. Tako tudi ne bo spregovoril na jutrišnji protestni manifestaciji z naslovom Za Etnografski muzej v Mladiki, ki jo ob 14. uri pripravljajo državljani pred skupščino Slovenije. Demonstracijo pa je pokomentiral, češ da bi pravzaprav morala biti že danes, ko zaseda državni zbor. Predstavniki shoda bodo prosili, da jih sprejme na pogovor predsednik parlamenta Herman Rigelnik. Najbrž pa bodo iz množičnih občil vsi protestniki izvedeli, da so se ministri dogovorili za lokacijo Etnografskega muzeja v torek popoldne.

MARIJAN ZLOBEC

IVAN PRAPROTNIK

Sklad – Lesninih družb (ne)perspektivni vladar

V slovenjgraški Lesni, ki je že skoraj leto in pol last države Slovenije oziroma je »včlanjena« v tako imenovani Koržetov razvojni sklad, so že od nekdaj imeli navado, da so, ob ponavljajočih se slabih poslovnih rezultatih, nenehno delali nekakšne sanacijske načrte, se reorganizirali in tako dajali vtis, da se bodo nekoč v daljni prihodnosti res postavili na noge in postali dobro podjetje.

Včasih, ko so takšne »operacije« imele tudi še politično in finančno pokritje, takšnemu upanju v lepo prihodnost ni bilo mogoče oporekati, zdaj pa bi, ne vem kateri »reševalni ekipi« po vrsti že, moralo biti jasno, da je prišel čas za »zaključni račun«. Lesna je prišla v sklad zato, da bi se obdržala v zdajšnjem obsegu in obliki, zdaj pa je navkljub državnim transfuzijam, menjavam vodilnih, nekakšnim združitvam firm znotraj holdinga in drugim potezam že jasno, da Lesna v letu lastninjenja skoraj zagotovo nima več možnosti izpeljati projekt, o katerem Lesnina generalna direktorica Jožica Slatinšek še vedno prepričuje svojo okolico in ki ima za namen iz holdinga napraviti sodoben koncern.

Politike iz pomembnih gospodarskih odločitev – posebej še, če jih sprejema država, ki je tudi ustanovila sklad za razvoj, nikoli ni mogoče povsem črtati. Tudi v Lesninem primeru je tako in celo očitno je, da ima glavna stranka iz velike koalicije, prek ljudi v skladu in vodstvu podjetja, neki svoj, definiran in javnosti bolj ali manj neznan projekt, kako izpeljati to »zdravljenje na državni račun«. Čeprav je iz centrale Lesne na Gosposvetski cesti v Slovenj Gradcu, ki menda tudi ni več njihova lastnina, slišati le optimistične napovedi in skorajda že kar definicije iz ekonomskih učbenikov, kako je treba ravnati v takšnih situacijah, je vsaj povprečnemu poznavalcu gospodarskih razmer že jasno, da iz moke, ki jo zdaj mesita Koržetov sklad in njemu podložno vodstvo podjetja, ne bo kaj prida kruha.

Prva in najbolj nerealna je predpostavka oziroma napoved, da bo Lesna ostala takšna, kot je. Koncerna s tremi nedonosnimi žagami in petimi tovarnami, od katerih kolikortoliko dobro funkcionira le ena sama, zagotovo ne bo nihče hotel kupiti. Takšnih paketov ne kupujejo niti Slovenci, kaj šele, da bi jih »podtaknili« kakšnemu tujcu. Koržetova napoved, da Lesne, kljub temu da je državna lastnina, letos še ne bo dal v prodajo, sicer navidez daje slutiti, da bi država firmo rada spravila na noge in jo drago prodala, a račun ob koncu leta 1994 se zagotovo ne bo izšel. Lesna je glede na svoj gospodarski položaj, hipoteke, proizvodne in kadrovske možnosti in upoštevajoč obveznosti iz preteklih let v položaju, ko si prihodnosti ne bo več mogla določati sama, temveč jo bo, političnim naprezanjem navkljub, določil trg. Ta pa seveda ne bo ne milosten in ne prizanesljiv, temveč neizprosen in do vseh enak.

Ko se napovedi sklada za razvoj in napovedane poteze upravnega odbora Lesne konec letošnjega leta ali kakšen mesec kasneje ne bodo izšle, bodo sledile »poteze presenečenj«. Takrat bo vse drugače, kot je zdaj in kot zagotavljajo eni in drugi. In takrat bodo tudi posamezne tovarne gotovo cenejše, kot bi bile zdaj, ko nekatere vendarle še nekaj veljajo. Takrat bo to enim všeč, drugi pa se bodo morali boriti za gola delovna mesta. Stranke na oblasti, vključno z vodilno, o tem premalo razmišljajo.

V konfekciji Caprice vrsta nejasnosti

Že potrjeni novi direktor ne bo vodil lenarškega podjetja, ker odhaja drugam

LENART, 2. marca – V lenarški konfekciji Caprice od včeraj naprej dela v proizvodnji 65 delavk. Kdaj se bodo lahko vrnile na delo vse od 360 in ali se sploh bodo, ne ve povedati nihče. V. d. direktorja Roman Kurnik pravi, da je treba še počakati teden ali dva, da se razmere zjasnijo, in dodaja, da je sam že dal odstopno izjavo na svoje mesto, vendar je delavski svet ni sprejel.

Z iskanjem novega direktorja pa Caprice tudi ni imel preveč sreče. Delavski svet je potrdil Božidarja Pernarčiča, tega pa so medtem ponovno imenovali za direktorja tovarne Dana v Mirni na Dolenjskem, tako da 20. marca ne bo prevzel direktorskih dolžnosti. Kaj se v Capricu medtem dogaja, ni mogoče zvedeti. Ali vodstvo išče rešitev za tovarno ali ne, pripravlja poravnavo z upniki ali stečaj podjetja, informacijo, kako je z njihovim in Pletenininim podjetjem na Bavarskem ali še kaj četrtega.

F. M.

Celje je s telefonijo že zdaj med bolje razvitimi

Z naložbo, vredno 15 milijonov mark, ki jo nameravajo izpeljati do leta 1995, bo lahko dobil telefonski priključek celo vsak prebivalec Celja

CELJE, 2. marca – Ni res, da sodi celjska občina po številu telefonskih priključkov na rep slovenskih občin – tako je na zadnji seji celjske skupščine zatrdil pomočnik generalnega direktorja PTT podjetja Slovenije in hkrati prvi človek poslovne enote PTT v Celju Jože Palčnik. S 27 telefonskimi priključki na 100 prebivalcev sodi namreč med razvitejše občine v Sloveniji, celotno celjsko območje pa se z 20 telefonskimi priključki na 100 prebivalcev uvršča na sedmo mesto od devetih regij v Sloveniji.

To je razumljivo glede na dejstvo, da je v celjskem PTT območju tudi precej manj razvitih in demografsko ogroženih območij, pa tudi le malo velikih mest. Zato je število telefonskih priključkov ob sicer velikih vlaganjih manjše, dodaja **Jože Palčnik**. Drugače pa je v občini Celje, kjer za razliko od občin Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje in Žalec ni prišlo do podpisa pogodbe o skupnih vlaganjih občine in PTT podjetja v razvoj telefonije. Kljub temu so poštarji v zadnjih treh letih zagotovili 4500 novih telefonskih priključkov, postavili novo digitalno telefonsko centralo v Celju, pa tudi na Dobrni, v Štorah, v Vojniku in na Ljubečni ter zgradili precej novega telefonskega omrežja, na stare in novozgrajene telefonske priključke pa v tem času priklopili 5000 novih telefonskih naročnikov. Jože

● Na eno od delegatskih vprašanj v celjski skupščini v zvezi s ceno telefonskega dvojčka je Palčnik pojasnil, da izgradnja telefonskega dvojčka ni prav nič cenejša od direktnega telefonskega priključka in je zato tudi cena obeh ista. »V Celju je več kot polovica vseh telefonskih priključkov dvojčkov, na Dobrni, denimo, jih je le 13 odstotkov. Razburjanje ljudi, ki imajo telefonske dvojčke, je zgolj prestižne narave, saj vsem, ki telefonski obračuni pokažejo, da dosti telefonirajo, brez težav uredimo direkten telefonski priključek,« je dodal Jože Palčnik.

Palčnik trdi, da so bili pogoji za pridobitev telefona v celjski občini celo nekoliko boljši kot v ostalih regijah.

V lanskem letu pa so si poštarji zastavili za razvoj telefonije v celjski občini še smelejši program, ki je za naložbe do leta 1995 ovrednoten na 15 milijonov

● Čeprav sodijo območja Svetine ter Brdc in Strmeca nad Dobrno med demografsko ogrožena, celjska občina doslej še ni uspela iz posebnega republiškega sklada pridobiti vsaj nekaj denarja za razvoj telefonije v teh krajih. Jože Palčnik pravi, da bi pridobitev dodatnih sredstev omogočila zgraditev nove telefonske centrale na Svetini.

mark. Kot je naštel Jože Palčnik, naj bi najprej dogradili digitalni del telefonske centrale na Golovcu ter v centru in do sredine leta dokončali še izgradnjo tretje rajonske telefonske centrale na Lavi. Z njo bi za lep čas zadostili vsem potrebam po telefonih na širšem območju mesta Celje. Poštarji že vključujejo v omrežje tudi novo telefonsko centralo na Frankolovem, prihodnji teden bo v omrežju že nova centrala v Šmartnem v Rožni dolini, zaključujejo pa tudi lani začeto naložbo v razširitev telefonskega omrežja na Dobrni in Novi cerkvi. »Ko bodo zastavljeni projekti v mestu Celju uresničeni in bo zmogljivost glavne telefonske centrale povečana za 6500 priključkov, pa bo mesto Celje preseglo gostoto 30 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev in s tem postavljeno ob bok nekaterim sicer ne najbolj razvitim državam Evropske skupnosti,« poudarja Jože Palčnik. Zmogljivosti pa bodo omogočale prav vsakemu prebivalcu Celja pridobitev telefonskega priključka.

DAMJANA STAMEJČIČ

IZ NAŠIH KRAJEV

Zvezo prijateljev mladine so ohranili

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Občina Slovenska Bistrica je ena tistih slovenskih občin, ki so ohranile svojo Zvezo prijateljev mladine. Letos si bodo med drugim prizadevali oživiti letovanja. Tudi na Pohorju – prizidek k Štuhčevemu domu pri Treh kraljih na bistriškem Pohorju, ki so ga v času prijateljstva s Svetozarevim za zimovanja svojih otrok tu postavili Svetozarevčani, morda še najbolj sodi prav k ZPM. Ker bo treba sobe v prizidku prebeliti, urediti in kaj malega popraviti, so v osnutku predloga letošnjega občinskega proračuna Zvezi prijateljev mladine namenili nekaj več denarja kot lani. (V. S.)

Kitajska kuhinja v Slovenski Bistrici

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Bistričani se v svojem kraju prvič srečujejo s posebnostmi iz kitajske kuhinje, ki jim jih v restavraciji Gostinstva in turizma Murko ponuja šanghajski kuhar Li Zhog Wei. Ob delavnikih med 13. in 21. uro, ob sobotah od 12. do 16. in od 20. ure do polnoči ter ob nedeljah med 12. in 16. uro ponuja kitajski kuhar 28 izvirnih jedi. Tridnevne izkušnje so pokazale, da gostje najraje sežejo po plošči, saj z nje lahko poskusijo raznolike dobrote kitajske kuhinje. Kuhar iz Šanghaja bo Bistričanom pripravljal jedi z Daljnega vzhoda do 12. marca. (V. S.)

Nova avtobusna postaja v Lenartu

LENART, 2. marca – Dolga leta so si v Lenartu v Slovenskih goricah prizadevali za avtobusno postajo. Ustavljanje avtobusov, na križišču ob magistralni cesti je bilo zelo nevarno za udeležence v prometu. Z dograditvijo nove avtobusne postaje ob Cmureški cesti je mesto Lenart dobilo zametek novega mestnega jedra. Tik ob avtobusni postaji že rastejo novi trgovski in gostinski lokali. (Besedilo in slika: L. K.)

Tudi v Bistrici se SKD spogleduje z SLS

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Slovenska ljudska stranka in stranka Slovenskih krščanskih demokratov se spogledujeta tudi v občini Slovenska Bistrica. »Z združitvijo z Narodnimi demokrati smo pridobili stranko, ki v tej sredini že uživa ugled. Ker je na našem območju članstvo SKD in SLS močno prepleteno, pa smo našemu vodstvu že predlagali priprave na referendum o združitvi,« meni dr. Janko Čar, predsednik občinskega odbora SKD. Bolj previdno o morebitni združitvi govorijo v bistriškem vodstvu Slovenske ljudske stranke, saj o združitvi ne govorijo prav glasno, bolj odprto pa o morebitni predvolilni koaliciji s krščanskimi demokrati. (V. S.)

Za videmsko šolo denar tudi od prireditev

VIDEM PRI PTUJU, 2. marca – Do konca tega meseca bodo lahko odpravili nekaj drobnih pomanjkljivosti, ki jih je komisija ugotovila pri tehničnem pregledu nove osnovne šole v Vidmu pri Ptuju, potem pa bodo prostore že začeli opremljati. Kljub temu da je gradnja novega dela šole končana celo pred rokom, pa v Vidmu nameravajo šolske prostore še razširiti. Z novimi učilnicami namreč še vedno ne bodo mogli uvesti enoizmenskega pouka, saj republiški normativi dovoljujejo 1,3 izmene na šolo. V mansardnih prostorih bodo uredili knjižnico, učilnico za malo šolo in še štiri šolske učilnice, saj prostor to dovoljuje. Ker pa denarja za to urejanje nimajo, so se Videmčani spomnili dobrega recepta za šolske zagate. Poiskali so sponzorje in pripravili tudi nekaj dobrodelnih prireditev. Doslej so že imeli prodajno razstavo, dobrodelni koncert pevskega zbora, v petek zvečer pa bodo v dvorani na Selah pripravili folklorno-plesno prireditev, katere izkupiček bo šel za urejanje mansardnih prostorov videmske šole. Tokrat je prireditev pripravilo Folklorno društvo Lancova vas. (F. M.)

Steklina tudi v radgonski občini

GORNJA RADGONA, 2. marca – Tudi v radgonski občini razsaja steklina. To so potrdili po pregledu treh pokončanih lisic v Boračevi, Meleh in Vidmu ob Ščavnici. Kot je povedal vodja inšpekcijskih služb občin Ljutomer, Lendava, Murska Sobota in Gornja Radgona dr. Ljubo Jakič, so vse tri lisice, ki so jih pregledali, na domačih dvoriščih prišle v stik s psi čuvaji.

O pojavu stekline so takoj obvestili vse lovske družine, krajevne skupnosti in osnovne šole, za pse in mačke pa odredili kontumac. Občane pa prosijo, da jim sproti sporočajo o morebitnih srečanjih s sumljivimi divjimi živalmi, posebno z lisicami. (L. K.)

Resni načrti za obrtno cono blizu Laporja

Posojila naj bi vlagali v pripravo terena, kjer bi lahko stale obrtne delavnice

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – »Če hočemo pri razvoju obrti napraviti resnejše korake, moramo več storiti tudi za ureditev obrtne cone blizu Laporja,« je dejal **Ivo Šoštarič**, član občinskega IS, pristojen za obrt, in dodal, da se v obrtni zbornici teh opravil že resno lotevajo.

Sekretar za gospodarstvo **Alojz Kocjančič** meni, da bo to dolgoročnejši načrt, saj na zemljišču, kjer načrtujejo nastanek obrtnega središča, še ni niti elektrike niti vode. Zato meni, da je treba prej izrabiti vse možne proste površine blizu občinskega središča, kjer bi bili stroški komunalne infrastrukture nižji.

Danilo Utenkar, podpredsednik bistriškega IS, predlaga, da bi denar, ki so ga zdaj v obliki ugodnih posojil namenjali posameznim obrtnikom, raje vlagali v te površine, na katerih bi obrtniki lahko ceneje začeli graditi svojo delavnico. Predlaga tudi, da bi pregledali, koliko novih delovnih mest so obrtniki, ki so kredite že dobili, sploh odprli.

V. S.

Občina bo vrnila denar za ceste

V podeželskih KS sprašujejo, kaj bo z denarjem za ceste, če se bo soboška občina razdelila – Franc Cipot: »Proračunski denar posojamo zakonito«

MURSKA SOBOTA, 2. marca – Prebivalce številnih podeželskih krajevnih skupnosti v soboški občini v razpravah o bodoči organiziranosti lokalnih skupnosti oziroma razdelitvi soboške na več manjših občin zelo zanima, kakšno usodo bo doživel dolgoročni program gradnje in modernizacije občinskih in lokalnih cest. Zanima jih predvsem usoda denarja, ki so ga krajevne skupnosti že prispevale za ceste, ki bi morale biti po programu in tudi sklenjenih pogodbah med občinsko vlado in KS modernizirane najpozneje do konca 1996. leta. Konkreten odgovor na to vprašanje so občinski odborniki na zadnjem zasedanju občinske skupščine zahtevali tudi od občinske vlade in še posebej od vodje občinskega odseka za finance in proračun Franca Cipota, ki je pojasnil zaplet s cestami in odgovoril na vprašanja, ki se v zadnjem času slišijo v javnosti.

»Dopolnjen program modernizacije občinskih cest je bil z občinskim odlokom sprejet na začetku lanskega leta. Občina se je z njim zavezala, da za modernizacijo občinskih cest prispeva 95 odstotkov denarja, preostalih pet odstotkov pa prizadete krajevne skupnosti. Za modernizacijo vaških oziroma krajevnih skupnosti pa dobivajo krajevne skupnosti iz občinskega proračuna 30 odstotkov sredstev, sedemdeset odstotkov denarja pa morajo KS zagotoviti same. Številne KS, skozi katere so speljane občinske ceste, so se podvizale in z občinsko vlado podpisale pogodbo o njihovi modernizaciji, hkrati pa v občinski proračun vplačale dogovorjeni petodstotni finančni delež od skupne vrednosti naložbe. S tem so si KS želele zagotoviti časovno prednost pri modernizaciji občinskih cest na njihovem območju. Če bo sedanja soboška občine razdeljena na več manjših občin, programa modernizacije cest ne bomo mogli uresničiti. To smo predvideli tudi v osnutku letošnjega občinskega proračuna. Če bo sedanja občina 'razpadla' na več manjših občin, bomo krajevnim skupnostim, ki so plačale lastni delež za modernizacijo občinskih cest, denar vrnili. Seveda, z obrestmi vred.«

– Očitajo vam, da skupaj s poslovodečim v občinski vladi Jankom Halbom na terenu brez vednosti in soglasja občinske komisije za lokalno samoupravo agitirate za program, ki ga je sprejela občinska vlada. Ta se zavzema za ohranitev velike občine oziroma za ustanovitev skupnih strokovnih služb za potrebe novih občin?

»Očitek, da občinska komisija za lokalno samoupravo ni seznanjena s programom občinske vlade, ne drži. Pri njegovem sprejemanju je bil navzoč predsednik občine Andrej Gerenčer, ki je tudi predsednik komisije. Občinska vlada je tudi sicer seznanila komisijo s svojim programom o bodoči organiziranosti lokalne samouprave v sedanji občini. Dejstvo pa je, da v komisiji sedijo politiki, izbrani po strankarskem ključu, in ne strokovnjaki. Podpredsednik vlade Janko Halb je zelo malo sodeloval pri sestavljanju programa. Kot finančni strokovnjak sem ga napisal v glavnem sam, saj bo prav financiranje javne porabe predstavljalo velik problem za nove občine. Trdim namreč, da bodo tudi gospodarsko najmočnejše občine dobivale finančno pomoč iz državnega proračuna. Prav bi bilo, da bi se več novih občin dogovorilo za financiranje skupnih strokovnih služb za področje javne porabe, kar bi bilo vsaj za 30 odstotkov cenejše kot ustanovitev lastnih strokovnih služb. Prepričan sem, da majhne občine ne bodo zmogle financirati vzdrževanja in dejavnosti vrtcev, šol, športnih društev itd. Tudi resnejših naložb se ne bodo mogli lotiti zaradi pomanjkanja denarja. Zato trdim, da bi bila v tem trenutku najboljša rešitev, da v doglednem času ne pride do razdelitve sedanje občine na več manjših. Čutil sem dolžnost, da vse to ljudem na terenu pojasnim, saj gre pri spreminjanju lokalne samouprave za veliko siromašenje ljudi in krajev. Nisem član nobene politične stranke, ne bom kandidiral na volitvah.«

– Ali denar iz občinskega proračuna posojate podjetjem?

»Večino proračunske likvidnostne rezerve imamo naložene pri poslovnih bankah, del sredstev pa posojamo podjetjem, tudi zasebnim, ki dobro poslujejo. Za kredite jim praviloma zaračunavamo višje obresti od bančnih, njihovih imen pa zaradi poslovnosti ne bom izdal.«

– Ali ob službi opravljate tudi računovodske posle za zasebna podjetja?

»Vsem, ki me prosijo, rad pomagam z nasveti. Na račun honorarnega dela lani nisem zaslužil niti dinarja, to lahko tudi dokažem.«

IVAN GERENČER

Plin tudi v zasebne hiše in bloke

Celjska občina dodeljuje ugodna posojila za napeljavo plina in nakup naprav

CELJE, 2. marca – V celjski občini bodo tudi letos nadaljevali plinifikacijo v tistih KS, kjer tega programa še niso uresničili. Za zamenjavo potratnejših in ekološko bolj obremenjujočih virov energije s plinom se zanima tudi veliko stanovalcev v zasebnih hišah in stanovanjskih blokih, še posebej, ker občina v ta namen že nekaj let dodeljuje tudi dokaj ugodna posojila.

Lani je izšel razpis za posojila razmeroma pozno, zato znesek še ni v celoti porabljen. Interesenti lahko formalnosti za najem posojila zdaj urejajo pri Plinarni, s čimer so v občinskem sekretariatu za urejanje prostora in varstvo okolja postopek precej poenostavili.

Kredit se dodeljuje za napeljavo plina, nakup plinske naprave, ureditev napeljave po hiši oziroma stanovanju, skratka za celotno naložbo, vključujoč tudi prispevek za priključek. Občani, ki bodo rok za najetje posojila iz lanskih sredstev zamudili, bodo lahko kandidirali za kredit iz letošnje vsote.

I. B.

Gost petkovega večera bo Maroltova Minka

SLOVENSKA BISTRICA, 2. marca – Očitno so se Bistriški zimski večeri, ki jih v svoji restavraciji prireja kolektiv GIT Murko, kar priljubili domačinom. Štirje gostje januarskih petkovih večerov so vsakokrat napolnili restavracijo, dober obisk pa pričakujejo tudi v petek, 4. marca, ko bo pred domačine sedla Minka Stegne s Tinjske gore, po domače Maroltova Minka, mati desetih otrok.

Maroltova Minka pa ni le vzorna mati številne družine. Je tudi aktivna članica aktiva kmečkih žena, sodeluje pri folklori, v pevskem zboru, pri rdečem križu in še marsikje. Njen pogovor z Bistričani, ki utegne biti posebej zanimiv, bodo popestrile še ljudske pevke s Tinja. Do konca meseca se bodo zvrstili še trije taki večeri. 11. marca bo gost priljubljeni glasbeni pedagog Jože Gregorc, petek zatem prihaja v Slovensko Bistrico poslanka Vika Potočnik, zadnji petek v marcu pa je rezerviran za Reneja Mlekuža in njegove goste iz vrst slovenske alpske smučarske reprezentance.

V. S.

TO! Boter Slovenije

tedenska tribuna slovenskih novic

V novejši šoli bo prostor še za vrtec in malo šolo

Na Tinju sta vrtec in mala šola v vlažnih in starih prostorih – Lažji prehod na devetletno šolo

TINJE, 2. marca – V starem šolskem poslopju na Tinju, ki ga je že močno načel zob časa, pomaga pa mu še vlaga, je edini prostor v tem slikovitem pohorskem kraju, kjer se je našel prazen prostor za otroški vrtec in malo šolo. Ker na nezdrave pogoje že opozarjajo tudi inšpekcijske službe, s preselitvijo predšolskih otrok iz tega okolja ne kaže več odlašati.

Ponuja se priložnost, ki po mnenju **Janka Kovačiča**, ravnatelja tinjske osnovne šole, tudi kaj dosti več kot 8 milijonov tolarjev ne bi smela stati. Novejše šolsko poslopje ima namreč še prazno podstrešje, na katerem bi se dalo urediti tri učilnice in kabinet. S pridobitvijo teh prostorov pa bi se lahko otroci iz vrtca in male šole preselili v res primerne prostore. Ta naložba, ki se je bodo Bistričani poskusili lotiti še letos, pa bo šoli na Tinju omogočila tudi prehod na devetletno osnovno šolanje. Kot kaže, bo mala šola kmalu postala deveti oziroma prvi razred devetletnega osnovnega šolanja, vrtec pa bodo obiskovali le najmlajši.

Popolna osemletna osnovna šola, ki jo zdaj obiskuje približno sto otrok, je samostojna osnovna šola, v kateri se je ustavilo upadanje števila učencev. Pričakovati je, da se bo zaradi bližine občinskega središča in zdravega okolja sem priseljevalo vse več družin, s tem pa bo več tudi otrok. Tudi zato so se krajani odločili za gradnjo doma krajanov in gasilskega doma, ki je že pod streho. Pod to veliko streho v neposredni bližini šole pa bo tudi večnamenska dvorana, ki bo krajanom služila za razne prireditve, šolarjem pa kot šolska telovadnica. Na Tinju hite tudi s temi deli. Največji optimisti celo menijo, da bo objekt gotov še letos. Najbrž pa imajo bolj prav oni, ki predvidevajo, da bo končan prihodnje leto. Krajevni samoprispevek je ob ostalih soinvestitorjih le premalo za tak zalogaj, kot si ga je zadala ta mala pohorska krajevna skupnost.

VLADO SMOLE

Polzela veča proizvodnjo in se posodablja

Zaradi obilo naročil so morali zaposliti še nekaj delavcev – Kmalu ISO standardi

POLZELA, 2. marca – Tovarna nogavic, ki izvozi kar 80 odstotkov proizvodnje, je imela toliko naročil in pogodbenih obveznosti, da je morala dodatno zaposliti še nekaj novih delavcev. S tem in z naložbo v opremo oziroma tehnološko posodobitev so povečali proizvodnjo za pet odstotkov.

Letos načrtujejo, da bodo povečali prodajo na nemškem, ameriškem, švicarskem in nizozemskem trgu za 15 odstotkov in na domačem trgu, kjer je konkurenca zaradi prostega uvoza zelo velika, za desetino. To bodo dosegli tudi s sodelovanjem tujega partnerja, ki bo v tehnološko posodobitev tovarne vložil 1,5 milijona mark.

Naložbo bodo uresničili v prvi polovici letošnjega leta, omogočila pa bo širitev programa otroških ter visoko kakovostnih ženskih in moških nogavic. Večjo donosnost si obetajo od uvajanja ISO standardov in poslovne znamke v tujini in doma.

D. H.

Smučišča na Kopah so dobro obiskana

SLOVENJ GRADEC, 2. marca – Kaže, da bo letošnja zimska turistična sezona na Kopah na zahodnem Pohorju zelo uspešna. Čeprav je že marec, si smučarske užitke na sedmih progah na dan privošči več kot tisoč smučarjev. Ti prihajajo iz vse Slovenije. Partizanski in Grmovškov dom sta polna, zasedenih pa je tudi vseh 450 ležišč v počitniških hišicah na Pungartu. Po smučanju, pravijo obiskovalci, se prileže tudi počitek na soncu, o čemer govori tudi posnetek z Grmovškovega doma pod Veliko Kopo. (Besedilo in slika: Ivan Praprotnik)

Nastopilo bo tudi precej izvajalcev iz laške občine

V marcu in aprilu bo v Laškem vrsta kulturnih prireditev – Pevski zbori, ples, razstave, koncerti

LAŠKO, 2. marca – V Kulturnem centru Laško so za marec in april sestavili pester program kulturnih prireditev, pri katerih bodo imeli pomembno vlogo zlasti izvajalci iz laške občine.

Že v soboto se bo tako predstavilo s plesi folklornih skupin Kulturno društvo Anton Tanc iz Marijagradca, v četrtek, 10. marca, pa bo na sporedu prvo marčevsko gostovanje – koncert Aleksandra Ježa, ki bo s sabo pripeljal tudi nekaj drugih znanih slovenskih pevcev, pa ansambel Gamsi, ki je zmagal v oddaji Zvezdni prah, citrarko Tanjo Zajc in popularnega povezovalca oddaje Poglej in zadeni Stojana Auerja.

Konec marca bo v Laškem koncert Slovenske filharmonije s solistko Majo Cerar, v petek, 1. aprila, pa bo s show programom nastopila Plesna šola Urška iz Ljubljane. Sicer pa bo v aprilu nastopilo največ domačih izvajalcev. Zvrstili se bodo občinska revija otroških in mladinskih zborov, koncert Moškega komornega zbora iz Celja, občinska revija folklornih plesnih skupin, praznovanje Zelenega Jurija in v začetku maja še slavnostna prireditev ob 140 letnici Zdravilišča Laško. Ob jubileju bodo pripravili tudi posebno razstavo v Razstavišču Laško, kjer bo marca prof. Tomaž Majcen predstavil še 'Geološko učno pot na Govce', maja pa bo tu razstava ilustracij Ančke Gošnik-Godec ter Jelke in Tomaža Schmidta.

IVICA BURNIK

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo možgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v neprevidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13,
Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zapriseženost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh dosežen na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6,
Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro župnijskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med župnijskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1,600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona šta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade države, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2,
Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so svečke. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska peš pot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52,
Šempeter v Savinjski dolini

RAČUNALNIŠKI PROGRAMI
ZAP RAČUNALNIŠTVO
za knjigovodske servise, podjetja in obrtnike.
tel.: 065 27 760, 061 1311 318

Večerno
9 770350 752003

DELO

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

☆☆☆☆☆

SLOVENSKA INVESTICIJSKA BANKA d.d.
Ljubljana
Ponujamo ugodne kredite za zdomce, ki se vračajo iz Nemčije.
Tel.: 061/12 61 181

LJUBLJANA, ČETRTEK, 3. MARCA 1994 • LETO XXXVI • ŠT. 51 • GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: TIT DOBERŠEK • 2,60 DEM, 12 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL, 3.410,00 HRD, 55 TOLARJEV

Slovenski javni dolg je 6,5 milijarde mark

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski javni dolg znaša po zadaj neuradnih ocenah 32 do okoli 34 odstotkov bruto domačega proizvoda oziroma okoli 6,5 milijarde mark. Morebitna dodatna obveznost, ki je sicer letos zanesljivo še ne bomo začeli plačevati, a bo o njej verjetno veliko govora, je povezana z deviznim varčevanjem Hrvatov pri Ljubljanski banki, glavni filiali Zagreb, v preteklosti deponiranim pri NBJ.

Omenjeni dolg, ki je nastal predvsem zaradi zmotne pravnostatusne spremembe te banke v slovensko škodo spomladi 1990, za zdaj ni uradno določen, njegova vsota pa naj bi se zmanjšala še za slovenske terjatve, povezane z nuklearko v Krškem in druge terjatve slovenskih podjetij in bank do hrvaških. Po nekaterih podatkih so imela namreč slovenska podjetja ob monetarni osamosvojitvi države pozitivni saldo do hrvaških poslovnih partnerjev v višini 350 milijonov mark, kar nakazuje, da bo do dokončanja konsolidirane bilance terjatev in dolgov med državama treba opraviti še precej izračunov. Pri urejanju tega problema naj bi upoštevali tudi druga odprta vprašanja (urejanje mejnih zadev, Piranski zaliv itd.), Sloveniji pa preostane, da to politično in finančno občutljivo zadevo dokončno ureja z jugoslovansko sukcesijsko razpravo.

Več na 3. strani.

M. J.

Slovenija izpolnjuje vse pogoje partnerstva za mir

Svet zveze Nato je z današnjim sklepom potrdil ugodno oceno usmerjevalnega odbora – Opravljena prva stopnja pri vključevanju v zahodno obrambno zvezo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 2. marca – Svet Nato je na svoji današnji redni seji uradno sprejel, da Slovenija izpolnjuje pogoje za vključitev v Partnerstvo za mir. Svet, ki ga sestavljajo stalni predstavniki članic Nata, je o tem sicer razpravljal glede na izraženo zanimanje naše države za vključitev v omenjeno partnerstvo. V bistvu pa je tako le še uradno potrdil že včeraj sprejeto ugodno oceno svojega usmerjevalnega odbora.

Datum podpisa tako imenovanega okvirnega dokumenta Partnerstva za mir naj bi uskladili v naslednjih dneh. Svet Nata je v zvezi s tem sklenil, da se bo njegov usmerjevalni komite v kratkem dogovoril s Slovenijo za obisk posebne Natove misije, ki se bo z našimi pristojnimi organi dogovorila o programu sodelovanja z Natom v partnerstvu za mir. Takšna misija namreč obiskuje vse države, ki so se vključile v partnerstvo ali pa so zanj pokazale določeno zanimanje, saj je na primer znano, da se odpravlja tudi v Avstrijo in Švico.

● Slovenija je s tem opravila prvo stopnjo vključevanja v partnerstvo za mir, saj ji je bilo danes priznano šele, da izpolnjuje pogoje za vstop, medtem ko bo naslednja stopnja dogovor, na katerih področjih bosta Nato in naša država sodelovala v okviru tega partnerstva.

Kot nam je popoldne povedal Natov tiskovni predstavnik, to pomeni, da se bo njihova misija v Sloveniji pogovorila o našem programu s tega področja in ga zatem predstavila oziroma dala v potrditev tudi svetu Nata, to pa bi bila podlaga za podpis sporazuma. Tako imenovani okvirni dokument, ki ga bo v kratkem podpisal predstavnik Slovenije, prinaša le širši izbor možnega sodelovanja, za podrobnejšo izbiro pa naj bi se vendarle odločili pri nas. Pri tem se po Natovem mnenju kažejo tudi poglavitne razlike med partnerji.

Partnerstvo za mir je doslej podpisalo deset držav članic Severnoatlantskega sveta za sodelovanje (NACC) poleg članic Nata, saj so njihovi voditelji omenjeni dokument podpisali že 10. januarja na vrhu, ki je bil prednostno namenjen prav tej temi. Prva med temi državami je bila že 26. januarja Romunija, naslednji dan pa Litva. V naslednjih tednih so se na tem seznamu znašli še Poljska, Estonija, Madžarska, Ukrajina, Slovaška, Bolgarija, Latvija in Albanija, medtem ko so že sporočili, da bo 10. marca omenjeni okvirni dokument podpisal predsednik češke vlade Klaus. Prav danes so uradno potrdili, da je zdaj tudi Rusija dokončno sklenila vstopiti v partnerstvo, saj se je z nekajdnevnega potovanja v to državo s tako novico zadovoljna vrnila posebna Natova misija.

STOJAN ŽITKO

Novi poveljnik madžarske vojske

BUDIMPEŠTA, 2. marca (STA) – Madžarski presednik in vrhovni poveljnik madžarske vojske Arpad Göncz je včeraj imenoval za novega poveljnika madžarske vojske Janosa Deaka. Ob tej priložnosti je predsednik izjavil, da Madžarska potrebuje vojsko, ki bo sposobna braniti državo in ki zmogla ustaviti morebitnega napadalca.

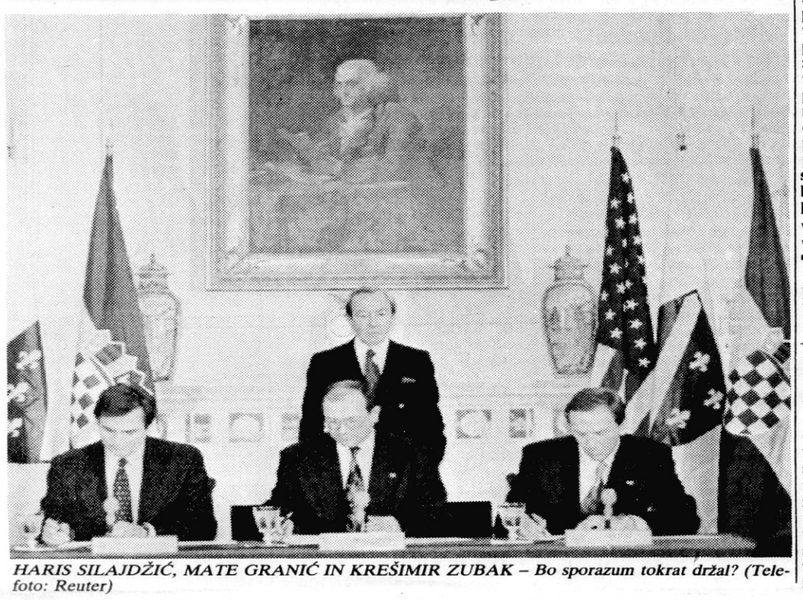

HARIS SILAJDŽIĆ, MATE GRANIĆ IN KREŠIMIR ZUBAK – Bo sporazum tokrat držal? (Telefoto: Reuter)

PARTNERJI ZA MIR

Karikatura: Marko Kočevar

TEMA DNEVA

Slovenija kot partnerka

Med državami, ki niso sodile v nekdanji Varšavski pakt oziroma državami bivše Sovjetske zveze so prav Sloveniji prvi priznali, da izpolnjuje pogoje za pridružitev Partnerstvu za mir. Tako bi se lahko pri nas končali tudi strankarski prepiri, kdo je kriv, da nas že prej niso povabili v to družbo. Če omenimo, da bo predsednik češke vlade podpisal okvirni dokument šele čez deset dni in da polovica »vzhodnih« držav NACC tega še ni opravila, je videti, da je zdajšnji sklep Natovega sveta pomemben predvsem za nas in je njegova sorazmerna naglica vsaj nekoliko tudi sad lobiranja. Čeprav se ni prav nič spremenilo, je za Slovenijo gotovo promocijsko pomembno, da je prva država nekdanje Jugoslavije, ki je dobila to priznanje. V igri sta, resda precej negotovo, vsaj še Hrvaška in Makedonija.

Partnerstvo za mir je nedvomno pomemben sporazum, četudi ni povsem jasno, kdo naj bi imel največ koristi od njega. Morda Nato, saj bo natančno spoznal, kako vojaško močne so države, ki se mu morda še lep čas ne bodo pridružile? Mogoče Američani, ker bodo vsaj za zdaj potisnili v ozadje zahteve številnih vzhodnih držav po čimhitrejšem vstopu v to zahodno obrambno organizacijo? Nemara celo Rusi, ki bodo za nekaj časa lahko odložili največje skrbi zaradi vzhodnih meja, čeprav še omahujejo, ali jim je sploh za partnerstvo, ki prinaša kajpada tudi številne nove obveznosti.

Mi smo približno tam kot druge vzhodne države: šele prihodnost bo pokazala, kako je s tem. Če pa bo partnerstvo za mir preprečilo eno samo vojno, bo zadoščeno vsaj njegovemu imenu.

STOJAN ŽITKO

Kučan končal obisk v Izraelu

LJUBLJANA, 2. marca – Slovenski predsednik Milan Kučan je končal tridnevni obisk v Izraelu, med katerim je sodeloval na mednarodnem forumu, srečal pa se je tudi z najvišjimi predstavniki države. Poleg tega je obiskal tudi korporacijo IAI, ki je specializirana za nabavo in prodajo letal, helikopterjev in protizračne zaščite. Predsednika sta spremeljala tudi predsednik poslovodnega odbora Iskre holdinga Dušan Šešok in član upravnega odbora Jelko Kacin, ki po nekaterih podatkih vodi projekt nabave vojaške opreme in obrambnih sistemov v Iskri.

Več na 2. str.

V. V.

Hrvaška redno poravnava dolgove JEK

LJUBLJANA, 2. marca – Po besedah državnega sekretarja za energetiko Borisa Soviča so Hrvati od 24. januarja do 1. marca poplačali približno 25 milijonov mark dolga krški nuklearki – 6,6 milijona v gotovini, 5,6 milijona terjatev do hrvaških podjetij je JEK odstopila hrvaškemu elektrogospodarstvu, 9,3 milijona mark je Hrvaška plačala tujim dobaviteljem, kompenzacij pa je bilo za 3,6 milijona mark. Prvi podatki iz zaključnega računa krške elektrarne za prejšnje leto kažejo, da je slovenski del nuklearke poslovalo uspešno, hrvaški del pa je imel za 5 milijonov mark izgube.

T. S.

ŠVICARSKI AVTOALARMI IN CENTRALNO ZAKLEPANJE
MICRO Tel.: 061/1595 386
061/559 847

DANES V DELU

● **Državne obveznice za terjatve do tujine**
Te dni so jih začeli deliti podjetjem, ki imajo dolžnike v Iraku, Angoli, na Kubi in v nekdanji Zvezni direkciji
stran 3

● **Se primer »torzo« počasi razpleta?**
V Savi so odkrili dele teles, ki bi lahko pripadali najdenemu torzu

● **Kriminalci so vedno bolj predrzni in organizirani**
Maribor je po številu kaznivih dejanj na tretjem mestu
stran 9

KNJIŽEVNI LISTI
– Pogovor s pesnico in pisateljico
– Prežihove »Solzice« vnovič prevedene (v nemščino)
– »Iz reporterjevega balkanskega dnevnika«
– O resničnem poznavanju slovenskega izseljenstva
– Kes ni dovolj, treba bo pokore!
stran 13–16

Delo & Dom
stran 17–48

Čez teden dni izredna seja o javnem dolgu

Pobudnik izredne seje Marjan Podobnik je pripravil potrebno gradivo – Polemike o zakonu o RTV

LJUBLJANA, 2. marca – Osemnajsto sejo, ki je poslanci v šestih delovnih dneh niso končali, bodo po sklepu, sprejetem na današnjem kolegiju predsednika državnega zbora, nadaljevali naslednji torek. Isti dan bo tudi izredna seja, na kateri bo državni zbor razpravljal o dveh suspenzivnih državnega sveta. Že v petek, 11. marca, pa se bodo poslanci spoprijeli s še eno izredno sejo, ki bo imela eno samo točko dnevnega reda: vprašanje odnosa Slovenije do konzorcija komercialnih bank in problem slovenskega javnega dolga.

Marjan Podobnik (SLS), pobudnik sklica te seje, je namreč predložil potrebno gradivo z delno oznako strogo zaupno. Tudi na današnjem kolegiju so razpravljali o označevanju dokumentov s takšnimi oznakami. Kot strogo zaupna je bila v gradivu, do katerega imajo (oziroma naj bi imeli) dostop le za to pristojni predstavniki državnega zbora, označena le tabela s seznamom dvajsetih največjih dolžnikov. Dajatve teh podjetij naj bi šle neposredno v javni dolg, ne ve pa se, koliko njihovega premoženja je v tujini. Po vprašanju Jožefa Školča (LDS), ali se morda tudi v drugem delu, kjer je kot avtor podpisan Marjan Podobnik, ne skrivajo izvlečki iz strogo zaupnih gradiv, se je celo Podobniku zdelo potrebno zaupno oznako prilepiti tudi njegovemu, sicer menda avtentičnemu tekstu. Polemika o vprašljivem pristopu, ki naj bi med drugim tudi opozarjal na nujno spoštovanje zakona, »če Podobnik ovaja ministre za nevestno opravljanje dela«, kot je dejal Školč, se je končala s sklepom predsednika državnega zbora Hermana Rigelnika, da bo izredna seja zaprta. Ker pa naj bi bilo to kljub vsemu v nasprotju s funkcijo parlamenta in demokracijo sploh (pa tudi Podobnik je sicer znan po zavzemanju za javnost dela), je na koncu obveljalo, naj poslanci v petek, ko bodo prejeli tudi vladno gradivo, odločijo o javnosti izredne seje.

Če je bilo na kolegiju vroče ob vprašanju izredne seje, pa je bilo v dvorani skoraj ves dan še bolj ob drugem branju predloga zakona o RTV. Razprava se je začela že včeraj popoldne. Več kot zgovoren je podatek, da se poslanci v osmih urah niso mogli pretolči skozi sedemdeset dopolnil k predlogu zakona, ki ima borih 34 členov. Danes so se prepirali o sestavi sveta RTV, torej instituciji, skozi katero naj bi bil omogočen politični monopol določene stranke ali koalicije nad nacionalno televizijo. Po mukotrpnih usklajevanjih porojeni zakonski predlog o sestavi RTV je pogorel, sprejeta pa je rešitev, po kateri bo državni zbor imenoval kar petnajst od dvajsetih članov tega telesa iz vrst uglednih javnih delavcev. Začeli so tudi obravnavo resolucije o strategiji Slovenije do tujih vlaganj.

Več na 2. strani.

DIANA ZAJEC
JANA TAŠKAR

● Državni zbor je po skoraj polletnih postopkih vendar dobil nadomestnega poslanca v skupini SLS. Janez Vindiš, rojen 1948, diplomirani ekonomist s Ptuja, je sedel v poslansko klop, ki jo je že jeseni ob izvolitvi za rektorja mariborske univerze zapustil dr. Ludvik Toplak. Postopek se seveda ni vlekel zaradi novega poslanca, ampak zaradi pred njim izvoljenega Janka Halba, ki je šele januarja sporočil, da dokončno zavrača poslansko funkcijo.

Sporazum o federaciji BiH

Hrvati in Muslimani so na ameriško pobudo podpisali sporazum o federaciji znotraj Bosne in Hercegovine in ohlapni zvezi s Hrvaško – Zadržanost Srbov

OD NAŠIH DOPISNIKOV

SARAJEVO, WASHINGTON, 2. marca – Po štiridnevnih pogajanjih so včeraj v Franklinovem salonu ameriškega State Departmenta bosanski premier Haris Silajdžić, hrvaški zunanji minister Mate Granić in voditelj bosanskih Hrvatov Krešimir Zubak podpisali deset strani dolg okvirni sporazum o federalni združitvi muslimanskega in hrvaškega prebivalstva na ozemljih, ki so v njihovih rokah.

Z ameriške strani so bili navzoči najvišji funkcionarji (zunanji minister Christopher, obrambni minister Perry, načelnik generalštaba general Shalikashvili), v avditoriju pa je bila vrsta članov diplomatskega zbora, med katerimi je bilo videti tudi ruskega predstavnika.

● Slovensko zunanje ministrstvo je hrvaško-muslimanski sporazum ocenilo kot prispevek izboljšanju odnosov med Hrvaško in BiH. Ministrstvo z zadovoljstvom sprejema ta prizadevanja za prenehanje sovražnosti in politično reševanje spornih vprašanj v BiH in pričakuje konkretne rezultate, so zapisali v sporočilu javnosti.

Sporazum naj bi ustvaril ekonomsko in politično neodvisno »binacionalno« državo, hkrati pa preprečil tripartitno delitev BiH vzdolž etničnih meja, je pojasnil Christopher. Sporazum je v bistvu scenarij za ustanovitev federacije BiH po vzoru švicarskega kantonalnega sistema. Federacijo naj bi sestavljale skupnosti, v katerih je večinsko prebivalstvo hrvaško ali pa muslimansko, skupna država pa bi imela dostop do Jadrana. »Kantoni« naj bi po tem sporazumu imeli policijsko, prosvetno, kulturno, informativno, turistično in javno upravno oblast. Obe prebivalstvi naj bi po zakonu uživali enake pravice. Osrednja vlada bi skrbela za zunanje zadeve, obrambo in trgovino. Sporazum naj bi tudi omogočil, da se brezdomci in begunci vrnejo na svoje domove in da jim bo vrnjena vsa odvzeta imovina.

Silajdžić in Granić sta podpisala tudi dodaten preliminarni dogovor o vstopu bosanske (muslimansko-hrvaške) države v konfederalni vojaško-ekonomski odnos s Hrvaško. Načelni sporazum malone z ničemer ne omenja bosanskih Srbov. Kot menijo v Washingtonu, pa bo prav srbska stran zdaj tarča dodatnih diplomatskih prizadevanj.

Spravo med Muslimani in Hrvati ter ohranitev države Bosne in Hercegovine so v Sarajevu sprejeli z olajšanjem in očitnim optimizmom. Predsednik srbskega konzultacijskega sveta akademik dr. Ljubo Berberović je za Delo dejal, da se veseli ob sklenitvi miru med dvema narodoma in da pričakuje, da »se bodo temu dogovoru pridružili tudi Srbi. O vključitvi Srbov v mirovne odnose se bomo pogovarjali na srbskih skupščinah, ki jih že pripravljamo. Prva skupščina bo že v soboto v Tuzli, v prihodnjih dneh bodo skupščine v drugih večjih mestnih središčih, na koncu pa bo tudi skupščina srbskega naroda v Sarajevu«.

Ruski predstavnik na pogajanjih o nekdanji jugoslaviji Vitalij Čurkin pa je danes grajal dogovor iz Washingtona, češ da utegne spodkopati prizadevanje, da bi Srbi privolili v mirovni sporazum. »Rusija upa, da bo washingtonski sporazum med Hrvati in Muslimani prinesel mir, ker pa o njem še niso razpravljali s srbsko stranjo, ga je sprejela s previdnostjo in zadržanostjo« je dejal. Vodja bosanskih Srbov Radovan Karadžić, ki je na obisku v Moskvi, je danes menil, da so Srbi pripravljeni razpravljati o muslimansko-hrvaškem sporazumu, če se bo izkazalo, da ni navzkriž z njihovimi interesi. Hkrati je zahteval, naj bi bil jamstvo za »nove bosenske meje« mednarodni sporazum na visoki ravni, kakršnega je predlagal ruski predsednik Jelcin.

Predstavnik Unproforja Bill Aikman je danes izjavil, da bo sinoči sklenjeni sporazum brez dvoma prispeval k utrditvi premirja na območjih spopadov med bosanskimi Hrvati in Muslimani. Pristavil je, da naj bi z muslimansko-hrvaških bojišč umaknili težko orožje do 7. marca in da so boji v osrednji in južni Bosni precej pojenjali. Kljub njegovim izjavam pa so s severa in zahoda države poročali o hudih spopadih. Najhuje je bilo na območju Maglaja in Bihaća. Mesti sta bili tarča srditih napadov srbskega topništva. Ubitih je bilo več deset civilistov, velike izgube pa so imeli tudi muslimanski branilci. Ti navajajo, da so Srbi uporabili tudi vojaške helikopterje.

ZDRAVKO LATAL
MITJA MERŠOL

Po kamnitih stopnicah do (evropskih) zvezdic

DUNAJ, 2. marca – Avstrijski politiki so si oddahnili. Z evropskimi birokrati v Bruslju so dosegli sporazum o prevozu težkih tovornjakov čez Tirolsko, s tem pa se je Avstriji prižgala zeleno luč za vstop v unijo. Na fotografiji se z leve proti desni veselijo minister za kmetijstvo Franz Fischler, podpredsednik vlade Erhard Busek, zunanji minister Alois Mock in kancler Franz Vranitzky. (Telefoto: Reuter)

Zaslišali so prvih šest prič

Nobena od prič ni vedela, da je v zabojih na mariborskem letališču orožje

MARIBOR, 2. marca – Z zaslišanjem prvih šestih prič se je danes nadaljevala glavna obravnava zoper četverico obtožencev v orožarski aferi. Pričali so Božo Doberšek, Branko Petek, Alojz Bevc, Zlatko Majerič in Aleš Walland (vsi z letališča) ter vodja carinske izpostave na letališču Tugomir Premrl.

Pričevanja vseh delavcev letališča so bile v bistvenih elementih enake – noben od njih ni bil navzoč, ko naj bi se z enega od zabojev, v katerih je bilo orožje, odlomil pokrov, in bi lahko videli, kaj je v zabojih, prav tako pa so vse, razen Aleša Wallanda, najprej precej časa (tudi do 12 ur) zadrževali na policiji, potem pa so jih brez vabila za priče vozili (le eden se je v spremstvu policijskega golfa sam peljal na sodišče) na zaslišanje pred preiskovalnega sodnika. Vse priče so tudi izjavile, da so na radiju ali televiziji izvedeli, da je v zabojih orožje in noben od njih orožja na letališču ni videl. V preiskavi so govorili, da so »nakladali orožje«, ker so do zaslišanja pač izvedeli, da je bilo v zabojih orožje in ne humanitarna pomoč.

Tugomir Premrl je med drugim povedal, da je 21. julija okoli 9.30 s helikopterjem priletel na letališče direktor republiške carinske uprave Franc Košir »z moškim, katerega ime sem takrat preslišal, zdaj pa vem, da je bil to Andrej Lovšin«. »Ko sem predal papirje in je prispel še Andrej Cvetko, namestnik upravnika carinarnice, smo skupaj z Lovšinom odšli proti hangarju. Ko sem omenil, da zabojnikov ne bomo mogli odpreti, je Lovšin odvrnil, da imajo vso opremo, da so stoodstotno opremljeni. Vseeno sem moral po škarje, da sva s Špeharjem odpirala zaboje. Eden od Lovšinovih ljudi je kazal, katere zaboje moramo odpreti, videti je bilo, da natanko ve, kateri naj bo to. In ko smo videli orožje, so to tako komentirali, da sem sklepal, da se spoznajo na orožje.« Povedal je še, da ni po pravilih, da bi s carino opravljala pregled blaga vojska, temveč kvečjemu policija, in da je bil carinski zapisnik o najdenem blagu napisan kasneje, podatke pa so dopolnjevali po tistem, ko je posebna skupina carinskih delavcev smela tja, kamor je TO vskladiščila najdeno orožje.

Obravnava se nadaljuje v četrtek.

ZORA ŠTOK

ZAPLET Z LOKACIJO SE NADALJUJE

Bo muzej na Metelkovi?

LJUBLJANA, 2. marca – Kulturni minister Sergij Pelhan je bil na današnji tiskovni konferenci, namenjeni predstavitvi delovnega gradiva zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, nepričakovano izzvan z vprašanjem Delovega novinarja, ali je res, da so se v vladi odločili Etnografskemu muzeju dokončno dodeliti lokacijo na Metelkovi. Minister se vprašanju ni mogel izogniti in je priznal, da je bilo včeraj popoldne srečanje več ministrov in da so res razpravljali o tem.

POSLOPJE MLADIKE.

Kot je povedal Sergij Pelhan, so se sestali zunanji, obrambni, šolski in kulturni minister ter državni sekretar iz ministrstva za notranje zadeve in sklenili, da se ne bodo pogovarjali le o Mladiki oziroma Etnografskem muzeju, ampak o celotni problematiki. Predvsem bo treba preveriti, kakšno je sedanje pravno stanje in čigavo je kaj, ker Mladika ni v lasti obrambnega ministrstva, ampak vlade. Zadnji dogovor je nekako potrdil enakovrednost interesnih sfer zunanjega in kulturnega ministrstva o namembnosti spornih prostorov, zato bo kulturno ministrstvo, ki bo očitno izgubilo Mladiko s prostori za Etnografski muzej, zahtevalo enakovredno lokacijo v celotnem kompleksu, znanem kot zasedeni prostor Mreže za Metelkovo. Muzej bi dobil dve tretjini lokacije, Mreža za Metelkovo pa eno tretjino. Ta projekt bi udejanjili v dveh ali treh letih, vlada pa naj bi o njem dokončno razpravljala v štirinajstih dneh. Mladika bi potemtakem ostala zunanjemu ministrstvu.

BIVŠA VOJAŠNICA NA METELKOVI.

Minister Pelhan vsega tega ni nameraval povedati, vprašanje pa je, kdaj sploh bi, ker je že popoldne za teden dni odpotoval v Avstralijo, kjer bo v izseljenskem muzeju v Adelaidi v okviru predstavitve Slovenije odprl razstavo Slovenska zgodovina in kultura. Tako tudi ne bo spregovoril na jutrišnji protestni manifestaciji z naslovom Za Etnografski muzej v Mladiki, ki jo ob 14. uri pripravljajo državljani pred skupščino Slovenije. Demonstracijo pa je pokomentiral, češ da bi pravzaprav morala biti že danes, ko zaseda državni zbor. Predstavniki shoda bodo prosili, da jih sprejme na pogovor predsednik parlamenta Herman Rigelnik. Najbrž pa bodo iz množičnih obcil vsi protestniki izvedeli, da so se ministri dogovorili za lokacijo Etnografskega muzeja v torek popoldne.

MARIJAN ZLOBEC

Nesposobni, a pošteni

● Šiškarjem je po zasedanju njihove občinske skupščine lahko jasno vsaj naslednje: nekaj ljudi, zaposlenih na občini, se je odločilo, da bodo oplajali občinski denar. In so ga, vendar ne v prid občine, temveč tistih, ki so jim ga posojali. Sami trdijo, da se pri tem na njihove dlani ni prilepil niti tolar – pa tudi nihče jim tega ni dokazal. Zato davkoplačevalcem ostane tolažba, da so njihovi funkcionarji vsaj poštenjaki, če so že popolnoma nesposobni. In tako je finančnik Dušan Krajnik še naprej član izvršnega sveta (resda nepoklicni, saj je redno zaposlen v notranjem ministrstvu), Peter Zule ostaja predsednik, Ferdinand Debeljak pa podpredsednik.

Poslanci namreč zaradi negospodarnega ravnanja z denarjem niso postavili na kocko položaja celotnega izvršnega sveta niti niso razrešili člana izvršnega sveta, odgovornega za finančne zadeve, Dušana Krajnika, čeprav je to predlagal predsednik IS Peter Zule. Na prvi pogled to sicer lahko kaže na njihov visoko razvit občutek za pravičnost, ker niso hoteli prejudicirati nikogaršnje krivde, toda ko pogledamo njihovo ravnanje nekoliko pobliže, ga je mogoče videti tudi drugače.

Poročilo skupščinske komisije potrjuje, da so imeli prav tisti, ki so že dalj časa – večino škodljivih pogodb naj bi občina sklenila jeseni 1992 – opozarjali na številne nepravilnosti pri ravnanju z občinskim denarjem. Občina je prepoceni in tvegano posojala proračunski denar, sama pa se je drago zadolževala. Poslanci šišenske skupščine so najprej gladko in brez dvomov sprejeli te ugotovitve. Tudi ob sklepanju, da bodo v hišo poklicali SDK in ji naložili, naj natančno pregleda finančno poslovanje občine od 1988. leta do danes, niso imeli pomislekov.

Od tod naprej pa se je skozi vse bolj spravljivo razpravo začelo kazati, da za politične odločitve poslanci šišenske občine nimajo prav dosti volje. Že na začetku so namreč ugotovili, da je treba ločiti morebitno politično, kazensko in moralno odgovornost vmešanih. Preden sami kakor koli ukrepajo, so sklenili počakati na rezultate revizije SDK. Pri tem pa so pustili, da jim srž spolzi med prsti, saj so namenoma (ali pa ne) spregledali, da je nadzorovanje javnih funkcionarjev – zlasti izvršnega sveta in njegovih članov – in ukrepanje v zvezi z morebitnimi nepravilnostmi pravzaprav njihova temeljna naloga.

Temperaturo razprave je občutno znižal predsednik IS Peter Zule – ki se že ves čas mojstrsko skriva za okopi pravnega formalizma – ko je dejal, da ne zna politično pojasniti, zakaj je predlagal razrešitev za Krajnika, da ga politika pravzaprav ne zanima in da ni podpisoval škodljivih pogodb. Večina poslancev je to njegovo opazko sprejela z velikim olajšanjem – razsojanje so prepustili pravnikom – in precej verjetno je, da je prav to odločilno vplivalo na končni izid glasovanja. Dejanje normalne politične kulture pa bi bilo, če bi Zule ponudil odstop, ne glede na to, ali je kaj vedel ali ne – ker bi bil moral vedeti. Šišenski poslanci so tako dokazali, da pravzaprav ne poznajo svoje prave vloge v političnem sistemu. Po tej (njihovi) logiki pri nas sploh ne potrebujemo niti strank, niti poslancev, niti volitev.

NEVENKA ŽOLNIR

SPOR ZARADI DVOJNIH STANOVANJSKIH POLOŽNIC

Opomini za že plačano stanovanjsko najemnino

Mesto zahteva, naj Stanovanjsko podjetje Ljubljana neha vznemirjati najemnike mestnih stanovanj, saj ti mestu redno plačujejo najemnino

LJUBLJANA, 2. marca – Med mestnim sekretariatom za stanovanjsko gospodarstvo Ljubljana in Stanovanjskim skladom ljubljanskih občin se je ponovil star spor. Podobno kot lani so tudi tokrat vzrok dvojne stanovanjske položnice. Najemniki solidarnostnih stanovanj, za katere mestni sekretariat in stanovanjski sklad trdita, da so njuna last, se namreč pritožujejo, da dobivajo opomine, naj plačajo najemnino Stanovanjskemu podjetju Ljubljana, čeprav so jo že plačali upravniku, ki ga je določilo mesto.

Mestni sekretariat za stanovanjsko gospodarstvo je zato pripravil sporočilo za javnost, v katerem Stanovanjski sklad ljubljanskih občin oziroma Stanovanjsko podjetje Ljubljana poziva, naj najemnikom solidarnostnih stanovanj nehata pošiljati opomine za plačilo stanovanjske najemnine, saj svoje obveznosti redno plačujejo upravnikom, ki jih je izbralo mesto. Hkrati poziva sklad in SPL, naj do pravnomočno izrečene sodbe sodišča o tem, kdo je lastnik solidarnostnih stanovanj (mesto ali ljubljanske občine), ne vpletata najemnikov v mestno-občinski spor.

Na Stanovanjskem skladu ljubljanskih občin nam je predsednik upravnega odbora sklada **Boris Andree** povedal, da je Stanovanjsko podjetje Ljubljana poslalo opomine najemnikom, ker je od približno 600 najemnikov solidarnostnih stanovanj, ki so po njegovem prepričanju last občin, najemnino plačalo le 37 odstotkov. Zaradi spora z mestom pa ne v skladu ne v Stanovanjskem podjetju Ljubljana ne vedo, ali ti najemniki sploh plačujejo kakšno najemnino. Namignil je, da ni izključeno, da je nekateri v tej zmedi z dvojnimi položnicami sploh ne plačujejo.

Boris Andree je za Delo še povedal, da je Stanovanjski sklad ljubljanskih občin včeraj na sodišču v boju z mestom izbojeval novo zmago. Sodišče je namreč Mestnemu sekretariatu za stanovanjsko gospodarstvo naložilo, da skladu najpozneje v treh tednih dostavi vso dokumentacijo v zvezi s solidarnostnimi stanovanji (seznam stanovanj, ki so bila prodana oziroma so postala najemniška) in znesek kupnine, ki ga je dobil za prodana stanovanja. To bo po njegovem mnenju omogočilo, da bodo občine zatem vsa solidarnostna stanovanja končno dobile v last.

JANEZ PETKOVŠEK

Financiranje KUD Franceta Prešerna še vedno sporno

IS SML ni odgovoril, ali so resnične trditve, da od septembra ne nakazuje več denarja društvu

LJUBLJANA, 2. marca – Mestni izvršni svet ni odgovoril viškemu, ali so informacije, da od septembra ne nakazuje več denarja KUD Franceta Prešerna, resnične oziroma zakaj društva ne financira več. Temu društvu denar pripada po sprejetih programih, ki so jih v okviru 6. člena dogovora o financiranju javne porabe v občinah in mestu potrdile vse ljubljanske občine.

Francka Trobec, članica viškega IS za družbene dejavnosti, je menila, da bi moral viški izvršni svet zato za preteklo leto in letos, dokler se ne uredi financiranje, zadržati denar za KUD in ga nakazovati neposredno na račun društva. Mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport (MSIRKŠ) bi moral nakazati KUD povprečno 380.000 tolarjev na mesec, je dejala Francka Trobec.

»Ali ima MSIRKŠ pisni nalog, da ne sme nakazovati denarja KUD Franceta Prešerna? Marjan Vidmar, predsednik mestnega IS, gotovo tega ni naredil sam, ampak s pomočjo sekretariata,« je menil Džordže Petrovski, član viškega IS za finance. Zanimalo ga je tudi, ali je bil sklican sestanek s predstavniki KUD in občine, na katerem naj bi razčistili tudi sporne zadeve iz preteklosti. Francka Trobec mu je odgovorila pritrdilno.

Peter Černigoj, član IS, pa je dodal, da bi morali člani IS pred odločanjem videti vse dokumente. »Marjan Vidmar je očitno zelo spreten pravnik in temu primerno se je treba tudi odločati. Pri KUD imajo tudi uspešen bife, zato bi bilo treba po bilanci prihodkov in odhodkov ugotoviti, koliko denarja gre za kulturo in koliko za gostinsko dejavnost,« je še menil Peter Černigoj.

DARJA KOCBEK

Z neplačniki bo obračunalo pravobranilstvo

Precej nerednih plačnikov najemnin v Centru – Več kot sto praznih lokalov

LJUBLJANA, 2. marca – Komisija za oddajanje poslovnih prostorov v najem občine Center je v zadnjem času neposredno sklenila 141 najemnih pogodb in aneksov k njim, največ za stojnice (56) in gostinske vrtove, ki delujejo ali naj bi delovali v okviru že obstoječih lokalov (52).

Izdali so še 13 dovoljenj za postavitev reklamnih panojev, za deset vozičkov za premično prodajo hrane in zelenjave, šest za prodajo srečk in štiri dovoljenja za postavitev kioskov. Oddali so tudi osem poslovnih prostorov in pet garaž na podlagi javnih razpisov. Kot pravijo v občinski komisiji za oddajanje poslovnih prostorov, je bilo med interesenti največ zanimanja za lokal na Bregu 22. Prav zato se ni odločila za nobenega izmed njih, ampak je sklenila, da bo izbrala najemnika z licitacijo najemnine. Izklicna cena je bila 26 tisoč tolarjev na mesec, najemnik pa je postal dražitelj, ki je ponudil mesečno najemnino 142 tisoč tolarjev, kar je ena višjih v občini.

V Centru pravijo, da imajo precej težav s poslovnimi prostori, ki bi jih bilo treba po zakonu o denacionalizaciji vrniti. Po zdajšnjih podatkih je namreč samo v tej občini že več kot sto lokalov praznih, ker pa postopki še niso pravnomočni, jih ne smejo vrniti lastnikom. Prav prazni lokali pa so precejšnje breme za občino, saj so stroški za tekoče vzdrževanje iz meseca v mesec večji.

● Z oddajanjem poslovnih prostorov so lani v Centru zaslužili skoraj 349 milijonov tolarjev. Letos je ta občina vložila na javnem pravobranilstvu zahtevke zoper 237 najemnikov, ki ji dolgujejo skoraj 55 milijonov tolarjev.

Še pred dvema letoma je vzdrževanje stalo nekaj več kot milijon tolarjev, lani pa že poltretji milijon tolarjev. V Centru pravijo, da bo problem, povezan s praznimi lokali, vedno večji, saj zakonski rok po zakonu o denacionalizaciji za pravne osebe poteče šele maja 1995. Nemogoče je tudi pridobiti soglasje upravičencev za oddajo praznih poslovnih prostorov za določen čas, saj se pravno nasledstvo dokazuje še v postopku denacionalizacije.

DEJAN VODOVNIK

O zidavi mestnega azila za živali ni nič novega

Še en sestanek brez konkretnih sklepov – Denar bi se menda našel, poglavitne težave so drugje

LJUBLJANA, 2. marca – Danes je zaščitnica živali in pobudnica mnogih akcij v korist živali, Lea Eva Müller, na Magistratu sklicala vnovični iniciativni sestanek za gradnjo živalskega azila v Ljubljani. Sosklicatelj je bil tudi dr. Mihael Vengušt, direktor republiške veterinarske uprave. Na sestanek so bili med drugimi povabljeni predsednik mestnega izvršnega sveta in predsedniki izvršnih svetov vseh ljubljanskih občin, predstavnik UNZ Ljubljana in vodja mestne veterinarske inšpekcijske službe, vendar je bila udeležba zelo skromna.

Takšen sestanek je prvikrat potekal že pred kakimi štirimi leti, če ne več. V tem času seveda ni bil storjen prav noben korak k odpravi tega za Ljubljano vendarle perečega problema. Pričakovati je bilo vsaj, da bo imelo Ljubljansko društvo proti mučenju živali izdelan finančni načrt, na podlagi katerega bo mogoče izvršnike ljubljanskih občin pobarati za del denarja, saj bi bil ta azil zgrajen v korist vseh mestnih občin.

Prav tako ni bilo medtem storjenega nič oprijemljivega za končno sprejetje republiške zakonodaje, ki bi urejala vse v zvezi z živalmi, tistimi, ki so ekonomsko opravičljive, in tistimi, ki jim pravimo male hišne živali. Tako kot že vsa leta doslej niti danes ni bila z eno samo besedico omenjena razdelitev nalog, ki naj bi jih opravil kdor koli od zainteresiranih.

Tako je tudi današnji sestanek izzvenel v prazno. Morda je res, da bo po neuradnih govoricah azil za zavržene živali v Ljubljani zgrajen po zasebni pobudi. Preprosto zato, ker se ti zasebniki odpravljanja problema lotevajo postopno, konkretno in ne nazadnje zato, ker naloge, ki si jih naložijo, tudi izpeljejo. In kot je bilo danes iz ust dr. Mihaela Vengušta spet slišati, največja težava pri vsem sploh ni denar. Ta je menda zagotovljen. Največja težava je predvsem v delovanju pobudnikov za gradnjo azila.

ALMA LORENZ

V Šiški proti kršitvi ustavnih pravic

Vprašljiva odločitev parlamenta o prenehanju mandata občinskih skupščin

LJUBLJANA, 2. marca – Odločitev poslancev državnega zbora republiškega parlamenta, da občinskim skupščinam ne bodo podaljšali mandata in bo ta ugasnil aprila, je vprašljiva, menijo poslanci šišenske skupščine. Zato predlagajo ustavnemu sodišču, da zaradi protiustavnega stanja, ki bo po njihovem mnenju tako nastalo, pozove zakonodajalca k podaljšanju mandata občinskih skupščin do izvolitve občinskih svetov v novih občinah.

V zvezi s tem zato ustavnemu sodišču Slovenije predlagajo, da ugotovi morebitno kršitev ustavnih pravic državljank in državljanov, kot so jim zagotovljene v 44. členu ustave. Ta jim namreč zagotavlja, da »v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodelujejo pri upravljanju javnih zadev«. V Šiški so se za to pobudo odločili zato, ker menijo, da izvršnim svetom, ki so le izvršilni organi skupščin, mandata ne bi smeli podaljšati, če ga ne podaljšajo tudi skupščinam.

N. Ž.

Kmalu začetek zidave kašeljske telovadnice

Največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje bo stala 244 milijonov tolarjev

LJUBLJANA, 2. marca – Moščanski izvršni svet je nedavno sklenil, naj Gradis, ki je pripravil projekt zidave telovadnice v Zgornjem Kašlju, do konca marca popravi načrt, tako da bo iz njega razvidna faznost gradnje objekta, in naj finančno opredeli vsako posamezno fazo. Kmalu naj bi objavili tudi razpis za izvajalca gradbenih del, saj naj bi poleg kašeljske šole še letos začeli zidati novo telovadnico.

Z novo telovadnico, ki je največja naložba v družbene dejavnosti v občini Moste-Polje, naj bi zagotovili pouk telesne vzgoje učencem, v njej pa naj bi delovalo tudi 16 okoliških športnih društev, ki štejejo 1620 članov.

Moščanski izvršni svet, ki je že poleti 1992 sklenil, da bodo gradili telovadnico v Zgornjem Kašlju, je pri tem poudaril predvsem faznost gradnje in dvonamenskost objekta. Zato naj bi bila telovadnica tako velika, da bi lahko v njej imeli celo rokometne tekme. Telovadnica naj bi imela 1149 kvadratnih metrov igralne površine in naj bi jo lahko razdelili na tri igrišča.

Znana je tudi finančna konstrukcija te naložbe – skupaj dobrih 244 milijonov tolarjev. Občina naj bi prispevala nekaj več kot 26 milijonov tolarjev iz sredstev za naložbe v šolah in skoraj 45 milijonov tolarjev, ki jih je dobila s prodajo hiše v Portorožu. Trideset milijonov tolarjev naj bi zagotovilo ministrstvo za šolstvo in šport in prav toliko mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport. Izvajalec naj bi kreditiral gradnjo s 63 milijoni tolarji, za 50 milijonov tolarjev pa naj bi se občina zadolžila pri eni od bank.

Če naj bi letos dokončali podaljšano tretjo gradbeno fazo, to je postavitev in zaprtje stavbe, bi potrebovali 135 milijonov tolarjev ali kar 70 odstotkov vrednosti celotne naložbe.

ZDENKO MATOZ

TELOVADNICA ŠE LETOS – Odločitvi, da bodo v Zgornjem Kašlju zgradili telovadnico, so nasprotovale predvsem občinske opozicijske stranke. Menijo namreč, da se občina Moste-Polje ne bi smela zadolževati, saj bo takšna, kot je zdaj, obstajala le še do konca leta. Na fotografiji: prostor ob kašeljski osnovni šoli, predviden za telovadnico. (Foto: Igor Zaplatil)

Informativno gradivo za zbore občanov

Dobile ga bodo vse KS v ljubljanskih občinah in ga razdelile gospodinjstvom

LJUBLJANA, 2. marca – Vsa gospodinjstva v ljubljanskih občinah bodo v teh dneh brezplačno prejela Informativno gradivo za zbore občanov, ki ga je pripravila koordinacija izvršnih svetov ljubljanskih občin in mesta za lokalno samoupravo. Razposlali so ga vsem krajevnim skupnostim, ki so ga dolžne razdeliti prebivalcem.

V gradivu so zbrane informacije o oblikovanju novih občin na območju Ljubljane. V njem so objavljeni datumi, ko bodo v posameznih krajevnih skupnostih sklicani zbori občanov, razen za občino Šiška, kjer so se odločili, da jih bodo sklicali predsedniki svetov KS in o datumih obveščali z vabili in plakati. Objavljen je tudi rokovnik državnega zbora za oblikovanje novih občin in izvedbo lokalnih volitev, šest predlogov za meje novih občin in postopek za njihovo ustanovitev, naloge in pristojnosti novih občin, financiranje, kaj bo morala nova občina zagotavljati svojim prebivalcem itd.

D. K.

Piškotno popoldne v igralski šoli

LJUBLJANA, 2. marca – V četrtek, 3. marca, bo v Galeriji ŠKUC na Starem trgu od 11. do 18. ure javni pouk različnih predmetov, ki jih poučujejo na Dramski šoli Barice Blenkuš. Vodili ga bodo pedagogi te igralske šole. Vsako uro se bo predstavil eden od letnikov ali ena izmed skupin s kratkim odlomkom iz programa, ki ga pripravljajo za zaključne izpite konec šolskega leta. Kot popestritev bodo obiskovalcem ves dan na voljo ob kozarcu mleka tudi piškoti Domače peke Tabor.

M. G.

Mirovne demonstracije na Kongresnem trgu

LJUBLJANA, 2. marca – V soboto, 5. marca, bo ob 11. uri na Kongresnem trgu mirovni shod Klic miru, s katerim bodo izrazili solidarnost z žrtvami agresije v BiH. Nastopili bodo številni bosanski in slovenski kulturniki ter otroški zbor Bombončići. Istega dne bo ob 19. uri v KUD Franceta Prešerna okrogla miza Pogovor o statusu pregnancev pri nas, na kateri bodo sodelovali predstavniki Urada za priseljevanje in begunce vlade RS, Rdečega Križa, Urada za tujce, UNHCR, ministrstva za delo, družino in socialo ter ministrstva za šolstvo.

M. G.

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

KS Godič in Črna hočeta v občino Kamnik

Tako ogrožata nastanek občine Kamniška Bistrica – Nesklepčni zbori krajanov

KAMNIK, 2. marca – V treh krajevnih skupnostih kamniške občine, to je v Črni, Godiču in Kamniški Bistrici so se krajani sinoči odločali, ali bi radi živeli v novi občini Kamnik ali pa v občini Kamniška Bistrica. V Črni in Godiču so se odločili za mestno občino Kamnik, v Kamniški Bistrici pa za svojo, samostojno občino.

Kot je povedal Rafael Zagoričnik, sekretar kamniške občinske skupščine, je bilo tokrat nekaj težav s sklepčnostjo po posameznih zborih. V Kamniški Bistrici so tako morali čakati eno uro, da je zbor postal sklepčen. V KS Črna, kjer so imeli dva delna zbora v Gozdu in Črni, pa so imeli težave s sklepčnostjo v Črni.

Predvidena nova občina Kamniška Bistrica je tako po volji krajanov »izgubila« kar dve krajevni skupnosti, ki naj bi bili sestavni del nove občine in brez katerih bi bil njen nastanek vprašljiv, če že ne nemogoč. KS Kamniška Bistrica ima namreč le 1755 prebivalcev, pogoj za novo občino pa je 3000 ljudi.

J. P.

MIMOGREDE

Ima tri hiše, pa prosi za odpis dohodnine

Viški izvršni svet je ta teden odpisal dohodnino in druge davčne obveznosti za leto 1993 zadnji skupini davkoplačevalcev, je zagotovil predstavnik izpostave republiške uprave za javne prihodke v občini na seji izvršnega sveta. Novi zakon o dohodnini namreč določa, da bodo odslej o odpisu odločali davkarji sami in ne bodo več potrebovali sklepa IS. Za odpis je bilo predlaganih 2,7 milijona tolarjev.

Predstavnik izpostave za javne prihodke je članom izvršnega sveta kot vedno zagotovil, da so se v davčni službi odločali za odpis po enakih merilih kot doslej (zajamčena plača na družinskega člana, mnenje centra za socialno delo, preverba na domu, starost, bolezen, finančno in premoženjsko stanje).

Toda med davkoplačevalci, za katere so dacarji predlagali odpis obveznosti, je eden od članov izvršnega sveta našel tudi zavezanca, za katerega ve, da ima tri hiše in bo kmalu imel narejene še pol četrte, njegov sin pa ima doma več avtomobilov. Predstavnik davčne službe mu je lahko samo odgovoril, da bodo premoženjsko stanje tega zavezanca še enkrat preverili. Za vsakega zavezanca, ki zaprosi za odpis dohodnine in drugih davčnih obveznosti, ne morejo posebej preverjati, kako je premožen. Če bi namreč za vsakogar posebej preverjali premoženjsko stanje v zemljiški knjigi, bi trajalo to vsaj dve leti, je dodal.

Številnim izvršnim svetom je bilo sodelovanje pri odpisovanju dohodnine in drugih davčnih obveznosti povsem odveč, saj imamo za to davkarijo. Toda tudi davkarija očitno ne zmore opraviti svojega dela dovolj dobro – kako bo v prihodnje, je sploh vprašanje. Doslej so jih vsaj iz izvršnih svetov tu in tam opozorili na sumljive prošnje za odpis.

DARJA KOCBEK

Razstava slik Jurija Mikuletiča

MENGEŠ, 2. marca – V preddverju kulturnega doma v Mengšu bo v petek, 4. marca, ob 18. uri otvoritev razstave slikarja Jurija Mikuletiča s Kojskega. Predstavil se bo s slikami na temo živali, ob otvoritvi pa bodo v kulturnem programu nastopili še Domžalski rogisti in MKZ Mengeški zvon. Razstava bo odprta do 13. marca.

J. P.

Razstava akvarelov v Veroniki

KAMNIK, 2. marca – V kamniškem razstavišču Veronika bo v petek, 4. marca, ob 19. uri otvoritev razstave akvarelov Mojce Plestenjak-Bahar. Nastopile bodo tudi pianistke, učenke Glasbene šole Kamnik. Razstava bo na ogled do 20. marca.

J. P.

Predstavitev knjige dr. Sanje Rozman

DOMŽALE, 2. marca – V domžalski knjižnici bo v četrtek, 3. marca, ob 19. uri predstavitev knjige Sanje o rdečem oblaku in pogovor z njeno avtorico dr. Sanjo Rozman. Knjiga je pripoved o ljudeh, ki so zaradi nevroze ovirani v čustvenem, duhovnem in intelektualnem razvoju.

J. P.

IZ NAŠIH KRAJEV

Pregled črnih gradenj v vrhniški občini

VRHNIKA, 2. marca – V tem mesecu imajo v vrhniški občini javno razgrnitev osnutka odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občini. Izdelal ga je domači biro Primis, v tem mesecu naj bi bile po krajevnih skupnostih javne obravnave. V vrhniški občini so črnograditelji plačali samo 58 depozitov v višini 10.304.099 tolarjev in izvršni svet sodi, da so se slabo odzvali na možnost legalizacije. (N. Č.)

Turistični informator

VRHNIKA, 2. marca – V zadnji številki vrhniškega Našega časopisa, natisnjeni v nekoliko večji nakladi, je tudi priloga Turistični informator, ki naj bi izhajala dvakrat na leto. Nastala je na pobudo obeh turističnih društev, Blagajane z Vrhnike in borovniškega. Namenjena je domačinom, ki jih seznanja, s kakšnimi znamenitostmi živijo, pa bi bilo dobro, ko bi jih poznali, in za vrhniško promocijo na sejmu Alpe Jadran konec marca. Vsekakor pa je poučna za vsakogar, ki bi rad malo bolje spoznal Vrhniko in druge kraje okrog nje in se morda podal tudi na pešpoti v okolici. Prilogo je oblikovala Tatjana Oblak ob pomoči različnih sodelavcev. (N. Č.)

Pogrebi

ŽALE: Na ljubljanskih Žalah bodo v četrtek, 3. marca, pokopali 33-letnega delavca Ejda Ilmiča (ob 10. uri), 69-letnega upokojenca Jožeta Blatnika (ob 10.30), 64-letnega upokojenca Dušana Uštarja (ob 11. uri), 67-letnega upokojenca Aleksandra Stojanoviča (ob 12. uri), 70-letnega upokojenca Andreja Pušlarja (ob 13. uri), 84-letno upokojenko Marijo Antosiewitz (ob 14. uri) in 47-letnega delavca Jurija Ovčarja (ob 16. uri).

SOSTRO: Na pokopališču v Sostrem bodo ob 16. uri pospremili na zadnjo pot 68-letnega upokojenca Jakoba Hribarja. (Š. M.)

PISMA BRALCEV

Kamioni čakajo na naše avtoceste!

Po toči zvoniti je prepozno! Ravno tako po prevračanju vozil na cesti od Vipave do Ajdovščine in še naprej, kajti tam ima vipavska burja često mlade in tedaj se poigrava z vsem, kar ji pride v objem. Morda bi res bilo bolje, če bi bodočo avtocesto speljali od Razdrtega naprej po Kraški planoti proti Goriški in še naprej proti Italiji? Vendar je to zdaj bob ob steno, ker so načrti že nared in je pričakovati tudi finančno konstrukcijo za vsoto 1 milijarde in 33 milijonov dolarjev za gradnjo naših avtocest, na katere komaj čakajo zlasti tuji avtoprevozniki z vsemi mogočimi tovornjaki, cisternami, vlačilci itd. Kako je to v malem, je videl in občutil že vsak, kdor se zadnje mesece vozil skozi Podnanos in je imel pred seboj madžarski ali kak drug srednje- ali vzhodnoevropski tovornjak. Nič bolje ni naprej od Ajdovščine proti Potočam, kjer se tudi že mesece dolgo tresejo vozila na razritem makadamu, kot da bi se kdo načrtno poigraval s popravilom uničenega cestišča ali pa delu enostavno ni kos? Če je tako, se človek vpraša, kako bodo potem naša podjetja gradila bodoče avtoceste?

Ker pa bi tudi Slovenija rada postala Švica v malem, ne smemo mimo nedavnega referenduma v Švici (nedelja, 20. 2. 94), katerega rezultat je, da bodo lahko v bodoče tuji tovornjaki prečkali Švico le na železniških vagonih in da bodo po švicarskih cestah lahko vozili le domači, od tujih pa le tisti, ki bodo v Švico pripeljali blago ali ga iz nje odpeljali!

Pred kratkim smo brali izjavo generalnega direktorja Slovenskih železnic, da imamo v tovornem voznem parku 8480 vagonov, zadostovalo pa bi jih nekaj več kot 5000. Kljub temu presežku nam primanjkuje 300 vagonov določenih struktur! Ali je imel pri tem v mislih vagone za prevoz tovornjakov in drugih vozil? Ker je bila v Sloveniji zgrajena prva proga že 10 let po vzpostavitvi železniške povezave med angleškima mestoma Liverpoolom in Manchestrom, bi lahko naše železnice postale prve v Evropi tudi glede prevoza tovornjakov. Ali se naši ekologi sploh zavedajo, kaj pomeni za 2-milijonsko Slovenijo bodoči avtocestni koridor Barcelona – Kijev ali Zagreb–Gradec? In morda je predviden še kak?

Stari Rimljani so izumrli, ker so pili iz svinčenih kozarcev in jim niso degenerirali samo možgani, temveč tudi za biološko reprodukcijo pomembne žleze. Nam se obeta nekaj podobnega, če bodo naše dobre mamice še naprej nabirale regrat ob avtocestah, če bomo tam gojili zelenjavo ter pasli drobnico in drugo živino. Nič namreč ne kaže, da bomo tovornjakom in raznim predpotopnim vozilom brez katalizatorjev prepovedali prevoz čez našo deželo.

ALEKSANDER NARDIN,
Šempeter pri Gorici

Ta je pa že predebela!

Prevelikih besed, glasov in podob se podzavestno ogibljem. Zadnjič se vendarle pozorneje ustavim pred orjaškim plakatom Istrabenza – in slabo se mi je godilo. Kar verjeti nisem mogel, kaj mi to Istrabenzovo trobilo tako na ves glas trobi: Okolju prijazna energija! Kaj je zdaj to? Sta bencin in nafta iznenada nehala biti okolju neprijazna že sama po sebi, kot vir energije pa še posebej? Se je ta čudež izjemoma zgodil ravno z Istrabenzovim blagom? Je Istrabenz zaprl črpalke in se lotil kakega drugega posla?

Gre za potegavščino, ki jo namerava razkriti na naslednjem, nemara še večjem (če je to sploh mogoče) plakatu? Ali pa se je Istrabenz odločil, da nam bo toliko časa metal v brk očitno izmišljotino, dokler se nam ne bo zazdelo, da je res? Nas ima torej Istrabenz za bebčke ali bi rad bebčke šele naredil iz nas?

Ko sem tako v nepredvidnem začudenju strmel v plakat, me je z njega treščila v nos še mastna beseda Group. Kako moramo to razumeti? Morda je Istrabenz registriran kje v tujini (sem mislil, da je v Kopru), pa so besedo pozabili posloveniti, preden so s plakati »okolju prijazno« obogatili slovenske ulice in ceste? Ali pa nam Istrabenz daje slutiti novo praktično zdravilo za mnogojezičnost polotoka, ki ga ima v svojem imenu? Ali ni tale vendarle predebela?

Ali ne bi Istrabenz z delčkom sredstev, ki jih je namenil tej neprijazni »okoljuprijaznosti«, rajši poskrbel za domač jezik v svojih pojavljanjih doma in jih pretežni del namenil podpori dejavnosti, na primer kulturnih, ki so okolju in ljudem zares prijazne? Tako bi vsaj poplaknil dejstvo, ki mu pač ne moremo ubežati, da namreč bencin – smrdi!

DORO HVALICA,
Podjavorniška 13,
Celje

Pohvala Marjanu Vidmarju, vodji mestne vlade v Ljubljani

Dovolj je bila televizijska konferenca v ponedeljek, dne 21. februarja, da je g. Marjan Vidmar, v medijih tako zelo očrnjeni predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane, izšel očiščen, če ne celo kot zmagovalec. Tako se dela v demokraciji. Napadani mora imeti pravico, da se javno brani. Ne sme se ponavljati to, kar smo doživljali vsa leta po vojni, ko so imeli dostop do javnih občil samo napadalci, ki so ponavljali svoje prikrojene obtožbe, napadeni pa je bil že vnaprej kriv.

Pravzaprav se pri nas glede tega ni dosti spremenilo. Za g. Vidmarja na primer dolgo časa ni bilo javnega občila, ki bi predstavilo njegovo delo in njegov odgovor na obtožbe. Zadnje čase se odpira televizija. Čutimo tudi že zapriseženost novega vodstva TV hiše demokraciji.

In kaj smo se naučili od Vidmarjevega večera?

Da demokracija potrebuje poštenjake, može, pokončne in v stroki podkovane ljudi, da demokracije ni brez pluralističnih občil. Iskrena pohvala g. Vidmarju in tudi TV hiši, ki je zaznamovanega vodjo ljubljanske mestne vlade povabila pred reflektorje. Storila je sicer to, kar je v izdelanih demokratičnih sistemih normalno, pri nas pa je bilo treba nekaj poguma in zavezanosti resnici.

In zakaj g. Vidmarja napadajo?

Zato, ker je s svojo ekipo uspešen in postavlja merila, kako je treba opravljati javne funkcije. Prekrižal je načrte posameznikom in skupinam, ki so videle Ljubljano kot svoj fevd, kjer bi lastninili po svoje (primer: poskus lastninjenja tržnice), delili družbeno bogastvo med svoje privržence (primer: razdeljevanje stanovanj v času osamosvajanja Slovenije) in živeli na veliki nogi (primer: afere z dragimi avtomobili). Ko jim je Vidmar to preprečil, so zagnali vik in krik. Že to, da se nekaterim vidnim levim slovenskim politikom zamegli pred očmi, ko slišijo Vidmarjevo ime, je znak, da gonja za njegovo odstranitev ni zadeva manjše skupine ali samo levičarskih poslancev v skupščini mesta Ljubljane. Oporo ima v vrhovih slovenske levice.

Doslej je še vsaka gonja prek občil dosegla uspeh. Tako bo tudi v tem primeru in po novih volitvah bo v Ljubljani zavladala levica. Vendar so neučakani in hočejo Vidmarja odstraniti čim prej. Bojijo se njegove sence. In čim dlje bo Vidmar zdržal, tem večja bo senca.

Pošten Vidmarjev način dela in njegovi uspehi bodo novim oblastnikom stalni opomin za nesebično in ustvarjalno delo. Naj ga še tako blatijo, en »vidmar« bo postal enota, s katero bomo v prihodnje merili uspehe ljubljanskih vlad. To pa ni majhna enota, saj pomeni nadpovprečen uspeh doseči na primer 40-kratno zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida, obnovo kulturnih spomenikov, olepšanje Ljubljane in njeno spremembo v prijazno mesto s polovico finančnih sredstev prejšnjih vlad. Že dobra ocena njegovega naslednika ne bo presegla nekaj desetin »vidmarja«, slabe bomo ocenjevali v »milividmarjih« (naj mi g. Vidmar oprosti zlorabo njegovega imena). Takih ocen pa si tisti, ki mislijo, da so rojeni za bodoče oblastnike v Ljubljani, seveda ne želijo. Odtod njihovo kričanje.

FRANC CVELBAR,
Sketova 6,
Ljubljana

Poročanje, ki škodi ugledu

V sredo, 23. 2. je bil na 2. strani, kot že nekajkrat v zadnjih dveh letih, objavljen članek z velikim naslovom »Precenjena vojna škoda v dobro župnijskemu uradu«. Temu piscu in še nekaterim drugim nisem imel namena odgovarjati, ker se ve, s kakšnim namenom to delajo. Zaradi objektivne obveščenosti javnosti pa sem k temu primoran.

– Najprej naj se ti novinarji naučijo ločevati med župnijskim uradom in cerkvijo ter Cerkvijo.

– V dveh letih se ni našel novinar, ki bi vsaj nekoliko pozitivno ocenil nadčloveško požrtvovalnost vodilnih ljudi (med njimi tudi g. Tropenauerja), ki so v dobro človeka, mesta Gornja Radgona in Slovenije takrat delovali 24 ur na dan.

– Denar, ki je bil v prvi vrsti namenjen za cerkev, se je zbiral na občini. Številni darovalci, predvsem iz sosednje Avstrije, so posebej poudarjali, naj bo njihov dar uporabljen za obnovo cerkve. Mnogi drugače misleči so videli v prireditvi pred cerkvijo, v izročitvi simboličnega čeka v vrednosti 1,600.000 ATS in vzornem sosedskem sodelovanju izraz avstrijskega hvalisanja. Vemo pa, da so avstrijski prijatelji izpolnili svojo obljubo in zbrani denar tudi nakazali predvsem zato, ker so videli v rušenju cerkve (njenega zvonika) napad na Evropsko in s tem tudi na njihovo kulturo. Denar, ki ga je takratni izvršni svet nakazal župnijskemu uradu za obnovo cerkve, je torej le majhen delež od skupne vsote, ki so jo podarili avstrijski sosedje. To ni bil denar davkoplačevalcev kot navaja v svojem članku vaš novinar g. Biščak.

Cerkev in mesto Gornja Radgona sta ob izdatni pomoči dobrih Slovencev, velikodušnih sosedov Avstrijcev in drugih dobrotnikov uspešno zacelila rane junijske vojne. S tem bi se lahko ponašala vsa Slovenija, vaši novinarji pa skušajo iz tega narediti narodno sramoto.

– Dokler boste imeli poročevalce, ki bodo znali samo »črno« gledati nazaj in naprej in nedokazane napake in krivde označevati kot najbolj resnične, tako dolgo ne mislim biti naročnik Dela.

Takšno in podobno poročanje (afere) samo škodi ugledu občine Gornja Radgona ter dobremu imenu mlade države Slovenije in njeni samostojnosti. Je neke vrste naklepno-samomorilsko dejanje, ki ne more ostati brez posledic.

Spodbujati k takemu samomorilskemu početju naše mlade države, na katero smo vsi ponosni, je več kot neodgovorno.

ANDREJ ZRIM,
Jurkovičeva 2,
Gornja Radgona

Poklon pesniku pri Žlebnikovi domačiji

Dobil sem vabilo iz Velenja in v Vašem časniku je bilo zapisano, da bo popoldne ob 16. uri srečanje pri Žlebnikovi domačiji. Pri spomeniku je bil šopek in gorele so svečke. Pa nekaj pohodnikov je prišlo malo pred zapisanim časom. Tudi fotoreporter se je pripeljal. Ob poti samotnih domačij so nam povedali, da so učenci šli že mnogo prej. Sledila se je hoja – sneg in da smo proslavo zamudili. Pa smo je res! Le zakaj?

Mimo domačije vodi Šaleška planinska pot, ki praznuje letos 20-letnico, Evropska peš pot E 6, tako je pesnik povezan z Evropo, TV transverzala pa menda tudi planinska pot 14. divizije. Iz Topolšice vodi markirana planinska pot, na kar opozarja smerna tabla pri vhodu v zdravilišče. Markacije so redke, obledele, saj šaleška podružnica SPD praznuje v soboto, 5. 3. svojo 90-letnico v Šoštanju. Tudi na pohorskem tonalitnem spomeniku smo prebrali le pesnikove verze: Ni je smrti brez življenja, ni svobode brez trpljenja, Kajuh.

BOŽO JORDAN,
Dobrteša vas 52,
Šempeter v Savinjski dolini